אגדת
עין יעקב

(מאת הגאון החכם הכולל הרב ר' יעקב ב"ר שלמה ן' חביב זצ"ל)

מתורגם לאנגלית על ידי

הרב שמואל צבי גליק

חלק רביעי

ניו יארק, התרפ"ב

EN JACOB

AGADA OF THE BABYLONIAN TALMUD

By RABBI JACOB IBN CHABIB

REVISED AND TRANSLATED INTO ENGLISH

BY

Rabbi S. H. GLICK

VOLUME IV

NEW YORK, 5682

TABLE OF ABBREVIATIONS:

Chr.	Chronicles
Dan.	Daniel
Deu.	Deuteronomy
Ecc.	Ecclesiastes
Est.	Esther
Ex.	Exodus
Eze.	Ezekiel
Gen.	Genesis
Hab.	Habbakkuk
Hag.	Haggai
Hos.	Hosea
Is.	Isaiah
Jer.	Jeremiah
Josh.	Joshua
Judg.	Judges
Lam.	Lamentations
Lev.	Leviticus
Mal.	Malachi
Neh.	Nehemiah
Num.	Numbers
Ob.	Obadia
Pr.	Proverbs
Ps.	Psalms
Sam.	Samuel
Zphh.	Zephaniah
Zech.	Zecharia
R.	Rabbi or Rab
b.	ben or bar
Ib.	Ibid
Fol. (referring to the page of the Talmud)	Folio

G. E. B. Press, 176 Park Row, New York

מגש להנציב הראשון שבארצנו הקדושה

סיר הערבערט סעמועלם ולמשפחתו

שיחיו

מוקירו ומכבדו

המתרגם

KIDDUSHIN[1] | קידושין

CHAPTER ONE.

(Fol. 2b) We are taught in a Baraitha that R. Simon says: "Why did the Torah say (Deut. 22, 13) *If any man takes a wife,* and it is not written, 'If a wife is taken unto a man?' Because the custom is that a man looks after the wife, and not the reverse. This may be compared to a man who has lost something, who is looking after the loss? Surely the loser is looking for the thing he has lost."[2]

(Fol. 13) R. Juda said in the name of Samuel: "Whoever is not well versed in the legal statute of divorce and betrothal documents shall not occupy himself with it." R. Assi said in the name of R. Jochanan: "And such that occupy themselves, [although not well posted in it], are as hard (injurious) upon the world, even more so than the generation which perished in the flood, as it is said (Hos. 4, 2) *Swearing and lying, and killing and stealing, and committing adultery! They break all bounds, and blood toucheth blood.*" What does this passage prove? This is as R. Joseph translated it [by quoting Jonathan b. Uziel]: "They begot children from strange wives, thereby increasing crime upon crime;" and immediately after this it is written, *Therefore shall the land mourn, and everybody that dwelleth therein shall languish, with the beasts of the field, and with the fowls of the heaven; yea also the fishes of the sea shall perish,* while concerning the flood a decree against fishes was not issued, as it is said (Gen. 7, 22) *Of all that were on the dry land died,* but not the fishes in the sea, here even the fishes in the sea are included. But how do you know that the passage above refers to single crimes? Perhaps it refers to all the crimes when committed together. It is impossible to think this, since the passage says (Jer. 23, 10) *For because of swearing the land mourneth.* Perhaps false swearing is a crime great in itself, but the rest of the crimes mentioned in the passage above are subject to punishment only when they go together? (Ib. b) Is it then writ-

1.) Betrothal, treats with betrothals and marriages.
2.) See Gen. 2, 21.

האשה נקנית פרק ראשון

(דף ב ע"ב) תניא ר"ש אומר מפני מה אמרה תורה (דברים כב) כי יקח איש אשה ולא כתיב כי תלקח אשה לאיש מפני שדרכו של איש לחזור אחר אשה ואין דרכה של אשה לחזור על איש משל לאדם שאבדה לו אבדה מי חוזר על מי בעל אבדה מחזר על אבדתו:

(דף יג) אמר רב יהודה אמר שמואל כל שאינו יודע בטיב גיטין וקדושין לא יהא לו עסק עמהן אמר רב אסי א"ר יוחנן וקשים לעולם יותר מדור המבול שנאמר (הושע ד) אלה וכחש ורצוח וגנוב ונאוף פרצו ודמים בדמים נגעו מאי משמע כדמתרגם רב יוסף תולדין בנין מנשי חבריהון חובין על חובין מוסיפין וכתיב (שם) על כן תאבל הארץ ואמלל כל יושב בה בחית השדה ובעוף השמים וגם דגי הים יאספו. ואילו בדור המבול לא נגזרה גזירה על דגים שבים שנאמר (בראשית ז) מכל אשר בחרבה מתו ולא דגים שבים ואילו הכא אפילו דגים שבים ואימא עד דעביד לכולהו לא ס"ד דכתיב (ירמיה כג) כי מפני אלה אבלה ארץ אימא אלה לחוד והנך לחודייהו

ten *Uparatzu* in a coordinate construction? [which would mean that all the elements mentioned in the passage are united]. The construction of the passage is in an ordinate form *Paratzu,* [hence everything is counted separately].

(Fol. 22) Our Rabbis were taught (Deut. 15, 16) *Because he* (*the servant*) is well *with thee;* i.e., well with food and well with drinks with you (the employer). This means that thou shalt not eat white bread while thy servant eats dark bread; that thou shalt not drink old wine while thy servant drinks fresh wine; that thou shalt not sleep upon cushions while thy servant sleeps on straw. From this, remarked our Rabbis, we may infer that whoever buys a Hebrew slave, it is as if he were buying a master over himself. (Ib. b) (Ex. 21, 6) *And his master shall bore his ear through with an awl,* etc. R. Jochanan b. Zakkai interpreted this passage in a symbolical way (giving an ethical signification to the Biblical law about perforating the slave's ear). "Why was the ear chosen to be bored, above all the other members of the body? The Holy One, praised be He! said: 'The ear which heard on Mt. Sinai (Lev. 25, 55) *For unto Me are the children of Israel servants,* but not servants under servants, and this one went and purchased another master upon himself, therefore must the ear be bored for not remembering what it heard.'" (Ex. 21, 6) *And he shall bring him at the door,* etc. Simon b. Rabbi interpreted this in a symbolical way: "Why was the door and the door-post upon which the slave's ear shall be bored chosen in preference to any other place in the house? The Holy One, praised be He, said: 'The door and the door-post which were witnesses in Egypt at the time when I passed over the lintel and the door-posts, when I said, all the children of Israel are My servants and not servants under servants, for which purpose I have also redeemed them from slavery unto freedom, and this one went and bought a master upon himself, therefore shall his ear be bored before the lintel and the door-posts.'"

(Fol. 29b) Our Rabbis were taught: If one wants to study the Torah himself, and he also has a son who has to get instructions, [but he has the means for only one of them], then he is preferable to his son. R. Juda says: "If his son is a bright and success-

(ע"ב) מי כתיב ופרצו פרצו כתיב:

(דף כב) ת"ר (דברים טו) כי טוב לו עמך עמך במאכל עמך במשתה שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש אתה ישן על גבי מוכין והוא ישן על גבי התבן מכאן אמרו חכמים הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו (ע"ב) (שמות כא) ורצע אדוניו את אזנו במרצע וגו' ר' יוחנן ב"ז היה דורש מקרא זה כמין חומר מה נשתנה אזן מכל האברים שבגוף אמר הקב"ה אוזן ששמעה קולי על הר סיני (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע (בה) (שמות כא) (והגישו אל הדלת וגו') ר"ש (ב"ר) היה דורש את המקרא הזה כמין חומר מה נשתנו דלת ומזוזה מכל כלים שבבית אמר הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים בשעה שפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות ואמרתי כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים והוצאתים מעבדות לחירות והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע בפניהם:

(דף כט ע"ב) ת"ר הוא ללמוד ובנו ללמוד הוא קודם לבנו ר' יהודה אומר אם בנו זריז ומוצלח ותלמודו מתקיים בידו בנו קודם כי הא

ful student whose study will be more endurable, then his son should be preferred." So it happened with R. Jacob, the son of R. Acha b. Jacob, that his father sent him before Abaye to study. When he returned his father saw that his study was not as bright as it should be. He said to him: "I would do much better than you, therefore sit here and do business and I shall go to study." When Abaye got word that R. Acha was coming, and as there was a demon in the school of Abaye so that when two would enter in the day time they would suffer damage, he therefore said to the Rabbis: "Let none give R. Acha any place to sleep over night. [Hence he will be compelled to spend his night in that school-house], and there were good chances that a miracle would happen to him, [thereby driving out the demon]." R. Acha entered to sleep in the school, and the demon appeared to him in the shape of a seven-headed dragon. Every time R. Acha knelt down to pray he caused the throwing off of one of those heads, [thus having killed the serpent after he knelt down seven times]. In the morning he said to the Rabbis: "Had not a miracle happened to me, you would have exposed me to such a danger."

R. Juda said in the name of Samuel: "The Law prevails that one should first marry and afterwards devote his time to the study of the Torah." R. Jochanan, however, said: "How is it possible that when he has a millstone on his neck (has a wife and children to support) that he should study the Torah? [Hence he should study before he is married]." Both of the opinions above do not contradict each other. The former refers to Babylonia, [when they used to leave their homes and the trouble of support was not worrying them], while the latter deals with the scholars of the land of Israel, [who were living together with their families. If they should first marry, then the support of their families would hinder them from studying the Torah].

R. Chisda lauded the greatness of R. Hamnuna before R. Huna. R. Huna said unto R. Chisda: "When you get hold of him, bring him to me." When R. Hamnuna visited him, R. Huna noticed that he did not wear a marriage cloak. "Why do you not wear the marriage cloak?" asked R. Huna of him. "Because I am not married yet," came the reply. Whereupon R. Huna turned his

דרב יעקב בריה דרב אחא בר יעקב שדריה
אבוה לקמיה דאביי כי אתא חזייה דלא הוה
מחהדן שמעתיה א"ל אנא עדיפנא ממך תוב
את ואיזיל אנא שמע אביי דקא הוה אתי הוה
ההוא מזיק בי רבנן דאביי דכי הוו עיילין תרין
אפילו בימּמא הוו מתזקי אמר להו לא ליתיב
ליה אינש אושפיזא אפשר דמתרחיש ניסא על
בת בההיא בי רבנן אידמי ליה כתנינא דז'
רישוותא כל כריעה דכרע נתר חד רישא אמר
להו למחר אי לא איתרחיש ניסא סכנתין:

אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה נושא
אדם אשה ואח"כ לומד תורה ר' יוחנן אמר
ריחים בצוארו ויעסוק בתורה ולא פליגי הא
לן והא להו:

משתבח ליה רב חסדא לרב הונא בדרב
המנונא דאדם גדול הוא א"ל כשיבא לידך
הביאהו לידי כי אתא חזייה דלא פרים סודרא
א"ל מ"ט לא פריסת סודרא א"ל דלא נסיבנא
והדרינהו לאפיה מיניה א"ל חזי דלא חזית

face away, saying to him: "Thou shalt not see my face until thou shalt marry." R. Huna adheres to his own opinion, for he says: "If one is twenty years old and does not marry, all his days will be spent in sins." How is it possible to think that he will spend his days in sins? Say, therefore, that he will spend his days in thinking of committing sins. Said Raba: And so also are we taught in the school of R. Ishmael: "Until the age of twenty, the Holy One, praised be He, sits and waits for a man to become married; as soon as one reaches the age of twenty and does not marry, He says: 'The man who does not marry, may his bones decay.'" R. Chisda said: "The reason that I am smarter than my associates is because I have married at the age of sixteen, and had I married at the age of fourteen (Fol. 30) I would have said unto Satan, 'I defy thee.'" Raba said unto R. Nathan b. Ami: "While your hand is capable to take hold of the neck of thy son (while he listens to you), from sixteen to twenty-two years, and according to others from eighteen to twenty-four, try to marry him off." The Tannaim of the following Baraitha differ in the above: (Prov. 22, 6) *Train up a child in the way he should go.* R. Juda and R. Nechemia differ in the explanation of this passage; one says that it refers to the years of sixteen to twenty-two, while the other says it refers to the years of eighteen to twenty-four.

R. Joshua b. Levi said: "Whoever studies the Torah with his grandson is considered by Scripture as if he had received it from Mt. Sinai, for it is said (Deut. 4, 9) *But thou shalt make them known unto thy sons and unto thy sons' sons;* and immediately follows *the day thou stoodest before the Lord thy God, at Horeb.*" R. Chiya b. Abba found R. Joshua b. Levi, who had covered his head with a sheet while carrying an infant to the house of study. He said to the latter: "Why so in a hurry [that thou hast not even covered thy head with a suitable cover]?" The latter answered him: "Is it then of little value that the passage says: *But thou shalt make them known unto thy sons,* and immediately follows *the day thou stoodest before the Lord thy God at Horeb?*" Since that time, Rabba b. R. Huna never tasted anything until he brought his child into the house of learning. R. Chiya b. Abba never

להו לאפאי עד דנסבת ר"ה לטעמיה דאמר בן עשרים שנה ולא נשא אשה כל ימיו בעבירה בעבירה ס"ד אלא אימא כל ימיו בהרהורי עבירה. אמר רבא וכן תנא דבי רבי ישמעאל עד עשרים שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא אשה כיון שהגיעו עשרים שנה ולא נשא אומר תיפח עצמותיו של אותו האיש. א"ר חסדא האי דעדיפנא מחבראי דנסיבנא בשיתסר ואי הוה נסיבנא בארביסר (דף ל) הוה אמינא לשטן גירא בעיניך. א"ל רבא לרב נתן בר אמי אדידך על צוארי דבריך מט"ז ועד כ"ב ואמרי לה מי"ח ועד כ"ד כתנאי (משלי כב) חנוך לנער על פי דרכו ר' יהודה ור' נחמיה חד אמר משיתסר ועד כ"ב וח"א מתמני סרי ועד כ"ד:

א"ר יהושע בן לוי כל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני שנא' (דברים ד) והודעתם לבניך ולבני בניך וסמיך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב. רבי חייא בר אבא אשכחיה לר' יהושע בן לוי דשדי דיסנא ארישיה וקא ממטי ליה לינוקא לבי כנישתא א"ל מאי כולי האי א"ל מי זוטרא מ"ד והודעתם לבניך וסמיך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מכאן ואילך רבה בר רב הונא לא טעים אומצא עד דמייתי ליה לינוקא בי מדרשא ר' חייא בר אבא לא

טעים אומצא עד דמקרי לינוקא ומוספיה. א"ר ספרא משום ריב"ח מ"ד (דברים ו) ושננתם לבניך אל תקרי ושננתם אלא ושלשתם לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא שליש במשנה שליש בתלמוד מי ידע כמה חיי לא צריכא ליומי:

לפיכך נקראו ראשונים סופרים שהיו סופרים כל אותיות שבתורה שהיו אומרים (ויקרא יא) וא"ו דגחון חציין של אותיות של ספר תורה (שם י) דרש דרש חציין של תיבות (שם יג) והתגלח חציין של פסוקים (תהלים פ) יכרסמנה חזיר מיער עי"ן דיער חציין של תהלים באותיות (שם עח) והוא רחום יכפר עון חציין דפסוקים:

ת"ר חמשת אלפים ותתפ"ח פסוקים הוין ס"ת יתר עליו ספר תהלים ח' חסר ממנו דברי הימים ח'. ת"ר (דברים ו) ושננתם שיהיו ד"ת מחודדים בפיך שאם ישאל לך אדם דבר אל תגמגם ותאמר אלא אמור לו מיד שנאמר (ע"ב) (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את וגו' ואומר (שם) קשרם על אצבעותיך כתבם על לוח לבך ואומר (תהלים קכז) כחצים ביד גבור כן בני הנעורים ואומר (שם מה) חציך שנונים ואומר (שם קכז) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו

tasted anything until he had recited with his children the old lesson and added something new. R. Saphra, in the name of R. Joshua b. Chanania, said: "What does the passage (Deut. 6, 7) *And thou shalt teach them diligently unto thy children mean.* Do not read *Vshi'nantam* (diligently), but read *Vshilashtam* (you should divide it in three); i.e., always shall a man divide his years in thirds, a third to read the Scripture, another third to study the *Mishnah,* and one-third to devote to the discussion of the *Talmud.*" How does a man know how long he is going to live? We must therefore say that the foregoing refers to the days.

The former Rabbis were called *Soph'rim,* because they counted all the letters of the Torah; for they would say the letter *Vav* of the word *Gachon* (belly) (Lev. 11, 42) is just one-half the number of the letters contained in the Torah; the word *Darosh-Darash* (diligently inquired) (Lev. 10, 16) is one-half of the amount of words the Torah contains; the passage *V'hisgalach* (then he shall be shaven) (Ib. 13, 33) is one-half of the verses of the Torah. In the passage (Ps. 80, 14) *The bear out of the forest doth ravage it,* the letter *Ayin* of the word *Ya'ar* (forest) is one-half the number of the letters of which Psalms consist; the passage (Ib. 78, 38) *But He, being merciful, forgave the iniquity,* is one-half the verses of which the Psalms consist.

Our Rabbis were taught that the Scripture oonsists of four thousand, eight hundred and eighty-eight passages. Psalms contain eight passages more than Scriptures; Chronicles has eight less. Our Rabbis taught (Deut. 4, 7) *V'shinantam*[3] (*And thou shall teach them diligently*), this means that the Torah shall be so clear in your mouth, so that when one will ask you a thing you should not stammer, but answer him directly; (Ib. b) as it is said (Pr. 7, 4) *Say unto wisdom thou art my sister,* etc.; and there is a preceding passage, *Bind them around thy fingers, inscribe them upon the tables of thy heart;* and there is another passage (Ps. 127, 4) *Like arrows in the hand of a mighty man so are the children of youth.* Again there is another passage (Ib. 45, 6) *Thy sharpened arrows,* and again there is another passage (Ps. 127, 5) *Happy is the man that hath his quiver full of*

3.) The origin of *Shanan* which means "sharp."

them; they shall not be put to shame, when they speak with their enemies in the gate. Said R. Chiya b. Abba: "Even a father and his son, a teacher and his disciple who study the Torah in one place become enemies to each other [as a result of *Halachik* discussion]. However, they do not leave the place until they are reconciled again, as it is said (Num. 21, 14) *Vaheb in Suffa.* Do not read *Suffa,* but *Soffa* (at the end)."[4]

Our Rabbis were taught (Deut. 11, 18) *Therefore shall ye lay* (*V'sam-tam.*)[5] i.e., an unfailing remedy. The Torah is likened unto a medicine of life. This may be compared unto a man who beat his son and wounded him severely. He applied a plaster unto the wound and warned him, saying: "My son, as long as this plaster will be on your wound you may eat and drink whatever you please; you may even bathe yourself in warm or cold water and you need not be afraid; but as soon as you will remove it, you will cause an ulceration." So also has the Holy One, praised be He, said unto Israel: "I have created an evil inclination and I have also created the Torah with which to season (temper) it. If you will study the Torah then you will not be surrendered into his hand, as it is said (Gen. 4, 7) *If thou dost well, then it shall be lifted up.* But if you will not study the Torah then you will be surrendered into his hand, as it is said (Ib., ib., ib.) *Sin coucheth at the door;* and not only this, but he will spend all his energy to induce you to sin, as it is said in the previous passage, *And unto thee is its desire.* However, if you desire you can rule over it, as it is said (Ib., ib., ib.) *But thou canst rule over it.*"

Our Rabbis were taught: The evil inclination of a man is so wicked that it is called so even by its Creator (Gen. 8, 21) *For the inclination of man's heart is evil from his youth.* R. Isaac said: "The [evil] inclination renews its fight upon man every day, as it is said (Gen. 6, 5) *And that every inclination of the thought of his heart was only evil all day long.*" (Ib. b) R. Simon b. Lakish said: "The evil inclination of man renews its fight upon man, and desires to slay him, as it is said (Ps. 37, 23) *The wicked looketh out for the righteous, and seeketh to slay*

מהם לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער מאי את אויבים בשער א"ר חייא בר אבא אפילו האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים שונאים זה את זה ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר (במדבר כא) את והב בסופה אל תקרי בסופה אלא בסופה:

ת"ר (דברים יא) ושמתם סם תם נמשלה תורה כסם חיים משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטיה על מכתו ואמר לו בני כל זמן שהרטיה זו על מכתך אכול מה שהנאתך ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתיירא ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה נומי כך הקב"ה אמר להם לישראל בני בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו שנא' שנאמר(בראשית ד) הלא אם תיטיב שאת ואם אין אתם עוסקים בתורה אתם נמסרים בידו שנאמר (שם) לפתח חטאת רובץ ולא עוד אלא שכל משאו ומתנו בך שנאמר (שם) ואליך תשוקתו ואם אתה רוצה אתה מושל בו שנאמר (שם) ואתה תמשל בו:

ת"ר קשה יצה"ר שאפילו יוצרו קראו רע שנאמר (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו. א"ר יצחק יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר (שם ו) רק רע כל היום. אמר ר"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו שנאמר (תהלים לז) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקב"ה עוזרו

4.) The Talmud explains *Vaheb* (friends) like *Oheb*, hence the passage would mean "friends at the end."
5.) The text *Samtam* is divided in two and the letter *Sin* is changed to a *Samech*, hence it reads *Sam tam*, (an unfailing remedy).

אינו יכול לו שנאמר (שם) ה׳ לא יעזבנו בידו. תנא דבי ר׳ ישמעאל בני אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש אם אבן הוא נימוח ואם ברזל הוא מתפוצץ שנאמר (ירמי׳ כג) הלוא כה דברי כאש נאם ה׳ וכפטיש יפוצץ סלע. אם אבן הוא נימוח שנאמר (איוב יד) אבנים שחקו מים ואין מים אלא תורה שנאמר (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים:

פיסקא. וללמדו אומנות מנא לן אמר חזקיה דאמר קרא (קהלת ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת אם אשה ממש היא כשם שחייב להשיאו כך חייב ללמדו אומנות אם תורה היא כשם שחייב ללמדו תורה כך חייב ללמדו אומנות וי״א אף להשיטו בנהר מ״ט חיותיה היא רבי יהודה אומר כל מי שאינו מלמדו אומנות כאילו מלמדו לסטות מאי בינייהו איכא בינייהו דאגמריה נמי עיסקא:

תנו רבנן נאמר (שמות כ) כבד את אביך ואת אמך ונאמר (משלי ג) כבד את ה׳ מהונך השוה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום נאמר (ויקרא יט) איש אמו ואביו תיראו ונאמר (דברים ו) את ה׳ אלהיך תירא השוה הכתוב מוראת אב ואם למוראת המקום נאמר (שמות כא) מקלל אביו ואמו מות יומת ונאמר (ויקרא כד) איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו השוה הכתוב ברכת אב ואם לברכת המקום אבל בהכאה

him; and were it not for the help of the Holy One, praised be He, man would not resist it, as it is said further: *The Lord will not leave him in his hand, and will not condemn him when he is judged."* In the college of R. Ishmael it was taught: My son, if that ugly (the tempter) meet thee, drag it into the house of learning (overcome it through study); if it is of stone it will be shattered; and if it is of iron it will be melted, as it is said (Jer. 23, 29) *Is not thus my words like the fire? saith the Lord, and like a hammer that shattered the rock?*

"And one is in duty bound to teach his son an occupation." Whence do we infer this? Said R. Ezekiah: "The passage says (Ecc, 9, 9) *Enjoy life with the wife whom thou lovest;* i.e., if it refers to a real wife, then we assume that just as well as one is to marry off his son, so also it is his duty to teach him a trade. And if it refers to the Torah, we can say just as one is in duty bound to teach his son so is he in duty bound to teach him an occupation. According to some authorities, he is even in duty bound to teach his son how to swim, because it sometimes may prove the saving of his son's life, [should he happen to be in a stranded ship]. R. Juda says: "Anyone who does not teach his child an occupation is just as if he were instructing him in burglary." What is the difference between these two opinions? The difference is in giving him a commercial training. [According to the former opinion it is sufficient because he teaches his son to earn his livelihood; but as to the latter opinion, he must teach him an occupation only, and commerce may lead to burglary].

Our Rabbis were taught: It is said (Ex. 20, 12) *Honor thy father and thy mother,* and again it is said (Pr. 3, 9) *Honor the Lord with thy wealth;* Scripture compares the honor of father and mother unto the honor of Heaven. Again it is said (Lev. 19, 3) *Ye shall fear every man, his mother and his father;* and again it is said (Deut. 10, 20) *The Lord thy God shalt thou fear;* Scripture compares the fear of father and mother unto the fear of Heaven. Again it is said (Ex. 21, 17) *And he that curses his father or his mother shall surely be put to death;* and it is said (Lev. 24, 15) *Whosoever curseth his God shall bear sin.* Scripture compares here the blasphemy of father and mother unto that of Heaven. However,

as far as beating is concerned the comparison is impossible; and so also should it be according to the logic of law; for these three—Heaven, father and mother—are partners in the child.

Our Rabbis were taught: Three partners has man—the Holy One, praised be He! his father, and his mother. When a man honors his father and mother, the Holy One, praised be He, says: "I consider it as if I lived among them and he had honored Me." Rabbi said: "It is known and revealed to Him, who ordered the Universe to come into being, that a son honors his mother moreso than his father because she coaxes him with kind words and gentle ways. (Fol. 31) Therefore, did the Holy One, praised be He! put *honor thy father,* before *honor thy mother.* And it is known and revealed to Him who ordered the world to come into existence that in regard to fearing, a child fears the father more than the mother because the father teaches him the law. Therefore concerning fear, did the Holy One, praised be He! put fear of mother before that of father. A disciple studied before R. Nachman: At the time when a man enrages his father and his mother, the Holy One, praised be He! says: "I have well done that I am not dwelling among them; for, had I dwelled among them, they would have troubled Me also."

R. Isaac said: "Whoever commits a crime in secret, it is as if he would press the *Shechina,* as it is said (Is. 66, 1) *Thus said the Lord, 'the Heaven is My throne and the earth is My foot-stool.'*" R. Joshua b. Levi says: "It is prohibited for a man to walk in an erect stature, for it is said (Ib. 6, 3) *The whole earth is full of His glory,* [and by walking in an erect stature it looks as if there is none else]."[6] R. Huna, the son of R. Joshua, was careful not to walk four cubits bareheaded, "For," said he, "the *Shechina* is above my head, and how can I walk bareheaded?"

A son of a certain widow asked R. Eliezer: "If father says, 'Bring me a drink of water,' and mother says, 'Give me a drink of water,' whom should I obey first?" Delay the honoring of thy mother and honor your father first, for both, you and your mother, are in duty bound to honor your father." The same one came before R. Joshua and

ודאי אי אפשר וכן בדין שלשתן שותפין בו :

ת"ר שלשה שותפין הן באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו אמר לו הקב"ה מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני. תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שבן מכבד את אמו יותר מאביו מפני (דף לא) שמשדלתו בדברים לפיכך הקדים הקב"ה כבוד אב לכבוד אם וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהבן מתיירא מאביו יותר מאמו מפני שמלמדו תורה לפיכך הקדים הקב"ה מורא האם למורא האב. תני תנא קמיה דרב נחמן בזמן שאדם מצער את אביו ואת אמו אמר הקב"ה יפה עשיתי שלא דרתי ביניהם שאלמלא דרתי ביניהם צערוני :

א"ר יצחק כל העובר עבירה בסתר כאילו דוחק רגלי שכינה שנאמר (ישעיה סו) כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי. א"ר יהושע בן לוי אסור לו לאדם שיהלך ד' אמות בקומה זקופה שנאמר (שם ו) מלא כל הארץ כבודו רב הונא בריה דרב יהושע לא מסגי ד' אמות בגילוי הראש אמר שכינה למעלה מראשי :

שאל בן אלמנה אחת את ר' אליעזר אבא אומר השקני מים ואימא אומרת השקני מים איזה מהם קודם א"ל הנח כבוד אמך ועשה כבוד אביך שאתה ואמך חייבים בכבוד אביך בא לפני ר' יהושע א"ל כך אמר לי רבי

6.) Evidently our Rabbis sharply condemned the conduct of the proud.

was also told so. Whereupon he asked: "Rabbi, how would be the law in a case where she is divorced?" The latter answered him: "From your eyelids it is evident that you are an orphan, [hence you have no father to whom to apply your question. However, you are anxious to know the Law, the proper way in such a case is to place water in a bowl and call them as you call hens."

The great Ulla expounded at the door of the prince of the exile: "What does the passage (Ps. 138, 4) *All the kings of the earth will give thanks unto Thee, O Lord, when they hear the words of Thy mouth,* mean? It is not said the *word* of Thy mouth, but the *words* of Thy mouth (in plural). At the time when the Holy One, praised be He, said (Ex. 20, 2) *I am the Lord thy God. . . . . thou shalt not make unto thyself,* all the nations said: 'He is only instructing, concerning His Own honor. But as soon as He said (Ib., ib. 12) *Honor thy father and thy mother,* they went back and began to praise Him, even on the first commandments." Raba said: "We infer this from the following (Ps. 119, 160) *The beginning of Thy word is truth.* Is it only the beginning and not the end of the word? We must therefore say that it means from the end of Thy word it was recognized that even the beginning of Thy word is truth."

R. Ulla was once asked: "To what extent is one bound to honor his father and mother?" To which he replied: "Come and see what a gentile of Askelon, Damah ben Nathina by name, once did. The sages once desired to purchase from his merchandise for the sum of sixty myriads, but the key of the storeroom happened to be under the pillow of his father [who was fast asleep], and Damah would not disturb him."

R. Juda said in the name of Samuel that R. Eliezer was asked: "To what extent is one bound to honor his father and mother?" To which he replied: "Come and see what a gentile of Askelon, Damah ben Nathina by name, once did. The sages once desired to purchase from him a jewel for the *Ephod* for the sum of sixty myriads (according to R. Cahana it was for the sum of eighty myriads), but the key [of the safe in which the diamond was kept] happened to be under the pillow of his father [who was asleep], and Damah would not disturb

נתגרשה מהו א"ל מבין ריסי עיניך ניכר שבן אלמנה אתה הטל להם מים בספל וקעקע להם כתרנגולים:

דרש עולא רבה אפתחא דבי נשיאה מ"ד (תהלים קלח) יודוך ה' כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך מאמר פיך לא נאמר אלא אמרי פיך. בשעה שאמר הקב"ה (שמות כ) אנכי ולא יהיה לך אמרו אוה"ע לכבוד עצמו הוא דורש כיון שאמר (שם) כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות רבא אמר מהכא (תהלים קיט) ראש דברך אמת ראש דברך ולא סוף דברך אלא מסוף דברך ניכר שראש דברך אמת:

בעו מיניה מרב עולא עד היכן כבוד אב ואם אמר להם צאו וראו מה עשה נכרי אחד לאביו באשקלון ודמא בן נתינה שמו פעם אחת בקשו חכמים פרקמטיא בששים רבוא שכר והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו:

אמר רב יהודה אמר שמואל שאלו את ר' אליעזר עד היכן כבוד אב ואם אמר להם צאו וראו מה עשה נכרי אחד באשקלון ודמא בן נתינה שמו אמרו פעם אחת בקשו ממנו חכמים לאפוד בס' רבוא שכר ורב כהנא מתני בשמונים רבוא והיה מפתח מונח תחת מראשותיו של אביו ולא ציערו לשנה האחרת

him, [and thus lost the sale]. In the following year, however, the Holy One, praised be He, rewarded him with the birth of a red heifer among his herds, and the sages came to purchase it. He said to them: "I know very well that should I ask of you any amount of money for it, you would give it to me. However, I only wish you to make me good the loss I sustained in honor of my father." When the sages were informed of the above story, they said: "Behold, if one who is not commanded to do so and performs it, is thus rewarded, how much more will the reward be to one who is instructed to do so and really does it? For R. Chanina said: 'The reward of fulfilling a commandment is much greater to one who is commanded and does it than to one who is not commanded and fulfills it.'" R. Joseph (who was blind) said: "First I used to say, if there should come one and tell me that the *Halacha* prevails according to R. Juda, who says that a blind person is exempt from the performance of commandments, I shall make a feast for the Rabbis, because I am under no obligation to do so, and still I perform them; but since I heard what R. Chanina said, that he who is commanded, and does [a good deed, because he is ordered to do so] stands higher than he that is not commanded and does [a good deed], I changed my mind, and I say that I shall make a feast if one should come and tell me that the *Halacha* does not prevail in accordance with R. Juda; for if I am instructed to perform the commandment, the reward will be greater."

When R. Dimi came, he said: "It once happened that the same man, [Damah b. Nathima] was dressed in gold-embroidered silk garments, sitting among the noblemen of Rome, when his mother came. She tore down his robe, slapped him on his head and spit in his face. Nevertheless he did not put her to shame; and furthermore, when her slippers fell off he gave them to her, to save her the trouble of getting it." The son of Abimi, the son of R. Abahu, taught: It may happen that one feeds his father pheasants, and yet deserved the punishment of a disrespectful son; while the other may send his father to work with a hand-mill, and yet through this action will be rewarded

נתן לו הקב"ה שכרו שנולדה לו פרה אדומה בעדרו נכנסו חכמי ישראל אצלו אמר להם יודע אני בכם שאם מבקש אני מכם כל ממון שבעולם אתם נותנים לי אלא אין אני מבקש מכם אלא אותו ממון שהפסדתי בשביל כבוד אבא וכששמעו חכמים בדבר אמרו ומה מי שאינו מצווה ועושה כך מצווה ועושה עאכ"ו דאמר ר' חנינא גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה. אמר רב יוסף מריש הוה אמינא מאן דהוה אמר לי הלכה כר' יהודה דאמר סומא פטור מן המצות עבידנא יומא טבא לרבנן אמינא אנא לא מפקידנא וקא עבידנא השתא דשמענא להא דאמר ר' חנינא גדול מצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה מאן דאמר לי אין הלכה כר' יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן:

כי אתא רב דימי אמר פעם אחת היה לבוש סירקון של זהב והיה יושב בין גדולי רומי ובאתה אמו וקרעתו ממנו וטפחה לו על ראשו וירקה לו בפניו ולא הכלימה ונפל קורדקסין שלה והושיטו לה שלא תצטער. תני אבימי בריה דר' אבהו יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם ויש מטחינו בריחים (ע"ג) ומביאו

in the world to come.[7] Said R. Abahu: "Abimi, my son, hath obeyed this precept even as it should be observed." For Abimi had five ordained children during his father's life, yet when R. Abahu would reach the door Abimi would run to open the door himself, saying, while running, "Here I am coming." Upon one occasion his father asked him for a glass of water. While he was procuring it the old man fell asleep, and Abimi, reentering the room, stood by his father's side with the glass of water in his hand until the latter awoke. At this moment R. Abimi was helped by Heaven to expound the following passage (Ps. 79, 1) *A Psalm of Assaph, O God, the heathen are come into Thine inheritance.*[8] R. Jacob, the son of Abahu, said unto Abaye: "For instance, in a case that happens to me when I come from the house of study, my father gives me a cup, and my mother fills it up, What shall I do?" Whereupon he said to him: "From your mother you should accept, but from your father you should not, for he studies and he will feel too exhausted to serve you." R. Tarphon had a mother; whenever she wanted to go to bed he would bend himself and she would climb upon his back, and go to bed; and whenever she wanted to leave the bed he would lie down and she would leave the bed through his help. One day he came and boasted in the house of study, whereupon his associates said to him: "You have not yet reached even as far as one-half the meaning of honor. Did it ever happen that she should throw a pocket full of money in the ocean in your presence and you did not cause her any shame because of such an action?" R. Joseph, as soon as he would hear the sound of the footsteps of his mother, would immediately get up, saying: "Let us get up before the *Shechina* that is coming." R. Jochanan said: "Happy is he that has never seen them." For in the case of R. Jochanan, when his mother was pregnant with him, his father died. As soon as he was born, his

לעוה"ב א"ר אבהו כגון אבימי ברי קיים מצות כבוד חמשה בני סמכי הוו ליה לאבימי בחיי אביו וכי הוה אתי ר' אבהו קרי אבבא רהיט ואזל ופתח ליה ואמר אין אין אדמטאי התם יומא חד א"ל אשקיין מיא אדאייתי ליה נמנם גחין קאי עליה עד דאיתער אסתייעא מלתיה ודרש אבימי (תהלים עט) מזמור לאסף אלהים באו גוים בנחלתך א"ל רב יעקב בר אבוה לאביי כגון אנא דעד דאתינא מבי רב אבא מדלא לי כסא ואמא מזגא לי היכי אעביד א"ל מאמך קביל ומאבוך לא תקבל דכיון דבר תורה הוא חלשא דעתיה. ר' טרפון הוה ליה ההיא אימא דכל אימת דהות בעיא למיסק לפוריא גחין וסליקה וכל אימת דהות נחית נחתא עלויה אתא וקא משתבח בי מדרשא אמרי ליה עדיין לא הגעת לחצי כבוד כלום זרקה ארנקי בפניך לים ולא הכלמתה. רב יוסף כי הוה שמע קל כרעא דאימיה אמר איקום מקמי שכינה דאתיא אמר רבי יוחנן אשרי מי שלא חמאן ר' יוחנן

7.) Rashi quotes the Palestine Talmud in explaining this story as follows: "A certain man placed dainty food before his father and bade him eat thereof. When the father had finished his meal he said: "My son, thou hast prepared for me a most delicious meal. Wherefrom didst thou obtain these delicacies?" And the son replied insultingly: "Eat as the dogs do, old man, without asking questions." Hence a son inherits the punishment of disregard.

A certain man, a miller, had a father living with him, at the time when all people not working for themselves were obliged to labor a certain number of days for the government. When it came near the time this service would be required of the old man, his son said to him: "Go thou and labor for me in the mill, and I will go and work for the government, because those who work for the government are beaten if their work proves unsatisfactory. It is therefore better for me to run the chance of being beaten than to allow you to risk it." Therefore such a son deserves the reward of a son who *honors his father.*

8.) Why a song to Assaph upon such an occasion. It should rather be a lamentation unto Assaph. He explained that the reason for his song is because God poured out his fury upon the Temple and not upon the Israelites themselves.

mother died. And so it also happened with Abaye.

Our Rabbis were taught: What does *fear* mean, and what does *honor* mean? *Fear* means not to sit in his seat and not to stand in his place; not to contradict his words or to decide against his opinion. *Honor* means to give them to eat and to drink; put their raiment upon them and tie their shoes, take them out and bring them in. The following question was proposed by them (the scholars): Out of whose money should it go? R. Juda said: "From the son's money," while R. Nathan, in the name of R. Oshiya, said that it should go out of the father's money. R. Eliezer was asked how far should honor toward parents be extended? He replied: "Even if they cast all the wealth into the sea, one must not aggravate them."

(Ib. b) It happened once that R. Eliezer b. R. Joshua and R. Zadok were sitting at the wedding feast of the son of Rabban Gamaliel, and the latter waited upon them. When he extended a cup to R. Eliezer, the latter refused to accept it; but when he gave it to R. Joshua, he did accept it. R. Eliezer then said to R. Joshua: "What is this, Joshua, that we are sitting and Rabban Gamaliel should serve upon us!" Whereupon R. Joshua answered him: "We find that even a greater man than he did serve upon others. Abraham was considered the greatest in his generation—nevertheless it is written (Gen. 18, 8) *And he stood by them under the tree.* Perhaps you will try to explain this that they appeared to him like angels. The fact is that they appeared to him like Arabians.[9] Why then should we not let Rabban Gamaliel, the great, stand and serve upon us?" R. Zadok then remarked to them: "How long will you leave aside the honor of Heaven and occupy yourself concerning the honor of man? Behold, the Holy One, praised be He, blows the winds, brings clouds, causes rain to come down to us, and causes everything to sprout from the earth with which He prepares a table for each and every one, and we shall not allow Rabban Gamaliel the Great to stand and serve upon us!"

(Fol. 33) Professional men, while they

עברתו אמו מת אביו ילדתו מתה אמו. וכן אביי :

תנו רבנן איזהו מורא ואיזהו כבוד מורא לא עומד במקומו ולא יושב במקומו ולא סותר את דבריו ולא מכריעו כבוד מאכיל ומשקה מלביש ומנעיל מכנים ומוציא. איבעיא להו (דף לג) משל מי רב יהודה אמר משל בן רב נתן אמר רב אושעיא משל אב. שאלו את ר' אליעזר עד היכן כבוד אב ואם אמר להם כדי שיטול ארנקי של דינרים ויטילנו לים בפניו ולא יכלימנו :

מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' צדוק שהיו מסובים בבית משתה בנו של רבן גמליאל והיה רבן גמליאל עומד ומשקה עליהם נתן הכוס לר' אליעזר ולא נטלו נתן לר' יהושע וקבלו א"ל ר' אליעזר מה זה יהושע אנו יושבים וגמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו א"ל מצינו גדול ממנו ששימש אברהם גדול הדור היה וכתיב בו (בראשית יח) והוא עומד עליהם ושמא תאמר כמלאכי השרת נדמו לו לא נדמו לו אלא לערביים ואנו לא יהא רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו אמר להם ר' צדוק עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ואתם עוסקים בכבוד הבריות הקב"ה משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה ועורך שלחן לפני כל אחד ואחד ואנו לא יהא רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו :

(דף לג) אין בעלי אומניות רשאים לעמוד

9.) See further tract *Baba Metziah* that the Angels appeared to him in the pose of Arabians. This is inferred from the passage Gen. 19, 2, when Abraham said, *And Wash your feet.*

are occupied in their trade, are not allowed to stand up out of respect for scholars. Is this so? Have we not taught a Baraitha to the effect that every professional man of Jerusalem would stand up out of respect for them (who visited Jerusalem while bringing their offering of the first fruits), and would greet them with the following address: "Our brethren from this and that place, may your coming be with peace." [Hence even professional men were allowed to stop work to offer greetings]. Said R. Jochan: "Indeed for strange visitors professional men were allowed to offer greetings, but not scholars." "Come and see," remarked R. Jose b. Abin, "How beloved a commandment is upon Israel when it is performed in its due season; for out of respect to the visitors all were allowed to stand up but for scholars they were not allowed to." However, we may say that this is only because of inducing them to come again, therefore everyone was ordered to pay them respect.

(Ib. b) R. Ibbu said in the name of R. Jannai: "A scholar is not permitted to stand up out of respect for his teacher, more than [once] in the morning and [once] in the evening—so that his teacher's honor should not exceed the honor given Heaven." R. Elazar said: "Every scholar who does not stand up before his teacher [as a token of respect] is to be called wicked, and he will not live long; he will also forget his learning, as it is said (Ecc. 8, 13) *And that it will not be well with the wicked, and that it will not endure many days, like the shadow; because he is not afraid of God.* The meaning of the word *afraid* as used here is not understood, but when we find the passage (Lev. 19, 32) *Thou rise up and thou shalt be afraid,* we understand that the word *afraid* refers to standing up [before a teacher]."

(Fol. 38) It is written (Ex. 16, 35) *And the children of Israel ate the manna forty years, until they came to an inhabitated land; the manna they did eat, until they came unto the border of the land of Cana'an.* It is impossible to say [that they ate the manna] *until they came to an inhabited land* (on the other side of the Jordan), since the same passage says *They did eat unto the borders of the land of Cana'an* (on this side of the Jordan); and again it is impossi-

מפני ת"ח בשעה שעוסקים במלאכתם ולא והא תניא כל בעלי אומניות שבירושלים עומדים בפניהם ושואלים בשלומם אומרים להם אחינו אנשי מקום פלוני בואכם לשלום א"ר יוחנן מפניהם עומדים מפני ת"ח אין עומדים א"ר יופי בר אבין בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי מפניהם עומדים מפני ת"ח אין עומדים ודלמא שאני התם דאם כן נמצאת אתה מכשילן לעתיד לבא:

(ע"ב) א"ר אייבו א"ר ינאי אין ת"ח רשאי לעמוד בפני רבו אלא שחרית וערבית כדי שלא יהא כבודו מרובה מכבוד שמים. א"ר אלעזר כל תלמיד חכם שאין עומד בפני רבו נקרא רשע ואינו מאריך ימים ותלמודו משתכח שנא' (קהלת ח) וטוב לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים כצל אשר איננו ירא מלפני אלהים מורא זו איני יודע מהו כשהוא אומר (ויקרא יט) תקום ויראת הוי אומר מורא זו קימה:

(דף לח) כתיב (שמות טז) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד בואם אל קצה ארץ כנען אי אפשר לומר עד בואם אל ארץ נושבת שכבר נאמר אל קצה ארץ כנען ואי אפשר

ble to say [that they ate the manna until they came] *unto the borders of the land of Cana'an,* since the same passage says, *until they came,* etc. How then could both conflicting statements be reconciled? On the seventh of the month of *Adar,* Moses died, and on that day the manna ceased to come down from heaven [on this side of the Jordan]. Israel, however, supplied themselves with *manna* in vessels which lasted them until the sixteenth of the month of *Nisan* [until they passed the Jordan]. We are taught in another Baraitha: *And the children of Israel ate the manna forty years.* Did they indeed eat the manna exactly forty years? Behold they only ate it forty years less thirty days. We must therefore say that the unleavened bread which Israel took along from Egypt had the taste of Manna. We are taught in another Baraitha: On the seventh of the month *Adar,* Moses died, and on the seventh of the month *Adar, he was born.* Whence do we learn that he died on the seventh of *Adar?* It is said (Deut. 34, 5) *And Moses the servant of the Lord died there,* and it is further written, *And the children of Israel wept for Moses;* and it is written (Josh. 1, 1) *And it came to pass after the death of Moses;* and the next passage says (Ib.) *Moses My servant is dead; now therefore arise, pass over,* etc.; and again the passage says, *Pass through the midst of the camp, and command the people;* and it is further written (Ib. 4, 79) *And the people came up out of the Jordan on the tenth day of the first month.* Deduct from this date thirty-three days (thirty of the mourning and three for preparing themselves as stated Josh. 1, 11), hence you will find that Moses died on the seventh of *Adar.*[10] And whence do we know that on the seventh of *Adar,* Moses was born? The passage says (Deut. 31, 2) Moses said, *I am one hundred and twenty years old today.* He need not have said *today* [if it had no special significance]. We therefore infer that *today* implies that just that very day have his days and years been completed. This is to teach that the Holy One, praised be He, grants the righteous the fulfillment of the years of their life to the very month and day, as it is said (Ex. 23, 26) *The number of thy days will I make full.*

לומר אל קצה ארץ כנען שהרי כבר נאמר עד בואם וגו׳ הא כיצד בז׳ באדר מת משה ופסק מן מלירד והיו מסתפקין ממן שבכליהם עד ט״ז בניסן. תניא אידך ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה וכי מ׳ שנה אכלו והלא מ׳ שנה חסר ל׳ יום אכלו אלא לומר לך עוגות שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן. תניא אידך בז׳ באדר מת משה ובז׳ באדר נולד מנין שבז׳ באדר מת שנאמר (דברים לד) וימת שם משה עבד ה׳ וכתיב (שם) ויבכו בני ישראל את משה וכתיב (יהושע א) ויהי אחרי מות משה עבד ה׳ וכתיב (שם) משה עבדי מת ועתה קום עבור וגו׳ וכתיב (שם) עברו בקרב המחנה וצוו את העם. וכתיב (שם ד) והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון צא ממנו ל״ג ימים למפרע הא למדת שבז׳ באדר מת משה. ומנין שבז׳ באדר נולד משה שנאמר (דברים לא) ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום. שאין תלמוד לומר היום מה ת״ל היום היום מלאו ימי ושנותי. מלמד שיושב הקב״ה וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום ומחדש לחדש שנא׳ (שמות כג) את מספר ימיך אמלא:

10.) Ten days of *Nissan* (the first month), twenty-three days of *Adar,* as *Adar* has only twenty-nine days.

(Fol. 39b) MISHNAH: Whoever performs one commandment, good will be done to him [in this world], and it will cause the prolongation of his days. He will also inherit the future world. But whover does not perform one commandment, good will not be done to him in this world; neither will he live long nor will he inherit the future world.

GEMARA: I find our Mishnah in conflict with the following Mishnah: These are the things in which a man enjoys the interest in this world, while the principal remaineth for him in the word to come. They are: Honoring one's father and mother, the practice of loving kindness, hospitality to the stranger, making peace between a man and his neighbor, and above all, the study of the Torah. [Hence we see that only these meritorious deeds are such which yield fruit in this world and none others]? Said R. Juda: "Our Mishnah means thus: "Whoever performs one commandment more, through which addition his merits are counter-balanced, good will be done to him in this world and it is considered as if he has fulfilled the entire Torah." How can you possibly state that the other Mishnah means that even with one good action the performer receives his reward in this world? Thereupon said R. Sh'maya: "Our Mishnah refers to one whose balance of both meritorious and evil deeds was struck even; and if one of the above-mentioned commandments was among his [meritorious] account, it would counterbalance the scale; and another thing, if one performs one [extra] meritorious deed through which he counterbalances the scale, good will be done to him." Another objection was raised from the following: Whose meritorious acts are more than his sins, evil will be done to him; and such a man is considered as if he burnt the entire Torah, of which not even one letter escaped; and whose iniquities are more than his meritorious deeds, good will be done to him and he will be treated like one who fulfilled the entire Torah and did not miss even one letter of it. [Hence we see that counter-balancing the sin is not sufficient?] Said Abaye: "Our Mishnah means that they [cause to] prepare for him [in the future] a good day, and a bad day." Raba said: "The last Mishnah will be in accordance with R. Jacob, who claims that the reward for commandments

(דף לט ע"ב) משנה. כל העושה מצוה אחת מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ וכל שאינו עושה מצוה אחת אין מטיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ:

גמ׳. ורמינהו אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעוה"ז והקרן קימת לו לעולם הבא אלו הן כבוד אב ואם וגמילות חסדים והכנסת אורחים והבאת שלום בין אדם לחבירו ות"ת כנגד כולם א"ר יהודא ה"ק כל העושה מצוה אחת יתירה על זכיותיו מטיבין לו ודומה כמי שמקיים כל התורה כולה דהנך אפי׳ בחדא נמי אמר רב שמעיה לומר שאם היתה שקולה מכרעת וכל העושה מצוה אחת יתירה על זכיותיו מטיבין לו ורמינהו כל שזכיותיו מרובין מעונותיו מריעין לו ודומה כמי ששרף כל התורה כולה ולא שייר ממנה אפילו אות אחת וכל שעונויו מרובים מזכיותיו מטיבין לו ודומה כמי שקיים כל התורה כולה ולא חיסר אות אחת ממנה אמר אביי מתניתין דעבדין ליה יום טב ויום ביש רבא אמר הא מני ר׳ יעקב היא דאמר שכר מצוה בהאי עלמא ליכא:

דתניא רבי יעקב אומר אין לך כל מצוה ומצוה שכתובה בתורה שמתן שכרה בצדה שאין תחית המתים תלויה בה בכבוד אב ואם כתיב (דברים ה) למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך בשלוח הקן כתיב (שם כב) למען ייטב לך והארכת ימים הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה לבירה ושלח את האם ונטל את הבנים ובחזרתו נפל ומת היכן טובות ימיו של זה והיכן אריכות ימיו של זה אלא למען ייטב לך לעולם שכולו טוב ולמען יאריכון ימיך לעולם שכולו ארוך ודלמא לאו הכי הוה ר' יעקב מעשה חזא ודלמא מהרהר בעבירה הוה מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה ודלמא מהרהר בעבודה זרה הוה וכתיב (יחזקאל יד) למען תפוש את בית ישראל בלבם איהו נמי ה"ק אי ס"ד שכר מצוה בהאי עלמא אמאי לא אגין מצוה עליה כי היכי דלא ליתי לידי הרהור והאמר ר' אלעזר שלוחי מצוה אינם ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן התם סולם רעוע הוה דקביע הזיקא וכל היכא דקביע הזיקא לא סמכינן אניסא דכתיב (ש"א טז) ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני.

is not to be obtained in this world; for we are taught in a Baraitha, R. Jacob says: "There is no commandment for which the Torah mentions its reward right next to it, upon which resurrection does not depend. Concerning the honoring of father and mother, it is written (Deut. 5, 16) *In order that thy days may be prolonged, and in order that it may go well with thee;* concerning the sending away of the mother bird, [if one wants to take the egg or the young from the nest], it is written (Ib. 22, 7) *In order that it may be well with thee, and that thou mayest live many days.* If a father sent his son to go up a certain building and bring him down the doves, and he did go up the building, sent away the mother, took away the birds, and upon his return fell off the building and died, how can the promise, *that it may be well with thee,* or *that thou mayest live many days,* be fulfilled? We must therefore say that the passage *it may be well with thee,* refers to the world which is entirely good (future world), and *that thou mayest live many days* refers to the world that may endure for eternity." But how do we know that such a thing as described by R. Jacob does ever happen? R. Jacob spoke from an incident which he himself witnessed. Perhaps the man who was killed after performing this meritorious deed thought of some iniquities and therefore was punished? An evil thought, the Holy One, praised be He, does not consider an act, [as far as punishment is concerned]. Again, perhaps he was thinking about idolatry, concerning which it is written (Ez. 14, 5) *In order that I may grasp the house of Israel by their heart.* R. Jacob himself, was asking that very question: Should we assume that the rewards for performing commandments is obtained in this world? Then why did it not protect that man from sinning with the thought of idolatry? [We must therefore say that it refers to the future world]. Again how is such an incident possible? Has not R. Elazar said that those who go on a religious mission will not meet with evil neither going to nor cmoing back from their mission? At the incident of R. Jacob there was a broken ladder which made the danger certain, and where the danger is certain one must not rely upon a miracle, as it is written (I Sam. 16, 2) *And Samuel said: How shall I go?*

If Saul should hear, etc. Said R. Joseph: "Had Elisha (Achar) interpreted this passage as did R. Jacob, his daughter's son, he would have never sinned." What did Achar see? According to some, he saw just such an incident as that witnessed by R. Jacob. And according to others it was because he saw the tongue of R. Chutzphith, the interpreter that was dragged by pigs. He then said: "Oh, that the mouth which gave forth pearls must now lick dust!" He thereupon went forth and sinned.

R. Tubia b. R. Kissna raised before Raba the following contradiction: "We are taught in one Mishnah, whoever does one meritorious deed, good will be done to him. Only if he did good, but if he abstained from evil, then good will not be done to him. Have we not a Baraitha to the effect that if one remains passive abstaining from committing a crime, he will be rewarded as if he has performed a meritorious deed?" Whereupon Raba answered him: "The latter refers to a case where a certain crime came to his hand, and he was about to commit it, and then he withdrew himself, as happened with R. Chanina b. Papa, and with R. Zadok and with R. Cahana."

(Fol. 40) Raba raised the following objection before R. Nachman: "We are taught in a Mishnah, these are the things of which a man enjoys the interest for his reward in this world, while the principal remaineth for him in the world to come. They are: honoring his father and mother, the practice of loving kindness, hospitality, making peace between man and his associates, and above all the study of the Torah. Concerning honoring father and mother, it is written (Deut. 5, 16) *In order that thy days may be prolonged, and in order that it may go well with thee;* concerning loving kindness it is written (Pr. 21, 21) *He that pursueth righteousness and kindness will find life, righteousness and honor;* and concerning bringing peace, it is written (Ps. 34, 15) *Seek peace and pursue it.* And R. Abahu explained that we infer this from the similar words *R'dipha R'dipha* (pursue); it is written here, *seek peace and pursue it,* (*rod-phehu*); and again it is kritten (Pr. 21, 21) *He that pursueth* (*rodeph*) *righteousness and kindness will find life, righteousness and honor;* [Hence both have the same merits]. Concerning studying the Torah, it is written (Deut. 30,

אמר רב יוסף אלמלא דרשוה להאי קרא כר׳ יעקב בר ברתיה לא חטא ואחר מאי חזא א״ד כי האי גוונא חזא וא״ד לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה גריר ליה דבר אחר אמר פה שהפיק מרגליות ילחך עפר נפק וחטא:

רמי ליה רב טובי בר רב קיסנא לרבא תנן כל העושה מצוה אחת מטיבין לו עשה אין לא עשה לא ורמינהו ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה. א״ל התם כגון שבא דבר עבירה לידו וניצל הימנה:

כי הא דרבי חנינא בר פפי תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר מלתא ומלי נפשיה שיחנא וכיבי אמרה היא מלתא ואיתסי שבקה ערק טשא בההוא בי בני דכי הוו עיילין ביה בתרין אפילו ביממא הוו מתזקין למחר אמרי ליה רבנן מאן נטרך אמר להו שני (דף מ) נושאי קיסר שמרוני כל הלילה אמרי ליה שמא דבר עבירה בא לידך ונצלת הימנה דתניא כל הבא דבר עבירה לידו וניצל הימנה עושים לו נס. (תהלים קג) גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו כגון רבי צדוק וחביריו. ר׳ צדוק תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה חלש לי לבאי ולא מצינא איכא מידי למיכל אמרה ליה איכא דבר טמא אמר לה מאי נ״מ דעביד הא אכיל הא שגרא תנורא קא מנחת ליה סליק ויתיב בגויה אמרה ליה מאי האי אמר לה דעביד הא נפיל בהא אמרה ליה אי ידעי כולי האי לא צערתיך. רב כהנא הוה מזבן דיקולי תבעתיה ההיא מטרוניתא אמר לה איזיל איקשיט נפשאי סליק וקא נפיל מאיגרא לארעא אתא אליהו קבליה א״ל אטרחתן ארבע מאות פרסי א״ל מי גרם לי לאו עניותא יהב ליה שיפא דדינרי:

רמי ליה לרב נחמן תנן אלו דברים שאדם עושה אותן אוכל פירותיהם בעה״ז והקרן קימת לעה״ב ואלו הן כבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחבירו ות״ת כנגד כולם בכבוד אב ואם כתיב (דברים ה) למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך. בגמילות חסדים כתיב (משלי כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד. ובהבאת שלום כתיב (תהלים לד) בקש שלום ורדפהו וא״ר אבהו אתיא רדיפה רדיפה כתיב הכא בקש שלום ורדפהו וכתיב התם רודף צדקה וחסד. בת״ת כתיב (דברים ל)

20) *For it* (*the Torah*) *is thy life, and the length of thy days.* If so, then concerning the sending away of the bird, it is also written (Ib. 22, 7) *in order that it may be well with thee, and that thou mayest live many days.* Then why did not the Mishnah count this also? "The Tanna left it out," [was R. Nachman's reply]. Is this then possible, since our Tannah states: "These are the things." How can you say he left something unmentioned?" Therefore said Raba: "*R. Idi explained this to me* [with the following verse]: (Is. 3, 10) *Say it to the righteous, that he has done well; for the fruit of their deeds shall they eat.* Is there then a righteous man that is good and a righteous man that is not good? We must therefore say that a righteous man who is good towards heaven and also towards man is a righteous that is good; who is good towards heaven but conducts himself badly towards man is a righteous man that is not good. Similar to this case (Ib., ib. 11) *Woe unto the wicked who doth evil; for the recompense of his hands shall be bestowed on him.* Are there then wicked who do evil and wicked who do not evil? We must therefore say that the wicked who act wickedly towards heaven and towards man, this is a wicked man who does evil; but a wicked man who acts wickedly towards heaven and not towards man, this is a wicked who doeth not evil." [Hence wherever the passage does not state *for the fruit . . . shall they eat,* it yields no fruit in this world]. Meritorious rewards have a capital and also the fruit bearing on the principal, as it is said *Say it to the righteous that he hath done well; for the fruit,* etc; while iniquities have merely principal but no fruit yielding, as it is said *Woe unto the wicked who does evil,* etc. If so, then how will the following passage (Pr. 1, 31) *Therefore shall they eat of the fruit of their own way, and be filled with their own devices,* be explained? This means that a crime which bears fruit [if it is carried out] it will also yield fruit [in the punishment], but a crime which bears no fruit [is not carried out] it will yield no fruit in the punishment. The merit of a good intention does the Holy One, praised be He ! [in rewarding] add to that of a good deed, as it is said (Mal. 3, 16) *Then conversed those that fear the Lord; one with another, and the Lord listened and heard it;*

כי הוא חייך ואורך ימיך אי הכי בשלוח הקן נמי כתיב (שם כב) למען ייטב לך והארכת ימים ליתני נמי הא תנא ושייר תני תנא אלו דברים ואת אמרת תנא ושייר אמר רבא ר' אידי אסברא לי (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו וכי יש צדיק טוב וצדיק שאינו טוב אלא טוב לשמים ולבריות זהו צדיק טוב. טוב לשמים ורע לבריות זהו צדיק שאינו טוב כיוצא בדבר (שם) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו וכי יש רשע רע ויש רשע שאינו רע אלא רע לשמים ורע לבריות זהו רשע רע. רע לשמים ואינו רע לבריות זהו רשע שאינו רע. הזכות יש לה קרן ויש לה פירות שנאמר אמרו צדיק כי טוב כי פרי וגו'. עבירה יש לה קרן ואין לה פירות שנאמר אוי לרשע רע וגו' ואלא מה אני מקיים (משלי א) ויאכלו מפרי דרכם וממועצותיהם ישבעו עבירה שעושה פירות יש לה פירות ושאין עושה פירות אין לה פירות מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה שנאמר (מלאכי ג) אז נדברו יראי ה'

איש אל רעהו ויקשב ה׳ וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה׳ ולחושבי שמו מאי ולחושבי שמו א״ר אסי אפילו חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. מחשבה רעה אין הקב״ה מצרפה למעשה שנא׳ (תהלים סו) און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה׳ ואלא מה אני מקיים (ירמיה ו) הנני מביא אל העם הזה פרי מחשבותם מחשבה העושה פירות הקב״ה מצרפה למעשה מחשבה שאין בה פרי אין הקב״ה מצרפה למעשה ואלא הא דכתיב (יחזקאל יד) למען תפוש את בית ישראל בלבם אמר רב אחא בר יעקב ההוא בע״ז הוא דכתיב דאמר מר חמורה ע״ז שכל הכופר בה כמודה בכל התורה כולה עולא אמר כדרב הונא דא״ר הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו הותרה לו ס״ד אלא נעשית לו כהיתר. א״ר אבהו משום ר׳ חנינא נוח לו לאדם שיעבור עבירה בסתר ואל יחלל שם שמים וכו׳ כמו שכתוב למעלה במסכת חגיגה:

תנן התם אין מקיפין בחלול השם אחד שוגג ואחד מזיד. מאי אין מקיפין אמר מר זוטרא שאין עושין כחנוני המקיף אמר מר בריה דרבינא לומר שאם היתה שקולה מכרעת:

(ע״ב) ת״ר לעולם יראה אדם עצמו כאילו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת אשריו

and there was written a book of remembrance before Him, over those that feared the Lord and for those who respected His name. Said R. Assi: What does *and for those who respected His name,* mean? "Even when one intended to observe a commandment, but was incidentally prevented from doing so, Scripture credits him as if he had actually observed it." Bad intentions, the Holy One, praised be He, however, does not add to deeds, as it is said (Ps. 66, 18) *If I had looked on wickedness with my heart, the Lord would not have heard.* But how will the following passage (Jer. 6, 19) *Behold, I will bring evil upon these people, the fruit of their thoughts,* be explained? This means that an evil intention which bears fruit (is carried out), the Holy One, praised be He! adds to deeds; but such evil thoughts which bear no fruit, the Holy One, praised be He! does not add to deeds, but is there not a passage (Ez. 14, 5) *In order that I may grasp the house of Israel by their heart?* Said R. Acha b. Jacob: "The last passage refers to idolatry, for the master said elsewhere: The crime of idolatry is so severe that whoever denies it is as he admits the truthfulness of the entire Torah." Ulla said: "The last passage means as R. Huna explained it, for R. Huna said: 'As soon as a man commits a crime once, and twice, it becomes to him a privileged thing.' How can one think that it is a privilege? We must therefore say that it appears to him like a privileged thing." R. Abahu, in the name of R. Chanina, said: "It is preferable for a man to commit a transgression secretly, but not to profane Heaven's name," etc. [Fully explained in Volume 3, page 29].

We are taught in a Mishnah that the punishment for the sin committed by profaning the Lord's name, whether done unintentionally or intentionally, is not put on credit. What is the meaning of "It is not put on credit?" Mar Zutra said that it is not like a storekeeper who gives on later payments, but that it is paid immediately. Mar, the son of Rabbina, however, said that it means: "If the balance of both meritorious and evil acts were even, this crime causes a counterbalance."

(Ib. b) Our Rabbis were taught: Always shall a man consider himself as if his merits and his crimes are equally balanced;

שהכריע עצמו לכף זכות. עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו לכף חובה שנאמר (קהלת ט) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא איבד ממנו טובות הרבה ר״א בר׳ שמעון אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה שנאמר וחוטא אחד יאבד טובה הרבה בשביל חטא יחידי שחטא זה אבד ממנו ומכל העולם טובות הרבה. ר״ש בן יוחאי אומר אפילו צדיק גמור כל ימיו ומרד באחרונה אבד את הראשונות שנאמר (יחזקאל לג) צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו ואפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שוב רשעו שנא׳ (שם) ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו וניהוי כמחצה עונות ומחצה זכיות אמר ריש לקיש בתוהא על ראשונות:

משנה. כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרך ארץ לא במהרה הוא חוטא שנאמר (קהלת ד) והחוט המשולש לא במהרה ינתק וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן הישוב:

א״ר אלעזר בר צדוק למה צדיקים נמשלים בעוה״ז לאילן שכולו עומד במקום טהרה ונופו נוטה למקום טומאה נקצץ נופו נמצא כולו עומד במקום טהרה. כך הקב״ה מביא יסורים על צדיקים בעוה״ז כדי שיירשו העוה״ב שנאמר (איוב ח) והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד ולמה רשעים דומים בעה״ז לאילן שכולו עומד במקום טומאה ונופו נוטה למקום טהרה נקצץ נופו כולו עומד במקום טומאה כך הקב״ה

that if he fulfills a commandment then he will be happy, for that commandment will counterbalance the scale to the side of merits. If he commits an iniquity then woe to him, for that crime will counterbalance the scale to the side of guilt, as it is said (Ecc. 9, 18) *But one sinner causeth much to be lost.* This means that one single crims which that man committed causes the loss of much goodness from him and from the entire world. R. Simon b. Jochai says: "Even a man who was perfectly righteous during his entire life and rebelled [against God] in the end will lose the credit of all his previous merits, as it is said (Ez. 33, 12) *The righteousness of the righteous shall not deliver him on the day of his transgression;* and on the contrary, even if one was grossly wicked during his entire life but repented in the end, none of his iniquities will be mentioned at Judgment, as it is said (Ib., ib., ib.) *And as for the wickedness of the wicked he shall not stumble through it on the day that he returneth from his wickedness.*" Why should not such a man be considered equally divided, one-half of merits and one-half of iniquities? Said Resh Lakish: "This former refers to one who regrets his first [wicked] deeds."

MISHNAH: Whoever possesses the knowledge of the Scripture, the Mishnah and good manners will not be easily exposed to commit crimes, as it is said (Ecc. 4, 12) *And a threefold cord is not quickly broken;* but whoever does not possess the knowledge of Scripture nor of Mishnah nor of good manners is not considered a civilized man.

R. Elazar b. Zadok said: "To what are the righteous compared in this world? Unto the tree whose trunk grows on a clean spot, while some of its branches extend over an unclean spot. When those branches are cut off, it is thus found that the entire tree will be on a clean spot. So also is the case with the righteous. The Holy One, praised be He, causes affliction to be brought upon the righteous in this world, so that they should be able to inherit the world to come, as it is said (Job. 8, 7) *And thy beginning will have been small; because thy latter end will grow up greatly.* And unto what are the wicked compared in this world? Unto a tree whose trunk stands on an unclean spot, while some of its branches extend over a clean spot; in which case, if these branches

are cut off the entire tree would stand on an unclean spot. So also does the Holy One, praised be He! extend wealth unto the wicked in this world so that He may drive them into despair and lower them down into the last compartment of Gehenna; as it is said (Pr. 14, 12) *There is many a way which seemeth even before a man! but its way leads unto death."*

It happened once that R. Tarphon and the elders were sitting in the house *Net-za,* in Lud, when the following question was submitted to them: "What is greater, study or actions?" R. Tarphon answered that action is greater, while R. Akiba answered that study is greater. Whereupon all of them answered and said that study is greater, for study may lead a man always to the right actions. We are taught in a Baraitha, R. Joseph says: "Study is great, for it preceded the commandment of *Chala*[11] with forty years and that of *T'ruma* and Tithes with fifty-four years and that of Sabbathical years with sixty-one and that of a Jubilee year with a hundred and three years." Is it only one hundred and three? Behold, it is one hundred and four preceding the Jubilee year? This Tanna holds that the Jubilee year is in the very beginning of the fiftieth year. Just as study is preferred to acts, so also does the sentence of man, concerning the study of Torah, precede that of actions, as R. Hamnuna said; for R. Hamnuna said: "The first thing for which a man is called to account is concerning the words of the Torah, as it is said (Pr. 17, 14) *As one letteth loose a stream of water, so is the beginning of strife!* and just as he is called to account first on the Torah, so also is one rewarded first for studying the Torah, as it is said (Ps. 105, 44) *And He gave them the land of nations; and the labor of people, they obtained as an inheritance."*

"Whoever does not possess the knowledge of Scripture nor of the Mishnah is not considered a civilezed man." Said R. Jochanan: "And such a man is disqualified to be a witness." Our Rabbis were taught: Whoever eats in the street is considered like a dog, and according to others he is disqualified as a witness. R. Idi b. Abin said: "The law prevails like the opinion of the others." Bar Kapara lectured: "The hot-tempered man (Fol. 41) achieves nothing but [the

11.) See Num. 15, 17-22.

משפיע להם טובה בעה"ז כדי לטורדן ולהורידן למדרגה התחתונה של גיהנם שנא׳ (משלי יד) יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות:

וכבר היה ר׳ טרפון וזקנים מסובין בעלית בית נתזה בלוד נשאלה שאלה זו בפניהם תלמוד גדול או מעשה גדול. נענה רבי טרפון ואמר מעשה גדול. נענה ר׳ עקיבא ואמר תלמוד גדול. נענו כולם ואמרו תלמוד גדול שהתלמוד מביא לידי מעשה: תניא ר׳ יוסי אומר גדול תלמוד שהתלמוד מביא לידי מעשה. תניא ר׳ יוסי אומר גדול תלמוד שקדם לחלה מ׳ שנה לתרומות ומעשרות נ"ד. לשמיטים ס"א. ליובלות ק"ג. ק"ג ק"ד הויין קסבר יובל מתחלתו הוא משמט וכשם שהתלמוד קודם למעשה כך דינו קודם למעשה כדרב המנונא דאמר רב המנונא אין תחלת דינו של אדם אלא על דברי תורה שנא׳ (משלי יז) פוטר מים ראשית מדון וכשם שדינו קודם למעשה כך שכרו קודם למעשה שנאמר (תהלים קה) ויתן להם ארצות גוים ועמל לאומים יירשו בעבור ישמרו חקיו ותורותיו ינצורו:

פיסקא. כל שאינו לא במקרא ולא במשנה אינו מן הישוב א"ר יוחנן ופסול לעדות. ת"ר האוכל בשוק הרי זה דומה לכלב וי"א פסול לעדות. אמר רב אידי בר אבין הלכה כי"א. דרש בר קפרא רגזן (דף מא) לא עלתה בידו

injurious effect of his] excitement; and a good-natured man enjoys in this world the fruit of his own deeds; and whoever does not possess the knowledge of Scripture nor of the Mishnah nor of social manners, vow not to have any benefit of him, for it is said (Ps. 1, 2) *And sitteth not in the seat of the scorners;* i.e., the seat of such a man is the seat of scorners."

CHAPTER TWO.

(Fol. 49) We are taught in a Baraitha, R. Juda says: "Whoever translates a Biblical verse as it is formed (i.e., word for word without regard to idiomatic differences) is considered a liar; and whoever adds explanations unto a Biblical verse [which is not the true meaning] is considered as if he would blaspheme and revile the Lord."

Ten measures of wisdom came down to the world; the land of Israel received nine and one was left for the rest of the world. Ten measures of beauty came down to the world; Jerusalem received nine and one was left for the rest of the world. Ten measures of richness came down to the world; Rome received nine and one was left for the rest of the world. Ten measures of poverty came down to the world; nine fell to the lot of Babylon and one to the rest of the world. Ten measures of haughtiness came down to the world; Elam appropriated nine and one was left to the rest of the world. And haughtiness, you say, was not frequent in Babylon? Behold it is written (Zech. 5, 9) *Then did I lift my eyes and looked, and behold, there came out two women, having the wind in their wings, and they had wings like the wings of a stork; and they lifted up the Ephah between the earth and the heaven. Then said I to the angel that spoke to me, whither are these bearing away the Ephah? And he said unto me: 'To build a home for it in the land of Shinar.'* R. Jochanan explained: "These two women refer to hypocrisy and haughtiness, which came to Babylon." [Hence haughtiness came to Babylon]? Yea, their intention was to go to Babylon, but they were dragged along to Elam. This could be proved from the passage itself, for it says *to build a house in the land of Shinar,* [which they had intended]. The inference is sustained. But is then haughtiness not frequent also in Babylon?

אלא רגזנותו ולאדם טוב מטעימים אותו מפרי מעשיו בעה"ז. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ דור הנאה ממנו שנא׳ (תהלים א) ובמושב לצים לא ישב מושבו מושב לצים:

האיש מקדש פרק שני

(דף מט) תניא ר׳ יהודה אומר המתרגם פסוק כצורתו הרי זה בדאי והמוסיף עליו הרי זה מחרף ומגדף:

עשרה קבין חכמה ירדו לעולם תשעה נטלה א"י ואחת כל העולם כולו עשרה קבין יופי ירדו לעולם תשעה נטלה ירושלים ואחת כל העולם כולו עשרה קבין עשירות ירדו לעולם תשעה נטלה רומי ואחד כל העולם כולו עשרה קבין עניות ירדו לעולם תשעה נטלה בבל ואחד כל העולם כולו י׳ קבין גסות הרוח ירדו לעולם ט׳ נטלה עילם ואחד כל העולם כולו וגסות לבבל לא נחית והכתיב (זכריה ה) ואשא עיני ואראה והנה שתים נשים יוצאות ורוח בכנפיהם ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשנה את האיפה בין הארץ ובין השמים ואומר למלאך הדובר בי אנה המה מוליכות את האיפה ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער וא"ר יוחנן זו חנופה וגסות הרוח שירדה לבבל אין להכא נחית ואשתרבובי הוא דאשתרבוב להתם דיקא נמי דכתיב לבנות לה בית ש"מ. איני והא אמר מר סימן לגסות

Behold the master said: "The symptom for haughtiness is poverty," and [nine out of the ten measures of] poverty went to Babylon. The poverty mentioned here refers to the Torah, as it is written (Songs 8, 8) *We have a little sister, and she has yet no breasts,* whereupon R. Jochanan said: "This refers to Elam, which was successful to [have scholars to] learn, but not to teach others." Ten measures of bravery came down to the world; Persia obtained nine and one was left to the rest of the world. Ten measures of vermin came to the world; nine measures fell to the lot of the Modeans and one to the rest of the world. Ten measures of sorcery came down to the world; Egypt received nine and one was left to the rest of the world. Ten measures of plagues came down to the world; nine measures were assigned to the swine and one was left to the rest of the world. Ten measures of fornication came down into the world; nine of these are in possession of the Arabs and one was left to the rest of the world. Ten measures of impudence came down into the world; Mishan appropriated nine and one was left to the rest of the world. Ten measures of talk came into the world; women possess nine and one was left to the rest of the world. Ten measures of blackness came into the world; nine were assigned to the Ethiopians and one was left to the rest of the world. Ten measures of sleep came down to the world; servants took nine and one was left to the rest of the world.

(Fol. 53) We are taught in a Baraitha: The conscientious priests withdrew altogether from it (the priestly shares); but the glutonous would accept and eat it. It once happened that a priest took his own share and his fellow's; he was nicknamed *Ben Chamtzan* (grasper) (Ib., b) till his death. Rabba b. R. Shila said: Which is the passage that proves this (that a *Chamtzam* is a disgraceful man?' It is said (Ps. 71, 4) *O! my God, release me out of the hand of the wicked, out of the grasp of the uprighteous and violent* (*Chametz*) *one.* Raba said from here (Is. 1, 17) *Learn to do well; seek for justice, relieve the oppressed.*

(Fol. 22b) Fe are taught that Simon of Amsuni, and others say Nehemiah of Amsuni, was accustomed to interpret every

הרוח עניות ועניות בבבל הוא דאיכא מאי עניות עניות דתורה דכתיב (שה"ש ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה וא"ר יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד. י' קבים גבורה ירדו לעולם ט' נטלו פרסיים וכו'. י' קבין כנים ירדו לעולם ט' נטלה מדי וכו'. י' קבין כשפים ירדו לעולם ט' נטלו מצרים וכו'. י' קבין נגעים ירדו לעולם ט' נטלו חזירים וכו'. י' קבין זנות ירדו לעולם ט' נטלו ערבים וכו'. י' קבין עזות ירדו לעולם ט' נטלה מישן וכו'. י' קבין שיחה ירדו לעולם ט' נטלו נשים וכו'. י' קבין שחרות ירדו לעולם ט' נטלו כושים וכו'. י' קבין שינה ירדו לעולם ט' נטלו עבדים וא' נטלו כל העולם כולו:

(דף נג) תניא הצנועין מושכין את ידיהם והגרגרנים חולקים מאי חולקים חוטפים כדקתני סיפא מעשה בא' שחטף חלקו וחלק חבירו והיו קוראין אותו בן חמצן עד יום מותו אמר רבה בר שילא מאי קראה (תהלים עא) אלהי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ רבא אמר מהכא (ישעיה א) למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ:

(דף כז) תניא שמעון העמסוני ואמרי לה נחמיה העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה

Eth.[1] When he reached the *Eth* of (Deu. 10, 20) *Thou shalt fear the Lord, thy God,* he refrained (did not interpret it). "Why, Rabbi," said his disciples to him, "what will become of those '*Eths*' thou didst interpret?" Whereupon he answered: "Just as well as I will be rewarded for making those interpretations, so will I be rewarded for refraining in this case." But when R. Akiba came, he interpreted: "The *Eth* [*of Thou shalt fear the Lord, thy God*], includes the scholars."

(Fol. 49b) Our Rabbis were taught in a Baraitha: After the death of R. Maier, R. Juda instructed his disciples that none of R. Maier's disciples should be allowed to enter his college because they were disputatious and did not come to learn, but to overwhelm him with citations of traditions [in order to prove him to be ignorant]. Sumchuss, however, squeezed himself through and entered. He said to R. Juda: "Thus was I taught by R. Maier: 'A priest who betroths a wife with his share of the sacredotal meat, whether it be of the most consecrated or of the ordinary, she is not betrothed through it.'" R. Juda became enraged and said: "Have I not warned you not to give admission to disciples of R. Maier, because they are disputatious and they do not come to learn but merely to overwhelm me with citations of traditions [in order to prove me to be ignorant]? Is then a woman allowed to enter the sanctuary? [Hence how could such an incident happen]?" R. Jose then said: "Now that R. Maier is dead and R. Juda is enraged], what will people say: 'Maier is dead, Juda is enraged, and Jose is silent. What will remain of the Torah?'"

CHAPTER THREE.

(Fol. 59) R. Giddel was negotiating about a certain piece of land, when R. Abba went and bought it. R. Giddel went and brought a complaint about it before R. Zera, who forwarded it to R. Isaac Naphcha. The latter said to him: "Wait until he comes up during the festival and we will discuss it with R. Abba." When R. Abba did come up during the festival and was met by R. Isaac Naphcha, the latter said to him: "When a poor man is negotiating about a

כיון שהגיע (דברים י) לאת ה׳ אלהיך תירא פירש אמרו לו תלמידיו רבי כל אתין שדרשת מה תהא עליכם אמר להם כשם שקבלתי שכר על הדרישה כך אקבל שכר על הפרישה עד שבא ר׳ עקיבא ולמד את ה׳ אלהיך תירא לרבות ת״ח:

(דף נב ע״ב) ת״ר לאחר פטירתו של ר׳ מאיר אמר להם ר״י לתלמידיו אל יכנסו תלמידי ר״מ לכאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים דחק סומכוס ונכנס אמר להם כך שנה לי ר׳ מאיר המקדש בחלקו בין בקדשי קדשים ובין בקדשים קלים לא קדש כעס ר׳ יהודה עליהם אמר להם לא כך אמרתי אל יכנס תלמידי ר״מ לכאן מפני שקנתרנים הם ולא ללמוד תורה הם באים אלא לקפחני בהלכות הם באים וכי אשה בעזרה מנין אמר ר׳ יוסי יאמרו מאיר שכב יהודה כעס יוסי שתק תורה מה תהא עליה וכי אין אדם עשוי לקבל קדושין לבתו בעזרה ואין אשה עשויה לעשות לה שליח לקבל קדושיה בעזרה ועוד דחקה ונכנסה מאי:

האומר פרק שלישי

(דף נט) רב גידל הוה מהפך בההוא ארעא אזיל ר׳ אבא זבנה אזיל רב גידל קבליה לר׳ זירא אזיל ר׳ זירא וקבליה לר׳ יצחק נפחא א״ל המתן עד שיעלה עמנו (אצלנו) לרגל כי סליק אשכחיה א״ל עני המהפך בחררה ובא

1.) The word *Eth* generally is used as a particle accompanying the objective case, and signifying "with."

cake and another one comes and takes it away from him, what is the law?" Whereupon R. Abba answered: "Such a man should be called wicked." "If so, then why did the master do such a thing with R. Giddel?" "I did not know about his negotiations." "But now, since you know it, let the master return it to him." Whereupon R. Abba replied: "I could not agree to sell it to him, for this is the first purchase in my business and it would be a bad sign should I dispose of it in such a manner; however, if he desires to take it as a present let him take it." The consequence was that R. Giddel did not take possession of the land, because it is written (Pr. 15, 27) *But he that hateth gifts will live,* and R. Abba did not take possession of it because R. Giddel had negotiated for it, so neither one took possession of it and it was therefore called "The field of the Rabbis."

We are taught that it happened with King Jannai (Hyrcanus) who had gone to Kuchlith in the wilderness and conquered sixty cities. On his return there was great rejoicing, and the king invited the sages of Israel to a feast. At the entertainment he said: "Our ancestors ate herbs of the desert [because of their poverty], while they built the Second Temple. We shall also eat them in memory of our ancestors." Thereupon herbs of the desert were served in golden dishes. There was, however, among those present, a base and frivolous person with a bad heart. His name was Elazar ben Puera. He said to the king: "O King Jannai, the Pharisees are secretly against thee; try them by clothing thyself with the priestly breast plate." The king followed his advice, when an old man, Juda b. Greida, arose and said: "O King Jannai, be satisfied with the kingly crown and leave the crown of priesthood to other descendants of Aaron," for it was reported that his mother was a prisoner of war in Modin. Immediately an investigation was ordered, and when the report could not be verified the king dismissed the sages in great danger. Elazar b. Puera then said to the king: "O King Jannai, if such would have happened against an ordinary person, what would be the result? How much more so when such a thing happened with you who art a king and High-priest?" "What shall I do?" the king rejoined. "If thou art inclined to follow my advice, have

אחר ונטלה הימנו מאי א"ל נקרא רשע ואלא מר מאי טעמא עביד הכי א"ל לא הוה ידענא השתא נמי ניתבה ניהליה מר א"ל זבוני לא מזבינא לה דארעא קמייתא היא לא מסמנא מלתא אי בעי לה במתנה נישקליה רב גידל לא נחית לה דכתיב (משלי טו) ושונא מתנות יחיה ר' אבא לא נחית לה משום דהפך בה רב גידל לא מר נחית לה ולא מר נחית לה ומתקריא ארעא דרבנן:

(דף סו) תניא מעשה בינאי המלך שהלך לכוחלית שבמדבר וכבש שם ששים כרכים ובחזרתו היה שמח שמחה גדולה שלח וקרא לכל חכמי ישראל אמר להם אבותינו היו אוכלים מלוחים בזמן שהיו עסוקים בבנין בהמ"ק אף אנו נאכל מלוחים זכר לאבותינו והעלו מלוחים על שלחנות של זהב ואכלו היה שם אדם אחד איש לץ לב רע ובליעל ואלעזר בן פועירה שמו ויאמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך ינאי המלך לבם של פרושים עליך ומה אעשה הקם להם בציץ שבין עיניך הקים להם בציץ שבין עיניו היה שם זקן אחד ויהודה בן גרידא שמו ויאמר יהודה בן גרידא לינאי המלך רב לך כתר המלכות הנח כתר הכהונה לזרעו של אהרן שהיו אומרים אמו נשבית במודעית ויבוקש הדבר ולא נמצא ויבדלו חכמי ישראל בזעם ויאמר אלעזר בן פועירה לינאי המלך ינאי המלך הדיוט שבין ישראל כך הוא דינו אתה מלך וכהן גדול כך הוא דינך ומה אעשה אם אתה שומע לעצתי רומסם ותורה מה תהא

עליה הרי כרוכה ומונחת בקרן זוית כל הרוצה ללמוד יבא וילמוד אמר רב נחמן בר יצחק מיד נזרקה בו אפיקורסות דהול"ל תינח תורה שבכתב תורה שבע"פ מאי מיד ותוצץ הרעה ע"י אלעזר בן פועירה ויהרגו כל חכמי ישראל והיה העולם משתומם עד שבא שמעון בן שטח והחזיר את התורה ליושנה:

בן גרושה ובן חלוצה דעבודתו כשרה מנ"ל א"ר יהודה אמר שמואל דאמר קרא (במדבר כה) והיתה לו ולזרעו אחריו בין זרע כשר ובין זרע פסול אבוה דשמואל אמר מהכא (דברים לג) ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה אפילו חולין שבו תרצה ר' ינאי אמר מהכא (דברים כו) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם וכי תעלה על דעתך שאדם הולך אצל כהן שלא היה בימיו אלא זה כשר ונתחלל. בעל מום דעבודתו פסולה מנ"ל אמר רב יהודה אמר שמואל אמר קרא (במדבר כה) לכן אמור הנני נותן את בריתי שלום כשהוא שלם ולא כשהוא חסר והא שלום כתיב א"ר נחמן וא"ו דשלום קטיעא היא:

עשרה יוחסין פרק רביעי

תניא (דברים יז) וקמת ועלית אל המקום

them crushed." But what will become of the Torah?" [If all the scholars are crushed], the king remarked. "Why it is wrapped up and lies in the corner, whoever wishes to study it may come and do so," came the response. (Said R. Nachman b. Isaac: "Immediately scepticism [Sadduceeism] came over the king, for [if not], he should have argued, 'This might apply to the Scriptures, but how about the Talmud [which is only studied orally?]) Immediately the king followed the advise of Elazar and killed the sages of Israel. The world appeared devastated until Simon b. Shetach came and restored the law again as of yore.

Whence do we know that the service on the altar, of a priestly son born of a divorced woman or a *Chalutza*[1] is lawful? Said R. Juda in the name of Samuel: "The passage says (Num. 25, 13) *And it shall be unto him and unto his seed after him;* i.e., whether it be legal or illegal seeds." The father of Samuel said: "From the following (Deut. 33, 11) *Bless, O Lord, his substance, and receive favorably the work of his hands;* i.e., even the work of the *Chulin*[2] should be received favorably." R. Jannai said: "We may infer from the following (Ib. 26, 3) *And thou shalt come unto the priest that may be in those days.* Is it possible to think that a man will go to a priest who does not live in his days? We must therefore say that the passage refers to a priest who was fit, but afterwards became ineligible [through an unlawful marriage]." Whence do we know that the service of a priest with a blemish is considered defective? Said R. Juda in the name of Samuel: "The passage reads (Num. 25, 12) *Wherefore say: Behold, I give unto him My covenant of peace;* i.e., the word *Shalom* means when he is perfect without a blemish, but not when something is missing in his body. How can you take it to mean perfect, since it is written *Shalom,* which means peace? Said R. Nachman: "The letter *Vav* of *Shalom* is shortened and looks like *Yud,* [hence it may read Shalem, perfect]."

CHAPTER FOUR.

(Fol. 69) We are taught in a Baraitha (Deut. 17, 8) *Then shalt thou arise and get*

1.) A woman released from Leviratical marriage through *Chaliza,* mentioned in Deut. 25, 5-8, the issue of such a woman, as well as of any other woman whose marriage is prohibited to a priest, is called *Chalal.*
2.) The word *chulin* (substance), of the text, is interpreted by Samuel's father to mean *Chalal.*

thee up into the place which the Lord thy God will choose. From this it may be inferred that the Temple stood on a higher level than the rest of the land of Israel and that the land of Israel is situated on a higher plain than all the rest of the world. It is readily understood that the Temple is situated on a higher level than all the land of Israel for in the above passage it is written, *even matters of controversy within thy gates; then shalt thou arise and get thee up;* but, as to the assertion that the land of Israel is situated on a higher plain than all the rest of the world, whence do we know this? From the following passage (Jer. 23, 7): *Therefore, behold, days are coming, saith the Lord, that they shall no more say: 'As the Lord liveth' . . . but: that brought up and that led,'* etc.

(Fol. 70) R. Elazar said: "Ezra did not leave Babylon until he had made [her Jewish] like pure sifted flour; [i.e., established the purity of the families by careful investigation] and then he went to Palestine." It is written (Neh. 7, 61) *And these were they that came up from Telmelach, Tel-charsha, Cherub, Addon, and Immer; but they could not tell their fathers' house, nor their descent, whether they were of Israel;* i.e., *Tel melach* means people who resembled because of their acts that of Solom, which was turned into a heap of salt.[1] *Tel-charshah,* refers to such a case when a child calls one "father" and his mother makes him quiet,[2] *But they could not tell their fathers' house, nor their descent, whether they were of Israel.* This refers to children that were picked up in the street who knew neither their father nor their mother. *Cherub, Addon and Immer.* Said A. Abahu: "This means that the Sovereign said, 'I thought Israel will be as beloved as a Cherub, but they made themselves as hated as the leopard.'" According to others, R. Abahu said: "This means that the Sovereign said, 'Although Israel made themselves as hated as a leopard, nevertheless they are worthy in My eyes as a Cherub.'"

Said Raba b. b. Chana: "Whoever marries a wife who is not fit for him is considered by Scripture as if he plowed the entire world and sowed it with salt; for it is said (Ib., ib., ib) *These were they who came up*

1.) *Tel-melach* means a heap of salt.
2.) *Charsa* means 'quiet;" also "plowing," as explained further.

אשר יבחר ה׳ אלהיך מלמד שבהמ״ק גבוה מכל ארץ ישראל וא״י גבוה מכל הארצות בשלמא בית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל היינו דכתיב (שם) דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית. אלא א״י גבוה מכל הארצות מנ״ל דכתיב (ירמיה כג) לכן הנה ימים באים נאם ה׳ ולא יאמרו עוד חי ה׳ וגו׳ כי אם חי ה׳ אשר העלה ואשר הביא וגו׳:

(דף ע) א״ר אלעזר לא עלה עזרא מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה כתיב (נחמיה ז) אלה העולים מתל מלח תל חרשא כרוב אדון ואמר ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם תל מלח אלו בני אדם שדומין מעשיהם למעשה סדום שנהפכה לתל מלח. תל חרשא זה שקורא אבא ואמא משתתקו. ולא יכלו להגיד בית אבותם וזרעם אם מישראל הם זהו אסופי שנאסף מן השוק שאינו מכיר לא את אביו ולא את אמו. כרוב אדון ואמר א״ר אבהו אמר אדון אני אמרתי יהיו ישראל לפני חשובים ככרוב והם שמו עצמם כנמר א״ד א״ר אבהו אמר אדון אע״פ ששמו עצמם כנמר חשובים לפני ככרוב:

אמר רבה בר בר חנה כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו מעלה עליו הכתוב כאילו חרשו לכל העולם כולו וזרעו מלח שנאמר (נחמיה ז) אלה העולים מתל מלח תל חרשא.

from Tel-melach, Tel-Charsa." Rabba b. R. Adda said in the name of Rab: "Whoever marries a wife because of her wealth will have degenerate children, as it is said (Hos. 5, 7) *Against the Lord have they dealt treacherously; for strange children have they gotten.* You will perhaps think that the money for which such a man married will endure. It is therefore said in the same passage, *One month shall devour them together with their possessions.* And, if thou wilt think that it refers only to his possessions and not to hers, it is therefore said *their possessions.* And if you will think that this might take a long time, it is therefore said *during one month.*" How is one month to be understood? Said R. Nachman b. Isaac: "This means literally, that during the time when one month will come and one month will go their wealth will be lost." Raba b. R. Adda said further, and according to others R. Salla said it in the name of R. Hamnuna: "Whoever marries a wife that is not suitable for him, Elijah binds him and the Holy One, praised be He, flogs him." We are taught in a Baraitha: On every case above mentioned Elijah writes and the Holy One, praised be He, affixes His signature to the following: "Woe unto him who disqualified his children and who discredited the reputation of his family through marrying a wife who is not fit." And whoever disqualifies others is a disqualified person and he does not speak on the praiseworthy side of the world. Samuel adds: "That in whatever thing he disqualifies others, from the very same thing comes his own disqualification."

There was a certain man who entered a butcher store in Pumpeditha and ordered meat. When they asked him to wait until the servant of R. Juda b. Ezekiel got his first and then they would attend to him; he remarked: "Who is he, Juda b. Jaskil, who is entitled to get meat before me?" Somebody informed R. Juda of this. He felt embarrassed and announced that the man be put under ban. He was then informed that the same man had a habit of calling othres "slave." Whereupon R. Juda announced that he himself is a descendent of slaves. That man went and summoned R. Juda to appear before the court of R. Nachman. He [also] brought unto R. Juda a summons to appear. R. Juda went to R.

אמר רבה בר רב אדא אמר רבא (רב) כל הנושא אשה לשם ממון הויין לו בנים שאינם מהוגנים שנא׳ (הושע ה) בה׳ בגדו כי בנים זרים ילדו ושמא תאמר ממון פלט ת״ל (שם) עתה יאכלו חדש את חלקיהם ושמא תאמר חלקו ולא חלקה ת״ל חלקיהם ושמא תאמר לזמן מרובה ת״ל חדש מאי משמע א״ר נחמן בר יצחק חדש נכנס וחדש יצא וממונם אבד. ואמר רבה בר רב אדא ואמרי לה אמר רב סלא אמר רב המנונא כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו אליהו כופתו והקב״ה רוצעו ותנא על כולם אליהו כותב והקב״ה חותם אוי לו למי שפסל את זרעו ופוגם את משפחתו ולנושא אשה שאינו הוגנת לו וכל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחו של עולם ואמר שמואל במומו פוסל:

ההוא גברא דעל לבי מטבחי׳ בפומבדיתא אמר להו הבו לי בשרא אמרו ליה נטר עד דשקיל שמעיה דרב יהודה בר יחזקאל ברישא וניתב לך אמר מאן יהודה בר שויסקאל דקדים לי דשקיל מן קמאי אזלו אמרו ליה לרב יהודה ושמתיה אמרו ליה רגיל דקרי אינשי עבדי אכריז עליה דעבדא הוא אזל ההוא גברא אזמניה לדינא לקמיה דרב נחמן אייתי פיתקא דהזמנתא אזל רב יהודה לקמיה דרב הונא א״ל

Huna and asked him: "Shall I go or not?" R. Huna replied to him: "By right you need not go, because you are a greater man than R. Nachman; however, out of respect to the prince of the exile [to whom R. Nachman is a son-in-law], you should go and appear." R. Juda thereupon went, and when he came to R. Nachman's house he found him constructing a fence on his roof. "Does not the master hold, as R. Huna b. Idi said, in the name of Samuel, 'As soon as a man is appointed a chief over a community he must not perform work in the presence of three persons.'" R. Nachman answered: "I am only making a part of a *balustrade* (fence)." R. Juda said to him: "Why does not the master like to use the word *Ma'ake,* as it is written in the Torah, or *Mechitza,* as used by the Rabbis?" "Sit down, sir, on the *Carpitta* (couch)," R. Nachman bade R. Juda. Whereupon R. Juda said to him: "Why does not the master like to call it *Etztaba,* as the Rabbis do, or *Saphsal,* as people call it?" The host again said to the guest: "Let the master eat an *Ethrugna* (citron)." Whereupon the guest replied to him: "Thus said Samuel: 'Whoever says *Ethrugna* possesses a third [portion] of haughtiness.' Either say *Ethrog* as the Rabbis call it, or *Ethroga,* as the people call it." The host said again to the guest: "Let the master drink *Naphga* (measure of wine)." Whereupon the guest remarked: "Why does not the master like to call *Asparagus,* as the Rabbis call it, or *Anpak,* as people call it." R. Nachman then ordered that Donag, his daughter, should come and wait upon the guest . Whereupon the guest remarked: "One must not be waited upon by a woman." "But she is a small child yet," interrupted R. Nachman. The guest replied: "Samuel said explicity that a woman, whether she is big or little, should not wait upon a man." Let the master exchange a greeting with my wife Yalsa," said R. Nachman. R. Juda again objected, saying: "Samuel said: 'Hearing a woman's voice is indecency,' and is therefore prohibited]." "But you can send it up by a messenger," remarked R. Nachman. Whereupon R. Juda replied: "Thus said Samuel: 'It is not proper to exchange greetings with a strange woman in any form!'" R. Nachman's wife [having been informed of what was taking place in her house, sent word

איזיל או לא איזיל א"ל מיזל לא מיבעיא לך
למיזל משום דגברא רבא את אלא משום יקרא
דבי נשיאה קום זיל אתא אשכחיה דקעביד
מעקה א"ל לא סבר מר להא דאמר רב הונא
בר אידי אמר שמואל כיון שנתמנה אדם פרנס
על הציבור אסור בעשיית מלאכה בפני ג' א"ל
פורתא דגונדריא הוא דקא עבידנא א"ל מי
סניא מעקה דכתיב באורייתא או מחיצה
דאמור רבנן א"ל ליתיב מר אקרפיטא א"ל ומי
סניא אצטבא דאמור רבנן או ספסל דאמרי
אינשי א"ל ליכול מר אתרונגא א"ל הכי אמר
שמואל כל האומר אתרונגא תילתא ברמות
רוחא דאית ביה לימא או אתרוג כדקריוה
רבנן או אתרוגא כדאמרי אינשי א"ל לישתי
מר אנבגא א"ל מי סניא איספרגוס דקרויה
רבנן או אנפק דאמרי אינשי א"ל תיתי דונג
תשקינן א"ל הכי אמר שמואל אין משתמשין
באשה קטנה היא בפירוש אמר שמואל אין
משתמשין באשה כלל בין גדולה בין קטנה
נשדר לה מר שלמא לילתא א"ל הכי אמר
שמואל קול באשה ערוה אפשר על ידי שליח
א"ל הכי אמר שמואל אין שואלים בשלום אשה
כלל. שלחה ליה דביתהו שרי ליה תיגריה דלא

to her husband: "Dispose of his case, so that he should not make you an ignorant man." R. Nachman then said to R. Juda: "What has the master brought over here?" "The summons which the master sent to me," came the response. R. Nachman then said to him: "If I don't understand even the ordinary language of the master, how is it possible that I should send a summons to the master?" Whereupon R. Juda took the order out of his bosom and showed it to R. Nachman, remarking: "Here is the man and here is the summons." "Since the master came here already, let me take a hearing concerning the case, so that the world should not say, 'The Rabbis favor each other.'" He then asked him: "Why has the master put that man under ban?" "Because he troubled a representative of the Rabbis." "Why did not the master rather convict him to stripes; for has not Rab punished one with stripes who troubled a representative of the Rabbis?" "I have done more than that for him." "Why has the master pronounced that man a slave?" "Because he is accustomed to call people slaves, and we are taught in a Baraitha: Whoever columinates others is himself to be columinated; and such a man does not speak concerning the praise of Humanity. And Samuel remarked: 'He columinates others with his own defect.'" But Samuel merely said that we should be aware of such a man," remarked R. Nachman, "but not that it is to be taken for granted that he is such a man?" While they were so discussing, that man [the plaintiff] appeared from Nehardea. He then said to R. Juda: "You have called a slave one who is a descendant of the royal house of King Hasmonean." Whereupon R. Juda replied: "Thus said Samuel, 'Whoever says that he is a descendant of the Hasmonean house is surely a slave.'" R. Nachman then said to him: "Does not the master hold to the opinion of R. Abba, who spoke in the name of R. Huna, who quoted Rab: 'A scholar who decides a legal question and brings a support from someone else, if he give the support before he rendered the decision, then the support is to be accepted; but if after, then it is not to be accepted. [Hence the support that you brought from Samuel is not authoritative, since it was after you had rendered the decision]." "Why, there is R. Mathna, who

נשוך כשאר אינשי א״ל מאי שיאטיה דמר הכא א״ל טסקא דהזמנותא שדר מר אבתראי א״ל השתא שותא דמר לא גמירנא טסקא דהזמנותא משדרנא למר אפיק דיסקא דהזמנותא מבי חדייה ואחזיה ליה א״ל הא גברא והא טסקא א״ל הואיל ואתא מר להכא לישתעי מיליה כי היכי דלא לימרו מחניפי רבנן אהדדי א״ל מ״ט שמתיה מר לההוא גברא ציער שלוחא דרבנן ונגדיה מר דרב מנגד על מאן דמצער שלוחא דרבנן דעדיף מיניה עבדי ליה מ״ט אכריז מר עליה דעבדא הוא א״ל דרגיל דקרי אינשי עבדי ותניא כל הפוסל פסול ואינו מדבר בשבחו של עולם ואמר שמואל במומו פוסל אימר דאמר שמואל למיחש לאכרוזי עליה מי אמר אדהכי והכי אתא ההוא בר דיניה מנהרדעא א״ל ההוא בר דיניה לרב יהודה לדידי קרית לי עבדא דאתינא מבית חשמונאי מלכא א״ל הכי אמר שמואל כל דאמר מדבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא א״ל לא סבר מר להא דא״ר אבא אמר רב הונא אמר רב כל ת״ח שמורה הלכה ובא ואמרה אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו א״ל הא איכא רב מתנה דקאי כוותי

is not involved in this question, and will quote the same thing," came R. Juda's response. It so happened that although R. Mathna was not seen in Nehardea for thirteen years, on that particular day he appeared there. R. Juda then said to him: "Does the master remember what Samuel said when he was standing with one leg on the bank and one leg on the ferry?" Whereupon he answered: "Whoever says that he is a descendant of the Hasmonean house is a slave, for there remained from the entire house only a single girl, who ascended the roof and announced, 'Who will say that he is a descendant from the house of Hasmoneans is a slave,' and at that moment threw herself down and died." They then announced that the man was a real slave and on that day many marriage agreements were torn in Nehardea, [because of having revealed impure families]. When R. Juda left R. Nachman's house, people went out with the intention of having him stoned, because of his having revealed their family disqualification. He then said to them: "If you will keep silent, then it is all right; but if not, I will go and reveal everything I know about you, for Samuel said: 'There are two kinds of families in Nehardea, one is called *Be-yonah* (the family of doves), and the other *Be-urbetho* (the family of ravens], one of which is a disqualified family. And as a sign to remember, you may infer that the one that has the unclean name (raven) is unclean; but the one that has the clean name (dove) is clean." They dropped the stones [which which they had intended to pelt him] out of their hands, and a dam was formed in the River Malka.

R. Juda said in the name of Samuel: "Pashur, the son of Immer the priest [referred in Jer. 20, 1] had four hundred servants and according to others four thousand servants, all of whom were involved in priestly intermarriages, and every insolent priest is the descendent of none else than of the above servants. This differs from the opinion of R. Elazar, who said: "If thou seest an insolent priest, do not think evil of him, for it it said (Hos. 4, 4) *Thy people are as they that strive with the priest.*"

R. Abin b. R. Adda said in the name of Rab: "Whoever marries a wife who is not fit for him the result will be that when the Holy One, praised be He! will cause to rest

רב מתנה לא חזייה לנהרדעא תליסר שני ההוא יומא אתא א"ל דכיר מר מאי דאמר שמואל כי קאי חדא כרעא אגודא וחדא כרעא במברא א"ל הכי אמר שמואל כל דאמר מבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא דלא אשתייר מינייהו אלא ההיא רביתא דסלקא לאיגרא ורמיא קלא ואמרה כל דאמר מבית חשמונאי אנא עבדא הוא נפלה מאיגרא ומתה אכרוז עליה דעבדא הוא ההוא יומא אקרען כמה כתובתא בנהרדעא כי קא נפיק נפקו אבתריה למרגמיה אמר להו אי שתיקו שתיקו ואי לא מגלינא עלייכו הא דא"ש תרתי זרעייתא איכא בנהרדעא חדא מיקרי דבי יונה וחדא מיקרי דבי עורבתא וסימניך טמא טמא טהור טהור שדיוה לההוא רינגמא מידייהו וקם אטמא בנהר מלכא:

אמר רב יהודה אמר שמואל ד' מאות עבדים ואמרי לה ד' אלפים עבדים היו לו לפשחור בן אמר וכולם נטמעו בכהונה וכל כהן שיש בו עזות פנים אינו אלא מהם ופליגא דר' אלעזר דא"ר אלעזר אם ראית כהן בעזות מצח אל תהרהר אחריו שנאמר (הושע ד) ועמך כמריבי כהן:

אמר ר' אבין בר רב אדא אמר רב כל הנושא אשה שאינה הוגנת לו כשהקב"ה משרה שכינתו מעיד על כל השבטים ואין

His *Shechina,* He will testify to the worthiness of all the tribes but not upon such a man, as it is said (Ps. 122, 4) *For thither go up the tribes of the Lord, as a testimony for Israel;* i.e., when is it a testimony for Israel? At the time when the tribes may be called the tribes of the Lord." R. Chana b. Chanina said: "When the Holy One, praised be He, will cause to rest His *Shechina,* He will do so only upon the aristocratic families in Israel, as it is said (Jer. 31, 25) *At the same time, saith the Lord, will I be the God for all the families of Israel;* i.e., it does not say *to all Israel,* but *to all the families."*

Rabba b. Huna said: "There is one great preference between an Israelite and a Proselyte. Concerning the Israelite the passage reads (Ez. 37, 27) *And I will be their God, and they shall be My people,* but concerning a Proselyte it is written (Jer. 30, 21) *For who is this that has pledged his heart to approach unto Me?"* R. Chelbo said: "Proselytes are as bad to Israel as a sore on the skin; for it is written (Is. 14, 1) *And the stranger shall be joined unto them, and they shall attach (V'niss'pechu) themselves to the house of Jacob.* It is written here [in the Text] *V'niss'pchu,* and it is written [concerning leprosy] the same expression (Lev. 14, 56) *And for a swelling and for a rising (Sapachath)."*

R. Chama b. Chanina said: "At the time when the Holy One, praised be He, (Fol. 71) will purify the tribes He will commence with the tribe of Levi first, as it is said (Mal. 3, 3) *And He will sit as a melter and purifier of silver; and He will purify the sons of Levi, and refine them as gold and silver, that they may offer unto the Lord an offering in righteousness."* R. Joshua b. Levi said: "Impure families who joined Israel through the influence of their wealth, will be purified, as it is said (Mal. 3, 3) *And He will sit as a melter and purifier of silver.* What does the passage (Ib.) *That they may offer unto the Lord an offering in righteousness,* mean? Said R. Isaac: "Righteousness has the Lord done with Israel that every family which was mixed up beyond recognition is considered pure."

R. Juda said in the name of Samuel: "All the other lands are *Issah*[3] in comparison to

מעיד עליו שנאמר (תהלים קכב) ששם עלו
שבטים שבטי יה עדות לישראל אימתי הוי
עדות לישראל בזמן שהשבטים שבטי יה א"ר
חמא בר חנינא כשהקב"ה משרה שכינתו אין
משרה אלא על משפחות מיוחסות שבישראל
שנאמר (ירמיה לא) בעת ההיא נאם ה' אהיה
להם לאלהים לכל משפחות בית ישראל לכל
ישראל לא נאמר אלא לכל משפחות והם יהיו
לי לעם:

אמר רבה בר רב הונא זו מעלה יתירה יש
בין ישראל לגרים דאילו בישראל כתיב בהו
(יחזקאל ז) והייתי להם לאלהים והם יהיו לי
לעם ואילו בגרים כתיב (ירמיה ל) מי הוא זה
ערב את לבו לגשת אלי נאם ה' והיו לי לעם
ואני אהיה להם לאלהים. אמר רבי חלבו קשים
גרים לישראל כספחת שנאמר (ישעיה יד) ונלוה
הגר עליהם ונספחו על בית יעקב כתיב הכא
ונספחו וכתיב התם (ויקרא יד) לשאת ולספחת.
א"ר חמא ברבי חנינא כשהקב"ה (דף עא)
מטהר את השבטים שבטו של לוי מטהר תחלה
שנאמר (מלאכי ג) וישב מצרף ומטהר כסף
וטהר את בני לוי וזקק אותם כזהב והיו לה'
מגישי מנחה בצדקה. אמר ריב"ל כסף מטהר
ממזרים שנא' וישב מצרף ומטהר כסף מאי
מגישי מנחה בצדקה א"ר יצחק צדקה עשה
הקב"ה עם ישראל שמשפחה שנטמעה נטמעה:

אמר רב יהודה אמר שמואל כל הארצות
עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל:

3.) Suspected of containing alien mixture in their families like dough which is a mixture of flour, water and yeast.

the land of Israel; and the land of Israel is an *Issah* in comparison to Babylonia."

Rabba b. b. Chana said in the name of R. Jochanan: "The sages are permitted to inform their disciples of the Tetragrammaton once in seven years, and according to others twice in seven years." R. Nachman b. Isaac said: "The opinion is more likely to be like those who say once in seven years, for it is written (Ex. 3, 15) *This is My name forever* (*Le'olam*); it is written *le'alam,* which means to be concealed." Raba wanted to lecture [concerning the explanation of God's name] from the pulpit, when a senior scholar warned him against it, saying: "*Le'alam* (to be concealed) is written." R. Abina raised the following contradiction: "It is written: *This is My name Le'alam* (*to be concealed*), and then it is written, *This is My memorial,* [showing that it should be read without concealing it]; i.e., thus said the Holy One, praised be He: 'Not as My name is written shall it be pronounced. It is written *Yud, Hay,* but is pronounced *Alef, Daleth.*'"

Our Rabbis were taught: At first the Divine name which consists of twelve letters was communicated to every one, but when the indiscreet persons increased, it was intrusted only to the discreet of the priesthood, and they would pronounce it hastily while the other priests pronounced the priestly Benediction. We are taught in a Baraitha, R. Tarphon says: "Once I went up together with my mother's brother to recite the priestly Benediction, when I listened to the High-priest, and overheard him hurriedly pronouncing this name of twelve letters while the other priests were reciting the priestly Benediction." R. Juda said in the name of Rab: "The Divine name which consists of forty-two letters is revealed only to one who is prudent and humble, who has reached middle age, is not prone to wrath, not given to drink, and not revengeful. Whoever knows that name, and acts circumspectly in regard to it, and retains it sacredly, is beloved in heaven and esteemed here below; his inspiring fear and reverence will prevail upon men, and he will inherit both this world and that which is to come."

(Ib. b) Zeira kept away from the presence of R. Jochanan, because the latter would urge the former to marry his daughter. It happened one day when they were walking

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרים אותו לתלמידיהם פעם אחת בשבוע ואמרי לה פעמים בשבוע אמר רב נחמן בר יצחק מסתברא כמ"ד פעם אחת בשבוע דכתיב (שמות ג) זה שמי לעולם לעלם כתיב רבא סבר למדרשיה בפרקא א"ל ההוא סבא לעלם כתיב ר' אבינא רמי כתיב זה שמי וכתיב זה זכרי אמר הקב"ה לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב אני ביו"ד ה"א ונקרא באל"ף דל"ת:

ת"ר בראשונה שם בן שתים עשרה אותית היו מוסרים אותו לכל אדם משרבו הפריצים היו מוסרים אותו לצנועים שבכהונה והצנועים שבכהונה מבליעים אותו בנעימות אחיהם הכהנים תניא א"ר טרפון פעם אחת עליתי אחר אחי אמי לדוכן והטיתי אזני אצל כ"ג ושמעתי שהבליע שם בנעימות אחיו הכהנים א"ר יהודה א"ר שם בן מ"ב אותיות אין מוסרים אותו אלא למי שצנוע ועניו ועומד בחצי ימיו אינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו כל היודעו והזהיר בו והמשמרו בטהרה אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ונוחל שתי עולמים העה"ז והעה"ב:

(ע"ב) זעירא הוה קא משתמיט מיניה דר' יוחנן דהוה אמר ליה נסיב ברתי יומא חד הוו

קאזלו באורחא מטו לעורקמא דמיא ארכביה
לר׳ יוחנן אכתפיה וקא מעבר ליה אמר ליה
אורייתין כשרן בנתין לא כשרן מאי דעתיך
אילימא מדתנן עשרה יוחסין עלו מבבל (וגו׳)
אטו כהני לויי וישראלי כולהו סליקו כי היכי
דאשתייר מהני אשתייר נמי מהני
אשמתיטתיה הא דא״ר אלעזר לא עלה עזרא
מבבל עד שעשאה כסולת נקיה ועלה:

עולא איקלע לפומבדיתא לבי רב יהודה
חזייה לרב יצחק בריה דגדל ולא נסיב אמר מ״ט
לא קמנסיב ליה מר איתתא לבריה א״ל מי ידענא
מהיכא אנסביה א״ל אטו אנן מי ידעינן מהיכן
קאתינן דלמא מהנך דכתיב (איכה ה) נשים
בציון ענו בתולות בערי יהודה א״ל היכי
נעביד א״ל זיל בתר שתיקותא כי הא דבדקי
בני מערבא כי מינצו בי תרי בהדי הדדי חזו
הי מינייהו דקדים ושתיק אמרי האי מיוחס
טפי אמר רב שתיקותא דבבל היינו יחוסא
איני והא איקלע רב דבי בר שפי חלא ובדק
בהו היכי בדק לאו ליוחסים לא אי שתקי אי
לא שתקי אמר רב יהודה אמר רב אם ראית

on the road and had reached a little stream of water that Zeira took R. Jochanan upon his shoulder and carried him over the stream. The latter then said to the former: "Is my Torah good enough for you but my daughter not good enough for you? What is the reason that you refuse to marry her? Should I say because we are taught in the Mishnah that ten classes of people of Babylon went up to the land of Israel, etc. [Hence you think that these qualified families went to the land of Israel and none were left in Babylon]?[4] Is it then the fact that all the priests, Levites and Israelites went up to the land of Israel? We must therefore say that just as well as these pure families were left in Babylon [and only a part of them went up to the land of Israel], so did remain also some of the impure families in Babylonia." The true fact, however, is that R. Jochanan forgot what R. Elazar said, that Ezra did not go up until he purified the families of Israel [by separating them from the impure].

Ulla happened to visit in Pumpeditha the house of R. Juda, when he noticed that his son R. Isaac, although a grown man, was unmarried. He said to him: "Why does not the master marry his son?" Whereupon R. Juda replied: "How do I know whom to take, here in Babylon?" He then said to him: "How do we know from whom we are descendants? Perhaps we are of those concerning whom the passage says (Lam. 5, 11) *A woman have they ravished in Zion, virgins in the city of Juda,"* etc. "Then what shall we do?" asked R. Juda. Whereupon Ulla replied: "Look after a family whose habit is to keep quiet; for in the land of Israel when they used to investigate a family, they would say when two were quarrelling with each other that the one who became silent first is of a more legitimate descent than the other one." Rab said: "The sign of distinguished birth in Babylonia is when one is quiet." Is this so? Did it not happen once when Rab came to the house of Bar Shapi Chala and investigated genealogy? Was it not an investigation through genealogy? No! He did it by investigating whether they kept quiet or not. R. Juda, in the name of Rab, said: "If you see that two men quarrel with each

4.) R. Jochanan lived in the land of Israel as explained in middle gate while Zeira was born in Babylonia.

other, some kind of disqualification must be in one of them; and this disqualification prevents them from associating with each other." R. Joshua b. Levi said: "If you see two families quarreling with each other it is some disqualification that exists in them, and this disqualification prevents them from becoming associated with one another."

(Fol. 72) (Dan. 7, 5) *And it had three ribs in its mouth between its teeth,* etc. Said R. Jochanan: "This refers to the towns Chalizon, Dayeb and Netzibin,[5] which at some time were ruled by Sancherib; at other times he declared them free from his rule." (Ib., ib., ib.) *And behold, there was another, a second beast, like a bear.* Concerning which R. Joseph was taught that this refers to the Persians, who eat and drink like a bear and are fleshy like a bear, and let their hair grow like a bear and have no repose like a bear.

When Rabbi was about to die he said: "There is a town, Humania, in Babylon of which the entire population consists of Ammonites; there is another town by the name of Margaria in Babylon of which the entire town consists of impure children; again there is another town in Babylon by the name of Birka, where there dwell two brothers who exchange their wives with each other; there is another town under the name Fort Destaya (Messima) in Babylon, and today they have turned away from the Lord. They had put out nets and went with them to catch fishes on the Sabbath. R. Achi b. Yashi placed them under a ban and they became converts. There is a town in Babylon named Adra of Agma in which Adda b. Ahaba (Ib. b) is sitting today in the bosom of Abraham (is being circumsized). Today R. Juda has been born in Babylon." For the master said elsewhere: "At the death of R. Akiba, Rabbi was born; at the death of Rabbi, R. Juda was born; at the death of R. Juda, Raba was born; and at the death of Raba, R. Ami was born. This is to teach you that a righteous man does not leave the world until another righteous like him is born, for the passage says (Ecc. 1, 5) *The sun also ariseth and the sun goeth down;* i.e., before the sun of Illai went down the son of Samuel of Ramath arose, as it is

שני בני אדם שמתגרים זה בזה שמץ פסול יש באחד מהם ואין מניחים אותם לדבק אחד בחבירו א"ר יהושע בן לוי אם ראית שתי משפחות מתגרות זו בזו שמץ פסול יש באחת מהם מניחים אותם לדבק בחברתה:

(דף ע"ב) (דניאל ז) ותלת עלעין בפומה בין שיניה א"ר יוחנן זו חליזון והדייב ונציבין שפעמים בולעתן ופעמים פולטתן (שם) וארו חיוה אחרי תנינה דמיה לדוב תני רב יוסף אלו פרסיים שאוכלים ושותים כדוב ומסורבלים כדוב ומגדלים שער כדוב ואין להם מנוחה כדוב:

כי הוה ניחא נפשיה דרבי אמר הומניא איכא בבבל כולה דעמונאי היא. מסגריא איכא בבבל כולה דממזראי היא. בירקא איכא בבבל שני אחים יש שם שמחלפים נשותיהם זה לזה. בירתא דסטיא איכא בבבל היום סרו מאחרי ה' דאקפי פירא דכוורי ואזלו וצדו בהו בשבתא שמתינהו ר' אחי בר יאשיה ואשתמוד. אקרא דאגמא איכא בבבל אדא בר אהבת יש בה (ע"ב) היום יושב בחיקו של אברהם. היום נולד רב יהודה בבבל דאמר מר כשמת רבי עקיבא נולד רבי. כשמת רבי נולד רב יהודה. כשמת רב יהודה נולד רבא. כשמת רבא נולד רב אשי ללמדך שאין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר (קהלת א) וזרח השמש ובא השמש עד שלא כבתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי שנאמר (ש"א ג) ונר

5.) These names correspond to *Halah* and *Habor*, II Kings, 15, 11.

said (I Sam. 3, 3) *And the lamp of God had not yet gone out, while Samuel was lying down,"* etc.

(Lam. 1, 17) *The Lord hath commanded concerning Jacob, that they who are round him should be his adversaries.* Said R. Juda: "An instance of this may be taken from Humania and Pum-nahara." (Ez. 11, 13) *And it came to pass, when I prophesied, that Pelatiah the son of Benayah died. Then fell I down upon my face, and cried with a loud voice, and said, 'Ah, Lord, eternal God!'* Rab and Samuel differ in the meaning of this passage. One explains that it was a bad sign; while the other one said that it was a good sign. The one that takes it for a good sign likens it to the incident that happened to the king of Meshan, the son-in-law of Nebuchadnezzar, who sent word to the latter to the effect: "From all the captives which thou hast, thou hast not *sent any to serve us!"* Nebuchadnezzar was about to send Pelatiah b. Benayahu, when the latter said to him: "We Israelites who are respectful should better wait upon you, while your other servants should go and serve there." The prophet then pleaded [with God in the words above mentioned]: "Such a man who has done a favor to Israel through his advice should die in the midst of his years." The one who explains that it was a bad sign applies from the following passage (Ib., ib. 1) *And He brought me unto the east gate of the house of the Lord,* etc.

(Fol. 76) MISHNAH: The genealogy of priests should not be investigated beyond the investigation which is made on placing a priest to serve upon the altar; and neither beyond the investigation made upon a priestly Benediction. Neither should one be investigated beyond the investigation which qualified a man to sit in the Sanhedrion; also one whose parents were among executive officers or charity collectors [in Jerusalem] is known to be of distinguished birth, qualifying his children to be married unto priests without any further investigation. R. Jose says: "Even one who has signed himself as a witness in the old court of Sephoris." R. Chanina b. Antignos says: "Also one who was in the records of the kingly guards."

(Ib. b) "Neither should one be investigated beyond the investigation which quali-

אלהים טרם יכבה ושמואל שוכב וגו׳:

(איכה א) צוה ה׳ ליעקב סביביו צריו רב יהודה אומר כגון הומניא לפום נהרא (יחזקאל יא) ויהי כהנבאי ופלטיהו בן בניהו מת ואפול על פני ואקרא בקול גדול ואומר אהה ה׳ אלהים רב ושמואל חד אמר לטובה וחד אמר לרעה מ״ד לטובה כי הא דאיסתנדרי דמישן חתניה דנבוכדנאצר הוה שלח ליה מכולי האי שבייא דאייתית לך לא שדרת לן דקאי לקמן בעי לשדורי ליה מישראל א״ל פלטיהו בן בניהו דחשבינן ניקום קמך הכא ועבדין ניזלו להתם ואמר נביא מי שעשה טובה לישראל ימות בחצי ימיו. מ״ד לרעה דכתיב (יחזקאל יא) ותבא אותי אל שער בית ה׳ הקדמוני הפונה קדימה וכו׳:

(דף עו) משנה. אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה ולא מן הדוכן ולמעלה ולא מן סנהדרין ולמעלה וכל שהוחזקו אבותיו משוטרי הרבים וגבאי צדקה משיאין לכהונה ואין צריך לבדוק אחריהם ר׳ יוסי אומר אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא של מלך:

(ע"ב) פסקא. ולא מסנהדרין ולמעלה. מ"ט דתני רב יוסף כשם שבית דין מנוקים בצדק כך מנוקים מכל מום אמר מרימר מאי קראה (ש"ה ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. אימא מום מומא ממש אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא (במדבר יא) והתיצבו שם עמך עמך בדומים לך ודלמא משום שכינה א"ר נחמן אמר קרא (שמות יח) ונשאו אתך בדומים לך:

פיסקא. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אף מי שהיה מוכתב באסטרטיא וכו'. א"ר יהודה אמר שמואל בחיילות של בית דוד. אמר רב יוסף מאי קראה דכתיב (ד"ה א ז) והתיחשם בצבא במלחמה וטעמא מאי אמר רב יהודה א"ר כדי שתהא זכותם וזכות אבותם מסייעתם והאיכא (ש"ב כג) צלק העמוני מאי לאו דאתי מעמון לא דיתיב בעמון. והאיכא (שם) אוריה החתי מאי לאו דאתי מחת לא דיתיב בחת והאיכא אתי הגתי וכי תימא ה"נ דיתיב בגת והא א"ר נחמן אתי הגתי בא ובטלה לע"ז ועוד אמר רב יהודה א"ר ד' מאות ילדים היו לו לדוד וכולם בני יפת תואר היו וכולם מסתפרים קומי ומגדלי בלורית היו וכולם יושבים בקרוניות של זהב והיו מהלכים בראשי גייסות והם הם בעלי אגרופים של בית דוד דאזלי לבעותי עלמא:

fied one to the Sanhedrion." What is the reason? R. Joseph was taught that just as the judges ought to be pure in their perfect conduct so also ought they to be pure in the blemish of their family relations. Said M'remar: "What is the passage to prove this? (Songs 4, 7) *Thou art altogether beautiful, my beloved, and there is no blemish on thee.*" But perhaps this blemish means literally a bodily blemish, but not as to the genealogy? Said R. Acha b. Jacob: "The following passage will explain it (Num. 11, 16) *And they shall stand there with thee;* i.e., with thee [just as Moses was perfect in every thing, so also were the seventy who qualified for the Sanhedrion]." But perhaps this is because of the Shechina. Said R. Nachman: "There is another passage (Ex. 18, 22) *When they shall bear thee;* i.e., *in comparison with thee.*"

R. Chanina b. Antignos said: "Also one who was in the records of the kingly guards." R. Juda said in the name of Samuel: "This refers to the bodyguards of David." R. Joseph said: "What is the passage to prove this? (I Chronicles 7, 40) *And being recorded according to their genealogy for the army and for the war.*" Why were they so investigated before they joined David's army? Said R. Juda in the name of Rab: "So that the merits of their ancestors should help them in the war." But there is also (II Sam. 23, 37) *Zelek, the Ammonite.* Does this not mean a real Ammonite [hence he was not of a distinguished family]? No, this means that he was living in Ammon. But again it is mentioned (Ib.) *Uriah, the Hittie.* Does it not mean who was a descendant of the tribe of Heth? No, this means that he was living in Heth. And again there is mentioned Itthai, the Gitthaite; and if you will say that this also means that he was living in Gath, did not R. Nachman say, "Itthai the Gitthai came and destroyed [the idol to which the kings would serve]?" Again R. Juda said in the name of Rab: "David had four hundred young children all of whom were the descendants of women who were taken in the war, whose hair was cut loose upon their forehead and their long flowing curls behind. And they used to ride in chariots of gold at the head of the army, who were called men of power, the mighty men of the house of David." These were merely

to bring terror into the world. [However, they did not go into war].

R. Maier was accustomed to scorn people who committed adulterous crimes. One day it happened that Satan posed before him like a woman, on the other side of the river where he was passing. When he saw her he desired to meet her, and not having a ferry to cross to the other side of the river he took hold of a rope [that was fixed for the ferry] and tried to pass the river by it. When he was about the middle of the river Satan exposed his identity, saying to him: "If not for the reason that there was an announcement in Heaven, 'Beware of R. Maier and his Torah,' I would have punished you." The same thing happened to R. Akiba.

Plemo was accustomed to say every day, "I defy Satan." One Atonement eve it happened that Satan appeared to him in the pose of a poor man. He came at the door and offered him a piece of bread. The poor man said: "On such a day when every man is inside shall I be outside." When he brought him in and gave him the bread to eat, the poor man said again: "On such a day when everybody sits at the table, should I sit alone?" He brought him in at the table. Satan made himself full of pimples and tried to appear miserable in the eyes of Plemo. Whereupon Plemo said to him: "Please sit down gently." Satan then asked for a cup of wine. When Plemo gave it to him he began to spit into it, and upon being rebuked by Plemo he feigned that he was dead. Thereupon a rumor was heard outside that Plemo had killed a man. Plemo then ran away and hid himself in a toilet [outside the city]. Satan ran after him to find out what had happened, and when he saw that he was worried about it he revealed himself. Satan then said to Plemo: "Why shouldst thou say such a thing, 'I defy Satan'?" "What then shall I say?" Whereupon Satan said to him: "Let the master say, "May Heaven rebuke Satan [not to disturb me]."

We are taught: (Num. 30, 13) *Her husband hath annulled them; and the Lord will forgive her.* R. Akiba, when he would reach the above passage, would cry, saying: "If one only had the intention to eat swine meat, and he actually ate lamb meat, nevertheless the Torah says he needs an atone-

רבי מאיר היה מתלוצץ בעוברי עבירה יומא חדא אידמי ליה שטן כאתתא בהך גיסא דנהרה לא הוה מברא נקט מצרא וקא עבר ואזיל כי מטא פלגא דמצרא שבקיה אמר אי לאו דקא מכריזין עלך ברקיע הזהרו ברבי מאיר ותורתו שויתינהו לדמך כתרתי מעי. ר׳ עקיבא הוה מתלוצץ בעוברי עבירה יומא חדא אידמי ליה שטן כאתתא בריש דקלא נקטיה לדקלא וקא סליק ואזיל כי מטא לפלגא דדקלא שבקיה אמר אי לאו דמכריזין עלך ברקיעא הזהרו בר׳ עקיבא ותורתו שויתין לדמך כתרתי מעי:

פלימו הוה רגיל למימר כל יומא גירא בעיניה דשטנא יומא חד מעלי יומא דכפורי הוה אידמי ליה כעניא אתא קרא אבבא אפיקו ליה רפתא א"ל יומא כי האידנא כולי עלמא מגואי ואנא אבראי עייליה וקריבו ליה ריפתא א"ל יומא כי האידנא כולי עלמא אתכא ואנא לחודאי אתיוה אותבוה אתכא והות מלא נפשיה שיחנא וכיבי עליה וקא עביד ביה מילי דמאיסא א"ל (ע"ג) תיב שפיר א"ל הבו לי כסא יהבו ליה כסא אכמר שדי ביה כיחו נחרו ביה שקא ומית שמעיה דהוו קאמרי פלימו קטל גברא ערק ומש בבית הכסא אזל בתריה נפל קמיה כד חזייה דהוה מצטער גלי ליה נפשיה א"ל מ"ט אמרת הכי אלא היכא אימא א"ל לימא מר רחמנא ניגער ביה בשטן:

תניא (במדבר ל) אישה הפרם וה׳ יסלח לה. רבי עקיבא כי הוה מטי להאי פסוקא הוה בכי אמר ומה מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה אמרה תורה צריכה כפרה

ment and forgiveness; how much more so is it necessary for a man who wanted to eat swine meat and really did eat it!" Similar to this the following passage (Lev. 5, 17) *And he know not whether he had incurred guilt, and so bear his iniquity.* "If one who actually had intentions to eat fat that is permitted to be eaten, but it turned out that he did eat such fat which is prohibited, nevertheless the Torah says *and he know not whether he had incurred guilt, and so bear his iniquity,* how much more so is this applied to one who intended to eat prohibited fat and did actually eat it!" Issi b. Juda says: "Upon the above passage, *and he know not whether he had incurred guilt,* should a man feel sorry his entire life?"

(Fol. 82) MISHNAH: R. Maier says: "Always shall a man teach his child a clean and easy occupation, and he should, at the same time, pray for mercy to whom all the richness and wealthiness belongs; for there is not a single trade in which both the rich and the poor are not to be found, hence neither richness nor poverty are the results of trade, but it depends upon the merits of the man.

Simon b. Elazar says: "Hast thou ever noted the beasts of the field and fowls of the air, how easily their maintenance is provided for them; and yet they were created only to serve me. Now should not I find a livelihood with even less trouble, for I was made to serve my fellow-creatures? But, alas! I sinned against my Creator, therefore am I punished with poverty and obliged to labor." Abba Guryon, the hunter, says: "A man shall not train his son in the following occupations: A driver, a shepherd or storekeeper, for their occupation is involved with robberies." R. Juda says in his name: "The majority of the mule drivers are upright [because they travel through deserts and dangerous places, and have time for meditation and thoughts of God]. The majority of seamen are pious [because their daily peril makes them so]. The best doctors are deserving of punishment. [Because in their pursuit of knowledge they experiment on their patients, and often with fatal results]. The best butchers deserve to be rated with the Amalekites."

R. Nehorai says: "I will put aside all the worldly occupation and will teach my son only the Torah; for a man enjoys its bene-

וסליחה מי שנתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה כיוצא בדבר אתה אומר (ויקרא ה) והוא לא ידע ואשם ונשא עונו כשהיה ר"ע מגיע לפסוק זה היה בוכה ומה מי שנתכוין לאכול שומן ועלה בידו חלב אמרה תורה והוא לא ידע ואשם ונשא עונו מי שנתכוין לאכול חלב ועלה בידו חלב על אחת כמה וכמה איסי בן יהודה אומר והוא לא ידע ואשם ונשא עונו על דבר זה ידוו כל הדווים:

(דף פב) משנה. רבי מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושר והנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות אלא הכל לפי זכותו של אדם:

ר"ש בן אלעזר אומר ראית מימיך חיה ועוף שיש להם אומנות ומתפרנסים שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני ומה אלו שנבראו לשמשני הם מתפרנסים שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי. אבא גוריון איש ציידן אומר משום אבא גוריא לא ילמד אדם את בנו חמר גמל קדר ספן רועה וחנוני שאומנותן אומנות לסטים ר' יהודה אומר משמו החמרים רובם רשעים והגמלים רובם כשרים. הספנים רובם חסידים. טוב שברופאים לגיהנם. והכשר שבטבחים שותפו של עמלק:

רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומניות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן

fit in this world and the capital remains for the future world. But other occupations are not so, and furthermore, when a person gets sick when he advances in age, or any misfortune should overcome him, on account of which he could not work, then he is exposed to the pangs of hunger. But the Torah is not so, it protects him from all evil things. Concerning his youth what does the passage say? (Is. 40, 31) *Yet they that wait upon the Lord shall acquire new strength;* and concerning the aged, what does the passage say? (Ps. 92, 15) *They shall still bring forth fruit in old age.* So also do we find concerning Abraham, our patriarch (Gen. 24, 1) *And Abraham was old—and the Lord blessed Abraham in all things..* We infer that Abraham, our patriarch, observed the entire Torah even before it was given [unto Israel], as it is said (Ib. 26, 5) *Because that Abraham harkened to My voice, and kept My charge, My commandments, My statutes, and My laws.*"

Our Rabbis were taught: Whoever has dealings with women possesses all bad habits [and one should therefore keep away from him]. These are goldsmiths, dyers, pressers and cleaners of women's cloaks, those who clean the hand-mills, peddlers, weavers, barbers, launderers, plebotomists, bathers and tanners. None of these are eligible to be a king or a High-priest. What is the reason for this? Not because they are of a disqualified descent, but because of their low occupation. Our Rabbis were taught: Ten things were said concerning a plebotomist: He walks lazily along; he is proud; he stops a while before seating himself; he has an envious and evil eye; he is a gourmand, but he defecates a little at a time, he is suspected of incontinence, robbery and murder.

We are taught in a Baraitha, Rabbi says: "There is no occupation which is not everlasting, nevertheless happy should be the one who sees that his parents are occupied in a praiseworthy occupation, and woe to the one who sees his parents occupied in an unworthy occupation. The existence of the world is impossible without perfumes and without tanneries, nevertheless happy is he whose occupation is perfumes and woe is he whose occupation is tanneries." R. Maier says: "Always shall a man teach his

קיימת לעולם הבא ושאר כל אומניות אינן כן וכשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב אבל התורה אינה כן אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו בנערותו מהו אומר (ישעיה מ) וקוי ה׳ יחליפו כח בזקנותו מהו אומר (תהלים צב) עוד ינובון בשיבה וכן הוא אומר באברהם אבינו (בראשית כד) ואברהם זקן וגו׳ וה׳ ברך את אברהם בכל מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה עד שלא ניתנה שנאמר (שם כו) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורותי:

ת״ר כל שעסקו עם הנשים סורו רע כגון הצורפים והסריקין והנקורות והרוכלין והגרדיים והספרים והכובסים והגרע והבלן והבורסקי אין מעמידין מהם לא מלך ולא כהן גדול מ״ט לאו משום דפסולי אלא משום דזיל אומנותייהו. ת״ר י׳ דברים נאמרו בגרע מהלך על צדו ורוחו גסה ונתלה יושב ואינו יושב ועינו צרה ועינו רעה אוכל הרבה ומוציא קמעא וחשוד על העריות ועל הגזל ועל שפיכות דמים:

תניא רבי אומר אין לך אומנות שעוברת מן העולם אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה אוי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה אי אפשר לעולם בלא בשם ובלא בורסקי אשרי מי שאומנותו בשם ואוי לו למי שאומנותו בורסקי אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים ואוי לו למי שבניו נקבות. רבי מאיר אומר לעולם ילמד

אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו שאין עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו שנאמר (חגי ב) לי הכסף ולי הזהב אמר ה׳ צבאות:

פיסקא. רשב״א אומר ראית מימיך וכו׳. תניא רשב״א אומר מימי לא ראיתי צבי קייץ וארי סבל ושועל חנוני והם מתפרנסים שלא בצער והם לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני. ומה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער אני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי שנאמר (ירמיה ה) עונותיכם הטו אלה וגו׳:

פיסקא. ר׳ נהוראי אומר מניח אני כל אומנות וכו׳. תניא ר׳ נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שכל אומנות שבעולם אין עומדות לו אלא בימי ילדותו אבל בימי זקנותו הרי הוא מוטל ברעב אבל תורה אינה כן עומדת לו לאדם בעת ילדותו ונותנת לו אחרית ותקוה בעת זקנותו בעת ילדותו מה הוא אומר (ישעיה מ) וקוי ה׳ יחליפו כח יעלו אבר כנשרים בזקנותו מה הוא אומר (תהלים צב) עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו:

סליק מסכת קידושין

child a clean and easy occupation, and he should, at the same time, pray for mercy to whom all the richness and wealthiness belongs. For neither poverty nor riches actually comes from an occupation, but it belongs to Him to whom the richness of the world belongs, as it is said (Hag. 2, 8) *'Mine is the silver and Mine is the gold,' says the Lord of Hosts."*

R. Simon b. Elazar says: "Hast thou ever noted, etc." We are taught in a Baraitha, R. Simon b. Elazar says: "Since my early days I have not seen that a deer should dry figs in the field, a lion should carry bundles, or a fox should be a store-keeper, nevertheless they support themselves without any trouble, although they were only created to serve me; I, who was created to serve my Creator, how much more should I be able to support myself without any trouble? But I have caused all this trouble through my evil deeds and therefore my sustenance has been affected, as the passage reads (Jer. 5, 25) *Your iniquities have turned away these things,"* etc.

R. Nehorai says: "I will put aside all the worldly occupations," etc. We are taught in a Baraitha that R. Nehorai says: "I will put aside all the worldly occupations and will teach my son only the Torah; for all other occupations are good for a man only during his youth, but when he becomes old, he is exposed to hunger when unable to perform his duty, while the Torah is not so. She stands with the man when he is young and gives him a good and lasting hope in his old age." "Concerning his youth, what does the passage say? (Is. 40, 31) *Yet they that wait upon the Lord shall acquire new strength, they shall mount up with wings as eagles.* And concerning the aged, what does the passage say? (Ps. 92, 15) *They shall still bring forth fruit in old age; they shall be full of sap and richness."*

END OF KIDDUSHIN.

BABA KAMMA[1] | בבא קמא

CHAPTER ONE.

(Fol. 15) We are taught, R. Nathan says: "Whence do we learn that one must not raise a noxious dog, nor maintain a defective ladder in his house? It is written (Deut. 22, 8) *That thou shalt not bring blood upon thy house.*"

(Fol. 16b) (II Chr. 32, 33) *And Hezekiah slept with his fathers, and they buried him in the best place of the sepulchres, of the sons of David.* R. Elezar said: "This means among the greatest of his own family—that is, David and Solomon." Raba lectured: "What is the meaning of the passage (Jer. 18, 23) *But let them be brought to stumbling before Thee, in the time of Thy anger deal Thou thus with them?* Jeremiah said unto the Holy One, praised be He, 'Sovereign of the Universe, even when they do perform a charitable act make them stumble by benefiting it to unworthy persons, so that they should not be rewarded for it.'" (II Chr. 32, 33) *And they showed him honor at his death.* Infer from this that disciples were placed on his grave to study to Torah. R. Nathan and the sages differ [as to how long it continued]; one says it lasted three days (Fol. 17), the others say seven days; and still others say it lasted thirty days.

Our Rabbis were taught: *And they showed him honor.* This refers to the thirty-six thousand shoulder-bared people who preceded the coffin of Hezekiah, King of Juda. So said R. Juda. R. Nechemiah said to him: "Was not the same thing done upon the death of Ahab?" Whereupon R. Juda replied: "The great honor refers to the Holy Scrolls which were placed on his coffin, and it was announced: 'This one [who rests in the coffin] has performed all [that is written] in these Scrolls.'" But do we not do the same thing at present? At present we only take the Scrolls out, but we do not place them on the coffiin; and even if we do place them on the coffiin, we do not say that he performed, etc. Rabba b. b. Chana said: "I was once walking along with R. Jochanan,

ארבעה אבות פרק ראשון

(טו ע"ב) תניא ר' נתן אומר מנין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו ואל יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו שנאמר (דברים כב) ולא תשים דמים בביתך:

(ע"ב) (ד"ה כב) וישכב חזקיהו עם אבותיו ויקברוהו במעלה קברי בני דוד. אמר ר"א במעלה אצל מעולים שבמשפחה ומאן נינהו דוד ושלמה. דרש רבא מד"כ (ירמיה יח) ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך) עשה בהם אמר ירמיה לפני הקב"ה רבש"ע אפילו בשעה שעושים צדקה הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא יקבלו עליהם שכר:

(ד"ה ב לב) וכבוד עשו לו במותו מלמד שהושיבו ישיבה על קברו. פליגי בה רבי נתן ורבנן חד אמר ג' (דף יז) וחד אמר ז' ואמרי לה שלשים. ת"ר וכבוד עשו לו במותו זה חזקיה מלך יהודה שיצאו לפניו ל"ו אלף חלוצי כתף דברי ר' יהודה א"ל רבי נחמיה והלא גם לפני אחאב עשו כן אלא שהניחו ספר תורה על מטתו ואמרו קיים זה מה שכתוב בזה. והאידנא נמי עבדינן הכי אפוקי מפקינן אנוחי לא מנחינן. ואיבעית אימא אנוחי נמי מנחינן קיים לא אמרינן. אמר רבה בר בר חנה הוה אזילנא בהדיה דר' יוחנן למשאל שמעתא כי הוה עאל

1.) First gate—treats of damages and injuries, with their reparation.

and we asked him a question; but he did not answer us until he got ready, washed himself, put on the *Tephillin* and recited the Benediction. Then he said that at present we even say he performed, etc., but we do not say he studied [that which is written in the Scrolls]." But did not the master say: "Study is great [even more than practice], for study leads to practice?" This presents no difficulty. Over study privately practice has indeed a preference; teaching [to others], however, has a preference over practice.

R. Jochanan said in the name of R. Simon b. Jochai: "What does the passage (Is. 32, 20) *Happy are ye that sow beside all waters, freely sending forth the feet of the ox and the ass,* mean? Those who occupy themselves with the study of the Torah with loving kindness will be rewarded with the inheritance of two tribes; as it is said (Ib., ib., ib.) *Happy are ye who sow. Sowing,* refers to charity, as it is said (Hos. 10, 12) *Sow then for yourselves after righteousness, that you may reap [the fruit] of kindness. Water,* refers to the Torah, as it is said (Is. 55, 1) *Ho, everyone of ye that thirsteth, come ye to the water*—will be rewarded with the inheritance of two tribes; i.e., he will be rewarded with a canopy [of honor] as Joseph was, concerning whom it is written (Ex. 79, 22) *Joseph is a canopy [of honor] . . . the daughters [of Egypt] run over the walls;* and he will also be rewarded with the inheritance of Issachar, concerning whom it is written (Ib.) *Issachar is a strong-boned ass.* Others explain this to mean that he will overcome his enemies as the tribe of Joseph, concerning whom it is written (Ib., ib. 17) *With them shall he push nations together to the ends of the earth*—and he acquires understanding as the tribe of Issachar, concerning whom it is written (I. Chr. 12, 32) *And of the children of Issachar, those who had understanding of the times to know what Israel ought to do.*"

CHAPTER TWO.

(Fol. 21) F. Sechorah, in the name of R. Huna, who in return quoted Rab, said: "One who dwells in the house of his neighbor [unoccupied and in an unsettled district], without the owner's permission, need

לבית הכסא והוה בעינא מיניה מלתא לא פשיט לן עד דמשי ידיה ומנח תפילין ומברך והדר אמר לן אפילו קיים אמרינן לימד לא אמרינן. והאמר מר גדול תלמוד תורה שהתלמוד מביא לידי מעשה לא קשיא הא למיגמר הא לאגמורי:

א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מ"ד (ישעיה לב) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים זוכה לנחלת שני שבטים שנאמר אשריכם זורעי ואין זריעה אלא צדקה שנאמר (הושע י) זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד ואין מים אלא תורה שנאמר (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים וזוכה לנחלת שני שבטים זוכה לכילה כיוסף דכתיב (בראשית מט) בן פורת יוסף גו' בנות צעדה עלי שור וזוכה לנחלת יששכר דכתיב (שם) יששכר חמור גרם. איכא דאמרי אויביו נופלין לפניו כיוסף דכתיב ביה (דברים לג) עמים ינגח יחדו אפסי ארץ וזוכה לבינה כיששכר דכתיב (ד"ה א יב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל וגו':

כיצד הרגל פרק שני

(דף כא) אמר רב סחורה אמר רב הונא אמר רב הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אין

צריך להעלות לו שכר משום שנאמר (ישעיה כד) ושאיה יוכת שער אמר מר בר רב אשי לדידי חזי לי ומנגח כתורא:

המניח פרק שלישי

(דף ל) ת"ר חסידים הראשונים היו מצניעין קוצותיהם וזכוכיותיהם בתוך שדותיהם ומעמיקים להם ג' טפחים כדי שלא יעכב המחרשה רב ששת שדי להו בנורא רבא שדי להו בדגלת. א"ר יהודה האי מאן דבעי למיהוי חסידא ליקיים מילי דנזיקין רבא אמר מילי דאבות ואמרי לה מילי דברכות:

(דף לב ע"ב) ומודה איסי בן יהודה בערב שבת בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות בע"ש מאי ברשות איכא כדרבי חנינא דא"ר חנינא בואו ונצא לקראת כלה מלכתא ואמרי לה לקראת שבת כלה מלכתא ר' ינאי מתעטף וקאי ואמר בואי כלה בואי כלה:

שור שנגח פרק רביעי

(דף לח) רב שמואל בר יהודה שכיבא ליה ברתיה אמרי ליה רבנן לעולא קום ניזול נינחמיה אמר להו מאי אית לי גבי נחמתא דבבלאי דגידופא הוא דאמרי מאי אפשר לי למיעבד הא אפשר להו למיעבד עבדי אזיל הוא לחודיה לגביה א"ל (דברים ב) ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה וכי עלה על דעתו של משה לעשות מלחמה שלא ברשות אלא נשא משה קל וחומר בעצמו

not pay any rent, because the non-occupation causes damage, for it is said (Is. 24, 12) *And the desolate house is smitten into ruins* [therefore the owner of the house benefits from the occupation]." Said Mar b. R. Ashi: "I once saw [such a desolated house] whcih [was damaged and] looked as if gored by an ox."

CHAPTER THREE.

(Fol. 30) Our Rabbis were taught: The former pious men used to bury their thorns and broken glass in their fields three spans below the surface in order that they should not interfere with the plough. R. Shesheth used to burn them. Raba would throw them into the [river] Tigris. Said R. Juda: "One who wises to be pious should observe the laws of damages." Rabina said: "He should observe the teachings of Aboth."[1] And according to other authorities, the laws of Benediction.

(Fol. 32, b) And Issi b. Juda concedes that if it was on the twilight of the eve of Sabbath he is exempt, because he is permitted to run. What is the permission on the twilight of Sabbath eve? It is in accordance with R. Chanina, who used to say: "Come with us to meet the bridal queen." And according to others, "to meet the Sabbath bridal queen." R. Janai would get up, enwrap himself and say: "Come bride, come bride!" [Hence it is a duty to run at twilight of the Sabbath eve to meet the Sabbath].

CHAPTER FOUR.

(Fol. 38) When the daughter of R. Samuel b. Juda died, one of the Rabbis said to Ulla: "Let us go and console him." He said to them: "What have I to do with the consolation of a Babylonian, for it may turn into a blasphemy, as they are in the habit of saying in such cases, What can be done? [against the will of God,] which means that if something could be done against His will they would, [and this is certainly a blasphemy]. He then went alone, and he began his consolation on the following passage: (Deut. 2, 9) *And the Lord said unto me. Do not attack the Moabites, nor contend with them in battle.* Could it, then, even enter Moses' mind to engage in war without the consent of the Lord. But Moses drew an *a fortiori* conclusion for himself, saying

1.) Name of a treatise of the *Mishnah*, containing sayings of Talumudic authorities.

thus: 'If concerning the Midianites who only came to help the Moabites the Scripture says [Num. 15, 17) *Attack the Midianites, and smite them,* how much more so should (Ib. b) it be applied to the Moabites themselves?' The Holy One, praised be He! then said: 'Not as it struck your mind, did it strike Mine. Two good doves I have to bring forth from them; namely, Ruth the Moabite, and Naomi the Ammonite.' Now is there not *a fortiori* conclusion to be drawn? If for two good doves the Holy One, praised be He! has saved two great nations and did not destroy them, how much more so would He have saved the life of the master's daughter if she were to be righteous and something good would have to come forth from her!"

CHAPTER FIVE.

(Fol. 50) Our Rabbis were taught: It happened to the daughter of the well-digger, Nechunia, that she fell into a large well. They came and informed R. Chanina b. Dosa of it. During the first hour he said to them: "Peace [to her];" and so also during the second. At the third hour, [when there was fear that she might have died], he said that she was out of the well. When the girl was asked who saved her, she said that a ram passed around the well led by an old man[1], who saved her. When R. Chanina b. Dosa was asked whether he knew of her safety by prophecy, he said: "I am neither a prophet, nor the son of a prophet, but I thought to myself, Is it possible that the children of that righteous man [Nechunia, who was digging wells to enable the pilgrims to drink water from them] shall die by the very thing he was taking so much pains [to prepare for the welfare of Israel]?" Said R. Acha: "Notwithstanding this, his son died of thirst. The reason is, as the passage says, (Ps. 1, 3), *And round Him there rageth a mighty storm,* from which it may be inferred that the Holy One, praised be He! is particular with His pious, even on a hairbreadth." R. Chanina says: "From the following passage (Ibid 89, 8) *A God dreaded in the great council of the holy ones, and feared by all that are about Him.*" R. Chanina said: "Whoever says that the Holy One, praised be He, is lax [in dealing out justice], his life shall be let loose (i.e., shall be outlawed, for he encourages people to sin), as it is said

1.) The ram refers to Isaac and the old man refers to Abraham.

אמר ומה מדינים שלא באו אלא לעזור את מואב אמרה תורה (במדבר כה) צרור את המדינים והכיתם אותם (ע"ב) מואבים עצמם לא כל שכן א"ל הקב"ה לא כשעלתה על דעתך עלתה על דעתי שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהם רות המואביה ונעמה העמונית והלא דברים קל וחומר ומה בשביל שתי פרידות טובות חס הקב"ה על שתי אומות גדולות ולא החריבן בתו של ר' אם כשרה היא וראויה לצאת ממנה דבר טוב על אחת כמה וכמה דהוה חיה:

שור שנגח פרק חמישי

(דף נ) ת"ר מעשה בבתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן דוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה להם זכר של רחלים נזדמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו לו נביא אתה אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלא כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו אל יכשל בו זרעו א"ר אחא אף על פי כן מת בנו בצמא שנאמר (תהלים נ) וסביביו נשערה מאד מלמד שהקב"ה מדקדק עם חסידיו אפילו כחוט השערה ר' חנינא אומר מהכא (שם פט) אל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביביו. א"ר חנינא כל האומר הקב"ה ותרן הוא יותרו חייו שנאמר (דברים לב) הצור

(Deut. 32, 4) *He is the Rock, His work is perfect; for all His ways are just.*" R. Chana, and according to others, R. Samuel b. Nachmeni, said: "What is the meaning of the passage (Ez. 34, 6) *Long suffering,* (in the plural), and not (in the singular)? Long-suffering towards both the upright and the wicked."

Our Rabbis were taught: "One shall not remove stones from his own premises to public ground. It happened once that one did so, and a pious man, who was passing by at that time said to him: "Thou ignoramus, why dost thou remove stones from premises not belonging to thee, unto thy own premises?" He laughed at him. At a later date, the man was compelled to sell his land, and while walking on the public highway in front of his former land, he stumbled over the very stones he once piled up. He then exclaimed: "O how right that pious man was when he said to me, 'Why art thou removing stones from premises not belonging to thee unto thine own premises.'"

(Fol. 52) A certain Galilean lectured concerning R. Chisda: When the shepherd gets angry at his flock, he blinds the leading goat at the head of the flock [so that the leader falls and with him all the flock].

(Fol. 54) R. Chanina b. Egil asked R. Chiya b. Abba: "Why in the first commandments is it not written, *That it may be well with thee,* and in the second commandments it is so written?" (Fol. 55) He rejoined: "Instead of asking me for the reason, you had better ask me whether it is so written at all; for, even this I do not know. You had better go to R. Tanchum b. Chanilai, who was frequently with R. Joshua b. Levi, who was well-versed in Agada." So he went there. R. Tanchum said to him: "From R. Joshua b. Levi I heard nothing about it, but so told me Samuel b. Nachum, the brother of R. Acha b. Chanina's mother, [according to others, the father of R. Chanina's mother]." The reason is because the first commandments were destined to be broken. And if so, what of it? Said R. Ashi: "If this had been written thereon and subsequently [the tables] had been broken, God forbid, 'good' might have ceased from Israel."

R. Joshua b. Levi said: "One who sees the letter *Teth* in his dream, it is a good omen for him." Why so? Because the first

תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א"ר חנא ואיתימא ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב (שמות לד) ארך אפים ולא כתיב ארך אף ארך אפים לצדיקים ולרשעים:

ת"ר לא יסקל אדם מרשותו לרשות הרבים מעשה באדם אחד שהיה מסקל מרשותו לרשות הרבים ומצאו חסיד אחד א"ל ריקה מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך לגלג עליו לימים נצרך למכור שדהו והיה מהלך באותו רשות הרבים ונכשל באותם אבנים אמר יפה אמר לי אותו החסיד מפני מה אתה מסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך:

(דף נב) דרש ההוא גלילאה עליה דרב חסדא כדרגיז רעיא על ענא עביד לנגידא סמייתא:

(דף נד ע"ב) שאל רבי חנינא בן עגיל לרבי חייא בר אבא מפני מה בדברות הראשונים לא נאמר בהם טוב ובדברות האחרונים (דף נה) נאמר בהם טוב א"ל עד שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב שאלני אם נאמר בהם טוב אם לאו שאיני יודע אם נאמר בהם טוב אם לאו כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי שהיה רגיל אצל ר' יהושע בן לוי שהיה בקי באגדה אזיל לגביה. א"ל ממנו לא שמעתי אלא כך אמר לי שמואל בר נחום אחי אמו של רבי אחא בר חנינא ואמרי לה אבי אמו של רבי אחא בר חנינא הואיל וסופן להשתבר וכי סופן להשתבר מאי הוי אמר רב אשי חס ושלום פסקה טובה מישראל:

אמר רבי יהושע בן לוי הרואה טי"ת בחלומו סימן יפה לו מאי טעמא אילימא משום דכתיב טוב אימא (ישעיה יד) וטאטאתיה במטאטא השמד חד טי"ת קאמרינן. אימא (איכה א) טומאתה בשוליה טי"ת בי"ת קאמרינן אימא (שם ג) טבעו בארץ שעריה אלא הואיל ופתח בו הכתוב לטובה תחלה שמבראשית

time this letter is used in the Scripture is in the word *Tob* (good) [Gen. 1, 4] *And God saw the light, that it was good* (*tob*)." Another thing said R. Joshua b. Levi: "One who sees a funeral in a dream, it means that he was spared by heaven [and was not punished]. This, however, refers only to when he saw the word *funeral* written [but not the actual procession]."

CHAPTER SIX.

(Fol. 59) Eliezer the Little (Ib. b) once put on black shoes and stood in the market-place of Nahardea. When the officers of the Exilarch asked him for the reason [of his wearing such shoes], he answered that it was because he was mourning the destruction of Jerusalem. They said to him: "Are you such a great man as to be worthy of mourning the destruction of Jerusalem?" And thinking that he was doing it in search of notoriety, they placed him under arrest. He, however, protested and said: "I am a scholarly man." When asked to prove it, he said: "Either you ask me some difficult question, or I will ask one of you." They said to him: "You had better ask the question." Thereupon he asked them: "One who destroys a young date-tree [on which the dates are not yet ripe], what amount of damages ought he to pay?" They answered: "He ought to pay the value of the tree." "But there are already dates on it?" He rejoined: "Then let him also pay the value of the dates." "But did he then take the dates with him; he only destroyed the tree?" he argued. "Well, let us then hear what you have to say to that." Whereupon he answered: "The damage is appraised as to one in sixty." They said to him: "But who agrees with you in that?" "Samuel is still alive," came the answer, "and his college is in existence. They sent to inquire of Samuel and upon the verification of Samuel, they liberated him.

(Fol. 60) R. Samuel b. Nachmeni said in the name of R. Jonathan: "No chastisement comes upon the world unless there are wicked ones in existence, yet its first victims are the righteous, as it is said (Ib., ib) *If a fire breaks out and meet with thorns.* When does a fire break out? When there are *thorns* prepared for it. Its first victims, however, are the upright, as it is said (Ib., ib.) *So that stocks of corn had*

עד וירא אלהים את האור לא כתיב טי"ת וא"ר יהושע בן לוי הרואה הספד בחלום חסו עליו מן השמים ופדאוהו והני מילי בכתבא:

הכונס פרק שישי

(דף נט) אליעזר זעירא (ע"ב) הוה סיים מסאני אוכמי וקאי בשוקא דנהרדעא אשכחוהו דבי ריש גלותא ואמרי ליה מאי שנא הני מסאני אמר להו דקא מאבילנא אירושלים א"ל את חשיבא לאתאבולי אירושלים סבור יוהרא הוא אתיוהו וחבשוהו אמר להו גברא רבה אנא אמרו ליה מנא ידעינן אמר להו או אתון בעו מינאי מלתא/או אנא איבעי מינייכו מלתא אמרו ליה בעי את אמר להו האי מאן דקץ כופרא מאי משלם אמרו ליה משלם דמי כופרא והא הוו תמרי אלא משלם דמי תמרא אמר להו והא לאו תמרי שקיל מיניה אמרו ליה אימר לן את אמר להו בששים אמרו ליה מאן אמר כוותיך אמר להו הא שמואל חי ובית דינו קיים שדרו קמיה דשמואל אמר להו שפיר קאמר לכו בששים ושבקוהו:

(דף ס) א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן אין פורעניות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שהקוצים מצויין לה ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנא'

been consumed. It does not say, *it shall consume,* but, *had been consumed,* to signify that the stack of corn (the upright) were consumed *first.*" R. Joseph taught: "What is the meaning of the passage, (Ex. 12, 22) *And none of you shall go out from the door of his house until the morning?* As soon as permission is given to the executioner he makes no distinction between righteous and wicked; and furthermore, he picks out his first victims from among the righteous, as it is said (Ezek. 21, 8) *And I will cut off from thee the righteous and the wicked.*" R. Joseph cried, remarking: "To that extent are they not considered?" Said Abaye: "It is to their advantage, as it is written (Isa. 57, 1) *That the righteous is taken away from the evil to come.*" (That he shall not see the evil which will come in the future). Our Rabbis were taught: When pestilence is raging in town, stay indoors, as it is said (Ex. 12, 22) *And none of you shall go out from the door of his house until the morning,* and it is also said (Isa. 26, 20) *Go, my people, enter thou into thy chambers, and shut thy door behind thee;* and again it is said (Deut. 32, 25) *Without shall the sword destroy, and terror within the chambers.* Why the citation of the two additional passages? Lest one say that the first one refers only to nighttime but not to day time, hence, *Go my people, enter thou into thy chambers, and shut thy door behind thee.* And lest one will say that this refers only where there is no terror within the house, but when there is terror within the house, one might think that it is advisable to go out and associate with others, hence the last quoted verse, *Without shall the sword destroy and terror within the chamber,* i.e., although within the house terror reigns, yet without it is still worse, for *Without the sword shall destroy.* Raba in times of fury used to keep the windows shut, for it is written (Jer. 9, 20) *For death is come up through our windows.* Our Rabbis were taught: If there is a famine in town, do not spare your feet and leave town, as it is said (Gen. 12, 19) *And there arose a famine in the land; and Abraham went down into Egypt to sojourn there.* And it is also said (II Kings, 7, 4) *If we say, we will enter into the city, then the famine is in the city; and we shall die there.* For what purpose is the quotation of the additional passage necessary? Lest

ונאכל גדיש ויאכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל גדיש שנאכל כבר. תני רב יוסף מאי דכתיב (שם יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה שנאמר (יחזקאל כא) והכרתי ממך צדיק ורשע בכי רב יוסף כולי האי נמי לאין דומין א"ל אביי טיבותא הוא לגבייהו דכתיב (ישעיה נז) כי מפני הרעה נאסף הצדיק. א"ר יהודה אמר רב (ע"ב) לעולם יכנס אדם בכי טוב ויצא בכי טוב שנאמר (שמות יב) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. ת"ר דבר בעיר כנס רגליך שנאמר ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר ואומר (ישעיה כו) לך עמי בחדריך וסגור דלתיך בעדך ואומר (דברים לב) מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה מאי ואומר וכי תימא הני מילי בליליא אבל ביממא לא ת"ש לך עמי בא בחדריך וסגור דלתיך וכי תימא הני מילי היכא דליכא אימה מגואי אבל היכא דאיכא אימה מגואי כי נפיק יתיב ביני אינשי בצוותא דעלמא טפי מעלי ת"ש מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה אף על גב דמחדרים אימה מחוץ תשכל חרב. רבא בעידן ריתחא הוה סכר כוי דכתיב (ירמיה ט) כי עלה מות בחלונינו. ת"ר רעב בעיר פזר רגליך שנאמר (בראשית יב) ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה לגור שם ואומר (מ"ב ז) אם אמרנו נבא העיר והרעב בעיר ומתנו שם מאי ואומר וכי תימא הני מילי היכא דליכא

ספק נפשות אבל היכא דאיכא ספק נפשות לא ת"ש (שם) לכו ונפלה אל מחנה ארם אם יחיונו נחיה. ת"ר דבר בעיר אל יהלך אדם באמצע הדרך מפני שמלאך המות מהלך באמצע הדרכים דכיון דיהיבא ליה רשותא מסגי להדיא. שלום בעיר אל יהלך אדם בצדי דרכים דכיון דלית ליה רשותא מחבא חבוי ומסגי.

יתיב רב אמי ורב אסי קמיה דרבי יצחק נפחא מר א"ל לימא מר שמעתתא ומר א"ל לימא מר אגדתא פתח למימר אגדתא ולא שביק מר פתח למימר שמעתתא ולא שביק מר אמר להם אמשול לכם משל למה הדבר דומה לאדם שיש לו שתי נשים אחת ילדה ואחת זקנה ילדה מלקטת לו לבנות זקנה מלקטת לו שחורות נמצא קרח מכאן ומכאן אמר להם אי הכי אימא לכו מלתא דשויא לתרווייכו (שמות כב) כי תצא אש ומצאה קוצים תצא מעצמה שלם ישלם המבעיר את הבערה אמר הקב"ה עלי לשלם את הבערה שהבערתי אני הצתי אש בציון שנאמר (איכה ד) ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה ואני עתיד לבנותה באש שנאמר (זכריה ב) ואני אהיה לה חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה. שמעתתא פתח הכתוב בנזקי ממונו וכו':

מרובה פרק שביעי

(דף סז ע"ב) תניא א"ר עקיבא מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם תשלומי ד' וה' מפני שנשתרש בחטא רבא אמר מפני ששנה בחטא:

one say that this refers only where there is no risk of life, but where there is risk of life, it is not so, hence the quotation, which is followed by (Ib., ib.) *Now therefore come, and let us fall into the host of the Arameans; if they let us live, we shall live; and if they kill us, we shall but die.* Our Rabbis were taught: When there is a pestilence in town, a person shall not walk in the middle of the road; for so long as the Angel of Death has received his permission to rage, he does so high-handed. When there is peace in town, one must not walk on the sideways; for so long as the Angel has not the permission, he hides himself away.

R. Ami and R. Assi were sitting before R. Isaac Napcha. One was asking him to say some *Halacha* (traditional law) and the other to say some *Agada* (story). When he began to say some *Halacha* he was interrupted by the one [who desired *Agada*] and when he began *Agada*, he was interrupted by the other [who desired *Halacha*]. He then said: "I will tell you a parable: It is like unto a man who has two wives—an old one and a young one. The young one picks his gray hair and the old one, his black hair. The result is that he becomes bald-headed. I will tell you now, however, something which will be to the satisfaction of both of you, etc. (Agadah) It is written (Ex. 12, 5) *If a fire breaks out and meet with thorns.* This means, even if it should break out of *itself.* Yet *he that kindled the fire shall surely make restitution.* Said the Holy One, praised be He! I shall surely make restitution for the fire I kindled in Zion, as it is said (Lam. 4, 11) *He kindled a fire in Zion, which had devoured her foundation;* and, I shall also build it up again by fire, as it is said (Zech. 2, 9) *For I, saith the Lord, will be unto her. . . . a wall of fire round about, and will I be the glory in the midst of her.* (Halacha)—why does the verse begin with the damage by one's property, etc?"

CHAPTER SEVEN.

(Fol. 67, b) We are taught that R. Akiba said: "Why did the Scripture say if the thief slaughtered and sold the animal that he must pay four and five fold? Because the sin was deeply rooted in him." Raba said: "Because he repeated his sin [slaughtered after he had stolen]."

(Fol. 69) We are taught in a *Mishna*: A vineyard in the fourth year of its planting [the fruit of which must be redeemed before using] would be marked with clods [of earth]. This means just as from the earth one may derive benefit after he has tilled it, so also may one derive benefit from the fruit of a vineyard in the fourth year, after redeeming its fruit. In the third year of its planting, however, [in which the fruit must be destroyed] it would be marked with fragments of broken clay vessels, for a sign that just as from these fragments no benefit can be had, so also none must be had from the fruit. Graves were marked with limestone [to warn passersby not to step on them lest they become unclean], which is white, for a sign that therein were interred [human bones], which are also white; and the limestone was dissolved and spread upon the graves, to be more visible.

(Fol. 79 b) The disciples questioned R. Jochanan b. Zakkai: "Why did the Scripture treat more rigorously with the thief than with the robber?" To which he replied: "Because the robber put the honor of his Creator at least on the same level with that of His servant, while the thief did not do so, but, on the contrary, considered the eye and ear of Heaven as if it would not see and hear; as it is said (Is. 29, 15) *Woe unto them that seek deep to hide their counsel from the Lord, and their works are in the dark, and they say, 'Who seeth us? etc;'* and it is also written (Ps. 94, 7) *And they say, 'The Lord will not see; neither will the God of Jacob give heed;'* and it is also written (Ezek. 9, 9) *For they say, 'The Lord hath forsaken the land, and the Lord seeth not.'"* We are taught that R. Maier said: "The following parable was related in the name of R. Gamaliel: 'To what is the above equal? To two persons who lived in one and the same town. One made a feast and invited all the inhabitants of the town, but not the princes; the other one made a feast and invited neither the inhabitants nor the princes. Whose punishment ought to be severer? Surely that of the first one.'" Said R. Maier: "Come and see the greatness of labor: In case of stealing an ox which he prevented from laboring, the thief pays five; in case of a sheep which does not perform any work, he pays only four." R. Jochanan b. Zakkai said: "Come and see how great

(דף סט) תנן כרם רבעי היו מציינין אותו בקזוזות אדמה סימנא כי אדמה מה אדמה איכא הנאה מינה אף האי נמי כי מפרק שרי לאיהנויי מינה ושל ערלה בחרסית סימנא כחרסית מה חרסית שאין הנאה מינית אף האי לית ביה הנאה מיניה ושל קברות בסיד סימנא דחיור כעצמות וממחה ושופך כי היכי דניחוור טפי:

שאלו תלמידיו את רבי יותנן בן זכאי מפני מה החמירה תורה בגנב יותר מבגזלן אמר להם זה השוה כבוד עבד לכבוד קונו וזה לא השוה כבוד עבד לכבוד קונו כביכול עשה עין של מטה כאילו אינו רואה ואוזן של מטה כאילו אינה שומעת שנאמר (ישעיה כט) הוי המעמיקים מה׳ לסתיר עצה והיה במחשך מעשיהם וגו׳ וכתיב (תהלים צד) ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב וכתיב (יחזקאל ט) כי אמרו עזב ה׳ את הארץ ואין ה׳ רואה תניא א״ר מאיר משלו משל משום ר״ג למה הדבר דומה לשני בני אדם שהיו בעיר ועשו משתה אחד זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך ואחד לא זימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך אי זה מהם ענשו מרובה הוי אומר זה שזימן את בני העיר ולא זימן את בני המלך א״ר מאיר בא וראה כמה גדול כחה של מלאכה שור שבטלו ממלאכתו חמשה שה שלא ביטלו ממלאכתו ד׳ אמר ריב״ז בא וראה כמה גדול כבוד הבריות

is human dignity! For an ox which walks on his feet, he pays five; but for a sheep, for which he (the thief) had to humiliate himself by carrying it on his shoulders, he pays only four."

(Fol. 82, b) Our Rabbis were taught: During the civil war of the Maccabees, Hurkanoth was within and Aristobulos was without the city wall, and every day those within lowered dinars in a basket, from the top of the wall to those outside, in return for which the latter sent them up cattle for the daily sacrifices. Among the outsiders was an old man who was learned in Greek science, and he said to them: "So long as your enemies continue to perform the holy service [of the sacrifices] you will not subdue them." On the next day, when the basket of dinars was lowered, they sent them up a swine. When the swine reached the centre of the wall he fastened his feet in the wall, and Palestine trembled for a distance of four hundred square parsas.[1] At that time it was declared that cursed be he who raised swine and cursed be he who taught his son Greek science. Concerning this time we are taught that the *omar* was brought from the gardens of Zriphin and the two loaves from the valley of Ein Socher. (Fol. 83) But is then the study of Greek science prohibited — are we not taught in the following Baraitha that Rabbi said: "In Palestine there is no use for the Syriac language, which is not clear, when there are the Hebrew language and the Greek language;" and R. Jose said: "In Babylon there is no use for the Aramean language, for there are the Hebrew language and the Persian language?" [Hence the Greek language is permitted]. I will tell thee: The Greek language is one thing and Greek science is another. But is, then, the study of Greek *science* prohibited? Has not R. Juda said in the name of Samuel, who quoted R. Simon b. Gamaliel: "Concerning the passage (Lam. 3, 51) *My eye affected my soul because of all the daughters of my city.* There were a thousand young men in my father's house, five hundred of whom studied Scripture and five hundred Greek science, and of all of them only two remained: I myself here and my nephew in Assia." [Hence even Greek science was permitted]?

שור שהולך ברגליו ה׳ שה שהרכיבו על כתפו ארבעה:

(דף פב ע״ב) ת״ר כשצרו בית חשמונאי זה על זה היה הורקנוס מבפנים ואריסטובלוס מבחוץ ובכל יום היו משלשלים להם בקופה דינרין והיו מעלים להם תמידים היה שם זקן אחד שהיה מכיר בחכמת יונית אמר להם כל זמן שעוסקין בעבודה אין נמסרים בידכם למחר שלשלו דינרין בקופה והעלו להם חזיר כיון שהגיע לחצי החומה נעץ צפרניו בחומה ונזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה באותה שעה אמרו ארור האיש שיגדל חזירים וארור האדם שילמד את בנו חכמת יונית ועל אותה שעה שנינו מעשה שבא עומר מגנות צריפין ושתי הלחם מבקעת עין סוכר. וחכמת יונית מי אסירי והתניא אמר רבי בארץ ישראל (דף פג) לשון סורסי למה או לשון הקודש או לשון יונית וא״ר יוסי בבבל לשון ארמי למה או לשון הקודש או לשון פרסי אמרי לשון יונית לחוד וחכמת יונית לחוד. וחכמת יונית מי אסירא והאמר רב יהודה אמר שמואל משום רשב״ג (איכה ג) עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי אלף ילדים היו בבית אבא ה׳ מאות מהם למדו תורה וחמש מאות מהם למדו חכמת יונית ולא נשתייר מהם אלא אני כאן ובן אחי אבא בעסיא. אמרי שאני בית ר״ג שהיו קרובים למלכות וכדתניא

1.) Here again the Rabbis use an allegorical expression referring to the Roman government, which fastened its feet in Israel's Sanctuary, causing Palestine to tremble. . . . .

המספר קומי הרי זה מדרכי האמורי אבטולמוס בר ראובן התירו לו לספר קומי מפני שהוא קרוב למלכות של בית ר"ג התירו לספר בחכמת יונית מפני שקרובים למלכות:

ת"ר לא יגדל אדם את הכלב אלא א"כ קשור בשלשלת אבל מגדל הוא בעיר הסמוכה לספר וקושרו ביום ומתירו בלילה וכו':

החובל פרק שמיני

(דף פז) תניא רבי יהודה אומר סומא אין לו בושת וכן היה רבי יהודה פוטרו מכל מצות האמורות בתורה אמר רב ששת בריה דרב יהודה מ"ט דרבי יהודה אמר קרא (דברים ז) אלה העדות והחקים והמשפטים. כל שישנו במשפטים ישנו במצות וחקים וכל שאינו במשפטים אינו במצות וחקים אמר רב יוסף מריש הוה אמינא מ"ד הלכה כר"י דאמר סומא פטור מן המצות קא עבידנא יומא טבא לרבנן מ"ט דלא מפקידנא וקא עבידנא מצות והשתא דשמעינן להא דרבי חנינא דא"ר חנינא גדול המצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה מאן דאמר לי אין הלכה כרבי יהודה עבידנא יומא טבא לרבנן מ"ט כי מפקידנא אית לי אגרא טפי:

משנה. אע"פ שהוא נותן לו אין נמחל לו

R. Gamaliel's house was an exception, because of their association with the government, as we are taught in a Baraitha: He who cuts his hair in Roman fashion, imitates the ways of the Amorites, [which are prohibited, Lev. 18, 3]. Abtulmus b. Reuben, however, was allowed to wear his hair in Roman fashion, because he associated with the government people. The house of R. Gamaliel was also permitted to study Greek science for the same reason."

Our Rabbis were taught: No one should raise a dog unless he is kept on a chain. However, in a town adjoining the frontier, one is permitted to raise it. In the latter instance, he should keep it on a chain in the daytime and without a chain only in the nighttime.

CHAPTER EIGHT.

(Fol. 87) We are taught in a Baraitha: R. Juda says: "A blind person has no sense of shame." And so also did R. Juda relieve him from the performance of all the positive commandments contained in the Scripture. Said R. Shesheth b. R. Juda: "What is the meaning of the passage (Deut. 6, 1) *And this is the commandment, with the statutes and the ordinances?* Whoever is eligible to be ordained as judge, has the obligation of observing the commandments, but whoever is not eligible to be ordained[2] as judge, is exempt." R. Joseph said: "First I used to say: If there should come one and tell me that the Halacha prevails according to R. Juda, who says that a blind person is exempt from the performance of the positive commandments, I shall make a feast for the Rabbis, because I, who am under no obligation to do so, still do perform them; but since I heard of what R. Chanina said, that there is more reward for him who performs a commandment to which he has an obligation than for him who performs it without such obligation, I changed my mind, and I say that I shall make a feast if one should come and tell me that the Halacha does not prevail in accordance with R. Juda, for if I am required to perform the commandments, the reward will be greater."

(Fol. 92) MISHNA: Although the defendant pays the pecuniary damage, yet he

2.) A blind person cannot be ordained as Judge.

is not pardoned until he begs forgivenness of the plaintiff, as it is said (Gen. 20, 7) *And now restore the man's wife*, etc. And whence is it deduced that if the defendant does not forgive he is considered cruel? From (Ib., ib. 17) *And Abraham prayed unto God*, etc.

GEMARA: Our Rabbis were taught: All that which was said concerning disgrace is only for the civil court, [as to how much the plaintiff should receive] but there can be no satisfaction for the injury to the feelings; for which, if he would even offer all the best rams of the world, they would not atone for it, unless he begs forgivenness of the plaintiff, as it is said, *And now restore the man's wife, for he is a prophet, and he will pray for thee.* Is it only because she is the wife of a prophet that she must be restored, but the wife of an ordinary person ought not be restored? Said R. Simon b. Nachmeni, in the name of R. Jonathan: [Read thus] "Restore the man's wife, whoever he is; [and] because he is a prophet, he will pray for thee. And as to your claim (Ib., ib. 4, 5) *Lord, wilt Thou slay even a righteous nation? Said he not himself unto me. She is my sister?* is of no avail; for if a stranger comes to a city, what is he usually questioned? Is it concerning what he would eat or drink, or concerning his wife, whether she is his wife, or his sister? Infer from this that a descendant of Noah is punished even when he commits a crime through ignorance, because he ought to learn and know.

Said Raba to Rabba bar Mari: "Whence do we deduce the following people's saying: With the shrub the cabbage is smitten (the good suffer with the bad)?" He answered: "From the following verse (Jer. 2, 29) *Wherefore will ye contend with me? Ye all* (including the righteous) *have transgressed against Me, saith the Lord.*" "You deduce it from this verse," said he to him, "but I deduce it from the following (Ex. 16, 28) *How long refuse ye to keep My commandments,*" etc. (*Ye* includes also Moses and Aaron). Raba said again to Rabba bar Mari: "It is written (Gen. 47, 2) *And from among his brothers, he took five men.* Who were the five?" He replied: "Thus said R. Jochanan: Those whose names were mentioned twice in the benediction of Moses."[3] But is not

עד שיבקש ממנו שנאמר (בראשית כ) ועתה השב אשת האיש וגו׳ ומנין שאם לא מחל לו שהוא אכזרי שנאמר (שם) ויתפלל אברהם אל האלהים וגו׳:

גמרא. תנו רבנן כל אלו שאמרו דמי בושתו אבל צערו אפילו הביא כל אילי נביות שבעולם אין נמחל לו עד שיבקש ממנו שנאמר (שם) השב אשת האיש כי נביא הוא ויתפלל בעדך. אשת נביא בעי אהדורי אשת אחר לא בעי אהדורי א״ר שמואל בר נחמני אמר ר׳ יונתן השב אשת האיש מכל מקום ודקא אמרת הגוי גם צדיק תהרוג הלוא הוא אמר לי אחותי היא והיא גם היא אמרה אחי הוא נביא הוא וכבר למד אכסנאי שבא לעיר על עסקי אכילה ושתיה שואלין אותו או על עסקי אשתו שואלין אותו אשתך היא אחותך היא מכאן לבן נח שנהרג שהיה לו ללמוד ולא למד.

א״ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי בהדי הוצא לקי כרבא א״ל דכתיב (ירמיה ב) למה תריבו אלי כלכם פשעתם בי נאם ה׳ א״ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא (שמות טז) עד אנה מאנתם לשמור מצותי ותורותי א״ל רבא לרבה בר מרי כתיב (בראשית מז) ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים מאן נינהו חמשה אמר ליה הכי אמר ר׳ יוחנן אותם שהוכפלו בשמות. יהודה נמי אכפולי

3.) Deut. 43. They are Dan, Gad, Zebulun, Asher and Naphtali.

Judah's name also mentioned twice? Judah's name was mentioned twice for another purpose, as R. Samuel b. Nachmeni said in the name of R. Jonathan concerning the passage (Deut. 33, 6)[4]

Raba questioned Rabba bar Mari again: "What is the origin of the following people's saying: 'Poverty follows the poor' (the man is always under disadvantage)." He answered: "In the following Mishnah: The rich bring the first fruit in golden or silver baskets [and take the baskets back], while the poor bring it in willow baskets, and the baskets remain with the fruit for the priests." "You find it in the Mishnah," said Raba to him, "but I find it (I.b b) in the Scripture (Lev. 13, 45) *And shall cry: Unclean, unclean.* [It is not enough that he is afflicted, but he must himself call it out]."

Again said Raba to Rabba b. Mari: "Where is the origin for the Rabbis' saying: Arise early in the morning and eat something, in the summer because of the heat and in the winter because of the cold; and people say: Sixty men were running after one who used to eat early in the morning, and could not overtake him?" He answered: "In the following verse (Is. 49, 10) *They shall not hunger nor thirst; neither shall the heat nor sun smite them.*" Whereupon Raba said: "I find the origin in the following (Ex. 23, 25) *And ye shall serve the Lord;* this refers to the reading of the *Sh'ma* and prayer; *And He will bless thy bread, and thy water,* refers to the bread and salt and the pitcher of water one takes immediately thereafter; hence *I will remove sickness from the midst of thee.*

Again said Raba unto Rabba b. Mari: "What is the origin of the Rabbis' saying: 'If thy neighbor calls thee an ass, put a saddle on.'" He replied: "Gen. 16, 8) *And he said, Hagar, Sarah's maid. . . . And she said, From the face of my mistress.*"

Raba said again to Rabba bar Mari: "Wherefrom is the people's saying: 'What blemish there be in thee, be the first to tell it?" He replied: "From (Ib. 24, 34) *And he said, I am Abraham's servant.*" Raba said again to Rabba bar Mari: "Wherefrom is the people's saying: 'A duck while it keeps its head down, its eyes still look at a distance?'" He answered: "From (I Samuel,

4.) This is explained in Vol. 5.

מכפל א"ל למליה הוא דאכפל דא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מ"ד (דברים לג) יחי ראובן ואל ימות וגו' וכו':

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא א"ל דתנן עשירים מביאים בכורים בקלתות של זהב ושל כסף עניים בסלי נצרים של ערבה קלופה הסלים והבכורים ניתנים לכהנים א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא (ע"ב) (ויקרא יג) וטמא טמא יקרא.

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי רבנן השכם ואכול בקיץ מפני החמה ובחורף מפני הצנה. ואמרי אינשי שיתין רהיטי רהוט ולא מטו לגברא דמצפרא כריך דכתיב (ישעיה מט) לא ירעבו ולא יצמאו ולא יכם שרב ושמש א"ל את אמרת מהתם ואנא אמינא מהכא (שמות כג) ועבדתם את ה' אלהיכם זו ק"ש ותפלה וברך את לחמך ואת מימיך זו פת במלח וקיתון של מים מכאן ואילך והסירותי מחלה מקרבך ותניא מחלה זו מרה חלמה נקרא שמה מחלה שפ"ג חלאים יש בה מחל"ה בגימטריא הכי הוי וכולן פת במלח שחרית וקיתון של מים מבטלם:

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי חבריך קרייך חמרא אוכפא לגביך מוש א"ל דכתיב (בראשית טז) ויאמר הגר שפחת שרי וגו' ותאמר מפני שרי גברתי וגו':

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי מלתא דמיגניא דאית בך קדים אמרה א"ל דכתיב (בראשית כד) ויאמר עבד אברהם אנכי. א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי שפיל ואזיל בר אווזא ועינוהי מטייפין אמר ליה דכתיב (ש"א כה)

והטיב ה׳ לאדוני וזכרת את אמתך וגו׳:

א״ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי חמרא למריה וטיבותא לשקייה א״ל דכתיב (במדבר כ) וסמכת את ידך עליו וגו׳ למען ישמעו כל עדת בני ישראל וכתיב (דברים לד) ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל. א״ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי מטייל ואזיל דקלא בישא גבי קינא דשרכי א״ל דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים ותנן במתניתין ותנינא בברייתא כתוב בתורה דכתיב (בראשית כח) וילך עשו אל ישמעאל. שנוי בנביאים דכתיב (שופטים יא) ויתלקטו אל יפתח אנשים ריקים ויצאו עמו. ומשולש בכתובים דכתיב (בן סירא יג) כל עוף למינו ישכון ובן אדם לדומה לו תנן במתניתין כל המחובר לטמא טמא כל המחובר לטהור טהור ותנינא בברייתא ר״א אומר לא לחנם הלך זרזיר אצל עורב אלא מפני שהוא מינו:

א״ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי אי דלית דורא דלינא ואי לא לא דלינא א״ל דכתיב (שופטים ד) ויאמר אליה ברק אם תלכי עמי והלכתי ואם לא תלכי עמי לא אלך א״ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי כלבא בכפניא גללי מבלע דכתיב (משלי כז) נפש שבעה תבוס נופת ונפש רעבה כל מר מתוק. א״ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי קרית לחברך ולא ענך רמי גודא רבה שדי ביה א״ל דכתיב (יחזקאל כד) יען טהרתיך ולא טהרת מטמאתך לא תטהרי עוד. א״ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי בירא דשתית מיניה לא תשדי ביה קלא א״ל דכתיב (דברים כג) לא תתעב אדומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו. אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מילתא דאמרי

25, 31) *And when the Lord will do good unto my lord, then do thou remember thy handmaid.*"

Raba said again unto Rabba bar Mari: "Wherefrom the following people's saying: 'Although the wine belongs to the owner, thanks is nevertheless due to the waiter?'" He answered: "From (Num. 27, 19) *And thou shalt lay thy hand upon him;* and also (Deut. 34, 9) *And Joshua the son of Nun was full of the spirit of wisdom; for Moses had laid his hands upon him,*" etc. (The whole credit is given to Moses). Raba said again to Rabba bar Mari: "Wherefrom the following people's saying: 'The bad palm will travel to meet a barren can (like meets like)?'" He answered: "This is written in the Pentateuch, repeated in the Prophets, mentioned a third time in the Hagiographa, also learned in a Mishnah and taught in a Baraitha: *Pentateuch,* the following passage (Gen. 38, 9) *And Esau went unto Ishmael; Prophets* (Jud. 11, 3) *And then gathered themsleves to Yiphthach idle men, and they went out with him; Hagiographa* (Ben Sira, 13) *Every fowl associates with its kind and man with his equal; Mishnah,* "All that is attached to an unclean article is unclean and all that is attached to a clean article is clean." *Baraitha*: R. Eliezer said: "Not in vain did the gladiator go to the raven, because it is of its kind."

Raba said again unto Rabba bar Mari: "Wherefrom the following saying: 'If thou wilt lift the burden, I shall [also] lift (if you will share the responsibility, then I will lead); and if not, I will not touch it?" He answered: "From (Judges 4, 8) *If thou wilt go with me, then I will go; but if thou wilt not go with me, I will not go.*" Raba said again to Rabba bar Mari: "Wherefrom the following saying: 'When thou hast called thy neighbor [cautioning him], and he would not answer, push down a big wall and throw it at him?'" He answered: "From (Ezek. 24, 13) *Because I have purged thee, and thou wast not purged, thou shalt not be purged from thy filthiness any more.*" Raba said again to Rabba bar Mari: "Wherefrom the following saying: 'Do not spit in the well from which you drank water?'" He answered: "From (Deut. 23, 8) *Thou shalt not abhor an Edomite; for he is thy brother; thou shalt not abhor an Egyptian; because thou wast a stranger in*

his land." Rabba said again to Rabba bar Mari: "Wherefrom the following: When we were young, we were esteemed as men, now that we are old we are considered as children?" He replied: "In the beginning it is written (Ex. 13, 21) *And the Lord went before them . . . and by night in a pillar of fire, to give light to them;* and thereafter (Ib. 23, 20) *Behold, I send an angel before thee, to keep thee by the way."*

Raba said again to Rabba bar Mari: "Wherefrom the following: Behind a man of wealth chips are dragged along?" He answered: "From (Gen. 13, 5) *And Lot also, who went with Abram, had flocks, and herds and tents."* R. Chanin said: "Whoever surrenders a case against his associate [to Providence] will be punished first, as it is said (Ib. 16, 5) *And Sarah said unto Abram, 'My wrong be upon thee.'"* And it is also written (Ib., ib.) *And Sarai said unto Abram, my wrong,* etc. R. Isaac added to this: "Woe to him who cries for such, even more than to him upon whom the judgment is called down." We are also taught in the following Baraitha: Both are punished [by the Divine Court], only the one who calls down the judgment is punished first.

R. Isaac said further: "Do not hold light the curse of a common man, etc." R. Abahu said: "Always shall a man try to be of the persecuted bnt not of the persecutors, as there are no more persecuted birds than doves and pigeons, and yet Scripture made them fit for the altar."

CHAPTER NINE.

(Fol. 94) We are taught in a Baraitha: R. Eliezer b. Jacob said: "If one had stolen a s'ah[1] of wheat and had ground, kneaded, baked it, and separated the heave of it, how can he make a benediction over it; it would not be a benediction but a blasphemy. Concerning such an action, the verse says (Ps. 10, 3) *The robber blesses . . . despises the Lord."*

(Ib. b) Our Rabbis were taught: Robbers and usurers, if they make restitution of their own accord, it should not be accepted; and of him who does accept it, the sages are not satisfied. Said R. Jochanan: "This *Mishnah* was taught in the time of Rabbi, for we are taught in a Baraitha: It happened that

1.) A measure equal to a bushel.

אינשי כד הוינן זוטרי לגברי השתא דקשישנא לדרדקי. א"ל מעיקרא כתיב (שמות יג) והי' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ולבסוף כתיב (דף נג) (שם כג) הנה אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך בדרך:

א"ל רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי בתר מרי נכסי ציבי משוך. א"ל דכתיב (בראשית יג) וגם ללוט ההולך את אברם היה צאן ובקר ואהלים. אמר רב חנין כל המוסר דין על חבירו הוא נענש תחלה שנאמר (שם טז) ותאמר שרי אל אברם המסי עליך וגו' וכתיב (שם כג) ויבא אברהם לספוד לשרי ולבכותה והני מילי דאית ליה דיינא בארעא א"ר יצחק אוי לו לצועק יותר מלנצעק. תנ"ה אחד הצועק ואחד הנצעק במשמע אלא שממהרים לצועק יותר מן הנצעק:

וא"ר יצחק לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שהרי אבימלך קלל את שרה ונתקיים בזרעה שנאמר (שם כ) הנה הוא לך כסות עינים אמר לה הואיל וכסית ממני ולא גלית שהוא אישך וגרמת לי הצער הזה יהי רצון שיהיו לך בנים כהויי עינים ונתקיים בזרעה דכתיב (שם כז) ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות. א"ר אבהו לעולם יהא אדם מן הנרדפים ולא מן הרודפים שאין לך נרדף בעופות יותר מתורים ובני יונה והכשירן הכתוב לגבי המזבח:

הגוזל עצים פרק תשיעי

(דף נד) תניא ר"א בן יעקב אומר הרי שגזל סאה של חטין טחנה לשה ואפאה והפריש ממנה חלה כיצד מברך אין זה מברך אלא מנאץ ועל זה נאמר (תהלים י) ובוצע ברך נאץ ה':

ת"ר הגזלנין ומלוי ברבית שהחזירו אין מקבלין מהם והמקבל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו. אמר רבי יוחנן בימי רבי נשנית משנה זו דתניא מעשה באדם אחד שבקש

one intended to repent, when his wife said to him, 'Good-for-nothing, if thou wilt do so, even thy girdle does not belong to thee;' he consequently refused to repent. At this time the statement of the above *Mishnah* was made."

(Fol. 97, b) Our Rabbis were taught: What were the coins of Jerusalem? David and Solomon were engraved on one side, and Jerusalem, the Holy City, on the other side; and what were the coins of Abraham the patriarch? An old man and woman on one side and a young man and woman on the other side.

CHAPTER TEN.

(Fol. 117) A certain man desired to point out to the government [for confiscation] the straw of his neighbor. He was summoned before Rab, who warned him not to do it; but that man insisted and said: "I will show it." R. Cahana was then sitting before Rab, and observing how that man refused to obey the order of Rab, tore out the latter's windpipe. Rab thereupon applied the following passage (Is. 51, 20) *Thy children have fainted; they lie at the entrance of all the streets, as a wild bull caught in a net;* i.e., just as no mercy is shown to a wild bull, when it is caught in the net, so also is the property of Israel shown no mercy when it falls into the hands of an idolater. [Hence R. Cahana meted out the proper punishment to the man]. Rab then said to R. Cahana: "Formerly the rulers were Persians, who did not care about bloodshed [executing by the authorized court]; but now they are Greeks, who do care about bloodshed, and they cry, Rebellion! Rebellion! Better go away to the land of Israel, and as a punishment for your crime you should take yourself not to discuss any subject with R. Jochanan for seven years." R. Cahana obeyed the order and went. When he came to Palestine he found that Resh Lakish was reciting with the Rabbis the daily lecture of R. Jochanan. He inquired where Resh Lakish was, and when he was asked why he needed him, he replied: "Concerning such and such a question; about this and that explanation." The Rabbis went and informed Resh Lakish. Resh Lakish, in return, immediately went and notified R. Jochanan, saying: "A lion came from Babylon. Let the master pre-

לעשות תשובה אמרה לו אשתו ריקה אם אתה עושה תשובה אפילו אבנט אינו שלך ונמנע ולא עשה תשובה באותה שעה אמרו הגזלנין ומלוי ברבית שהחזירו אין מקבלים מהם והמקבל מהם אין רוח חכמים נוחה הימנו:

(דף צז ע"ב) ת"ר איזהו מטבע של ירושלים דוד ושלמה מצד אחד וירושלים עיר הקדש מצד אחד ואיזהו מטבע של אברהם אבינו זקן וזקנה מצד אחד ובחור ובתולה מצד אחד:

הגוזל ומאכיל פרק עשירי

(דף קיז) ההוא גברא דהוה בעי אתויי אתיבנא דחבריה אתא לקמיה דרב א"ל לא תחוי ולא תחוי א"ל מחוינא ומחוינא יתיב רב כהנא קמיה דרב שמטיה לקועיה מיניה קרי רב עלויה (ישעיה נא) בניך עלפו בראש כל חוצות כתוא מכמר מה תוא זה כיון שנפל במכמר אין מרחמין עליו אף ממונם של ישראל כיון שנפל ביד עכו"ם אין מרחמין עליו א"ל רב כהנא עד האידנא הוו פרסאי דלא קפדי אשפיכות דמים והשתא איכא יוונאי דקפדי אשפיכות דמים ואמרי מרדין מרדין קום סק לארעא דישראל וקביל עלך שלא תיקשי לרבי יוחנן שבע שנין אזל אשכחיה לריש לקיש דיתיב וקא מסיים מתיבתא דיומא לרבנן אמר להו ר"ל היכא אמרו ליה אמאי אמר להו האי קושיא והאי פירוקא והאי פירוקא אמרו ליה לריש לקיש אזל ריש לקיש א"ל לרבי יוחנן ארי עלה מבבל ליעיין מר במתיבתא

pare himself well for tomorrow's lecture, for the visitor might interrupt with inquiries." On the morrow they gave a seat to R. Cahana among those in the first row, in the very front of R. Jochanan. R. Jochanan explained the first law, and no objection came from R. Cahana. He was immediately removed to the next row. R. Jochanan recited another law, and still R. Cahana did not question him, so they sat him in the next lower row, until R. Cahana was lowered seven rows, thus occupying a seat in the last row. R. Jochanan thereupon remarked to Resh Lakish: "The lion which thou spoke of became a fox." R. Cahana then offered a silent prayer to God and said: "May it be Thy Heavenly will that the seven rows which I was lowered should be as an exchange for the seven years during which Rab ordered me not to discuss any subject with R. Jochanan." Immediately thereupon he arose and asked R. Jochanan to repeat his lecture from the very beginning. As soon as R. Jochanan started to repeat the first law, R. Cahana raised an objection which R. Jochanan was unable to answer. R. Cahana was thereupon elevated one row. R. Jochanan explained another law, and again R. Cahana raised an objection, for which he was again raised another row, until he was thus returned to the first row. R. Jochanan was sitting upon seven pillows, but after he had explained the first traditional law, to which R. Cahana raised an objection, a pillow was removed from under R. Jochanan, and they kept on removing pillows until R. Jochanan remained sitting on the bare ground. R. Jochanan was very old, and his eyelids were very long, thus preventing him from seeing well. He asked his disciples to have his eyelids lifted up, so that he might be able to observe the visiting scholar. His disciples raised his eyelids with golden pincers, and R. Jochanan glanced at R. Cahana. The latter's lip was torn apart, so that it appeared to R. Jochanan as if R. Cahana was laughing at him. Whereupon R. Jochanan became despondent, and in consequence caused the death of R. Cahana. On the following morning, R. Jochanan remarked to his disciples: "Did you see how the Babylonian was making a laughing stock of us?" Whereupon his disciples replied: "This was his natural appearance." Realizing his grave mistake, R. Jochanan immedi-

דלמחר למחר אותבוה בדרא קמא קמיה דרבי יוחנן אמר שמעתתא ולא אקשי שמעתתא ולא אקשי אנחתיה אחורי שבע דרי עד דאותביה בדרא בתרא. א"ל רבי יוחנן לר"ש בן לקיש ארי שאמרת נעשה שועל אמר רב כהנא יהא רעוא דהני שבע דרי ליהוו חילוף שבע שנין דאמר לי רב קם אכרעיה א"ל נהדר מר ברישא אמר שמעתתא ואקשיה אמר שמעתתא ואקשיה עד דאוקמיה בדרא קמא. ר' יוחנן הוה יתיב אשבע בסתרקי שלפי ליה חדא ביסתרקא מתותיה אמר שמעתתא ואקשי ליה עד דשלפי ליה כולי ביסתרקי מתותיה עד דיתיב אארעא. רבי יוחנן גברא סבא הוה ומסרחי גביניה אמר להו דלו לי עיני ואחזיה דלו ליה במכחלתא דכספא חזא דפרטא שפוותיה סבר אחוכי קמחייך ביה חלשא דעתיה ונח נפשיה למחר אמר להו ר' יוחנן לרבנן חזיתו לבבלאה היכי עביד אמרו ליה דרכיה הכי על לגבי מערתא חזא דהוה (ע"ג)

ately went to the cave wherein R. Cahana was interned. He noticed that (Ib. b) it was surrounded by a serpent, so he said: "Serpent, serpent, open thy mouth and relieve the cave, so that the teacher and his disciples may enter;" but the serpent did not open its mouth. "Let one of his associates enter." Still the serpent did not open its mouth. "Let a disciple enter unto his teacher." The serpent finally opened its mouth. R. Jochanan prayed, and his prayers revived H. Cahana. "Had I known that this was the natural appearance of the master," said R. Jochanan, " I would not have become despondent. Now pray let the master come with us." Whereupon R. Cahana replied: "If the master is able to pray that I should never die again, then I will go; but if not, then I will not go, for, since I went through such a time, I shall pass away." R. Jochanan awakened him and made him stand; then he asekd R. Cahana all his doubtful traditions, and the latter explained them to him, and this is meant by R. Jochanan: "I believed learning was yours (the Palestinians]; but it is really theirs (the Babylonians)."

R. Jochanan said: "One who robs his neighbor even to the value of a *parutha* (half a cent) is considered as if he would take away his life; for it is said (Prov. 1, 19) *So are the ways of every one who is greedy of [unlawful] gain; it takes away the life of the owners thereof.* And again there is a verse (Jer. 5, 17) *And they shall eat up thy harvest, and thy bread, they shall eat up thy sons and thy daughters.* And again (Joel. 4, 19) *For the violence against the children of Judah.* And again (II. Sam. 21, 1) *It is for Saul, and for his bloody house, because he put to death the Gibeonites.* To what purpose is the second verse cited? One may say that it refers only to his own life, but not to the life of his children; hence the other verse, *The flesh of thy sons and daughters.* And still one may say that it refers only to a robber who does not pay for the robbery, but not if he does pay; hence the verse, *For the violence against the children of Judah.* [*Violence* means even when he gives money]. And, finally, one may say: This deals only when he actually did it with his hands, but not when he was only a cause of it; hence the last verse, *Who has slain the Gibeonites;* where do we find that Saul

הדרא וליה עכנא א"ל עכנא עכנא פתח פומיך ויכנס הרב אצל תלמיד ולא פתח יכנס חבר אצל חבר ולא פתח יכנס תלמיד אצל הרב פתח ליה בעא רחמי ואוקמיה א"ל אי הוה ידענא דדרכי דמר הכי לא חלשא דעתאי השתא ליתי מר בהדן א"ל אי מצית למיבעי רחמי דתו לא שכיבנא אזילנא ואי לא לא אזילנא הואיל וחליף שעתא חליף תייריה אוקמיה שייליה כל ספיקא דהוה ליה ופשטינהו ניהליה והיינו דא"ר יוחנן דילכון אמרי דילהון היא :

אמר ר' יוחנן כל הגוזל את חברו שוה פרוטה כאילו נוטל נשמתו ממנו שנאמר כן ארחות כל בוצע בצע את נפש בעליו יקח. ואומר (ירמיה ה) ואכל קצירך ולחמך יאכלו בניך ובנותיך ואומר (יואל ד) מחמס בני יהודה אשר שפכו דם נקי בארצם ואומר (ש"ב כא) אל שאול ואל בית הדמים אשר המית הגבעונים מאי ואומר וכ"ת נפש דידיה אין אבל נפש בניו ובנותיו לא תא שמע בשר בניו ובנותיו וכ"ת הני מילי היכא דלא יהיב דמי אבל היכא דיהיב דמי לא ת"ש מחמס בני יהודה אשר שפכו דם נקי בארצם וכ"ת הני מילי היכא דקעביד בידים אבל גרמא לא ת"ש אל שאול ואל בית הדמים אשר המית את הגבעונים וכי היכן

had slain them? We must say, therefore, that because he has slain Nob the city of the priests, who had supported the Gibeonites with water and food, Scripture considers Saul as though he himself had slain the Gibeonites.

Charity collectors may accept donations from them [women without their husbands' knowledge] only in a small quantity, but not in a large one. Rabbina, [who was a treasurer of charity] happened to be in the city Mechuza, and the women gave him for charity golden chains and rings, and he accepted. When Rabba Tosphah said to Rabina: "Are we not taught in a Baraitha that charity collectors may accept donations from them in small quantity, but not in a large quantity?" he replied: "For the people of Mechuza, this is considered a small quantity."

END OF BABA KAMMA.

מצינו שהרג שאול את הגבעונים אלא מתוך שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספיקים להם מים ומזון מעלה עליו הכתוב כאילו הרגן:

גבאי צדקה לוקחין מהם דבר מועט אבל לא דבר מרובה רבינא איקלע לבי מחוזא אתו נשי דבי מחוזא רמו קמיה כבלי ושירי קביל מינייהו אמר ליה רבה תוספאה לרבינא והתניא גבאי צדקה מקבלים מהם דבר מועט אבל לא דבר מרובה א"ל הני לבני מחוזא דבר מועט ניגהו:

סליק מסכת בבא קמא

TRACT BABA METZIA[1]

בבא מציעא

CHAPTER ONE.

(Fol. 19) Rabba b. b. Chana lost in college a document of divorce [which he had to deliver to the woman as a messenger], and when it was found he said: "If you require signs to identify the document, I have them; and if I am trusted by you to recognize it, then I recognize it." When it was returned to him he said: "I cannot tell whether they did it on account of the signs, hence they hold that signs is a Biblical law; or it was returned only by recognition, in which only a scholar is trusted, but not a common man."

CHAPTER TWO.

(Fol. 29 b) R. Jochanan said: "He to whom his father bequeathed too much money, and he desires to lose it, shall dress himself in linens, shall use glass utensils and shall hire laborers and not be with them. He shall dress himself in linens; this refers to Roman linen garments [which are very dear and are spoiled in a short time], and shall use glass utensils, refers to cut glass; and shall hire laborers and not be with them, refers to (Fol. 30) ploughers with oxen [left without superintending], who may do much damage [to both the oxen and orchards]."

(Ib. b) R. Joseph was taught: Concerning the verse (Ex. 18, 29) *And thou shalt make them know,* means how to make a living; *the way,* refers to loving kindness; *wherein they walk,* refers to visit the sick; *in it,* refers to bury the dead; *and the work,* means the exact law; *which they do,* refers to equity. The master says: *Wherein they walk* refers to visit the sick. Is this not included in loving kindness? It was necessary to name this separately, in case when the sick one was a *ben gilo,*[2] and the master says [elsewhere] that by visiting a sick *ben gilo,* a sixtieth part of the sickness goes over to him, and notwithstanding this he must do so. But is not the burying of the dead included in loving kindness? It

שנים אוחזין פרק ראשון

(דף יט) רבת בר בר חנא אירכס ליה גיטא בי מדרשא אמר אי סימנא אית לי בגויה אי טביעות עינא אית לי בגויה, אהדרוהא ניהליה. אמר לא ידענא אי משום סימנא אהדרוהא ניהלי וקא סברי סימנין דאורייתא אי משום טביעות עינא אהדרוהא ניהלי ודוקא צורבא מדרבנן אבל אינש דעלמא לא:

אלו מציאות פרק שני

אמר רבי יוחנן מי שהניח לו אביו מעות הרבה ורוצה לאבדן ילבש בגדי פשתן וישתמש בכלי זכוכית וישכור פועלים ואל ישב עמהם. ילבש בגדי פשתן בכיתנא רומיתא וישתמש בכלי זכוכית בזוגיתא חיורתא וישכור פועלים ואל ישב עמהם תרגומא (דף ל) בתורי דנפיש פסידייהו:

תני רב יוסף (שמות יח) והודעת להם זה בית חייהם. את הדרך זה גמילות חסדים. ילכו זה ביקור חולים. בה זו קבורה. ואת המעשה זה הדין. אשר יעשון זו לפנים משורת הדין. אמר מר אשר ילכו זה ביקור חולים היינו ג"ח לא נצרכה אלא לבן גילו דאמר מר בן גילו נוטל אחד מששים מחליו ואפילו הכי מיבעי ליה למיזל לגביה. בה זו קבורה והיינו ג"ח

1.) Middle Gate—treats of lost articles, bailments, contracts, usury and laborers.
2.) Born at the same hour (under the same planetary influence).

was necessary to teach that even if he was a sage, and it is beyond his dignity, he must nevertheless do so in such a case. *Which they must do,* refers to equity; for R. Jochanan said that Jerusalem was destroyed because they insisted upon the fulfillment of the exact law and never upon equity.

(Fol. 31) A scholar said to Raba: "Let us say [concerning the verse (Lev. 10, 17) *Hoche'ach Tochi'ach* 'rebuke, thou shalt rebuke'] that *hoche'ach* means rebuke once, and *tochi'ach* means twice?" "The first *hoche'ach* means even a hundred times, and *tochi'ach* means that not only the master must rebuke his pupil [when seeing him acting wrong], but even the pupil must do so to his master."

(Fol. 33) MISHNAH: If one lost a thing as did his father before, his own has preference. The same is the case with his teacher. If, however, his father and his teacher have lost an article at the same time, his teacher has preference, because his father brought him only into this world, while his teacher, who taught him wisdom, brings him into the world to come; if, however, his father was a sage, he has the preference. If his father and his teacher were overburdened, he should unload first his teacher, and then his father. If both were in prison, his teacher has preference to be redeemed; if, however, his father was a sage, he has the preference.

GEMARA: Whence is this deduced? Said R. Juda in the name of Rab: "The passage says (Deut. 15, 4) *Howbeit there shall be no needy.* This means that yours has the preference always." R. Juda said further in the name of Rab: "Nevertheless, he who always acts accordingly [prefers himself to others], will finally need the support of others."

Our Rabbis were taught: The master in question is meant one who has taught him the wisdom of *Gemara,* but not who taught him Scripture, or *Mishnah.*" This is the opinion of R. Maier. R. Juda says: "Only one who taught him the greater part of his wisdom is considered his teacher." R. Jose, however, maintains: "That even if he enlightened his eyes in only one *Mishnah,* he is to be considered his teacher." Said Raba: "For instance, like R. S'chora, who ex-

לא נצרכה אלא לזקן ואינה לפי כבודו. אשר יעשון זו לפנים משורת הדין דאמר רבי יוחנן לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה אלא דיני דמגיזתא לדיינו אלא אימא שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפנים משורת הדין:

(דף לא) אמר ליה ההוא מדרבנן לרבא ואימא (ויקרא יט) הוכח חדא זימנא תוכיח תרי זימני אמר ליה הוכח אפילו מאה פעמים משמע תוכיח אין לי אלא הרב לתלמיד תלמיד לרב מנין תלמוד לומר הוכח תוכיח מכל מקום:

(דף לג) משנה. אבדתו ואבדת אביו אבדתו קודמת אבדתו ואבדת רבו שלו קודמת אבדת אביו ואבדת רבו של רבו קודמת שאביו הביאו לעולם הזה ורבו שלמדו חכמה מביאו לחיי העולם הבא ואם אביו חכם של אביו קודמת היו אביו ורבו נושאין משאוי מניח את של רבו ואחר כך מניח את של אביו היה אביו ורבו בבית השבי פודה את רבו ואחר כך פודה את אביו ואם אביו חכם פודה את אביו ואחר כך פודה את רבו:

גמרא. מנא הני מילי אמר ר"י אמר רב אמר קרא (דברים טו) אפס כי לא יהיה בך אביון שלך קודם לשל כל אדם. ואר"י אמר רב כל המקיים בעצמו כך סוף בא לידי כך:

תנו רבנן רבו שאמרו רבו שלמדו חכמה ולא רבו שלמדו מקרא ומשנה דברי רבי מאיר ר"י אומר כל שרוב חכמתו הימנו. רבי יוסי אומר אפילו לא האיר עיניו אלא במשנה אחת זהו רבו אמר רבא כגון רב סחורה דאסברן

וזהמא ליסטרון וכו׳:

תנו רבנן העוסקים במקרא מדה ואינה מדה במשנה מדה ונוטל עליה שכר בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו. ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן התלמוד הא גופא קשיא אמרת בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו והדר אמרת ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן התלמוד אמר רבי יוחנן (ע״ב) בימי רבי נשנית משנה זו שבקי כולי עלמא מתני׳ ואזלו בתר תלמודא הדר דרש להו ולעולם הוי רץ למשנה יותר מן התלמוד מאי דרוש כדדריש רבי יהודה ב״ר אילעאי מאי דכתיב (ישעיה נח) והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם הגד לעמי פשעם אלו תלמידי חכמים ששגגות נעשות להם כזדונות ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ שזדונות נעשות להם כשגגות והיינו דתנן רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד ששגגת תלמוד עולה זדון. דרש רבי יהודה ברבי אילעאי מאי דכתיב (שם סו) שמעו דבר ה׳ החרדים אל דברו אלו תלמידי חכמים אמרו אחיכם אלו בעלי מקרא שונאיכם אלו בעלי משנה מנדיכם אלו עמי הארץ שמא תאמר אבד סברם ובטל סכוים תלמוד לומר ונראה בשמחתכם שמא תאמר ישראל יבושו תלמוד לומר והם יבושו עכו״ם יבושו וישראל ישמחו:

המפקיד פרק שלישי

(דף מב) אמר רבי יצחק לעולם יהא כספו של אדם מצוי בידו שנאמר (דברים יד) וצרת הכסף בידך. וא״ר יצחק לעולם ישליש אדם מעותיו שליש בקרקע ושליש בפרקמטיא ושליש תחת ידו. ואמר רבי יצחק אין הברכה

plained to me the word *Zuhma* with the word *Listrun*."

Our Rabbis were taught: They who occupy themselves with the study of Scriptures are not to be blamed, but, on the other hand, are not to be praised. With the *Mishnah*, however, they are to be praised, and will be rewarded; but with the *Gemara* there is not a better custom. However, look to occupy thyself with the *Mishnah*, rather than with the *Gemara*. Does not the Baraitha contradict itself? It states there is not a better custom than he *Gemara*, and immediately it states, Occupy thyself with the *Mishnah* (Ib. b). Said R. Jochanan: "In the time of Rabbi, the above *Mishnah* was taught; in consequence all the disciples left the *Mishnah* and started the *Gemara*; he therefore lectured again, Occupy thyself better with the *Mishnah*, etc., and subsequently his above lecture was added to the *Mishnah*." What was the basis of the above-mentioned lecture? As R. Juda b. Illai lectured: "What is the meaning of the passage (Is. 66, 5) *Hear the word of the Lord, ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: Let the Lord be glorified, that we may gaze upon your joy, but they shall be ashamed? Tremble at His word,* refers to the scholars who study *Gemara; your brethren,* refers to those who study the Scripture; *that hate you,* refers to those who study the *Mishnah; that cast you out,* refers to the common people. But lest one say their hope has ceased, therefore it is written: *that we may gaze upon your joy.* Perhaps one will say that Israel will be ashamed, the passage therefore says, *But they shall be ashamed;* i.e, the idolater shall be ashamed, but Israel will rejoice."

CHAPTER THREE.

(Fol. 42) R. Isaac said: "Always shall a man keep his money ready on hand, as it is said (Deut. 14, 25) *And bind up the money in thy hand;* i.e., although it is *bound up,* it shall nevertheless be in thy hand." R. Isaac said further: "Always shall a man divide his money in three parts, one of which he should invest in real estate, the second part he should invest in business, and the third part to remain always on hand [ready for profitable transactions]."

R. Isaac said further: "Usually blessing does not occur except upon a thing which is hidden from sight [the exact quantity of which is now known], as it is said (Deut. 28, 8) *The Lord will command the blessing with thee in thy barns.*"[1] In the college of R. Ishmael it was taught that blessing does not occur except upon a thing which is hidden from sight. Our Rabbis were taught: He who is going to measure the grain in his barn, should say, "May it be Thy will, O Lord our God, to send blessing in the labor of our hands." When he begins to measure, he should say: "Blessed may be He who sendeth blessing upon this heap." If, however, he prayed after measuring, his prayer amounts to nothing, because blessing does not occur on things which are weighed, measured or counted, but on things which are hidden from the sight, as it is said, *The Lord will command the blessing upon thee in thy barns.*

CHAPTER FOUR.

(Fol. 49) It was taught: "Words," Rab said, "[if they are not kept] cannot be considered lacking in honesty." But R. Jochanan said that it could be considered [if not kept] as lacking in honesty. An objection was raised from the following: R. Jose b. Juda said: "Why is repeated (Lev. 21, 36) *Just hin,* is this not included in the word, *just ephah?* But this is to teach thee that your Yea (*hin*) shall be just, and your Nay shall be just [hence we see that words must be kept]?" Said Abaye: "The cited verse signifies that one shall not talk with his mouth differently from what he thinks in his heart."

(Fol. 58 b) Our Rabbis were taught: Concerning the verse (Lev. 25, 17) *And ye shall not wrong one another*—the passage warns here against wrong of words. You say it warns against wrong committed with words; perhaps it warns against wrong committed with money? Since the passage says (Ib., ib. 14) *And if thou sell aught unto thy neighbor, or buy of thy neighbor's hand;* this is a warning against wrong committed with money. Hence the above verse must be a warning against wrong committed with words. How so? If a person has repented one must not say to him, Remember

1.) A barn is usually hidden and therefore its quantity is unknown.

מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר (דברים כח) יצו ה׳ אתך את הברכה באסמיך. תנא דבי רבי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו שנאמר יצו ה׳ אתך את הברכה באסמיך. תנו רבנן ההולך למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו שתשלח ברכה במעשה ידינו התחיל למוד אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה מדד ואחר כך בירך הרי זה תפלת שוא לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי אלא בדבר הסמוי מן העין שנאמר יצו ה׳ אתך את הברכה באסמיך:

הזהב פרק רביעי

(דף מט) איתמר דברים רב אמר אין בהם משום מחוסרי אמנה ורבי יוחנן אמר יש בהם משום מחוסרי אמנה מיתיבי ר׳ יוסי ברבי יהודה מה תלמוד לומר (ויקרא יט) הין צדק והלא הין בכלל איפה הוא אלא לומר לך שיהא הן שלך צדק ולאו שלך צדק אמר אביי ההוא שלא ידברו אחד בפה ואחד בלב:

(דף נח ע״ב) תנו רבנן (ויקרא כה) לא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הכתוב מדבר אתה אומר באונאת דברים או אינו אלא באונאת ממון כשהוא אומר (שם) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך הרי אונאת ממון אמור הא מה אני מקיים לא תונו איש את עמיתו באונאת דברים הא כיצד אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך

thy former acts. If one was a descendant of proselytes, one must not say to him, Remember the acts of your parents. If a proselyte comes to learn the Torah, one shall not say to him, The mouth that hath eaten carcasses, etc., should utter the words of the Torah, which was pronounced by the mouth of the Almighty. To a person who suffers from chastisements, sickness, or burying his children, one must not say, as Job's colleagues said to him (Job 4, 6-7) *Is not thy fear of God thy confidence and thy hope the integrity of thy ways? Remember, I pray thee, whoever perished, being innocent? Or where were the righteous cut off?* Also, if drivers were looking for a place where to buy grain, one must not send them to anyone, telling them that he is a grain seller, knowing that he never was such. R. Juda says: "One must also not inquire the price of an article, having no money to pay for it, as all that refers to the heart, and in everything which refers to the heart, the passage says (Lev. 19, 14) *Thou shalt fear thy God.*"

R. Jochanan said in the name of R. Simon b. Jochai: "Cheating in words is more rigorous than cheating in money; for concerning the former, it is said, *Thou shalt fear thy God,* and concerning the latter, it is not said, *Thy shalt fear thy God.*" R. Elazar says: "Because the former is committed with his body and the latter with his money." R. Samuel b. Nachmeni says: "Because the latter (money) can be returned, but the former (annoyance of body) cannot."

A disciple has taught before R. Nachman b. Isaac: "He who exposes his neighbor to shame in public is considered as if he shed blood." "Your statement is correct," remarked R. Isaac, "for we see in the man who is exposed to shame in public that the red color of his face disappears and he becomes white." Abaye said to R. Dimi: "What is the thing which is strictly observed in Palestine?" And he answered: "To be careful [not] to make pale the face (i.e., putting people to shame); for R. Chanina said that all descend to Gehenna, except three. All! Is it possible? Say thus: All who descend to Gehenna return hence, except the following three descend and do not return: An adulterer, one who exposes his fellowman to shame in public, and one who applies vile names to his neighbor." But is

הראשונים אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך אם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו פה שאכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים יבא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה אם היו יסורין באים עליו או אם היו חולאים באים עליו או שהיה מקבר את בניו אל יאמר לו כדרך שאמרו לו חבריו לאיוב (איוב ד) הלא יראתך כסלתך תקותך ותום דרכיך זכור נא מי נקי אבד אם היו חמרים מבקשים תבואה ממנו לא יאמר להם לכו אצל פלוני שהוא מוכר תבואה ויודע בו שלא מכר מעולם רבי יהודה אומר אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים שהרי הדבר מסור ללב וכל דבר המסור ללב נאמר בו (ויקרא יט) ויראת מאלהיך:

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי גדול אונאת דברים מאונאת ממון שזה נאמר בו (שם כה) ויראת מאלהיך וזה לא נאמר בו ויראת מאלהיך ורבי אלעזר אומר זה בגופו וזה בממונו ר׳ שמואל בר נחמני אומר זה ניתן להשבון וזה לא ניתן להשבון:

תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק כל המלבין פני חבירו ברבים כאילו שופך דמים אמר ליה שפיר קאמרת דחזינא ליה דאזיל סומקא ואתי חיורא אמר ליה אביי לרב דימי במערבא במאי זהירי אמר ליה באחוורי אפין דאמר ר׳ חנינא הכל יורדין לגיהנם חוץ מג׳ הכל ס״ד אלא אימא כל היורדין לגיהנם עולים חוץ מג׳ שיורדים ואינם עולים ואלו הן הבא על אשת איש והמלבין פני חבירו ברבים והמכנה שם רע לחבירו מכנה היינו מלבין

applying vile names not the same as exposing his fellowman to shame in public? The former refers even when he was already used to be named so. Rabba b. b. Chana said in the name of R. Jochanan: "(Fol. 59) A man should rather commit adultery than expose his fellowman to shame in public." Whence is it inferred? From Raba's lecture: What is the meaning of the passage (Ps. 35, 15) *But when I halt they rejoice, and gather themselves together; . . . they tear me, and cease not.* Thus said David before the Holy One, praised be He! "Sovereign of the Universe, it is known and revealed before Thee that if they would tear my flesh the blood would not run. Even when they are occupied in the study of *Negaim* and *Ahaloth*[1] they say to me: 'David, who is an adulterer, with what kind of a death must he be punished?' And I answered them: 'He is to be hanged: he, however, has a share in the world to come, but he who exposes his fellowmen to shame in public has no share in the world to come.'" Mar Zutra b. Tubia in the name of Rab, according to others R. Chana b. Bizna in the name of R. Simeon the Pious, and still according to others, R. Jochanan in the name of R. Simon b. Jochai, said: "It is better that one throw himself in a burning furnace than expose his fellowman to shame in public. Whence do we infer it? From the act of Tamar, concerning whom it is written (Gen. 38, 25) *When she was brought forth, she sent to her father-in-law,* etc."

Rab said: "One should always be careful not to deceive his wife; for she easily cries [and thus hastens punishment]."

R. Elazar said: "Since the destruction of the Temple, the gates of prayer are closed, as it is said (Lam. 3, 8) *Yea, also when I cry and call for help, He shutteth out my prayer.* However, the gates of tears were not closed, as it is said (Ps. 39, 13) *Hear my prayer, O Lord, and give ear unto my cry; Keep not silent at my tears.*"

Rab said further: "He who follows the advice of his wife falls into Gehenna, as it is said (I Kings, 21, 25) *But indeed there was none like unto Achab,* etc" R. Papa said to Abaye: "Is that so? Do not people say: 'If thy wife is little, bow thyself and

אף על גב דדש ביה בשמיה. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן (דף נט) נוח לו לאדם שיבא על ספק אשת איש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנא לן כדדרש רבא מאי דכתיב (תהלים כה) ובצלעי שמחו ונאספו וגו׳ קרעו ולא דמו אמר דוד לפני הקב״ה רבש״ע גלוי וידוע לפניך שאם היו מקרעין בשרי לא היה דמי שותת לארץ ולא עוד אלא אפילו בשעה שעוסקים בנגעים ואהלות אומרים לי דוד הבא על אשת איש מיתתו במה ואני אומר להם מיתתו בחנק ויש לו חלק לעולם הבא אבל המלבין פני חבירו ברבים אין לו חלק לעה״ב. אמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב ואמרי לה א״ר חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא ואמרי לה אר״י משום ר׳ שמעון בן יוחאי נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנא לן מתמר דכתיב (בראשית לח) היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה:

אמר רב לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה:

אמר רבי אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר (איכה ג) גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעות לא ננעלו שנאמר (תהלים לט) שמעה תפלתי ה׳ ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש:

ואמר רב כל ההולך אחר עצת אשתו נופל בגיהנם שנא׳ (מ״א כ״א) רק לא היה כאחאב וגו׳ אמר ליה רב פפא לאביי והא אמרי אינשי אתתך גוצא גחין ותלחוש לה לא קשיא הא

1.) Two difficult sections of the *Mishnah* which treat on uncleanliness.

listen to her advice.'" This presents no difficulty. Rab speaks about worldly affairs, and the people's saying is about house affairs. According to others, Rab speaks of heavenly affairs and the others about worldly affairs.

R. Chisda said: "All gates are closed for prayers except for him who cries of being cheated, as it is said (Amos 7, 7) *Behold the Lord stood beside a wall of Anach,*[2] *and in his hand was an Anach.*" Said R. Elazar: "All sinners are punished through a messenger, except the cheater, who is punished by the Lord Himself, as it reads: *And hte Anach is in His hand.*" R. Abahu said: "For the following three the petition of the Shechina is not shut [to conceal them]: Cheating, robbery, and idolatry. Cheating, as mentioned above—*Anach in His hand;* robbery, as it is written (Jer. 6, 7) *Violence and robbery are heard in her; in my presence there are continually disease and wounds;* and idolatry, as it is written (Is. 65, 3) *The people that provoke Me to anger to My face continually.*"

R. Juda said: "One should always be careful to have grain in his house; for quarrel comes often in a house about the lack of grain, as it is said (Ps. 147) *He maketh thy borders peace; He giveth thee in plenty the fat of wheat.*" Said R. Papa: "This is what people say, When the barley is gone from the pitcher, strife knocks and enters the house." And R. Chanina b. Papa also said: "One should always be careful to have grain in his house, for Israel was called poor only because of grain, as it is said (Jud. 6, 3-6) *And it was when Israel had sown,* etc. . . . and another verse, *And they encamped against them* . . . . and again it is written, *And Israel was greatly impoverished.*" R. Chelbu said: "One should always be careful to honor his wife, for the blessing in the house usually comes for the sake of the wife, as it is said (Gen. 12, 16) *And he did well to Abram for her sake.* And this is what Raba used to say to the inhabitants of his town, Machuza: 'Revere your wives, for the purpose of becoming rich.'"

We are taught in a *Mishnah*: Concerning an oven which was separated and then it was pasted together by using sand between

2.) *Anach* may be read *Ona'ah* if slightly changed.

במילי דעלמא והא במילי דביתא. לישנא אחרינא הא במילי דשמיא הא במילי דעלמא:

אמר רב חסדא כל השערים ננעלו חוץ משערי אונאה שנאמר (עמוס ז) והנה ה׳ נצב על חומת אנך ובידו אנך אמר רבי אלעזר הכל נפרע בידי שליח חוץ מאונאה שנאמר ובידו אנך א"ר אבהו ג׳ אין הפרגוד ננעל בפניהם אונאה וגזל ועבודה זרה. אונאה דכתיב ובידו אנך. גזל דכתיב (ירמיה ו) חמס ושוד ישמע בה על פני תמיד. עבודה זרה דכתיב (ישעיה סה) העם המכעיסים אותי על פני תמיד:

אמר רב יהודה לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שאין מריבה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא על עסקי תבואה שנאמר (תהלים קמז) השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך. אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי כד משלם שערי מכדא נקיש ואתי תיגרא בביתא. ואמר רב חנינא בר פפא לעולם יהא אדם זהיר בתבואה בתוך ביתו שלא נקראו ישראל דלים אלא על עסקי תבואה שנאמר (שופטים ו) והיה אם זרע ישראל וגו׳ וכתיב (שם) ויחנו עליהם וכתיב (שם) וידל ישראל מאד מפני מדין. אמר רבי חלבו לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו שנאמר (בראשית יב) ולאברם היטיב בעבורה והיינו דאמר להו רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו:

תנן התם חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא

לחוליא ר׳ אליעזר מטהר וחכמים מטמאים (ע״ב) וזה הוא תנור של עכנאי מאי עכנאי א״ר יהודה אמר שמואל שהקיפוהו דברים כעכנא זו וטמאוהו תנא באותו היום השיב ר׳ אליעזר כל תשובות שבעולם ולא קיבלו הימנו אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח נעקר חרוב ממקומו מאה אמה ואמרי לה ד׳ מאות אמה אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב חזר ואמר להם אמת המים יוכיחו חזרו אמת המים לאחוריהם אמרו לו אין מביאין ראיה מאמת המים חזר ואמר אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו הטו כותלי בית המדרש ליפול גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר ועדיין מטין ועומדים חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו יצתה בת קול ואמרה מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום עמד רבי יהושע על רגליו ואמר (דברים ל) לא בשמים היא מאי לא בשמים היא א״ר ירמיה שכבר נתנה תורה מהר סיני אין אנו משגיחין בבת קול שכבר כתבת בתורה בהר סיני (שמות כג) אחרי רבים להטות. אשכחיה רבי נתן לאליהו אמר ליה מאי עביד קוב״ה בההוא שעתא אמר ליה קא חייך ואמר נצחוני בני נצחוני בני אמרו אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר רבי אליעזר ושרפום ונמנו

the lime sections. R. Eliezer declares it to be clean and the sages, unclean, (Ib. b) and this is the *oven of a snake*. What does this mean? Said R. Juda in the name of Samuel: "It intimates that they encircled it with their evidence as a snake winds itself around an object." In a Baraitha it was taught that R. Eliezer used every possible argument, but they were not accepted. Then he said: "Let this carob-tree prove that the *Halacha* prevails as I state;" the carob was [miraculously] thrown off to a distance of one hundred ells, and according to others four hundred ells. But they said: The carob proves nothing. He again said: "Let, then, the spring of water prove that so the *Halacha* prevails." The water then began to run backwards. But again the sages said that this proved nothing. He again said: "Then, let the walls of the house of study prove that I am right." The walls were about to fall. R. Joshua, however, rebuked them, saying: "If the scholars of this college are discussing upon a *Halacha*, wherefore should ye interfere!" They did not fall, out of respect for R. Joshua, but they did not become straight again, out of respect for R. Eliezer. (They consequently remain to this very day in the same condition). He said again: "Let it be announced by the heavens that the *Halacha* pervails according to my statement," whereupon a heavenly voice was heard, saying: "Why do you quarrel with R. Eliezer, whose opinion should prevail everywhere!" R. Joshua then got up on his feet and proclaimed (Deut. 30, 12) *The Law is not in the heavens.* What is the meaning of *The Law is not in the heavens?* Said R. Jeremiah: "It means, the Torah was given already to us on the Mount Sinai, and we do not care for a heavenly voice, since it is written in the Torah (Ex. 23, 2) *To incline after the majority.*" R. Nathan met Elijah [the Prophet] and questioned him: "What did the Holy One, praised be He! do at that time" [when R. Joshua proclaimed the above answer to the heavenly voice]? And he rejoined: "He laughed and said, My children have overruled Me, My children have overruled Me." It was said that on the same day all the cases of Levitical cleanliness, on which R. Eliezer decided that they were clean, were brought into the college and were destroyed by fire. And they cast a vote, and it was

עליו וברכוהו ואמרו מי ילך ויודיענו אמר להם רבי עקיבא אני אלך שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיענו ונמצא מחריב את כל העולם כולו מה עשה רבי עקיבא לבש שחורים ונתעטף שחורים וישב לפניו ברחוק ד׳ אמות אמר לו רבי אליעזר עקיבא מה יום מיומים אמר לו רבי כמדומה לי שחבריך בדילין ממך אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו ונשמט וישב על גבי קרקע זלגו עיניו דמעות לקה העולם שליש בזיתים ושליש בחטים ושליש בשעורים ויש אומרים אף בצק שבידי אשה טפח. תנא אך גדול היה באותו היום שבכל מקום שנתן בו עיניו רבי אליעזר נשרף ואף רבן גמליאל היה בא בספינה עמד עליו נחשול לטבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבש״ע גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלוקת בישראל נח הים מזעפו. אימא שלום דביתהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי מההוא מעשה ואילך לא הות שבקת ליה לרבי אליעזר למיפל על אפיה ההוא יומא ריש ירחא הוה ואיחלף לה בין מלא לחסר איכא דאמרי אתא עניא קרי אבבא אפיקה ליה ריפתא אשכחתיה דנפל על אנפיה אמרה ליה קום קטלת לאחי אדהכי נפק שפורא מבית ר״ג דשכיב אמר לה מנא ידעת אמרת ליה כך

decided unanimously to *bless* him (to place him under the ban). The question arose, as to who should take the trouble to inform him. R. Akiba said: "I will go [and inform him our decision] lest one who is not fit for such a message go and inform him suddenly, and he will destroy the world." What did R. Akiba do? He dressed himself in black and wrapped himself with the same color, and sat at a distance of four ells from R. Eliezer. And to his question: "Akiba, what is the matter?" he answered: "Rabbi! It seems to me that your colleagues have separated themselves from you." Immediately thereupon, he (R. Eliezer) tore his garments, took off his shoes, and sat on the floor, and from his eyes tears began to flow. The world was then beaten a third in olives, a third in wheat, and a third in barley. According to others, even the dough which was already in the hands of the women, became spoiled. A Baraitha states that he was so great in that day that wherever R. Eliezer fixed his eye, it was burnt. And also Rabban Gamaliel, who had at that time been sailing, was in danger of being drowned in a stormy ocean, and he said: "It seems to me that this storm is because of R. Eliezer b. Hurkanus." He then arose and offered the following prayer: "Sovereign of the Universe, it is konwn and revealed to Thee that neither for the sake of my honor nor for the honor of my father's house have I done so, but for Thy glory, so that [single-handed] quarrels shall not increase in Israel." Whereupon the sea became quiet. Eima Shalum, the wife of R. Eliezer, was a sister of Rabban Gamaliel, and since that time she prevented her husband from falling upon his face.[3] It happened, however, on a day which was the last of the month, and she erred, thinking that this day was the first of the month [in which the falling upon the face is not customary], according to others, a poor man knocked at the door and she was going to give him some bread, that he fell on his face, and when she returned and found her husband falling on his face, she said to him: "Arise, you have already killed my brother!" In the meantime it was heralded by the house of Rabban Gamaliel that he was dead, and to the question R. Eliezer asked her: "Whence did you know this?" she answered: "I have

3.) To pronounce the prayer called *Tachnun*, after the Eighteen Benedictions.

a tradition from the house of my grandfather that all gates are closed for prayers, except for him who cries upon annoying."

Our Rabbis were taught: He who annoys a stranger transgresses three negative commandments, and he who oppresses him transgresses two. Let us see. Regarding annoying, there are three negative commandments, (Ex. 22, 20; Lev. 19, 33 and 25, 17). If so, then there are three negative commandments concerning oppression also (namely, Ex. 22, 20; 23, 9 and 22, 24)—which include also the stranger. We must therefore say that in both cases, he transgresses three negative commandments.

We are taught in a Baraitha: R. Eliezer the Great said: "Why does the Scripture in thirty-six, according to others in forty-six places, warn concerning strangers? Because his original character is bad [into which ill treatment might cause him to relapse]." Why is there added (Ex. 22, 20) *For strangers ye were in the land of Egypt?* We are taught in a Baraitha: R. Nathan says: "Do not reproach thy neighbor with a fault which is also thine own;" and this is what people say: "To him who has had a hanged one in his family, do not even mention *hang up* a fish."

(Fol. 60) MISHNAH: R. Juda says: "A store-keeper must not furnish little children with presents of nuts, etc., because he accustoms them to buy all their needs at his place." The sages, however, permit this. He also prohibits to lower the prices, for the above reason. The sages, however, say on the contrary people will be grateful for such an act. A store-keeper must not take off the shells of beans, in order to raise the price more than if they remained in the shells. The sages, however, permit it [as the buyer usually knows the difference of the prices]. They, however, agree that one must not do so with the top of the measure only, for he deceives the eye [as the buyer may think that the contents of the whole measure is so]. It is not allowed to embellish slaves, animals, or vessels.

(Ib. b) It happened, one old slave painted his hair and beard and came to Raba that he should buy him. And Raba answered him: *Let thy house be open for thy own poor.* When he came to R. Papa b. Samuel, he bought him. One day he told him to bring a drink of water, and he washed away

מקובלני מבית אבי אבא כל השערים ננעלין חוץ משערי אונאה:

תנו רבנן המאנה את הגר עובר בג׳ לאוין והלוחצו עובר בב׳ מאי שנא מאנה דכתיבי שלשה לאוין (שמות כב) וגר לא תונה (ויקרא יט) וכי יגור אתכם גר בארצכם לא תונו אותו (שם כה) ולא תונו איש את עמיתו וגר בכלל עמיתו הוא לוחצו נמי ג׳ כתיבי (שמות כב) ולא תלחצנו (שם כג) וגר לא תלחץ (שם כב) ולא תהיה לו כנושה וגר בכלל הוא אלא אחד זה ואחד זה בג׳:

תניא רבי אליעזר הגדול אומר מפני מה הזהירה תורה בל״ו מקומות ואמרי לה במ״ו מקומות בגר מפני שסורו רע. מאי דכתיב (שם) וגר לא תונה ולא תלחצנו כי גרים הייתם תנא משום ר׳ נתן מום שבך אל תאמר לחברך והיינו דאמרי אינשי דזקיף ליה זקיפא בדיוקתיה לא נימא ליה לחבריה זקיף ביניתא:

(דף ס) מתני׳. רבי יהודה אומר לא יחלק החנווני קליות ואגוזים לתינוקות מפני שהוא מרגילן לבא אצלו וחכמים מתירין ולא יפחות את השער וחכמים אומרים זכור לטוב לא יבור את הגריסין דברי אבא שאול וחכמים מתירים ומודים שלא יבור ע״פ מגורה שאינו אלא כגונב את העין אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים:

(ע״ב) ההוא עבדא סבא דאזיל צבעיה לרישיה ולדקניה אתא לקמיה דרבא א״ל זבנן א״ל ויהיו עניים בני ביתך אתא לקמיה דרב פפא בר שמואל זבניה יומא חד א״ל אשקיין מיא אזל חווריה לרישיה ולדקניה א״ל חזי

the paint and told him: "See, I am older than your father;" and R. Papa read to himself the following verse (Pr. 61, 8) *The righteous is delivered out of distress, and another cometh in his stead.*

CHAPTER FIVE.

(Fol. 61b) Our Rabbis were taught; Concerning the verse (Lev. 19, 35) *Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure. Meteyard* refers to real estate; one should not measure with the same rope for two heirs, for one in the summer season and for the other in the winter [because the rope, if dry, is shorter]. *In weight,* means that one should not hide the weight in salt [which makes it heavy]; *Or in measure,* one should not fill up a *Massura*[4] in a manner to make foam; and from this the following *a fortiori* conclusions is to be drawn: If a small measure which contains only a thirty-sixth part of a *lug,* the *Torah* is particular that the liquid should not be measured with foam; how much more so should one be careful not to measure with foam a *hin* or a *lug,* or a half, third, or quarter of a *lug!* Raba said: "Why is the *redemption from Egypt* mentioned in the Scripture in conjunction with usury, *Zizith* (fringes) and weights? The Holy One, praised be He, said: 'It was I who distinguished in Egypt between a first-born and another one, and it is also I who will punish one who lends money upon usury to an Israelite with the pretext that the money belongs to a heathen; and also him who hides his weights in salt, and finally him who puts fringes of imitation of purple-blue in his garment pretending that it is purple-blue, [prescribed in Scripture for the fringes][5]

Rabina happened to come to Sura of Euphrates. On that occasion R. Chanina of the same place questioned him: "Why did the Scripture mention the *redemption from Egypt* in conjunction with the eating of reptiles?" And he answered: "So said the Holy One, praised be He! 'I who have distinguished in Egypt, etc., will punish one who mingles the inwards of unclean fishes with the inwards of clean ones and sells them to an Israelite.'" And he rejoined: "What I do not understand is, why is here

דאנא קשיש מאבוך קרי אנפשיה צדיק מצרה נחלץ וגו׳ (משלי יא) :

איזהו נשך פרק חמישי

(דף סא ע״ב) ת״ר (כס) לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה במשפט כמשמעו במדה זה מדידת קרקע שלא ימדוד לאחד בימות החמה ולאחד בימות הגשמים במשקל שלא יטמין משקלותיו במלח ובמשורה שלא ירתיח והלא דברים קל וחומר ומה משורה שהיא אחד משלשים וששה בלוג הקפידה עליו תורה קל וחומר להין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית הלוג. אמר רבא למה לי דכתב רחמנא יציאת מצרים ברבית יציאת מצרים גבי ציצית יצ״מ במשקלות. אמר הקב״ה אני הוא שהבחנתי במצרים בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור אני הוא שעתיד ליפרע ממי שתולה מעותיו בנכרי ומלוה אותן לישראל ברבית וממי שטומן משקלותיו במלח וממי שתולה קלא אילן בבגדו ואומר תכלת הוא :

רבינא איקלע לסורא דפרת אמר ליה רבי חנינא מסורא דפרת לרבינא יציאה דכתב רחמנא גבי שרצים למה לי אמר ליה אמר הקב״ה אני הוא שהבחנתי בין טפה של בכור לטפה שאינה של בכור אני עתיד ליפרע ממי שמערב קרבי דגים טמאים בקרבי דגים טהורים ומוכרן לישראל אמר ליה אנא המעלה קא קשיא

4.) A small measure for liquids.
5.) For in these three things people can easily be deceived.

mentioned, *who brought you up,* which is not the case in the other place where the redemption from Egypt is mentioned?" Rabina replied: "We need this to what was taught by the school of R. Ishmael; for in the school of R. Ishmael it was taught: The Holy One, praised be He! said: "If the only reason why Israel should be redeemed from Egypt would be that they should not defile themselves with the consumption of reptiles, it would be sufficient.'"[6] "Is then the reward for not eating reptiles greater than that of the three mentioned above [to which the expression, *I brought you up,* is not used], R. Chanina asked. Rabina replied: "The question here is not about reward, as the Scripture means they were brought up in such a manner that they felt disgust to defile themselves with reptiles."

(Fol. 62) We are taught in a Baraitha: If two were on the road [in the desert], and one of them has a pitcher of water which is sufficient for one only until he may reach an inhabited place, but if both would use it both would die before reaching a village; Ben Pattira lectured that in such a case it is better that both should drink and die than one should witness the death of his comrade, until R. Akiba came and taught: (Lev. 25, 7) *That thy brother may live with thee;* (i.e., thy own life is preferred to the life of thy brother).

(Fol. 70 b) (Prov. 28, 8) *He that increaseth his wealth by interest and usury, will gather it for him, that will be kind to the poor.* What is meant by the expression, *that he will be kind to the poor?* Said Rab: "For example, as the King Sabura, who collects money from the Israelites for the purpose of distributing it among the poor of the Persians."

(Fol. 75 b) We are taught in a Baraitha: R. Simeon says: "The usurers lose more than they profit [for they deny in God]; furthermore, they make Moses, our master, an unwise, and his law untrue, saying: 'If he knew that usury brought great profit, he would not have written that it is prohibited."

When R. Dimi came from Palestine, he said: "Whence do we deduce that if one is aware that his debtor has nothing with which to pay, he must not pass him by? From the following verse (Ex. 22, 24) *Thou*

לי מאי שנא הכא המעלה דכתב רחמנא אמר ליה לכדתנא דבי רבי ישמעאל דתנא דבי רבי ישמעאל אמר הקב"ה אלמלא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל דבר זה שאין מטמאין בשרצים דיי אמר ליה ומי נפיש אגרייהו טפי מרבית ומציצית וממשקלות אמר ליה אע"ג דלא נפיש אגרייהו טפי מאיסי למיכלינהו:

(דף סב) תניא שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהם קיתון של מים אם שותים שניהם מתים ואם שותה אחד מהם מגיע לישוב דרש בן פטירא מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד במיתת חבירו עד שבא רבי עקיבא ולימד (ויקרא כה) וחי אחיך עמך חייך קודמין לחיי חבירך:

(דף ע ע"ב) מרבה הונו בנשך ותרבית לחונן דלים יקבצנו (משלי כח) מאי לחונן דלים א"ר כגון שבור מלכא:

(דף עה) תניא ר"ש אומר מלוי ברבית יותר ממה שמרויחין מפסידין ולא עוד אלא שמשימין משה רבינו חכם ותורתו אמת ואומרים אילו היה יודע משה רבינו שהיה ריוח בדבר לא היה כותבו:

כי אתא רב דימי אמר מנין לנושה בחבירו מנה ויודע שאין לו שאסור לעבור לפניו תלמוד לומר (שמות כב) לא תהיה לו כנושה רב אמי

6.) The expression in text is *Hama'aleh* (who brought you up), which means also *elevated,* or higher standing.

shalt not be to him as a creditor." R. Ami and R. Assi both said: "The debtor feels as if he were punished with two sentences [fire and water], as it is said (Ps. 66, 12) *Thou hast caused men to ride over our heads; we went through fire and through water.*" R. Juda said, in the name of Rab: Who lends money to anyone without witnesses transgresses the commandment (Lev. 19, 14) *Nor put a stumbling block before the blind.*" Resh Lakish adds that he causes a curse upon himself, as it is said (Ps. 31, 19) *Let the lying lips be dumb which speak arrogantly against the righteous.*"[7]

The Rabbis said to R. Ashi: "Rabina adhers strictly to all that the Rabbis ordained." R. Ashi thereupon sent to him on one eve of the Sabbath: "Let the master send me ten zuz, as I have a chance to get a bargain." And he answered: "Let the master appoint witnesses or write a note." And R. Ashi sent to him: "Do you demand this also from me?" And he answered: "In much the more from you, master, because you are always engaged in your study. It can easily escape your memory, and I would draw a curse on myself."

Our Rabbis were taught: The following three cry for help without being heard: Who lends money without witnesses, who buys a lord to himself, and he over whom his wife rules. What is meant by "who buys a lord to himself?" Who assigns his possessions to his children while he is still alive. Other number among the cries for help which are not heard, also that of him who suffers in one city and does not try to find his livelihood in another.

CHAPTER SIX.

(Fol. 83) There were carriers who broke a barrel of wine belonging to Rabba b. b. Chana, while in his service, and he took their garments for the damage caused; and they came to complain before Rab, who commanded Rabba b. b. Chana to return their garments. And when the latter questioned him: "Does the law prescribe so?" he answered: "Yea; (Prov. 2, 20) *In order that thou mayest walk in the way of good men.*" Rabba b. b. Chana did so. The carriers, however, complained again: "We are poor,

ורב אסי דאמרי תרווייהו כאילו דנו בשני דינין שנאמר (תהלים סו) הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים. אמר רב יהודה אמר רב כל מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא בעדים עובר משום (ויקרא יט) ולפני עור לא תתן מכשול וריש לקיש אמר גורם קללה לעצמו שנאמר (תהלים לא) תאלמנת שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק:

אמרי ליה רבנן לרב אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמור רבנן שלח ליה בהדי פניא דמעלי שבתא לישדר לי מר עשרה זוזי דאתרמי לי קטינא דארעא למזבן שלח ליה ניתי מר סהדי ונכתב כתבא שלח ליה אפילו אנא נמי שלח ליה כ"ש מר דטריד בגירסא ומשתלי וגורם קללה לעצמו:

תנו רבנן ג' צועקים ואינם נענים ואלו הן מי שיש לו מעות ומלוה אותם שלא בעדים. והקונה אדון לעצמו. ומי שאשתו מושלת עליו. הקונה אדון לעצמו מאי היא א"ד תולה נכסיו בנכרי א"ד הכותב נכסיו לבניו בחייו א"ד דביש ליה בהאי מתא ולא אזיל למתא אחריתא:

האומנין פרק ששי

(דף פג) רבה בר בר חנה תברי ליה הני שקולאי חביתא דחמרא שקל לגלימייהו אתו אמרו לרב א"ל הב להו גלימייהו א"ל דינא הכי א"ל אין (משלי ג) למען תלך בדרך טובים יהיב להו גלימייהו אמרו ליה עניי אנן וטרחינן

7.) Because when the debtor denies the claim people usually believe the debtor and will consequently curse the creditors for making a false demand.

we were working the whole day, we are hungry and have nothing to eat." And Rab told Rabba that he must pay them for their labor. And he asked again: "Is so the law?" And he answered: "Yea; (Ib., ib.) *And observe the path of the righteous.*"

CHAPTER SEVEN.

(Ib. b) R. Zera lectured; according to others, R. Joseph taught: What is the meaning of the passage (Ib., ib. 20) *Thou causest darkness, and it becometh night, wherein creep forth all the beasts of the forest? Thou causest darkness,* refers to this world which is compared to the darkness of night; *wherein creep forth all the beasts of the forest,* refers to the wicked that exist in this world, who are compared to wild beasts. *The sun ariseth, they slink away and lie down in their den; the sun ariseth,* for the righteous; *they slink away,* refers to the wicked who will go to Gehenna; *and lie down in their den,* refers to the upright, for there will not be an upright who will not have a dwelling in the world to come, according to his honor. *Man goeth forth unto his work,* refers to the upright who are going to receive their reward; *and to his labor until the evening,* [refers to him] who has completed his work [while alive] until the day of death.

R. Elazar b. R. Simon met the royal officer who was engaged in capturing thieves. "How can you capture them?" he asked him. "Are they not compared to wild beasts, of whom it is written: *Wherein creep forth all the beasts of the forest.*" According to others, he quoted to him the following verse (Ib. 10, 9) *He lieth in wait in a secret place like a lion in his den.* "Perhaps you capture respectable men, and the wicked remain at large?" "What can I do?" replied the officer. "I am so ordered by the king." "If so, then I will instruct you how to proceed," said R. Elazar b. R. Simon to him. "Enter a wine-house at the fourth hour of the day, and if you find there a man drinking wine, holding his goblet and slumbering, make an investigation concerning him. If he is a scholar he was certainly engaged in his studies at night; if he is a day laborer, it may be that he performed his own work during the night; and if he was a night laborer, and it was not heard that he was working at night, still it must be in-

כולי יומא וכפינן ולית לן מידי אמר ליה זיל הב להו אגרייהו אמר ליה דינא הכי א"ל אין (שם) וארחות צדיקים תשמור:

הפועלים פרק שביעי

(ע"ג) דרש רב זירא ואמרי לה תנא רב יוסף מאי דכתיב (תהלים קד) תשת חשך ויהי לילה בו תרמוש כל חיתו יער תשת חשך ויהי לילה זה העולם הזה שדומה ללילה בו תרמוש כל חיתו יער אלו רשעים שבו שדומין לחיות שביער תזרח השמש יאספון ואל מעונותם ירבצון תזרח השמש לצדיקים ויאספון רשעים לגיהנם ואל מעונותם ירבצון אין לך כל צדיק וצדיק שאין לו מדור לפי כבודו יצא אדם לפעלו יצאו צדיקים לקבל שכרן לעבודתו עדי ערב במי שהשלים עבודתו עדי ערב:

רבי אלעזר ברבי שמעון אשכח להההוא פרהגונא דקא תפים גנבי א"ל היכי יכלית להו לאו כחיותא מתילי דכתיב בהו בו תרמוש כל חיתו יער א"ד מהאי קרא קאמר ליה (תהלים י) יארוב במסתר כאריה בסכה דלמא שקלת צדיקי ושבקת רשיעי א"ל מאי איעביד הורמנא דמלכא הוא א"ל תא אגמרך היכי תעביד עול בארבע שעי לחנותא כי חזית איניש דקא שתי חמרא וקא נקיט כסא בידיה וקא מנמנם שאיל עילויה אי צורבא מרבנן הוא וניים אקדומי קדים לגירסיה. אי פועל הוא קדים קא עביד עבידתיה אי עבידתיה בליליא רדודי רדיד ואי

vestigated—perhaps he had done such labor that makes no noise. But if this man is nothing of this kind, he is surely a thief, and you may capture him." This advice was heard in the king's house, and it was decided that the one who dictated the letter be the carrier [i.e., he who advised should be the executor]. R. Elazar was thus brought and appointed to capture the thieves, and so he went on doing it. R. Joshua b. Karcha then sent word to him: "Vinegar son of wine (bad son of a good father), how long will you deliver people of the Lord for execution?" He answered: "I only destroy the thorns out of the vineyard." Whereupon R. Joshua sent to him again: "Let the owner of the vineyard (God) come and destroy his thorns." One day R. Elazar was met by a washman, who called him "Vinegar, son of wine;" and he thought, since he is so impudent, he must be wicked, and gave orders to capture him, which was done. When his wrath abated he tried to release him, but could not, and he applied to himself the verse (Pr. 21, 23) *Whoso keepeth his mouth and his tongue, keepeth his soul from trouble.* Finally the prisoner was to be hanged, and R. Elazar stood under the gallows and wept. Said the prisoner to him: "Rabbi, let it not be grievous to thy eyes, because I and my son have committed adultery on the Day of Atonement." He then, placing his hand on his abdomen, said: "Rejoice mine entrails! if cases in which you acted on doubts are so perfect, how much more perfect are your sure cases? I am sure that no worms of any kind shall have power over you." He nevertheless did not rest until he committed an operation upon his body, and after it showed by tests that no worm had any power over it, he applied the following passage to himself (Ps. 16, 9) *Also my flesh shall rest in safety.* The same case happened (Fol. 84) with R. Ishmael b. R. Jose, who was ordered by the government to capture thieves. Elijah met him and said: "How long will you deliver the people of the Lord for execution?" "What can I do? It is a royal appointment [which I cannot decline]." And Elijah rejoined: "Your father fled [from persecution] to Asia, flee you to Ladicia."

R. Jochanan said: "I am a remainder of the beauties of Jerusalem." He who desires to see a beauty similar to that of R. Joch-

לא גנבא הוא ותפסיה אשתמע מלתא בי מלכא אמרו קריינא דאגרתא איהו ליהוי פרוונקא אתיוה לרבי אלעזר ברבי שמעון וקא תפים גנבי ואזיל שלח ליה ר' יהושע בן קרחה חומץ בן יין עד מתי אתה מוסר את עמו של אלהינו להריגה שלח ליה קוצים אני מכלה מן הכרם. שלח ליה יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו. יומא חד פגע בו ההוא כובס קרייה חומץ בן יין אמר מדחציף כולי האי ש"מ רשיעא הוא אמר להו תפסוהו ותפסוהו לבתר דנח דעתיה אזל בתרייהו לפרוקיה ולא מצי קרי עליה (משלי כא) שומר פיו ולשונו שומר מצרת נפשו זקפוהו קם תותי זקיפא וקא בכי אמרו ליה רבי אל ירע בעיניך שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביום הכפורים הניח ידו על מעיו ואמר שישו בני מעי שישו ומה ספקות שלכם כך ודאות שלכם אל אחת כמה וכמה מובטח אני בכם שאין רמה ותולעה שולטת בכם ואפילו הכי לא מייתבא דעתיה אשקייה סמא דשינתא ועיילוה לביתא דשישא וקרעו לכריסיה הוו מפקי מיניה דיקולי דיקולי דתרבא ומותבי בשמשא בתמוז ובאב ולא מסריח כל תרבי נמי לא סריח כל תרבי לא סריח שורייקי סומקי מסריח הכא אף על גב דאיכא שורייקי סומקי לא מסריח קרא אנפשיה (תהלים טז) אף בשרי ישכון לבטח. ואף רבי ישמעאל בר' יוסי מטא (דף פד) כי האי מעשה לידיה פקע ביה אליהו אמר ליה עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה אמר ליה מאי איעביד הורמנא דמלכא הוא אמר ליה אביך ערק לאסיא את ערק ללודקיא:

אמר רבי יוחנן אנא אישתיירי משפירי ירושלים האי מאן דבעי מיחזי שופריה דרבי

anan shall take a silver goblet just out of the silversmith's hands, which is still red-hot from the flame, and shall fill it with the germs of Roman scarlet, then put on its top a crown of red roses, and place it between the sun and shadow; and this reflection is but a part of R. Jochanan's beauty.

Is that so? Did not the master say that the beauty of R. Cahana is similar to that of R. Abahu's, the beauty of R. Abahu is similar to that of Jacob our patriarch, and the beauty of Jacob our patriarch was similar to the beauty of Adam the first; whereas R. Jochanan was not mentioned among the beautiful? R. Jochanan was different, for although his complexion was beautiful, he had no beard.

One day R. Jochanan was bathing himself in the Jordan. When Resh Lakish saw him, he jumped into the Jordan and went after him. R. Jochanan said to him: "Your strength ought to be devoted to the study of the Torah." Resh Lakish answered: "Your beauty is fit for women." Then said R. Jochanan: "If you will repent [and leave your profession], I will give you my sister, who is still more beautiful than I am." Resh Lakish accepted this proposition, and when he was about to recross the river for his garments he could not do so.[1] R. Jochanan then instructed him and made a great man out of him. One day there arose a dispute in college about the time at which different new iron weapons, like swords, knives, etc., became subject to Levitical uncleanliness. R. Jochanan said: "From the time they are taken from the furnace," while Resh Lakish said, "From the time they are taken out of the cooling water." R. Jochanan remarked: "The former robber stands his handicraft." Whereupon Resh Lakish answered: "And what good have you done me? When in my old profession, I was also called master, as in my new profession." "I have done much good to you, as I brought you under the wings of the Shechinah," said R. Jochanan. R. Jochanan was nevertheless dejected, and Resh Lakish became ill. [The wife of Resh Lakish, who was] the sister of R. Jochanan, came to the latter and wept, saying: "Pray for his health, for the sake of my son." And in response he cited the following verse (Jer. 49, 11) *Leave thine or-*

יוחנן נייתי כסא דכספא מבי סילקי ונימלייה פרצידי דרומנא סומקא וניהדר ליה כלילא דורדא סומקא לפומיה ונותביה בין שמשא לטולא ההוא זהרורי מעין שופריה דרבי יוחנן:

איני והאמר מר שופריה דרב כהנא מעין שופריה דר' אבהו ושופריה דרבי אבהו מעין שופריה דיעקב אבינו ויעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון ואילו רבי יוחנן לא קחשיב ליה שאני רבי יוחנן דהדרת פנים לא הויא ליה:

יומא חד הוה קא סחי רבי יוחנן בירדנא חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה א"ל חילך לאורייתא א"ל שופרך לנשי א"ל אי הדרת בך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי קביל עליה בעי למיהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר אקרייה אתנייה ושווייה גברא רבא יומא חד הוה מפלגי בי מדרשא הסייף והסכין והפגיון והרומח ומגל יד ומגל קציר מאימתי מקבלין טומאה משעת גמר מלאכתן ומאימתי גמר מלאכתן רבי יוחנן אמר משיצרפן בכבשן ר"ל אמר משיצחצחן במים א"ל לסטאה בלסטיותיה ידע א"ל ומאי אהנית לי התם רבי קרו לי הכא רבי קרו לי א"ל אהנאי לך דאקרבינך תחת כנפי השכינה חלש דעתיה דרבי יוחנן חלש ריש לקיש אתאי אחתיה קא בכיא אמרה ליה עשה בשביל בני אמר לה (ירמיה מט) עזבה

1.) Because he accepted the yoke of the Torah his strength became weakened.—Rashi.

phan to me, I will give them their livelihood. She continued weeping. "Do pray, for my sake, that I am not left a widow." And in answer he cited to her the end of the same verse, *and thy widow must trust in me.* Finally, R. Simon b. Lakish's soul went to rest, and R. Jochanan grieved very much after him. The Rabbis of the college searched for a suitable scholar to go and comfort him. They decided that R. Elazar b. P'dath, whose decisions were original, would be fit for this task. He went to R. Jochanan's college and sat before him, and when R. Jochanan said anything, R. Elezar b. P'dath would say: "There is a Baraitha which supports you." R. Jochanan then exclaimed: "Is it you who desires to replace bar Lakish? In his time, when I said anything, he raised twenty-four objections, and I had to make them good with twenty-four answers, so that the discussion became very animated. You, however, say to everything, 'There is a Baraitha which supports you.' Am I not aware that my saying has a good basis?" Finally R. Jochanan tore his garments, wept, and cried: "Where art thou, bar Lakish? Where art thou, bar Lakish?" He continued crying until he became demented. The Rabbis then prayed for his death, and his soul went to rest.

(Ib. b) Notwithstanding that R. Simon b. Eliezer said above that he was sure all his deeds were just, he was not satisfied, and prayed for mercy from Heaven, and invoked upon himself chastisements, and became so afflicted that in the night they had to spread under him sixty felt spreadings, and in the morning they removed from him sixty basinfuls of blood. In the morning his wife used to make sixty kinds of pap for him, which he ate, and was healed. His wife, however, would not allow him to go to the college, in order that he might not be troubled by the Rabbis. And so he used to say every evening to his afflictions, "Come, my brethren and associates." And in the morning, "Go away, for I do not want to be prevented from studying." One day his wife heard him call the afflictions, and she exclaimed: "You yourself bring these afflictions upon you! You have already exhausted the money of my father through your illness." She left him and went to the house of her father. In the meantime it happened that sailors made him a present

יתומיך אני אחיה עשה בשביל אלמנותי אמר לה (שם) ואלמנותיך עלי תבטחו נח נפשיה דרבי שמעון בן לקיש והוה קא מצטער רבי יוחנן בתריה טובא אמרו רבנן מאן ליזיל ליתביה לדעתיה ניזיל רבי אלעזר בן פדת דמחדדין שמעתתיה אזיל יתיב קמיה כל מלתא דהוה אמר ר"י א"ל תניא דמסייעא לך אמר את כבר לקישא בר לקישא כי הוה אמינא מלתא הוה מקשי לי כ"ד קושייתא ופריקנא ליה כ"ד פירוקי וממילא רווחא שמעתא ואת אמרת תניא דמסייעא לך אטו לא ידענא דשפיר קאמינא הוה קאזיל וקרע מאניה וקא בכי ואמר היכא את בר לקישא היכא את בר לקישא והוה קא צווח עד דשף דעתיה מיניה בעו רבנן רחמי עליה ונח נפשיה:

(ע"ב) ואפילו הכי לא סמך רבי אלעזר ברי שמעון אדעתיה קביל עליה יסורין באורתא הוו מייכין ליה שיתין נמטי לצפרא נגדי מתותיה שיתין משיכלי דמא וכיבא למחר עבדה ליה דביתהו שיתין מיני לפדא ואכיל להו וברי ולא הוה שבקה ליה דביתהו למיפק לבי מדרשא כי היכי דלא לדחקוהו רבנן באורתא אמר להו אחי ורעי בואו בצפרא אמר להו זילו מפני בימול תורה יומא חד שמעה דביתהו אמרה ליה את קא מייתית להו עילווך כלית ממון של בית אבא אימרדה אזלת לבי נשא סליקו ואתו הנך שיתין ספונאי עיילו ליה

of sixty slaves, each of them having a purse with money; and the slaves prepared for him daily the sixty kinds of pap he used to eat. One day his wife said to her daughter: "Go and see what your father is doing." She went. Her father then said to her: "Go and tell your mother that we are richer than her parents." And he applied to himself the verse (Pr. 31, 14) *She is become like the merchant ships, from afar doth she bring her food.* Finally he ate, drank, became well, and went to college, and there he was questioned about sixty kinds of blood of women, and he purified all of them. The Rabbis murmured, saying: "Is it possible that of such a number there should not be a doubtful one?" And he said: "If it is as I have decided, all of them shall bring forth male children; if not, then there shall be at least one female among them." Accordingly, all of the children were born males, and were named Eliezer after him. We are taught in a Baraitha that Rabbi said: "Woe to the wicked government which prevented R. Eliezer from attending the college, and because of this, prevented the multiplying of Israel. When he was about to die, he said to his wife: "I know the Rabbis are angry with me [for I have captured many of their relatives as thieves], and they will probably not attend my funeral as they ought to do. You shall therefore leave me in my attic, and you shall not be afraid of me." R. Samuel b. R. Nachmeni said: "I was informed by the mother of R. Jochanan that she was told by the wife of R. Eliezer that no less than eighteen and no more than twenty-two years after his death she kept him in his attic. She used to ascend every day to examine his hair, and found nothing. When it happened that one hair fell out, blood was visible. One day she found a worm in his ear, and she was dejected. But he appeared to her in a dream, telling her: 'It is nothing to be dejected about, as this is a punishment for allowing a young scholar to be insulted in my presence. I did not protest against it, as I ought to have done!'" When two parties had a lawsuit, they used to come and stand by the door, and each of them would explain his case. Thereafter a voice was heard from the attic: "You, so-and-so, are unjust with your claims;" or "You, so-and-so, are just." It happened one day that his wife was quarreling with a neighbor, and the

שיתין עבדי כי נקיטי שיתין ארנקי ועבדו ליה שיתין מיני לפדא ואכיל להו יומא חד אמרה לה לברתה זיל בקי באבוך מאי קעביד האידנא אתיא אמר לה זיל אמרי לאמך שלנו גדול משלהם קרי אנפשיה (משלי לא) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה אכל ושתי וברי נפק לבית מדרשא אייתו לקמיה שיתין מיני דמא טהרינהו הוו קא מרנני רבנן ואמרי ס"ד לית בהו חד ספק אמר להו אם כמותי הוא יהיו כולם זכרים ואם לאו תהיה נקבה אחת ביניהם היו כולם זכרים ואסיקו להו אלעזר על שמיה. תניא אמר רבי כמה פריה ורביה ביטלה רשעה זו מישראל כי הוה קא ניחא נפשיה אמר לה לדביתהו ידענא בדרבנן דרתיחי עלי ולא מיעסקי בי שפיר אוגנין בעליתא ולא תדחלון מינאי. א"ר שמואל בר נחמני אישתעי לי אימיה דרבי יונתן דאישתעי לה דביתהו דרבי אלעזר ברי שמעון לא פחות מתמני סרי ולא טפי מעשרין ותרתין שנין אוגניתיה בעיליתא כי הוה סליקנא מעיינא ליה במזייה כי הוה משתמיט ביניתא מיניה הוה אתא דמא יומא חד חזאי ריחשא דקא נפיק מאודניה חלש דעתאי איתחזי לי בחלמא אמר לי לא מידי הוא יומא חד שמעי בזילותא דצורבא מרבנן ולא מחאי כדבעי לי. כי הוו אתו בי תרי לדינא הוו קיימי אבבא אמר מר מלתיה ומר מלתיה נפק קלא מעיליתיה ואמר איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי יומא חד הוה קא מינצית דביתהו בהדי שיבבתה אמרה לה תהא כבעליך

latter exclaimed: "It may occur to you, as to your husband, who is not buried." And when the Rabbis heard this, they said: "When this conduct goes to such an extent, it is an insult to the deceased." According to others, R. Simon b. Jochai, his father, appeared to one of the Rabbis in a dream, and said: "There is my young pigeon among you, and you do not care to bring it to me." The Rabbis decided to busy themselves with his funeral. However, the inhabitants of Akhbrin[2] would not let them remove R. Elazar from his attic, because during all the years that R. Elazar slept in his attic not a wild beast had come to their city. On one eve of the Day of Atonement, when the inhabitants of that city were busily engaged, the Rabbis hired some men of the village of Biri, and they took the corpse with the bed and brought it to the Rabbis, who removed it to the cave of his fathers. They, however, found the cave obstructed by a snake, and said: "Snake, snake, open thy mouth, and let the son enter to his father." And it did so.

Rabbi then sent [a message to the widow] saying that he would like to marry her, and she answered: "Shall a vessel that has been used for a sacred purpose be used for an ordinary purpose?" In Palestine they quote this: "Where the owner of the arms (warrior) hangs up his battle axe, should the shepherd, Kulba, hang up his bag?" Rabbi sent to her: "Let it be granted that he was greater than I in wisdom, but was he also greater than I in meritorious deeds?" And she answered: "You admit, then, that he was greater in wisdom than you, of which I was unaware. I am, however, aware that in meritorious deeds he was greater than you, for he submitted [with his good will] to sufferings." Whence is it known that R. Elazar was greater in wisdom than Rabbi? When Rabban Simon b. Gamaliel and R. Joshua b. Karcha were sitting in the college on benches, before whom R. Elazar and Rabbi were sitting on the floor while discussing *Halachic* questions, the sages remarked: "We are drinking the water of these two young men (i.e., enjoy their study) and we let them sit on the floor!" They prepared benches for them, and they

2.) A town in Upper Galilee.

שלא ניתן לקבורה אמרי רבנן כולי האי ודאי לאו אורח ארעא א"ד רבי שמעון בן יוחאי איתחזי להו בחלמא אמר להם פרידה אחת יש לי ביניכם ואי אתם רוצים להביא אצלי אזול רבנן לאיעסוקי ביה לא שבקו בני עכבריא דכל שני דהוה ניים ר"א בר שמעון בעיליתיה לא סליק חיה רעה למתייהו יומא חד מעלי יומא דכפורי הוה הוו טרידי שדרוה רבנן לבני בירי ואסקוה לערסיה ואמטיוה למערתא דאבוה אשכחוה לעכנא דהדרא ליה למערתא אמרו לה עכנא עכנא פתחי פיך ויכנס בן אצל אביו פתחה להו:

שלח רבי לדבר באשתו שלחה ליה כלי שנשתמש בו קדש ישתמש בו חול תמן אמרין באתר דמרי ביתא תלא זייניה כולבא רעיא קולתיה תלא שלח לה נהי דבתורה גדול ממני אבל במעשים טובים מי גדול ממני שלחה ליה בתורה מיהא גדול ממך לא ידענא אבל במעשים טובים ידענא דהוה קביל עליה יסורין בתורה מאי היא דכי הוו יתבי רשב"ג ורבי יהושע בן קרחה אספסלי יתבי קמייהו רבי אלעזר ברבי שמעון ורבי אארעא מקשו ומפרקו אמרו מימיהם אנו שותים והם יושבים על גבי קרקע עבדי להו ספסלי אסקינהו א"ל רשב"ג

ascended them. Rabban Simon b. Gamaliel then said to the sages: "I possess only one little dove (only one son), and you want me to lose it, [lest an evil eye affect him]." And they caused him to descend to his former seat on the floor. R. Joshua b. Karcha then said: "Is it right that he (Rabbi) who has a father, shall live, and he (R. Elazar) who has not, shall die?" They therefore caused R. Elazar b. R. Simon also to take his former seat on the floor. R. Elazar felt discouraged, saying: "They compare me to him (Rabbi)." Up to that time whenever Rabbi said anything, R. Elazar would support him; but from that time on, when Rabbi used to say, "I have an objection," R. Elazar b. Simon would say to him, "You mean to object to this and this; here is the answer to your objection. Now, you are surrounding us with a number of objections which are of no value." Rabbi felt discouraged and came to complain before his father, who answered: "My son, you should not be angry, for he (Elazar) is a lion, the son of a lion, and you are a lion, the son of a fox." And to this Rabbi referred when he said [elsewhere]: "There were three humble men, my father (Fol. 85), the children of Bathyra, and Jonathan, the son of Saul. My father (Rabban Simon b. Gamaliel), as said above; the Beni Bathyra, as it is said[3] that they themselves have made him the chief and elevated him to the post of Nassi, which they were occupying; and Jonathan b. Saul, as he said unto David (I Sam. 23, 17) *And thou wilt be king over Israel, and I will be next unto thee.* But perhaps Jonathan b. Saul said so because he had seen that the whole world was sympathizing with David; and also the Beni Bathrya, because they could not answer the questions submitted to them; but as to Rabban Simon b. Gamaliel, he was certainly one of the humblest men of the world. Rabbi then said: "I see that sufferings are favored." And he submitted himself to suffering for thirteen years, six of them with a stone in the bladder, and seven of them with scurvy. The steward of Rabbi's house was wealthier than King Sabur. When he used to feed the animals of Rabbi, the voices of the animals were heard for three miles. He used to do this at the time when Rabbi was entering the

3.) See Vol. II, page 22.

פרידה אחת יש לי ביניכם ואתם מבקשים לאבדה הימני אחתוה לרבי אמר להם רבי יהושע בן קרחה מי שיש לו אב יחיה ומי שאין לו אב ימות אחתוה נמי לר"א בר"ש חלש דעתיה אמר קא חשביתו ליה כוותי עד ההוא יומא כי הוה אמר רבי מלתא הוה מסייע ליה ר"א בר"ש מכאן ואילך כי הוה א"ל רבי יש לי להשיב א"ל ר"א בר"ש כך וכך יש לך להשיב זו היא תשובתך השתא הקפתנו תשובות חבילות שאין בהם ממש חלש דעתיה דרבי אתא א"ל לאבוה א"ל בני אל ירע לך שהוא ארי בן ארי ואתה ארי בן שועל והיינו דאמר רבי ג' ענותנין הן ואלו הם אבא (דף פה) ובני בתירה ויונתן בן שאול רשב"ג הא דאמרן בני בתירה דאמר מר הושיבוהו בראש ומינוהו לנשיא עליהם יונתן בן שאול דקאמר ליה לדוד (ש"א כג) ואתה תמלוך על ישראל ואני אהיה לך למשנה ממאי דלמא יונתן בן שאול דחזא דגריר עלמא בתר דוד בני בתירה נמי דחזו להלל דעדיף מינייהו אלא רשב"ג ודאי הואי ענוותן. אמר רבי חביבין יסורין קביל עליה תליסר שני שית בצמירתא ושבע בצפירנא ואמרי לה שבע בצמירתא ושית בצפירנא אהורייריה דבי רבי הוה עתיר משבור מלכא כד הוה רמי כיסתא לחיותא הוה אזיל קלא בתלת מילי הוה מכוין דרמי בההיא שעתא דעייל רבי לבית הכסא ואפילו

privy, and the sound of his cry [in pain] drowned their (the beasts') voices, so that even the sailors on the seaboard heard him. Nevertheless, the afflictions of R. Elazar b. R. Simon were of more value than Rabbi's for, while R. Elazar b. R. Simon submitted himself to them out of love, and they left him for the same reason; those of Rabbi's came as the cause of an incident, and left him through an incident. They came as the cause of an incident, as follows: There was a calf which was about to be taken to the slaughter, and it ran away and put its head under the garment of Rabbi and cried. "Go," Rabbi remarked to her, "because you are created for this purpose." It was then said [in Heaven]: "Since he had no mercy [with creatures], he shall be visited with afflictions." And it left him through an incident, as follows: One day, when his female servant was sweeping the house, she tried to sweep out some weasels which were thrown there. Rabbi, noticing what she was trying to do, said to her: "Let them alone, for it is written (Ps. 145, 9) *And his mercies are over all his works.*" It was then said in Heaven: "Because he has mercy with creatures, let us deal with him mercifully." During all the years in which Rabbi was suffering from his afflictions, it never happened that the country was in need of rain.

It happened that Rabbi came to the place where R. Elazar b. R. Simon used to dwell and asked whether that upright man had left a son. He was told that there was a son and that every prostitue whose price was two dinars paid him four dinars. Rabbi sent for him, ordained him [as Rabbi], and delivered him to R. Simon b. Assi b. L'guinia, his mother's brother. The first few days the youth used to say: "I will return to my place." And his uncle, [trying to persuade him to give his attention to study], would say to him: "People want to make you a scholar, and they spread over you a gold-trimmed cloak, [as sign of being ordained], and named you Rabbi; and yet you say that you will return to your former place." He thereupon replied: "I swear that I shall never again mention it." When he grew up he went to the college of Rabbi. When the latter heard his voice, he said: "The voice of this young man is similar to the voice of R. Elazar b. R. Simon." And he was told that this youth was his son. Rabbi then applied to him the

הכי מעבר ליה קליה לקלייהו ושמעי ליה נחותי ימא ואפילו הכי יסורי דרבי אלעזר בר׳ שמעון עדיפי מדרבי דאילו רבי אלעזר ברבי שמעון מאהבה באו ומאהבה הלכו דרבי על ידי מעשה באו ועל ידי מעשה הלכו. על ידי מעשה באו מאי היא דההוא עגלא דהוו קא ממטו ליה לשחיטה אזל תליא לרישיה בכנפיה דרבי וקא בכי א״ל זיל כי לכך נוצרת אמרי הואיל ולא קא מרחם ליתו עליה יסורין. על ידי מעשה הלכו יומא חד הוה קא כנישא אמתיה דרבי ביתא הוה שדיא בני כרכושתא וקא כנשא להו אמר לה שבקינהו כתיב (תהלים קמה) ורחמיו על מעשיו אמרי הואיל ומרחם נרחם עליה כלהו שני יסורי דרבי אלעזר לא שכיב אינש בלא זמניה כולהו שני יסורי דרבי לא אצטריך עלמא למטרא דאמר רבה בר רב שילא קשה יומא דמטרא כיומא דדינא ואמר אמימר אי לאו דצריך לעלמא בעו רבנן רחמי עלייהו ומבטלי ליה אפילו הכי כי הוו עקרי פוגלא ממשרא הוה קיימא בירא מליא מיא:

איקלע רבי לאתריה דרבי אלעזר ברבי שמעון אמר להו יש בן לאותו צדיק אמרו לו יש לו בן וכל זונה שנשכרת בב׳ שוכרתו בד׳ אתיוה אסמכיה ברבי ואשלמיה לר׳ שמעון בן איסי בן לקוניא אחוה דאימי כל יומא הוה אמר לקרייתי אנא איזיל א״ל חכים עבדו יתך וגולתא דדהבא פרסו עליך ורבי קרו לך ואת אמרת לקרייתי אנא איזיל א״ל מומי עזובה דא. כי גדל יתיב במתיבתא דרבי שמעיה לקליה אמר הא קלא דמי לקליה דרבי אלעזר ברבי שמעון אמרו ליה בריה הוא קרי עליה

(משלי יא) פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות הכם פרי צדיק עץ חיים זה רבי יוסי ברבי אלעזר ברבי שמעון ולוקח נפשות חכם זה ר"ש בן איסי בן לקוניא כי נח נפשיה אמטיוה למערתא דאבוה הוה הדרא לה עכנא למערתא אמרו לה עכנא עכנא פתחי פיך ויכנס בן אצל אביו לא פתחה להם כסבורים העם לומר שזה גדול מזה יצתה בת קול ואמרה לא מפני שזה גדול מזה זה היה בצער מערה וזה לא היה בצער מערה:

אקלע רבי לאתריה דרבי טרפון אמר להו יש בן לאותו צדיק שהיה מקפח את בניו אמרו לו בן אין לו בן בת יש לו וכל זונה שנשכרת בב׳ שוכרתו בארבע אתיוה לקמיה א"ל אי הדרת בך יהיבנא לך ברתאי הדר ביה א"ד נסבה וגרשה א"ד לא נסבה כלל כדי שלא יאמרו בשביל זו חזר זה ולמה ליה כולי האי דאמר רב יהודה אמר רב ואמרי לה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ואמרי לה א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל המלמד את בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר (ירמיה טו) אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד כל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו הקב"ה גוזר גזירה מבטלה בשבילו שנאמר (ירמיה טו) ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה:

א"ר פרנך א"ר יוחנן כל שהוא ת"ח ובנו

passage (Pr. 11, 30) *The fruit of the righteous is the tree of life, and the wise draweth souls to himself. The fruit of the righteous,* refers to R. Jose b. R. Elazar, the son of R. Simon, *and the wise, draws souls to himself,* refers to R. Simon, his uncle. When he (R. Jose) died, they brought him to the cave of his father, and found it encircled by a snake. The Rabbis said: *"Achna, achna* (snake), open thy mouth, and let the son enter to his father." But it did not listen to them. They thought it was because his father was a greater man. A Heavenly voice went forth and said: "Not because the father was greater than the son, but because the father had suffered in the cave, and the son did not suffer in the cave."[4]

Rabbi once happened to come to the city where R. Tarphon used to dwell, and asked: "Has the man who used to swear by his children[5] left a son?" And he was told that he had left no son, but a grandson of his daughter, and that he was so beautiful that even prostitutes whose price was two dinars would pay four to him. He sent for him, and said: "If you will repent, I shall give you my daughter." And he did so. According to some, he married Rabbi's daughter, but divorced her afterwards; and according to others, he did not marry her at all, so that people should not say that he repented only for the sake of this woman. But what was the reason that Rabbi troubled himself so much in such cases? R. Juda said in the name of Rab, according to others, R. Chiya b. Abba said in the name of R. Jochanan, and according to still others, R. Samuel b. Nachmeni said in the name of R. Jonathan: "He who teaches the Torah to the son of his neighbor will be rewarded with a seat in the heavenly college; as it is said (Jer. 15, 19) *Behold, thus said the Lord. . . . Thou shalt stand before me, and if thou bring forth the precious from the vile, thou shalt be as my mouth.* And he who teaches the Torah to the son of an *Am Ha'aretz,* even if the Holy One, praised be He, ordained an evil decree against the world, He will abolish it [for the sake of this meritorious act]; as it is said (Ib.) *And if thou bring forth the precious from the vile."*

R. Parnach said in the name of R. Jochanan: "He who is a scholar himself, and also

4.) See Vol. 1, pages 136-139, for the full story of the cave.
5.) R. Tarphon was accustomed to swear: "May I bury my children if it is not so—and so."

his son and also his grandson are scholars, the Torah will not depart from his children for everlasting; as it is said (Is. 59, 20) *And My words which I have put in thy mouth shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy children, nor of the mouth of thy children's children, said the Lord, from henceforth—and unto all eternity."* What does the second, "said the Lord," mean? This means that the Holy One, praised be He, said: "I am the surety that so it will continue." What does *for henceforth and unto all eternity,* mean? R. Jeremiah said: "From now on the Torah returns to its old inn."

R. Joseph fasted forty days, and he heard a heavenly voice: "It shall not depart out of thy mouth." He fasted another forty days, and heard: "It shall not depart out of thy mouth and out of thy children's mouth." He then fasted forty days more, and he heard: "Also out of the mouth of thy children's children." He then said: "For the latter generations I have no more to fast, for the Torah usually returns to its old inn."

When R. Zera ascended to Palestine, he fasted one hundred days in order to forget the Babylonian Talmud, so that he should not become confused by it. Then he fasted another hundred days, that R. Eliezer might not die during his life, so that he would not have to bear all the troubles of the congregation. Then he fasted another hundred days, that the fire of Gehenna might not affect him. Every thirty days he used to examine himself by a heated oven, and the fire did not affect him. It happened, however, one day, that the Rabbis gave their attention to this, and he burned his hips, on account of which he was named the "Little one with the burned hips."

R. Juda said in the name of Rab: (Jer. 9, 11-12) *Who is the wise man that may understand this? And who is he to whom the mouth of the Lord hath spoken, that he may declare it; for what is the land destroyed?* (Ib. b) The beginning of the verse was questioned by the sages, but in vain. The continuation of the verse was questioned by the prophets, also without any result, until the Holy One, praised be He, explained it Himself in the succeeding verse. And the Lord said: ***"Because they forsook my law, which I had set before them."*** R. Juda said in the name of Rab: "This signifies [that

ת"ח ובן בנו ת"ח שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם שנאמר (ישעיה נט) **ואני זאת בריתי** אותם אמר ה' וגו' לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם. מאי אמר ה' אמר הקב"ה אני ערב לך בדבר זה מאי מעתה ועד עולם אמר רבי ירמיה מכאן ואילך התורה מחזרת על אכסניא שלה:

רב יוסף יתיב ארבעין תעניתא ואקריוה לא ימושו מפיך יתיב מ' תעניתא אחרינא ואקריוה לא ימושו מפיך ומפי זרעך יתיב מאה תעניתא אחרינא ואקרויה לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר מכאן ואילך לא צריכנא תורה מחזרת על אכסניא שלה:

רבי זירא כי סליק לארעא דישראל יתיב מאה תעניתא דלישכח תלמודא דבבלאה מיניה כי היכי דלא נטרדיה יתיב ק' תעניתא אחרנייתא דלא לישכוב רבי אלעזר בשניה ונופלין עילויה מילי דצבורא ויתיב ק' אחריני דלא נשלוט ביה נורא דגיהנם כל תלתין יומין הוה בדק נפשיה שגר תנורא סליק ויתיב בגויה ולא הוה שלטה ביה נורא יומא חד יהבו ביה רבנן עינא ואיחרכו שקיה וקרי ליה קטינא חריך שקיה:

אמר רב יהודה אמר רב (ירמיה ט) מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ דבר זה (ע"ג) אמרו חכמים ולא פירשוהו אמרו נביאים ולא פירשוהו עד שפרשו הקב"ה בעצמו שנאמר (שם) ויאמר ה' על עזבם את תורתי אשר נתתי לפניהם אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו

בתורה תחלה אמר רב נחמן מ"ד (משלי יד) בלב נבון תנוח חכמה ובקרב כסילים תודע בלב נבון תנוח חכמה זה ת"ח בן ת"ח. ובקרב כסילים תודע זה ת"ח בן עם הארץ. אמר עולא היינו דאמרי אינשי אסתירא בלגינא קיש קיש קריא. א"ל רבי ירמיה לרבי זירא מ"ד (איוב ג) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו. אטו לא ידעינן דקטן וגדול שם הוא אלא כל המקטין עצמו על דברי תורה בעולם הזה נעשה גדול לעולם הבא וכל המשים עצמו כעבד על דברי תורה בעולם הזה נעשה חפשי לעולם הבא:

ר"ל הוה מציין מערתא דרבנן כי מטא למערתא דרבי חייא איעלמא מיניה חלשה דעתיה אמר רבש"ע לא פלפלתי תורה כמותו יצתה בת קול ואמרה לו תורה כמותו פלפלת תורת כמותו לא רבצת:

כי הוו מינצו רבי חנינא ורבי חייא א"ל רבי חנינא לרבי חייא בהדי דידי קא מנצית ח"ו אי משתכחת תורה מישראל מהדרנא לה מפלפולי א"ל רבי חייא לרבי חנינא בהדי דידי קא מנצית דעבדי לתורה דלא תשתכח מישראל מאי עבידנא אזלינא ושדינא כיתנא וגדלינא נישבי וציידנא טביי ומאכילנא בשרייהו ליתמי ואריכנא מגילתא וכתיבנא חמשה חומשי ומליקנא למתא ומקרינא חמשא ינוקי

even when they did study the Torah], they did not pronounce the prescribed benediction for it."[6] R. Nachman said: What is the meaning of the following passage (Pr. 14, 33) *In the heart of the man of understanding resteth wisdom, but in the bosom of the fools it is made known;* i.e, *In the heart of the man of understand resteth wisdom,* refers to a scholar, the son of a scholar; *but* [*the little which is*] *in the bosom of fools is made known,* refers to a scholar the son of a commoner." Ulla said: "This is what people say: 'A single coin in a bottle cries *kish-kish,"* (clangs).[7] R. Jeremiah said to R. Zera: "What is the meaning of the passage (Job. 3, 19) *The small with the great is there, and the servant free from his master.* Do we not know then that the great and small are there? It must therefore be interpreted thus: He who makes himself little for the purpose of studying the Torah in this world, will become great in the future world; and also he who hires himself for a slave to the Torah in this world, will become a free man in the future world."

Resh Lakish used to mark the caves of the Rabbis.[8] When he was about to do so with the cave of R. Chiya, it was concealed before him, and he became despondent and said: "Sovereign of the Universe! Did I not argue on the Torah just as he did?" A Heavenly voice came forth and said: "Yea, thou didst argue in the Torah as he did, but thou didst not spread the teachings of the Torah as he did."

When R. Chanina and R. Chiya were quarreling with each other, R. Chanina would say to R. Chiya: "Are you quarrelling with me, who am able to renew the Torah, by means of my discussion, should it be forgotten?" Whereupon R. Chiya would answer R. Chanina: "Are you quarrelling with me, who have caused that the Torah should not be forgotten in Israel? I did thus: I have sown flax, prepared nets from it, caught deer, made of their skins parchment, and with their meat I fed orphans. I wrote on the parchment the five books of the Pentateuch, each on a separate roll, and

6.) The benediction before one begins to study the Torah is: Blessed art Thou, O Lord, our God, King of the Universe, Who hast sanctified us by Thy commandments, and commanded us to occupy ourselves with the words of the Torah. Through this Benediction the scholar accepts the truth that the Torah is a product of God, hence its respect and obedience. But, if the Benediction is withheld, it proves that the scholar considers the Torah on a par with all other science; then it loses its reverential importance, which is just as important as the Torah itself.

7.) An ignorant man boasts of what little knowledge he has.

8.) Priests are prohibited from stepping on graves that they might not become unclean.

בחמשה חומשי ומתנינא שיתא ינוקא שיתא סדרי ואמרנא להו עד דהדרנא ואתינא אקרו אהדדי ואתנו אהדדי ועבדי לה לתורה דלא תשתכח מישראל היינו דאמר רבי גדולים מעשה חייא א"ל רבי ישמעאל ברבי יוסי אפילו ממר א"ל אין אפילו מאבא א"ל ח"ו לא תהא כזאת בישראל:

א"ר זירא אמש נראה לי ר' יוסי בר ר' חנינא אמרתי לו אצל מי אתה תקוע אמר לי אצל רבי יוחנן ורבי יוחנן אצל מי אצל רבי ינאי ורבי ינאי אצל מי אצל רבי חנינא ורבי חנינא אצל מי אצל רבי חייא אמרתי לו ורבי יוחנן אצל רבי חייא לא אמר לי באתר דזקוקין דנורא ובעורין דאשא מאן מעייל בר נפחא לתמן. א"ר חביבא אשתעי לי רב חביבא בר סורמקי חזי ליה ההוא מרבנן דהוה שכיח אליהו גביה דלצפרא הוו שפירין עיניה ולאורתא דמיין כד מיקליין בנורא אמרי ליה מאי האי אמר לי דאמרי ליה לאליהו אחוי לי רבנן כי סלקי במתיבתא דרקיע אמר לי בכולהו מצית בהו לאיסתכולי לבר מגוהרקא דרבי חייא דלא תסתכל ביה מאי סימנייהו בכולהו אזלי מלאכי כי סלקו ונחתי לבר מגוהרקי דרבי חייא דמנפשיה סליק ונחית ולא מצאי לאוקמי אנפשאי איסתכלי ביה אתו תרי בוטיטי דנורא ומחייה לההוא גברא וסמינהו לעיניה למחר אזלי אשתטחי אמערתיה אמינא מתניתא דמר מתנינא ואתסאי:

used to go to a city, taking five little boys, instructing each of them in one of the above books until each knew the contents by heart. I also took six other boys, and instructed each of them in a different section of the Mishnah, saying to the boys: 'Until I return, each of you shall teach the others the book which is known to each of you and not to the other;' and so I have caused the Torah not to be forgotten in Israel." And this is why Rabbi exclaimed: "O how great are the acts of Chiya!" R. Ishmael b. R. Jose said to him: "Are they even greater than yours, master?" And he answered: "Yea!" "Are they even greater than father's?" And he said: "Nay, such a thing cannot happen in Israel."

R. Zera said: "Last night R. Jose b. Chanina appeared to me in a dream, and I questioned him: 'Where are you placed in the Heavenly College?' And he answered: 'By the side of R. Jochanan.' 'And where is R. Jochanan placed?' 'By the side of R. Janai.' 'And where is R. Janai placed?' 'By the side of R. Chanina.' 'And R. Chanina?' 'By the side of R. Chiya.' I then said: "Is not R. Jochanan worthy of being placed by the side of R. Chiya?" And he answered: "Into a place which is illumined and from which rays come forth, who will dare to bring the son of Naphcha?'" R. Chabiba said: "I was told by R. Chabiba b. Surmachi, who saw one of the Rabbis to whom Elijah frequently appeared, that in the morning his eyes were beautiful and in the evening they were red, as if burnt by fire. And to the question, 'Why is this so?' he told me: 'I have asked Elijah to show me the Rabbis while they were ascending to the Heavenly College.' And he rejoined: 'At all of them you may look, but at the carriage in which R. Chiya rises you must not look.' 'And what is the sign by which it may be recognized?' I asked. 'All the Rabbis are accompanied by angels when ascending and descending, except the carriage of R. Chiya, which ascends and descends by itself. I, however, could not refrain, and gazed upon it. Then two rays blinded my eyes. On the morrow I went to the cave of R. Chiya, fell upon it, and prayed, saying, 'I am studying your Baraitha, O Master!'[9] and I was cured.'"

9.) R. Chiya composed the Baraitha, just as Rabbi did the Mishnah.

Elijah used to appear frequently in the college of Rabbi. On one of the days during new-moon, a bright day, Elijah did not appear; and when he was questioned thereafter for the reason of his absence he said: "It takes time until I awake Abraham, wash his hands, wait until he prays, and bring him to sleep again. The same I do with Isaac, and the same with Jacob." Rabbi then questioned him: "Why do you not awaken all of them at the same time?" "This I am not allowed, as it is to be feared that if they should all pray together, they would bring the Messiah before his time." And Rabbi asked him: "Is their equal to be found in this world?" And he said: "Yea! there are R. Chiya and his sons." Rabbi then ordered a fast-day, and placed R. Chiya and his sons on the altar. When they came to the section [of the Eighteen Benedictions], *He who causes the wind to blow,* a wind came; and when they came to the words, *He who causes rain,* rain *came.* When, thereafter, they were about to say the third section of resurrection, the world began to tremble, and in heaven it was questioned: "Who has revealed this secret to the world?" "Elijah did it!" Elijah was brought and was punished with sixty fiery lashes. He then appeared [at the place where R. Chiya was praying], as an angry bear, and scattered them.

Samuel of Yarchina was the physician of Rabbi. When Rabbi had sore eyes, he said to him: "I hsall inject some medicine into them." Rabbi said: "I cannot endure it." "I will smear some salve over it." But Rabbi answered him: "I cannot endure it." He then poured some medicine into a tube, placed it under his head while he was in bed, and he was cured. Rabbi essayed to invest Samuel with the title of Rabbi, but never had the opportunity, and Samuel said to him: "Let the master not be so sorry, for I have seen the book which was submitted to Adam the first, and in there it is written: Samuel of Yarchina (Fol. 86) will be named a sage, but not a Rabbi, and Rabbi will be cured through him. It is also written there: Rabbi and R. Nathan are the last of the Tannaic period (the Mishnah); R. Ashi and Rabina, the last of the Amorite period.[10] The sign for this is (Ps. 73, 17) *Until I*

אליהו הוה שכיח במתיבתא דרבי יומא חד ריש ירחא הוה נגה ליה ולא אתא אמר ליה מאי טעמא נגה ליה למר אמר ליה אדאוקמינא לאברהם ומשינא ידיה ומצלי ומגנינא ליה וכן ליצחק וכן ליעקב ולוקמינהו בהדי הדדי סברי תקפי ברחמי ומייתי ליה למשיח בלא זמניה א"ל יש דוגמתן בעולם הזה אמר ליה איכא רבי חייא ובניו גזר רבי תעניתא ואחתינהו לרבי חייא ובניו אמר משיב הרוח ונשב זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מטרא כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא אמרי ברקיע מאן גלי רזיא בעלמא אמרי אליהו אתיוהו לאליהו מחיוהו שתין פולסי דנורא אתא אידמי להו כדובא דנורא על בינייהו וטרדינהו:

שמואל ירחינאה אסייה דרבי הוה חלש רבי בעיניה אמר ליה אימלי לך סמא אמר ליה לא יכילנא אשטר לך משטר אמר ליה לא יכילנא הוה מותיב ליה סמני בגובתא תותי בי סדיא ואיתסי הוה קא מצטער רבי למסמכיה ולא הוה מסתייעא מלתא אמר ליה לא לצטער מר לדידי חזי לי ספרא דאדם הראשון וכתיב ביה שמואל ירחינאה (דף פו) חכים יתקרי רבי לא יתקרי ואסו דרבי על ידו תהא. רבי ורבי נתן סוף משנה רב אשי ורבינא סוף הוראה וסימניך (תהלים עג) עד אבא אל מקדשי אל

10.) The period of the Amoraim, the composers of the Talmud, extended to about six generations and they flourished between 219 and 500 of the common era. See Jewish Encyclopedia.

enter the sanctuary of God and understand (Abina) what this future will be."

R. Cahana said: "I was told by C. Chama, the son of Chassa's daughter, that Rabba b. Nachmeni's death was due to religious persecution." The Government was informed that there was a man among the Jews who prevented thirteen thousand Jews from paying head-tax one month during the summer and one month during the winter. The government sent an officer to arrest him, but could not find him at home. Rabba meantime ran away from Pumbaditha to the city of Akura, thence to Agina, Sh'chin, Triph, and Eina Damim, and from Eina Damim back to Pumbaditha. It happened that the officer [who went in search for Rabba] stopped at the same inn in which Rabba was concealed. The inn-keeper set a table for the officer. After he had drunk two goblets of wine the table was taken away, and it happened that the face of the officer was turned about. The host came to Rabba, and appealed to him: "What shall we do [to cure him]? for he is a representative of the King [and we might be held responsible]?" Rabba ordered that a table be set again with one goblet of wine, and then the table taken away and he would be cured. They did so, and the officer was cured. Then the officer said: "I am certain that the man I want is here." He searched for him and found him, saying: "I will go from here and report that I could not find you. Should they put me to death, I will not disclose it; but should they torture me, I will tell the truth." He then took Rabba, locked him up in a chamber, and took the key with him. Rabba prayed [to God], and the wall fell [miraculously]; he ran away and went to Agma, sat down on a trunk of a tree, and began studying. In the meantime there was a dispute in the Heavenly College about a case of Levitical purity, in which some decreed that it was impure and others than it was pure, and it was decided that Rabba b. Nachmeni should decide the case, for he used to say: "I am the only master in the treatise of *Nega'im,*[11] and I am master in the treatise of *Oholoth.*"[12] They sent the angel of death for him, but he could not touch him, as he did not cease studying for one moment. In the meantime

אבינה לאחריתם:

אמר רב כהנא אשתעי לי רב חמא בר ברתיה דחסא רבה בר נחמני אגב שמדא נח נפשיה אכלי ביה קורצא בי מלכא אמרו איכא חד גברא ביהודאי דקא מבטל תריסר אלפי גברא מישראל ירחא בקייטא וירחא בסיתוא מכרגא דמלכא שדרו פריסתקא דמלכא אבתריה ולא אשכחיה ערך ואזיל מפומבדיתא לאקרא מאקרא לאגמא ומאגמא לשחין ומשחין לצריבא ומצריבא לעינא דמיא ומעינא דמיא לפומבדיתא איקלע פריסתקא דמלכא לההוא אושפיזא דרבה קריבו תכא קמיה ואשקוהו תרי כסי ודליוה לתכא מקמיה הדר פרצופיה לאחוריה אמרו ליה מאי נעביד ליה גברא דמלכא הוא אמר להו קריבו תכא לקמיה ואשקוהו חד כסא ודליוה לתכא מקמיה וליתסי עבדו ליה הכי ואיתסי אמר מידע ידענא דגברא דקא בעינא הכא הוא בחיש אבתריה ואשכחיה אמר אזלינא מהא אי מקטל קטלו לההוא גברא לא מגלינא ואי נגידא מנגדין ליה מגלינא אתיוה לקמיה עייליה לאדרונא וטרקיה לבבא באנפיה בעא רחמי פרק אשיתא ערק ואזל לאגמא הוה יתיב אגירדא דדקלא וקא גרים קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא אם בהרת קודמת לשער לבן טמא ואם שער לבן קודמת לבהרת טהור ספק הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקיעא אמרי טמא אמרי מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות שדרו שליח בתריה ולא הוה מצי מלאך המות למקרב ליה דלא הוה פסיק פומיה מגרסיה אדהכי נשיב זיקא

11.) Treats of the laws relating to leprosy of men, garments and dwelling, according to Lev. 13-14.
12.) Treats of tents and houses conveying the ritual uncleanliness of the dead body, according to Num. 19, 15.

a wind blew and rustled the trees of the forest, whereupon Rabba thought that the officers were after him and said: "Let me rather die than to be over-taken by the Government." When he was dying, [he was questioned about the dispute in the Heavenly College, and] he uttered the words, *Tahor, Tahor* (pure). Then a Heavenly voice went forth, saying: "Well is it with thee Rabba b. Nachmeni, that thy body is pure, and that thy soul left thy body while thou wast saying pure." A tablet fell in the city of Pumbaditha, [upon which it was announced that] Rabba b. Nachmeni was taken to the Heavenly College. Then Abaye and all the Rabbis of the college went to occupy themselves with his funeral; but they did not know where to find his body, and they went to Agma, and they saw a swarm of birds which made a shade under them, and they remained so, without moving. And the Rabbis understood that this was the place where the dead one was to be found. They lamented for him three days and three nights. Another tablet fell with the inscription: "He who will separate himself [from here] will be put under the ban." And they lamented for him seven days more. Then another tablet fell with the inscription: "Go to your houses in peace." On the day when Rabba died, a storm arose and threw a certain merchant who was riding a camel on one side of the River Papa upon the other side of the river. Being astonished, he asked, "What is it?" He was answered: "Rabba b. Nachmeni is dead." He then arose and said: "Sovereign of the Universe! The whole world is Thine, and Rabba b. Nachmeni is also Thine. Thou dost love Rabba, and Rabba loveth Thee—why, then, shouldst Thou destroy the world?" Subsequently the storm abated.

R. Simon b. Chalafta was a fat man. On one hot day he ascended to the top of a mountain to cool himself. He asked of his daughter to fan him, promising her therefor a talent's worth of nard. In the meantime a wind began to blow, and he said to his daughter: "How many talent's worth of nard is to be given to the creator of this wind?"

(Fol. 83) MISHNAH. The following incident happened with R. Jochanan b. Mathia, who said to his son: "Go and hire laborers for us." He did so, with the under-

ואושא ביני קניא סבר גונדא דפרשי הוא אמר תינח נפשיה דההוא גברא ולא ימסר בידא דמלכותא כי הוה קא ניחא נפשיה אמר טהור טהור יצאת בת קול ואמרת אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאת נשמתך בטהור נפל פיתקא מרקיע בפומבדיתא רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה נפקי אביי וכולהו רבנן לאיעסיק ביה לא הוו ידעי דוכתיה אזלו לאגמי חזו צפרא דמטללי וקיימי אמרי שמע מינה התם הוא ספדוהו תלתא יומי ותלתא לילותא נפל פיתקא כל הפורש יהא בנדוי ספדוהו שבעה יומי נפל פיתקא לכו לבתיכם לשלום. ההוא יומא דנח נפשיה דלייה זעפא ודריה להאי טייעא כי רכיב גמלא מהאי גיסא דנהר פפא ושדייה בהך גיסא אמר מאי האי אמרו ליה נח נפשיה דרבה בר נחמני אמר לפניו רבש"ע כולא עלמא דידך הוא ורבה בר נחמני דידך הוא את דרבה ורבה דידך אמאי קא מחרבת ליה לעלמא נח זעפא:

רבי שמעון בן חלפתא בעל בשר הוה יומא חד הוה חמימא ליה הוה סליק ויתיב אשינא דטורא אמר לה לברתיה בתי הניפי עלי במניפא ואני אתן ליך ככרין דנרד אדהכי נשב זיקא אמר כמה ככרים דנרד למארי דיכי:

(דף פג) משנה. מעשה ברבי יוחנן בן מתיא שאמר לבנו צא ושכור לי פועלים הלך ופסק

להם מזונות כשבא אצל אביו אמר לו בני אפילו אם אתה עושה להם כסעודת שלמה בשעתו לא יצאת ידי חובתך שהם בני אברהם יצחק ויעקב וכו׳:

גמרא. (דף פו ע״ב) למימרא דסעודתא דאברהם אבינו עדיפא מדשלמה והכתיב (מ״א ד) ויהי לחם שלמה ליום אחד שלשים כור סלת וששים כור קמח עשרה בקר בריאים ועשרים בקר רעי ומאה צאן לבד מאיל צבי ויחמור וברבורים אבוסים ואמר גוריון בן אסטיון משמיה דרב הללו לעמילן של טבחים ר׳ יצחק אומר הללו לציקי קדרה. ואמר ר׳ יצחק אלף נשים היו לשלמה כל אחת ואחת עשתה לו בביתה כך מאי טעמא זו סבורה שמא אצלה סועד היום וזו סבורה שמא אצלה סועד היום ואילו גבי אברהם כתיב (בראשית יח) ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב וא״ר יהודה אמר רב בן בקר אחד רך ב׳ וטוב ג׳ התם תלתא תורי לתלתא גברי הכא לכל ישראל ויהודה שנאמר (מ״א ד) יהודה וישראל רבים כחול אשר על שפת הים. מאי ברבורים אבוסים אמר רב שאובסים אותם בעל כרחן ושמואל אמר שאובסים ועומדים מאליהם ור׳ יוחנן אמר מביאים תור ממרעיתו בדלא אנים ותרנגולת מאשפתה בדלא אניסא אמר רבי יוחנן מובחר שבבהמות שור מובחר שבעופות תרנגולת אמר אמימר זוגתא אוכמתא בי בטניתא דמשתכחא ביני עצרי דלא מציא פסיא קניא:

(בראשית יח) ואל הבקר רץ אברהם אמר רב יהודה אמר רב בן בקר אחד רך ב׳ וטוב ג׳ ואימא חד כדאמרי אינשי רכיך וטוב א״כ לכתוב רך טוב מאי וטוב ש״מ לדרשה ואימא

standing that they should be fed; and when he came to his father, the latter said to him: "My son, even if you should provide them with meals like the banquets of King Solomon in his time, you are not sure that you have done your duty, as they are the children of Abraham, Isaac and Jacob."

(Fol. 83b) Shall we assume that the meals of Abraham were better than those of Solomon? Behold, it is written (I Kings 5, 21-13) *And Solomon's provision for one day was thirty measures of fine flour and three-score measures of meal; ten fat oxen, and twenty oxen out of the pastures, and a hundred sheep, besides harts, and gazelles, and roebucks, and fatted fowl.* And Gurion b. Astyou, in the name of Rab, said that the fine flour and meal were only for skimming the foam, the dough which the cooks used to place over the pots; and R. Isaac said that each wife of the thousand, which Solomon had, used to prepare such a meal, thinking that he might come to partake of his meal with her. And concerning Abraham it is written (Gen. 18, 77) *And Abraham ran unto the herd, and fetched a calf tender and good.* Whereupon R. Juda said in the name of Rab: "A calf is one; tender, two; and good three." There Abraham took three oxen for only three men, [an ox for each man], but concerning Solomon all that is mentioned were for the many people of Israel and Juda, as it is said (I Kings 4, 20) *Juda and Israel were numerous as the sand which is by the sea.* What is meant by *fatted fowl?* Said Rab: "Stuffed fowl." And Samuel said: "They were fat without stuffing." R. Jochanan said: "An ox fed without doing any labor, and a hen that was not occupied with hatching." R. Jochanan said: "The best of cattle is an ox, and the best of fowls is a hen." Ameimar said: "This refers to a black hen which feeds herself in the vineyard with the seeds of grapes and which cannot step over a seed (because of its excess fat)."

(Gen. 18, 7) *And Abraham ran unto the herd, etc.* R. Juda said in the name of Rab: "A calf is one; tender, two; and good is three." Why not say one, as people say tender and good? Then it should be written a good, tender calf. Why *and* good? To signify that it was another one. But then there are only two? As the words "and good" signify another one, so does also the

word "tender." Rabba b. Ulla (according to others R. Hoshia, and according to still others R. Nathan b. Hoshia) raised the following objection: "Is it not written (Ib., ib., ib) *And gave him to a young man, and he hastened to dress him* (*in the singular*)?" This means that each of them he gave to a separate man for dressing. *And he took cream and milk, and the calf which he had dressed* (Ib.); i.e., each thing which was ready first, he placed before them. But why were three necessary, was not one sufficient? R. Chanan b. Raba said: "He wanted a whole tongue with mustard to give to every one of them."

R. Tanchum b. R. Chanilai said: "A man should never conduct himself differently from the custom of that place where he abides, for Moses, when he ascended to heaven, did not eat; and the angels of heaven, when they descended to earth, ate and drank." Ate and drank! How can you think so? Say: They appeared as if they were eating and drinking. R. Juda said in the name of Rab: "All that Abraham did for the angels by himself, the Holy One, praised be He! did for his children by Himself, and what Abraham did through a messenger, the Holy One, praised be He! did the same for his children through a messenger; i.e., *and Abraham ran unto the herd,* hence (Num. 11, 31) *and a wind went forth from the Lord. He took cream and milk,* hence (Ex. 16, 4) *I will let rain for you bread from heaven. And he stood by them,* hence (Ex. 17, 6) *I will stand before thee. And Abraham went with them,* hence (Ex. 13, 21) *And the Lord went before them. Let a little water be fetched,* hence (Ex. 17, 6) *and thou shalt smite the rock, and there shall come out water from it, and the people shall drink.* And Rab differs from R. Chama b. Chanina; for R. Chama b. Chanina said (according to some it was taught in the school of R. Ishmael): "In reward for three things [which Abraham had done] his children merited three things: as reward for the *cream and milk* they merited the mannah; as reward for that *he stood by them under the tree,* his children merited the pillar of cloud; and as reward for *let a little water,* etc., they merited the well of Miriam. *Let a little water, I pray you, be brought, and wash you feet.* R. Janai b. Ishmael said: "The angels said to Abraham: 'Do you sus-

תרי מדוטוב לדרשת רך נמי לדרשת מתיב רבה בר עולא ואי תימא רב הושעיא ואי תימא רבי נתן ברי אושעיא ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו כל חד וחד יהבי לנער חד. ויקח חמאה וחלב ובן הבקר וגו׳ דקמא קמא דמטיא אייתי לקמייהו ולמה לי תלתא תסגי בחד אמר רב חנן בר רבא כדי להאכילן ג׳ לשונות בחרדל:

א״ר תנחום בר חנילאי לעולם אל ישנה אדם מן המנהג שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם ומלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם אכלו ס״ד אלא אימא נראו כמו שאכלו ושתו. א״ר יהודה אמר רב כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקדוש ברוך הוא לבניו בעצמו וכל מה שעשה אברהם על ידי שליח עשה הקדוש ברוך הוא לבניו על ידי שליח (בראשית יח) ואל הבקר רץ אברהם (במדבר יא) ורוח נסע מאת ה׳. ויקח חמאה וחלב (שמות טז) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. והוא עומד עליהם תחת העץ (שם יז) הנני עומד לפניך שם על הצור בחורב. אברהם הולך עמם לשלחם (שם יג) וה׳ הולך לפניהם יומם. יקח נא מעט מים (שם יז) והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם ופליגא דרב חמא ברי חנינא דאמר רב חמא ברבי חנינא וכן תנא דבי רבי ישמעאל בשכר ג׳ זכו לג׳ בשכר חמאה וחלב זכו למן בשכר והוא עומד עליהם זכו לעמוד הענן. בשכר יוקח נא מעט מים זכו לבארה של מרים. (בראשית יח) יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם אמר רבי ינאי ברבי ישמעאל אמרו לו וכי בערביים חשדתנו

pect us to be Arabs who bow themselves to the dust of their feet? Thou hast already a son, Ishmael, who is doing so.'"

And the Lord appeared unto him in the grove of Mamre. . . . in the heat of the day (Gen. 18, 11). What does *in the heat of the day,* mean? R. Chama b. Chanina said: "This day was the third after Abraham's circumcision, and the Holy One, praised be He! came to inquire after Abraham's [health]; and to prevent Abraham from troubling himself with guests, the Lord caused the day to be intensely hot, so that no one should go out. Abraham, however, sent out his servant, Eliezer, to search for guests; and he went out but found none. Abraham said: 'I do not trust you.' That is what people say: 'There is no trust in slaves.' He then went out himself, when he met the Holy One, praised be He, standing by the door. Thus it is written, *Pass not away, I pray thee, from Thy servant* (Ib). For when He saw that, he tied up [his wound] and untied it, He said: 'It is not the proper custom to stop here' and was about to leave Abraham. For that reason it is written, *And he lifted up his eyes and looked,* etc.—i.e., in the beginning they stopped, but when they observed his suffering they said, 'It is not customary to stop here.' Then, he ran to meet them." Who were these three men? Michael, Gabriel and Raphael. Michael came to give the message to Sarah, Raphael to cure Abraham, and Gabriel to destroy Sodom. But is it not written (Ib. 19, 1) *And two angels came to Sodom?* Michael accompanied Gabriel, in order to rescue Lot, and there is also evidence from the passage (Ib.) *And he overthrew,* etc. And it is not written "they have overthrown." What is the reason that concerning Abraham it is written: *So do as thou hast spoken.* And concerning Lot it is written (Fol. 87) *And he pressed upon them?* (Ib. 19, 3) R. Elazar said: "Infer from this that one may decline an offer from a person inferior to himself, but not from a superior one."

It is written: *And I will fetch a morsel of bread;* and after that it reads: *And Abraham ran unto the herd.* "Infer from this," said R. Elazar, "that the righteous promise little and do much, but the wicked promise much and do nothing." And whence do you derive the latter statement? From

שהם משתחוים לאבק רגליהם כבר יצא ממנו ישמעאל:

(בראשית יח) וירא אליו ה׳ וגו׳ כחום היום מאי כחום היום אמר רבי חמא בר חנינא אותו היום יום שלישי של מילה של אברהם היה ובא הקב״ה לשאול באברהם הוציא הקב״ה חמה מנרתקה כדי שלא יטריח אותו צדיק באורחים שדריה לאליעזר למיפק לבראי נפק ולא אשכח אמר לא מהימנינא לך היינו דאמרי תמן לית הימנותא בעבדי נפק איהו חזייה להקב״ה דקאי אבבא היינו דכתיב (שם) אל נא תעבור מעל עבדך כיון דחזא דקא אסר ושרי אמר לאו אורח ארעא למיקם הכא היינו דכתיב (שם) וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם מעיקרא אתו קמו עליה כי חזיוהו דהוה ליה צערא אמרו לאו אורח ארעא למיקם הכא מאן נינהו ג׳ אנשים מיכאל וגבריאל ורפאל מיכאל שבא לבשר את שרה רפאל שבא לרפאות את אברהם גבריאל דאזיל למהפכיה לסדום והכתיב (שם יט) ויבאו שני המלאכים סדומה בערב דאזיל מיכאל בהדיה לשזביה ללוט דיקא נמי דכתיב (שם) ויהפוך את הערים האל ולא כתיב ויהפכו ש״מ. מאי שנא לגבי אברהם דכתיב כן תעשה כאשר דברת ומאי שנא גבי לוט דכתיב (דף פז) (בראשית יט) ויפצר בם מאד א״ר אלעזר מכאן שמסרבין לקטן ואין מסרבין לגדול:

כתיב (בראשית יח) ואקחה פת לחם וכתיב ואל הבקר רץ אברהם א״ר אלעזר מכאן שהצדיקים אומרים מעט ועושים הרבה רשעים אומרים הרבה ואפילו מעט אין עושים מנ״ל

Ephron (Ib. 23, 15) *A land . . . four hundred shekels of silver current with the merchant.* Hence they did not take any other money but such as was current with merchants.

(Gen. 18) *And they said unto him, "Where is Sarah?"* etc. R. Juda said in the name of Rab (according to others in the name of R. Isaac): "The angels knew very well that Sarah was in her tent. Why did they ask for her? In order to increase her grace in the eyes of her husband." R. Jose b. Chanina said: "For the purpose of sending her a cup of benediction." It was taught in the name of R. Jose: Why are the letters *Aleph, Yud, Vav* of the word (*Elav*) (unto him) dotted in the Holy Scrolls? The Torah teaches us a lesson in manners: that when one comes as a guest he should make inquiries of the host about the health of his wife. But did not Samuel say: "It is not proper to inquire about a woman?" Through her husband it is permitted.

(Gen. 18, 12) *After I am waxed old,* etc. R. Chisda said: "After her body was wrinkled, and the folds increased, the body was again smooth, the wrinkles of age were straightened out, and beauty returned once more." It is written (Ib) *My lord being old.* And further it is written: *I am old.* Hence, the Holy One, praised be He! did not refer to Abraham, when he said this. Regarding this the disciples of R. Ishmael said: "So great is peace, that even the Holy One, praised be He! changed her words for the purpose of peace, as it is said: *She said my lord is old.* And it is further written: *And the Lord said unto Abraham. . . since I am old." Who would have said unto Abraham that Sarah should suckle her children?* (Ib.) How many children did Sarah suckle? R. Levi said: "That day on which Abraham weaned Isaac, he made a great banquet; and his neighbors of all nations murmured, saying: 'Behold, an old man and an old woman took a child from the market, proclaiming him for their own son. And this is not enough for them, but they are giving banquets, to convince the people that it is as they say.' What did our father Abraham do? He proceeded to invite all the great men of his generation, and Sarah our mother, invited their wives, and everyone of them brought her child along, but without their nurses, and a miracle occured

מעפרון מעיקרא כתיב (שם כג) ארץ ארבע מאות שקל כסף ובסוף כתיב (שם) וישמע אברהם אל עפרון וישקול אברהם לעפרון וגו׳ עובר לסוחר דלא שקיל מיניה אלא קנטרין דאיכא דקרו ליה לתיקלא קנטרא:

(בראשית יח) ויאמרו אליו איה שרה וגומר ויאמר הנה באהל להודיע ששרה אמנו צנועה היתה אמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי יצחק יודעים היו מלאכי השרת ששרה אמנו באהל היתה אלא מאי באהל כדי לחבבה על בעלה רבי יוסי בר״ח אמר כדי לשגר לה כוס של ברכה. תניא משום ר׳ יוסי למה נקוד על איו שבאליו למדה תורה דרך ארץ שישאל אדם באכסניא שלו והאמר שמואל אין שואלין בשום אשה כלל על ידי בעלה שאני:

(בראשית יח) אחרי בלותי היתה לי עדנה אמר רב חסדא אחר שנתבלה הבשר ורבו הקמטים וחזר היופי למקומו. כתיב (שם) ואדוני זקן וכתיב ואני זקנתי דלא מותיב הקדוש ברוך הוא כדקאמרה איהי תנא דבי רבי ישמעאל גדול השלום שאפילו הקב״ה שינה בו שנאמר ותצחק שרה וגו׳ ואדוני זקן וכתיב ויאמר ה׳ אל אברהם וגו׳ ואני זקנתי. (שם כא) ותאמר מי מלל לאברהם היניקה בנים שרה כמה בנים היניקה שרה א״ר לוי אותו היום שגמל אברהם את יצחק בנו עשה סעודה גדולה היו כל אומות העולם מרננים ואומרים ראיתם זקן וזקנה שהביאו אסופי מן השוק ואומרים בננו הוא ולא עוד אלא שעושין משתה גדול להעמיד דבריהם מה עשה אברהם אבינו הלך וזימן כל גדולי הדור ושרה אמנו זימנה את נשותיהם וכל אחת ואחת הביאה בנה עמה ומניקתה לא הביאה ונעשה נס בשרה אמנו ונפתחו דדיה

to Sarah, that her breasts opened like two springs, and she nursed all the children there. But it was still murmured and said: 'As Sarah was ninety years old, it is possible that she had borne a child; but Abraham, who is over a hundred years, how is it possible that he should be able to beget children?' Then the face of Isaac at once changed, and resembled the face of Abraham, so that everyone proclaimed: 'Abraham begot Isaac.'"

Until the time of Abraham there was no mark of old age, and anyone who wanted to talk to Abraham spoke to Isaac, or vice versa, [since their appearance was the same]. Then Abraham prayed, and the mark of old age was visible, as it is said (Ib. 47) *And Abraham was old.* Until the time of Jacob there was no sickness [death occurred suddenly]. Then Jacob prayed that sickness should come before death; as it is said (Ib. 48, 1) *Behold, thy father is sick.* Until the time of the prophet Elisha there was no one who was cured of sickness. But Elisha prayed and was cured; as it is said (II Kings 13) *Elisha was sick of the sickness where he had to die,* which signifies that previously he was sick and was cured. Our Rabbis were taught: "Three times was Elisha sick; first at the time he discharged Gechazi from his service,[13] secondly when he set the bears on the children,[14] and the third time when he died."

CHAPTER NINE.

(Fol. 107) R. Juda said unto Rabin b. R. Nachman: "My brother, see that you do not buy an estate close to the city, for R. Abahu in the name of R. Huna, quoting Rab, said: 'A man must not stand and observe his neighbor's field when the fruit is nearly ripe, because of an evil eye.'" Is that so? Did not R. Abba meet the disciples of Rab, and ask them, "What has Rab to say to the following verses: (Deut. 28, 3-5) *Blessed shalt thou be in the city, blessed shalt thou be in the field. Blessed shalt thou be at thy coming in, and blessed shalt thou be at thy going out.*" And they answered: "Thus said Rab: *'Blessed shalt thou be in the city,* means your house shall be near the Synagogue. *Blessed shalt thou be in the field,* means that

13.) II Kings 5, 26-27.
14.) II Kings 2, 24.

כשתי מעינות והניקה את כלם ועדיין היו מרננים ואומרים אם שרה הבת תשעים תלד אברהם בן ק׳ יוליד מיד נהפך קלסתר פנים של יצחק ונדמה לאברהם פתחו כולם ואמרו (בראשית כה) אברהם הוליד את יצחק:

עד אברהם לא הוה זקנה מאן דהוה בעי למשתעי בהדי אברהם משתעי בהדי יצחק בהדי יצחק משתעי בהדי אברהם אתא אברהם בעי רחמי והוה זקנה שנאמר (בראשית כד) ואברהם זקן בא בימים. עד יעקב לא הוה חולשא אתא יעקב בעא רחמי והוה חולשה שנאמר (בראשית מח) ויאמר ליוסף הנה אביך חולה. עד דאתא אלישע לא הוה דחליש ואתפח אתא אלישע בעי רחמי ואתפח שנאמר (מ״ב יג) ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו מכלל דחלה חולי אחריתי. תנו רבנן שלשה חלאים חלה אלישע אחד שדחפו לגיחזי בשתי ידיו ואחר שגירה דובים בתינוקות ואחד שמת בו שנאמר ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו:

המקבל פרק תשיעי

(דף קז) אמר ליה רב יהודה לרבין בר רב נחמן רבין אחי לא תזבון ארעא דסמיכא למתא דא״ר אבהו א״ר הונא אמר רב אסור לו לאדם שיעמוד על שדה חבירו בשעה שעומדת בקמותיה איני והא אשכחינהו ר׳ אבא לתלמידי דרב אמר להו מאי אמר רב בהני קראי (דברים כח) ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך ואמרו ליה הכי אמר רב ברוך אתה בעיר שיהא ביתך סמוך לבית הכנסת ברוך אתה בשדה שיהא

your estate should be nearer to thy city. *Blessed shalt thou be at thy coming in,* means you shall find your wife and family ready to please you. *And blessed shalt thou be at thy going out,* means that your offspring shall be equal to you.'" And R. Abahu remarked: "R. Jochanan interpreted them differently—namely: *Blessel shalt thou be in the city,* means that the privy shall be near your house, but not a Synagogue, for R. Jochanan holds that there is a reward for each pace. *Blessed shalt thou be in the field,* means that your estate shall be grouped in three; one-third in grain, one in olives, and the other in wine. *Blessed shalt thou be in thy coming in and in thy going out,* means that your departing from this world shall be equal to your entering, as your entrance was without any sin, so shall be your departure." [Hence we see that it is a blessing if the estate is near the city]? (Ib. b) This is not difficult to explain. The latter means when it is fenced in, but the former means when it is not fenced in.

(Deut. 7, 15) *And the Lord will take away from thee all sickness.* Rab said: "This refers to an evil eye." And Rab believed this theory, as it happened once that he was at the cemetery, and after doing some research work he said: "I see that ninety-nine of the dead were killed by an evil eye, and only one died a natural death." But Samuel said: "All sickness is from the air,"[1] for Samuel believes in the theory that every sickness and death is caused by the air. But are there not some that were killed by the government? If not for the air, a medicine could be prepared that would restore those also." R. Rose b. Chanina said: "This refers to sanitary conditions, for the master said that it is healthy if the filth of the nose and the filth of the ears are discharged in small quantity; but, in large quantity it is unhealthy." Raba, however, said that that passage refers to a cold; for Raba said everything is in the power of Heaven (comes through no human fault) except sickness from cold, draft and heat, as it is said (Pr. 22, 5) *Thorns and snares are on the way of a perverse man; He that,* etc. R. Eliezer said it refers to the gall; and so also have we been taught in a Baraitha: The word *Machla* refers to the gall. And why is it

נכסיך קרובים לעיר. ברוך אתה בבואך שלא תמצא אשתך ספק נדה בשעת ביאתך מן הדרך. ברוך אתה בצאתך שיהו צאצאי מעיך כמותך. וא"ל ר' יוחנן לא אמר הכי אלא ברוך אתה בעיר שיהא בית הכסא סמוך לשלחנך אבל בית הכנסת לא ור"י לטעמיה דאמר שכר פסיעות יש ברוך אתה בשדה שיהו נכסיך משולשין שליש בתבואה שליש בזיתים שליש בגפנים. ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם מה ביאתך לעולם בלא חטא כך יציאתך מן העולם בלא חטא (ע"ב) לא קשיא הא דמהדר ליה שורא ורתקא הא דלא מהדר ליה שורא ורתקא:

(דברים ז) והסיר ה' ממך כל חולי אמר רב זה העין רב לטעמיה דרב סליק לבי קברי עבד מאי דעבד אמר תשעים ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ ושמואל אמר זה הרוח ושמואל לטעמיה דאמר שמואל הכל ברוח ולשמואל הא איכא הרוגי מלכות הנך נמי אי לאו זיקא עבדי להו סמתרי וחיי ר' יוסי ברבי חנינא אמר זו צואה דאמר מר צואת החוטם וצואת האוזן רובם קשה ומעוטם יפה ר"ח אמר זו צנה דאמר ר"ח הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר (משלי כב) צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם ר' אלעזר אומר זו מרה. תניא נמי הכי מחלה זו מרה ולמה נקרא שמה

1.) See above that he cured Rabbi with a method similar to the most modern science. Here again Samuel holds the theory that the air is an important factor in physics.

called *Machla?* Because it makes the whole body of man sick. According to others it is called *Machla,* because there are eighty-three kinds of sicknesses of which the cause is only the gall,[2] and all these sicknesses can be avoided by consuming bread with salt and a pitcher of water early in the morning.

Our Rabbis were taught: "Thirteen advantages can be gained by taking the early morning meal—namely, prevention from heat, colds, winds, evil spirits, and it also brightens the fool; the winning of a lawsuit; learning, teaching, his words are listened to, his learning is retained, his flesh does not give too much heat, and he does not lust after a strange woman, and the meal also kills the parasites in the intestines; and according to others it removes jealousy and substitutes love." Raba said to Raba b. Mari: "Whence do we know what people say, 'Sixty racers cannot reach the man who takes his meal early in the morning.'"[3]

Raba b. R. Huna possessed a forest on the shore of a river, and when he was asked to cut it down he answered: "Let the forests which are before and behind mine be cut down, and then I will cut down mine." But how could he answer so? Is it not written (Zeph. 2, 1) *Gather yourselves together.* And Resh Lakish said: This means "Correct thyself first, and then others." The forests before and behind him belonged to a governor of the Persians, Parzak (Fol. 108), and Rabba was aware that he would not agree to cut down his, consequently the carriers of the boats could not pass anyhow; and what would be the use of cutting down his own? Rabba b. R. Nachman was sailing a boat, and had seen a forest on a shore, and to the question, Whose is it? he was told that it was Rabba b. R. Huna's. Rabba b. R. Nachman applied to him the verse (Ezra 9, 2) *And the hand of the princes and the rulers hath been the first in this trespass,* and ordered his people to cut it down. When Rabba b. R. Huna came and found them cutting, remarked: "He who has cut this, his own branches shall be cut off." And it was said that during all the years of the existence of Rabba b. R. Huna

2.) The numerical value of the letters *Machla* amounts to eighty-three.
3.) See above p. 54 for the full paragraph.

מחלה שהיא מחלה כל גופו של אדם ד"א מחלה שפ"ג חלאים תלויין במרה וכולם פת שחרית במלח וקיתון של מים מבטלתן:

תנו רבנן י"ג דברים נאמרו בפת שחרית מצלת מן החמה ומן הצנה ומן הזיקין ומן המזיקין ומחכימת פתי וזוכה בדין ללמוד תורה וללמד ודבריו נשמעים ותלמודו מתקיים בידו ואין בשרו מעלה הבל ונזקק לאשתו ואינו מתאוה לאשה אחרת והורגת כנה שבבני מעים ויש אומרים אף מוציא את הקנאה ומכנים את האהבה. אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמרי אינשי שיתין רהיטי רהוט ולא מטו לגברא דמצפרא כרך וכו' (כדאמרינן לעיל בב"ק פרק החובל).

רבה בר רב הונא הוה ליה ההוא אבא אגודא דנהרא אמרו ליה ניקוץ מר אמר להו קוצו עילאי ותתאי והדר ניקוץ אנא היכי עביד הכי והכתיב (צפניה ב) התקוששו וקושו ואר"ל קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים התם אבא דבי פרזק רופילא הוה ואמר אי קייצו קייצנא ואי לא קייצו אמאי איקוץ דאי ממתחי להו אשלייהו מסתגי להו (דף קח) ואי לא לא מסתגי להו. רבה בר רב נחמן הוה קאזיל בארבא חזא ההוא אבא דקאי אגודא דנהרא אמר להו האי דמאן אמרו ליה דרבה בר רב הונא אמר (עזרא ט) ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה אמר להו קוצו קוצו. אתא רבה בר רב הונא אשכחיה דקייץ אמר מאן דקצייה תקוץ ענפיה אמרו כולהו שני דרבה בר רב הונא

the children of Rabba b. R. Nachman did not live long.

(Fol. 114) Rabba b. Abahu met Elijah at a cemetery of idolators. "Is not the master a priest, a descendant of Aaron?" he asked Elijah. "Why then do you stand on a cemetery?" It seems that you have never studied the Section *Taharot* (purifications)," remarked Elijah, "in which there is a Baraitha: R. Simon b. Jochai said: Graves of idolaters do not defile, for it is said (Ez. 34, 31) *And ye, My flock, the flock of My pasture, are men,* which signifies that ye are called men, but not idolators." Rabba replied: 'I can hardly afford to study the four necessary sections [Festivals, Damages, Women and Holiness], should I yet undertake to study six?" Elijah then asked, "Why not?" "Because," answered he, "I cannot make my livelihood." Elijah then took him to Paradise and told him to take some of the leaves lying on the floor in the garden, and he did so. While going out he heard some one saying: "Who else has consumed his share in the future world as Rabba did?" He then shook his garment and the leaves fell out. However, his garment retained the smell of them, and he sold in for twelve thousand dinars; but he donated them to his sons-in-law.

(Fol. 115) Our Rabbis were taught: (Deut. 24, 10) *Thou shalt not go into his house to take his pledge;* i.e., in his house only you shall not go; you may, however, go into the house of the one who guaranteed, and so says the passage (Pr. 20, 16) *Take away his garment because he has been surety for a stranger.* And it is also said (Ib. 6, 1-4) *My son, if thou hast become surety for thy friend,* which means, if you were surety, then give him that which you have assured, and if you have no money, see some friend, who will ask him to favor you.

END OF BABA METZIA.

לא איקיים ליה זרעא לרבה בר רב נחמן:

(דף קיד) אשכחיה רבה בר אבוה לאליהו דקאי בבית הקברות של נכרים א"ל לאו כהן הוא מר מ"ט קאי מר בבית הקברות אמר ליה לא מתני מר טהרות דתניא רשב"י אומר קבריהם של עכו"ם אין מטמאין שנאמר (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אתם קרויין אדם ואין עכו"ם קרויין אדם א"ל בארבעה לא מצינא בשיתא מצינא א"ל ואמאי א"ל דחיקא לי מלתא דבריה ועייליה לג"ע א"ל פשוט גלימך ספי שקול מהני טרפי ספא שקיל כי הוה נפיק שמע דאמר מאן קאכיל לעלמיה כרבה בר אבוה נפץ שדינהו אפילו הכי אתיוה לגלימיה סחט גלימיה ריחא זבניה בתריסר אלפי דינרי פלגינהו לחתנוותיה:

(דף קטו) תנו רבנן (דברים כד) לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו לביתו אי אתה נכנס אבל אתה נכנס לביתו של ערב וכן הוא אומר (משלי כז) קח בגדו כי ערב זר וגו'. ואומר (שם ו) בני אם ערבת לרעך תקעת לזר כפיך נוקשת באמרי פיך נלכדת באמרי פיך עשה זאת אפוא בני והנצל כי באת בכף רעך לך התרפס ורהב רעיך אם ממון יש לו בידך התר לו פסת יד ואם לאו הרבה עליו ריעים:

סליק מסכת בבא מציעא

BABA BATHRA[1]

בבא בתרא

CHAPTER ONE.

(Fol. 3) (Haggai 2, 9) *The glory of this latter house shall be greater than that of the former.* Rab and Samuel, and according to others R. Jochanan and R. Elazar, differ in the interpretation of this verse. According to the former it refers to the building itself; and according to the latter, it refers to the years of its existence. (Ib. b) In reality, however, it was both, for the latter was more beautiful and existed longer.

Herod was a servant of the Hasmoneans, and there was a little girl among them upon whom he set his eyes. One day he heard a voice saying that a servant who would rebel that day, would succeed. Thereupon he slew all his superiors except that little girl; and when she saw that he intended to marry her, she ascended to the roof of the house and announced: "If it happens that one shall claim that he is descended from the Hasmoneans, be it known that he is a slave, for all Hasmoneans were slain except myself, and I now commit suicide by throwing myself from this roof." She then jumped down and was killed. He took and preserved her in honey for seven years; according to some authorities he kept her preserved to make the people believe that he married a royal daughtr. Herod then said to himself: "Who are likely to insist upon the fulfillment of the passage (Deut. 17, 15) *From the midst of thy brethren shalt thou set a king,* etc? Surely, the Rabbis, [who are the leaders of Israel]." He therefore slew all the Rabbis, and left only Baba b. Buta, with whom to take council [on important matters]. He put a garland made of skins of hedge-hogs around Baba b. Buta's head, which pricked out his eyes [and he became blind]. One day Herod came disguised and sat before him, saying: "See, master, what the bad slave, Herod, has done. He killed all the Rabbis and he killed all the men in authority." Whereupon Baba b. Buta answered: "What can I do to him?" "Let the master curse him," remarked Herod. Baba b. Buta answered him: "It is written (Ecc. 10, 20)

השותפין פרק ראשון

(דף ג) (חגי ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון רב ושמואל ואמרי לה רבי אלעזר ורבי יוחנן חד אמר בבנין וחד אמר (ע"ב) בשנים ואיתא להא ואיתא להא:

הורדוס עבדא דבית חשמונאי הוה נתן עיניו באותו תינוקת יומא חד שמע בת קלא דהות קאמרה כל עבדא דמריד השתא הצלח קם קטלינהו לכולהו מרוותיה ושיירה לאותה תינוקת כדי חזת ההיא תינוקת דקא בעי למנסבה סליקא לה לאיגרא ורמא קלא ואמרה כל מאן דאתי ואמר מדבית חשמונאי קאתינא עבדא הוא דלא אשתייר מינייהו אלא ההיא ינוקתא וההיא ינוקתא תפול ותימות השתא נפלה לה ומתה טמנה בדובשא שבע שנים א"ד בא עליה וא"ד לא בא עליה מ"ד בא עליה ליתוביה ליצריה למ"ד לא בא עליה למה ליה למעבד הכי כי היכי דניפוק ליה שם דנסיב בת מלכא אמר מאן דריש (דברים ה) מקרב אחיך תשים עליך מלך רבנן קם קטלינהו לכולהו רבנן שייריה לבבא בן בוטא למיסב עצה טובה (דף ד) אהדר ליה כלילה דיאלי ונקרינהו לעיניה יומא חד אתא ויתיב קמיה אמר ליה חזי מר האי עבדא בישא מאי עבד קם קטלינהו לכולהו רבנן וקטלינהו לכולהו מרוותיה אמר ליה מאי איעבד ליה אמר ליה נלטייה מר אמר ליה כתיב (קהלת י) גם במדעך

1.) Last Gate, treats of laws concerning real estate and commerce, also concerning heriditary succession.

מלך אל תקלל אמר ליה האי לאו מלך הוא אמר ליה לא יהא אלא עשיר דכתיב (שם) ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר א"ל והכתיב (שמות כג) ונשיא בעמך לא תאור בעושה מעשה עמך אמר ליה מסתפינא איכא אינש דשמע מלתא ואזיל ומודע ליה אמר ליה השתא מיהא ליכא איניש גבן אמר ליה (קהלת י) כי עוף השמים יוליך את הקול. אמר ליה אנא הוא אי הוה ידענא דצניעיתון כולי האי לא הוה קטילנא לכו השתא מאי תקנתיה דההוא גברא אמר ליה הוא כבה אורו של עולם ילך ויעסוק באורו של עולם הוא כבה אורו של עולם רבנן דכתיב (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור ילך ויעסוק באורו של עולם בית המקדש דכתיב (ישעיה ב) ונהרו אליו כל הגוים א"ד הכי אמר ליה הוא סימא עינו של עולם רבנן דכתיב (במדבר טו) ואם מעיני העדה ילך ויעסוק בעינו של עולם בית המקדש דכתיב (יחזקאל כד) הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם אמר ליה מסתפינא ממלכותא אמר ליה שדר שליחא ליזיל שתא באורחא וליעכב שתא וליהדר שתא אדהכי והכי סתרת ליה ובנית ליה עבד הכי שלחו ליה אם לא סתרת אל תסתור אם סתרת אל תבנה אם סתרת ובנית עבדא בישא בתר דעבדין מתמלכין אם זיינך עלך ספרך כאן לא רכא ולא בר רכא הורדוס

Even in thy thoughts, thou must not curse a king." Herod said: "But he is not a king at all." And Baba answered: "Even if he be only rich, it is written (Ib., ib.) *In thy bed chambers, do not curse the rich." "But* it is written (Ex. 22, 27) *A ruler among thy people, thou shalt not curse,* which means only when he does as the people of Israel do; but he, Herod, does the opposite," Herod argued. "I am afraid of him," Baba answered, "lest someone report that to him." Herod continued: "But there is no one who can tell him, as only you and I are here." And Baba rejoined (Ib.) *For a bird of the air can carry the sound,* etc. Then, rejoined Herod: "I am Herod, and I did not know that the Rabbis were so careful. Had I been aware of this I would not have slain them; but now I crave your advice. Whereupon Baba said: "You have extinguished the light of the world. Go and occupy yourself in kindling the light of the world; you have extinguished the light of the world, the Rabbis, as it is written (Pr. 6, 23) *For the commandments is a lamp, and the Torah is light;* go and occupy yourself in kindling the light of the world, to build the Temple, concerning which it is written (Is. 2, 2) *And unto it (The Temple) shall shine all the nations."* According to some authority Baba said to him: "You blinded the eyes of the world, the spiritual leaders, as it is written (Num. 15, 24) *And if from the eyes of the congregation,* etc. Go, therefore and occupy thyself in building the eye of the world, which is now the Temple, as it is written (Ezek. 24, 21) *I will profane My sanctuary. . . the desire of your eyes.* "But I fear the Roman government," Herod said. Whereupon Baba said: "Send a messenger to Rome, whom it shall take a year to reach there, and let him remain there a year. Since his return will also consume a year, during the three years you can take apart this Temple and build a new one." Herod did so, and the answer was: "If you have not as yet taken apart the old one, let it remain so; if you have already taken it apart, do not build a new one; and if you have already taken apart and also rebuilt, such is the custom of bad slaves; they seek advice after the thing is already done. If you still wear the armor [with which you have killed the Hasmoneans] and therefore feel proud, your record, however, is in our archives, in which

עבדא קלניא מתעבד ומנא לן דהאי רכא לישנא דמלכותא הוא דכתיב (שמואל ב ג) ואנכי היום רך ומשוח מלחמה. אבע"א מהכא (בראשית מא) ויקראו לפניו אברך. אמרו מי שלא ראה בנין הורדוס לא ראה בנין נאה מימיו במאי בנייה אמר רבה באבני שישא ומרמרא א"ד באבני כוחלא שישא ומרמרא אפיק שפה ועייל שפה כי הכי דלקבל סידא סבר למישעייה בדהבא אמרי ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמחזי כי אדוותא דימא:

ובבא בן בוטא היכי משיא ליה עצה להורדוס והאמר רב יהודה אמר רב ואיתימא רבי יהושע בן לוי מפני מה נענש דניאל מפני שהשיא עצה לנבוכדנצר דכתיב (דניאל ד) להן מלכא מלכי ישפר עליך וחטיך בצדקה פרק ועויתך במחן ענין הן תהוה ארכא לשלותך וגו׳ וכתיב (שם) ולקצת ירחין תרי עשר. אבע"א שאני עבדא דאיחייב במצות ואבע"א שאני בהמ"ק דלא סגי בלא מלכא ומנא לן דאיענש שהשליכוהו לגוב אריות: (דף ג ע"ב) ובבא בן בוטא היכי אסביה עצה להורדוס למסתריה לבית המקדש והאמר רב חסדא לא לסתור איניש בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי אבע"א שאני מלכותא דלא הדרא ביה דאמר שמואל אי אמר מלכותא עקרנא טורא עקר ולא הדר ביה. אבע"א תיוהא חזי ביה:

(דף ז ע"ב) ההוא חסידא דהוה רגיל דקא משתעי אליהו בהדיה בנה בית שער ולא אשתעי בהדיה:

רבי יהודה נשיאה רמא דשורא ארבנן אמר

it can be seen that you are neither a king, nor a descendant of kings, but Herod, the slave who freed himself." It was said that he who had not seen the new Temple of Herod had not, in all his life, seen a handsome building. With what material did he build it? Raba said: "With ornamented marble stones of different colors, the stones being not in a straight line, but alternately projecting and receding, the gaps being intended to receive the lime." He intended to cover it with gold, but the Rabbis advised him not to do so, because as it was it looked like a surging sea.

But how did Baba b. Buta give Herod such advice? Did not R. Juda in the name of Rab, or in the name of R. Joshua b. Levi, say that Daniel was punished for giving good advice to Nebuchadnezzar, as it is written (Dan. 4, 24) *Wherefore, O king, let my counsel be agreeable unto thee, and break off thy sins by alms giving, and thine iniquities by showing mercy to the poor; if there may be a lengthening of thy prosperity;* and it is written (Ib., ib. 26) *At the end of twelve months,* etc. If you wish you may say that it is different with a slave who himself is bound to observe [certain] commandments and is therefore considered an Israelite. And if you wish I may say that with the Temple it was different, for without the king it could not be rebuilt at all. And whence do we know that Daniel was punished. He was thrown into the lion's den. (Fol. 3b) And again how did Baba b. Buta advise Herod to destroy the Temple? Had not R. Chisda said that an old synagogue must not be destroyed until a new one is built? If you wish I may say that in this case it is different, because when a king gives a command it will surely be built; for Samuel said that if a king gives orders even to remove a mountain his order is always fulfilled. And if you wish I may say that Baba b. Buta noticed some cracks in the Temple and was afraid that it might cave in. Therefore, he had the right to order its destruction.

(Fol. 7b) There was a pious man to whom Elijah spoke frequently, but after he had built a gate to his courtyard [preventing the poor from entering], Elijah stopped speaking to him.

R. Juda the Nasi, taxed the Rabbis with the expense of the fortified wall of the city.

Resh Lakish said to him: "The Rabbis did not need any guard, for it is written (Ps. 139, 18) *Should I count them, they would be more numerous than the sand.* Shall we assume that this refers to the righteous, since concerning all Israel it is written (Gen. 22, 17) *As the sand which are upon the sea-shore.* How can it be possible that the righteous should be more than the sands? We must therefore say that it refers to the deeds of the righteous which, if counted, would be more numerous than the sand. Now, if the little sands guard the sea, how much more should the acts of the upright, which are more than the sands, guard their performers?" When Resh Lakish came before R. Jochanan, the latter said: "Why not say from the following (Songs 8, 10) *I am a wall, and my breasts like the towers thereof;* i.e., *I am a wall,* refers to the Torah. *And my breast like the towers thereof,* (Fol. 8) refers to the scholars." Resh Lakish, however, explains the last passage as Raba did, namely: "*I am a wall,* refers to the congregation of Israel; *And my breasts like the towers thereof,* refers to the house of prayer and the houses of learning." R. Huna b. R. Chisda taxed the Rabbis. R. Nachman b. Isaac said to him: "By this act you have transgressed the Pentateuch, the Prophets, and the Hagiographa. The Pentateuch (Deut. 33, 3) *Yea, Thou also lovest the tribes; all their saints were in Thy hand; and they prostrate before Thy feet, received Thy words.* Thus said Moses before the Holy One, praised be He: 'Sovereign of the Universe, even when Thou lovest the heathens, the saints of Israel shall be in Thy hand;' (i.e., they shall be guarded by Thee). The prophets (Hos. 8, 10) *But even though they should be given among the nations, now will I gather them up; and they shall be humbled by reason of the burden of king and princes.* And Raba said: 'This verse was written in the Aramaic language, [the expression *vitnu* (given) should be read *yishnu* (to study)]; i.e., if all the Israelites who are in exile should occupy themselves with the study of the Torah, the gathering of them would be at hand soon; but if only a few of them study, then they should be exempt merely from the burdens imposed by kings or princes.' And the Hagiographa (Ezra 7, 24) *No one shall be empowered to impose any tax, tribute, or toil,* etc. And R.

ליה רשב"ל רבנן לא צריכי נטירותא דכתיב (תהלים קלט) אספרם מחול ירבון אספרם למאן אילימא לצדיקים דנפישי מחלא השתא בכולהו ישראל כתיב בהו (בראשית כב) כחול אשר על שפת הים צדיקים דאית בהו נפישי מחלא אלא אלו מעשיהם של צדיקים שאספרם מחול ירבון וק"ו ומה חול שמועט מגין על הים מעשיהם של צדיקים שהם מרובים עאכ"ו. כי אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל אמאי לא תימא ליה מהאי קרא (שיר ח) אני חומה ושדי כמגדלות אני חומה זו תורה ושדי כמגדלות (דף ח) אלו תלמידי חכמים והוא סבר לה כדדרש רבא אני חומה זו כנסת ישראל ושדי כמגדלות אלו בתי כנסיות רב הונא בריה דרב חסדא שדא כרגא ארבנן אמר ליה רב נחמן בר יצחק עברת אדאורייתא אדנביאים אדכתובים. אדאורייתא דכתיב (דברים לג) אף חובב עמים כל קדושיו בידך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע אפילו בשעה שאתה מחבב העכו"ם יהיו כל קדושיו בידך. והם תכו לרגלך תני רב יוסף אלו ת"ח שמכתתין את רגליהם מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה ישא מדברותיך לישא וליתן בדבריו של מקום. אדנביאים דכתיב (הושע ח) גם כי יתנו בגוים עתה אקבצם ויחלו מעט ממשא מלך שרים אמר רבא פסוק זה בלשון ארמית נאמר אם כלם יתנו בגוים עתה אקבצם ואם מעט מהם ויחלו ממשא מלך ושרים אדכתובים דכתיב (עזרא ז) מנדה בלו והלך לא שליט למרמא עליהם ואמר רב יהודה

Juda said: 'This refers to all kinds of taxes.'"

Rabbi opened his storehouses of grain in the years of famine, and announced that admission would be given only to those who had studied the *Torah, Mishna, Gemara, or Hagada*, but no admission would be given to ignorant men. R. Jonathan b. Amram squeezed himself through and went in [disguised] and said: "Rabbi, feed me." "My son, hast thou read the Bible?" Rabbi asked him. "No," came the reply. "Hast thou studied the Mishnah?" "No," came the response again. "Then why should I feed thee?" "Feed me," [R. Jonathan b. Amram] appealed to him, "as people feed a dog or a raven." He did so. After the man went out, Rabbi felt sorry, saying: "Woe is me! that I have given my bread to an ignorant man." R. Simon, his son, said to him: "Perhaps, father, this man was your disciple, Jonathan b. Amram, who never in his life desires to derive any benefit from the dignity of the Torah." It was investigated, and they finally found that so it was. Rabbi then said: "My storehouses shall be open to every one, without exception." Rabbi's previous act, however, was in accordance with his theory that evil is inflicted upon the world only because of ignorant men [who do not desire to study the Torah].

Aiphra Hurmiz, the mother of King Sabur, sent a purse with dinars to R. Joseph, saying: "This shall be used for the greatest charity." And he deliberated what kind of charity should be considered the greatest. Abaye then said to him: "Since R. Samuel said, 'Orphans must not be taxed even for the redeeming of prisoners,' it is to be inferred that redeeming of prisoners is considered the highest charity." (Ib. b) Raba said to Rabba b. Mari: "Whence do the Rabbis infer that redeeming of prisoners is the greatest charity?" He answered: "From the following passage (Jer. 15, 2) *Such as are destined to death, to death; to the sword, to the sword; to famine, to famine; to captivity, to captivity,* and R. Jochanan said: 'All that is mentioned in this verse is the harder; as, for instance, to be killed by the sword is severer than to die a natural death. If you wish I will prove it by common sense and if you wish I will prove it by a passage: By common sense: The one [who is put to death by the sword] is disfigured, and the

מנדה זה מנת המלך בלו זה כסף גולגלתא והלך זה ארנונא:

רבי פתח אוצרות בשני בצורת ואמר יכנסו בעלי מקרא בעלי משנה בעלי תלמוד בעלי אגדה אבל עמי הארץ אל יכנסו דחק יונתן בן עמרם ונכנס אמר ליה רבי פרנסני אמר ליה קרית אמר ליה לאו אמר ליה שנית אמר ליה לאו אמר ליה אם כן במה אפרנסך אמר ליה פרנסני ככלב פרנסני כעורב פרנסיה לאחר שיצא יתיב רבי וקא מצטער אמר אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ אמר לפניו ר"ש בר רבי שמא יונתן בן עמרם תלמידך הוא שאינו רוצה ליהנות בכבוד תורה מימיו בדקו אחריו ומצאו אמר רבי יכנסו הכל רבי לטעמיה דאמר רבי אין פורענות באה לעולם אלא בשביל עמי הארץ:

איפרא הורמיז אמיה דשבור מלכא שדרה ארנקי דדינרי קמיה דרב יוסף אמרה ליה תהוי דא למצוה רבה יתיב רב יוסף וקא מעיין בה מצוה רבה מאי היא אמר ליה אביי מדתני רב שמואל בר יהודה אין פוסקין צדקה על היתומים אפילו לפדיון שבוים שמע מינה מצוה רבה (ע"ב) פדיון שבוים הוא. אמר ליה רבא לרבה בר מרי מנא הא מלתא דאמור רבנן מצוה רבה פדיון שבוים הוא אמר ליה דכתיב (ירמיה טו) והיה כי יאמרו אליך אנה נצא ואמרת אליהם כה אמר ה׳ אשר למות למות ואשר לחרב לחרב ואשר לרעב לרעב ואשר לשבי לשבי ואמר רבי יוחנן כל המאוחר בפסוק זה קשה מחברו חרב קשה ממות אבע"א סברא ואבע"א קרא. אבע"א סברא האי מינוול והאי לא מינוול.

one [who dies naturally] is not disfigured. And if you wish it can be proved by a passage (Ps. 116, 15) *Precious in the eyes of the Lord is the [natural] death of His pious.* And that famine is worse than the sword, if you wish I will prove it by common sense, and if you wish I will prove it by a passage; as to common sense, this one [who dies of hunger] suffers long pain, and that one [who dies by sword] does not suffer long pains. As for a passage (Lam. 4) *That happier are they that are slain by the sword than those slain by hunger.* Captivity however, is harder than all of them, for in it all [the before-mentioned sufferings] are included.' "

The masters said above: "No administrative body should consist of less than two." Whence is this inferred. R. Nachman said: "The passage reads (Ex. 28, 5) *And they shall take the gold.*" Only because its administration requires two; but as to the honesty, one is sufficient; hence this is a support to R. Chanina, who said: "It happened once that Rabbi appointed two brothers as treasurers of the *Kuppah*."[2] But, after all, what administration is there in collecting charity. It is as R. Nachman said in the name of Rabba b. Abahu: "One may take a pledge for charity even on Friday," [hence it is administration]. Is that so? Is it not written (Jer. 30, 20) *I will punish all that oppress them;* and R. Isaac b. Samuel b. Martha said in the name of Rab that it includes even the collector of charity. This presents no difficulty. One deals with a case in which the man is wealthy, and the other deals with a case in which the man is poor. As Raba pressed R. Nathan b. Ammi and took from him four hundred *zuz* for charity.

(Dan. 12, 3) *And the intelligent shall shine brilliantly, like the brilliance,* etc. This refers to a judge who decides according to the equity of truth. *And they that bring money to righteousness shall be like the stars, for ever and ever.* This refers to the collectors of charity. In a Baraitha, however, it is taught *And the intelligent shall shine brilliantly, like the brilliance.* This refers to both the judges and the collectors of charity. *And they that bring money to righteousness shall be like the stars, for ever and ever,* refers to the instructors of chil-

ואבע״א קרא (תהלים קטו) יקר בעיני ה׳ המותה לחסידיו. רעב קשה מחרב אבע״א סברא ואבע״א קרא. אבע״א סברא האי קא מצטער האי לא קא מצטער. ואבע״א קרא (איכה ד) טובים היו חללי חרב מחללי רעב. שבי קשה מכולם דכולהו איתנהו ביה:

אמר מר אין עושין שררות על הצבור פחות משנים מנא הני מילי אמר רב נחמן אמר קרא (שמות כח) והם יקחו את הזהב וגו׳ שררות הוא דלא עבדי הא הימוני מהימן מסייע ליה לרבי חנינא דאמר רבי חנינא מעשה ומינה רבי שני אחין על הקופה מאי שררותא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה לפי שממשכנין על הצדקה אפילו בערב שבת. איני והכתיב (ירמיה ל) ופקדתי על כל לוחציו ואמר רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב אפילו על גבאי צדקה לא קשיא הא דאמיד הא דלא אמיד כי הא דרבא אכפייה לרב נתן בר אמי ושקיל מיניה ד׳ מאה זוזי לצדקה:

(דניאל יב) והמשכילים יזהירו כזוהר וגו׳ זה דיין שדן דין אמת לאמתו וגבאי צדקה. (שם) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד אלו מלמדי

2.) A communal fund for dispensing sustenance to the poor on every Friday.

dren. Who, for instance, is meant? For instance, R. Samuel b. Shilath, whom Rab found once standing in a garden. He said to him: "Have you left your honorable position [instructing children with devotion and honesty]?" He said to Rab: "It is thirteen years since I have last seen [this part of my property], and even now my mind is with my pupils." But what [reward is mentioned] of the Rabbis? Rabina said: (Jud. 5, 31) *But they that love Him as the sun when he goeth forth in his might.*

(Fol. 9) R. Huna said: "If one comes to ask food, it may be investigated whether he is in need; but no investigation should be made of him who asks for raiment. If you wish I will prove it by a passage, and if you wish I will prove it by common sense. As to common sense, the one [who applies for raiment] would be put to disgrace, [if we investigate him], but that one [who applies for food] is not put to disgrace [by investigation]. As to the proof of the passage (Is. 58, 7) *Is it not to distribute* (*paross*) *thy bread to the hungry.* It is written *parosh,* with *sh* [which means investigate] and then give him. And immediately after this it reads: *When thou seest the naked,* etc.; i.e., as soon as you see." R. Juda, however, maintains the contrary: "No investigation for food, but for raiment. If you wish I will prove it by a passage and if you wish I will prove it by common sense. As to common sense—he who requires food suffers the pangs of hunger, which is not the case with him who asks raiment; and as to the passage, here is written *paross,* which means immediately, as the word is read (with *ss*); and concerning the naked it is written, *And if thou seest the naked,* etc.; i.e., he shall show you that he is so." We are taught in a Baraitha supporting R. Juda's opinion: If one says "Clothe me," He should be investigated; but if he says, "Feed me," it must be complied with at once without any investigation.

There was a poor man who begged from door to door, and R. Papa paid no attention to him. R. Samma b. R. Yiba said to him: "If the master pay no attention to him, then no one will mind him, and he may starve to death." But did not the Baraitha say that if he begs from door to door the congregation has nothing to do with him? This means that to him should not be given a big

תינוקות כגון מאי כגון רב שמואל בר שילת דרב אשכחיה לרב שמואל בר שילת דהוה קאי בגינתיה אמר ליה שבקת להימנותך אמר ליה הא תליסר שנין דלא חזאי והשתא נמי דעתאי להתם ורבנן מאי אמר רבינא (שופטים ה) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו:

(דף ט) אמר רב הונא בודקין למזונות ואין בודקין לכסות אבע"א קרא ואבע"א סברא אבע"א סברא האי קא מבזי והאי לא קא מבזי אבע"א קרא (ישעיה נח) הלוא פרוס לרעב לחמך בשי"ן כתיב פרוש והדר הב ליה והתם כתיב (שם) כי תראה ערום וכסיתו כי תראה לאלתר ורב יהודה אמר בודקין לכסות ואין בודקין למזונות אבע"א קרא ואבע"א סברא אבע"א סברא האי קא מצערא ליה והאי לא קא מצערא ליה אבע"א קרא הכא כתיב הלוא פרוס לרעב לחמך פרוס לאלתר וכדקרינן והתם כי תראה ערום וכסיתו כשיראה לך תניא כותיה דרב יהודה אמר כסוני בודקין אחריו פרנסוני אין בודקין:

ההוא עניא דהוה מחזר על הפתחים דאתא לקמיה דרב פפא לא מזדקיק ליה אמר ליה רב סמא בריה דרב ייבא לרב פפא אי מר לא מזדקיק ליה איניש אחרינא לא מזדקיק ליה לימות ליה והא תניא אם היה עני המחזיר על הפתחים אין נזקקין לו אמר ליה אין נזקקין

donation, but a small donation must be given to him.

R. Assi said: "One must not refuse to give at least a third of a shekel yearly for charity, as it is said (Neh. 10, 33) *And we established for us [as one of the] commandments to impose on ourselves [to give] the third part of a shekel in every year,"* etc. R. Assi said further: "The virtue of charity is equal in importance to all the other commandments together, as it is said (Ib.) *And we established commandments.* It is not written in the singular, but in the plural." R. Elazar said: "The collector of charity is considered more virtuous than the donor, as it is said (Is. 32, 7) *And the work of charity (who causes others to give charity) shall be peace; and the effect of charity is quietness. and security forever."* Raba said to the inhabitants of Mahusa, his city: "I pray you, see that there be concord among you, in order that ye shall have peace from the government." R. Elazar said again: "When the Temple was in existence one gave his *shekel,*[3] and he was atoned. Now, when the Temple is destroyed, if people are worthy then they will deserve to (Is. 58, 7) *Distribute thy bread to the hungry;* if not, the idolators will come and take away their goods by force, as it is said (Ib.) *And the afflicted poor bring thou into thy house."* "Nevertheless," said Mar Ukba, "even this is counted as charity in Heaven, for it is said (Is. 60 17) *And thy compulsory* [acts] *will be considered charity."*[4]

R. Elazar said: "He who dispenses charity in secret is greater than Moses our teacher; for concerning Moses our teacher, it is written (Deut. 9, 10) *For I was afraid of the anger, and the indignation,* but regarding him who dispenses charity secretly it is written (Prov. 21, 14) *A gift in secret pacifieth anger."* He differs, however, with R. Isaac; for R. Isaac said: "It (charity) pacifies only anger, but not *strong* wrath; for it is said (Ib.) *And a bribe in the bosom, strong wrath;* i.e., although there is a bribe in the bosom (secret charity) [nevertheless] wrath is strong." According to others, R. Isaac said: "A judge who accepts bribery causes strong fury to be brought into the world, as it is said, *And bribe in the bosom, strong fury,"* etc. R. Isaac said again: "He who gives a coin

לו למתנה מרובה אבל נזקקין לו למתנה מועטת:

אמר רב אסי לעולם אל ימנע אדם את עצמו מלתת שלישית השקל בשנה שנאמר (נחמיה י) והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו ואמר רב אסי שקולה צדקה כנגד כל המצות שנאמר והעמדנו עלינו מצות מצוה אין כתיב כאן אלא מצות. אמר רבי אלעזר גדול המעשה יותר מן העושה שנאמר (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום ועבודת הצדקה השקט ובטח עד עולם אמר להו רבא לבני מחוזא במטותא מינייכו עושו אהדדי כי היכי דתיהוי שלמא במלכותא. ואמר רבי אלעזר בזמן שבית המקדש קיים אדם נותן שקלו ומתכפר לו ועכשיו שאין בית המקדש קיים זכה (ישעיה ז) הלוא פרוס לרעב לחמך לא זכה באין עכו"ם ונוטלין אותה בזרוע שנאמר ועניים מרודים תביא בית אמר מר עוקבא אע"פ כן נחשב לנו כצדקה שנאמר (ישעיה ס) ונוגשיך צדקה:

אמר רבי אלעזר גדול העושה צדקה בסתר יותר ממשה רבינו דאילו במשה רבינו כתיב (דברים ט) כי יגרתי מפני האף והחמה ואילו בעושה צדקה כתיב (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף ופליגא דרבי יצחק דאמר רבי יצחק אף כופה חמה אינו כופה שנאמר (שם) ושחד בחיק חמה עזה אע"פ ששחד בחיק חמה עזה וא"ד א"ר יצחק כל דיין הנוטל שחד מביא חמה עזה לעולם שנאמר ושחד בחיק חמה עזה. ואמר ר' יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בו' ברכות

3.) A coin approximately a half of a dollar.
4.) The passage is here translated in a different way than lesser or the ordinary reader would explain it.

to a poor man is rewarded with six blessings; he, however, who encourages him with [comforting words] is rewarded with eleven. He who gives a coin is rewarded with six blessings, as it is written (Is. 58, 7) *Distribute thy bread to the hungry* (Ib.) *And then shall break forth as the morning dawn thy light and thy healing shall speedily spring forth, and before thee shall go thy righteousness, the glory of the Lord shall be thy reward. Then shalt thou call, and the Lord will answer. Thou shalt cry, and He will say, Here am I.* And he who encourages the poor [with comforting words] will be rewarded with eleven blessings, as it is written (Ib.) . . . ...*and satisfy the afflicted soul, then shall shine forth in the darkness thy light. . . . and thou shalt be called,"* etc. R. Isaac said further: "What is the meaning of the passage (Prov. 2, 21) *He that followeth after righteous and kindness findeth life, righteousness and honor?* Is it because he pursues righteousness, he will find righteousness? We must therefore say it means that whoever pursues righteousness and charity, the Holy One, praised be He! will open unto him the ways of procuring money, in order that he may be able to practice charity." R. Nachman b. Isaac said: "The Holy One, praised be He, will give him the chance to find men who need and are worthy of support, so that he may have the [full] reward for it." By this he will be excluded from what Rabba lectured; for Rabba lectured: "What is the meaning of the passage (Jer. 18, 23) *In the time of Thy anger deal Thou with them?* Thus prayed Jeremiah before the Holy One, praised be He. 'Sovereign of the Universe, even when they overrule their evil inclinations and are about to practice charity, Thou shouldst not give them the chance to support worthy men, but unworthy ones, for which they will receive no reward.'" R. Joshua says: "Whoever makes it his business to do charity, will be blessed with sons having wisdom, wealth, and who will preach *Haggadah* (morality). Of wisdom, as it is written (Ib.) (Fol. 10) *Who find life;* wealth, as it is written, *zedaka* (which refers to wealthy), and *Haggadah,* for it is written here *honor.* And it is also written (Prov. 3, 35) *The wise shall inherit honor."*

We are taught in a Baraitha, R. Maier says: "If a common questioner discusses, 'If

והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות הנותן פרוטה לעני מתברך בו' ברכות דכתיב (ישעיה ח) הלוא פרום לרעב לחמך וגו' (שם) אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך אז תקרא וה' יענה תשוע ויאמר הנני וגו' והמפייסו בדברים מתברך בי"א ברכות דכתיב (שם) ותפק לרעב נפשך ונפש נענה תשביע וזרח בחשך אורך ואפלתך כצהרים ונחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך וגו' ובנו ממך חרבות עולם מוסדי דור ודור תקומם וקורא לך גודר פרץ משובב נתיבות לשבת. וא"ר יצחק מ"ד (משלי כא) רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד משום דרודף צדקה ימצא צדקה אלא לומר לך כל הרודף צדקה הקב"ה ממציא לו מעות לעשות מהם צדקה רב נחמן בר יצחק אמר הקב"ה ממציא לו בני אדם המהוגנים לעשות להן צדקה כדי לקבל עליהם שכר לאפוקי מדדרש רבה דדרש רבה מ"ד (ירמיה יח) ויהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם אמר ירמיה לפני הקב"ה רבש"ע אפילו בשעה שכובשים את יצרם ומבקשים לעשות צדקה הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים כדי שלא יקבלו שכר עליהם רבי יהושע אומר כל הרגיל לעשות צדקה זוכה לבנים בעלי חכמה בעלי עושר בעלי אגדה בעלי חכמה דכתיב (דף י) ימצא חיים. בעלי עושר דכתיב צדקה. בעלי אגדה דכתיב וכבוד כתיב הכא וכבוד וכתיב התם (משלי ג) כבוד חכמים ינחלו:

תניא היה רבי מאיר יש פתחון פה לבעל

הדין להשיבך ולומר לך אם אלהיכם אוהב עניים מפני מה אינו מפרנסן אמור לו כדי להנצל אנו בהם מדינה של גיהנם וזו שאלה שאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא אם אלהיכם אוהב עניים מפני מה אינו מפרנסן אמר ליה כדי להנצל אנו בהם מדינה של גיהנם אמר ליה אדרבה זו מחייבתן לגיהנם אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים וגזר עליו שלא להאכילהו ולא להשקותו והלך אדם אחד והאכילהו והשקהו לכששמע המלך הלא כועס עליו ואתם קרויים עבדים דכתיב (ויקרא כה) כי לי בני ישראל עבדים אמר לו רבי עקיבא אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו והלך אדם אחד והאכילהו והשקהו לכששמע המלך משגר לו דורון ואנו קרויים בנים שנאמר (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם אמר לו אתם קרויים בנים ואתם קרויים עבדים בזמן שאתם עושים רצונו של מקום קרויים בנים ובזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום קרויים עבדים ועכשיו אין אתם עושים רצונו של מקום אמר לו הרי הוא אומר (ישעיה נח) הלוא פרוס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית אימתי ועניים מרודים תביא בית בזמן הזה וקאמר הלוא פרוס לרעב לחמך:

דרש רבי יהודה בר שלום כשם שמזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה כך חסרונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה זכה הלא פרוס לרעב לחמך לא זכה ועניים מרודים תביא

your God likes the poor, why then does He not sustain them?' answer him, 'for the purpose of saving us [through the charity] from the punishment of Gehenna.'" The same question did Tarnusruphus ask of R. Akiba: "If your God likes the poor, why then does he not sustain them?" And R. Akiba answered him: "For the purpose of saving us [through the charity] from the punishment of Gehenna." To which Tarnusruphus rejoined: "On the contrary, for this you deserve to be punished with Gehenna; and I will give you a parable from which you will understand why. A frail king who became angry at his slave and put him in prison, announced his desire that nobody should give him either food or drink. In spite of this, a person fed him and gave him drink. When the king becomes aware of it, would the king not be angry at that man? And ye Israelites are called servants, as it is written (Lev. 25, 55) *For unto Me are the children of Israel servants.*" R. Akiba answered: "I will give you another parable, to which my previous answer is to be compared: A frail king became angry with his son, put him in prison, and commanded that nobody should give him either food or drink; in spite of this command, a man fed him and gave him drink. When the king became aware of it, would he not be grateful to this person and even send him a present? And we Israelites are called children, as it is said (Deut. 14, 1) *Ye are the children of the Lord,*" etc. Tarnusruphus, however, said: "You are named children and also servants; i.e., children, when you are doing the Omnipotent's will, and servants when you act against the Omnipotent's will. And you will admit, that now you are acting against His will [since your Temple is destroyed and you are in exile].." R. Akiba answered: "With regard to this, the passage says (Is. 58, 10) *Is it not to distribute thy bread to the hungry and the afflicted souls with the members of thy house.* The afflicted souls [you will admit] refer to us in our present circumstances, and nevertheless, it says there, *Is it not to distribute thy bread to the hungry?*"

R. Juda b. Shalum lectured: "Just as the yearly maintanence for man are determined [in Heaven] on each New Year, so are also his losses. If he is worthy then he shares, *Is it not to distribute thy bread to the hungry!* but if not, *then the afflicted souls, will*

be the members of thy own house." It happened so with R. Jochanan b. Zakkai, who had seen in a dream that his nephews would lose seven hundred *dinars*[5] in the current year, and he made them distribute this amount for charity. However, seventeen dinars remained with them, and on the eve of Atonement the government took them away from them. Then R. Jochanan said unto them: "Fear not; seventeen dinars still remained with you and they were taken." "Whence do you know it?" "I have seen it in a dream," came the reply. Then why did you not inform us and we would have distributed the entire amount to the poor?" "Because," answered he, "I wanted that you should give charity for the purity of doing the Heavenly will."

R. Papa, who was once mounting steps, slipped, and nearly fell, and might have been killed. He said: "If this had happened, my enemies would have accused me of being a violator of the Sabbath or an idolater."[6] Chiya b. Rab of Diphti then said to him: "Perhaps a poor man called upon you and you paid no attention to him, for we are taught in the following Baraitha: R. Joshua b. Karcha said: 'He who closes his eye to charity is considered as if he served idols; for it is written here concerning charity (Deut. 15, 9) *Beware that there be not Beliyaal in thy heart;* and it is written there [concerning idolatry] (Ib. 13, 14) *There have gone forth children of Beliyaal.* Just as at its former place *Beliyaal* refers to idolatry, so does it also in the latter place refer to idolatry.' "

We are taught in a Baraitha that R. Eliezer b. Jose said: "All acts of charity and benevolence done by Israel in this world are great peacemakers and intercessors between Israel and their Heavnly Father; as it is said (Jer. 26, 5) *For thus hath said the Lord, Enter not into the house of mourning, neither go to lament nor to condole with them; for I have taken away My peace from this people, saith the Lord, yea, kindness and mercy.* Kindness means benevolence, and *mercy* means charity (i.e., because those two were taken away, therefore has also peace been taken away)." We are taught in another Baraitha that R. Juda said:

בית. כי הא דבני אחתיה דריב״ז חזא להו בחלמא דבעו מיחסר שבע מאה דינרין עשינהו ושקל מינייהו לצדקה פש גבייהו שיבסר דינרי כי מטא מעלי יומא דכפורי שדרו דבי קיסר שקלינהו אמר להו רבן יוחנן בן זכאי לא תדחלו שיבסר דינרי גבייכו שקלינהו מינייכו אמרו ליה מנא ידעת אמר להו הכי חזאי לכו בחלמא אמרו ליה אמאי לא אמרת לן דניתבינהו אמר להו אמינא כי היכי דתעבדו מצוה לשמה:

רב פפא הוה קא סליק בדרגא אישתמיט כרעיה בעי למיפל חלש דעתיה אמר השתא כן איחייב מאן דסני לן כמחללי שבתות וכעובדי עבודה זרה אמר ליה חייא בר רב מדפתי לרב פפא שמא עני בא לידך ולא פרנסתו דתניא רבי יהושע בן קרחה אומר כל המעלים עיניו מן הצדקה כאילו עובד עבודה זרה כתיב הכא (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וכתיב התם (שם יג) יצאו אנשים בני בליעל מה להלן עבודה זרה אף כאן עבודה זרה:

תניא א״ר אליעזר בן יוסי כל צדקה וחסד שישראל עושים בעולם הזה שלום גדול ופרקליטין גדולים בין ישראל לאביהם שבשמים שנאמר (ירמיהו טו) כה אמר ה׳ אל תבא בית מרזח ואל תלך לספוד ואל תנוד להם כי אספתי את שלומי מאת העם הזה נאם ה׳ את החסד ואת הרחמים חסד זה גמילות חסדים רחמים זו צדקה. תניא ר׳ יהודה אומר גדולה צדקה

5.) A coin.
6.) See *Kethuboth* that such a death is the substitute of *Skilah* (stoning) as punishment for violating knowingly the Sabbath or worshipping idolatry.

"Great is charity which brings the redemption nearer, as it is said (Is. 56, 1) *Thus hath said the Lord, 'Keep ye justice and do zedaka (charity), for near is My salvation to come and My righteousness to be revealed."* He also used to say: "Ten things were created in the world. Rock is hard, but iron cuts it; iron is hard, fire fuses and softens it; fire is strong, water extinguishes it; water is heavy, yet the clouds bear it; clouds are strong, the winds scatter them; the wind is strong, the body endures it; a body is strong, fear shatters it; fear is strong, wine dispels it; wine is strong, sleep dispels it; death is stronger than all of these; however, righteousness delivers from death, as it is said (Prov. 10, 2). . . . *but (tzedaka) righteousness will deliver from death."*

R. Dushthai b. Yannai lectured: "Come and see how the custom of the Holy One, praised be He! differs from the custom of frail man! The custom of frail man is that when a human being brings a present to the king it is doubtful whether it will be accepted or not; and if it be accepted, there is doubt whether he will see the king or not. But the Holy One, praised be He! is not so! if a man gives a coin to a poor man, he is rewarded to greet the Shechinah; as it is said (Ps. 17, 15) *As for me, with zedek (charity) shall I behold Thy face."* R. Elazar used to give a coin to a poor man before praying, quoting: *As for me, with charity shall I behold Thy face.* What does, *I shall be satisfied, when I awake, with contemplating Thy likeness,* mean? R. Nachman b. Isaac said: "It means that scholars who keep off sleep from their eyes in this world, the Holy One, praised be He, will satisfy them with the Divine glory in the world to come." R. Jochanan said: "What is the meaning of the passage (Prov. 19, 17) *He that is gracious unto the poor lendeth most to the Lord?* If this were not written, it would be impossible to conceive its conception; for it appears as though it were possible to apply to Him the passage (Ib. 22, 7) *And the borrower is servant to the lender."*

R. Chiya b. Abba, in the name of R. Jochanan, said: "It is written (Ib. 11 4) *Riches profit not in the day of wrath; but tzedaka (righteousness) delivereth from death;* and (Ib. 10, 2) *Treasures of wickedness profit nothing; but tzedaka delivereth*

שמקרבת את הגאולה שנאמר (ישעיה נו) כה אמר ה׳ שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבא וצדקתי להגלות. הוא היה אומר עשרה דברים קשים נבראו בעולם הר קשה ברזל מחתכו ברזל קשה אש מפעפעו אש קשה מים מכבין אותו מים קשים עבים סובלים אותם עבים קשים רוח מפזרתן רוח קשה גוף סובלו גוף קשה פחד שוברו. פחד קשה יין מפיגו. יין קשה שינה מפכחתו ומיתה קשה מכולם וצדקה מצלת מן המיתה שנאמר (משלי י) וצדקה תציל ממות:

דרש רבי דוסתאי ברבי ינאי בא וראה שלא כמדת הקב״ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מביא דורון גדול למלך ספק מקבלים אותו ממנו ספק אין מקבלים אותו ממנו ואם תמצא לומר מקבלים אותו ממנו ספק רואה פני המלך ספק אינו רואה והקב״ה אינו כן אדם נותן פרוטה לעני זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך. ר״א יהיב פרוטה לעני והדר מצלי אמר כתיב אני בצדק אחזה פניך מאי אשבעה בהקיץ תמונתך אמר רב נחמן בר יצחק אלו תלמידי חכמים שמנדדין שינה מעיניהם בעולם הזה והקב״ה משביען מזיו השכינה לעולם הבא. א״ר יוחנן מ״ד (משלי יט) מלוה ה׳ חונן דל אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמרו כביכול עבד לוה לאיש מלוה:

א״ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן כתיב (שם יא) לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות וכתיב (שם י) לא יועילו אוצרות רשע וצדקה תציל ממות ב׳ צדקות הללו למה אחת

שמצלת מדינה של גיהנם ואחת שמצלת ממיתה משונה ואיזה היא שמצלת מדינה של גיהנם ההוא דכתיב ביה עברה דכתיב (צפניה א) יום בערה היום ההוא ואיזו היא שמצלת ממיתה משונה (ע"ב) נותנה ואינו יודע למי נותנה נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה, נותנה ואינו יודע למי נותנה לאפוקי מדמר עוקבא. נוטלה ואינו יודע ממי נוטלה לאפוקי מדר' אבא ואלא היכי ליעבד ליתבה לארנקי של צדקה. מיתיבי מה יעשה אדם ויהיו לו בנים ר' אלעזר אומר יפזר מעותיו לעניים ר' יהושע בן קרחה אומר ישמח את אשתו בדבר מצוה רבי אליעזר בן יעקב אומר לא יתן אדם פרוטה לתוך ארנקי של צדקה אלא אם כן ממונה עליה כר' חנינא בן תרדיון כי קאמרינן הממונה עליה כר' חנינא בן תרדיון א"ר אבהו אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע במה תרומם קרן ישראל א"ל בכי תשא, וא"ר אבהו שאלו את שלמה בן דוד עד היכן כחה של צדקה אמר להם באו וראו מה פירש דוד אבא (תהלים קיב) פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד קרנו תרום בכבוד. רבא אמר מהכא (ישעיה לג) הוא מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו לחמו נתן מימיו נאמנים מה טעם הוא מרומים ישכון מצדות סלעים משגבו משום דלחמו נתן ומימיו נאמנים:

וא"ר אבהו שאלו את שלמה בן דוד איזהו בן העולם הבא אמר להם כל (ישעיה כד) שכנגד

from death." What do the two *tzedakas* mean? One, that it will save him from an unnatural death; the other, that it will save him from Gehenna." Which one speaks of Gehenna? The one in which the day of wrath is mentioned, as it is written (Zeph. 1, 15) *A day of wrath is that day,* referring to Gehenna. And what kind of *tzedaka* saves one from unnatural death? (Ib. b.) If he gives, and knows not to whom, and he who receives it knows not from whom he gets it. Giving and knowing not to whom, excludes the act of Mar Ukba.[7] "The receiver does not know from whom," excludes the act of R. Abba.[8] But how then shall one give charity? By giving through the charity collector. An objection was raised from the following Baraitha: What shall one do that he should have male children. R. Elazar says: "He should distribute his money among the poor." R. Joshua b. Karcha says: "He should make his wife joyful." And R. Eliezer b. Jacob said: "He shall not give a coin for the treasury of charity unless the treasurer is like unto R. Chanina b. Tradion." [Hence to a charity collector is not the best method?] The above Baraitha means also when the treasurer was of that kind. R. Abahu said: "Moses said before the Holy One, praised be He: 'Sovereign of the Universe, how may the horn of Israel be exalted?' To which he answered: 'You should take charity from every one of Israel who is to be counted (Ex. 30, 12).'" R. Abahu said again: "King Solomon b. David was questioned: 'How great is the power of charity?' And he answered: 'Go and see how David, my father, explained this (Ps. 112, 9) *He distributeth, he giveth to the needy: his righteousness endureth forever, his horn shall be exalted in honor.*'" Raba, however, said from the following passage (Is. 33, 16) *He shall dwell on high; rocky strongholds shall be his refuge; his bread shall be given him; his water shall be sure;* i.e., why shall he dwell on high, etc.? Because he is sure that to the poor he has given his bread, and to the down-trodden his water."

R. Abahu said further that Solomon was questioned: "Who is supposed to be the man who has a share in the world to come?" And he answered [with the passage] (Is.

7.) See Vol. 3 ,that he would slot four zuz underneath the door of a certain poor man.
8.) See Ib.

זקניו כבוד כי הא דיוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חליש ואתנגיד א"ל אבוה מאי חזית א"ל עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה א"ל עולם ברור ראית א"ל אנן היכי איתנן א"ל כי היכי דאיתנן הכא איתנן התם ושמעתי שהיו אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ושמעתי שהיו אומרים הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתן מאן נינהו אילימא רבי עקיבא וחביריו משום הרוגי מלכות ותו לא פשיטא דהא איכא מעשים טובים בלאו הכי נמי לא אלא הרוגי לוד:

תניא אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו בני מהו שאמר הכתוב (משלי יד) צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת נענה רבי אליעזר ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב (ש"ב ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שהעכו"ם עושין חטאת הוא להם שאין עושין אלא להתגדל בו שנאמר (עזרא ו) די להון מהקרבין ניחוחין לאלה שמיא ומצלין לחיי מלכא ובנוהי. נענה ר' יהושע ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שהעכו"ם עושין חטאת הוא להם לפי שאין עושין אלא כדי שתמשך מלכותן שנאמר (דניאל ד) להן מלכא מלכי ישפר עליך וגו' הן תהוה ארכא לשלותך נענה רבן גמליאל ואמר

24, 23) . . . *and before His elders shall be golry,* [i.e., who is respected in his old age for the wisdom which he gathered during all his life. As it happened to Joseph b. R. Joshua, who was in a state of catalepsy, and when he awoke his father asked him: "What have you seen in the other world?" And he answered: "I have seen a reversed world: he who is here highly esteemed is there considered of the lowest class, and vice versa." His father rejoined: "Not a reversed world, but a rational one, have you seen." He continued questioning: "And how are we considered there?" And he answered: "The same as in this world. I also heard a saying: 'Happy are they who came here with their study in their hands.' I also heard that those who were killed by the government, none of the creatures could approach them [because of their high standing]." Who is meant by those who were killed by the government? Shall we assume that R. Akiba and his comrades are meant? Is it then only because they were killed? (And not because they were the greatest men of their generation)? It refers to those who were killed in Lydda[9]

We are taught in a Baraitha: Rabban Jochanan b. Zakkai said to his disciples: "My children, what is the meaning of the passage (Prov. 14, 34) *Tzedaka exalteth a people; but the disgrace of nations is sin?"* R. Eliezer responded and said: *"Tzedakah exalteth a people,* refers to Israel, as it is written (II Sam. 7, 23) *And who is like Thy people, like Israel, the only nation on the earth; but the disgrace of nations is sin;* i.e., all the *tzedakah* and kindness of the nations, if they indulge in them only for the purpose of becoming great or gaining a good name, is a sin for them, as it is said (Ezra 6, 10) *That they may offer sacrifices of sweet savours unto the God of heaven, and pray for the life of the king and of his sons."* R. Joshua responded and said: *"Tzedaka exalteth a people,* refers to *Israel; but the disgrace of the nation is sin;* i.e., all the *tzedaka* and kindness of the nations is sin, for they do so in order that their kingdom shall endure for a long time, as it is said (Dan. 4, 24) *Therefore, O king, let my council be agreeable unto thee, and atone for thy sins by . . . perhaps thy prosperity may (thereby) endure long."*

9.) See Volume 2, page 194.

Rabban Gamaliel responded and said: *"Tzedaka exalteth a people,* refers to Israel; *but the disgrace of nations is sin;* i.e., all the *tzedaka* and kindness of the nations is sin for the nations, because if they do, it is solely to boast of it to other nations. And whoever boasts of himself falls into Gehenna, as it is said (Prov. 21, 24) *The presumptuous and proud, scorner is his name, who dealeth in the (ebra) wrath of presumption. Ebra* (wrath) refers to Gehenna, for it is said (Zeph. 1, 15) *A day of ebra (wrath) is that day."* "For the right interpretation of this verse," remarked Rabban Gamaliel, "we are still in need of the Modite; for R. Eliezer the Modite, interpreted it thus: *'Tzedaka exalteth a people,* refers to Israel; *but the disgrace of nations is sin;* i.e., all the *tzedaka* and kindness of the nation is only for the purpose of insulting Israel, as it is said (Jer. 40, 3) *Now the Lord hath brought it .. .. .. .because ye have sinned."* etc. R. Nechunia b. Hakana, however, responded and said: *"Tzedaka and kindness exalteth a nation,* refers to Israel; to whom it is a grace as well, but to the nations it is considered a sin-offering." Rabban Jochanan b. Zakkai [the teacher] then rejoined: "It seems to me that Nechunia's interpretation is better than yours and mine." "Than min!" Did he also say something in connection with this? If so, then what is it? As we have been taught in a Baraitha: R. Jochanan b. Zakkai said: "As a sin-offering atones for Israel, so does charity atone for all other nations."

(Fol. 11) We are taught in a Baraitha: It was said about Benjamin the righteous, who was a treasurer of charity, that at one time, during a famine year, a woman appeared before him asking him to feed her. And he told her: "I swear that there is nothing in the treasury of charity." "But Rabbi," she rejoined, "if you will not feed me, you will find a woman with her seven children dead." He then fed her from his own pocket. At a later time he became sick and was almost dying, when the ministering angels pleaded before the Holy One, praised be He! saying: 'Sovereign of the Universe, Thou hast declared that he who saves one soul of Israel is like unto him who has saved a whole world; and Benjamin the righteous, who has saved a woman with her

צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שהעכו"ם עושין חטאת הוא להם לפי שאין עושין אלא להתייהר בו וכל המתייהר נופל בגיהנם שנאמר (משלי כא) זד יהיר לץ שמו עושה בעברת זדון ואין עברה אלא גיהנם שנאמר (צפניה א) יום עברה היום ההוא. אמר ר"ג עדיין צריכין אנו למודעי רבי אליעזר המודעי אומר צדקה תרומם גוי אלו ישראל דכתיב ומי כעמך וגו׳ וחסד לאומים חטאת כל צדקה וחסד שהעכו"ם עושים חטא הוא להם לפי שאין עושים אלא לחרף אותנו בו שנאמר (ירמיה מ) ויבא ויעש ה׳ כאשר דבר כי חטאתם לה׳ ולא שמעתם בקולו והיה לכם הדבר הזה נענה ר׳ נחוניא בן הקנה ואמר צדקה תרומם גוי אלו ישראל וחסד נמי ולאומים חטאת אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו נראין דברי ר׳ נחוניא בן הקנה מדברי ומדבריכם· שהוא נותן צדקה וחסד לישראל ולאומים חטאת. מדקאמר מדברי מכלל דהוא נמי אמר מאי היא דתניא אמר ריב"ז כשם שחטאת מכפר על ישראל כך צדקה וחסד מכפרין על אומות העולם:

תניא אמרו עליו על בנימין הצדיק שהיה ממונה על קופה של צדקה פעם אחת באתה אשה אחת ועמדה לפניו בשני בצורת אמרה לו רבי פרנסני אמר לה העבודה אין בקופה של צדקה כלום אמרה לו רבי אם אין אתה מפרנסני הרי אשה ושבעה בניה מתים עמד ופרנסה משלו לימים חלה בנימין הצדיק ונטה למות אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע אתה אמרת כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא ובנימין הצדיק שהחיה אשה

seven children, shuold he die in his prime!" Immediately the adverse decree was torn. It was taught in a Baraitha that twenty-two years were added to his life.

Our Rabbis were taught: It happened with the King Monbas, who had distributed his treasure and that of his parents, in the years of famine, that his brothers and the whole household murmured against him, saying: "Your ancestors saved [treasures] and increased the savings of their ancestors, and you distribute thine and that of thy ancestors." And he rejoined: "My ancestors stored up treasures here below, and I store up treasures in heaven, as it is said (Ps. 85, 12) *Truth will grow up out of the earth and righteousness will look down from heaven.* My ancestors stored away [treasures] in a place which could be reached by a [human] hand, but I have stored away in a place that can be reached by no [human] hand, as it is said (Ib. 89, 15) *Righteousness and justice are the prop of Thy throne; kindness and truth precede Thy presence.* My ancestors stored away [treasures] which yielded them no interest, and I have stored away [treasures] which yield interest, as it is said (Is. 3, 10) *Say ye to the righteous, that he hath done well; for the fruit of their doing shall they eat.* My ancestors have stored away money in their treasury, but I have stored away the saved souls in my treasury, as it is said (Prov. 11, 30) *The fruit of the righteous is of the tree of life; and the wise draweth souls to himself.* My ancestors have stored away for their descendants, but I have saved for myself, *as it is said* (Deut. 34, 13) . . . *and unto thee shall it be as righteousness before the Lord thy God.* My ancestors have stored away [treasures] for this world, but I have stored away [treasures] for the world to come, as it is said (Is. 58, 8) . . . *and before thee shall go thy righteousness; the glory of the Lord shall be thy reward.*"

(Fol. 12) R. Abdimi of the City Haifa, said: "Since the destruction of the Temple, prophecy has been withheld from the prophets and has been given to the wise." Is it then impossible for a wise man to be also a prophet? He means to say, that although it has been withheld from prophets, it is not being withheld from the wise ones. Amemar said: "And a wise man is to be preferred to a prophet, as it is said (Ps. 90, 12) *Ob-*

ושבעה בניה ימות בשנים מועטות הללו מיד קרעו לו גזר דינו תנא הוסיפו על שנותיו כ"ב שנים:

תנו רבנן מעשה במונבז המלך שבזבז אוצרותיו ואוצרות אבותיו בשני בצורת וחברו עליו אחיו ובית אביו ואמרו לו אבותיך גנזו אוצרות והוסיפו על של אבותם ואתה בזבזת אוצרותיך ואוצרות אבותיך אמר להם אבותי גנזו אוצרות למטה ואני גנזתי אוצרות למעלה שנאמר (תהלים פה) אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף אבותי גנזו במקום שהיד שולטת בו ואני גנזתי במקום שאין היד שולטת בו שנאמר (שם פט) צדק ומשפט מכון כסאך. אבותי גנזו במקום שאין עושה פירות ואני גנזתי דבר שעושה פירות שנאמר (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו. אבותי גנזו אוצרות ממון ואני גנזתי אוצרות נפשות שנאמר (משלי יא) פרי צדיק עץ חיים ולוקח נפשות חכם אבותי גנזו לאחרים ואני גנזתי לעצמי שנאמר (דברים כד) ולך תהיה צדקה. אבותי גנזו לעולם הזה ואני גנזתי לעולם הבא שנאמר (ישעיה נח) והלך לפניך צדקך כבוד ה' יאספך:

(דף יב) א"ר אבדימי דמן חיפה מיום שחרב בית המקדש נטלה נבואה מן הנביאים ונתנה לחכמים אטו חכם לאו נביא הוא הכי קאמר אף על פי שנטלה מן הנביאים מן החכמים לא נטלה. אמר אמימר וחכם עדיף מנביא שנאמר (תהלים צ) ונביא לבב חכמה מי נתלה במי הוו

tain[10] *a heart endowed with wisdom.* And usually, who is dependent upon whom? The lesser is dependent upon the greater." Abaye said: "This theory may be supported by the fact that one great man declares something new, and exactly the same has been said by another great man." Raba said: "Why is it so difficult to understand such a thing? It may be that both of them are equal in wisdom. Therefore, said Raba, it happens frequently that a great man declares something new, and afterwards it is found (Ib. b) that R. Akiba b. Joseph [who is hardly his equal] has already declared so." R. Ashi, however, objected and said: "Why is it so difficult to understand such a thing? It may happen that in this one case he was equal in wisdom to him. "But," said R. Ashi, "I can support this from the fact that it very often occurs that a sage declares a *Halacha,* and afterwards the same is taught from Moses as delivered on Mount Sinai." And yet even then, it may be by chance, just as a blind man finds his way down from the opening of a roof.

R. Jochanan said: "Since the Temple was destroyed, prophecy is being withheld from the prophets and has been given to lunatics and small children." What is meant by lunatics? It so happened that Mar. b. R. Ashi, who was standing in the market of Mechuza, heard a lunatic say that the future head of the college in Suria would be he who signs his name Tabiumi. He said: "Who among the Rabbis signs his name Tabiumi if not myself? Hence I shall succeed." Consequently he went to Suria. In the meantime the Rabbis of the college intended to appoint R. Acha of Diphthi as their head. However, when they heard that R. Tabiumi had arrived they sent two of the Rabbis to him to consult with him, and he detained them. They then sent two others, and he again detained them, until ten of them arrived, when he began to teach and to lecture, [as were the customs of the head of a college]. The reason for his waiting until ten arrived is because one must not begin to lecture if there are less than ten persons present. R. Acha then applied to himself the saying of the sages: "He to whom harm has been done [by Heaven], good will not be done to him in the near future, and vice

אומר קטן נתלה בגדול אמר אביי תדע דאמר גברא רבה מלתא ומתאמרה משמיה דגברא רבה אחרינא כותיה אמר רבא מאי קושיא דלמא תרוייהו בני חד מזלא נינהו אלא אמר רבא תדע דאמר גברא רבה מלתא ומתאמרה (ע"ב) משמיה דרבי עקיבא בן יוסף כותיה אמר רב אשי מאי קושיא דלמא להא מלתא בר מזליה דרבי עקיבא הוא אלא אמר רב אשי תדע דאמר גברא רבה מלתא ומתאמרה הלכה למשה מסיני כותיה ודלמא כסומא בארובה ולאו טעמא קאמר בה:

אמר רבי יוחנן מיום שחרב בית המקדש נטלה נבואה מן הנביאים ונתנה לשוטים ולתינוקות, שוטים מאי היא כי הא דמר בר רב אשי הוה קאי בריסתקא דמחוזא שמעיה לההוא שוטה דקאמר ריש מתיבתא דמליך במתא מחסיא השתא טביומי חתים אמר מאן חתים בכולהו רבנן טביומי אנא ש"מ לדידי קיימא לי שעתא קם אתא עד דאתא אימנו רבנן עליה דרב אחא מדפתי לאותביה ברישא כד שמעי דאתא שדרו זוגא דרבנן לגביה לאמלוכי ביה עכבינהו שדרו זוגא אחרינא עכבינהו עד דמלו בי עשרה ופתח איהו ותנא ודרש לפי שאין פותחין בכלה פחות מעשרה קרי רב אחא מדפתי אנפשיה כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו וכל המטיבין לו לא

10.) The text for *obtain* is *Nabi,* which is the same text for prophet, hence it is explained: *A prophet has the heart of the wise.*

במהרה מריעין לו ולאו מלתא היא אגב צערא דנפשיה קאמר. תינוקות מאי היא כי הא דברתיה דרב חסדא הוה יתבא בכנפיה דאבוה ויתבי קמי רבא ורמי בר חמא אמר לה מאן בעית מינייהו אמרה ליה תרווייהו אמר רבא ואנא בתרא:

(דף יד) ת"ר סדרן של נביאים. יהושע שופטים. שמואל. מלכים. ירמיה. יחזקאל. ישעיה. תרי עשר. מכדי הושע קדים דכתיב (הושע א) תחלת דבר ה' בהושע וכי עם הושע דבר תחלה והלא ממשה ועד הושע כמה נביאים היו ואמר רבי יוחנן שהיה תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו פרק ואלו הם הושע ישעיה עמוס ומיכה. וליקדמיה להושע ברישא כיון דכתיב נבואתיה גבי חגי זכריה ומלאכי ואינהו סוף נביאים הוו חשיב ליה בהדייהו וליכתביה לחודיה ולקדמיהו איידי דזוטרי מירכס מכדי ישעיה קדים לירמיה ויחזקאל לקדים ברישא כיון דמלכים סופיה חורבנא וירמיה כוליה חורבנא ויחזקאל רישיה חורבנא וסיפיה נחמתא וישעיה כוליה נחמתא סמכינן חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא:

תנו רבנן סדרן של כתובים. רות. תהלים. איוב. משלי. קהלת. שיר השירים. קינות. דניאל ומגלת אסתר. עזרא. דברי הימים. ולמאן דאמר איוב בימי משה היה לקדמיה לאיוב ברישא אתחולי פורענותא לא מתחלינן. רות נמי

versa." But this fact is not so. He only said it because of his own trouble. And what is meant by children? As it happened with the little daughter of R. Chisda who was sitting on the knee of her father, and Raba and Rami b. Chama were sitting opposite him. "Whom of them would you like to marry?" "Both of them," she answered. And Raba immediately remarked: "I shall be the second one." [And so it was. Raba married her after the death of her first husband, Rami b. Chama].

(Fol. 14b) Our Rabbis were taught: The order of the prophets is as follows: Joshua, Judges, Samuel, Kings, Jeremiah, Ezekiel, Isaiah and the twelve Prophets. Let us see: Hosea (of the twelve Prophets), was indeed before Isaiah, for it is written (Hosea 1, 2) The beginning of the word of the Lord by Hosea. Is it a fact that the words of the Lord were first by Hosea? Behold! There were many prophets from the days of Moses until Hosea? And R. Jochanan explained that it meant he was the first of the four prophets who prophesied at that period; viz.: Hosea, Isaiah, Amos, and Micah. If so, then why is he not placed before [in the order]? Because his book is arranged among Haggai, Zechariah and Malachi, who [on account of being[the last of the prophets [were arranged the last]; therefore, this book is placed together with theirs. But why was the book of Hosea not separated, and placed first? Because it is small, and if it were placed first it might become lost. However, was not Isaiah before Jeremiah and Ezekiel? Why is he then not placed first? Because Kings ends with the destruction of the Temple, and the whole book of Jeremiah speaks of the destruction, and that of Ezekiel at the beginning speaks of the destruction and at the end of the consolation, while Isaiah's entire book speaks of consolation. We place [the records of] destruction [next] to that of destruction, and that of consolation next to consolation.

Our Rabbis were taught the order of Hagiographa is as follows: Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes, Song of Songs, Lamentations, Daniel, Scroll of Esther, Ezra and Chronicles. According to the one who holds that Job flourished in the time of Moses, why then was not the book of Job arranged first? Because it is not proper to

begin with a misfortune. But Ruth contains also a misfortune? Ruth, although its beginning is of misfortune, nevertheless contains a good end, for R. Jochanan said: "Why was she called Ruth? Because David who satisfied the Holy One, praised be He! with his songs and praises, came forth from her. And who wrote all the books? Moses wrote his book and the chapter of Bil'am (Num. 22) and Job. Joshua wrote his book and the last eight verses of the Pentateuch. Samuel wrote his book, Judges, and Ruth. David wrote Psalms, with the assistance of ten elders, viz: Adam the First, Malki Zedek, Abraham, Moses, Heiman, Jeduthun, Asaph (Fol. 15) and the three sons of Korah. Jeremiah wrote his book, Kings, and Lamentations. King Hezekiah and his followers wrote Isaiah, Proverbs, Songs, and Ecclesiastes. The men of the Great Assembly wrote Ezekiel, the Twelve Prophets, Daniel, and the book of Esther. Ezra wrote his book and Chronicles—the order of all generations down to himself. This may be a support to Rab's theory, for R. Juda said in the name of Rab: "Ezra had not ascended from Babylon to Palestine until he wrote his genealogy." And who finished Ezra's book? Nehemiah ben Chachalyah.

The master said above: "Joshua wrote his book and the last eight verses of the Pentateuch." We are taught in a Baraitha in accordance with him who said that the last eight verses of the Torah were written by Joshua; namely (Deut. 36, 5) *And Moses, the servant of the Lord, died,* etc. For how is it possible that after Moses had died that he should have written that *he died?* We must therefore assume that up to this verse Moses wrote, and from this verse on Joshua wrote. This is the opinion of R. Joshua, and according to others the opinion of R. Nechemiah. R. Simon said to him: "Is it possible that the Holy Scrolls should not have been complete to the last letter, and nevertheless it should read (Ib. 31, 26) *Take this book of the law,* etc.? We must, therefore, say that up to this verse the Holy One, praised be He! dictated, and Moses repeated it and wrote it down; but from this verse on the Holy One, praised be He, dictated and Moses wrote with tears [but they were not repeated]; as similar to that which it is said further [concerning the

פורענותא הוה פורענותא דאית ליה אחרית דאר"י למה נקרא שמה רות שיצא ממנה דוד שריוהו להקדוש ברוך הוא בשירות ותושבחות. ומי כתבן משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב. ויהושע כתב ספרו וח׳ פסוקים שבתורה. שמואל כתב ספרו וספר שופטים ורות. דוד כתב ספר תהלים על ידי י׳ זקנים. על ידי אדם הראשון. ועל ידי מלכי צדק ועל ידי אברהם ועל ידי משה. ועל ידי הימן ועל ידי ידותון ועל ידי אסף. (דף טו) ועל ידי שלשה בני קרח. ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות. חזקיהו וסיעתו כתבו ישעיה משלי ושיר השירים וקהלת. אנשי כנסת הגדולה כתבו יחזקאל תרי עשר דניאל ומגלת אסתר. עזרא כתב ספרו ויחס של דברי הימים עד לו. מסייע ליה לרב דאמר רב יהודה אמר רב לא עלה עזרא מבבל עד שיחס עצמו ועלה ומאן אסקיה נחמיה בן חכליה:

אמר מר יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה תניא כמ"ד שמונה פסוקים שבתורה יהושע כתבם דתניא (דברים לד) וימת שם משה עבד ה׳ אפשר משה מת וכתב וימת אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע דברי רבי יהודה ואמרי לה רבי נחמיה א"ל ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב (שם לא) לקוח את ספר התורה הזה אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע כמו שנאמר להלן

prophets] (Jer. 36, 18) *Then said Baruch unto them, with his mouth did he utter clearly all these words unto me, and I wrote them in the book with ink.* In accordance with whom, then, will that which R. Joshua b. Aba, in the name of R. Gidel, quoting Rab, said: "The last eight verses of the Pentateuch, when read from the Holy Scrolls, must be read by one person without any interruption." Is it not in accordance with R. Juda, and contrary to that of R. Simon? It may be also in accordance with R. Simon; and the reason [for the exception of these eight verses] is because, since there was already a change at the writing by Moses [as said above], the change should be complete, [in its reading]. "Joshua wrote his book." But is it not written there *And Joshua died?* Elazar finished it. But is it not written there *And Elazar died?* It was finished by Pinchas.

"Samuel wrote his book," but is it not written *And Samuel died?* The book was finished by Gad the seer and Nathan the Prophet. "David wrote his book with the help of the ten elders." Why did the Baraitha not enumerate also Ethan the Ezrachite? Rab said: "Ethan the Ezrachite is Abraham, for it is written here (Ps. 89, 1) Ethan the *Ezrachite,* and it is also written (Is. 41, 2) *Who waked up from the East* (*Mimizrach*)," etc. It enumerates Moses, and also Heiman; did not Rab say that Heiman means Moses, for it is written here Heiman and it is written (Num. 12, 7) *In all my house is he* (*Ne'eman*) *faithful.* There were two Heimans. "Moses wrote his book, the chapter of Bilam and Job." This verifies the statement of R. Levy b. Lachma, who said that Job lived in the time of Moses. Raba, however, said: "Job lived in the time of the spies who were sent by Moses to investigate Palestine, for it is written concerning Job (Job 1, 1) *Utz,* and dealing with the spies, Moses also mentions a word similar to this (*Etz,* a tree). But how can you say that *Utz* and *Etz* are the same? Moses thus said to Israel: "There is a man whose years are as numerous as that of a tree and who protects his generation like a tree protects its branches."

One of the Rabbis who was sitting before R. Samuel b. Nachmeni said: "Job never existed; and is mentioned in the Scripture only as a parable." Whereupon R. Samuel

(ירמיה לו) ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על הספר בדיו. כמאן אזלא הא דא"ר יהושע בר אבא אמר רב גידל אמר רב שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא אותן נימא רבי יהודה היא ודלא כר' שמעון אפילו תימא רבי שמעון הואיל ואישתני אישתני. יהושע כתב ספרו והכתיב (יהושע כד) וימת יהושע וגו' דאסקיה אלעזר והכתיב (שם) ואלעזר בן אהרן מת דאסקיה פנחס:

שמואל כתב ספרו והכתיב (ש"א כח) ושמואל מת דאסקיה גד החוזה ונתן הנביא. דוד כתב ספרו על ידי עשרה זקנים ולחשוב נמי איתן האזרחי אמר רב איתן האזרחי הוא אברהם כתיב הכא (תהלים פט) איתן האזרחי וכתיב התם (ישעיה מא) מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו. קא חשיב משה וקא חשיב הימן והאמר רב הימן זה משה כתיב הכא הימן וכתיב התם (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא תרי הימן הוו. משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב. מסייע ליה לרבי לוי בר לחמא דאמר ר' לוי בר לחמא איוב בימי משה היה. רבא אמר איוב בימי מרגלים היה כתיב הכא (איוב א) איש היה בארץ עוץ איוב שמו וכתיב התם (במדבר יג) היש בה עץ מי דמי התם עץ הכא עוץ הכי קאמר להו משה לישראל ישנו לאותו אדם ששנותיו ארוכות כעץ ומגין על דורו כעץ:

יתיב ההוא מרבנן קמיה דרב שמואל בר נחמני ויתיב וקאמר איוב לא היה ולא נברא אלא משל היה אמר ליה עליך אמר קרא (איוב

b. Nachmeni said to him: "According to your theory then what is the meaning of the passage (Job. 1, 1) *There was a man in the land of Utz whose name was Job.*" But even according to your theory is not the following passage (Sam. 12, 3) *But the poor man had nothing,* etc., a mere parable? The same may be said concerning Job." "If it were so," responded R. Samuel b. Nachmeni, "why, then, his name and the name of the country he came from?" R. Jochanan and R. Elazar both said that Job was from among the Babylonian exiles; and his college was in Tiberias. The following objection was raised: "Job's age was from the time when Israel came to Egypt until they left it." Read, as many years as the Israelites were in Egypt. (Ib. b)) Another objection was raised. "There were seven prophets who have prophesied to the nations, viz: Balaam and his father, Job, Eliphaz the Temanite, Bildad the Shuchite, Zophar the Na'amathite, and Elihu ben Barahel the Buzite." [Hence he was not from among the Babylonian exiles]. And even according to your theory, was then Elihu [just mentioned] not a Jew? Behold, it is written of the family of Ram, [which refers to Abraham. Surely you will say that the Baraitha means their prophecies were for the nations? The same can be said concerning Job. But have then the Jewish prophets not prophesied for all nations? The Jewish prophets prophesied to Israel mainly, and to the nations also, but the above-mentioned seven have prophesied exclusively for other nations. Another objection was raised. A pious man was among the nations, and Job was his name; and he came to this world only for the purpose of receiving his reward. The Holy One, praised be He! however, brought chastisements upon him, and he began to blaspheme; the Holy One, praised be He! then doubled his reward in this world, so that he should have no share in the world to come. Hence Job was not a Jew? On this point the Tannaim of the following Baraitha differ. R. Elazar said: "Job lived in the time of the Judges as it is said (Job. 27 12) . . . *deal in such vanities.* Which generation was one entirely of vanities? It was the generation of the Judges." R. Joshua b. Karcha said: "Job lived in the time of Ahasuerus; as it is said (Job 42, 15) *And there were not*

(איוב א) איש היה בארץ עוץ איוב שמו אמר ליה אלא מעתה (ש"ב יב) ולרש אין כל כי אם כבשה אחת קטנה וגו׳ מי הוה אלא משל בעלמא הוא הכי נמי משל בעלמא הוא אמר ליה אם כן שמו ושם עירו למה לי. ר׳ יוחנן ור׳ אלעזר דאמרי תרווייהו איוב מעולי גולה היה ומדרשו בטבריה היה. מיתיבי ימי שנותיו של איוב משעה שנכנסו ישראל למצרים ועד שעה שיצאו (ע"ב) אימא כמשעה שנכנסו ועד שעה שיצאו. מיתיבי שבעה נביאים נתנבאו לאומות העולם בלעם ואביו. ואיוב ואליפז התימני. ובלדד השוחי. וצופר הנעמתי. ואליהוא בן ברכאל הבוזי. וליטעמיך אליהוא בן ברכאל הבוזי ה"נ דלא מישראל הוה והא כתיב ממשפחת רם אלא איתנבויי איתנבי לאומות העולם אטו כולהו נביאי מי לא נתנבאו לאומות העולם כולהו נביאי עיקר נביאותייהו בישראל הני עיקר נביאותייהו לאומות העולם. מיתיבי חסיד היה באומות העולם ואיוב שמו ולא בא לעולם אלא לקבל שכרו באו עליו יסורין התחיל מחרף ומגדף כפל לו הקב"ה שכרו בעולם הזה כדי לטורדו מן העולם הבא תנאי היא דתניא רבי אלעזר אומר איוב בימי שפוט השופטים היה שנאמר (איוב כז) הן אתם כלכם חזיתם ולמה זה הבל תהבלו איזהו דור שכולה הבל הוי אומר זה דורו של שפוט השופטים. ר׳ יהושע בן קרחה אומר איוב בימי אחשורוש היה שנאמר (שם מב) ולא נמצאו נשים יפות כבנות איוב

found such handsome women as the daughters of Job, etc. And in which generation were handsome women searched for? This was in the generation of Ahasuerus." But perhaps it was in the time in David, of which the passage says (I Kings 1, 3) *So they sought for a fair maiden throughout all the territory of Israel.* There they searched only among the daughters of Israel, but in the time of Ahasuerus [it is written] *in all the land.* R. Nathan said: "Job was in the time of the Queen of Sheba, as it is said (Job 1, 15) *When the Sabeans made an incursion.*" The sages, however, say: "Job lived in the time of the Chaldeans, as it is said (Ib., ib. 17) *The Chaldeans posted themselves,*" etc. Still others say: "Job lived in the time of Jacob and married Dinah, the latter's daughter." And all the sages just mentioned, except the last, hold that Job was an Israelite. How can you assume that they hold Job was a non-Jew, for how is it possible that the Shechina should rest on a non-Jew after the death of Moses? Behold! the master said: "Moses asked that the Shechina might not dwell with non-Jews, and his request was granted, as it is said (Ex. 33, 6) *So shall we be distinguished I and Thy people.*"

R. Jochanan said: "What does the passage (Ruth 1, 1) And it came to pass in the days when the judges judged, mean? It was a generation that judged its judges. If the judge said to a person: 'Remove the mote from thy eye,' he answered: 'Take the beam out of thine own eyes.' If the judge said to one: 'Thy silver is become dross,' the answer was: (Is. 1, 22) *Thy wine is drugged with water.*" (Job 1, 6-9) *Now it happened . . . .that the accuser (Satan) also came in the midst of them,* etc. Thus said Satan before the Holy One, praised be He! "Sovereign of the Universe! I have sped all over the world and found no trusty man like thy servant Abraham, to whom thou dost say (Gen. 13, 17) *Arise, walk through the land in the length of it and in the breadth of it, for unto thee will I give it.* And notwithstanding this, when he searched for a grave to bury his wife Sarah, and did not find one until he bought it for four hundred silver shekels, he did not murmur or bear anything against Thee." Then said the Lord to Satan: *"Hast thou directed thy attention toward My servant Job, for*

בכל הארץ איזהו דור שנתבקשו נשים יפות הוי אומר זה דורו של אחשורוש. ואימא בימי דוד דכתיב ביה (מ"א א) יבקשו לאדוני המלך נערה יפה התם בכל גבול ישראל הכא בכל הארץ. ר' נתן אומר איוב בימי מלכת שבא היה שנאמר (איוב א) ותפול שבא ותקחם. וחכמים אומרים בימי כשדים היה שנאמר (שם) כשדים שמו שלשה ראשים. ויש אומרים בימי יעקב היה ודינה בת יעקב נשא וכולהו תנאי סבירא להו דאיוב מישראל הוה לבר מי"א דאי סלקא דעתך מעכו"ם היה בתר דשכיב משה מי שרתה שכינה על עכו"ם והא אמר מר בקש משה שלא תשרה שכינה על עכו"ם ונתן לו שנאמר (שמות לג) ונפלינו אני ועמך:

אמר ר' יוחנן מאי דכתיב (רות א) ויהי בימי שפוט השופטים דור ששופט את שופטיו א"ל טול קיסם מבין שיניך א"ל טול קורה מבין עיניך א"ל (ישעיה א) כספך היו לסיגים א"ל (שם) סבאך מהול במים. (איוב א) ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' ויבא גם השטן וגו' ויאמר ה' אל השטן מאין תבא וגו' משוט בארץ ומהתהלך בה אמר לפניו רבש"ע שטתי בכל העולם כולו ולא מצאתי נאמן כאברהם עבדך שאמרת לו (בראשית יג) קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לך אתננה ובשעה שבקש לקבור את שרה לא מצא מקום לקבורה עד שקנה בד' מאות שקל כסף ולא הרהר אחר מדותיך. (איוב א) ויאמר ה' אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו וגו' מאי וסר

מרע אמר ר׳ אבא בר שמואל איוב ותרן בממונו היה מנהגו של עולם אדם נותן חצי פרוטה לחנוני ואיוב ויתרה משלו: א״ר יוחנן גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם כתיב (בראשית כב) כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ואילו באיוב כתיב (איוב א) איש תם וישר ירא אלהים וסר מרע:

(שם) ויען השטן את ה׳ ויאמר החנם ירא איוב אלהים הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב מעשה ידיו ברכת ומקנהו פרץ בארץ מאי מעשה ידיו ברכת א״ר שמואל בר רב יצחק כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך. מאי ומקנהו פרץ בארץ א״ר יוסי בר חנינא מקנה של איוב פרצו גדרו של עולם מנהגו של עולם זאבים הורגים את העזים ומקנה של איוב העזים הורגים את הזאבים. (שם) ואולם שלח נא ידך וגו׳ ויאמר ה׳ אל השטן הנה כל אשר לו בידך רק אליו אל תשלח ידך וגו׳ ויהי היום ובניו ובנותיו אוכלים ושותים יין בבית אחיהם הבכור ומלאך בא אל איוב ויאמר הנה הבקר היו חורשות והאתונות רועות על ידיהם מאי הבקר היו חורשות והאתונות רועות על ידיהם א״ר יוחנן מלמד שהטעימו הקב״ה לאיוב (דף טז) מעין העולם הבא:

(שם ב) ויאמר ה׳ אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב וגו׳ ותסיתני בו לבלעו חנם א״ר יוחנן אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו כביכול כאדם שמסיתין אותו וניסת. תנא יורד ומסית עולה ומשטין נוטל רשות ונוטל נשמה. (שם ב) ויען השטן את ה׳ ויאמר עור בעד עור וגו׳ ויאמר ה׳ אל השטן וגו׳ אך את נפשו שמור א״ר יצחק קשה צערו של שטן יותר משל איוב משל לאדם שאומר לעבדו שבור את החבית

there is none like him . . and shunned evil. What does *shunned evil,* mean? R. Aba b. Samuel said: "Job was liberal with his money; the custom of the world is if a laborer has done some service to the value of a *P'ruta* that the employer [takes him to the storekeeper] buys something for this coin, and gives the laborer one-half of what is due him. Job, however, gave him the whole coin for such services. R. Jochanan remarked: "That which was said concerning Job is more important than that which was said concerning Abraham, for regarding Abraham it is written (Gen. 22, 12) *Now I know that thou fearest God,* etc. And regarding Job it is written (Job. 1, 1) *And that man was whole-heearted and upright, and one that feared God and shunned evil.*"

Then Satan answered: Is it for naught the Job feareth God? . . . The work of his hands hast Thou blessed. What does the expression *The work of his hands hast Thou blessed,* mean? Samuel b. R. Isaac said: "Any one who took a coin from Job [for business] has succeeded." And what does, *And his cattle are far spread out in the land,* mean? R. Jose b. Chanina said: "His cattle have changed the order of the world. Usually wolves kill goats, but in this case the wolves were killed by Job's goats." (Ib. 11-19) *But only stretch forth thy hand,* etc. *The oxen were ploughing, and the she asses were feeding beside them.* How is it that the oxen were ploughing and the she asses were feeding besides them?[11] R. Jochanan said: "From this it is to be inferred that the Holy One, praised be Me! gave Job a foretaste (Fol. 16) of the world to come."

(Job 2-5) *Satan again answered the Lord: And Thou hast incited me against him.* R. Jochanan said: "If this were not written it would be impossible for a human being to conceive it. The Scriptures speak of the Lord as if He were a human being who can be influenced through incitement." We are taught in a Baraitha: Satan comes down and incites [to sin]; then ascends and brings charges [against the sinner]; then takes the order and takes the soul of him (Ib. 2, 4-7). *Then the accuser answered the Lord, only take care of his life.* R. Isaac said: "Satan suffered more than Job himself. This might be compared unto a man

11.) The way the passage reads it appears as if the she asses were feeding of the things which grew through oxen's ploughing at the same time.

who said to his servant: 'Break the barrel, but save the wine,'" [without a vessel in which to save it]. R. Simon b. Lakish said: "Satan is himself the evil spirit [who tempts one to sin]; and he himself is the Angel of Death."

R. Levi said: "Satan and Peninnah both intended to please Heaven. Satan, who had seen the Holy One, praised be He! was favorable toward Job, said: 'Shall, Heaven forbid, Abraham's love [of God] be forgotten.' And Peninnah, as it is written (I Sam. 1, 6) *And her rival also provoked her continually, in order to make her fret,* (so that she should pray]." R. Acha lectured the same in the city of Papunia and Satan came and kissed his feet for this. (Job 2) *With all this, did not Job sin with his lips.* Raba said: "With his lips he did not sin, but he sinned in his heart." (Ib. 9, 24) *Is a hand given up to the wicked?* etc. Raba said: "Job attempted to turn the dish upside down (to challenge Providence)." Whereupon Abaye said to him: "Job spoke only with regard to Satan." On this point Tanaim differ. *Is the land given up to the wicked?* R. Elazar says: "Job attempted to turn the dish upside down." R. Joshua then said to him: "Job spoke only with regard to Satan."

(Ib. 10, 7) *Still it is within Thy knowledge that I am not wicked, and there is none that can deliver me out of Thy hand.* Raba said: "Job wanted to exempt the whole world from punishment. He said thus: 'Sovereign of the Universe! Thou hast created an ox with parted hoofs, and an ass with closed hoofs. Thou hast created Paradise, and Thou hast created Gehenna; Thou hast created the righteous (through the good inclination) and Thou hast created the wicked (through the evil inclination). Who can prevent Thee?' But what did Job's colleagues answer him? (Ib. 15, 4) *Yea, thou truly makest void the fear (of God), and diminishest devotion before God;* i.e., the Holy One, praised be He! has created the evil spirit, and He has created the Torah as a remedy against it."

Raba lectured: (Ib. 29, 13) *The blessing of him that was ready to perish came upon me; and the heart of the widow I caused to sing for joy,* i.e., *The blessing of him was ready to perish came upon me.* Job used to rob a field belonging to orphans, improve it,

ושמור את יינה. א"ר שמעון בן לקיש הוא שטן הוא יצר הרע הוא מלאך המות:

א"ר לוי שטן ופנינה לשם שמים נתכוונו שטן דחזייה להקב"ה דקא נטה בתר איוב אמר דלמא ח"ו מנשיא ליה לרחמנותיה דאברהם. פנינה דכתיב (ש"א א) וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה דרשה רב אחא בר יעקב בפפוניא ואתא שטן ונשקיה אכרעיה. (איוב ב) בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו אמר רבא בשפתיו לא חטא אבל בלבו חטא. (שם) ארץ נתנה ביד רשע וגו'. אמר רבא בקש איוב להפוך קערה על פיה א"ל אביי לא דבר איוב אלא כנגד שטן כתנאי ארץ נתנה ביד רשע רבי אלעזר אומר בקש איוב להפוך קערה על פיה א"ל ר' יהושע לא דבר איוב אלא כנגד שטן:

(איוב י) על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל אמר רבא בקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדין אמר רבש"ע בראת שור פרסותיו סדוקות. בראת חמור פרסותיו קלוטות. בראת גן עדן בראת גיהנם בראת צדיקים. בראת רשעים מי מעכב על ידך. ומאי אהדרו ליה חבריה דאיוב (שם טו) האף אתה תפר יראה ותגרע שיחה לפני אל ברא הקב"ה יצר הרע ברא לו תורה תבלין:

דרש רבא (שם כט) ברכת אובד עלי תבא ולב אלמנה ארנין. ברכת אובד עלי תבא שהיה גזל שדה יתומים ומשביחה ומחזירה להם. ולב

אלמנה ארנין כל היכא דהוה אלמנה דלא נסבי לה הוה שדי שמיה עלה ואתו ונסבי לה. (שם ו) לו שקול ישקל כעסי וגו׳ אמר רבא עפרא לפומיה דאיוב חברותא כלפי שמיא (שם ט) לא יש בינינו מוכיח ישת ידו על שנינו אמר רבא עפרא לפומיה דאיוב כלום יש עבד שמוכיח את רבו. (שם לא) ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה אמר רבא דלא דידיה לא מסתכל אבל אברהם אפילו בדידיה לא מסתכל דכתיב (בראשית יב) הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את מכלל דמעיקרא לא הוה ידע. (איוב ז) כלה ענן וילך כן יורד שאול לא יעלה אמר רבא מלמד שכפר איוב בתחית המתים:

(איוב ט) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם אמר רבא איוב בסערה חירף ובסערה השיבהו בסערה חירף דכתיב אשר בסערה ישופני אמר לפניו רבש״ע שמא רוח סערה עברה לפניך ונתחלף לך בין איוב לאויב בסערה השיבהו דכתיב (שם לח) ויען ה׳ את איוב מן הסערה וגו׳ ויאמר אזר נא כגבר חלציך אשאלך וגו׳ א״ל הרבה נימין בראתי בראשו של אדם וכל אחד ואחד בראתי לו גומא בפני עצמו שלא יהו שתים יונקות בגומא אחת שאלמלא ב׳ יונקים בגומא אחת מחשכות מאור עיניו של אדם בין גומא לגומא לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי. (שם לח) מי פלג לשטף תעלה הרבה טיפין בראתי בעבים וכל טפה וטפה

and return it to them; *and the heart of the widow ceased to sing for joy.* If there was a widow whom no one wished to marry, he put his name upon her, saying that she was his relative, and then it was easy for her to marry." (Ib. 6, 2) *Oh, that my vexation could be truly weighed, and calamity,* etc. Raba said: "Dust [should have been put] into Job's mouth, for he makes himself a comrade of Providence." (Ib. 9, 33) *There is no one who can decide between us, who could lay his hand upon us both.* Raba said: "Dust [should have been put] into Job's mouth, for has ever a slave rebuked his master?" (Ib. 31, 1) *A covenant had I made with my eyes. How, then, should I fix my look on a virgin?* Raba said: "He had not looked only upon strange women, but Abraham had not looked even at his own wife; as it is written (Gen. 12, 11) *Now I know that thou art a woman of handsome appearance,* from which it is to be inferred that before that time he did not know it." (Job 7, 9) *As the cloud vanisheth and passeth away, so will he that goeth down to the other world not come up again.* Raba said: "From this we see that Job denied resurrection."

(Ib. 9, 17) *He that bruiseth me with s'arah (storm) and multiplieth my wounds without a cause.* Rabba said: "Job, when blaspheming, used the word *S'arah* (storm-anger), and he was also answered with *S'arah.* He blasphemed with *S'arah,* as it is written: *He that bruiseth me with S'arah (storm).* He thus said before the Holy One, praised be He! 'Sovereign of the Universe! Perhaps a storm wind passed before Thee and changed to Thee the word *Iyob* (Job) *to Oyeb* (enemy); and he was also answered with *S'arah,* as it is written (Ib. 38, 1) *And the Lord answered Job from the S'arah.*" "*Do not gird up like a mighty man thy loins; and I will ask thee, and do thou inform Me.* So said He: "I have created many hairs on human beings, and for each hair I have created a separate pore; for if two should be nourished from one pore, it would blind the eyes of men; now from one pore to another, between these pores I did not make a mistake, *and from Iyob* to *Oyeb* [you say that I have made a mistake]. (Ib., ib. 25) *What hath divided off water-courses,* etc. There are many drops that I have created in the clouds, and for each drop there

is a separate place; for if two drops should go into one, they would make the earth too soft and it could not produce. Between this I did not make a mistake, and from *Iyob* to *Oyeb* [you say that] I made a mistake! . . . *And a way for the lightning that is followed by thunders.* Many thunders have I created in the clouds, and for each thunder there is a separate path; for if two should go along the same path, they would destroy the world. Between these paths I did not make a mistake, and from *Ilob* to *Oyeb* [you say that] I made a mistake! (Ib. 39, 1)! *Knowest thou the time when the wild goats of the rock bring forth? Or canst thou work when the hinds do calve?* The wild goat of the rock is cruel towards its offspring, and when the time (Ib. b) of bearing comes she ascends to the top of the mountain, so that the offspring should fall down and die. And I summon an eagle which receives it with its wings, and places them before her. This must happen at the exact moment, for should it occur a second earlier or a second later the children would die. Now between one and the other I did not make a mistake, *and from Iyob to Oyeb* [you say that] I did make a mistake. *Or canst thou mark when the hinds do calve?* The hind has a narrow womb, and when the time of bearing comes I procure a snake that bites her womb, so that she is able to bring forth her offspring. This must happen at the exact moment, for if it occurs a second later the mother would die. Now from one second to the other I do not make a mistake; and from *Iyob* to *Oyeb* [you say that] I made a mistake?" (Ib. 24, 35) *Job hath not spoken without knowledge, and his words are without intelligence.* Raba said: "From this it may be deduced that a man is not taken to account for what he speaks in his distress."

(Ib. 2, 11-13) *When, now, the three friends of Job . . . and they met together,* etc. What is meant by they met together? R. Juda in the name of Rab said: "They all entered at one time the gate of the city where Job lived; although a Baraitha states that each of them lived three hundred parsas apart from the other." Who informed them? According to some, each of them had a crown on which was engraved the picture of his three colleagues; and according to others, they had in their

בראתי לה דפוס בפני עצמה שלא יהו שתים בדפוס אחד שאלמלא שתים בדפוס אחד מטשטשות את הארץ ואינה עושה פירות בין טפה לטפה לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי. (איוב לח) ודרך לחזיז קולות הרבה קולות בראתי בעבים וכל קול וקול בראתי לו שביל בפני עצמו שלא יהו שני קולות יוצאים משביל אחד שאם יהו ב׳ יוצאים משביל אחד מחריבין את העולם בין קול לקול לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי. (שם לט) הידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור יעלה זו אכזרית על בניה ובשעה שכורעת (ע"ב) ללדת עולה לראש ההר כדי שתפול ממנה ותמות ואני מזמין לה נשר ומקבלו בכנפיה ומניחו לפניה ואינו מקדים ואינו מאחר אפילו רגע אחד שאם מאחר אפילו רגע אחד מיד מתה בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי. (שם) חולל אילות תשמור אילה זו רחמה צר ובשעה שכורעת לילד אני מזמין לה דרקון ומכישה בבית הרחם ומתרפה ויולדת ואינו מקדים רגע ואינו מאחר רגע שאם מקדים רגע או מאחר רגע אחד מיד מתה בין רגע לרגע לא נתחלף לי בין איוב לאויב נתחלף לי. (שם לד) איוב לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל אמר רבא מכאן שאין אדם נתפס על צערו:

(שם ב) וישמעו שלשת רעי איוב וגו׳ מאי ויועדו יחדו אמר רב יהודה אמר רב מלמד שנכנסו כולם בשער אחד ותנא בין כל אחד ואחד ג׳ מאות פרסה מנא הוו ידעי א"ד כלילי הוו להו וא"ד אילני הוו להו כיון דכמשי הוו

garden three trees, each of which bore the name of one of the friends; and when they withered they knew [that an accident had befallen their friend]. Raba said: "This is the reason for the saying, 'Either to have colleagues like Job's or death.'"

(Gen. 6, 1) *And it came to pass when men began to multiply—and daughters were born unto them.* R. Jochanan said: "*With a daughter comes multiplication into the world.*" Resh Lakish, however, maintains that with a daughter strife[12] comes into the world. Resh Lakish said to R. Jochanan: "According to your opinion, that multiplication comes with daughters; then why was not Job doubled with daughters just as he was with sons and with all his property?" He answered: "Although they were not doubled in number, nevertheless they were in beauty, as it is written (Job 42, 13-15) *He had also fourteen sons and three daughters, And he called the name of the first Yemimah, and the second, Keziah, and the third Keren-hapuch;* i.e., Yemimah because she was bright as the day, Keziah because her perfumery odor spread like that of cassia; Keren-hapuch, because, said R. Chisda, she spread forth a savor like garden comes, as it is written (Jer. 4, 30) *Thou circle with paint thine eyes.*" To R. Simon, Rabbi's son, a daughter was born; and he became dejected. His father said to him: "With thy daughter came multiplication." Bar Kapara said to him: "Your father offered you a vain consolation, for we are taught in a Baraitha: The world cannot be without male and females. However, happy is he whose children are males, and woe to him whose children are females. The world cannot be without a spice dealer and a tanner; happy is he who is a spice dealer and woe to him who is a tanner."

On this point, however, the Tanaim of the following Baraitha differ. (Gen. 24) *The Lord has blessed Abraham bakol (in all things).* What does the word *bakol* mean? R. Maier says: "He was blessed in not having any daughters." R. Juda says: "On the contrary he was blessed in having a daughter." Acherim says: "He had a daughter by the name Bakol." R. Elazar the Modai, said: "Abraham, our father, was an astrologer; and therefore all the kings from the West and the East came to his door to ask

12.) *Riba,* means multiplication, *M'riba,* strife.

ידעי אמר רבא היינו דאמרי אינשי או חברא כחברי דאיוב או מיתותא:

(בראשית ו) ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנים יולדו להם. רבי יוחנן אמר רביית באה לעולם רשב"ל אמר מריבה באה לעולם א"ל רשב"ל לדידך דאמרת רבייה באה לעולם מפני מה לא נכפלו בנותיו של איוב א"ל אע"פ שלא הוכפלו בשמות הוכפלו ביפין דכתיב (איוב מב) ויהי לו שבעה בנים ושלש בנות ויקרא שם האחת ימימה ושם השנית קציעה ושם השלישית קרן הפוך. ימימה שדומה ליום. קציעה שריחה נודף כקציעה. קרן הפוך א"ר חסדא ככורכמא דרישקא במיניה כדכתיב (ירמיה ד) כי תקרעי בפוך עיניך רבי שמעון ברבי איתילידא ליה ברתא הוה קא חלשא דעתיה א"ל אבוה רבייה נולדה לך א"ל בר קפרא תנחומין של הבל נחמך אבוך דתניא אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אוי לו למי שבניו נקבות אשרי מי שבניו זכרים אי אפשר לעולם בלא בוסם ובלא בורסקי אוי למי שאומנותו בורסקי אשרי למי שאומנותו בוסם:

כתנאי (בראשית כד) וה' ברך את אברהם בכל מאי בכל ר"מ אומר שלא היתה לו בת רבי יהודה אומר שהיתה לו בת. אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. רבי אליעזר המודעי אומר אצטגנינות גדולה היתה לו לאברהם שכל מלכי מזרח ומערב

משכימין לפתחו. רשב"י אומר מרגלית טובה היתה לאברהם תלויה בצוארו שכל חולת שראה אותה מיד נתרפא ובשעת שנפטר מן העולם נטלה הקב"ה ותלאה בגלגל חמה אמר אביי היינו דאמרי אינשי אידלי יומא אידלי קצירא. ד"א שלא מרד עשו בימיו ד"א שעשה ישמעאל תשובה בימיו שלא מרד עשו בימיו דכתיב (בראשית כה) ויבא עשו מן השדה והוא עיף וגו׳ ותנא אותו היום נפטר אברהם אבינו מן העולם ועשה יעקב אבינו תבשיל של עדשים לנחם את יצחק אבינו. ושעשה ישמעאל תשובה בימיו מנ"ל כי הא דרבינא ור"ח בר ביזנא הוו יתבי קמיה דרבא וקא מנמנם רבא א"ל רבינא לר"ח בר ביזנא ודאי דאמריתו משמיה דר"י כל מיתה שנאמר בה גויעה אינה אלא מיתה של צדיקים א"ל והא דור המבול דכתיב בהו גויעה א"ל גויעה ואסיפה קאמרינן והא ישמעאל דכתיב ביה גויעה ואסיפה אדהכי איתער בהו רבא אמר להו דרדקי הכי אמר רבי יוחנן ישמעאל עשה תשובה בחיי אביו מנ"ל דכתיב (בראשית כה) ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו מכדי ישמעאל קשיש מיצחק מ"ש דקחשיב ליה ברישא אלא ש"מ תשובה עבד ואדבריה ליצחק מקמיה. ודלמא דרך חכמתן קחשיב אלא מעתה (שם לה) ויקברו אותו עשו ויעקב בניו הכי נמי אלא ש"מ מדאקדמיה אדבורי אדבריה מקמיה ומדאדבריה ש"מ תשובה עביד:

(דף יז) תנו רבנן שלשה הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין עולם הבא ואלו הם אברהם יצחק ויעקב. אברהם דכתיב ביה (בראשית כד) בכל. יצחק דכתיב ביה (שם כז) מכל. יעקב

his advice." R. Simon b. Jochai said: "A diamond was hanging on Abraham's neck, and when a sick man looked upon it, he was cured. And when Abraham passed away, the Holy One, praised be He! sealed it in the planet of the sun." Abaye said: "This is the reason for the statement: 'When the sun rises the sick become better.'" There is another explanation [of the word *bakol*] that as long as Abraham was alive Esau did not become bad. According to still others: "Because Ishmael repented in his days." That Esau did not rebel in his days, as it is written (Gen. 25, 29-34) *and Esau came from the field*, etc., and it was taught in a Baraitha that on that day our ancestor Abraham died, and Jacob boiled lentils to offer consolation to Isaac. And whence do we learn that Ishmael had repented? As It happened when Rabina and R. Chama b. Bizna were sitting before Raba while Raba was slumbering, Rabina then said to R. Chama b. Bizna: "Is it a real fact what you said in the name of R. Jochanan, that any death which is termed *Geviah*, refers only to a death of a righteous?" "Yes," came the reply. "But the same expression is also written concerning the generation of the flood?" "Our reference is only when the word *geviah* (departed) goes together with *Asipha* (gathered)." But concerning Ishmael both expressions are used." Meanwhile Raba awoke from his slumber. He then said to them: "Children, thus said R. Jochanan, 'Ishmael repented during his father's life, for it is written (Ib., ib. 9) *And his sons Isaac and Ishmael*, etc. And from the fact that Isaac is named first, although Ishmael was older, it is to be understood that Ishmael had repented and, knowing that Isaac was better than he, he gave him the preference.'" But perhaps the verse counts them in accordance with their wisdom. Then the Scripture (Ib. 35, 29) *And Esau and Jacob, his sons, buried him*, should also have said, Jacob and Esau, and not according to the age, as it is now. Hence, we infer that Ishmael had repented.

(Fol. 17) Our Rabbis were taught: There are three to whom the Holy One, praised be He! gave a taste of the world to come in this world; namely, Abraham, Isaac, and Jacob: Abraham—concerning whom it is written *bakol;* Isaac—concerning whom it is written *mikol;* and Jacob — concerning

whom it is written *kol*. The same three overruled the evil spirit, as the words *Bakol, Mikol, Kol* are written regarding them. Others add also David, concerning whom it is written (Ps. 109, 22) *And my heart is deeply wounded,* etc. The first *Tanna*, however, explains the last as a mere expression of pain.

Our Rabbis were taught: "There are six persons over whom the Angel of Death did not dominate: Abraham, Isaac, Jacob, Moses, Aaron, and Miriam. The first three because of the words mentioned, and the latter because it is written (Num. 33, 38) *By the order of the Lord,* etc. But concerning Miriam these words are not written? R. Elazar said: "Miriam also died the same death, because we infer it through the analogy by the word *Sham Sham,* and Scripture merely withheld it." Our Rabbis were taught: There are seven upon whom the worms have no domination: Abraham, Isaac Jacob, Moses, Aaron, Miriam, Benjamin ben Jacob; according to others, also David. The former six, because of the reasons stated above; and Benjamin, because it is written concerning him (Deut. 23, 12) *The beloved of the Lord* [*is he*], *he shall dwell in safety,* etc. There are four who died without sins of their own but [for the sin committed] through the instigation of the serpent; viz: Benjamin b. Jacob, Amram, father of Moses, Jesse, father of David, and Khiliab b. David. Concerning all of them we hold a tradition, except Jesse, the father of David, which is deduced from the verse, as it is written (II Sam. 17, 25) *Now Amasa was the son of a man, whose name was Ithra the Israelite, that went in to Abigal, the daughter of Nachash, sister of Zeruiah, Joab's mother.* Was she then the daughter of Nachash? Behold she was the daughter of Ithra as it is written (I Chr. 2, 16) *And their sisters were Zeruiah,* etc. We therefore say that it means who died through the instigation of the serpent.

CHAPTER TWO.

(Fol. 21) R. Juda said in the name of Rab: "Truly, this man be remembered for blessing whose name is Joshua b. Gamla, for, were it not for him, Israel would have forgotten the Torah, because in former times the child who had a father was instructed

דכתיב ביה (שם לג) כל. ג׳ לא שלט בהם יצר הרע ואלו הם אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל. ויש אומרים אף דוד דכתיב (תהלים קט) ולבי חלל בקרבי ות״ק ההוא צעריה דקא מדכר:

תנו רבנן ששה לא שלט בהם מלאך המות אלו הם אברהם יצחק יעקב משה אהרן ומרים. אברהם יצחק ויעקב דכתיב בהו בכל מכל כל. משה אהרן ומרים דכתיב בהו (במדבר לג) על פי ה׳ והא מרים לא כתיב בה על פי ה׳ אמר רבי אלעזר אף מרים בנשיקה מתה דאתיא שם שם ממשה אלא מפני מה לא נאמר בה על פי ה׳ שגנאי הדבר לומר. תנו רבנן שבעה לא שלטה בהם רמה ותולעה אלו הם אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים ובנימין בן יעקב אברהם יצחק ויעקב משה אהרן ומרים כדאמרן בנימין בן יעקב דכתיב ביה (דברים לג) ולבנימין אמר ידיד ה׳ ישכון לבטח עליו. ויש אומרים אף דוד דכתיב ביה (תהלים ה) אף בשרי ישכון לבטח ות״ק רחמים הוא דקא בעי. תנו רבנן ד׳ מתו בעטיו של נחש אלו הם בנימין בן יעקב. ועמרם אבי משה. וישי אבי דוד. וכלאב בן דוד. וכולהו גמרא לבר מישי דמפרש ביה קרא דכתיב (ש״ב יז) ועמשא בן איש ושמו יתרא הישראלי אשר בא אל אביגיל בת נחש אחות צרויה אם יואב וכי בת נחש היא והלא בת ישי היא דכתיב (ד״ה א ג) ואחיותיהם צרויה וגו׳ אלא בת מי שמת בעטיו של נחש:

לא יחפור פרק שני

(דף כא) אמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכחת תורה מישראל שבתחלה מי שהיה לו אב מלמדו תורה ומי

by him; but the one that had no father did not learn the Torah at all. What passage did they interpret [to guide them in their decision]? (Deut. 11, 19) *And ye shall teach* (*Otham*) *them to your children,* i.e., literally (*Attem*) ye yourselves. It was then ordained that schools with primary teachers should be established in Jerusalem. What verse did they interpret [to guide them in their action]? (Is. 2, 3) . . . *for out of Zion shall go forth the law, and the word of the Lord out of Jerusalem.* Still then the child who had a father was brought to Jerusalem and received instructions; but the one who had no father was not brought to be instructed. It was therefore ordained that [schools with] primary teachers should be established in the capitals of each province; but the children were brought when they were about sixteen or seventeen years of age, and when the lads were rebuked by their teachers, they rebelled and went away. Then came Joshua b. Gamla, who enacted that [schools with primary teachers] should be established in all provinces and small towns, and that the children be sent to school at the age of six or seven years." Rab said to [the schoolmaster] R. Samuel b. Shilath: "Until six years of age take no pupils; from six and upward take [the child] and feed him [with knowledge] as you feed an ox." Rab said again to R. Samuel b. Shilath: "When you must beat a child, do so with a shoe-strap only! if this causes the child to be good, then well and good; if not, leave him in the company of his comrades, [whose steady progress he will see, and this will improve him]."

Raba said: "If there is one teacher who can perform his duties well enough, but there is another who is still better, the former must not be discharged lest the teacher may relax [because of the competition]." R. Dimi of Nahardea, however, said: "On the contrary he will become more diligent, for emulation among scholars increases wisdom." Raba said again: "If there are two teachers, one of whom is well versed [in the Bible] but who is inexact, while the other is exact but is not well versed [in the Bible], the one who is well versed although inexact should be appointed, as the errors will be corrected by themselves." R. Dimi of Nahardea, however, said: "On the contrary, the one who is exact should be appointed be-

שלא היה לו אב לא היה למד תורה מאי דריש (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם ולמדתם אתם התקינו שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים מאי דריש (ישעיה ב) כי מציון תצא תורה ודבר ה׳ מירושלים ועדיין מי שהיה לו אב היה מעלהו ולומד ומי שלא היה לו אב לא היה עולה ולומד התקינו שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל פלך ופלך ומכניסין אותם כבן ט״ז וכבן י״ז וכשרבו כועס עליו בועט בו ויוצא עד שבא יהושע בן גמלא ותיקן שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסים אותם כבן שש וכבן שבע. אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת עד שית לא תקביל מכאן ואילך קביל ואספי ליה כתורא. ואמר ליה רב לרב שמואל בר שילת כי מחית לינוקא לא תמחי ליה אלא בערקתא דמסאנא דקרי קרי דלא קרי ליהוי צוותא לחבריה:

אמר רבא האי מקרי ינוקי דגרים ואיכא אחרינא דגריס טפי מיניה לא מסלקינן ליה דילמא אתי לאתרשולי רב דימי מנהרדעא אמר כל שכן דגרים טפי קנאת סופרים תרבה חכמה. אמר רבא הני תרי מקרי דרדקי חד גרים ולא דייק וחד דייק ולא גרים מותבינן ההוא דגרים ולא דייק מאי טעמא שבשתא ממילא נפקא ורב דימי מנהרדעא אמר מותבינן ההוא דדייק

cause an error impressed upon the mind of a child remains there forever, as it is written (I Kings 11, 16) *For six months did Joab remain there with Israel, until he had cut off every male in Edom.* When he came before David and was asked (Ib. b) why he had done so, he said: 'Because it is thus written (Deut. 25, 19) . . .*thou shalt blot out each zachar (male) of Amalek.*' David said to him: 'But we read *zeicher* (*remembrance*—meaning both—males and females).' And Joab answered: 'My teacher taught me to pronounce *zachar.*' He then sent for his teacher, and questioned him how to pronounce this word, and he answered thou shalt blot out *zachar* (male) of Amalek. So he took out his sword, and wanted to kill him. 'Why?' asked the teacher. 'Because,' answered David, 'it is written (Jer. 48, 10) *Cursed be he that doeth the work of the Lord negligently.*' And the teacher rejoined: 'Let, then this man (myself) remain in this curse,' and he answered him, quoting the end of the verse, *'And cursed be he that withholdeth his sword from blood.'* Some say that he slew him, and others say that he did not."

(Fol. 22) R. Dimi of Nahardea brought dry figs in a boat. The Exilarch ordered Raba: "Go and see whether he is a scholar; then you may hold the market for him." Raba said to R. Ada b. Ahaba: "Go and examine him." He questioned him about something of the Law, which he could not answer. So R. Dimi said to him: "Is the master Raba?" R. Ada tapped him upon his sandal [to silence him] and said to him: "Between Raba and me there is a great difference; but, nevertheless, I am your master, while Raba is the master of your master." In consequence of this, the market was not held for him; and R. Dimi lost on his dry figs, and came to complain before R. Joseph, saying: "See, master, what was done to me!" And he answered: "The One who neglected not to take revenge for the wrong inflicted on the king of Edom shall not neglect to avenge for the wrong inflicted upon you." [Concerning Edom] it is written (Amos 2, 1) *Thus hath said the Lord, for three transgressions of Moab and for four will I not turn away their punishment, because they burned the bones of the king of Edom into lime.* Consequently R. Ada died. Then R. Joseph said: "I have caused his punishment.

ולא גרים מאי טעמא שבשתא כיון דעל על דכתיב (מ"א יא) כי ששת חדשים ישב שם יואב וכל ישראל עד הכרית כל זכר באדום כי אתא לגביה דדוד אמר ליה (ע"ב) מאי טעמא עבדת הכי אמר ליה דכתיב (דברים כה) תמחה את זכר עמלק אמר ליה והא אנן זכר קרינן אמר ליה לדידי זכר אקריון שייליה לרביה אמר ליה היכי אקריתן אמר ליה תמחה את זכר עמלק שקל ספסירא ובעא למקטליה אמר ליה אמאי אמר ליה דכתיב (ירמיה מח) ארור עושה מלאכת ה' רמיה אמר ליה שבקיה להוא גברא וליקום בארור אמר ליה הא כתיב (שם) וארור מונע חרבו מדם א"ד קטליה וא"ד לא קטליה:

(דף כב) רב דימי מנהרדעא אייתי גרוגרות בספינה אמר ליה ריש גלותא לרבא פוק חזי אי צורבא מרבנן הוא נקיט ליה שוקא אמר ליה רבא לרב אדא בר אהבה זיל תהי ליה אקנקניה אזל בעי מיניה פיל שבלע כפיפה מצרית והקיאה דרך בית הרעי מהו לא הוה בידיה אמר ליה מר ניהו רבא טפח ליה בסנדליה אמר ליה בין דידי לרבא טובא איכא מיהו על כרחך אנא רבך ורבא רבה דרבך לסוף לא נקט ליה שוקא פסיד גרוגרות דידיה אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה חזי מר מאי עבד בי אמר ליה מאן דלא שהייה אוניתיה דמלכא דאדום לא לישהייה לאוניתך דכתיב (עמוס ב) כה אמר ה' על שלשה פשעי מואב ועל ארבעה לא אשיבנו על שרפו עצמות מלך אדום לסיד נח נפשיה דרב אדא בר אהבה רב יוסף אמר אנא

I have cursed him." R. Dimi said: "I have caused his punishment, for he had caused my loss on the dry figs." Abaye said: "I have caused his punishment, for he used to say to the Rabbis: "While ye are nibbling bones in the college of Abaye, would it not be better for you to eat fat meat in the college of Raba?" And Raba said: "I have caused his punishment, for, when he used to go for meat, he used to say to the butcher: 'You must give me meat before you give it to the servant of Raba, as I am better than he.'" R. Nachman b. Isaac said: "I have punished him," for R. Nachman b. Isaac was the head of the preachers in the days before festivals; and every day, before preaching, he reviewed his sermon together with R. Ada b. Ahaba. On that day, however, on which R. Ada b. Ahaba died, R. Papa and R. Huna b. R. Joshua detained him, because they had been absent from the concluding lecture and they therefore asked of him that he should explain to them what Raba lectured concerning cattle tithe, and he repeated for them all what Raba said. Meanwhile the time for R. Nachman's preaching arrived, and the Rabbis said to R. Nachman: "Why does the master sit? It is already dawning, and you have to go to preach." And he answered: "I am sitting and waiting for the coffin of R. Ada b. Ahaba." And, indeed, R. Ada's death was soon announced. It seems, therefore, that R. Nachman was the cause of his punishment.

(Fol. 25) R. Joshua b. Levi said: "We must be grateful to our forefathers for having informed us of the place where we are to pray; as it is said (Nech. 9, 6) *And the host of the heavens, the sun and all other illuminaries which are in the east bow down before Thee towards the West.*" R. Akiba b. Jacob opposed it, saying: "Perhaps they go backwards, as a slave does usually before his master; and when they come to the West, they bow toward the East?" The objection remains. R. Hoshia, however, holds that the Shechina is all over, for R. Hoshia said: "Whence do we learn that the Shechina is all over? It is said (Ib., ib.) *Thou indeed art the Eternal One alone;* i.e., Thy messengers are not like the messengers of frail man; for the messenger of frail man usually returns [when he has accomplished his task] to the place from which he was sent

ענישתיה דאנא לטיתיה רב דימי אמר אנא ענישתיה דאפסיד גרוגרות דידי אביי אמר אנא ענישתיה דהוי א"ל לרבנן עד דמגרריתו גרמי בי אביי אתו ואכלי בשרא שמינא בי רבא. רבא אמר אנא ענשיתיה דכי הוה אזיל לבי טבחא למשקל אומצא הוה אמר להו אנא אשקול בשרא מקמי שמעיה דרבא דאנא עדיפנא מיניה רב נחמן בר יצחק אמר אנא נעישתיה דרנב"י ריש כלה הוה כל יומא קמי דניעול לכלה הוה מרהיט בהדיה רב אדא בר אהבה לשמעתיה והדר עייל לכלה ההוא יומא עכבוהו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע לרב אדא בר אהבה משום דלא הוו בסיומא אמרו ליה אימא לן הני שמעתתא דמעשר בהמה היכי אמרינהו רבא אמר להו הכי והכי אמר רבא אדהכי נגה ליה לרב נחמן בר יצחק אתו רבנן אמרו ליה קום דנגה לן למה יתיב מר אמר להו קא נטרנא לערסיה דרב אדא בר אהבה אדהכי נפק קלא דנח נפשיה דרב אדא בר אהבה ומסתברא דר"נ בר יצחק ענשיה:

(דף כה) א"ר יהושע בן לוי בואו ונחזיק טובה לאבותינו שהודיעונו מקום תפלה שנא׳ (נחמיה ט) וצבא השמים לך משתחוים. מתקיף לה רב אחא בר יעקב אימא כעבד שנוטל פרס מרבו וחוזר לאחוריו ומשתחוה קשיא ור׳ הושעיא סבר ששכינה בכל מקום דאמר רבי הושעיא מנין שהשכינה בכל מקום שנאמר (שם) אתה הוא ה׳ לבדך וגומר שלוחיך לא כשלוחי בשר ודם שלוחי בשר ודם ממקום שמשתלחין לשם מחזירין שליחותם אבל

[announcing the fulfillment of his duty], but Thy messengers report the fulfillment of duty at the very place to which they were sent; as it is said (Job. 38, 35) *Canst thou send out lightnings that may go, and say unto thee, "Here are we."* It does not read that they come and say *Here are we,* but that they go and say it in the place to which they were sent. Hence the Shechina is all over." And R. Ishmael also maintains the same; for at the school of R. Ishmael it was taught, whence do we learn that the Shechina is all over? It is said (Zech. 2, 7) *And behold, the angel that spoke with me went out, and another angel came out to meet him.* It does not read after him (*achrav*), but against him (*likrath*); infer from this that the Shechina is everywhere. And R. Shesheth also agrees with his interpretation, for R. Shesheth [who was blind] would say to his servant: "You may place me [for prayer] in any direction except due East; not because the Shechina is not resting there, but becaus the *minim* have decided that one must pray only towards due East." R. Abahu, however, maintains that the Shechina is resting in the West; for R. Abahu said: "Why is the West called *Uriya?* Because the Divine air is there."[1]

R. Juda said in the name of Rab: "What is the meaning of the passage (Deut. 32, 2) *My doctrine shall drop as the rain?* This refers to the westerly winds which come from the hind part of the world; *my speech shall distill as the dew;* this refers to the northerly wind, which causes gold to become cheap (it brings hunger, and that renders gold cheap) and so the verse reads (Is. 46, 6) *Those that lavish gold out of the bag; as heavy rains upon the grass,* refers to the easterly wind that makes storms in the world; *and as showers upon herbs,* refers to the southerly wind, which brings beneficient rain and causes the growth of grasses." We are taught in a Baraitha that R. Eliezer says: "The world (Ib. b) is like a balcony (without a fourth wall); and when the sun arrives in the evening at the north west corner, it is diverted by this wind and ascends above the sky." R. Joshua says: "The world is like a tent (which is fenced on all sides), and when the sun arrives in the evening at the northwest corner, it turns around and returns beyond the sky; as it

1.) *Uriya* if divided in two would read *avir-yah,* (Divine air).

שלוחיך למקום שמשתלחין שם מחזירין שליחותם שנאמר (איוב לח) התשלח ברקים וילכו ויאמרו לך הננו יבאו ויאמרו לא נאמר אלא ילכו ויאמרו מלמד שהשכינה בכל מקום ואף ר׳ ישמעאל סבר שהשכינה בכל מקום דתנא דבי רבי ישמעאל מניין שהשכינה בכל מקום שנאמר (זכריה ב) הנה המלאך הדובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו אחריו לא נאמר אלא לקראתו מלמד שהשכינה בכל מקום ואף רב ששת סבר שכינה בכל מקום דאמר ליה רב ששת לשמעיה לכל רוחתא אוקמן לבר ממדינחא ולאו משום דלית ביה שכינה אלא משום דמורו ביה מינאי ורבי אבהו סבר שכינה במערב דאמר רבי אבהו מאי אוריה אויר יה:

אמר רב יהודה אמר רב מ״ד (דברים לב) יערוף כמטר לקחי זו רוח מערבית הבאה מערפו של עולם. (שם) תזל כטל אמרתי זו רוח צפונית שמזלת את הזהב וכן הוא אומר (ישעיה מו) הזלים זהב מכיס. כשעירים עלי דשא זו רוח מזרחית שמסערת את כל העולם כשעיר. וכרביבים עלי עשב זו רוח דרומית שמעלת רביבים ומגדלת עשבים. תניא רבי אליעזר אומר עולם (ע״ב) לאכסדרה הוא דומה ורוח צפונית אינה מסובבת וכשחמה מגעת לקרן מערבית צפונית מקפת וחוזרת אחורי הכיפה

שנאמר (קהלת א) הולך אל דרום וסובב אל צפון. הולך אל דרום ביום וסובב אל צפון בלילה. סובב סובב הולך הרוח וגו' אלו פני מזרח ומערב שפעמים מסבבתן ופעמים מהלכתן. הוא היה אומר אתאן לרבי אליעזר (איוב לז) מן החדר תבא סופה זו רוח דרומית וממזרים קרה זו רוח צפונית מנשמת אל יתן קרח זו רוח מערבית ורחב מים במוצק זו רוח מזרחית והאמר מר רוח דרומית מעלת רביבים ומגדלת עשבים לא קשיא הא דאתיא מטרא בניחותא הא בשפיכותא. אמר רב חסדא מאי דכתיב (שם) מצפון זהב יאתה זו רוח צפונית שמוזלת את הזהב וכן הוא אומר (ישעיה) מו הזלים זהב מכים. אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בת המקדש לא הוגשמה רוח דרומית דכתיב (שם ט) ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו וכתיב (תהלים פט) צפון וימין אתה בראתם. ואמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש לא ירדו גשמים מאוצר טוב שנאמר (דברים כח) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב בזמן שישראל עושים רצונו של מקום ושרויים בארצם יורדים מאוצר טוב ובזמן שאין שרויים בארצם אין יורדים מאוצר טוב:

א"ר יצחק הרוצה להתחכם ידרים שיתעשר יצפין וסימנך שלחן בצפון ומנורה בדרום רבי

is said (Eccl. 1, 6) *Going toward the south, and turning around toward the north, the wind moveth around about continually; and around its circles doth the wind return again;* i.e., toward the south during the day; and toward the north during the night. *Moveth round about,* etc.; i.e. it faces east and west, so that sometimes, when the days are long, it goes through them, and when the days are short, it goes around them." R. Juda, aforementioned, therefore is in accordance with R. Eliezer. (Job. 37, 9) *Out of his chamber cometh the whirlwind.* This refers to the southern wind; *and that of the north, the cold,* refers to the northern wind. *From the breathing of God ice is given,* refers to the westerly wind; *and the broad waters become solid,* refers to the easterly wind. But did not the master say that the south wind brings beneficient rain, etc? This presents no difficulty: If the rain comes slowly, it makes the grass grow; but if it comes down in torrents, it does harm. R. Chisda said: "What is the meaning of the passage (Ib., ib. 22) *The golden light that cometh out of the north?* This refers to the northerly wind, which makes gold cheap, as it is written (Is. 46, 6) *Those that lavish gold out of the bag.*" Raphram b. Papa, in the name of R. Chisda, said: "Since the Temple was destroyed, the southerly wind has never brought rain, as it is written (Is. 9, 9) *And he snatcheth on the right hand, and is yet hungry; and he eateth on the left hand, and is not yet satisfied;* and it is also written (Ps. 89, 13) *The north and the south—these hast Thou created,*" etc. Raphram b. Papa said further in the name of R. Chisda: "Since the Temple was destroyed, the rains do not come from the good treasure; as it is said (Deut. 28, 12) *The Lord will open unto thee His good treasure, the heaven, to give the rain of thy land,* etc., i.e., when Israel did the will of the Omnipotent, and Israel was in his own land, the rain came from the good treasure; and now that Israel is no more in his own land, the rain does not come from the good treasure."

R. Isaac said: "He who desires to become a scholar shall recite his prayer facing due south; and he who desires to become rich shall pray due north; and a sign for this [can be taken the fact] that the golden table was placed in the north [of the Tabernacle] and the candelabrum, which gives

light (wisdom)—on the south." R. Joshua b. Levi, however, said: "One shall always recite his prayers facing due south, for when wisdom increased one becomes, also rich; as it is said (Prov. 3, 16) *Length of days in her right hand: in her left are riches and honor.*" But did not R. Joshua b. Levi say that the Shechina is in the west? He also means that one should stand turning sideways, as to face both sides. R. Chanina said to R. Ashi: "Ye who are located to the north of Palestine must recite your prayers facing due south, [in order to face Jerusalem]." And whence do we know that Babylon was situated to the north of Palestine? (Jer. 1, 14) *Out of the north shall the evil break forth,*" etc.

CHAPTER THREE.

(Fol. 56) R. Acha b. Ivya was sitting before R. Assi, and said in the name of R. Assi b. Chanina, that a *chazuba* makes an intervention, in the estate of a proselyte. What is a *chazuba?* Said R. Juda in the name of Rab: "With it (the *chazuba*) did Joshua form the landmarks [among the tribes] of Israel." R. Juda said again in the name of Rab: "Joshua counted [in the Book of Joshua] only the cities which were placed on the boundaries." R. Juda said again in the name of Samuel: "All that the Holy One, blessed be He! had shown to Moses from the land of Israel was subject to tithes. (From the products growing in those places tithes must be separated according to the Bible)." What does it mean to exclude? The land of the Kenites, Kenizites, and Kadmonites (Gen. 15, 19).

(Fol. 57b.) *And shutteth his eyes against looking on evil.* R. Chiya b. Abba said: "This refers to one who does not look upon women when they are occupied in washing." How is this to be understood? If there is another way to pass, and one passes by that way for the purpose of looking at them, then he is really wicked; and if there is no other way, what can he do, since he is compelled to pass them? Surely it refers to a case where there is no other way to pass; nevertheless one must manage not to look upon them. R. Jochanan questioned R. Bana'a; "What is the proper length of a scholar's shirt?" And he answered: "Sufficiently to cover the whole body, so that no part of it

יהושע בן לוי אמר לעולם ידרים שמתוך שמתחכם מתעשר שנאמר (משלי ג) אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד והאמר רבי יהושע בן לוי שכינה במערב לא צריכה דמצדד אצדודי. אמר ליה רב חנינא לרב אשי כגון אתון דיתביתו לצפונה דארעא דישראל אדרימו אדרומי ומנ"ל דבבל לצפונה דארעא דישראל קיימא דכתיב (ירמיה א) מצפון תפתח הרעה על כל יושבי הארץ:

חזקת הבתים פרק שלישי

(דף נו) יתיב רב אחא בר אויא קמיה דרב אסי ויתיב וקאמר משמיה דרבי אסי בר' חנינא חצובא מפסיק בנכסי הגר מאי חצובא אמר רב יהודא אמר רב שבו תיחם יהושע לישראל את הארץ. אמר רב יהודה אמר שמואל כל שהראהו הקב"ה למשה חייב במעשר לאפוקי מאי לאפוקי קני וקנזי וקדמוני:

(דף נז ע"ב) ועוצם עיניו מראות ברע (ישעיה לג) אמר רבי חייא בר אבא זה שאין מסתכל בנשים בשעה שהן עומדות על הכביסה היכי דמי אי דאיכא דרכא אחרינא רשע הוא אי דליכא דרכא אחרינא אנוס הוא לעולם דליכא דרכא אחרינא ואפילו הכי מיבעי למינס נפשיה. בעא מיניה רבי יוחנן מרבי בנאה חלוק של תלמיד חכם כיצד כל שאין בשרו נראה

may be seen." "And what is the proper length of a scholar's garment?" "Enough to cover the shirt so that even as little as a span should not be seen." "How should a scholar's table be set?" "In such a form that the table-cloth should cover two parts of the table, and the third part should remain uncovered, whereon to place plates and herbs, and the ring should be outside."[1] But have we not been taught that the ring must be inside? This presents no difficulty, for R. Bana'a speaks of a case when a child is sitting at the table, but the Baraitha speaks of a case in which there is no child at the table. And if you wish I will say that the Baraitha refers to a case where there is a servant and the ring must therefore be placed inside, not to be in the servant's way, while R. Bana'a refers to a case where there is no servant. And if you still wish, I will say that both cases deal with a servant and yet there is no contradiction, for R. Bana'a refers to a day meal and the Baraitha refers to a night meal. What does the table of an ignorant resemble? A fire-place, surrounded with pots. What of the bed of a scholar? Nothing should be found under it except only sandals in summer-time and shoes in the rainy season; and the bed of an ignorant looks like a store-room of mixed things, [under which you may find everything]."

R. Bana'a used to mark caves of the deceased Rabbis. When he came to the cave of Abraham (the Patriarch) he found Eliezer, his servant, standing outside the door. "What is Abraham doing now?" asked he. "He sleeps in Sarah's lap, and she looks on his head," was the reply. R. Bana'a said to him: "Go and inform Abraham that Bana'a is waiting at the door." He communicated that to Abraham, whereupon the latter said: "Let him come in; for he knows perfectly well that the evil inclination does not exist in this world." Bana'a then entered, took the measure of the cave, and went out; when he arrived at the cave of Adam, he heard a *Bath Kol* saying: "Thou hast been permitted to see the likeness of My image (Abraham), but My real image itself (Adam) thou canst not see." "But I need to mark the measure of the cave," protested R. Bana'a. "The measure of the outside equals the inside," came the reply. R. Bana'a, [after he left

1.) They used to have a ring attached to the table with which to hang it up after the meal.

מתחתיו. טלית של תלמיד חכם כיצד כל שאין חלוקו נראה מתחתיו טפח. שלחן של תלמיד חכם כיצד שני שלישי גדיל ושליש גלאי שעליו כוסות וקערות מונחות וטבעתו מבחוץ והא תניא טבעתו מבפנים לא קשיא הא דאיכא ינוקא הא דליכא ינוקא ואיבעית אימא הא והא דליכא ינוקא ולא קשיא הא דאיכא שמעא והא דליכא שמעא ואיבעית אימא הא והא דאיכא שמעא ולא קשיא הא בליליא הא ביממא ושל עם הארץ דומה (דף נח) למדורה וקדרות מקיפות אותה. מטה של תלמיד חכם כיצד כל שאין תחתית אלא סנדלין בימות החמה ומנעלים בימות הגשמים ושל עם הארץ דומה לאוצר בלום:

רבי בנאה הוה מציין מערתא דרבנן כי מטא למערתא דאברהם אבינו אשכח לאליעזר עבד אברהם דקאי קמי בבא אמר ליה מאי קעביד אברהם אמר ליה גאני בכנפה דשרה ומעיינא לה ברישיה אמר ליה זיל אימא ליה בנאה קאי אבבא אמר ליה ליעול וליתי מידע ידיע דיצר הרע בהאי עלמא ליכא על עיין ונפק כי מטא למערתא דאדם הראשון יצתה בת קול ואמרה לו נסתכלת בדמות דיוקני בדיוקני עצמה אל תסתכל והא בעינא לציוני מערתא כמדת החיצונה כך מדת הפנימית ולמ"ד ב' בתים

the cave], said: "I have seen the heels of Adam and they appear to me as two sun globes." All are so inferior to Sarah [in appearance] as an ape is [inferior] to man, and Sarah, in return, is as inferior [in appearance] to Eve, as an ape is [inferior] to man. Again, Eve is as inferior to Adam [in appearance] as an ape is [inferior] to man, and the appearance of Adam [himself] is as inferior [in comparison] to the Shechina as an ape is inferior to man. The beauty of R. Cahana is similar to that of Rab; and that of Rab is similar to that of R. Abahu; that of R. Abahu is similar to that of Jacob our Patriarch; and that of Jacob our Patriarch is similar to that of Adam, the first man.

זו למעלה מזו קיימי כמדת העליונה כך מדת התחתונה. אמר רבי בנאה אנא נסתכלתי בשני עקביו של אדם הראשון ודומים לשני גלגלי חמה. הכל בפני שרה כקוף בפני אדם שרה בפני חוה כקוף בפני אדם חוה בפני אדם כקוף בפני אדם אדם בפני שכינה כקוף בפני אדם. שופריה דרב כהנא מעין שופריה דרב ודרב מעין דרבי אבהו דרבי אבהו מעין דיעקב אבינו דיעקב אבינו מעין דאדם הראשון. דאדם הראשון מעין דשכינה:

There was a Magus who used to dig among the dead [for the purpose of taking away their shrouds]. When he reached the cave of R. Tubi b. Mathna, he grasped him by the beard. Abaye came and requested him to leave it, to which he did. The next year the Magus came again to this cave, and Tubi again grasped him by the beard, and when Abaye requested he was refused, until scissors were brought and the beard was cut off.

ההוא אמגושא דהוה מחטט שכבי כי מטא למערתא דרב טובי בר מתנה תפסיה בדיקניה אתא אביי אמר ליה במטותא מיניה דמר שבקיה לשנה אחריתי הדר אתא תפסיה בדיקניה הדר אתא אביי ולא שבקיה עד דאייתי מספרא וגזייה לדיקניה:

There was a man who said while dying: "I bequeath a barrel full of earth to one son, a barrel full of bones to another, and a barrel full of stuffings to the third." And they did not understand what he meant. They came with this question to R. Bana'a. And he asked them if they possessed estates? They said "Yea." Have you cattle?" "Yea." "Have you also house furniture?" "Yea," replied they. "If so," said he, "this is what your father had bequeathed to you."

ההוא גברא דאמר להו חביתא דעפרא לחד בראי. חביתא דגרמי לחד בראי. חביתא דאודרא לחד בראי. לא הוו ידעי מאי קאמר להו אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו אית לכו ארעא אמרו ליה אין אמר להו אית לכו חיותא אין אית לכו ביסתרקי אין אי הכי הכי קאמר לכו:

There was a man who heard his wife saying to her daughter: "Why are you not careful in your unlawful acts [to keep it secretly]. I have ten sons, and only one is from your father." When he was dying he said: "I bequeath all my property to one son." And as they did not know whom he meant, they came to R. Bana'a, who advised them thus: "Go and knock at your father's grave until he comes and explains whom he meant." The sons did so, but the one who was his real son did not go. R. Bana'a accordingly decided that all the estates should be given to this one. His brothers then denounced R. Bana'a to the Government, say-

ההוא גברא דשמעה לדביתהו דקא אמרה לברתה אמאי לא צניעת באיסורא הך אתתא עשרה בני אית לה ולית לי מאבוך אלא חד כי שכיב אמר כל נכסי לחד ברא ולא ידעי להי מינייהו אתו לקמיה דרבי בנאה אמר להו זילו חבוטו קברא דאבוכון עד דקאי ומגלי לכו להי מינייכו שבק אזלו כולהו ההוא דבריה הוה לא אזל אמר להו כולהו נכסים דהאי. אזלו אכלו קורצא בי מלכא אמרי איכא גברא חד

ing: "There is a man among the Jews who gives releases of money without witnesses and without any evidence." And he was arrested. His wife then came complaining: "I had a slave. People came and cut off his beard, removed his skin, consumed his flesh, filled the skin with water, which they gave their comrades to drink, and they did not give me any of the money or some other equivalent for it." The officers did not understand her, and decided to question the wise men of the Jews; perhaps they would understand what it meant. They called R. Bana'a and he answered: "She is complaining about a leather-bag." They then said: "Since he is so wise, he shall sit at the court and judge." He saw, then, that it was written over the gates of the town entrance where the court was held. "A judge who was ever summoned to court [for non-payment of his debts] cannot be named a judge." R. Bana'a said to them: "If so, then any stranger may come and summon the judge (Ib. b) and annul his qualifications for being any longer a judge. You ought to have it thus: 'A judge who is found liable in the court, so that money is to be collected from him, is no longer qualified as a judge.'" They then wrote [upon the gate] thus: "However, the sage of Judea maintains that a judge from whom money is collected by a judgment is not qualified as a judge." He saw again that there was written: "At the head of all death causes, am I, the blood; and at the head of all life-giving things, am I the wine." And he said to them: "According to this, if one fell from a roof of a tree and died, did the blood kill him; and also, when one is dying, will he revive if you will give him wine? It ought to be written thus: 'At the head of all sickness, am I, the blood; and at the head of all medicine am I, the wine, the cause.'" And they corrected it thus: "However, the sage of Judea maintains that: 'At the head of all sickness am I, blood, the cause, and at the head of all medicines am I, wine, the remedy. In a place where there is no wine medicine is needed!"

(Fol. 61b) Our Rabbis were taught: After the destruction of the second Temple many abstemious persons who refused to eat meat or drink wine were increased in Israel. And R. Joshua approached them, saying: "My children, why do you not eat meat and

ביהודאי דקא מפיק ממונא דאינשי בלא סהדי ובלא מידי אתיוהו חבשוהו אזלה דביתהו אמרה להו לבי מלכא עבדא חד הוה לי פסקו לרישיה ופשטו למשכיה ואכלו בשריה וקא מלו ביה מיא ומשקי ביה לחברייא ולא קא יהבי לי דמיה ולא אגריה לא ידעי מאי קאמרה להו אמרי ניתי לחכימא דיהודאי ולימא קריוהו לרבי בנאה אמר זרונקא אמרה לכו אמרי הואיל וחכים כולי האי ליתב אבבא ונידון דינא חזא דהוה כתיב אבבא דאבולא כל דיין המתקרי לדין לאו שמיה דיין אמר להו אלא מעתה אי אתא אינש מעלמא (ע"ב) ומזמין ליה לדינא לאו שמיה דיין כתבי הכי ברם סבי דיהודאי אמרי כל דיין דמתקרי לדין ומפקין מיניה ממונא בדין לאו שמיה דיין חזא דכתיב ביה בראש כל מותא אנא דם בריש כל חיין אנא חמר אמר להו אלא מעתה דנפל מאיגרא ומית דנפל מדיקלא ומית דמא קטליה ותו מאן דדרכיה למימת משקו ליה חמרא וחיי אלא הכי בעי למיכתב בריש כל מרעין אנא דם בריש כל אסוון אנא חמר כתבו הכי ברם סבי דיהודאי אמרי בריש כל מרעין אנא דם בריש כל אסוון אנא חמר באתר דלית חמר תמן מיתבעי סימנין:

(דף סא) ת"ר משחרב הבית בשניה רבו פרושין בישראל שלא לאכול בשר ולא לשתות יין נטפל להם ר' יהושע א"ל בני מפני מה אין

do not drink wine?" They replied: "How should we eat meat of which sacrifices were brought, or drink wine which was offered at the altar?" R. Joshua said to them: "If so, let us not eat bread, as the meal-offering is also abolished, for we can live on fruit?" Whereupon they replied: "Fruit was also [used in the Temple as] the first fruit offering." But then let us eat only such fruits of which no *Bikurim* was brought? And again let us abstain from drinking water, since the custom to put water on the altar no longer exists?" And they were silent. Then said R. Joshua to them: "My children, come and listen to me. It would be wrong not to mourn at all, since it has already been decreed to mourn. But to mourn too much is also impossible, for we must not impose a restriction upon the public unless the majority of the public can endure it." R. Ada b. Ahaba said: "Where is the passage to prove this?" It is written (Mal. 3, 9) *With a curse to be cursed [have ye obligated yourselves to give tithes] and yet Me you rob, O ye entire nation,* i.e., if the entire nation [accepted the curse] then it could be extended, but not for a part of it. Therefore, the sages said: "When one paints his house, he shall leave a little spot unpainted as a sign of mourning." How much? Rab Joseph said: "A square yard." R. Chisda added: "This should be opposite the door." One may prepare all that he needs for his meal, leaving out some little things as a sign of mourning. And the same is the case with a woman. She may dress herself with all her ornaments, leaving out some of the unimportant for that purpose, as it is said (Ps. 137, 5) *If I forget thee, O Jerusalem, may my right hand forget. May my tongue cleave to my palate if I do not remember thee; if I recall not Jerusalem at the head of my joy."* R. Isaac said: "This refers to the calcined ashes [which it is customary to put on the head of the groom] on the day of his marriage." R. Papa asked Abaye: "Where do they place it?" He replied: "They used to place it on their foreheads at the place of the phylacteries, as it is said (Is. 6, 13) *To grant unto the mourners of Zion to give unto them ornament in the place of ashes.* And every one who is mourning for Jerusalem will be rewarded by seeing her joy. As it is said (Ib. 66, 10) *Be highly glad with her, all ye*

אתם אוכלים בשר ואין אתם שותים יין אמרו לו נאכל בשר שממנו מקריבים על גבי המזבח ועכשיו בטל ונשתה יין שממנו מנסכים על גבי המזבח ועכשיו בטל אמר להם אם כן לחם לא נאכל שכבר בטלו מנחות. אפשר בפירות. פירות לא נאכל שכבר בטלו בכורים. אפשר בפירות אחרים. מים לא נשתה שכבר בטלו נסוך המים שתקו אמר להם בני בואו ואומר לכם שלא להתאבל כל עיקר אי אפשר שכבר נגזרה גזרה ולהתאבל יותר מדאי אי אפשר שאין גוזרין גזירה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולים לעמוד בה אמר רב אדא בר אהבה מאי קראה דכתיב (מלאכי ג) במארה אתם נארים ואותי אתם קובעים הגוי כולו אי איכא גוי כולו אין אי לא לא אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בשיד ומשייר ביה דבר מועט וכמה אמר רב יוסף אמה על אמה אמר רב חסדא וכנגד הפתח. עושה אדם כל צרכי סעודה ומשייר בה דבר מועט מאי היא אמר רב פפא כסא דהרסנא ועושה אשה כל תכשיטיה ומשיירה דבר מועט מאי היא אמר רב פפא בת צידעא שנאמר (תהלים קלז) אם אשכחך ירושלים וגו׳ תדבק לשוני לחכי וגו׳ מאי על ראש שמחתי אמר רב יצחק זה אפר מקלה שבראש חתנים אמר ליה רב פפא לאביי היכא מנח לה אמר ליה במקום תפילין שנאמר (ישעיה ס) לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר. וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה שנאמר (שם סו) שמחו את ירושלים וגו׳ שישו אתה משוש כל

that mourn for her."

There is a Baraitha: R. Ishmael b. Elisha says: "From that day when the Temple was destroyed it would be only right we should take upon ourselves not to eat meat and not to drink wine; but we must not impose a restriction upon the public, unless the majority of the public can endure it. But from the day that the Roman government put evil decrees upon us, suspending us from studying our Torah and observing its commandments, not permitting us to circumcise and to redeem our [first born] sons, it would be only right we should take upon ourselves not to marry and have children, so that the children of Abraham would be destroyed by themselves; but leave Israel, let them do as they please, as it is better they should sin unintentionally than intentionally, (should this be ordered)."

CHAPTER FIVE.

Rabba b. b. Chana said: "Sailors related to me that the wave which threatened to sink the ship was visible by a ray of whitish light, and they struck it with clubs upon which is engraved, "I will be what I will be, Lord, God, King of Hosts, Amen, Amen, Selah.' Then it became quiet."[1] Rabba b. b. Chana said again: "The sailors related to me that between one wave and the other there are three hundred *parsas,*[2] and the height of each wave is also three hundred parsas. It once happened that I was on the boat, and a wave lifted me up to such a height that I could see the basis of a small star, which was as large as a space where forty *saahs* of mustard could be sown. If the wave had lifted me up higher, I would have been burned by the heat of the star; and I heard a voice speaking to the other, 'My colleague, did you leave something in the world which thou hast not yet destroyed, that I may accomplish yet?' And the answer was: 'Go and see the might of thy master, as there is only one sand line that separates the sea from the land; and yet I could not step over it.' As it is said (Jer. 5, 22) *Will ye not fear Me? saith the Lord; will ye not*

המתאבלים עליה:

תניא אמר רבי ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור על עצמנו שלא נאכל בשר ושלא נשתה יין אלא שאין גוזרין גזרה על הצבור אלא אם כן רוב הצבור יכולים לעמוד בה ומיום שפשטה מלכות אדום שגוזרת עלינו גזירות קשות ומבטלת ממנו תורה ומצות ואין מנחת אותנו ליכנס לשבוע הבן ואמרי לה לישוע הבן דין שנגזור על עצמנו שלא לישא אשה ולהוליד בנים ונמצא זרעו של אברהם כלה מאליו אלא הנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין:

המוכר את הספינה פרק חמישי

(דף עג) אמר רבה אשתעו לי נחותי ימא האי גלא דמטבע לספינתא מתחזי כי צוציתא דנורא חיורתא ברישא ומחינן לה באלוותא דחקיק עלה אהי"ה אשר אהי"ה י"ה ה' צבאות אמן אמן סלה ונייח. אמר רבה בר בר חנה אשתעו לי נחותי ימא בין גלא לגלא תלת מאה פרסי ורומא דגלא תלת מאה פרסי זמנא חדא הוה אזלינן באורחא ודלינן גלא עד דחזינן בי מרבעתא דכוכבא זוטא דהויא כמבזר ארבעין גריוי ביזרא דחרדלא ואי דלינן טפי הות מיקלינן מהבלא ורמיא לה גלא קלא לחברתא ואמרה לה חברתי מי שבקת מידי בעלמא דלא שטפתיה וניתי אנא ונחרביה אמר לה פוק חזי גבורתיה דמריך דאפילו כמלא חוטא דחלא לית דעבר שנאמר (ירמיה ה) האותי לא תיראו נאם ה' אם מפני לא תחילו אשר שמתי חול

1.) The so-called famous stories of Rabba b. b. Chana are surely enveloped in clouds of figurative speech. No doubt that the great and eminent Rabba was trying to picture Israel's trials during its long and bitter exile . The ship of Israel had undoubtedly sailed many a time over a terrific stormy ocean, and suffered, in many instances, shipwreck. On the other hand, Israel enjoyed, in various countries, the light of freedom, but the consequence proved still more disastrous to them because Israel was either nearly swallowed up in the fish (natoins) wherein it made its abode, or at the end it drank the bitter cup of inquisition significant in the overturn of the fish mentioned in Rabba's proverbs. And thus Rabba goes on picturing Israel's exiled life. Of course he could not have dared speak openly and plainly on account of the strict censorship of the Roman government, and he therefore chose the figurative manner in order to give vent to his pent-up mind, escaping, at the same time, the shrewd eyes of the government.

2.) A parsa is a Persian mile.

tremble at My presence? Who have placed the sand for the bound of the sea, an everlasting ordinance, which it cannot pass."

Rabba b. b. Chana said again: "I have seen Hurmin bar Lilith (night demon) jumping on the top of brick-houses of the city of Mechuza and was running so fast from one to the other that a rider who was on horseback below could not overtake him. Once it happened that two mules were saddled for him on the two bridges over the River Ravg'nag (Ib. b). Although they were far from each other, he jumped continually from one saddle to the other, while holding two cups of wine, pouring from one into the other continually without spilling one drop, yet this day was such a stormy one, as illustrated (Ps. 107, 26) *They would mount up to heaven, they would go down to the depths.* Later the government took notice of him, and he was executed."

Rabba b. b. Chana said again: "I have seen the young of the gazelle of one day old, which was like the mountain of Tabur, which measures four *parsas;* and the length of its neck was three *parsas* and the space covered by its head one and a half *parsas;* and when it emitted excretion it stopped the Jordan."

Rabbi b. b. Chana said again: "I have seen a croaker as large as Fort Hagronia[3] which contained sixty houses. A snake came and swallowed it, and a large-tailed raven came and swallowed the snake . The raven then ascended a tree and sat there.' Come and see how strong was that tree! R. Papa b. Samuel said: "If I had not been there, I would not have believed it."

Rabba b. b. Chana said again: "At one time when on board a ship I noticed a fish into whose nostrils a mud-eater (worm) entered, from which it died. The sea tossed it about and it was washed out on land and sixty coast-towns were destroyed by its fall, and sixty coast-towns consumed its flesh, and sixty other coast-towns salted the flesh that was left; and from one eye they filled three hundred *garabs* of oil, and when I returned thither after twelve months I saw its bones being sawed into boards with which to restore the streets that were destroyed by it."

Rabba b. b. Chana said again: "It once happened that I was going on a boat and

3). A fortified town in Babylon.

גבול לים חק עולם ולא יעברנהו:

אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי הורמין בר ליליתא דהוה קא רהיט אקופי דשורא דמחוזא ורהיט פרשא כי רכיב סוסיא מתתאי ולא יכיל ליה זמנה חדא הוה מסרגן ליה תרתי חיותא וקיימין (ע"ב) אתרי גשרי דרוגנג ושוור מהאי להאי ומהאי להאי ונקיט תרי כסי דחמרא בידיה ומוריק מהאי להאי ומהאי להאי ולא נטפא מינייהו נטפא לארעא ואותו היום (תהלים קז) יעלו שמים ירדו תהומות הוה ושמעת מלכותא וקטליה:

אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי אורזילא בר יומיה דהוה כהר תבור והר תבור כמה הוי ארבע פרסי ובי משכא דצואריה תלתא פרסי ובי מרבעתא דרישיה פרסה ופלגא רמה כופתא וסכריה לירדנא:

ואמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי ההיא אקרוקתא דהוות כי אקרא דהגרוניא ואקרא דהגרוניא כמה הוה שתין בתי אתא תנינא בלעה אתא פושקנצא ובלע לתנינא וסליק יתיב באילנא תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא אמר רב פפא בר שמואל אי לאו דהואי התם לא הימני:

ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה אזלינא בספינתא וחזינא ההוא כוורא דיתבא ליה אכלא טינא באוסייה ואידחוהו מיא ושדיוהו לגודא וחרוב מיניה שיתין מחוזי ואכלו מיניה שיתין מחוזי ומלחו מיניה שיתין מחוזי ומלאו מחד גלגלא דעיניה תלת מאה גרבי משחא וכי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא חזינן דהוה קא מנסרי מגרמיה מטללתא ויתבי למבנינהו הנך מחוזי:

ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה קאזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דיתבא

saw a fish upon whose back sand was gathered and grass was growing. We thought it was an island. We descended, baked and cooked upon it. When the back of the fish became hot, it turned over, and had the ship not been so near [to enable us to jump into it] we would have been drowned."

Rabba b. b. Chana said again: "Once I was on board a ship, which was driven between two fins of a fish three days and three nights. The fish was swimming against the wind and we were sailing with the wind, and lest one say that the ship did not go fast enough, when R. Dimi came from Palestine, he said that it went so fast that for the time it takes one to heat up a kettle of water the ship sailed sixty *parsas,* and an arrow shot by a rider at the same time could not be swifter than the ship. And R. Ashi said that this was one of the smallest sea fishes which has two fins."

Rabba b. b. Chana said again: "At one time while on board a ship I saw a bird which was standing in water that reached only up to its toes; its head, however, reached the sky. We thought the water was shallow, so we were about to bathe there, *when we heard a Bath Kol*: 'Do not go down, for a carpenter lost an axe here seven years ago, and still it has not reached the bottom. This, however, is not only because of the great depth of the water, but also because of the current which is so strong." R. Ashi said: "This bird is the *ziz,* mentioned in (Ps. 50, 11) *And the bird ziz of the field is with Me* (*reaches heaven*)."

Rabba b. b. Chana said again: "It happened once, while in the desert, that I saw geese of which the feathers fell out owing to their fatness, and a whole river of fat was beneath them, and to my question, 'Have I a share in you in the world to come?' one of them lifted up its wing, and one of them a foot. When I came and told this to R. Elazar, he said to me: 'Israel will have to give account for them in the future, (as by their sins Messiah does not come, and the geese must endure their fatness)."

Rabba b. b. Chana said again: "Once while in the desert we were accompanied by an Arabian merchant who used to take a clod of earth, smell it, and say: 'This way leads to such a place, and this to such a place.' And when we asked him: 'How far are we from water?' he smelt the earth, say-

ליה חלתא אגביה וקדחא אגמא עילויה סברינן יבשתא היא וסלקינן ואפינן ובשלינן אגביה וכד חם גביה אתהפיך ואי לאו דהות מקרבא ספינתא הוה טבעינן:

ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה אזלינן בספינתא וסגאי ספינתא בין שיצא לשיצא דכוורא תלתא יומא ותלתא לילותא איהו בזקיפא ואנן בשיפולא וכ"ת לא מסגי ספינתא טובא כי אתא רב דימי אמר כמיחם קוקומא דמיא מסגיא שיתין פרסי ושדי פרשא גירא וקדמא ליה איהו ואמר רב אשי ההוא גילדנא דימא הואי דאית ליה תרי שיצי:

ואמר רבה בר ב"ח זמנא חדא הוה אזלינן אזלינן בספינתא חזאי ההיא צפרת' דהוה קאי עד קרסוליה במיא ורישיה ברקיעא ואמרינן לית מיא ובעינן למיחת לאקורי נפשין נפק בת קלא ואמר לן לא תחיתו להכא דנפלה ליה חציצא לבר נגרא הכא הא שבע שנין ולא מטיא לארעא ולא משום דנפישי מיא אלא משום דרדיפי מיא. אמר רב אשי ההוא זיז שדי הוא דכתיב (תהלים נ) וזיז שדי עמדי:

ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה אזלינן במדברא וחזינן הני אווזי דשמטי גדפייהו משמנייהו וקא נגדי נחלי דמשחא מתותייהו ואמינא להו אית לי מנייכו חולקא לעלמא דאתי חדא דליא לי אטמא וחדא דליא לי גדפא כי אתאי לקמיה דרבי אלעזר אמר לי עתידין ישראל ליתן עליהם את הדין:

ואמר רבה בר בר חנה זמנא חדא הוה קאזלינן במדברא ואתלוי בהדן ההוא טעייא דהוה שקיל עפרא ומורח ליה ואמר הא אורחא לדוכתא פלן והא אורחא לדוכתא פלן אמרינן ליה כמה מרחיקנן ממיא ואמר לן הבו לי עפרא יהבינן ליה ואמר לן תמניא פרסי תנינן ויהבינן

ing: 'Eight *parsas.*' Thereafter we gave him other earth to smell, and he said: 'Three *parsas.*' I changed the clods of earth, but we could not deceive him." Rabba b. b. Chana said again: "An Arabian merchant said to me 'Come with me. I will show you the corpses of the dead in the desert (at the time of Moses).' I did so, and their appearance was as cheerful as if they had gone to sleep while drunk. (Fol. 74) All of them were lying on their backs. The knee of one of them, however, was in a standing position, and the merchant, while riding on the camel and holding a spear in his hand, passed beneath it without reaching the joint of his knee. I took and cut off a corner of one's *Talith* (coat) in which there were *Tzitzith* (fringes) [in order to investigate the law concerning this], but neither we nor our cattle could move. The merchant then said to me: 'Perhaps you have taken something of the dead, as I have a tradition that if one takes something from them he cannot move.' I went and put it back, and then we were able to move. When I came and told this to the Rabbis, they said: 'Abba himself is an ass, and bar bar Chana is a fool. For what purpose didst thou take it? To know with whom the Halacha concerning *Tzitzith* prevails, whether with the school of Shammai or with the school of Hillel? Then thou oughtest to have investigated their *Tzitzith* by counting the threads and knots.'"

Rabba b. b. Chana said again: "The merchant said to me: 'Come and I will show you the mountain of Sinai.' I followed him, and saw that it was surrounded by serpents. All of them were standing, and looked like white asses. I also heard a Heavenly voice, saying: 'Woe is me that I have sworn; and now after having so done, who will absolve me from that oath? When I told this before the Rabbis, they said again: 'Abba himself is an ass, and b. b. Chana is a fool. Why didst thou not say: Thou art absolved, thou art absolved?'" He, however, did not do so, because he thought: Perhaps it means the oath against the flood, in reference to which it is written (Is. 54, 9) *As I have sworn that the waters of Noah,* etc. The Rabbis, however, were right in accusing him, as if it were about the flood, why then, woe is me?

Rabba b. b. Chana said further: "The same merchant said to me: 'Come and I

ליה ואמר לן דמרחיקנן תלתא פרסי אפכית ליה ולא יכילית ליה. ואמר רבה בר בר חנה אמר לי ההוא טעייא תא ואחוי לך מתי מדבר אזלי ואחזתינהו ודמו כמאן דמיבסמי (דף עד) וגנו אפרקיד והות זקיפי ברכיה דחד מינייהו ועייל טייעא תותיה ברכיה כי רכיב גמלא וזקיפא רומחיה ולא נגע ביה פסקי חדא קרנא דתכלתא דחד מינייהו ולא הוה מסתגי לן אמר לי דלמא שקלת מידי מינייהו אהדרה דגמירי דמאן דשקיל מידי מינייהו לא מסתגי ליה אזלי אהדרתיה והדר מסתגי לן כי אתא לקמייהו דרבנן אמרו לו כל אבא חמרא וכל בר בר חנה סיכסא למאי הלכתא עבדית הכי למידע אי כב"ש איבעי לך למימני חוטין אי כב"ה איבעי לך למימני חוליות:

ואמר רבה בר בר חנה אמר לי ההוא טייעא תא אחוי לך טורא דסיני אזלי וחזאי דהדרן ליה עקרבי וקיימין כי חמרי חיורתי שמעתי בת קול שאומרת אוי שנשבעתי ועכשיו שנשבעתי מי מפר לי כי אתאי לקמיה דרבנן אמרו לי כל אבא חמרא וכל בר בר חנה סיכסא הוה לך למימר מופר לך ורבה בר בר חנה סבר דלמא משבועתא דמבול קאמר ורבנן א"כ אוי למה:

אמר לי תא אחוי לך בלועי דקרח חזאי תרי

will show you the place where the children of Korah were swallowed up.' And I saw two crevices in the ground from which smoke issued. I took a piece of wool, wetted it with water, put it on my spear, placed it in the crevice, and when I took it out it was singed. And the merchant said to me: 'Listen! what do you hear?' And I heard them saying: 'Moses and his Torah are true, and we are liars.' The merchant said to me: 'Each thirtieth day of the month, Gehenna turns them over here, as flesh is turned over in the pot, and they say Moses and his Torah are true, and we are liars.'"

Rabba b. b. Chana said further: "He said again to me: 'Come and I will show you where earth and heaven meet.' I followed him and saw it was made full of apertures. I took my basket, and put it on the window of the sky. After praying, I searched for it but could not find it. Then I said to the merchant: 'Are there, then, thieves here?' And he answered: 'It was the sphere of the Zodiac, which turns around. Wait until to-morrow at this same time, and you will find it.'"[4]

R. Jochanan used to tell: "Once while on board a boat, I saw a fish which raised its head out of the water, and its eyes looked like two moons; water was pouring from both of its nostrils like the two rivers of Sura." R. Saphra used to tell: "Once while on board a boat, I saw a fish which had horns, raising up its head from the water, and on its horns was engraved thus: 'I am of the small creatures in the sea and measure three hundred *parsas*, and I am going into the mouth of the leviathan.' R. Ashi remarked: "This is a sea-goat which has horns and digs with its horns (the ground of the sea)."

R. Jonathan told: "Once while on board a boat, I saw a chest in which jewels were set surrounded by a kind of a fiish called *karshah* (Ib. b.), and a diver descended in order to catch it; but the chest made a motion and threatened to break his leg. He, however, threw a leather bag containing vinegar towards it, and the basket sank. At the same time a Heavenly voice went forth and said: 'What business have ye with this chest, which belongs to the wife of R. Chanina b. Dosa, who will deposit in it the

ביזעי דהוה נפק מינייהו קוטרא שקל גבבא דעמרא ומשייה במיא ואנחיה ברישא דרומחא ועייליה התם וכי אפיק הוה איחרך אחרוכי אמר לי אצית מאי שמעת ושמעית דהוו אמרין משה ותורתו אמת והם בדאים אמר לי כל תלתין יומין מהדרא להו גיהנם להכא כבשר בקלחת ואמרי הכי משה ותורתו אמת והם בדאים:

אמר לי תא ואחוי לך היכא דנשקי ארעא ורקיעא אהדדי אזלי וחזאי דעביד כוי כוי שקליתא לסלתאי ואנחתיה בכוותא דרקיעא אדמצלינא בעיתא ולא אשכחיתה אמרי איכא גנבי הכא אמר לי גלגלא דרקיע הוא דהדר נטר עד למחר כי השתא ומשכחת לה:

רבי יוחנן משתעי זמנא חדא הוה אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפיק רישיה ממיא ודמי עיניה כתרי סיהרי ונפוץ מיא מתרתיה אוסייה כתרי מברי דסורא. רב ספרא משתעי זמנא חדא הוה קא אזלינן בספינתא וחזינן ההוא כוורא דאפיק רישיה ממיא ואית ליה קרני וחקיק עלייהו אנא בריה קלה שבים והוינא ש׳ פרסי ואזילנא לפומיה דלויתן אמר רב אשי ההוא עיזא דימא הוה דבחישא ואית לה קרני:

רבי יונתן משתעי זמנא חדא הוה קאזלינן בספינתא וחזינן ההוא קרטליתא דהוו מקבעי בה אבנים טובות ומרגליות והדרי לה מיני דכוורי דמקרי כרשא נחית (ע"ב) בר אמוראי לאתויי ורגש ובעי דנשמטיה לאטמיה ושדי זיקא דחלא ונחת נפק בת קלא ואמר לן מאי אית לכו בהדי קרטליתא דדביתהו דרבי חנינא בן דוסא דעתידא לשדיא תכלתא בה לצדיקי

4.) Here Rabba b. b. Chana gives a hint concerning the most advanced theory that the earth moves.

(*T'cheleth*) purple blue for the righteous in the world to come?'"

R. Juda of Mesoptamia used to tell: "Once while on board a ship, I saw a diamond that was encircled by a snake, and a diver went to catch it. The snake then opened its mouth, threatening to swallow the ship, when a raven came and swallowed the snake, and all the water around turned into blood. Then another snake came, took the diamond, put it on the carcass, and it became alive; and when it once more opened its mouth in order to swallow the ship, a bird came, bit off its head, took the diamond, and threw it on the ship. We had with us salted birds, and we wanted to try whether the diamond would bring them to life, so we placed the gem on them, and they became animated, and flew away with the gem."

Our Rabbis were taught: "It happened with R. Eliezer and R. Joshua, who were on board a ship, that R. Eliezer was asleep and R. Joshua awake. The latter became frightened, so that R. Eliezer awoke, and said: 'What is the matter, Joshua? What have you seen that frightened you?' And he answered: 'I have seen a great light on the sea.' R. Eliezer rejoined: 'Perhaps you have seen the eyes of the leviathan about which it is written (Job 41, 10) *And his eyes are like the eyelids of the morning dawn.*"

R. Ashi said: "Huna b. Nathan told me the following story: 'It happened once, while I was in the desert, and we had with us a leg of meat, that we cut it, made it kosher for eating, put it on the grass, and went to gather wood for roasting. When we returned, the leg had resumed the shape it had before it was cut; and we then roasted it. When we returned after twelve months, the coals upon which it was roasted were still glittering.' When I came and told this to Amemar, he said that the grass was 'samtrie' (that had the quality of combining things which were previously separate), and the coals were of broom-brush (which when lighted remains burning for a long time)."

(Gen. 1, 21) *And God created the great sea monsters.* Here in Babylon they translate this "sea gazelles." R. Jochanan, however, said: "It means leviathan—leviathan male and female, as it is written (Is. 27, 1) *On that day will the Lord punish with His heavy and great and strong sword leviathan the flying serpent, and leviathan the crooked*

לעלמא דאתי:

רב יהודה הינדואה משתעי זמנא חדא הוה אזלינא בספינתא וחזינא ההוא אבן טבא דהדר ליה תנינא ונחת בר אמוראי לאתויה אתא תנינא קא בעי למיבלע לספינתא אתא פושקנצא פסקיה לרישיה אתהפיכו מיא והוו דמא אתא תנינא חבריה שקליה ותליא לה ואחייה הדר אתא קא בלעא לספינתא הדר אתא ציפרא פסקיה לרישי שקלא לההוא אבן טבא שדייה לספינתא הוה ציפרי מליחי בהדן אותבינהו עלייהו שקלוה ופרחו להו בהדיה:

תנו רבנן מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע שהיו באין בספינה והיה רבי אליעזר ישן ורבי יהושע נעור נזדעזע רבי יהושע וננער רבי אליעזר אמר לו מה זה יהושע מפני מה נזדעזעת אמר לו מאור גדול ראיתי בים אמר לו שמא עיניו של לויתן ראית דכתיב (איוב מא) עיניו כעפעפי שחר:

אמר רב אשי אמר לי הונא בר נתן זמנא חדא הוה אזלינא במדברא והואי אטמא דבשרא בהדן פתחנא ונקירנא ואנחנא אעישבי אדמייתינן ציבי חלם אטמא וטויניה. כי הדרן לבתר תריסר ירחי שתא חזינהו להנהו גומרי דהוו קא מחממי כי אתא לקמיה דאמימר אמר לי ההוא עישבא סמתרי הוה הנהו גומרי דרתמא הוו:

(בראשית א) ויברא אלהים את התנינים הגדולים הכא תרגימו אורזילי דימא רבי יוחנן אמר זה לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון דכתיב (ישעיה כז) ביום ההוא יפקד ה׳ בחרבו

serpent, and He will slay the crocodile that is in the sea."

R. Juda, in the name of Rab, said: "All that the Holy One, praised be He, created, was male and female, and also the leviathan—the flying serpent male, and the crooked serpent female; and if they should have intercourse they would destroy the world. What did His Holy One, praised be He! do [to prevent this]? He made the male impotent, and killed the female and salted it for the righteous in the future world, as it is said (Ib.) *And He will slay the crocodile,* etc. And also (Ps. 50, 10) *the cattle upon a thousand mountains.* He created them male and female, and if they should have intercourse, they would destroy the world. Therefore, the Holy One, praised be He! rendered the male impotent and rendered cool the female, and preserved it for the righteous in the future world, as it is said (Job 40, 16) *Only see [how great] is the strength in his loins,* referring to the male, *and his force in the muscles of his belly,* referring to the female. But why did He not render cold the female of the leviathan also? Because a salted female has a better taste. And why did He not salt the females of the cattle in question? Salted fish gives a good taste, but salted meat does not.

R. Juda said again in the name of Rab: "At the time the Holy One, praised be He! was about to create the world, He said to the angel of the sea: 'Open thy mouth, and swallow all waters that are to be found in the world.' The latter answered: 'Sovereign of the Universe, is it not enongh that I swallow the water under my dominion?' And he was therefore killed immediately, as it is said (Ib. 12) *By His power He split the sea in pieces, and by His understanding He crushed Rahab."* R. Isaac said: "Infer from this that the name of the angel of the sea is Rahab, and had not the waters of the sea covered its body [of the angel], not one of the creatures could remain alive owing to the bad odor, as it is said (Is. 11, 9) *They shall not do hurt nor destroy . . . as the waters cover the sea.* Do not read cover *the sea,* but cover *the angel* of the sea."

R. Juda in the name of Rab said further: "The Jordan's course is from the cavern of Pania." There is also a Baraitha to the same effect. The Jordan issues from the

הקשה וגו׳ על לויתן וגו׳:

א״ר יהודה אמר רב כל מה שברא הקב״ה בעולמו זכר ונקבה בראם ואף לויתן נחש בריח ולויתן נחש עקלתון זכר ונקבה בראם ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין את כל העולם מה עשה הקב״ה סירס את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר (ישעיה כז) והרג את התנין אשר בים, ואף בהמות בהררי אלף זכר ונקבה בראם ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין את כל העולם מה עשה הקב״ה סירס את הזכר וצינן את הנקבה ושמרה לצדיקים לעתיד לבא שנאמר (איוב מ) הנה נא כחו במתניו ואונו בשרירי בטנו. הנה נא כחו במתניו זה זכר ואונו בשרירי בטנו זו נקבה התם נמי לסרסיה לזכר וליצננה לנקבה הכא נמי למלחה לנקבה כוורא מליחא מעלי בשרא מליחא לא מעלי:

ואמר רב יהודה אמר רב בשעה שבקש הקב״ה לברוא את העולם א״ל לשר של ים פתח פיך ובלע כל מימות שבעולם אמר לפניו רבש״ע די שאעמוד בשלי בעט בו והרגו שנאמר (איוב כו) בכחו רגע הים ובתבונתו מחץ רהב א״ר יצחק שמע מינה שר של ים רהב שמו ואלמלא מים מכסים אותו אין כל בריה יכולה לעמוד מפני ריחו שנאמר (ישעיה יא) לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי כי מלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים מכסים אל תקרי לים מכסים אלא לשר של ים מכסים:

ואמר רב יהודה אמר רב ירדן יוצא ממערת פמיים תניא נמי הכי ירדן יוצא ממערת פמיים

cavern of Pania, and flows to the sea of Sipchi, of Tiberias, until it reaches the ocean; thence it flows until it reaches the mouth of the leviathan, as it is said (Job 40, 23) *He remaineth quiet, though a Jordan rusheth up to his mouth.* Raba b. Ula raised the following objection: "Did not this verse speak of the cattle on the thousand mountains? Therefore," said he, "this verse must be interpreted thus: When are the cattle in question sure that they shall remain alive? When the Jordan reaches the mouth of the leviathan (i.e., as long as leviathan lives, they are also sure with life)."

When R. Dimi came from Palestine, he said in the name of R. Jonathan, what is the meaning of the passage (Ps. 24, 2) *For upon seas he hath founded it, and upon rivers he hath established it?* i.e. the seven seas and four rivers which surround the land of Israel (Palestine), the seven seas are the seas of Tiberia, Sodom, Chirat, Chiltha, Sipchi, Aspamia, and the ocean; and the four rivers are Jordan, Jarmuch, Kirumyun, and Phiga." When R. Dimi came, he said in the name of R. Jonathan: "In the future the angel Gabriel (Fol. 75) will go hunting for the leviathan, as it is said (Job 40, 25) *Canst thou draw out the crocodile (leviathan) with a fishhook or cause his tongue to sink into the baited rope?* And if not for the help of the Holy One, praised be He! he would not conquer him, as it is said (Ib.) *He is the first in rank . . . he that hath made him can alone bring his sword near to him.*" When R. Dimi came, he said also in the name of R. Jochanan: "When the leviathan becomes hungry, he expels from his mouth a gas which makes all the waters in the deep boil, as it is said (Ib. 41, 23) *He maketh the deep to boil like a pot.* And should he put his head in paradise, not one of the creatures could withstand the bad smell of the gas, as it is said (Ib.) *He maketh the sea like a seething mixture.* And when he gets thirsty, he makes the sea hollow like beds, as it is said: *Behind him he causeth his pathway to shine.*" And R. Acha b. Jacob said: "The deep does not come to its natural way before seventy years, as it is said (Ib.) *Men esteem the deep to be hoary*—and hoary is not less than seventy years."

Rabba said in the name of R. Jochanan: "The Holy One, praised be He! will make a banquet for the upright from the flesh

ומהלך בימה של סיבכי ובימה של טבריא ומתגלגל ויורד לים הגדול ומתגלגל ויורד עד שמגיע לפיו של לויתן שנאמר (איוב מ) יבטח כי יגיח ירדן אל פיהו. מתקיף לה רבא בר עולא האי בבהמות בהררי אלף כתיב אלא אמר רבא בר עולא אימתי בהמות בהררי אלף בטוחות בשעה שמגיח ירדן לפיו של לויתן:

כי אתא רב דימי אמר ר׳ יונתן מאי דכתיב (תהלים כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלו שבע ימים וארבע נהרות שמקיפין את ארץ ישראל ואלו הן שבע ימים ימה של טבריה וימה של סדום וימה של חילת וימה של חילתה וימה של סבכי וים אספמיא וים הגדול ואלו הן ארבע נהרות ירדן וירמוך וקירומיון ופיגה. כי אתא רב דימי א״ר יונתן עתיד גבריאל לעשות (דף עה) קניגיא עם לויתן שנאמר (איוב מ) תמשוך לויתן בחכה ובחבל תשקיע לשונו ואלמלא הקב״ה עוזרו אינו יכול לו שנאמר (שם) העושו יגש חרבו. כי אתא רב דימי אמר ר״י בשעה שלויתן רעב מוציא הבל מפיו ומרתיח כל מימות שבמצולה שנאמר (שם) ירתיח כסיר מצולה ואלמלא מכנים ראשו לגן עדן אין כל בריה יכולה לעמוד בריחו שנאמר (שם מא) ים ישים כמרקחה. ובשעה שצמא עושה תלמים תלמים בים שנאמר (שם) אחריו יאיר נתיב. אמר רב אחא בר יעקב אין תהום חוזר לאיתנו עד שבעים שנה שנאמר (שם) יחשב תהום לשיבה ואין שיבה פחותה מע׳ שנה:

אמר רבה אמר רבי יוחנן עתיד הקב״ה לעשות סעודה לצדיקים מבשרו של לויתן

of the leviathan, as it is said (Ib. 40, 30) *Yichru alav Chaverim; yichru* means a banquet, as it is said (II Kings 23) *And he prepared (Vayichreh) for them a great meal. Chaverim* means scholars, as it is said (Songs 8, 13) *Companions (Chaverim) listen for thy voice,* etc. And the remainder of it will be cut in pieces, and be sold in the markets of Jerusalem, as it is said (Job 40, 30) *Divide him among merchants.*"

Rabba said further in the name of R. Jochanan: "The Holy One, praised be He! will make a *succah* for the righteous from the skin of the leviathan, as it is said (Ib. 31) *Canst thou fill his skin with Succoth.* If the righteous merits he will have a booth; but if he does not merit he will get a little hut, as it is said (Ib.) *And with fist spear his head;* and if still less, then a necklace will be made for him, as it is said (Prov. 1, 9) *And chains for thy throat;* and if still less, an amulet will be made for him, as it is said (Job 40, 29) *And tied him up for thy maidens?* And the remainder of the skin the Lord will spread on the walls of Jerusalem, and the brightness of it will shine from one end of the world to the other, as it is said (Is. 69, 3) *and nations shall walk by thy light, and kings by the brightness of thy shining.*"

(Ib. 54, 12) *And I will make of kadkod (rubies) thy battlements,* etc. Samuel b. Nachmeni said: "On the earth, two Amoraim differ and they are Juda and Hezekiah, the sons of R. Chiya; and in heaven Gabriel and Michael differ. One says it means *shoham* (onyx) and the other says it means *jasper.* The Holy One, praised be He! said to them: 'Let it be as both say.'" (Ib.) *And thy gates,* etc. This is just as it happened with R. Jochanan, who was sitting and lecturing: "In the future the Holy One, praised be He! will bring jewels and pearls the size of thirty cubits (yards) square, twenty ells in height and ten in width, and will place them at the gates of Jerusalem.' And one disciple sneered at him: 'We do not even find a jewel as large as the egg of a turtle dove and [you say] we shall find jewels of such sizes?' Thereafter it happened that the same disciple was on a boat on the high sea, and he saw angels who sawed jewels and pearls the size of thirty ells square, boring holes in them twenty ells in height and ten in width. He asked them, 'For whom is

שנאמר (שם מ) יכרו עליו חברים ואין כירה אלא סעודה שנאמר (מ"ב ו) ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו ואין חברים אלא תלמידי חכמים שנאמר (שה"ש ח) היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך והשאר חולקים אותו ועושים בו סחורה בשוקי ירושלים שנאמר (איוב מ) יחצוהו בין כנענים:

ואמר רבה אמר רבי יוחנן עתיד הקב"ה לעשות סוכה לצדיקים מעורו של לויתן שנאמר (איוב מ) התמלא בשכות עורו זכה עושין לו סוכה לא זכה עושין לו צלצל שנאמר (שם) ובצלצל דגים ראשו זכה עושין לו צלצל לא זכה עושין לו ענק שנאמר (משלי א) וענקים לגרגרותיך זכה עושין לו ענק לא זכה עושין לו קמיע שנאמר (איוב מ) ותקשרנו לנערותיך והשאר פורסו הקב"ה על חומות ירושלים וזיוו מבהיק מסוף העולם ועד סופו שנאמר (ישעיה ס) והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך:

(ישעיה נד) ושמתי כדכד שמשותיך אמר ר"ש בר נחמני פליגי בה תרי אמוראי בארעא יהודה וחזקיה בניו של רבי חייא ותרי מלאכים ברקיע מיכאל וגבריאל חד אמר שוהם וחד אמר ישפה אמר להם הקב"ה להוי כדין וכדין. (שם) ושעריך לאבני אקדח כי הא דיתיב רבי יוחנן וקא דריש עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים וחוקק בהן עשר ברום עשרים ומעמידם בשערי ירושלים לגלג עליו אותו תלמיד השתא כביעתא דצלצלתא לא משכחינן כולי האי משכחינן לימים הפליגה ספינתו בים חזא מלאכי השרת דקא מנסרי אבנים טובות ומרגליות שהם שלשים על שלשים וחקוק בהן עשר ברום עשרים אמר להו הני למאן אמרו ליה שעתיד הקב"ה

להעמידן בשערי ירושלים אתא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה דרוש רבי ולך נאה לדרוש כאשר אמרת כן ראיתי אמר ליה ריקה אלמלא ראית לא האמנת מלגלג על דברי חכמים אתה נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות:

מיתיבי (ויקרא כו) ואולך אתכם קוממיות רבי מאיר אומר מאתים אמה כשתי קומות של אדם הראשון רבי יהודה אומר מאה אמה כנגד היכל וכתליו שנאמר (תהלים קמד) בנינו כנטיעים מגודלים בנותינו כזויות מחוטבות תבנית היכל כי קאמר רבי יוחנן לכוי דבי זיקא:

ואמר רבה אמר רבי יוחנן עתיד הקב"ה לעשות שבע חופות לכל צדיק וצדיק שנאמר (ישעיה ד) וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראה ענן יומם ועשן ונגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חפה מאי כי על כל כבוד חפה מלמד שכל אחד ואחד עושה לו הקב"ה חופה לפי כבודו ועשן בחופה למה אמר רבי חנינא כל מי שעיניו צרות בתלמידי חכמים בעולם הזה מתמלאות עיניו עשן לעולם הבא. ואש בחופה למה אמר רבי חנינא מלמד שכל אחד ואחד נכוה מחופתו של חבירו אוי לאותה בושה ואוי לה לאותה כלימה כיוצא בדבר אתה אומר (במדבר כז) ונתתה מהודך עליו ולא כל הודך זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה:

this?' and they answered: 'The Holy One, praised be He! will place them at the gates of Jerusalem.' And when he returned he said to R. Jochanan: 'Lecture, Rabbi, for all you said is true, as I have seen it myself.' And R. Jochanan said to him: 'Ignoramus, if you had not seen it you would not have believed it? You are a scoffer at the words of the sages? He cast his eyes on him, and he became a heap of bones.' "

An objection was raised from the following passage (Lev. 27, 13) *I will lead you Kom'miyuth.* R. Maier says: "This means two hundred ells above the surface, double the height of Adam the first, who was one hundred ells." R. Juda says: "It means one hundred ells above the surface, the size of the Temple with its walls, as it is said (Ps. 144, 12) *So that our sons may be like plants grown up in their youth, our daughters like corner-pillars, sculptured after the model of a palace.*" [Hence we see that according to both the height of the Temple will be one hundred cubits at least. Why, then, said R. Jochanan, only twenty in height]? R. Jochanan meant only for the apertures for the air.

Rabba, in the name of R. Jochanan, said again: "The Holy One, praised be He! will make seven canopies (*Chupas*) for each and every righteous, as it is said (Is. 4, 5) *And then will the Lord create upon every dwelling of Mount Zion, and upon her places of assembly, a cloud and smoke by day, and the brightness of a flaming fire by night; for over the glory shall be a covering* (*Chupa*). We infer from this that the Holy One, praised be He! will make a *Chupa* for each and every righteous according to his dignity." But why smoke for a *Chupa?* R. Chanina said: "Each one who looks with an angry eye upon the scholars in this world, will his eyes be filled with smoke in the future world." And why fire [in the *Chupa*]? R. Chanina said: "Infer from this that each of the upright will be burned by the *Chupa* of his neighbor." O for that shame! O for that disgrace! This is similar to the following passage (Num. 27, 20) *And thou shalt put some of thy greatness upon him.* But not all of it. The elder of that generation used to say: The appearance of Moses was like the sun and the appearance of Joshua like the moon. O for that shame! O for that disgrace!

R. Chama b. Chanina said: "Ten *Chupas* were made by the Holy One, praised be He! for Adam the first in paradise, as it is said (Ezek. 28, 13) *In Eden the garden of God didst thou abide; every precious stone was thy covering, the sardius, the topaz, and the diamond, the chrysolite, the onyx, and the jasper, the sapphire, the emerald, and the carbuncle, and gold.*" Mar Zutra said: "Eleven,"—as he counts *all the precious stones.* R. Jochanan said: "The gold was less in value than all, for it is placed last." *What do the workmanship of thy settings and of thy sockets,* mean? R. Juda said in the name of Rab: "Thus said the Holy One, praised be He! to Hiram, the King of Tyre: When I created the world, I looked at the land and observed that thou wouldst rebel, deeming thyself a god. I therefore created holes and apertures in men." And according to others, He said thus: "I saw that thou wouldst rebel (Ib. b) and I have therefore decreed death over Adam the first." What do the words (Is. 4, 5) *Upon her places of assembly,* mean? Rabba, in the name of R. Jochanan, said: "Jerusalem in the future world will not be like Jerusalem in this world. In the latter every one who likes to enter does so, but in that of the future world only those who shall be invited will enter." Rabba said again in the name of R. Jochanan: "In the future world, the righteous will be named with the names of the Holy One, praised be He! as it is said (Ib. 43, 77) *Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, whom I have formed; yea, whom I have made.*" Samuel b. Nachmeni said in the name of R. Jonathan: "The following three will be named with the name of the Holy One, praised be He—the righteous, Messiah and Jerusalem. The righteous, as said above; the Messiah, as it is written (Jer. 23) *And this is his name whereby he shall be called—the Lord our Righteousness;* and Jerusalem, as it is written (Ezek. 48, 35) *And the name of the city from that day, 'The Lord is there.'* Do not read *shamah* there, but *shmah* (her name)."[5] R. Elazar said: "In the future, 'holy' will be said before the righteous as now it is said before the Holy One, praised be He! as it is said (Is. 4, 3) *And it shall come to pass that whoever is left in Zion, and he that*

אמר רבי חמא ברבי חנינא עשר חופות עשה הקב"ה לאדם הראשון בגן עדן שנאמר (יחזקאל כח) בעדן גן אלהים היית כל אבן יקרה מסוכתך אודם פטדה וגו׳ מר זוטרא אמר אחת עשרה שנאמר כל אבן יקרה מסוכתך אמר רבי יוחנן וגרוע שבכולם זהב דקא חשיב ליה לבסוף מאי (שם) מלאכת תפיך ונקביך בך אמר רב יהודה אמר רב אמר לו הקדוש ברוך הוא לחירם מלך צור בך נסתכלתי ובראתי נקבים נקבים באדם ואיכא דאמרי הכי קאמר בך נסתכלתי (ע"ב) וקנסתי מיתה על אדם הראשון. מאי (ישעיה ד) ועל מקראה אמר רבה אמר רבי יוחנן לא כירושלים של עולם הזה ירושלים של עולם הבא ירושלים של עולם הזה כל הרוצה לעלות עולה של עולם הבא אין עולין לה אלא המזומנים לה. ואמר רבה אמר ר"י עתידין צדיקים שנקראים ע"ש של הקב"ה שנאמר (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן שלשה נקראו על שמו של הקדוש ברוך הוא ואלו הן. צדיקים. ומשיח. וירושלים. צדיקים הא דאמרן. משיח דכתיב (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו ה׳ צדקנו. ירושלים דכתיב (יחזקאל מח) ושם העיר מיום ה׳ שמה אל תקרי ה׳ שמה אלא ה׳ שמה. אמר רבי אלעזר עתידין צדיקים שאומרים לפניהם קדוש כדרך שאומרים לפני הקדוש ברוך הוא שנאמר (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון

5). *Shamah* (there) and *S'hmah* (her name), both are spelled alike.

והנותר בירושלים קדוש יאמר לו. ואמר רבה אמר רבי יוחנן עתידה ירושלים שתגבה שלשה פרסאות למעלה שנאמר (זכריה יד) וראמה וישבה תחתיה מאי תחתיה כתחתיה וממאי דהאי תחתיה שלשה פרסי הויא אמר רבה אמר לי ההוא סבא לדידי חזי לי ירושלים קמייתא תלתא פרסי הואי ושמא תאמר יש צער לעלות תלמוד לומר (ישעיה ס) מי אלה כעב תעופינה אמר רב פפא שמע מינה האי עיבא תלתא פרסי מידלי:

אמר רב חנינא בר פפא בקש הקדוש ברוך הוא לתת את ירושלים במדה שנאמר (זכריה ג) ואמר אל המלאך הדובר בי אנה אתה הולך ויאמר אלי למוד את ירושלים לראות כמה רחבה וכמה ארכה אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבש"ע הרבה כרכים בראת בעולמך של אומות העולם ולא נתת מדת ארכן ומדת רחבן וירושלים ששמך בתוכה ומקדשך בתוכה וצדיקים בתוכה אתה נותן בה מדה מיד (שם) ויאמר אליו רוץ דבר אל הנער הלז לאמר פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה:

אמר רבי שמעון בן לקיש עתיד הקדוש ברוך הוא להוסיף על ירושלים אלף טפף גינאות אלף קפל מגדלים אלף ליצוי בירניות אלף ושני שילה טטרפאות וכל אחד ואחד הואי כצפורי בשלותה. תניא אמר רבי יוסי אני ראיתי צפורי בשלותה והיו בה מאה ושמונים אלף שווקים של מוכרי ציקי קדרה. (יחזקאל מא) והצלעות צלע אל צלע שלש ושלשים

remaineth in Jerusalem, shall be called holy—every one that is written down unto life in Jerusalem." Rabba said again in the name of R. Jochanan: "The Holy One, praised be He! will elevate Jerusalem three *parsas,* as it is said (Zech. 14, 10) *And she herself shall be elevated, and be inhabited on her former site."* What does *former site* mean? It means that it will be increased to its former size. And whence do you know that the size of the former Jerusalem was three *parsas?* Rabba said: "There was a certain old man who told me that he had seen the first Jerusalem, and the size thereof was three *parsas."* And lest one say that it would be difficult to ascend, therefore the passage reads (Is. 60, 8) *Who are these that are like a cloud,* etc. R. Papa said: "Infer from this that the clouds are at a height of three *parsas* from the ground."

R. Chanina b. Papa said: "The Lord wanted to make a size for Jerusalem, as it is said (Zech. 2, 6) *To measure Jerusalem.* And the angels said before the Holy One! praised be He: 'Sovereign of the Universe, there are many great cities that Thou hast created in Thy world, belonging to other nations, of which Thou hast not determined their length and their breadth. For Jerusalem, upon which Thy name rests, where Thy Temple is, where the righteous dwell, shalt Thou determine a measure.' Immediately following the passage reads (Ib. 8) *And He said unto him, 'Run, speak to this young man, saying, Without walls shall Jerusalem be inhabited, because of the multitude of men and cattle in her midst.'"*

R. Simon b. Lakish said: "In the future the Holy One, praised be He! will add to Jerusalem one thousand times the area of *Tefef*[6] for gardens, one thousand times the area of *Kefel*[6] for towers, a thousand times the area of *Litsuy*[6], containing county seats, and an area of one thousand and two times that of Shiloh, built with prominent mansions,[7] and each of these above mentioned will be like Ziporias in her glory. And there is a Baraitha which states that R. Jose said: "I have seen Ziporias in her glory, and there were one hundred and eighty thousand markets in which only spices for the ingredients for puddings were sold." (Ezek. 41, 6) *And the side chambers were three, one over an-*

6). These are probably suburbs of Jerusalem.
7). The numerical value of *Shiloh* is three hundred and forty-five.

other, and thirty times. What does that mean? R. Levi said in the name of R. Papi, quoting R. Joshua of Sichni: "If there were three Jerusalems, each of them had thirty chambers on the top; and if there were thirty Jerusalems, each of them had three chambers on the top."

(Fol. 80b) Does not the root of a cedar tree reproduce branches? Has not R. Chiya b. Lulynil lectured: "What is the meaning of the passage (Ps. 22, 13) *The righteous shall spring up like a palm tree, like a cedar? etc.* Why are both trees mentioned? If it mentioned the cedar only, one might say that just as the cedar does not yield any products, so is the upright. Therefore it mentions the palm trees. And if the latter only were mentioned, one might say that just as a palm tree does not improve after being cut off, so is the righteous. Therefore, both are mentioned. Hence we see that a cedar does improve." This speaks of different kinds of cedars which do improve; for Rabba b. R. Huna said: "There are ten different kinds of cedars, as it is said (Is. 41, 19). *I will plant in the wilderness the cedar, the shittah-tree,* etc.

R. Levi said: "Robbing an individual is worse than robbing the altar, because concerning the first one the passage calls him sinner even before he derives any benefits therefrom, but concerning the latter he is called sinner only after he had benefited to it."

Our Rabbis were taught: Whence is it deduced that one must not make [the measure] level where the custom is to heap it; and heap the measure where the custom is to have it level? The passage reads (Deut. 25, 15) *A perfect and just measure shalt thou have.* And whence is it deduced that where the custom is to heap the measure, if one say: 'I will make it level and diminish the price,' or in places where the custom is to make it level, 'I will heap and increase the price,' that he must not be listened to? The passage reads therefore: *A perfect and just measure shalt thou have,"* (i.e., *just* refers not to make any charge). R. Juda of Sura said (Ib., ib. 14) *Thou shalt not have in thy house.* Why? Because [you practice] *diverse measures. Thou shalt not have in thy bag.* Why? Because [you practice] *diverse weights.* But when you will practice a *perfect*

פעמים מאי שלש ושלשים פעמים אמר ר׳ לוי אמר ר׳ פפי משום רבי יהושע דסיכני אם שלש ירושלים הם כל אחד ואחד יש בה שלשים מדורים למעלה אם שלשים ירושלים הם כל אחד ואחד יש בה שלשה מדורים למעלה:

(דף פ ע"ב) וארז אין גזעו מחליף והא דרש רבי חייא בר לולייני אפיתחא דבי נשיאה מאי דכתיב (תהלים נב) צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה אם נאמר תמר למה נאמר ארז ואם נאמר ארז למה נאמר תמר אם נאמר ארז ולא נאמר תמר הייתי אומר מה ארז אין עושה פירות אף צדיק אין עושה פירות לכך נאמר תמר ואם נאמר תמר ולא נאמר ארז הייתי אומר מה תמר אין גזעו מחליף אף צדיק אין גזעו מחליף לכך נאמר ארז. התם בשאר מיני ארזים כדרבה בר רב הונא דאמר רבה בר רב הונא אמרי בי רב עשרה מיני ארזים הם שנאמר (ישעיה מא) אתן במדבר ארז ושטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדו וגו׳. ארז ארזא וכו׳:

וא"ר לוי קשה גזל הדיוט יותר מגזל גבוה שזה הקדים חטא למעילה וזה הקדים מעילה לחטא:

תנו רבנן מנין שאין מוחקין במקום שגודשין ואין גודשין במקום שמוחקין תלמוד לומר (דברים כה) איפה שלמה ומנין שאם אמר הריני מוחק במקום שגודשין ולפחות מן הדמים והריני גודש במקום שמוחקין ולהוסיף על הדמים שאין שומעין לו תלמוד לומר איפה שלמה וצדק יהיה לך. א"ר יהודה מסורא לא יהיה לך בביתך ומה טעם משום איפה ואיפה לא יהיה לך בכיסך מה טעם משום אבן ואבן. אבל אבן

and just weight, then *shalt thou have* (prosperity).

Our Rabbis were taught (Deut. 25) *Thou shalt not have.* Infer from this that weight and measure commissioners should be appointed for superintending the markets, but not for fixing prices. The Exilarchs once appointed commissioners for both measures and prices, whereupon Samuel said to Karna: "Go and lecture to them that commissioners should be appointed only for measures but not for fixing prices." He, however, lectured that commissioners should be appointed for both to superintend measures and to fix prices. Samuel thereupon cursed him for this. But Karna did it in accordance with Rami b. Chama, who said in the name of R. Isaac: "Men should be appointed to superintend measures as well as to fix prices, because of swindlers."

(Ib. b) Our Rabbis were taught: The measure leveler must not be made thick at one end and narrow at the other, as it permits of cheating; one must not level [the measure] rapidly with one stroke because this would be a benefit for the buyer and a disadvantage to the seller; and also not [too slow] in several courses, which is a disadvantage to the buyer and beneficial to the seller. Concerning this, Rabban Jochanan b. Zakkai said: "It is painful to me to declare it, and it is painful not to declare it;" i.e., "It is painful to me to declare the art of measuring [for this serves as a lesson for swindlers], and it is also painful not to declare it, for the swindlers would say that the Rabbis have no idea of the art of our profession." Did R. Jochanan declare it finally or not? Samuel b. R. Isaac said: "He did; and on the basis of the following passage (Hos. 15, 10) *For righteous are the ways of the Lord, and the just shall walk in them but the transgressors will stumble through them.*

(Fol. 90b) Our Rabbis were taught: Those who store up fruit for speculation, usurers, fraudulent measurers and food speculators, concerning them, the passage reads (Amos 8, 5) *When will the new moon be gone, that we may sell provisions? and that we open the corn warehouses, making the epha (measure) small and increasing the shekel, and cheating with deceitful balances.* What is written immediately after this? *Sworn hath*

שלמה וצדק יהיה לך אפה שלמה וצדק יהיה לך:

תנו רבנן (דברים כה) לא יהיה לך מלמד שמעמידין אגרדמים למדות ואין מעמידין אגרדמים לשערים דבי נשיאה אוקמי אגרדמים בין למדות בין לשערים אמר ליה שמואל לקרנא פוק תני להו מעמידין אגרדמים למדות ואין מעמידין אגרדמים לשערים נפק דרש להו מעמידין אגרדמים בין למדות ובין לשערים אמר ליה מה שמך קרנא תיפוק ליה קרנא בעיניה והוא כמאן סבר כי הא דאמר רמי בר חמא אמר רבי יצחק מעמידים אגרדמים בין למדות ובין לשערים מפני הרמאים:

(ע"ב) תנו רבנן אין עושין את המחק צדו אחד עבה וצדו אחד קצר ולא ימחוק בבת אחת שהמוחק בבת אחת רע למוכר ויפה ללוקח ולא ימחוק מעט מעט מפני שרע ללוקח ויפה למוכר ועל כלן אמר רבן יוחנן בן זכאי אוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר אוי לי אם אומר שמא ילמדו ממני הרמאים ואוי לי אם לא אומר שמא יאמרו הרמאים אין תלמידי חכמים בקיאין במעשה ידינו. אמרה או לא אמרה אמר רבי שמואל בר רב יצחק אמרה ומהאי קרא אמרה (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם:

(דף צ ע"ב) תנו רבנן אוצרי פרות ומלוי ברבית ומקטיני איפה ומפקיעי שערים עליהם הכתוב אומר (עמוס ח) לאמר מתי יעבור החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר להקטין איפה ולהגדיל שקל ולעות מאזני מרמה מה כתיב אחריו (שם) נשבע ה' בגאון יעקב אם

אשכח לנצח כל מעשיהם. אוצרי פירות כגון מאן אמר רבי יוחנן כגון שבתאי אצר פרי. אבוה דשמואל מזבין להו לפירי בתרעא חריפא כי חריפא שמואל בריה משהי לפירי ומזבין להו בתרעא אפלא כתרעא חריפא שלחו מתם טבא האבא מדברא מאי טעמא תרעא כיון דרווח רווח:

(דף צא) היה רבי שמעון בן יוחאי אומר אלימלך מחלון וכליון גדולי הדור היו ופרנסי הדור היו ומפני מה נענשו מפני שיצאו מהארץ לחוץ לארץ שנאמר (רות א) ותהום כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי מאי הזאת נעמי א"ר יצחק אמרו חזיתם נעמי שיצאה מהארץ לחוץ לארץ מה עלתה לה וא"ר יצחק אותו היום שבאה רות המואביה לארץ ישראל מתה אשתו של בועז והיינו דאמרי אינשי עד דלא שכיב שכבא קיימי מני ביתיה. אמר רבה בר רב יצחק אמר רב אבצן זה בועז מה קא משמע לן כאידך דרבה בר רב יצחק דאמר רבה בר רב יצחק. אמר רב ק"כ משתאות עשה בועז לבניו שנאמר (שופטים יב) ויהי לו שלשים בנים ושלשים בנות שלח החוצה ושלשים בנות הביא לבניו מן החוץ וגו׳ ולכל אחד ואחד עשה שני משתאות אחד בבית אביו ואחד בבית חמיו ולכולן לא זימן את מנוח אמר כודניתא עקרה במאי פרעא לי תנא וכולן מתו בחייו והיינו דאמרי אינשי בחייך דילדת שתין שתין למה ליך דילדת איכפל ואוליד חד דמן שתין זריז. אמר רב חנן בר רבא אמר רב אלימלך ושלמון

the Lord by the Excellency of Jacob, surely I will not forfeit to eternity all their deeds. Who are meant by those who store fruit for speculation? R. Jochanan said: "People like Sabbati. The father of Samuel used to buy grain at harvest-time, and sold it at the same price. Samuel, his son, however, used to store up the grain he bought in harvest until the price became higher, and then sold it at the same price as in harvest time." And from Palestine the following message was sent: "The acts of the father are more esteemed than those of his son." Why so? Because when the market becomes low (prices fall) it remains so [for the rest of the year, and this was the case of Samuel's father].

(Fol. 91) R. Simon b. Jochai used to say that Elimelech, Machlon and Kilyon were the great men and the leaders of their generation, and they were punished only because they emigrated from Palestine, as it is said (Ruth 1, 19) *All the city was in commotion about them, and people said, "Is this Naomi?"* What did they mean by their question, *Is this Naomi?* R. Isaac said: "They wanted to see what had become of Naomi, who emigrated from the land of Israel?" R. Isaac said again: "The same day on which Ruth reached the land of Israel, the wife of Boaz died. This is why people say that before the deceased depart, the substitute for managing the house is already prepared." Rabba b. R. Huna, in the name of Rab, said: "Boaz is identical with Abzan." For what purpose does he inform us? To inform the other thing, which he (Rab b. R. Huna) said, viz: "One hundred and twenty banquets Boaz prepared for his children, as it is said (Jud. 12, 9) *And he had thirty sons, and thirty daughters he sent abroad, and thirty daughters he brought in for his sons from abroad,* etc. And at each marriage two banquets were given—one in the father's and one in the father-in-law's house—and not to one of them did he invite Manoah, saying: 'What return can I expect of this childless man?'" And we are taught in a Baraitha that all his children died during his (Boaz's) lifetime. And this is meant by the popular saying: "By thy life, the sixty (weaklings) thou begottest, what didst thou beget them for? Marry again and beget one as strong as sixty." R. Chanan b. Raba said again, in the name of Rab: "Elimelech,

ופלוני אלמוני ואבי נעמי כולם בני נחשון בן עמינדב הם מאי קמ"ל שאפילו מי שיש לו זכות אבות אינה עומדת לו בשעה שיוצא מן הארץ לחוצה לארץ:

ואמר רב חנן בר רבא אמר רב אמיה דאברהם אמתלאי בת כרנבו אמיה דהמן אמתלאי בת עורבתא וסימניך טמא טמא טהור טהור אמיה דדוד נצבת בת עדאל שמה אמיה דשמשון צללפונית ואחתיה נשיק למאי נפקא מינה לתשובת האפיקורסין. ואמר רב חנן בר רבא אמר רב עשר שנין נחבש אברהם אבינו שלשה בכותא ושבעה בקדרות רב דימי מנהרדעא מתני איפכא אמר רב חסדא עיברא זעירא דכותא זה אור כשדים. ואמר רב חנן בר רבא אמר רב אותו היום שנפטר אברהם אבינו מן העולם עמדו כל גדולי הדור בשורה ואמרו אוי לו לעולם שאבד (ע"ב) מנהיגו ואוי לה לספינה שאבד קברניטה. (ד"ה א כט) והמתנשא לכל לראש אמר רב חנן בר רבא אמר רב אפילו ריש גרגותא מן שמיא מוקמי ליה:

אמר ר' חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה חס ושלום שאפילו מצאו סובין לא יצאו ואלא מפני מה נענשו שהיה להם לבקש רחמים על דורם ולא בקשו שנאמר (ישעיה נז) בזעקך יצילוך קבוציך. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא מעות בזול ופירות ביוקר אבל מעות ביוקר אפילו עמדו ארבעה סאין בסלע יוצאין דאמר רבי יוחנן נהירנא

Shalam, the kinsman [referred to in Ruth 4, 1] and the father of Naomi all were the descendants of Nachshon ben Aminadab." For what purpose was this said? To teach that even a man who has distinguished ancestors to rely upon is not saved when he emigrates from Palestine.

R. Chanan b. Raba said again, in the name of Rab: "The name of Abraham's mother was Amthalai bath Karnebo, and the name of Haman's mother was Amthalai bath Urb'tha, a sign may be applied [in order to remember it] the unclean for the unclean, and the clean for the clean.[8] The name of the mother of David was Natzebeth bath Edal; the mother of Samson, Z'lalpunith, and his sisters, Nashick." For what purpose is this information? For an answer to the Epicurean. R. Chanan b. Raba said again in the name of Rab: "Abraham our father was imprisoned for ten years—three in this city of Cuthah and seven in Kadaruth." R. Dimi of Nahardea, however, taught the opposite (seven in Cuthah and three in Kadaruth). R. Chisda said: "The city Eibra-Zeira of Suthah is the city *Ur Kasdim* (mentioned in the Bible)." R. Chanan b. Raba, in the name of Rab, said further: "On the day when Abraham our father, departed from this world, all the great men of the nations stood up in a line and said: 'Woe to the world that has lost (Ib. b) its leader, and woe to the ship that has lost its pilot.'" (I Chron. 29, 11) *And thou art exalted as the head above all.* R. Chanan said in the name of Rab: "Even a superintendent of wells is appointed by Heaven; i.e., every earthly incident is decreed in Heaven."

R. Chiya b. Abin, in the name of R. Joshua b. Karcha, said: "God forbid that we should incense Elimelech, for could they have obtained even bran-flour for use, they would not have emigrated. But why then were they punished? Because their duty was to pray for their generation, and they did not, as it is said (Is. 57, 13) *By thy crying thou canst be saved with all who are gathered with thee.*" Rabba b. b. Chana said, in the name of R. Jochanan: "This is taught only when money is cheap and the grain high; but if money is dear even when the price of four saahs is only one selah, one may emigrate from Palestine, as R.

8). *Karnebo* means a lamb and *Urb'tha* means a raven; the former is a clean animal, while the latter is unclean.

כד הוו קיימין ארבעה סאין בסלע והוו נפישי נפיחי כפן בטבריא מדלית איסר ואמר רבי יוחנן נהירנא כד לא הוו מתגרין פועליא למדנח קרתא מריח פתא מייתין. ואמר רבי יוחנן נהירנא כד הוה בצע ינוקא חרובא והוה נגיד חוטא דדובשא על תרין דרעוהי. ואמר רבי יוחנן נהירנא כד הוה נטיל עורבא בשרא ונגיד חוטא דמשחא מריש שורא ועד לארעא. ואמר רבי יוחנן נהירנא כד הוו מטיילין טליא וטליתא בשוקא כבר שית עשרה וכבר שבע עשרה ולא הוו חטאין. ואמר רבי יוחנן נהירנא כד הוו אמרין בי מדרשא דמודי להון נפל בידיהון דמתרחיץ עליהון דיליה דילהון:

כתיב (רות א) מחלון וכליון וכתיב (ד"ה א ד) ויואש ושרף רב ושמואל חד אמר מחלון וכליון שמם ולמה נקרא שמם יואש ושרף יואש שנתיאשו מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה למקום. וחד אמר יואש ושרף שמם ולמה נקרא שמם מחלון וכליון מחלון שעשו גופם חולין כליון שנתחייבו כליה למקום. תניא כמאן דאמר מחלון וכליון שמם דתניא מאי דכתיב (שם) ויוקים ואנשי כוזבא ויואש ושרף אשר בעלו למואב וישבי לחם והדברים עתיקים. יוקים זה יהושע שהקים שבועה לאנשי גבעון ואנשי כוזבא אלו אנשי גבעון שכזבו ביהושע ויואש ושרף אלו מחלון וכליון ולמה נקרא שמם יואש ושרף יואש שנתיאשו מן הגאולה שרף שנתחייבו שריפה למקום. אשר בעלו למואב אשר נשאו נשים מואביות. וישבי לחם זו רות המואביה ששבה ונדבקה בבית לחם

Jochanan said: 'I remember a time when there were four saahs of flour for one selah, and there were many lying swollen from starvation in Tiberia, for they did not have an *issar* with which to buy food.'" R. Jochanan said again; "I remember that working people did not wish to take work on the east side of the city, as the smell of bread [which the west wind carried to them] would cause an increase in their appetite and would kill them." R. Jochanan said again: "I remember when a child broke apart a piece of carob, from which a continuous flow of honey poured out on his hands." R. Elazar said: "I remember. when a raven would catch a piece of meat, a conainuous flow of fat would be seen dropping from the height to the ground." R. Jochanan said again: "I remember times when young girls of sixteen and boys of seventeen would walk together and did not sin." R. Jochanan said further: "I remember when it was said in college: 'He who assents to them (does not antagonize their errors) falls into their hands, and he who confides in them,—all that is his are theirs.'"

It is written (Ruth 1, 2) *Machlon and Chilyon,* and in (I Chron. 4, 22) *Joash and Saraph.* Rab and Samuel differ. One said that their real names were Machlon and Chilyon. But why were they named Joash and Saraph? Joash, because they gave up hope of Divine redemption, and Saraph, because they were doomed to be burnt. And the other says their real names were Joash and Saraph. And why were they named Machlon and Chilyon? Machlon, because they made themselves very common by their emigration, and Chilyon, because they were doomed to destruction. We are taught in a Baraitha in accordance with the one who holds that Machlon and Chilyon were their real names. What is the meaning of the passage (Ib., ib.) *And Joachim and the men of Goseba, and Joash and Saraph, who had dominion in Moab and Yoshbei lechem. And these are ancient things.* Joachim, refers to Joshua, who had confirmed the oath which was given to the men of Gibeon; and the men of Goseba refers to Machlon and Chilyon. And why were they named Yoash and Saraph? Because they gave up hope of Divine remeption. *Who had dominion in Moab,* refers that they had married daughters of Moab. *And Joshbei-lechem,* refers to

יהודה. והדברים עתיקים דברים הללו עתיק יומיא אמרן דכתיב (תהלים פט) מצאתי דוד עבדי וכתיב (בראשית יט) שתי בנותיך הנמצאות (ד"ה ד א) המה היוצרים ויושבי נטעים וגדרה עם המלך במלאכתו ישבו שם. המה היוצרים אלו בני יונדב בן רכב שנצרו שבועת אביהם. יושבי נטעים זה שלמה שדומה לנטיעה במלכותו. וגדרה זו סנהדרין שגדרו פרצותיהן של ישראל. עם המלך במלאכתו ישבו שם זו רות המואביה שראתה מלכות שלמה בן בנו של בן בנה שנאמר (מ"א ג) וישם כסא לאם המלך ואמר רבי אלעזר לאמה של מלכות:

תנו רבנן (ויקרא כה) ואכלתם מן התבואה ישן בלא סלמנטון מאי בלא סלמנטון רב נחמן אמר בלא רצינאתא ורב ששת אמר בלא שדיפא. תניא כותיה דרב ששת תניא כותיה דרב נחמן תניא כותיה דרב נחמן ואכלתם מן התבואה ישן יכול יהו ישראל מצפין לחדש מפני ישן שיכלה תלמוד לומר עד בוא תבואתה עד שתבא תבואתה מאליה. תניא כותיה דרב ששת ואכלתם מן התבואה ישן יכול יהו ישראל מצפין לחדש מפני שישן רע תלמוד לומר עד בוא תבואתה עד שתבא מאליה. תנו רבנן ואכלתם ישן נושן מלמד שכל המיושן מחברו הוא מעולה מחבירו ואין לי אלא דברים שדרכן לישנן אבל דברים שאין דרכן לישנן מנין ת"ל ישן נושן מכל מקום. וישן מפני חדש תוציאו מלמד שהיו אוצרות מלאים ישן וגרנות מלאים

Ruth, who was a Mo'abite. *And these are ancient things,* means the Ancient of Days has decreed these things, as it is written (Ps. 99, 21) *I have found David My servant.* It is also written (Gen. 19, 15) *And thy two daughters, that are found. These were the potters (hayozrim) and those that dwelt in plantations and sheepfolds. For the king's sake, to do his work, they dwelt there. Hayozrim,* refers to the children of Jonadab b. Rechab, who preserved the oath of their father. (Ib. 4) *In plantation,* refers to King Solomon, who was a plant in his kingdom. *Vegidroh (sheepfold),* refers to the Sanhedrin, who had fenced the broken partition of Israel. *For the king's sake,* etc., refers to Ruth the Moabite, who lived to see the kingdom of Solomon, her great-grandson, as it is said (I Kings 2, 19) *And placed a chair for the king's mother.* Upon which R. Elazar said that it means to the mother of the kingdom.

Our Rabbis were taught (Lev. 25, 22) *Shall ye eat yet of the old harvest,* i.e., without need of preserving? How is this to be understood? R. Nachman said: "Without the grain worm." And R. Shesheth said: "Without having the grain blasted." We are taught in a Baraitha in accordance with R. Nachman: *Shall ye eat yet the old harvest.* One might think that Israel would be obliged to wait for the new crop, because the old would already have been spent; therefore it is said (Ib., ib.) *Until its harvest comes in;* i.e., until the harvest shall come by itself (you will not hasten it)." And there is also a Baraitha in accordance with R. Shesheth: "Ye shall eat yet from the old harvest, one might say that Israel would have to wait for the new harvest because the old one became spoiled, therefore it is said, until its harvest come in; i.e., the old will suffice until the new shall come in its natural way (without any need to hasten it). Our Rabbis were taught: *And ye shall eat very old store.* Infer from this that the older a thing is the better it is. We can infer from this only of things which are customary to be preserved, but whence do we know this of things which are not customary to be preserved? It is therefore said: *Yashan Nashan* (twice repeated). (Ib., ib.) *And the old ye shall remove because of the new.* Infer from this that their granaries were filled up with the old crop and their barns

were filled up with the new, and Israel would say: "Why should we remove the old crop for the new one?" R. Papa said: "Upon everything age is an improvement with the exception of dates, beer, and fish-hash."

CHAPTER SIX.

(Fol. 98) R. Chiya b. Joseph said: "The fate of wine depends upon one's luck, as it is said (Habak. 2, 5) *And even the wine of a proud man rebels, whose house will not stand.*" R. Mari said: "The one who is proud is not tolerated even among his household, as it is written *And even the wine of a proud man rebels, whose house will not stand.*" What is the meaning of *Whose house will not stand?* i.e., he is not tolerated by his household. R. Juda, in the name of Rab, said: "An ordinary commoner who disguises himself in the garment of a scholar will not be able to enter the habitation of the Holy One, praised be He! for it is written here (*Naveh*), *will not stand,* and it is written (Ez. 15, 13) *Unto Thy habitation* (*Naveh*)."

(Ib. b) It is written in the book of Ben Sira: I have weighed everything on the scale and did not find a thing to be lighter than bran; however, a groom who resides in the house of his father-in-law is lighter than bran; and still lighter than he is a guest who brings with him an uninvited companion; and still lighter is the one who answers before he has heard thoroughly the question, as it is said (Prov. 18, 13) *When one returneth an answer before he understandeth* (*the question*) *it is folly unto him and a shame.*

CHAPTER EIGHT.

(Fol. 109 b) But is not the name of the mother's side also mentioned [in the record]? Behold! it is written (Jud. 17, 7) *And there was a young man out of Bethlehem-Judah of the family of Judah, but he was a Levite, and sojourned there.* Now, does not this passage contradict itself? It says *of the family of Judah,* from which it is to be inferred that they came from the tribe of Juda; and then it says *he is a Levite,* which means that he was of the tribe of Levi. We must conclude that his father was from Levi and his mother from Juda, and nevertheless it is said of the family of Juda,

חדש והיו ישראל אומרים האיך נוציא זה מפני זה אמר רב פפא לכל מילי מעלי עתיקא לבר מתמרי ושיכרי והרסנא:

המוכר פירות פרק ששי

(דף צח) אמר רב חייא בר יוסף חמרא מזלא דמריה גרים שנאמר (חבקוק ב) ואף כי היין בוגד גבר יהיר ולא ינוה. אמר רב מרי האי מאן דיהיר אפילו אאינשי ביתיה לא מתקבל דכתיב גבר יהיר ולא ינוה מאי לא ינוה לא ינוה בנוה שלו. אמר רב יהודה אמר רב כל המתגאה בטלית של תלמיד חכם ואינו תלמיד חכם אין מכניסין אותו במחיצתו של הקדוש ברוך הוא כתיב הכא לא ינוה וכתיב התם (שמות טו) אל נוה קדשך:

(ע"ב) כתוב בספר בן סירא הכל שקלתי בכף מאזנים ולא מצאתי קל מסובין וקל מסובין חתן הדר בבית חמיו וקל מחתן אורח מכנים אורח וקל מאורח משיב דבר בטרם ישמע שנאמר (משלי יח) משיב דבר בטרם ישמע אולת היא לו וכלימה:

יש נוחלין פרק שמיני

(דף קט ע"ב) ומשפחת אם אינה קרויה משפחה והכתיב (שופטים יז) ויהי נער מבית לחם יהודה ממשפחת יהודה והוא לוי והוא גר שם הא גופא קשיא אמרת ממשפחת יהודה אלמא מיהודה קא אתי והוא לוי אלמא מלוי קאתי אלא לאו דאבוה מלוי ואמיה מיהודה וקאמר ממשפחת יהודה אמר רבה בר רב חנן

Raba b. Chanan said: "The passage reads, *and he is Levi,* which does not mean that he was a Levite, but that his name was Levi." If so, how is the following to be understood (Ib. 17) *I have obtained a Levite for a priest.* There it is understood that he happened to get a man by the name of Levi? Was not his name Jonathan, as it is written (Ib. 18, 30) *And Jonathan the son of Gershom. . . . were priests,* etc. And according to your theory, was he then the son of Menashe? Behold, he was the son of Moses, as it is written (I Chron. 23, 15) *The sons of Moses were Gershom and Eliezer.* But you will have to explain this that it is written Menashe, because he acted (idolatrous) like Menashe, therefore he is called Menashe. In this instance you could explain likewise that the phrase of *Juda* is employed because Menashe came from Juda. R. Jochanan, in the name of R. Simon b. Jochai, said: "From this it is to be inferred that every corruption is fastened to the corrupt (who originally started it)." You may infer the same from the following (I Kings 1, 6) *And his mother had borne him after Abshalom the son of Maacha?* We must say that because he acted like Abshalom, who also rebelled against the kingdom, the verse conjoined him with Abshalom.

R. Elazar said: "Always shall a man join a respectable family, for we see that when Moses married the daughter of Jethro, Jonathan [mentioned above] was the outcome, and when Aaron married the daughter of Aminadab, the outcome was Pinchas." But was not Pinchas also a descendant of Jethro? Behold, it is written (Ex. 6, 25) *Elazar took one of the daughters of Putiel for a wife, and she bore unto him Pinchas.* Does Putiel not refer to Jethro, who used to fatten animals for idolatry? Nay, this Putiel refers to Joseph, who conquered his passion at the incident of Potiphar. But is it not said elsewhere that the tribes spurned Pinchas, saying: See the descendant of Puti, whose grandfather had fattened calves for idols? (Fol. 110) We must therefore say that [both names are applicable. And] if his mother's father was a descendant of Joseph, his mother's mother was a descendant of Jethro; or if his mother's father was a descendant of Jethro, his mother's mother was a descendant of Joseph. This can also be

לא גברא דשמיה לוי אי הכי היינו דקאמר מיכה (שם) עתה ידעתי כי ייטיב ה׳ לי כי היה לי הלוי לכהן אין דאתרמי ליה גברא דשמיה לוי. וכי לוי שמו והלא יהונתן שמו דכתיב (שם יח) ויהונתן בן גרשום בן מנשה הוא ובניו היו כהנים לשבט הדני אמר ליה ולטעמיך וכי בן מנשה הוא והלא בן משה הוא דכתיב (ד״ה א כג) בני משה גרשום ואליעזר אלא מתוך שעשה מעשה מנשה תלאו הכתוב במנשה הכא נמי מתוך שעשה מעשה מנשה דאתי מיהודה תלאו הכתוב ביהודה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מכאן שתולין את הקלקלה במקולקל רבי יוסי ברבי חנינא אמר מהכא (מ״א א) וגם הוא טוב תואר מאד ואותו ילדה אחרי אבשלום והלא אדוניה בן חגית ואבשלום בן מעכה בת תלמי מלך גשור אלא מתוך שעשה מעשה אבשלום שמרד באביו תלאו הכתוב באבשלום:

אמר רבי אלעזר לעולם ידבק אדם בטובים שהרי משה שנשא בת יתרו יצא ממנו יהונתן אהרן שנשא בת עמינדב יצא ממנו פנחס ופנחס לאו מיתרו אתי והכתיב (שמות ו) ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה מאי לאו דאתי מיתרו שפיטם עגלים לעבודה זרה לא דאתי מיוסף שפטפט ביצרו והלא שבטים מבזין אותו ואומרים ראיתם בן פוטי זה בן שפיטם אבי אמו (דף קי) אלא אי אבוה דאימיה מיוסף אימא דאימיה מיתרו ואי אבוה דאמיה מיתרו אימא דאימיה מיוסף דיקא נמי דכתיב

proved by the fact that the Putiel is spelled in the plural." Raba said: "If one is about to marry, he ought first to investigate the character of the bride's brothers, as it is said: (Ib., ib. 23) *And Aaron took Elisheba the daughter of Aminadab, the sister of Nachshon.* For what purpose is *the sister of Nachshon* written? Since the passage says that she was the daughter of Aminadab, is it then not evident that she was the sister of Aminadab? Hence this is an intimation that one who is about to marry should investigate the brothers of his prospective bride." It was taught in a Baraitha that the majority of the children resemble the brothers of their mother.

(Jud. 18, 3) *And they turned in thither and said unto him who brought thee hither* (*halom*), *and what dost thou in the place and whom has thou there* (*Poh*)? They said this to him: "Are you not a descendant of Moses, of whom it is written (Ex. 3, 5) *Draw not nigh hither* (*halom*)? Are you not a descendant of Moses, of whom it is written (Ib.) *What is that in your hand* (*Ma ze*)? And are you not a descendant of Moses, of whom it is written (Deut. 5, 28) *But as for thee, remain thou here* (*Poh*)?" And he answered: "Thus have I a tradition from the house of my grand-father: A man should rather hire himself out to idolatry than to be dependent on men." He thought it meant real idolatry, but in reality it means "for labor strange to him" (below his dignity), just as Rab said to Cahana: "Flay a carcass in the street [and earn a living if you are in need] and say not I am a noble priest, [and it does not befit me]." As soon as David saw that he was so fond of money he appointed him treasurer for the government, as it is said (I Chron. 26, 24) *Shebuel, the son of Gershom, the son of Menashe, superintendent of the treasuries.* Was then his name Shebuel? Behold, it was Jonathan. R. Jochanan said: "This means that he repented to God with all his heart."

(Fol. 115) R. Jochanan said in the name of R. Simon b. Jochai: "He who leaves no son to succeed him, the Holy One, praised be He! is filled with anger at him, for it is written here (Num. 27, 8) *Then shall ye cause his inheritance to pass* (*Haabartem*), and it is written there (Zeph. 1, 15) *That day is a day of wrath* (*Ebrah*)." (Ps. 55,

מבנות פוטיאל תרי שמע מינה. אמר רבא הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה שנאמר (שם) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון ממשמע שנאמר בת עמינדב איני יודע שאחות נחשון היא מה תלמוד לומר אחות נחשון מכאן לנושא אשה שצריך שיבדוק באחיה. תנא רוב בנים דומים לאחי האם:

(שופטים יח) ויסורו שם ויאמרו לו מי הביאך הלום ומה אתה עושה בזה ומה לך פה. אמרו לו לאו ממשה קא אתית דכתיב ביה (שמות ג) אל תקרב הלום. לאו ממשה קאתית דכתיב ביה (שם ד) מה זה בידך. לאו ממשה קאתית דכתיב ביה (דברים ה) ואתה פה עמוד עמדי ועכשיו תעשה כומר לעבודה זרה אמר להם כך מקובלני מבית אבי אבא לעולם ישכיר אדם עצמו לעבודה זרה ולא יצטרך לבריות והוא סבר לעבודה זרה ממש ולא היא אלא עבודה זרה עבודה שזרה הימנו כדאמר ליה רב לרב כהנא נטוש נבלתא בשוקא ושקול אגרא ולא תימא כהנא אנא וגברא רבא אנא וזילא בי מלתא כיון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר שמו נגיד על האוצרות שנאמר (ד"ה א כו) ושבואל בן גרשום בן מנשה נגיד על האוצרות וכי שבואל שמו והלא יהונתן שמו אמר רבי יוחנן ששב לאל בכל לבו:

(דף קטו) א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי כל מי שאינו מניח בן ליורשו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה כתיב הכא (במדבר כז) והעברתם את נחלתו וכתיב התם (צפניה א) יום עברה היום ההוא. (תהלים נה) אשר אין חליפות

20) *Those who leave no changes fear no God.* R. Jochanan and R. Joshua b. Levi differ. According to one a son is meant, and according to the other a disciple. We can infer that R. Jochanan is the one who holds that it refers to a disciple; for R. Jochanan said: "This is the bone of my tenth son [whom I have buried]." The inference is sustained. Now, if R. Jochanan refers to a disciple then R. Joshua b. Levi refers to a son, if so, why do we find that R. Joshua b. Levi did not go to a funeral unless the deceased was childless, because it is written (Jer. 22, 10) *Weep sorely for him that goeth away,* which R. Juda in the name of Rab interpreted to refer to one who passeth away without a son! It must be concluded that R. Joshua b. Levi was the one who said it refers to a disciple. Now since R. Joshua b. Levi is the one who holds it refers to a disciple, we must say that R. Jochanan is the one who holds it refers to a son. If so, then it means that R. Jochanan contradicts himself, [for above it was inferred that he held it referred to a disciple]. This is not difficult to explain, for one he said in his own name, and the other in the name of his teacher.

R. Pinchas b. Chama lectured: "What is the meaning of the passage (I Kings 11, 21) *And when Hadad heard in Egypt that David slept with his father, and that Joab, the captain of the host died.* Why does the passage concerning David say *lay* and concerning Joab say *died?* Because David left sons, therefore it says *lay,* but Joab did not leave any sons, therefore it says *died.* Did not Joab leave sons? Behold the passage says (Ezra 8, 9) *Of the sons of Joab, Obediah,* etc. We must therefore explain the above contradiction thus: David who left a son like himself, is referred to as merely *lay,* but Job did not leave a son resembling himself; therefore he is mentioned as *died.*

R. Pinchas b. Chama lectured: Poverty is more difficult in a house even more than fifty lashes. R. Pinchas b. Chama lectured again: "If one has a sick person in his house, he shall go to a wise man and request him to pray for the sick one, as it is said (Prov. 16, 14) *The fury of a king is like the messengers of death; but a wise man will appease it.*

(Fol. 118) (Joshua 17, 14) *And the children of Joseph spoke unto Joshua saying*

למו ולא יראו אלהים רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי חד אמר כל שאינו מניח בן וחד אמר כל מי שאינו מניח תלמיד. תסתיים דרבי יוחנן דאמר תלמיד דאמר רבי יוחנן דין גרמא דעשיראה ביר תסתיים ומדרבי יוחנן אמר תלמיד רבי יהושע בן לוי אמר בן והא רבי יהושע בן לוי לא אזיל לבי טמיא אלא למאן דשכיב בלא בני דכתיב (ירמיה כב) בכו בכו להולך ואמר רב יהודה אמר רב להולך בלא בן זכר אלא רבי יהושע בן לוי הוא דאמר תלמיד ומדרבי יהושע בן לוי אמר תלמיד רבי יוחנן אמר בן קשיא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן לא קשיא הא דידיה הא דרביה:

דרש רבי פנחס בר חמא מאי דכתיב (מ"א יא) והדד שמע במצרים כי שכב דוד עם אבותיו וכי מת יואב שר הצבא מפני מה בדוד נאמרה שכיבה וביואב נאמרה בו מיתה דוד שהניח בן נאמרה בו שכיבה יואב שלא הניח בן נאמרה בו מיתה ויואב לא הניח בן והכתיב (עזרא ח) מבני יואב עובדיה בן יחיאל אלא דוד שהניח בן כמותו נאמרה בו שכיבה יואב שלא הניח בן כמותו נאמרה בו מיתה:

דרש רבי פנחס בר חמא קשה עניות בתוך ביתו של אדם יותר מחמשים מכות ודרש רבי פנחס בן חמא כל מי שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים שנאמר (משלי טז) חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה:

(דף קיח) וידברו בני יוסף את יהושע לאמר

Why hast thou given me but one lot and one part for an inheritance, seeing I am a great people, for as much as the Lord hath blessed me thus. This passage serves the purpose of conveying good advice to mankind; in effect, that one shall take care not to be afflicted by a covetous eye. And this is what Joshua said to the children of Joseph (Ib., ib. 85) *"If thou art a numerous people, then get thee up to the wood country,"* which means, Go and hide thyself in the forest that no covetous eye may afflict thee (Ib. b) But they answered: "We are the descendants of Joseph, whom a covetous eye cannot afflict, as it is written (Gen. 49, 22) *A son of grace is Joseph, a son of grace even beyond the reach of an eye."* And R. Abahu explained thus: "Do not read it *Aley ayin* (upon the eye), but read it *Olei ayin* (above the fear of an eye)." R. Joseph b. Chanina said: "We infer it from here (Ib. 47, 16) *And let them grow a multitude in the midst of the earth;* i.e., just as the fishes multiply in the water and no covetous eye may afflict them, so also shall the children of Joseph not be afflicted by a covetous eye.

The shares of the spies, Joshua and Caleb inherited. Whence is this deduced? Ula said: "The passage says (Num. 14, 38) *But Joshua, the son of Nun and Caleb, . . . remained alive.* What is meant by *remained alive?* Sall we take it literally? For this there is another passage (Ib. 26, 65) *Save Caleb and Joshua.* We must then conclude that the first-cited verse means that they lived with their shares." The murmurers and the congregation of Korah had no share in the land of Israel. Have we not been taught in a Baraitha that the shares of the spies, the murmurers, and the congregation of Korah, Joshua and Caleb inherited? This presents no difficulty. The Tanna of our Baraitha compares the murmerers to the spies, while the other master does not, as we are taught in the following Baraitha (Ib. 27, 3) *Our father died in the wilderness,* refers to Z'laphchad, *but he was not of the company,* refers to the spies; *of those who gathered themselves,* refers to the murmurers; *in the company of Korah,* literally. Hence one compares the murmurers to the spies and one does not. R. Papa raised the following objection to the above: According to him who compared the murmurers to the spies, then Joshua and Caleb must

מדוע נתתה לי נחלה גורל אחד וחבל אחד ואני עם רב עד אשר עד כה ברכני ה׳ (יהושע יז) עצה טובה קמשמע לן דאיבעי ליה לאינש לאזדהורי מעינא בישא והיינו דקאמר להו יהושע דכתיב (שם) ויאמר אלהם יהושע אם עם רב אתה עלה לך היערה אמר להו לכו והחביאו עצמכם ביערים שלא תשלוט בכם עין רעה אמרו ליה אנן מזרעא דיוסף דלא שלטא ביה עינא בישא דכתיב (בראשית מט) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וא"ר אבהו אל תקרי עלי עין אלא עולי עין ר׳ יוסי בר חנינא אמר מהכא (שם מח) וידגו לרוב בקרב הארץ מה דגים שבים מים מכסים עליהם ואין העין שולטת בהם אף זרעו של יוסף אין העין שולטת בהם:

מרגלים יהושע וכלב נטלו חלקם מנא הני מילי אמר עולא דאמר קרא (במדבר יד) ויהושע בן נון וכלב בן יפנה חיו מן האנשים ההם מאי חיו אילימא חיו ממש והא כתיב קרא אחרינא (שם כו) ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפנה ויהושע בן נון אלא מאי חיו שחיו מחלקם. מתלוננים ועדת קרח לא היה להם חלק בארץ והתניא מרגלים מתלוננים ועדת קרח יהושע וכלב נטלו חלקם לא קשיא מר מקיש מתלוננים למרגלים מר לא מקיש מתלוננים למרגלים דתניא (שם כז) אבינו מת במדבר זה צלפחד והוא לא היה בתוך העדה זו עדת מרגלים הנועדים על ה׳ אלו מתלוננים בעדת קרח כמשמעו מר מקיש מתלוננים למרגלים ומר לא מקיש מתלוננים למרגלים ואמר ליה רב פפא לאביי ולמאן דמקיש מתלוננים למרגלים איכפול יהושע וכלב וירתי לכולה ארץ ישראל

אמר ליה מתלוננים שבעדת קרח קאמרינן:

(דף קיט) א"ר חדקא שמעון השקמוני היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא וכך היה רבי שמעון השקמוני אומר יודע היה משה רבינו שבנות צלפחד יורשות הן אבל לא היה יודע אם נוטלות חלק בכורה אם לאו וראויה היתה פרשת נחלות ליכתב על ידי משה אלא שזכו בנות צלפחד ונכתבה על ידן ויודע היה משה רבינו שהמקושש במיתה שנאמר (שמות לא) מחלליה מות יומת אבל לא היה יודע באיזו מיתה הוא מת וראויה היתה פרשת מקושש שתכתב על ידי משה אלא שנתחייב מקושש ונכתבה על ידו ללמד (ע"ב) שמגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב:

(שמות טו) תבאמו ותטעמו בהר נחלתך תביאנו לא נאמר אלא תבאמו מלמד שמתנבאים ואינם יודעים מה מתנבאים. (במדבר כז) ותעמודנה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאים וכל העדה אפשר עמדו לפני משה רבינו ולא אמר כלום לפני אלעזר הכהן ולא אמר כלום ועמדו לפני הנשיאים וכל העדה אלא סרס המקרא ודרשהו דברי ר' יאשיה אבא חנן אומר משום רבי אלעזר בבית המדרש היו יושבים והלכו ועמדו לפני כולם במאי קא מיפלגי מר סבר חולקין כבוד לתלמיד במקום הרב ומר סבר אין חולקין. והלכתא חולקין והלכתא אין חולקין קשיא הלכתא אהלכתא לא קשיא הא דפליג ליה רביה יקרא הא דלא פליג ליה רביה יקרא:

have taken nearly all Palestine? [for the majority were murmurers]. Whereupon Abaye answered, "*They* refers to the murmurers of the company of Korah."

(Fol. 119) R. Chidka said: "I had a colleague, Simon the Sikmoni, who was one of the disciples of R. Akiba. He used to say thus: 'Moses our master was aware that the daughters of Z'laphchad were to inherit; but he did not know whether they were entitled to the [extra] share of the first-born, and the passage about the inheritance should have been written through Moses, even if the case of the daughters of Z'laphchad had not happened, but they merited by Heaven that this passage should be written through them. The same was the case with the wood-gatherer. Moses our master was aware that for the crime he committed there is capital punishment, as it is said (Ex. 31, 14) *One that desecrated it shall surely be put to death,* but he did not know by which of them he should be executed; and the passage should have been written through Moses even if the case of the wood-gatherer had not happened. But as he was guilty it was written through him; and this is (Ib. b.) to teach us what good things are brought about through the agency of good men and bad things are brought about through the agency of bad men."

(Ex. 15, 17) *Bring them and plant them.* They did not say *us,* but then this was a prophecy, of which they themselves did not know what they were prophesying. (Num. 28, 2) *And they stood before Moses and before Elazar the priest, and before the princes and all the congregation.* Is it possible that when Moses did not answer them that they were going to complain before the princes? We must therefore reverse the passage, so said R. Jashia. Abba Chanan in the name of R. Elazar said: "All of them were in the house of learning when they came to make their complaint." In what point do they differ? One holds that even in the presence of a teacher a disciple should not be honored, but the other one holds that in the presence of a teacher a risciple should be honored. The *halacha* prevails that he may or may not be honored; and it presents no difficulty. In case the master himself honors the disciple, honor should be given to him by others also; but if he does not, others should also not

honor him in the presence of his teacher.

There is a Baraitha that the daughters of Z'laphchad were wise, understood lecturing, and were also righteous. They were wise, as their protest was to the point, for as R. Samuel b. R. Isaac said: "On that day Moses our master was sitting and lecturing about the law of *Yibum*.[1] They then said to him: 'If we are considered as a son, then let us inherit; and if we are not considered at all, then let our uncle marry our mother." Immediately follows (Num. 27, 5) *And Moses brought the case before the Lord.* They understood lecturing, as they said: If we should have a son, we would not say a word. But is there not written in a Baraitha that they said if there should be a daughter instead of a son? R. Jeremiah said: "Strike out the word *daughters* from the Baraitha." Abaye, however, said: "It is not necessary to strike it out, for they said, 'If there should have been even a daughter from a son, we would not say a word.'" They were upright, because they married only such that were worthy for them.

We are taught R. Eliezer b. Jacob says: "Even the youngest of them was not less than forty years of age when she married." Is that so? Did not R. Chisda say: "If a woman marries at less than twenty years of age she bears children until sixty. After twenty, she bears until forty; but when she marries after forty, she can no longer bear children?" We must say that because they were upright, a miracle happened to them; as it also happened to Jochebed, concerning whom it is written (Ex. 2, 1) *And there went a man of the house of Levi, and he took a daughter of Levi.* (Fol. 120) Is it possible that a woman of one hundred and thirty years of age should be named daughter? for R. Chama b. Chanina said: "This passage refers to Jochebed, whose mother was pregnant while on the road to Egypt, and she was born between the walls (when they arrived in Egypt), as it is written (Num. 26, 59) *Jochebed the daughter of Levi, whom (her mother) bore to Levi in Egypt.*" And why is she named daughter? R. Juda b. Zebinah said: "Because the signs of youth returned to her. The body became smooth again, the wrinkles of age were straightened." Why then does it read "he took?" It ought to be "he remarried." R. Juda b.

1). Deut. 25, 27.

תנא בנות צלפחד חכמניות היו דרשניות היו צדקניות היו חכמניות היו שלפי שעה דברו דאמר רב שמואל בר רב יצחק אותו היום היה משה רבינו יושב ודורש בפרשת יבמין אמרו לו אם כבן אנו חשובים נירש כבן ואם לאו תתיבם אמנו מיד (במדבר כז) ויקרב משה את משפטן לפני ה'. דרשניות היו שהיו אומרות אילו היה לו בן לא דברנו והתניא בת א"ר ירמיה סמי מכאן בת אביי אמר אפילו היה בת לבן לא דברנו. צדקניות היו שלא נשאו אלא להגון להם:

תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר אפילו קטנה שבהן לא נישאת פחותה מארבעים שנה איני והאמר רב חסדא נשאת פחותה מעשרים יולדת עד ששים בת עשרים יולדת עד ארבעים בת ארבעים שוב אינה יולדת אלא מתוך שצדקניות היו נעשה להם נס כיוכבד דכתיב (שמות ב) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי (דף קכ) אפשר בת מאה ושלשים שנה היתה וקרי לה בת דאמר ר' חמא ברבי חנינא זו יוכבד שהורתה בדרך ולידתה בין החומות דכתיב (במדבר כו) אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים והורתה שלא במצרים ואמאי קרי לה בת אמר רב יהודה בר זבינא שנולדו לה סימני נערות ונתעדן הבשר ונתפשטו הקמטים וחזר היופי למקומו. ויקח ויחזיר מיבעי ליה אמר רב יהודה בר זבינא

שעשה לה מעשה לקוחין הושיבה באפריון ואהרן ומרים משוררין לפניה ומלאכי השרת אומרים (תהלים קיג) אם הבנים שמחה. להלן מנאן הכתוב דרך גדילתן וכאן דרך חכמתן מסייע ליה לרב אמי דאמר רב אמי בישיבה הלך אחר חכמה במסיבה הלך אחר זקנה אמר רב אשי והוא דמופלג בחכמה והוא דמופלג בזקנה. תנא דבי רבי ישמעאל בנות צלפחד שקולות היו שנאמר (במדבר לו) ותהיינה הויה אחת לכולן:

(דף קכא) **תנן** התם אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים שבהן בנות ישראל יוצאות בכלי לבן שאולים שלא לבייש את מי שאין לה בשלמא יום הכפורים יום סליחה ומחילה ויום שנתנו בו לוחות האחרונות אלא ט"ו באב מאי היא אמר רב יהודה אמר שמואל יום שהותרו השבטים לבוא זה בזה מאי דרוש (במדבר לו) זה הדבר דבר זה לא יהא נוהג אלא בדור זה. רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן יום שהותר שבט בנימין לבוא בקהל דכתיב (שופטים כא) ואיש ישראל נשבע במצפה לאמר איש ממנו לא יתן בתו לבנימן לאשה מאי דרוש ממנו ולא מבנינו. רב דימי בר יוסף אמר רב נחמן יום שכלו בו מתי מדבר דאמר מר עד

Zebinah said: "Learn from this that he made a wedding ceremony, as if he were marrying for the first time; he placed her under a canopy, Aaron and Miriam sang before her and the ministering angels said (Ps. 113) *The mother of the children shall rejoice.*" Further the Scripture mentions the daughters of Zelaphehad according to their age, and here according to their wisdom. And this supports R. Ami, who said: "In the college preference is given to wisdom [over age], but at a banquet, however, preference is given to age." R. Ashi said: "This only refers to one who excels in wisdom and [concerning a banquet] only he who is of advanced age." In the school of R. Ishmael it was taught: "All the daughters of Z'lapchad were equal in wisdom, as it is said (Num. 36) *And they were;* i.e., all were alike."

(Fol. 121) There is a Mishnah Rabban Simon b. Gamaliel said: "Never were there any more joyous festivals in Israel than the fifteenth of Ab and the Day of Atonement, for on them the maidens of Jerusalem would go forth dressed in white garments—borrowed ones, however, in order not to cause shame to those who had none of their own. It is readily understood why the Day of Atonement should be a day of rejoicing, because that is a day of forgivenness, and on that day the second tables of the Law were given to Moses; but why should the fifteenth of Ab be a day of rejoicing? "Because," said R. Juda in the name of Samuel, "on that day the members of the different tribes were permitted to intermarry." What passage did they interpret to prove this? (Num. 36, 6) *This is the thing which the Lord hath commanded concerning the daughters of Zelaphehad,* etc., i.e., this thing should only apply for this generation, but not for later generations. Rabba b. b. Chana in the name of R. Jochanan said: "On that day (fifteenth of Ab) the members of the tribe of Benjamin were permitted to intermarry with the other tribes, as it is said (Jud. 21, 1) *Now the men of Israel had sworn in Mizpah, saying: 'Not any one of us shall give his daughter unto Benjamin for a wife.'* What passage did they interpret? The passage reads: *Any one of us, but not our children.*" R. Dimi b. Joseph in the name of R. Nachman said: "On that day the last of those who were destined to die in the desert perished;

שלא כלו מתי מדבר (ע"ג) לא היה דבור עם משה שנאמר (דברים ב) ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות מקרב העם וסמיך ליה וידבר ה' אלי לאמר אלי היה הדבור. עולא אמר יום שביטל בו הושע בן אלה פרדסאות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל רב מתנה אמר יום שניתנו הרוגי ביתר לקבורה תקנו ביבנה הטוב והמטיב הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו יום שפוסקים בו מלכרות עצים למערכה דתניא רבי אליעזר הגדול אומר כיון שהגיע ט"ו באב תשש כחה של חמה ולא היו כורתים עצים למערכה אמר רב מנשה וקרו ליה יום תבר מגל מכאן ואילך דמוסיף יוסיף ושאינו מוסיף יסיף. מאי יסיף תני רב יוסף תקבריה אמיה:

תנו רבנן ז' קפלו את כל העולם כולו מתושלח ראה את אדם שם ראה את מתושלח יעקב ראה את שם. עמרם ראה את יעקב. אחיה השילנוני ראה את עמרם. אליהו ראה אחיה השילוני ועדיין הוא קיים. ואחיה השילוני ראה את עמרם והכתיב (במדבר כו) ולא נותר מהם איש כי אם כלב בן יפונה ויהושע בן נון אמר רב המנונא לא נגזרה גזרה על שבטו של לוי דכתיב (שם יד) במדבר הזה יפלו פגריכם וכל פקודיכם לכל מספרכם מבן עשרים שנה ומעלה מי שפקודיו מבן עשרים

for the master said that as long as those detined to die in the wilderness were still alive, the Lord did not speak to Moses, (in a favorable manner), as it is said (Deut. 2, 6) *And it came to pass, when all the men of war were spent by dying from the midst of the people, that the Lord spoke unto me, saying;* i.e., unto me in particular." Ula said: "On that day the guards, appointed by Jeroboam to prevent the Israelites from coming to Jerusalem, were abolished by Hoshea, the son of Elah, who said: (Fol. 31) 'Let them go wherever they choose.'" R. Mathna said: "On that day permission was granted to bury the dead who were killed in battle at the city of Bethar;" for R. Nathan said: "On that day, when those killed at Bethar were permitted to be buried, the assembly at Yamnia ordained the section of the after meal benediction: Blessed art thou, God the good, that doth good. By *the good* is meant that the bodies were not left to putrefy and by *doth good,* that burial was permitted." Rabba and R. Joseph both said: "On that day Israel would cease to cut wood for the altar, as we are taught in a Baraitha: R. Eliezer the Great said: "From the fifteenth day of Ab the heat of the sun is lessened and the timber is not longer dry, so they ceased to cut wood for the altar.'" R. Menashia adds: And it was called the day of breaking the axe. From that day on, he who adds the night to his day-study may have years and days added to his life, but to him who does not, it may not be added to his days. R. Joseph was taught that the last statement means his mother will bury him.

Our Rabbis were taught: "Seven persons overlined the entire world—namely, Meshushelach saw Adam the first; Shem saw Meshushelach; Jacob saw Shem; Amram saw Jacob; Achiya, the Shilanite, saw Amram; Elijah the Prophet has seen Achiya, and is still alive." But how can you say Achiah saw Amram? Is it not written (Num. 26, 35) *There was not left of them one man save Caleb and Joshua?* R. Hamnuna said: "The tribe of Levi was excluded from the decree [to die in the desert], as it is written (Ib. 14, 29) *In this wilderness shall your carcasses fall, and all that were numbered of you, according to your whole number from twenty years;* i.e., only those who were counted from twenty years, but not the tribe

of Levi, of which the number was from thirty years." But from any other tribe you say that no one entered into the land of Israel? Behold! Here is a Baraitha that Yair and Machir, the sons of Manasseh, were born in the time of Jacob, and did not die until after the entering into the land of Israel, for it is said (Josh. 7, 5) *And the men of Ai smote of them about thirty-six men,* and we are taught in a Baraitha: Thirty-six men exactly, so is the opinion of R. Juda. R. Nachman then said to him: "How can you say so? Is it not written *about* thirty-six. We must therefore say that this refers to Yair b. Manasseh, who equalled the majority of the Sanhedrin." [Hence he entered the land of Israel]. R. Acha b. Jacob said: "Those who were less than twenty and more than sixty years old were not included in that decree."

The schoolmen propounded a question: How was the land of Israel divided? Was it divided into twelve parts for twelve tribes (each tribe getting an equal share), or by the heads of the men? (Fol. 122) Come and listen! (Num. 26, 56) *According as they are many or few* [hence it was divided among the tribes and not by the heads of men]. And there is also a Baraitha: In the future the land of Israel will be divided among thirteen tribes, while in the past it was divided only among twelve; and it was also divided according to the value of money, and it was also divided only by lot and by the *Urim and Tumim,* as it is written (Ib. 55) *By the decision of the lot.* How so? Elazar was attired in the *Urim and Tumim.* Joshua and all Israel were standing by, and one urn containing the names of the tribes, and another urn containing the boundaries of the land, were placed there, and Elazar, influenced by the Divine Spirit, would say thus: "Zebulun will now come out from the urn, and with him the boundary of Achu." And then one of the tribe of Zebulon would put his hand into the urn and draw the name of his tribe, and then put his hand into another urn and draw *Achu.* And then again Elazar, influenced by the Divine Spirit, would say: "Now Naphtali will come, and with him the boundary Kinousar." And so it was with each tribe. However, the division in the future world will not be equal to to the division of land in this world, as in this world, usually, the lot of one is a field

שנה ומעלה יצא שבטו של לוי שפקודיו מבן שלשים. ומשאר שבטים לא והתניא יאיר בן מנשה ומכיר בן מנשה נולדו בימי יעקב ולא מתו עד שנכנסו ישראל לארץ שנאמר (יהושע ז) ויכו מהם אנשי העי כשלשים וששה איש ותניא ל"ו איש ממש דברי רבי יהודה אמר ליה רב נחמן וכי נאמר שלשים וששה והלא לא נאמר אלא כשלשים וששה אלא זה יאיר בן מנשה ששקול כרובה של סנהדרין אלא אמר רב אחא בר יעקב לא נגזרה גזרה לא על פחות מבן עשרים ולא על יתר מבן ששים לא על פחות מבן עשרים דכתיב מבן עשרים שנה ומעלה ולא על יתר מבן ששים גמר ומעלה ומעלה מערכין מה להלן יתר מבן ס׳ כפחות מבן כ׳ אף כאן יתר מבן ס׳ כפחות מבן כ׳:

איבעיא להו ארץ ישראל לשבטים איפלוג או דילמא לקרקף גברי איפלוג (דף קכב) תא שמע (במדבר כו) בין רב למעט ועוד תניא עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים שבתחלה לא נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים ולא נתחלקה אלא בכסף שנאמר בין רב למעט אמר ר׳ יהודה סאה ביהודה שוה חמש סאין בגליל ולא נתחלקה אלא בגורל שנאמר (שם) אך בגורל ולא נתחלקה אלא באורים ותומים שנאמר (שם) על פי הגורל הא כיצד אלעזר מלובש אורים ותומים ויהושע וכל ישראל עומדים לפניו וקלפי של שבטים וקלפי של תחומים מונחים לפניו והיה מכוין ברוח הקודש ואומר זבולון עולה תחום עכו עולה עמו טרף בקלפי של שבטים ועלה בידו זבולון טרף בכלפי של תחומין ועלה בידו תחום עכו וחוזר ומכוין ברוח הקודש ואומר נפתלי עולה תחום גינוסר עולה עמו טרף בכלפי של שבטים ועלה בידו נפתלי בקלפי של תחומין ועלה בידו תחום גינוסר וכן כל שבט ושבט ולא כחלוקה של עולם הזה חלוקה של עולם הבא העולם הזה אדם יש לו שדה לבן אין לו שדה

פרדם שדה פרדם אין לו שדה לבן עולם הבא אין לך כל אחד ואחד שאין לו בהר ובשפלה ובעמק שנאמר (יחזקאל מח) שער ראובן אחד שער יהודה אחד שער לוי אחד והקדוש ברוך הוא מחלק להן בעצמו שנאמר (שם) ואלה מחלקותם נאם ה׳. קתני מיהת שבתחלה לא נתחלקה אלא לשנים עשר שבטים שמע מינה לשבטים איפלוג שמע מינה. אמר מר עתידה ארץ ישראל שתתחלק לשלשה עשר שבטים אידך למאן אמר רב חסדא לנשיא דכתיב (שם) והעובד העיר יעבדוהו מכל שבטי ישראל. אמר ליה רב פפא לאביי אימא רונגר בעלמא לא סלקא דעתך דכתיב (שם) והנותר לנשיא מזה ומזה לתרומת הקדש ולאחוזת העיר. ולא נתחלקה אלא בכספים שנאמר בין רב למעט. למאי אילימא לשופרא וסניא אטו בשופטני עסקינן אלא לקרובה ורחוקה. כתנאי רבי אליעזר אומר בכספים העלוה רבי יהושע אומר בקרקע העלוה:

תניא (במדבר כו) אך בגורל יצאו יהושע וכלב למאי אילימא דלא שקלי כלל השתא דלאו דידהו שקול דידהו מיבעיא אלא שלא נטלו בגורל אלא על פי ה׳. יהושע דכתיב (יהושע יט) על פי ה׳ נתנו לו את העיר אשר שאל את תמנת סרח בהר אפרים (ע״ג) כתיב סרח וכתיב (שופטים ה) חרס א״ר אלעזר בתחלה פירותיה כחרס ולבסוף פירותיה מסריחין ואיכא דאמרי בתחלה מסריחין ולבסוף כחרס. כלב דכתיב (שם א) ויתנו לכלב את חברון כאשר דבר משה ויורש משם את שלשה בני הענק חברון עיר מקלט הואי אמר אביי פרוודהא דכתיב (יהושע כא) ואת שדה העיר ואת חצריה נתנו לכלב בן יפנה באחזתו:

of grain, and of another, one of fruits; but in the world to come; everyone will have a share in the mountains, valleys and plains. As it is said (Ezek. 48, 31) *The gates of Reuben, one,* etc.; every one the same, and the Holy One, praised be He! will Himself assign the shares, as it is said (Ib. 29) *And these are their allotted division, said the Lord Eternal.* We see, then, that the Baraithat states that in the past the division was twelve parts to the twelve tribes. Hence it was divided among the tribes and not severally. The inference is sustained. The master said: "The land of Israel will in the future be divided among thirteen tribes." Who will be the thirteenth? R. Chisda said: "The prince of Israel will be the thirteenth, as it is written (Ib. 19) *And they that serve the city out of all the tribes of Israel, shall fill it.*" R. Papa said to Abaye: "But perhaps this refers merely to public service?" And he answered: "This could not be borne in mind, for it is written (Ib. 21) *And the residue shall be for the prince on the one side and on the other of the holy offering, and of the possession of the city,*" etc. (Hence a real share is to be given to them by all tribes). And as to the value of money, as it is said, *According as they are many or few.* To what does this refer? Shall we assume that money was applied to the quality of the shares? Were they then so foolish as to take a bad field and money for it? But this refers only to quality of distance.

We are taught (Num. 26) *It was divided only by lots.* Except Joshua and Caleb. What does this mean? Shall we assume that they did not take any land at all? Is it possible? If, as said above, they took the shares that were not theirs, how much more ought they take their own? It means they did not take by lots, but by the decree of Heaven. Joshua, as it is written (Joshua 19, 50) *By the order of the Lord did they give him the city which he had asked—Timnath Serah on the mountains of Ephraim.* And Caleb—as it is written (Jud. 1, 20) *And they gave Hebron unto Caleb as Moses has spoken.* But was not Hebron one of the cities of refuge? Abaye said: "It refers to the suburbs and village surrounding the city, as it is written (Josh. 21) *But the field of the city and its villages they gave to Caleb the son of Yephunah for his pos-*

session."

(Fol. 123) (Gen. 48) *Which I took out of the hand of the Emorite with my sword and with my bow.* Did he indeed take it with sword and bow? Is it not written (Ps. 44, 7) *For not in my bow will I trust, and my sword shall not help me?* We must therefore explain it that *with my sword,* refers to prayer, and *with my bow,* to supplication.

R. Chelbo questioned R. Samuel b. Nachmeni: "What is the reason that Jacob took away the privilege of the first-born from Reuben and gave it to Joseph?" You ask for the reason? Does not the Scripture state the reason *When he defiled his father's bed?* "What I ask, is this: Why did he give it to Joseph?" and he rejoined: "I will tell you a parable to which this case is similar: There was one who had raised an orphan in his house. At a later period the orphan became rich, and thought, I will recompense my benefactor." R. Chelbo said to him: "And how would it have been had Reuben not sinned? Then Jacob would have given nothing to Joseph?" R. Samuel b. Nachmeni replied: "Your teacher, R. Jonathan, did not explain it so, but as follows: The first-born was destined to come from Rachel, as it is written (Ib. 37) *These are the generations of Jacob and Joseph.* But Leah was preferred by virtue of her prayers. Nevertheless, because of Rachel's discretion, the Holy One, praised be He! returned it to her." And in what consisted Rachel's discretion? As it is written (Ib. 12) *And Jacob told Rachel that he was her father's brother, and that he was Rebekah's son.* The brother of her father? Was he not the son of her father's sister? It was thus: He asked her whether she would marry him. She said, "Yea, but my father is very shrewd, and you cannot persuade him." And to the question: "What does it mean?" She answered: "I have a sister who is older than me, and my father will not give me to you while she is not married." Then he said: "I am his brother in shrewdness." She then asked him: "Is it, then, allowed to the upright to be shrewd?" And he answered: "Yea, as (II Sam. 22, 27) *With the pure thou wilt show thyself pure, and with the perverse thou wilt wage a contest."* And then he furnished her with some signs, that when she should be brought to him he would ask her for these signs, and he might be sure that

(דף קכג) ואני נתתי לך שכם אחד וגו׳ בחרבי ובקשתי (בראשית מח) וכי בחרבו ובקשתו לקח והלא כבר נאמר (תהלים מד) כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני. אלא חרבי זו תפלה קשתי זו בקשה:

בעא מיניה רבי חלבו מרבי שמואל בר נחמני מה ראת יעקב שנטל בכורה מראובן מה ראה (ד"ה א ה) ובחללו יצועי אביו וגו׳ אלא מה ראה שנתנה ליוסף אמשול לך משל למה הדבר דומה לבעל הבית שגידל יתום בתוך ביתו לימים העשיר אותו יתום ואמר אהנהו לבעל הבית מנכסי אמר לו ואי לאו דחטא ראובן לא מהני ליוסף ולא מידי אלא ר׳ יונתן רבך לא כך אמר ראויה היתה בכורה לצאת מרחל דכתיב (בראשית ל) אלה תולדות יעקב יוסף אלא שקדמתה לאה ברחמים ומתוך צניעות שהיתה בה ברחל החזירה הקב"ה לה. מאי צניעות היתה בה ברחל דכתיב (שם כט) ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמר לה מינסבת לי אמרה ליה אין מיהו אית לי אבא רמאה ולא יכלת ליה אמר לה מאי רמאותיה אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מינסיב לי מקמה אמר לה אחיו אנא ברמאות אמרה ליה ומי שרי להו לצדיקי לסגויי ברמאות אין (ש"ב כב) עם נבר תתבר ועם עקש תתפל

she was not exchanged for Leah. Thereafter, when Leah was about to be brought to him instead of Rachel, the latter said to herself: "Now my sister will be ashamed." She went and confided the signs to her. And this is what is written (Gen. 29, 25) *And it came to pass that in the morning, behold, it was Leah.* From which it is to be inferred that until the morning he did not know that she was Leah, because of the signs which Leah received from Rachel.

Abba Chalipa Cruyah questioned R. Chiya b. Abba: "Of Jacob's children who came to Egypt in the total sum, you will find only sixty-nine." And he answered: "There was a twin with Dinah, as it is written (Ib. 46, 15) *V'eth (with) Dinah their sister.*" According to your theory there (Ib. b) was a twin with Benjamin also, for it is also written (Ib. 43) *Eth Benjamin.* Whereupon R. Chiya said: "A valuable pearl was in my hand, and you wanted to deprive me of it? So said R. Chama b. Chaninah: 'This refers to Jochebed, whose mother was pregnant, and bore her within the walls, as it is said (Num. 26, 59) *Whom her mother bore to Levi in Egypt;* i.e., she was born in Egypt, but her pregnancy was not in Egypt.'"

R. Chelbo again questioned R. Samuel b. Nachmeni: "It is written (Gen. 30, 25) *And it came to pass, when Rachel had borne Joseph,* etc. Why when Joseph was born?" And he answered: "Because Jacob our father saw that the descendants of Esau would become submissive only to the descendants of Joseph, as it is said (Oba. 1, 18) *And the house of Jacob shall be a fire, and the house of Joseph a flame, and the house of Esau stubble.*" R. Chelbo objected to him from (I. Sam. 30, 17) *"And David smote them from the twilight even unto the evening of next day,"* etc. (Hence we see that they were submissive also to David, who was a descendant of Judah, and not of Joseph). Samuel answered: "The one who made you read the prophets did not read with thee Hagiographa, in which it is written (I Chron. 12, 21) *And as he was going over to Ziklag. . . . captains of the thousands that belonged to Manasseh.*" [Hence they were submissive to the descendants of Joseph]. R. Joseph objected from (Ib. 4, 42, 43) *And some of them, even of the sons of Simeon, five hundred men, went to Mount Seir, having at their head Pela-*

מסר לה סימנין כי קא מעיילי לה ללאה סברא השתא מיכספי אחתאי מסרתינהו ניהלה והיינו דכתיב (בראשית כט) ויהי בבקר והנה היא לאה מכלל דעד השתא לאו לאה הואי אלא מתוך סימנים שמסר לה יעקב לרחל ומסרתן ללאה לא הוה ידע לה עד ההיא שעתא:

בעא מיניה אבא חליפא קרויא מר׳ חייא בר אבא בכללן אתה מוצא שבעים ובפרטן אי אתה מוצא אלא שבעים חסר א׳ אמר ליה תאומה היתה עם דינה דכתיב (בראשית מו) ואת דינה בתו אלא מעתה תאומה היתה עם בנימן דכתיב (ע"ב) (שם מג) את בנימין אחיו בן אמו אמר ליה מרגלית טובה היתה בידי ואתה רוצה לאבדה ממני הכי א"ר חמא בר׳ חנינא זו יוכבד שהורתה בדרך ולידתה בין החומות שנאמר (במדבר כו) אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ואין הורתה במצרים:

בעא מיניה רבי חלבו מרבי שמואל בר נחמני כתיב (בראשית ל) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף וגו׳ מאי שנא כי אתיליד יוסף אמר ליה ראה יעקב אבינו שאין זרעו של עשו נמסר אלא ביד זרעו של יוסף שנאמר (עובדיה) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש וגו׳. איתיביה (ש"א ל) ויכם דוד מהנשף ועד הערב וגו׳ אמר ליה דאקרייך נביאי לא אקרייך כתובי דכתיב (ד"ה א יב) בלכתו אל ציקלג נפלו עליו ממנשה עדנח ויוזבד וידיעאל ומיכאל ויוזבד ואליהוא וצלתי ראשי האלפים אשר למנשה. מתיב רב יוסף (שם ד) ומהם מן בני שמעון הלכו להר שעיר אנשים חמש מאות

tiyah and Nearyah and Rephayah, and Uzzie, the sons of Yishi. And they smote the rest of the Amalekites that had escaped, and dwelt there unto this day. Rabba b. Shila thereupon said: "Yishi was a descendant of Manasseh, as it is written (Ib. 5, 24) *and the children of Manasseh were Epher and Yishi.*"

(Fol. 133 b.) MISHNAH: He who bequeathed his estates to strangers, leaving his children without anything, although his act is valid, yet the minds of the sages find not pleasure in his action. R. Simon b. Gamaliel, however, maintains: "If his children were not going in the right way, he will be remembered for blessings."

(GEMARA). Joseph b. Joezer had a son of bad habits; and he had also a measure full of dinars. Because of this, he consecrated the dinars to the Temple. The son went and married the daughter of Gadil, the master of the crowns for King Janai, and when his wife had borne a child, he bought a fish for her, and found in it a pearl. His wife said to him: "Do not carry it to the court of the king, as they will appraise it cheaply and will take it from you. Take it, rather, to the treasurer of the sanctuary, but do not mention any price for it, as if you should do so, you will have no right to change it thereafter, as there is a rule that dedication to the Lord [by word alone] is equal to delivery in private transactions (and one had no longer right to retract)." He did so, and it was appraised by the treasurer at thirteen measures of dinars. The treasurer then said to him: "We have now in the treasury only seven measures of dinars, as the taxes are not yet collected." And he answered: "Let the remaining six measures be consecrated to heaven." And the treasurer recorded in his book: "Joseph b. Joezer brought to the sanctuary one measure, while his son has brought six." R. Juda said: "Shrewd scholar, be not of those who unlawfully pass an inheritance from one hand to another not even from a bad son to a good one; and surely not from a son to a daughter."

Our Rabbis were taught: It happened in the case of one whose children had evil habits, that he bequeathed all his estates to Jonathan b. Uziel; and the latter sold a third of them, consecrated a third, and the remaining third he returned to the deceased's sons. And Shamai the Elder, came

ופלטיה ונעריה ורפיה ועזיאל בני ישעי בראשם ויכו את שארית הפלטה לעמלק וישבו שם עד היום הזה אמר רבה בר שילא ישעי נמי ממנשה אתי דכתיב (ד״ה א׳ ה׳) ובני מנשה חפר עפר וישעי:

משנה. הכותב נכסיו לאחרים והניח את בניו מה שעשה עשוי אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו רבן שמעון בן גמליאל אומר אם לא היו בניו נוהגין כשורה זכור לטוב:

גמרא. יוסף בן יועזר היה לו בן שלא היה נוהג כשורה הויא ליה עיליתא דדינרי קם אקדשה לשמים אזל בריה נסיב בת גדיל כלילי דינאי מלכא אולידה דביתהו אייתי לה נוניתא קרעה אשכח בה מרגליתא אמרה ליה לא תמטייה לבי מלכא דשקלי ממך בדמי קלילא זיל אמטייה לגזברי דבי מקדשא ולא תשיימא את דאמירה לגבוה כמסירה להדיוט דמי אלא לישיימוהו אינהו אמטייה שיימוה בתליסר עליתא דדינרי אמרי ליה שבע איכא שית ליכא אמר להו שבע הבו לי שש הרי הם מקודשים לשמים עמדו וכתבו יוסף בן יועזר הכנים אחד ובנו הכנים שש. אמר שמואל לרב יהודה שיננא לא תיהוי בעבורי אחסנתא ואפילו מברא ביש לברא טבא וכל שכן מברא לברתא:

תנו רבנן מעשה באדם אחד שלא היו בניו נוהגין כשורה עמד וכתב נכסיו ליונתן בן עוזיאל מה עשה יונתן בן עוזיאל מכר שליש והקדיש שליש והחזיר לבניו שליש בא עליו

with his staff and began to rebuke him. He said to him: "Shamai, if you have the right to nullify that which I have sold and that which I have consecrated, because I am not the sole owner, then you have also a right to take away the property which I have returned to the children (Fol. 134). But if you have no right to do the former because you consider me the real owner, who can do with his property as he pleases, then you cannot nullify that which I gave to the son." And Shamai exclaimed: "The son of Uziel has insulted and conquered me! The son of Uziel has insulted and conquered me!"

CHAPTER NINE.

(Fol. 140b) MISHNAH: If one says: "If my pregnant wife will give birth to a male child he shall take [inheritance] a *mana*," and she gave birth to a male, the *mana* is to be given to him. "If a female, she shall take two hundred *zuz*," she takes two hundred.

(Fol. 141) Shall we assume that a daughter is better for him than a son (as the Mishnah says, "If a male one hundred, and a daughter two hundred)?" Has not R. Jochanan said in the name of R. Simon b. Jochai: "The Holy One, praised be He! is full of wrath against the one who leaves no son to succeed him, for it is written (Num. 27, 8) *And if a man die and leave no son, then shall you cause his inheritance to pass* (*v'ha'vartem*) *unto his daughter.* And the word *'avarah* has the meaning of *evrah*[1] (meaning wrath), as is written (Zeph. 1, 15) *That day is a day of wrath* (*evrah*)?" Concerning inheritance, a male is better for him [as he bears his name]; but as to comfort for the house, a daughter is better for him. Samuel explained: "The Mishnah treats of a woman who is pregnant with her first child." And it is in accordance with R. Chisda, who said elsewhere: "If the first child is a female, it is a good sign for future children." According to some, because she will educate the sons; and according to others, that she should not be afflicted by a covetous eye. Said R. Chisda: "As for me, I always give preference to females over males." And if you wish, it may be said that our Mishnah is in accordance with R. Juda, for we are taught in a Baraitha: It is a meritorious act for one to support his daughters, and so much the

1). The words *'avarah* and *evrah* are spelled alike.

שמאי במקלו ותרמילו אמר לו שמאי אם אתה יכול להוציא מה שמכרתי ומה שהקדשתי אתה יכול להוציא מה שהחזרתי אמר הטיח עלי בן עוזיאל הטיח עלי בן עוזיאל:

מי שמת פרק תשיעי

(דף ק"מ) משנה. האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר יטול מנה נקבה מאתים ילדה נקבה נוטלת מאתים:

(דף קמ"א) למימרא דבת עדיפא ליה מבן והאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי כל מי שאינו מניח בן ליורשו הקדוש ברוך הוא מלא עליו עברה שנאמר (במדבר כז) והעברתם את נחלתו לבתו ואין העברה אלא עברה שנאמר (צפניה א) יום עברה היום ההוא לענין ירושה בן עדיף ליה לענין הרווחה בת עדיפא ליה ושמואל אמר הכא במבכרת עסקינן וכדרב חסדא דאמר רב חסדא בת בתחלה סימן יפה לבנים איכא דאמרי דמרביא לאחהא ואיכא דאמרי דלא שלטא ביה עינא בישא אמר רב חסדא ולדידי בנתן עדיפין לי מבני ואיבעית אימא הא מני רבי יהודה היא דתניא מצוה

more his sons who occupy themselves with the Torah. So is the opinion of R. Meir. R. Juda, however, says: "It is a meritorious act to support the sons, and so much the more to support the daughters, because of their humiliation [if they should have to beg]."

(Fol. 145 b) We are taught: Who is considered a wealthy man, who is considered well known? The one who is a master in *Haggada.* Who is considered like a banker or a broker [who does business at his home only and is not well known to the community]? The one who occupies himself with argumentive dialectics, one who is a master in dialectics. Who is considered like one who makes his living by selling things which are to be measured, or like the one who gathers his money little by little, until it finally becomes a considerable amount? The one who gathers the decisions of the Rabbis, little by little, and finally possesses a great deal of wisdom. All are dependent upon the owner of wheat, which is the *Gemara,* [as only by the studying of it are we able to understand the *Mishnayoth* and the *Baraithas*].

R. Zera in the name of Rab said: "What is the meaning of (Prov. 15, 15) *All the days of the afflicted are evil?* This refers to the masters of *Gemara* [because they must find out how to decide the laws from the *Mishnayoth,* which always need an explanation]. "But he that is of a cheerful heart," etc., refers to the one who is a master in Mishnah. Rabba, however, maintains the reverse. And this is what R. Mesharshia said in the name of Raba: "What is the meaning of the passage (Eccl. 109) *He that moves stones will be hurt through them, he that cleaveth wood will be endangered thereby,* i.e. *he that moves stones will be hurt by them,* refers to the masters of the Mishnah; *he that cleaveth wood will be endangered thereby,* refers to the masters of Gemara, because they do not always succeed in finding out the correct decisions." R. Chanina said: "*All the days of the afflicted,* etc., refers to one who has a bad wife, *but he who is of a cheerful heart,* etc., refers to one who has a good wife." R. Janai said: "*And the days of the afflicted,* etc., refers to one who is fastidious; *and he that is of a cheerful heart,* etc., refers to one who has a good physical constitution." R. Jochanan

לזון את הבנות וקל וחומר לבנים דעסקי בתורה דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מצוה לזון את הבנים וקל וחומר לבנות דלא ליתזלן:

(דף קמה ע"ב) תנא עתיר נכסין עתיר פומבי זה בעל הגדות עתיר סלעין עתיר תקוע זה בעל פלפול. עתיר משח עתיר כמס זהו בעל שמועות הכל צריכין למרי חיטי ומאי ניהו גמרא:

אמר רב זירא אמר רב מאי דכתיב (משלי טו) כל ימי עני רעים זה בעל תלמוד וטוב לב משתה תמיד זה בעל משנה. רבא אמר איפכא והיינו דאמר רב משרשיא משמיה דרבא מאי דכתיב (קהלת י) מסיע אבנים יעצב בהם בוקע עצים יסכן בם אלו בעלי תלמוד רבי חנינא אמר כל ימי עני רעים זה שיש לו אשה רעה וטוב לב משתה תמיד זה שיש לו אשה טובה ר' ינאי אמר כל ימי עני רעים זה איסטנים וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו יפה. רבי יוחנן אמר כל ימי עני רעים זה רחמן וטוב

said: "*All the days of the afflicted are evil,* refers to one whose nature is merciful, and who takes to heart everything which happens to his fellow-men; *but he that is of a cheeful heart,* etc., refers to him who is merciless." R. J. Joshua b. Levi said: "*All this,* etc., refers to one who is pendantic; *but he,* etc., refers to him whose mind is worldly."

(Fol. 146) Our Rabbis were taught: The following three things did Achithopel charge his sons: "You shall not quarrel with each other; you shall not rebel against the kingdom of David; anf if the day of Pentecost be a clear one, you may begin to sow wheat." Mar Zutra, however, said: "It was taught that he said: 'If it should be cloudy.'" Nahardeans said in the name of R. Jacob: "Not exactly clear, and not exactly cloudy; even if it should be a little cloudy, with a north wind blowing, it is also considered clear." R. Abba said to R. Ashi: "We, however, do not rely upon the Baraitha quoted, but on what is said by R. Isaac b. Abdimi." We are taught that Abba Saul says: "If during Pentecost the day is bright, than the entire season is apt to be a successful one." R. Zbid said: "If on New Year's day the weather is warm, the entire year is apt to be warm; and if cold on New Years, the entire year may be cold." The reason for giving us such information is (Ib. b) in reference to the prayer of the High-priest.

CHAPTER TEN.

(Fol. 164b) There was a folded divorce document which came before Rabbi, and he said: "There is no date on it." R. Simon, his son, remarked to him: "Perhaps it is inserted between its folds?" He took it apart, and found the date. Thereupon Rabbi turned around and looked at him with displeasure. To which Simon said: "I was not the writer of it, but Juda the tailor." And Rabbi answered him: "Omit the slander."

It happened in another instance that R. Simon was sitting before Rabbi reading a chapter of Psalms, and Rabbi said: "How correctly and nicely it is written." To which R. Simon answered: "Not I, but Juda the tailor, wrote it." And also to this Rabbi remarked: "Omit the slander." The reason for his telling him to leave out the slander in the first instance is clear, for Rabbi dis-

לב משתה תמיד זה אכזרי ורבי יהושע בן לוי אמר כל ימי עני רעים זה שדעתו קצרה וטוב לב משתה תמיד זה שדעתו רחבה:

(דף קמו) תנו רבנן שלשה דברים צוה אחיתופל את בניו אל תהיו במחלוקת ואל תמרדו במלכות בית דוד ויום של עצרת ברור זרעו חטים מר זוטרא אמר בלול אתמר אמרי נהרדעי משמיה דר' יעקב לא ברור ברור ממש ולא בלול בלול ממש אלא אפילו בלול ורוח צפונית מנשבתו זה הוא ברור אמר ליה רבי אבא לרב אשי אנן אדרב יצחק בר אבדימי מתנינן לה. תניא אבא שאול אומר יום טוב של עצרת ברור סימן יפה לכל השנה אמר רב זביד האי יומא קמא דריש שתא אי חמימא כולא שתא חמימא אי קרירא כולא שתא קרירא למאי נפקא מינה (ע"ב) לתפלתו של כהן גדול:

גט פשוט פרק עשירי

(דף קסד ע"ב) ההוא מקושר דאתא לקמיה דרבי אמר רבי אין זמן בזה אמר ליה רבי שמעון ברבי לרבי שמא בין קשריו הוא מובלע פלייה וחזייה הדר חזא ביה רבי בבישות אמר ליה לאו אנא כתביה אלא יהודה חייטא כתביה אמר ליה כלך מלשון הרע כזה:

זימנא חדא הוה יתיב רבי שמעון בר רבי וקפסיק סדרא בספר תהלים קמיה דרבי ואמר רבי כמה מיושר כתב זה אמר ליה לאו אנא כתבתיה אלא יהודה חייטא כתביה אמר ליה כלך מלשון הרע כזה בשלמא התם איכא לשון

הרע אלא הכא מאי לשון הרע איכא משום דרב דימי דתני רב דימי אחוה דרב ספרא לעולם אל יספר אדם בטובתו של חבירו שמתוך טובתו בא לידי רעתו. אמר רב עמרם אמר רב שלשה עבירות אין אדם ניצול מהם בכל יום הרהור עבירה ועיון תפלה ולשון הרע. לשון הרע סלקא דעתך (דף קסה) אלא אימא אבק לשון הרע. אמר רב יהודה אמר רב רובן בגזל ומיעוטן בעריות והכל בלשון הרע לשון הרע סלקא דעתך אלא באבק לשון הרע:

(דף קעו ע"ב) משנה. אמר רבי ישמעאל הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות שאין לך מקצוע בתורה יותר מהם והם כמעין הנובע והרוצה שיעסוק בדיני ממונות ישמש את שמעון בן ננס:

סליק מסכת בבא בתרא

liked folding documents, and was angry at the writer. But as to the second case (when he said that the correct and nice writing was by Juda), this is in accordance with R. Dimi, the brother of Safra, who taught: "Man should not count up his neighbor's good qualities, for he may be induced to speak of his shortcomings," (very often blaming comes from praising). R. Amram, in the name of Rab, said: "From the following three transgressions one cannot escape every day sinful (obscene) imaginations, devotion in prayers and slander." How can you think that all the people slander one another every day? (Fol. 165) It means indirect slander. R. Juda said in the name of Rab: "The majority of men are suspected of robbery, the minority are suspected of adultery, and all of slander." How can you think that all are suspected of slander? Say then: "and all of indirect slander."

(Fol. 176b) R. Ishmael said: "If one wishes to become wise, he shall occupy himself with the study of *Nezikin* (civil law), for there is no richer section [of wisdom] in the entire Law than in it, which is like a bubbling spring. And those who wish to study civil law may take lessons of Ben Nanas."

END OF TRACT BABA BATHRA.

SANHEDRIN[1] | סנהדרין

CHAPTER ONE.

(Fol. 5) We are taught in a Baraitha concerning the passage (Gen. 49, 10) *The sceptre shall not depart from Judah.* This refers to the exilarchs of Babylon, who rule over Israel with their sceptres. *And a law-giver,* etc., refers to the grandsons of Hillel, who teach the Torah in public.

(Ib. b) We are taught in a Baraitha: "A disciple must not render a law decision in the place where his teacher resides, unless three *parsas* distant from him—a size equal to the camp of Israel [in the wilderness[."

(Fol. 6b) R. Eliezer, the son of R. Jose the Galilean, says: "A court is forbidden to attempt an arbitration, and the [judge] that makes settlements commits a crime; and he who praises the mediators despises the law, as it is said (Ps. 10, 3) *The robber blesseth himself when he hath despised the Lord,* but let the law cut through the mountain (justice under all circumstances), as it is said (Deut. 1, 17) *The judgment belongs to God.*" And so said Moses our master: "Let the law cut through the mountain." But Aaron [his brother] loved peace, ran after it, and used to make peace between a man and his associate, as it is said (Mal. 2, 6) *The law of truth was in his mouth, and falsehood was not found on his lips, in peace equity he walked with Me, and many did he turn away from iniquity.* R. Eliezer says: "If one had stolen a *saah* of wheat and had ground, kneaded and baked it, and separated the heave (*Challa*) of it, how can he recite a benediction over it? For not only is it not a benediction, but it is rather a blasphemy! Concerning this, the passage reads (Ps. 10, 3) *The robber blesses . . . despises the Lord.*" R. Maier says: "The passage, *the robber,* etc., refers only to Juda, for it is said (Gen. 37, 26) *And Judah said unto his brothers, 'What profit (betza) will it be if we slay our brother?'* And whoever praises Juda [for his advice] despises the Lord; and concerning him is said: *He who blesses Botzea despises the Lord.*" But R. Joshua b. Karcha said: "On the contrary

דיני ממונות פרק ראשון

תניא (דף ה) לא יסור שבט מיהודה אלו ראשי גליות שבבבל שרודין את ישראל בשבט. (בראשית מט) ומחוקק מבין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדין תורה ברבים:

(ע"ב) תניא תלמיד אל יורה במקום רבו אא"כ היה רחוק ממנו שלש פרסאות כנגד מחנה ישראל:

(דף ו ע"ב) רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אסור לבצוע וכל הבוצע הרי זה חוטא וכל המברך את הבוצע הרי זה מנאץ ועל זה נאמר (תהלים י) ובוצע ברך נאץ ה' אלא יקוב הדין את ההר שנאמר (דברים א) כי המשפט לאלהים הוא וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומשים שלום בין אדם לחבירו שנאמר (מלאכי ב) תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון. רבי אליעזר אומר הרי שגזל סאה של חטים וטחנה ואפאה והפריש ממנה חלה כיצד מברך אין זה מברך אלא מנאץ ועל זה נאמר ובוצע ברך נאץ ה'. ר' מאיר אומר לא נאמר בוצע אלא כנגד יהודה שנאמר (בראשית לז) ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג את אחינו וכל המברך את יהודה הרי זה מנאץ ועל זה נאמר ובוצע ברך נאץ ה'. רבי יהושע בן קרחה אומר מצוה

1). Supreme Council, treats of the courts and their proceedings, and of the punishment of capital crimes.

arbitration is a meritorious act, as it is said (Zech. 8, 16) *With truth and the judgment of peace, judge ye in your gates.* How is this to be understood? Usually, where there is judgment, there is no peace; and where there is peace, there is no judgment. It must then refer to arbitration, which brings peace. The same must be explained about David, concerning whom it is said (II Sam. 8, 16) *And David did what was just and charitable unto all his people.* How can these five terms be reconciled? For a thing that is just is not charitable, and if charitable then it is not just. We must therefore say that it refers to arbitration, which contains both." The first Tanna, however, [who said above that arbitration is prohibited], explains the passage thus: He, (David), judged in accordance with the strict law—he acquitted him who was right and held him responsible who was guilty, according to the Law; but when he saw that the loser was poor and could not pay, he used to pay from his own pocket. Hence he did justice to one and charity to the other. Rabbi, however, pointed out the following difficulty, it is written, *Unto all his people,* and according to the above explanation, it ought to be to the poor. Therefore, said Rabbi: "Although he did not pay from his pocket, it was nevertheless counted as justice and charity; justice to the one, for having returned his money; and charity to the other, for delivering the theft out of his hand." (Fol. 7) All the Tannaim mentioned above differ with R. Tanchum b. Chanilai, who said: "The above-cited verse (Ps. 10) was quoted in reference to the golden calf, of which it is said (Ex. 32, 5) *And when Aaron saw this.* What did he see? R. Benjamin b. Jepheth said in the name of R. Elazar: 'He saw Chur, who was lying killed before him.' And he thought: 'If I do not listen to them, they will do likewise unto me, and will bring about such a condition as is said (Lam. 2, 20) *Shall there be slain in the sanctuary of the Lord the priest and the prophet;* for which there shall never be a remedy. It is better for them that I should make the golden calf, and for that probably there will be a remedy by repenting.'" [Hence the above passage].

(Ib. b) R. Simon b. Menasia says: "If two come with a case before you, prior to the hearing of their claims, and even thereafter, but before you are aware which way

לבצוע שנאמר (זכריה ח) אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם והלא במקום שיש משפט אין שלום ובמקום שיש שלום אין משפט אלא איזהו משפט שיש בו שלום הוי אומר זה ביצוע. וכן בדוד הוא אומר (ש"ב ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה והלא כל מקום שיש משפט אין צדקה צדקה אין משפט אלא איזהו משפט שיש בו צדקה הוי אומר זה ביצוע. אתאן לת"ק. דן את הדין זיכה את הזכאי וחייב את החייב וראה שנתחייב עני ממון ושלם לו מתוך ביתו זה משפט וצדקה משפט לזה וצדקה לזה משפט לזה שהחזיר לו ממון וצדקה לזה ששילם לו מתוך ביתו. קשיא ליה לרבי האי לכל עמו לעניים מיבעי ליה אלא רבי אומר אע"פ שלא שלם לו מתוך ביתו זהו משפט וצדקה משפט לזה וצדקה לזה משפט לזה שהחזיר לו ממונו וצדקה לזה שהוציא גזילה מתחת ידו (דף ז) ופליגא דרבי תנחום בר חנילאי דא"ר תנחום בר חנילאי לא נאמר מקרא זה אלא כנגד מעשה העגל שנאמר (שמות לב) וירא אהרן ויבן מזבח לפניו מה ראה אמר רבי בנימן בר יפת אמר ר' אלעזר ראה חור שזבוח לפניו אמר אי לא שמענא להו השתא עבדו לי כדעבדו בחור ומקיים בי (איכה ב) אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא ולא הויא להו תקנתא לעולם מוטב דליעבדו לעגלא אפשר הויא להו תקנתא בתשובה:

(דף ז ע"ב) רבי שמעון בן מנסיא אומר שנים שבאו לפניך לדין עד שלא תשמע דבריהם או משתשמע דבריהם ואי אתה יודע

להיכן הדין נוטה אתה רשאי לומר להם צאו ובצעו משתשמע דבריהם ואתה יודע להיכן הדין נוטה אי אתה רשאי לומר להם צאו ובצעו שנאמר (משלי יז) פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש קודם שנתגלע הריב אתה יכול לנטשו משנתגלע הריב אי אתה יכול לנטשו. וריש לקיש אמר שנים שבאו לדין אחד רך ואחד קשה עד שלא תשמע דבריהם או משתשמע דבריהם ואי אתה יודע להיכן הדין נוטה אתה רשאי לומר להם אין אני נזקק לכם שמא נתחייב חזק ונמצא חזק רודפו משתשמע דבריהם ואתה יודע להיכן הדין נוטה אי אתה יכול לומר להן אין אני נזקק לכם שנאמר (דברים א) לא תגורו מפני איש:

ר׳ יהושע בן קרחה אומר מנין לתלמיד שיושב לפני רבו וראה זכות לעני וחובה לעשיר מנין שלא ישתוק שנאמר לא תגורו מפני איש וא״ר חנין לא תכנים דבריך מפני איש ויהיו עדים יודעים את מי הם מעידים ולפני מי הם מעידים ומי עתיד ליפרע מהם שנאמר (שם יט) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה׳ ויהיו הדיינים יודעים את מי הם דנים ולפני מי הם דנים ומי עתיד ליפרע מהם שנאמר (תה׳ לים פב) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט וכן יהושפט הוא אומר (ד״ה ב יט) ויאמר לשופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי לה׳ שמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה תלמוד לומר (שם) ועמכם בדבר משפט אין לו לדיין אלא מה שעיניו רואות:

the judgment will incline, you may say to them: 'Go and arbitrate between yourselves.' But after you have heard their case and are aware which way the judgment inclines, you must not [advise them to] go out and arbitrate, as it is said (Prov. 27, 14). *As one letteth loose [a stream] of water, so is the beginning of strife; therefore, before it be enkindled, leave off the contest;* i.e., before it be enkindled, you may [advise them to] leave off, but after the contest had been enkindled you must not [advise them to] leave off." Resh Lakish said: "If two persons came with a case before you, one being mighty [who can harm you] and the other lenient, before you heard their case, or even thereafter, but before you are aware which way the judgment inclines, you may say to them, 'I am not obligated to judge you,' be-because of fear that if the mighty loses he will pursue you. But after you had heard their cases, and are aware which way the judgment inclines, then you must not say, 'I am not obligated to judge you,' because it is said (Deut. 1, 17) *Ye shall not be afraid of any man.*"

R. Joshua b. Karcha said: "Whence do we infer that if a disciple were present when a case came before his master, and saw a point of defense for the poor and a point of accusation for the rich, that he must not keep silent? It is said (Ib) *Ye shall not be afraid of any man.*" R. Chanina said: "One must not withhold his words out of respect for any one; and witnesses also must be aware against whom they testify, and before whom their testimony is given, and who will punish them [for bearing false witness], as it is said (Deut. 19, 17) *Then shall both the men who have the controversy stand before the Lord.* And the judge must also be aware whom they judge, and before whom their judgment is rendered, and who will punish them [for rendering wrong judgments], as it is said (Ps. 82, 1) *God standeth in the congregation of God; in the midst of judges doth He judge.* And so also it reads (II Chron. 19, 6) *Look [well] at what ye are doing; because not for man are ye to judge, but for the Lord.* And should the judge say: 'Why should I take the trouble and responsibility upon myself?'—therefore it is said (Ib.) *Who is with you in pronouncing judgment.* Hence the judge has to decide according to what he sees with his eyes."

R. Hamnuna said: "The first account for which a man is called to justice after he dies is concerning studying the Torah, as it is said (Ps. 17, 14) *As one letteth loose* [*a stream*] *of water, so is the beginning of strife.*" R. Huna said: "Strife is likened to an inroad made by a burst [of water], once entering it, it widens more and more."

There was one who used to say: "Happy is he who hears [himself abused] and minds it not; he will escape a hundred evils." Said R. Samuel to R. Juda: "This is written in the Scripture (Ps. 17, 14) *As one letteth loose a stream of water so is the beginning of strife.*" There was another man who used to say: "A thief is not killed for stealing two or three times." And Samuel said to R. Juda: "This is also written in a passage (Am. 2, 5) *Thus hath said the Lord, for three transgressions of Israel, and for four, will I not turn away their punishment.*" There was another man who used to say: "Seven pits are open for the righteous man [and he escapes]; but one for the evil doer into which he falls." Samuel said to R. Juda: "This also is written in a passage (Prov. 24, 16) *For a righteous man falleth seven times, and riseth up again; but the wicked stumble under adversity.*" There was another man who used to say: "Let him whose cloak the court has taken away, sing a song and go on his way." Samuel said to R. Juda: "This is also written in the Scriptures (Ex. 18, 23) *The whole of this people* [including the loser] *will come to its place in peace.*" There was another man who used to say: "When she slumbers, the basket [upon her head] drops—i.e., laziness begets ruin." Samuel again said to R. Juda: "This is written in the Scriptures (Ecc. 10, 18) *Through slothful hands the rafters will sink,*" etc. There was another man who used to say: "The man on whom I relied lifted up his club and stood against me." Samuel said to R. Juda. "This is written in the following passage (Ps. 41, 10) *Yea, even the man that should have sought my welfare, in whom I trusted, who eateth my bread, hath lifted up his heel against me.*"

There was one more who used to say: "When our love was strong, we found room to sleep on the *broad side* of a sword; now when our love is gone a bed of sixty [yards] is not sufficient for us." R. Huna said: We find this in the Scriptures. At first [when

(דף ז) אמר רב המנונא אין תחלת דינו של אדם נידון אלא על ד"ת שנאמר (משלי יז) **פוטר** מים ראשית מדון. א"ר הונא האי תיגרא דמיא לצינורא דבידקא דמיא כיון דרווח רווח אביי קשישא אמר דמי לגודא דגמלא כיון דקם קם:

ההוא דהוה קאמר ואזיל טוביה דשמע ואדיש חלפוה בישתי' מאה א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב פוטר מים ראשית מדון ריש מאה דיני. ההוא דהוה קאמר ואזיל אתרתי תלת גנבא לא מיקטל א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב (עמוס ג) כה אמר ה' על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו. ההוא דהוה קאמר ואזיל שב בירי לשלמנא וחד לעביד ביש א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב (משלי כד) כי שבע יפול צדיק וקם. ההוא דהוה קאמר ואזיל דמבי דינא שקלו גלימיה ליזמר וליזיל באורחא. א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב (שמות יח) וגם כל העם הזה על מקומו יבא בשלום. ההוא דהוה קאמר ואזיל היא ניימא ודיקולא שפיל. א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב (קהלת י) בעצלתים ימך המקרה וגו'. ההוא דהוה קאמר ואזיל גברא דרחיצנא עליה אדייה לגזיזיה וקם. א"ל שמואל לרב יהודה קרא כתיב (תהלים מא) גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי עקב:

ההוא דהוה קאמר ואזיל כי רחימתין הוה עזיזא אפותיא דספסירא שכיבן השתא דלא עזיזא רחימתין פוריא בת שיתין גרמידי לא סגי לן אמר רב הונא קראי כתיבי מעיקרא

Israel was good] it is written (Ex. 25, 22) *I will speak with thee from above the cover.* And we are taught in a Baraitha that the ark measured nine spans, and the cover one; hence, altogether, it measured ten, and it is written (I Kings 6, 2) *And the house which was built by Solomon unto the Lord was sixty cubits in length.* And finally there is a passage (Is. 66, 1) *Thus hath said the Lord, the heavens are My throne, and the earth is My foot-stool; where is there a house that ye can build unto Me?"*[2]

R. Samuel b. Nachmeni in the name of R. Jonathan said: "A judge that decides the law in accordance with the equity of truth causes the *Shechina* to dwell in Israel, as it is said (Ps. 82, 1) *God standeth in the congregation of God; in the midst of judges doth He judge.* And the judge who decides the law not in accordance with the equity of truth causes the *Shechinah* to depart from Israel, as it is said (Ib. 12, 6) *Because of the oppression of the poor, because of the sighing of the needy, now will I arise, saith the Lord."* R. Samuel b. Nachmeni said also in the name of R. Jonathan: "A judge who causes [through his decisions] the transfer of money from one hand to another, contrary to the law, the Holy One, praised be He! will collect from his own soul, as it is said (Prov. 22, 22, 23) *Rob not the poor because he is poor, neither crush the afflicted in the gate; for the Lord will plead their cause, and despoil the life of those who despoil them."* R. Samuel b. Nachmeni said also in the name of R. Jonathan: "A judge should always imagine that a sword lies between his thighs, that Gehenna is open under him; (Ib. b) as it is said (Songs 3, 7, 8) *Behold it is the bed which is Solomon's; sixty valiant men are around about it, of the valiant ones of Israel. All of them are girded with the sword, are expert in war; every one hath his word upon his thigh, because of the terror in the night*—i.e., because of the terror of Gehenna, which is equal to the night." R. Yashiya (according to others, R. Nachman b. Isaac) lectured: "What is the meaning of the passage (Jer. 21, 12) *O house of David, thus hath said the Lord; Exercise justice on [every] morning, and deliver him that is robbed out of the hand of the oppressor.* Is it then customary to judge only in the morning, and not during

כתיב (שמות כה) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת ותניא ארון תשעה וכפורת טפח הרי כאן עשרה וכתיב (מ"א ו) והבית אשר בנה המלך שלמה לה׳ ששים אמה ארכו ועשרים רחבו ושלשים אמה קומתו ולבסוף כתיב (ישעיה סו) כה אמר ה׳ השמים כסאי והארץ הדום רגלי אי זה בית אשר תבנו לי וגו׳.

א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל דיין שדן דין אמת לאמתו משרה שכינה בישראל שנאמר (תהלים פב) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט וכל דיין שאינו דן דין אמת לאמתו גורם לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר (שם יב) משוד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר ה׳. וא"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן כל דיין שנוטל ממון מזה ונותן לזה שלא כדין הקב"ה גובה ממנו נפשו שנאמר (משלי כב) אל תגזל דל כי דל הוא וגו׳ כי ה׳ יריב ריבם וקבע את קובעיהם נפש. וא"ר שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן לעולם יראה דיין עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו וגיהנם פתוח לו מתחתיו (ע"ב) שנאמר (ש"ה ג) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו׳ מפחד בלילות מפחדה של גיהנם שדומה ללילה. דרש רבי יאשיה ואיתימא רב נחמן בר יצחק מאי דכתיב (ירמיה כא) בית דוד כה אמר ה׳ דינו לבקר משפט והצילו גזול מיד עושק וכי בבקר דנין וכל היום אין דנין אלא אם ברור

2). Hence in the beginning every space was sufficient, but at the end *Shechinah* found no place to rest.

the entire day? It means, if the thing which you decide is clear to you as the morning, then do decide, but if not, do not." R. Chiya b. Abba in the name of R. Jonathan said: "We infer it from the following (Prov. 7, 4) *Say unto wisdom, Thou art my sister,* which means, if the thing is as certain to you as it is the law that prohibits you from marrying your sister, then you may say it, but not otherwise." R. Joshua b. Levi said: "If ten judges sit in court discussing one case, the responsibility rests upon every one of them." But is that not self-evident? It means even a disciple who is sitting before his teacher [although he merely discusses without any result].

R. Huna used to gather ten disciples of the college when a case came before him, saying: "In order that each of us may carry off a chip of the beam" (all should share the responsibility). And R. Ashi, whenever a *Trefah*[3] came before him for his examination as to its legality, used to gather all the slaughterers of the city, saying: "In order that each of us may carry off chips of the beam." When R. Dimi came from Palestine he said: R. Nachman b. Cohen lectured: "What is the meaning of the passage (Ib. 29, 4) *A king will through the exercise of justice establish [the welfare of] a land; but one that loveth gifts overthroweth it;* if the judge is like unto a king, who needs not the favor of any one, he establishes the land; but if he is like a priest who goes around the barns asking for heave-offerings (support), he overthroweth it." The house of the Prince had appointed a judge who was ignorant, so the Rabbis said to Juda b. Nachman, the interpreter of Resh Lakish: "Go and be his interpreter." He inclined his ear to hear what he wanted to say for interpretation; but the judge said nothing. Juda then exclaimed (Hab. 2, 19) *Woe unto him that saith to the wood, Awake! Rouse up! to the dumb stone, shall this teach? Behold, it is overlaid with gold and silver, and no breath whatever is in its bosom.* And the Holy One, praised be He! will punish his appointers, as it is said (Ib.) *But the Lord is in His holy temple; be silent before Him, all the earth.*

Resh Lakish said: "If one appoints a judge who is not fit to be such, he is consid-

לך הדבר כבקר אומרהו ואם לאו אל תאמרהו. ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן מהכא (משלי ז) אמור לחכמה אחותי את אם ברור לך הדבר כאחותך שהיא אסורה לך אומרהו ואם לאו אל תאמרהו. א"ר יהושע בן לוי עשרה שיושבין בדין קולר תלוי בצואר כולן פשיטא לא צריכא אלא לתלמיד היושב לפני רבו:

רב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה מכניף ומייתי עשרה רבנן מבי רב אמר כי היכי דלימטייה שיבא מכשורא. רב אשי כי הוה אתי טריפתא לקמיה מכניף ומייתי להו לכולהו טבחי דמתא מחסיא אמר כי היכי דלימטייה שיבא מכשורא. כי אתא רב דימי אמר דרש רב נחמן בר כהן מ"ד (משלי כט) מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה אם דיין דומה למלך שאינו צריך לכלום יעמיד ארץ ואם דומה לכהן שמחזר בבית הגרנות יהרסנה. דבי נשיאה אוקמו דיינא דלא הוה גמיר אמרו ליה ליהודה בר נחמני מתורגמניה דריש לקיש קום עליה באמורא קם גחין עליה ולא א"ל ולא מידי פתח ואמר (חבקוק ב) הוי אומר לעץ הקיצה עורי לאבן דומם הוא יורה הנה הוא תפוש זהב וכסף וכל רוח אין בקרבו ועתיד הקב"ה ליפרע ממעמידין שנאמר (שם) וה' בהיכל קדשו הס מפניו כל הארץ:

אמר ריש לקיש כל המעמיד דיין על הצבור שאינו הגון כאילו נוטע אשרה שנאמר (דברים

3). *Trefah* is the term for an animal afflicted with a fatal disease, the discovery of which, after slaughtering, makes its use forbidden.

(טז) **שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך** וסמיך ליה לא תטע לך אשרה כל עץ אמר רב אשי ובמקום שיש ת"ח כאילו נטעו אצל מזבח שנאמר (שם) אצל מזבח ה' אלהיך. כתיב (שמות כ) לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. אלהי כסף ואלהי זהב הוא דלא עבדי הא דעץ ואבן שרי אמר רב אשי אלוה הבא בשביל כסף ואלוה הבא בשביל זהב. רב כי הוה אתי לבי דינא אמר הכי ברעות נפשאי לקטלא נפיק וצבי ביתיה לית הוא עביד וריקן לביתיה עייל הלואי שתהא ביאה כיציאה. כי הוה חזי אמבוה דספרי אבתריה אמר (איוב כ) אם יעלה לשמים שיאו וגו' כגללו לנצח יאבד וגו'. מר זוטרא חסידא כי הוו מכתפי ליה בשבתא דרגלא אמר הכי (משלי כז) כי לא לעולם חוסן ואם נזר לדור דור:

דרש בר קפרא מנא הא מלתא דאמור רבנן הוו מתונים בדין דכתיב (שמות כ) ולא תעלה במעלות וסמיך ליה (שם כא) ואלה המשפטים. א"ר אלעזר מניין לדיין שלא יפסיע על ראשי עם קודש שנאמר ולא תעלה במעלות וסמיך ליה ואלה המשפטים אשר תשים אשר תלמדם מיבעי ליה אמר ר' ירמיה ואיתימא רבי חייא בר אבא אלו כלי הדיינים כי הא דרב הונא כי הוה נפיק לדינא אמר הכי אפיקו לי מאני חנותאי ומאי נינהו חוטרי וסנדלי שיפורי ורצועי:

(דברים א) **ואצוה את שופטיכם בעת ההיא**

ered as if he were planting a grove in Israel, as it is said (Deut. 16, 18) *Judges and officers shalt thou appoint unto thyself;* and immediately after this it is said: *"Thou shalt not plant unto thyself a grove—any tree."* R. Ashi added: "And if this were done in places where scholars were to be found, it is considered as if it would have been done at the altar; as it is said after this: *Near the altar of the Lord thy God."* It is written (Ex. 20, 23) *Gods of silver and gods of gold,* etc. Is it only prohibited concerning gods of silver, and of wood is it permissible? R. Ashi said: "This refers to a judge who is appointed through the influence of silver and gold." Whenever Rab went to hold court, he said: "Of my own free will I go to meet death, (Divine punishment for wrong judgment), but the necessities of my household I do not attend (I neglect my own affairs); empty handed I come to my home again. O! were I but as clean when I leave as when I entered it!" When he noticed a crowd escorting him, he would say: (Job 20, 6-7) *"Though his exaltation should mount up to the heavens, and his head should reach unto the clouds, yet when he but turneth round will he vanish forever."* Mar Zutra, the Pious, when he was carried on the shoulders of his followers on the Sabbath before the festivals[4] used to say (Prov. 27, 24): *For strength endureth not forever, nor doth the crown remain for all generations."*

Bar Kapara lectured: "Whence do we infer what the Rabbis said: 'Be deliberate concerning judgment?' From the following passage (Ex. 20, 23) *Neither shalt thou go up by steps upon My altar;* and the next verse is: *These are the laws of justice."* R. Eliezer said: "Whence do we infer that the judge should not step upon the heads of all the people?[5] From the passage: *Neither shalt thou go up by steps upon My altar.* And immediately follows: *These are the laws of justice which thou shalt set before them.* It ought to be: *Which thou shalt teach them."* R. Jeremiah and according to others R. Chiya b. Abba said: "This refers to the paraphernalia of the judges." R. Huna, when he was about to hold court, would say: "Bring here the cane, the strap, the cornet, and the sandal."

(Deut. 1, 16) *And I commanded your*

4). Each Sabbath before the three festivals they used to preach festival laws.
5). The listeners, while at a lecture would sit on the floor.

judges at that time. R. Jochanan said: "This is a warning to the judges that they should be careful with the cane and straps." *Hear the causes between your brethren and judge righteously.* R. Chanina said: "This is a warning to the court that it shall not listen to the claims of one person in the absence of his opponent, for although we read [in the text] *Sh'ma* (hear), it is nevertheless spelled *Shima* (be heard)." R. Cahana said we infer this from (Ex. 23, 1) *Thou shalt not receive* (*Thissa*) *a false report;* read it *Thassi*—(cause to receive). *You shall judge righteously.* Resh Lakish said: "This means, you shall deliberate over the case carefully, and make it just in your mind, and only then may you give your decision." *Between a man and his brother, and his stranger.* R. Juda said: "Even between a house and its attic." [The judge must not say what is the difference, if one takes without appraising the house and one the attic]? *And his stranger*—R. Juda says: "This means that between a stove and an oven [the judge shall not say, What is the difference, if I give him an oven or a stove]? *Ye shall not recognize* (*favor*) *persons in judgment.* R. Juda says: "This means you shall not favor him, even if he is your friend." According to R. Elazar, it means: "You shall not discriminate against him, [if he is your enemy]."[6]

The host of Rab had to try a case before him, and when he entered he said to Rab: "Do you remember that you were my guest?" "Yea," answered he, "but why did you come here?" He said: "I have a case to try." Thereupon Rab said (Fol. 8) "I am not fit to be a judge for your case." And he appointed R. Cahana to judge the case. R. Cahana, observing that he relied too much upon Rab, said to him: "If you listen to my decision, well and good; but if not, I will put Rab out of your mind" (i.e., I will put you under the ban). *The small as well as the great shall ye hear.* Resh Lakish said: "This means you shall treat a case of one *peruta* with the same exactness as you would treat a case involving a hundred *manas.*" To what purpose was this said? Is this not self-evident? It means, if two cases come before you, one of a *peruta* and one of one hundred *manas,* you shall not say: "This is a small case, and I will see to it later." *Ye shall not*

א"ר יוחנן כנגד מקל ורצועה תהא זריז. (שם) שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק אמר רבי חנינא אזהרה לדיין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו ואזהרה לבעל דין שלא יטעים דבריו לדיין קודם שיבא בעל דין חבירו קרי ביה נמי שמע בין אחיכם רב כהנא אמר מהכא (שמות כג) לא תשא לא תשיא. (דברים א) ושפטתם צדק אמר ריש לקיש צדק את הדין בלבך ואחר כך התכהו. בין איש ובין אחיו א"ר יהודה אפילו בין בית לעליה. ובין גרו א"ר יהודה אפילו בין תנור לכירים. (שם) לא תכירו פנים במשפט ר' יהודה אומר לא תכירהו ר' אלעזר אומר לא תנכרהו:

אושפיזכניה דרב אתא לקמיה לדינא א"ל לאו אושפיזכני את א"ל אין א"ל מאי בעית א"ל דינא אית לי א"ל (דף ח) פסילנא לך לדינא א"ל רב לרב כהנא פוק דייניה חזייה דהוה גאים א"ל אי צייתת צייתת ואי לא מפיקנא לך רב מאונך. (דברים א) כקטן כגדול תשמעון אמר ר"ל שיהא חביב עליך דין של פרוטה כדין של מאה מנה למאי הלכתא אילימא לעיוני ביה ומיפסקיה פשיטא אלא לאקדומיה. (שם) לא תגורו מפני איש אמר רב חנין אל תכנים

6). The text reads *Thakiru,* which means favor—however, if slightly changed to *Th'naker,* it means estrange.

be afraid of any man. R. Chanin said: "This means that the judge shall not withhold his words out of respect to a man;" *for the judgment belongeth to God.* R. Chama b. R. Chanina said: "The Holy One, praised be He! said: 'It is not sufficient for the wicked to take away money from one and give it to another illegally; but they trouble Me even to return the money to its owner.'" *And I commanded your judges at that time.* Further it reads: *I commanded you at that time.* R. Elazar in the name of R. Simlai, said: "This is a warning for the congregation, that they should respect their judges; and, also, a warning to the judges that they should bear with the congregation." To what extent? R. Chanin (according to others R. Sabthai) said: *"Even as a nursing father carrieth the sucking child."* (Num. 11, 12).

It is written (Deut. 31, 7) *Thou must go with this people,* etc., and it is written (Ib. 23) *Thou shalt bring.* R. Jochanan said: Moses said to Joshua: "You and the elders shall rule over them;" but the Holy One, praised be He! said: "Thou (alone) shalt rule over them, because there must be one ruler to a generation, and not two rulers."

(Fol. 10b) Our Rabbis were taught: A year can not be intercalated, (fol. 11) except by those who are invited for it by the *Nassi.* It happened that Rabban Gamaliel invited seven persons for the morrow in his attic, [for an intercalory purpose], and on the morrow when he came and found eight, he said: "He who was not invited shall leave." Samuel the Junior, then arose and said: "I am the one who was not invited. I came here, however, not to take part in the intercalation, but to get experience in the practice of this ceremony." "Sit down, my son, sit down," responded Rabban Gamaliel, "all the years which have to be intercalated might have been done by you, but so was the decision of the sages, that intercalation must be done only by the persons who were invited." In reality, the one not invited was not Samuel the Junior, but another person. Samuel, however, did so only to ward off disgrace from his colleagues. Similar to this it happened once when Rabbi was lecturing that he perceived the odor of garlic, and he said: "He who has eaten garlic shall leave." R. Chiya then arose and left the

דבריך מפני איש. (שם) כי המשפט לאלהים הוא א"ר חמא ברבי חנינא אמר הקב"ה לא דיין לרשעים שנוטלים ממון מזה ונותנים לזה שלא כדין אלא שמטריחין אותי להחזיר ממון לבעליו. כתיב (דברים א) ואצוה את שופטיכם בעת ההיא וכתיב ואצוה אתכם בעת ההיא א"ר אלעזר א"ר שמלאי אזהרה לצבור שתהא אימת דיין עליהם ואזהרה לדיין שיסבול את הצבור עד כמה א"ר חנין ואי תימא רבי שבתאי (במדבר יא) כאשר ישא האומן את היונק:

כתיב (דברים לא) כי אתה תבוא וכתיב (שם) כי אתה תביא א"ר יוחנן א"ל משה ליהושע אתה והזקנים שבדור עמהם א"ל הקב"ה טול מקל והך על קדקדם דבר אחד לדור ואין שני דברים לדור:

(דף י) תנו רבנן אין מעברים את השנה אלא (דף יא) במזומנים לה מעשה בר"ג שאמר השכימו לי ז' לעלייה השכים ומצא ח' אמר מי הוא שעלה שלא ברשות ירד. עמד שמואל הקטן ואמר אני הוא שעליתי שלא ברשות ולא לעבר השנה עליתי אלא ללמוד הלכה למעשה הוצרכתי א"ל שב בני שב ראויות כל השנים להתעבר על ידך אלא אמרו חכמים אין מעברין את השנה אלא במזומנים לה ולא שמואל הקטן הוה אלא אינש אחרינא ומחמת כיסופא הוא דעבד כי הא דיתיב רבי וקא דריש והריח ריח שום אמר מי שאכל שום יצא עמד רבי חייא ויצא עמדו כולן ויצאו בשחר

מצאו ר"ש ברבי לר' חייא א"ל אתה הוא שציערת לאבא אמר ח"ו לא תהא כזאת בישראל ורבי מהיכא גמר לה מרבי מאיר דתניא מעשה באשה אחת שבאת לבית מדרשו של ר"מ אמרה לו רבי אחד מכם קדשני בביאה עמד ר"מ וכתב לה גט כריתות ונתן לה עמדו כולם כתבו ונתנו לה ור"מ מהיכא גמר לה משמואל הקטן ושמואל הקטן מהיכא גמר לה משכניה בן יחיאל דכתיב (עזרא י) ויען שכניה בן יחיאל מבני עילם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו ונושב נשים נכריות מעמי הארץ ועתה יש מקוה לישראל על זאת ושכניה בן יחיאל מהיכא גמר לה מיהושע דכתיב (יהושע ז) ויאמר ה' אל יהושע קום לך למה זה אתה נופל על פניך חטא ישראל אמר לפניו רבש"ע מי חטא אמר לו וכי דילטור אני לך הטל גורלות ואבע"א ממשה דכתיב (שמות טז) עד אנה מאנתם:

י תנו רבנן משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוה"ק מישראל ואעפ"כ היו משתמשים בבת קול פעם אחת היו מסובין בעליית בית גוריא ביריחו ונתנה עליהם בת קול מן השמים יש כאן אחד שראוי שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו אלא שאין דורו זכאי לכך נתנו חכמים עיניהם בהלל הזקן וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של עזרא. שוב פעם אחת היו מסובין בעליה ביבנה ונתנה עליהם בת קול מן השמים יש כאן אחד

place, and every one, seeing R. Chiya leaving, did the same. On the morrow, R. Simon, the son of Rabbi, met R. Chiya, and questioned him: "Was it you who disturbed my father yesterday?" [having eaten garlic]. And he answered: "God forfid, [to think so]. Such a thing should not happen in Israel." [I merely did it to ward off the disgrace from some one else]. And from whom did R. Chiya learn this? From R. Maier, as we are taught in the following Baraitha: The following incident took place with a woman who came to the college of R. Maier, saying: "One of you has betrothed me, but I do not know who it was." Then R. Maier arose and wrote her a divorce, and handed it to her; and after him, all the scholars in the college did likewise. And from whom did R. Maier learn this? From Samuel the Junior, [as above] and Samuel the Junior from Shechanyah b. Yechiel, who said to Ezra (Ezra 10, 2) *We* [including himself] *have broken faith with our God, and have married foreign women of the peoples of the land; yet now there is hope for Israel concerning this thing.* And from whom did Shechanyah learn this? From Joshua b. Nun, of whom it is written (Josh. 7, 10) *Get thee up; wherefore liest thou upon thy face? Israel hath sinned.* Joshua then said unto Him: "Sovereign of the Universe! who sinned?" The Lord replied: "Am I then an informer? Cast thou a lot and find out." And if you wish you can say that Shechanyah learned it from Moses, of whom it is written (Ex. 16, 28) *How long refuse ye* [including Moses].

Our Rabbis were taught: Since the death of the last prophets, Haggai, Zechariah and Malachi, prophetic inspiration has left Israel; nevertheless they were still used to a heavenly voice. It happened once that they had a meeting in the attic of the house of Guriah, in the city of Jericho, and a heavenly voice was heard: "Among you there is one who is worthy that the *Shechinah* should rest upon him as it did upon Moses our teacher, but his generation is not worthy." And the sages directed their attention to Hillel the Senior. When he departed, they lamented over him. "Woe, pious! Woe, modest! O thou disciple of Ezra." The same happened again when they had a meeting in an attic in the city of Yamnia, and the heavenly voice said:

"Among you is one who is worthy that the *Shechinah* should rest upon him, but his generation is not worthy." And the sages directed their attention to Samuel the Junior. When he departed, he also was lamented: "Woe, pious! Woe, modest! O thou disciple of Hillel!" He said while dying: "Simon and Ishmael will meet their death by the sword and their associates [R. Akiba and R. Chanina] will be executed, and the rest of the Jewish nation will become a spoil to their enemies and great distress is destined to come over [Israel's] world." The same lamentation the sages wanted to express upon the death of R. Juda b. Babba, but the political condition was too much troubled (persecution prevailed), and no eulogy was delivered upon the martyrs of the [Roman] government.

(Fol. 13b) Abaye said to R. Jose: "Whence do we infer that to ordain one as Rabbi three judges are necessary? Shall I take it from (Num. 27, 23) *And he laid his hand upon him,* etc., then let one be sufficient, as Moses was the only one person; and if you will say that Moses took the place of [the great Sanhedrin who were] seventy-one, then say that to ordain one as Rabbi, seventy-one are needed?" The objection is sustained. R. Acha b. Raba said to R. Ashi: "Is it necessary to actually lay the hands upon the head of the man whom we ordain?" He answered: "We merely name him Rabbi and give him permission to adjudicate fines."

And one—you say—cannot bestow a degree? Did not R. Juda in the name of Rab say: Truly! This man be remembered for blessing! I mean, R. Juda b. Baba, because if not for his [self-denial] the law of fines might have been forgotten from Israel. Forgotten, you say. Let them study it and not forget! But (Ib. 14) say rather that it might have been abolished. Once the government decreed that whosoever ordained a scholar should be put to death, and the town wherein the ordination took place should be destroyed, and even the boundaries wherein the ordination was exercised should be torn out. What did R. Juda b. Baba do? He went and sat between the two suburban limits of the cities of Usha and Sh'far'am—and he ordained there five senior scholars; and they were R. Maier, R. Juda, R. Simon, R. Jose and R. Elazar b. Shamuah. According to R. Avia, also R. Nechemia. When the

שראוי שתשרה עליו שכינה אלא שאין דורו זכאי לכך נתנו חכמים את עיניהם בשמואל הקטן וכשמת אמרו עליו הי חסיד הי עניו תלמידו של הלל אף הוא אמר בשעת מיתתו שמעון וישמעאל לחרבא וחברוהי לקטלא ושאר עמא לביזא ועקן סגיאן עתידן למיתי על עלמא. ועל יהודה בן בבא בקשו לומר כן אלא שנטרפה שעה שאין מספידין על הרוגי מלכות:

(דף יג ע"ב) א"ל אביי לרב יוסף מיסמך סבי בשלשה מנ"ל אילימא מדכתיב (במדבר כז) ויסמוך את ידיו עליו אי הכי תסגי בחד וכ"ת משה במקום שבעים וחד קאי אי הכי ליבעי שבעים וחד קשיא, א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי בידא ממש סמכינן ליה א"ל סמכינן ליה בשמא קרו ליה רבי ויהב ליה רשותא למידן דיני קנסות:

וחד לא סמיך והאמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ור' יהודה בן בבא שמו שאלמלא הוא נשתכחו דיני קנסות מישראל נשתכחו נגרסינהו אלא (דף יד) בטלו דיני קנסות מישראל שפעם אחת גזרה המלכות על ישראל שכל הסומך יהרג וכל הנסמך יהרג ועיר שסומכין בה תחרב ותחומין שסומכין בהם יעקרו מה עשה ר' יהודה בן בבא הלך וישב בין שני הרים גדולים בין שני עיירות גדולות ובין שני תחומי שבת בין אושא לשפרעם וסמך שם ה' זקנים ואלו הן ר' מאיר ור' יהודה ור' שמעון ור' יוסי ור"א בן שמוע רב אויא מוסיף אף ר' נחמיה כיון שהכירו

enemy became aware of it, they came to execute him. He then said to them: "My children, run away." And to their question: "Rabbi, what will become of you?" he answered: "I shall remain before them as a stone which cannot be moved." It was said that the enemy did not leave that place until they stuck three hundred iron spear heads into his body, making it as a sieve [Hence we see that even one person only is authorized to give a degree]. There were some other persons with him, but they were not mentioned, because of the honor of R. Juda b. Baba. Was indeed R. Maier ordained by R. Juda? Did not Raba b. b. Chana say in the name of R. Jochanan that whoever says that R. Akiba did not ordain R. Maier is in error? Yea, R. Akiba ordained him, but it was not recognized, because of his youth. But when R. Juda ordained him it was acceptable.

R. Chanina and R. Hoseah were the two whom R. Jochanan was anxious to ordain, but being unsuccessful, he felt very sorry. "Let the master not worry," said they to him, "as we are descendants of the house of Eli and are prevented by Heaven from being ordained; for R. Samuel b. Nachmeni said: 'Whence do we know that a descendant of the house of Eli cannot be ordained? It is said (I Sam. 2, 32) *And there shall not be an elder in thy house in all times.* What is the meaning of an elder? Shall we assume it means literally—an old man? Behold it is written (Ib. 33) *And all the increase of thy house shall die as* [*young*] *men.* We must therefore assume that it refers to ordination.'"

R. Zera would hide himself so as not to be ordained, because R. Elazar had said: "Always remain obscure (without an office) and live." But after he heard the other statement of R. Elazar that "One is not raised to a great authority unless all his sins are forgiven by Heaven," then he placed himself within sight [to be ready for ordination]. When he was ordained, his followers sang for him thus: "Here is neither paint, nor polish, nor dye, and nevertheless he is a graceful gazelle, handsome and full of charm." When the sages ordained R. Ami and R. Assi, the people likewise sang of them thus: "Such men—of such people—ordain Rabbis for us, but do not ordain from those who pervert the laws, or who clad themselves

אויבים בהם באו להרגם אמר להם בני רוצו
אמרו לו רבי מה תהא עליך אמר להם הריני
מוטל לפניהם כאבן שאין לה הופכים אמרו לא
זזו משם עד שנעצו בו שלש מאות לונביאות
של ברזל ועשאוהו ככברה ר' יהודה בן בבא
אחריני הוו בהדיה והאי דלא חשיב להו משום
כבודו דר' יהודה בן בבא. ור"מ ר' יהודה בן
בבא סמכו והאמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן
כל האומר על ר' מאיר שלא סמכו רבי עקיבא
אינו אלא טועה סמכיה ר"ע ולא קבלו דאכתי
הוה יניק סמכיה ר' יהודה בן בבא וקבלו:

רבי חנינא ורבי הושעיא הוה קא משתקיד
ר' יוחנן למסמכינהו לא הוה מסתייעא מלתא
הוה קא מצטער טובא אמרו ליה לא נצטער
מר דאנן מדבית עלי קאתינן דא"ר שמואל בר
נחמני א"ר יונתן מנין שאין נסמכים לבית עלי
שנאמר (ש"א ב) לא יהיה זקן בביתך כל הימים
מאי זקן אילימא זקן ממש והכתיב (שם) וכל
מרבית ביתך ימותו אנשים אלא סמיכה:

רבי זירא הוה מיטמר מלסמכיה דא"ר
אלעזר לעולם הוי קבל וקיים כיון דשמעה להא
דא"ר אלעזר אין אדם עולה לגדולה אלא א"כ
מוחלין לו על כל עונותיו אמצי ליה אנפשיה
כי סמכוה לר' זירא שרו ליה הכי. לא כחל ולא
שרק ולא פירכום ויעלת חן. כי סמכו רבנן
לרבי אמי ולרבי אסי שרו להו הכי, כל מן דין
וכל מן דין סמוכו לנא, לא תסמכו לנא לא מן
סרמיסין ולא מן סרמיטין. ואמרי לה לא מן

disrespectfully." According to others: "Not from those who do not sufficiently explain the Torah, nor from those who are called (*Turmission*)." When R. Abahu came from college into the court of the Caesar, the matrons of the Caesar's house would come out and sing for him thus: "Great man of his people! Leader of his nation! Bright light! (wise man) may thy coming be welcomed in peace."

(Fol. 17) Our Rabbis were taught (Ib. 11, 26) *And there remained two men in the camp.* According to some, it means that their names remained in the urn. For, at the time the Holy One, praised be He! said to Moses: *Gather unto Me seventy men of the elders of Israel,* Moses said [to himself]: "How shall I do it? Shall I appoint six of each tribe? Then there will be two more. Shall I take five of each? Then there will be ten less. Shall I appoint from two tribes." So he chose six from each, and each? Then I will bring jealousy among the tribes." So he chose six from each, and brought seventy-two ballots. On seventy he wrote *Zaken* (elder), and two he left blank. After he had mixed them all up and put all of them into the urn, he said to them: "Go, each, and take your ballot." To the one who drew the ballot on which "Elder" was written he said: "You are already sanctified by Heaven." But to those who drew the blanks he said: "Since Heaven did not select you, I cannot alter it." Similar was the following case (Ib. 3, 47) *Thou shalt take five shekels a piece for the poll.* Moses said to himself: "How shall I do it? If I should say to one, 'Give the shekels,' he may answer, 'The Levite has already redeemed me.'" Therefore he brought twenty-two thousand ballots and on each he wrote: "Levi;" and on two hundred and seventy-three he wrote "five shekels," mixed them, put them in the urn, and said to the people: "Draw your ballot." To the one who drew on which "Levi" was written, he said: "The Levite has redeemed you." And he who drew five shekels was told to pay the amount and go." R. Simon, however, said [Eldad and Medad] remained in the camp; for when the Holy One, praised be He! said to Moses: *Gather unto Me seventy men of the Elders of Israel,* they said: "We are not worthy of such a high appointment." And the Holy One, praised be He! said: "Because ye were

חמיסין ולא מן טורמיסין. רבי אבהו כי הוה אתי ממתיבתא לבי קיסר נפקן אמהתא דבי קיסר לאפית ומשרו ליה הכי רבא דעמיה ומדברנא דאומתיה בוצינא דנהורא. בריך מתייך לשלם:

(דף יז) תנו רבנן (במדבר יא) וישארו שני אנשים במחנה י"א בקלפי נשתיירו שבשעה שאמר לו הקב"ה למשה (שם) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אמר משה כיצד אעשה אברור ששה מכל שבט ושבט נמצאו שנים יתרים אברור חמשה חמשה מכל שבט ושבט נמצאו עשרה חסרים אברור ששה משבט זה וחמשה משבט זה הריני מטיל קנאה בין השבטים מה עשה בירר ששה ששה והביא שבעים ושנים פתקין על שבעים כתב זקן ושנים הניח חלק בללן ונתנן בקלפי אמר להם בואו וטלו פתקיכם כל מי שעלה בידו זקן אמר כבר קדשך שמים מי שעלה בידו חלק אמר המקום לא חפץ בך אני מה אעשה לך. כיוצא בדבר אתה אומר (שם ג) ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת אמר משה כיצד אעשה להם לישראל אם אומר לו תן לי פדיונך וצא יאמר לי כבר פדאני בן לוי מה עשה הביא עשרים ושנים אלפים פתקין וכתב עליהם בן לוי ועל שלשה ושבעים ומאתים כתב עליהם חמשת שקלים בללן ונתנן בקלפי אמר להם טלו פתקיכם מי שעלה בידו בן לוי אמר לו כבר פדאך בן לוי מי שעלה בידו חמשת שקלים אמר לו תן פדיונך וצא. תנא רבי שמעון אומר במחנה נשתיירו בשעה שאמר לו הקב"ה למשה (שם יא) אספה לי שבעים איש אמרו אלדד ומידד אין אנו ראויין לאותה גדולה אמר הקב"ה הואיל ומעטתם עצמכם הריני מוסיף

גדולה על גדולתכם ומה גדולה הוסיף להם שהנביאים כולם נתנבאו ופסקו והם נתנבאו ולא פסקו ומה נבואה נתנבאו אמרו משה מת יהושע מכנים את ישראל לארץ. אבא חנין אומר משום ר׳ אליעזר על עסקי שליו הם מתנבאים עלי שליו עלי שליו רב נחמן אומר על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאים שנאמר (יחזקאל לח) כה אמר ה׳ אלהים האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם וגו׳ אל תקרי שנים אלא שנים איזו הן שנים נביאים שנתנבאו בפרק אחד נבואה אחת הוי אומר אלדד ומידד:

אמר מר כל הנביאים כולם נתנבאו ופסקו והם נתנבאו ולא פסקו מנא לן דפסקו אילימא מדכתיב (במדבר ה) ויתנבאו ולא יספו אלא מעתה (דברים ה) קול גדול ולא יסף ה״נ דלא אוסיף הוא אלא דלא פסק הוא אלא הכא כתיב ויתנבאו התם כתיב מתנבאים עדיין מתנבאים והולכים. בשלמא למ״ד משה מת היינו דכתיב (במדבר יא) אדוני משה כלאם אלא למ״ד הנך תרתי מאי אדוני משה כלאם דלאו אורח ארעא דהוה ליה כתלמיד המורה הלכה לפני רבו בשלמא למ״ד הנך תרתין היינו דכתיב (שם) מי יתן אלא למ״ד משה מת מינח הוה ניחא ליה לא סיימו קמיה מאי כלאם א״ל הטל עליהם צרכי צבור והם כלים מאליהם:

(ע״ב) תניא כל עיר שאין בה עשרה דברים

modest, I will increase your grace." And what grace was increased to them? All the seventy had prophesied once, and ceased; but these two did not cease to prophesy. And what was their prophecy? They said: "Moses shall die, and Joshua shall bring Israel to his land." Aba Chanin, however, said in the name of R. Elazar: "They prophesied about the quail, saying, 'Come up, quail. Come up, quail." And R. Nachman said: "They prophesied about Gog and Magog, as it is said (Ezek. 38, 17) *Then hath said the Lord Eternal: Art thou (not) he of whom I have spoken in ancient days through means of My servants, the prophets of Israel, who prophesied in those days (Shanim) years, that I would bring thee against them?"* Do not read *Shanim* (years) but *Shnayim* (two).[7] And who were the two who had prophesied at one period, with one and the same prophecy? Eldad and Medad.

The master said above: "All the seventy had prophesied once, and ceased; but these two did not cease to prophecy." Whence do we infer this? Shall we assume it from the following passage (Num. 11, 25) *They prophesied V'lo yassoff,* which means they never prophesied again. If so, then how will you explain the passage (Deut. 5, 19) "With a great voice *V'lo yassoff?"* Does this also mean that it was never heard again? [The *Shechina* was surely heard in later times]. We must therefore say *Yassoff* means "not ceased;" if so, then the above inference is gone! We infer it from this passage: "And they prophesied [in the past] while concerning Eldad and Medad it is written, "are prophesying" [present tense]. In regard to the statement that their prophecy was "Moses shall die," it is readily understood, for it is written (Num. 11, 28) *My Lord Moses, forbid them.* But according to him who said they prophesied about other things, why, then, should they be forbidden? Because it was not seemly for them thus to prophesy in the presence of Moses, which appears as if a scholar decides a question in the presence of his teacher. What is meant by the words, *forbid them?* He said to Moses: "Throw upon them the care for the public, and they will cease [to prophesy] by themselves."

(Ib. b) We are taught in a Baraitha: In a city in which the following ten things do

7). *Shanim* (years) and *Shnayim* (two) are both spelled alike. The only difference is in their punctuations.

not exist, a scholar is not permitted to reside, and they are: A court with all the necessary persons to execute it; a treasury of charity which is collected by two and distributed by three; a synagogue; a bath-house, a lavatory, a physician, a barber, a scribe, and a teacher for children. And in the name of R. Akiba it was added: Also several kinds of fruit, as the consuming of fruit enlightens the eyes.

(Fol. 18) Our Rabbis were taught (Ex. 18, 21) *And place these over them, as rulers of thousands, rulers of hundreds, rulers of fifties, and rulers of tens*—i.e., rulers of thousands, six hundred; rulers of hundreds, six thousand; rulers of fifties, twelve thousand; and rulers of tens, sixty thousand. Hence the total number of the judges in Israel was seventy-eight thousand and six hundred.

CHAPTER TWO.

(Fol. 19) "The king must not act as a judge, nor be summoned before court." R. Joseph said: This is concerning the kings of Israel; but the kings of the house of David may act as a judge, and can be summoned before court, as it is written (Jer. 21, 12) *O house of David, thus said the Lord: Exercise justice on every morning.* And if they were not be summoned before court, how could they judge? Behold! it is written (Zeph. 2, 1) *Gather yourself together.* And Resh Lakish said: "This means first correct thyself, then correct others."[1] Why then is it prohibited to the Kings of Israel? Because of the incident which happened with the slave of King Janai, who murdered a person. Simon b. Shetach said to the sages: "Notwithstanding that he is the slave of the king, he must be tried." They sent word to the king: "Your slave has killed a man." And Janai sent his slave to them to be tried. Whereupon they sent to him: "You also must appear before the court, for the Torah says (Ex. 21, 29) *Warning has been given to its owners*—i.e., the owner of the ox must appear at the time the ox is tried." He then came and took a seat. "Arise King Janai," said Simon b. Chetach, "so that the witnesses shall testify while you stand; yet not for us do you rise, but for Him who commanded and the world came into being, as it is said (Deut. 19, 17) *Stand before the Lord.*" And the king answered: "It must not be as you say, but as the majority of

הללו אין תלמיד חכם רשאי לדור בתוכה בית דין מכין ועונשין. וקופה של צדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה. ובית הכנסת. ובית המרחץ. ובית הכסא רופא אומן ולבלר. ומלמד תינוקות. משום רבי עקיבא אמרו אף מיני פירא מפני שמיני פירא מאירין את העינים:

(דף יח) ת"ר (שמות יח) ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות שרי אלפים שש מאות שרי מאות ששת אלפים שרי חמשים שנים עשר אלף שרי עשרות ששת רבוא נמצאו דייני ישראל שבעת רבוא ושמונת אלפים ושש מאות:

כהן גדול פרק שני

(דף יט) פיסקא. מלך לא דן ולא דנין אותו. אמר רב יוסף לא שנו אלא מלכי ישראל אבל מלכי בית דוד דן ודנין אותו דכתיב (ירמיה כא) בית דוד כה אמר ה' דינו לבקר משפט ואי לא דיינינן להו אינהו היכי דייני והכתיב (צפניה ב) התקוששו וקושו ואמר ריש לקיש קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים אלא מלכי ישראל מ"ט לא משום מעשה שהיה דעבדיה דינאי מלכא קטיל נפשא אמר להו שמעון בן שטח לחכמים תנו עיניכם בו ונדוננו שלחו ליה עבדך קטל נפשא שדריה להו שלחו ליה תא אנת להכא (שמות כא) והועד בבעליו אמרה תורה יבא בעל השור ויעמוד על שורו אתא ויתיב אמר ליה שמעון בן שטח ינאי המלך עמוד על רגליך ויעידו בך ולא לפנינו אתה עומד אלא לפני מי שאמר והיה העולם אתה עומד שנאמר (דברים יט) ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' א"ל לא כשתאמר אתה אלא כמה שיאמרו

1). To be together means to be just, hence the Rabbis infer their inference.

your colleagues shall decide." (Ib. b) Simon then turned to his right, but they cast their eyes down (were afraid to give their opinion). He turned to his left, and they also cast their eyes down. Simon b. Shetach exclaimed: "You are entertaining consideration [of fear] in your mind! May the One who knows [man's] thoughts take revenge upon you." Thereupon Gabriel came and smote them to the floor, and they died. At that time the sages decreed that a king should neither act as a judge nor appear before court; neither be a witness, nor can anyone testify against him.

The disciples of R. Jose questioned him: "How did David marry two sisters while they were both living?" He answered them: "He married Michal after the death of Merab." And R. Jose said so in accordance with his own theory, for we are taught in a Baraitha: R. Jose used to lecture about the following two confused passages: It is written (II Sam. 21, 8) *And the king took the two sons of Rizpah, the daughters of Ayah, whom she had born unto Saul, Armoni and Mephibosheth; and the five sons of Michal, the daughter of Saul, whom she had borne to Adriel, the son of Barzillai the Mehollathite.* But was Michal given to Adriel? Was she not given to Palti b. Layish? as it is written (Ib. 25, 44) *But Saul had given Michal his daughter, David's wife, to Palti, the son of Layish.* Hence the Scriptures equalize the betrothing of Merab to Adriel to the betrothing of Michal to Palti b. Layish. Just as the betrothing of Michal to Palti was a sin because she was already the wife of David, so also was the betrothing of Herab to Adriel a sin because she was already David's wife. But what would R. Joshua b. Karcha say to the passage which reads: *The five sons of Michal, the daughter of Saul?* Did then, Michal bear them? Was it not Merab who bore them? R. Joshua will answer that Merab bore them and Michal merely brought them up, and therefore they bore the name of Michal. This is to teach you that the one who brings up an orphan is considered by Scriptures as if he bore the child. R. Chanina says: "This is inferred from (Ruth 4, 17) *There hath been a son born unto Naomi,* etc. Did, then, Naomi bear him? Was it not, in fact, Ruth who bore him?

חביריך (ע"ג) נפנה לימינו כבשו פניהם בקרקע נפנה לשמאלו כבשו פניהם בקרקע אמר להם שמעון בן שטח בעלי מחשבות אתם יבא בעל מחשבות ויפרע מכם מיד בא גבריאל וחבטן בקרקע ומתו באותה שעה אמרו מלך לא דן ולא דנין אותו לא מעיד ולא מעידין אותו :

שאלו תלמידיו את ר' יוסי האיך נשא דוד שתי אחיות בחייהן אמר להן מיכל אחר מיתת מרב נשאה. ר' יהושע בן קרחה אומר קדושי טעות הי' לו במרב. ר' יוסי לטעמיה דתניא ר' יוסי היה דורש שתי מקראות מעורבין כתיב (ש"ב כא) ויקח המלך את שני בני רצפה בת איה אשר ילדה לשאול את אדמוני ואת מפיבושת ואת חמשת בני מיכל בת שאול אשר ילדה לעדריאל המחולתי וכי מיכל לעדריאל נתנה והלא לפלטי בן ליש נתנה דכתיב (שם כה) ושאול נתן את מיכל בתו אשת דוד לפלטי בן ליש וגו' אלא מקיש קדושי מרב לעדריאל לקדושי מיכל לפלטי מה קדושי מיכל לפלטי בעבירה אף קדושי מרב לעדריאל בעבירה ור' יהושע בן קרחה נמי הכתיב (ש"ב כא) את חמשת בני מיכל בת שאול וכי מיכל ילדה והלא מרב ילדה אמר לך ר' יהושע מרב ילדה ומיכל גידלה לפיכך נקראו על שמה ללמדך שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו ר' חנינא אומר מהכא (רות ד) ותקראנה לו השכנות שם לאמר יולד בן לנעמי וכי נעמי ילדה והלא רות ילדה אלא רות ילדה

Therefore we must say that, though Ruth bore him, he was nevertheless brought up by Naomi, and therefore is he called after her." R. Jochanan said: "From the following (I Chr. 4, 18) *And his wife the Jewess bore Jered the father of Gedor, and Heber the father,* etc., *and these are the sons of Bithiah, the daughter of Pharaoh, whom Mered had taken* [for wife]. Mered refers to Caleb, and why was he called *Mered* (rebel)? Because he rebelled against the accusation of the spies. And was he then born of Bithiah? Behold he was born of Jochebed? We must therefore say that, though he was born of Jochebed, he was nevertheless raised by Bithiah, and therefore he is called after her name." R. Eliezer said: From the following (Ps. 77, 16) *Thou hast with Thine arm redeemed Thy people, the sons of Jacob and Joseph. Selah.* Were they, then, born to Joseph, and not to Jacob? They were born to Jacob, but Joseph fed them, and therefore they were named after him.

R. Samuel b. Nachmeni in the name of R. Jonathan said: "He who teaches the Torah to the son of his neighbor, Scripture considers him as if he begot him, as it is said (Num. 3, 1) *And these are the generations of Aaron and Moses;* and the following verse reads: *And these are the names of the sons of Aaron,* to teach you that Aaron begot [his sons] but Moses taught them, therefore they are recorded under his name." (Is. 29, 22) *Therefore thus hath said the Lord unto the house of Jacob, he who hath redeemed Abraham.* Where do we find that Jacob redeemed Abraham? R. Juda said: "He redeemed him from the trouble of rearing children.[2] And this is what is meant by the passage (Ib) *Not now shall Jacob be ashamed, and not now shall his face be made pale*—i.e., he shall not be ashamed of his father and his face shall not become pale because of his grandfather."

(Fol. 20) R. Jochanan said: "What is the meaning of the passages (Pr. 31, 29) *Many daughters have done virtuously, but thou excellest them all*—i.e., *Many daughters* refers to Joseph and Boaz: *That feareth the Lord shall indeed be praised* (Ib. 30) refers to Palti b. Layish." R. Samuel b. Nachmeni in the name of R. Jonathan said: "What is the meaning of the passage (Ib.

ונעמי גידלה לפיכך נקרא על שמה. ר׳ יוחנן אמר מהכא (ד״ה א ד) ואשתו היהודיה ילדה את ירד אבי גדור וגו׳ אלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד מרד זה כלב ולמה נקרא שמו מרד שמרד בעצת מרגלים וכי בתיה ילדה והלא יוכבד ילדה אלא יוכבד ילדה ובתיה גידלה לפיכך נקרא על שמה. ר׳ אלעזר אמר מהכא (תהלים עז) גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה וכי יוסף ילד והלא יעקב ילד אלא יעקב ילד ויוסף כלכל לפיכך נקראו על שמו:

א״ר שמואל בר נחמני א״ר יונתן כל המלמד בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו שנאמר (במדבר ג) ואלה תולדות אהרן ומשה וכתיב (שם) ואלה שמות בני אהרן לומר לך אהרן ילד ומשה לימד לפיכך נקראו על שמו. (ישעיה כט) לכן כה אמר ה׳ אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וכי היכן מצינו ביעקב שפדה לאברהם א״ר יהודה שפדאו מצער גידול בנים והיינו דכתיב (שם) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו לא עתה יבוש יעקב מאביו ולא עתה פניו יחורו מאבי אביו:

(דף כ) אמר רבי יוחנן מ״ד (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה רבות בנות עשו חיל זה יוסף ובועז ואת עלית על כלנה זה פלטי בן ליש. א״ר שמואל בר נחמן א״ר יונתן מ״ד (שם) שקר החן והבל היופי שקר

2). Although Abraham was promised by the Lord that he will multiply, it was fulfilled on Jacob.

30) *False is grace, and vain is beauty*—i.e., *False is grace,* refers to Joseph; and *vain is beauty,* refers to Boaz. . . . *that feareth the Lord shall indeed be praised,* refers to Palti b. Layish." According to others, *False is grace,* refers to the generation of Moses, *and vain is beauty,* refers to the generation of Joshua. . . . *that feareth the Lord shall indeed be praised,* refers to the generation of Hezekiah. And according to still others, *False is grace,* refers to the generation of Moses and Joshua, *and vain is beauty,* refers to the generation of Hezekiah . . . *fear of the Lord shall indeed be praised,* refers to the generation of R. Juda b. Eli, when six disciples covered themselves with one garment [as they were very poor], and nevertheles occupied themselves with the study of the Torah.

Our Rabbis were taught: In those places where it is customary for women to follow the bier, they may do so, and where it is customary for them to precede the bier, they may do accordingly. R. Juda, however, maintains that women must always precede the coffin, as we find in the case of David, who followed the coffin, as it is said (II Sam. 3, 31) *And the King David walked behind the bier.* But the Rabbis objected and said that this was done to appease the people. And they were appeased, because David went from the men to the women and from the women to the men [for this purpose], as it is said (Ib. 37) *And all the people and all Israel understood on that day that it had not been the will of the king* [*to kill Abner*]. Raba lectured: "What is the meaning of the passage (Ib. 35) *And all the people came to cause David to eat food while it was yet day?* It is written *L'hachroth* (to destroy), and we read *L'habroth* (to feed)—i.e., in the beginning the people came to destroy him because of the death of Abner, but after he had appeased them they caused him to eat."

R. Juda in the name of Rab said: "Why was Abner punished? Because he ought to have warned Saul not to kill the priest of Nob, and he did not do so." R. Isaac, however, maintains: "He did warn him, but was not obeyed." And both infer this from the following verses (Ib. 33, 34) *And the king lamented over Abner, and said, O that Abner had to die as the worthless dieth! Thy hands were not bound and thy feet were not*

החן זה יוסף והבל היופי זה בועז. יראת ה׳ היא תתהלל זה פלטי בן ליש. ד״א שקר החן זה דורו של משה. והבל היופי זה דורו של יהושע. יראת ה׳ היא תתהלל זה דורו של חזקיה. ד״א שקר החן זה דורו של משה ויהושע והבל היופי זה דורו של חזקיה. יראת ה׳ היא תתהלל זה דורו של רבי יהודה בר אלעאי שהיו ששה תלמידים מתכסים בטלית אחת ועוסקים בתורה:

ת״ר מקום שנהגו נשים לצאת אחר המטה יוצאות. לפני המטה יוצאות. ר׳ יהודה אומר לעולם נשים לפני המטה יוצאות שכן מצינו בדוד שיצא אחר מטתו של אבנר שנאמר (ש״ב ג) והמלך דוד הולך אחר המטה אמרו ליה לא היה הדבר אלא לפיים את העם ונתפייסו שהיה דוד יוצא מבין האנשים ונכנס לבין הנשים ויצא מבין הנשים ונכנס לבין האנשים שנאמר (שם) וידעו כל העם וכל ישראל כי לא היתה מהמלך להמית את אבנר. דרש רבא מ״ד (שם) ויבא כל העם להברות את דוד כתיב להכרות וקרינן להברות בתחלה להכרותו ולבסוף להברותו:

א״ר יהודה אמר רב מפני מה נענש אבנר מפני שהיה לו למחות בשאול ולא מיחה ר׳ יצחק אמר מיחה ולא נענה ושניהם מקרא אחד דרשו (שם) ויקונן המלך אל אבנר ויאמר הכמות נבל ימות אבנר ידיך לא אסורות

put in fetters. . . . The one who said that he did not warn interprets it thus: Since thy hands were not bound and thy feet were not put in fetters, why then didst thou not warn? And therefore as one falleth before men of wickedness art thou fallen. He who said that he did warn, but was not listened to, interprets it thus: Oh that Abner should die as the worthless dieth! Thy hands were not bound. . . . Since thou didst warn Saul. Why, then, as one falleth before men of wickedness art thou fallen? But according to the latter, he did warn—why, then was Abner punished? R. Nachman b. Isaac said: "Because he postponed the kingdom of David for two years and a half."[3]

R. Jose said: "All that is said in the chapter (I Sam. 8) concerning a king, the king is allowed to do." R. Juda, however, said: "The whole portion is said merely to frighten them, as the expression, *to set a king over thee*—i.e., that the fear of the king shall always be upon you." And thus R. Juda used to say: "There are three positive commandments which Israel was commanded at the time they entered Palestine, viz.: They shall appoint a king; they shall destroy the descendants of Amalek; and they shall build a Temple." R. N'hurai says: "The whole portion was said only because they murmured against Samuel, requesting a king, as it is said (Ib., ib. 14) *And thou sayest, I wish to set a king over me,"* etc. We are taught in a Baraitha: R. Eliezer says: "The elders of that generation rightly asked Samuel for a king, as it is said (I Sam. 8, 5) *Appoint for us a king to judge us like all the nations.* But the commoners who were among them perverted the statement, as it is said (Ib., ib. 20) *That we also may ourselves be like all the nations; and that our king may judge us, and go out before us, and fight our battles."* We are taught in another Baraitha: R. Jose says: "Israel was commanded three positive commandments when they entered Palestine, viz.: They shall appoint a king; they shall destroy the descendants of Amalek; and they shall build a Temple. But it was not known which was the first. However, from (Ex. 17, 16) *And he said, Because the Lord hath sworn on his throne that the Lord will have war with Amalek from generation to*

3). See (II Sam. 2, 8-11); also (Ib. 4, 6-18).

ורגליך לא לנחשתים הוגשו מאן דאמר לא מיחה הכי קאמר מכדי ידיך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים הוגשו מאי טעמא לא מחית כנפול לפני בני עולה נפלת. ומ"ד מיחה ולא נענה אתמוהי מתמה הכמות נבל ימות אבנר ידיך לא אסורות ורגליך לא לנחשתים הוגשו מכדי מחויי קא מחית מ"ט כנפול לפני בני עולה נפלת למ"ד מיחה מ"ט איענש אמר רב נחמן בר יצחק ששהה מלכות בית דוד שתי שנים ומחצה:

רבי יוסי אומר כל האמור בפרשת מלך מלך מותר בו ר' יהודה אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כדי לאיים עליהם שנאמר (דברים יז) שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך וכן היה רבי יהודה אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה רבי נהוראי אומר לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד תרעומתן שנאמר (שם) ואמרת אשימה עלי מלך וגו' תניא רבי אליעזר אומר זקנים שבדור כהוגן שאלו שנאמר (ש"א ח) תנה לנו מלך לשפטנו אבל עמי הארץ שבהן קלקלו שנאמר (שם) והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו. תניא אידך רבי יוסי אומר שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ להעמיד להם מלך ולהכרית זרעו של עמלק ולבנות להם בית הבחירה. ואיני יודע איזה מהן תחלה כשהוא אומר כי יד על כס יה

מלחמה לה׳ בעמלק הוי אומר להעמיד להם מלך תחלה ואין כסא אלא מלך שנאמר (ד״ה א׳ כט) וישב שלמה על כסא ה׳ למלך ועדיין איני יודע אם להכרית זרעו של עמלק תחלה ואם לבנות בית הבחירה כשהוא אומר (דברים יב) והניח לכם מכל אויביכם וגו׳ והיה המקום אשר יבחר ה׳ וגו׳ הוי אומר להכרית זרעו של עמלק תחלה וכן בדוד הוא אומר (שמואל ב ז) ויהי כי ישב המלך דוד בביתו וה׳ הניח לו מסביב וכתיב (שם) ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה אנכי יושב בבית ארזים וגו׳:

אמר ריש לקיש בתחלה מלך שלמה על העליונים שנאמר (ד״ה א׳ כט) וישב שלמה על כסא ה׳ ולבסוף מלך על התחתונים שנאמר (מ״א ה) כי הוא רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה רב ושמואל חד אמר תפסח בסוף העולם ועזה בסוף העולם וח״א תפסח ועזה בהדי הדדי הוו יתבי וכשם שמלך על תפסח ועל עזה כך מלך על כל העולם כולו ולבסוף לא מלך אלא על ישראל שנאמר (קהלת א׳) אני קהלת הייתי מלך על ישראל וגו׳ ולבסוף לא מלך אלא על ירושלים שנאמר דברי קהלת בן דוד מלך בירושלים ולבסוף לא מלך אלא על מטתו שנאמר (שה״ש ג) הנה מטתו שלשלמה וגו׳ ולבסוף לא מלך אלא על מקלו שנאמר (קהלת א׳) מה יתרון לאדם בכל עמלו וגו׳ וכתיב (שם ב) זה היה חלקי מכל עמלי רב ושמואל חד אמר מקלו וחד אמר גונדו. הדר או לא הדר רב ושמואל חד אמר הדר וחד אמר לא הדר.

generation, it is to be inferred that the commandment relating to the king was first, because the word *kissei* implies nothing else but a king, as it is said (I Chr. 29, 23) *Then sat Solomon on kissei* (*the throne*) *of the Lord as king*. Still it was yet unknown which should be first, the destruction of the descendants of Amalek or the building of the Temple. But when the passage says (Deut. 12, 10) *He will give you rest from all your enemies . . . and then shall it be that the place*, etc., it is to be inferred that the cutting off of the nation of Amalek was to be first. And so was it with David, as it is said (II Sam. 7, 1) *And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the Lord had given him rest*, etc., *That the king said to Nathan the prophet, see now, I dwell in a house of cedar,"* etc.

Resh Lakish said: "At first Solomon reigned over the things above, as it is said (I Chr. 29, 23) *Solomon sat on the throne of the Lord;* and finally he reigned over the things below, as it is said (I Kings 4) *For he had dominion over all the region on this side the river, from Thiphsach even to Gazzah."* Rab and Samuel differ as to the explanation of this verse. One maintains that Thiphsach was at one end of the world, and Gazzah was at the other end of the world; while the other maintains that Thiphsach and Gazzah were nearby towns, and the verse intends to inform us that just as he reigned over Thiphsach and Gazzah, so also did he reign over the entire world. And afterwards he reigned only over Israel, as it is said (Ecc. 1, 12) *I, Koheleth, have been king over Israel*, etc., and afterward he reigned only over Jerusalem, as it is said (Ib., ib. 1) *The words of Koheleth the son of David, the king of Jerusalem;* and afterwards he reigned only over his house, as it is said (Son. 3) *Behold, it is the litter of Solomon*, and finally he reigned only over his staff, as it is said (Ecc. 1, 3) *What profit has the man of all the toil which he laboureth under the sun;* and it is also written (Ib. 2, 10) *And this was my portion of all my toil.* Rab and Samuel both explained the above verse. One said that the *portion* refers to his staff, and the other said it refers to his duster. Did he become king again? Rab and Samuel differ in this. One said he did, and the other said he did not. According to the one who says that he did not, he was a king

and a common man, and according to the one who said that he became king again, he was a king, a common man and then a king again.

He (the king) must not marry more than eighteen wives. Whence is it deduced? From (II Sam. 3, 2-5) *And unto David were born sons in Hebron; and his first-born was Ammon, of Achinoam the Zezreelitess; and his second, Chileab, of Abigail, the wife of Nebal the Carmelite; and the third, Abshalom, the son of Maachah, the daughter of Thalmai the king of Geshur; and the fourth, Adonijah, the son of Chaggith; and the fifth, Shephatiah, the son of Abital; and the sixth, Ithream by Eglah, David's wife. These were born to David in Hebron.* And the prophet said (Ib., ib. 12, 8) *And if that were too little, then would I add unto thee so much more like these, and like these.* Now let us see! The number of the wives mentioned in the Scriptures is six. *Like this,* is six more; and again, *like* this, is again six more, of which the total is eighteen. But Michal was also his wife, [and why was she not mentioned]. Rab said: "Eglah is the same as Michal. And why was she named Eglah? Because she was beloved to him just as a calf is beloved to its mother." And so also reads the passage (Judges 14, 18) *And he said unto them, if he had not ploughed with my calf,* etc. But had, then, Michal children? Is it not written (II Sam. 6, 23) *And Michal the daughter of Saul had no child until the day of her death?* Said R. Chisda: "Prior to that incident she did have a child, but after that incident she did not have a child." But is it not written (Ib. 5, 13) *And David took yet more concubines and wives out of Jerusalem.* Hence it is to be supposed that he married more? This was to fulfill the number of eighteen. What are wives, and what are concubines? R. Juda said: "Wives are married by betrothal and marriage contract; concubines are wihtout both of these." R. Juda said in the name of Rab: "Four hundred children were born to David by the handsome captives[4]. They had long locks and sat in golden coaches. They were placed with the chief officers of the military, and were the men of power of the house of David." R. Juda said again: "Thamar was a daughter of one of the [above-mentioned] handsome women, as it

מאן דאמר לא הדר מלך והדיוט ומאן דאמר הדר מלך והדיוט ומלך:

לא ירבה לו נשים על י"ח מנ"ל שנאמר (ש"ב ג) ויולדו לדוד בנים בחברון ויהי בכורו אמנון לאחי נועם היזרעאלית ומשנהו כלאב לאביגיל וגומר והשלישי אבשלום בן מעכה וגו' והרביעי אדוניה בן חגית והחמישי שפטיה בן אביטל והששי יתרעם לעגלה אשת דוד אלה ילדו לדוד בחברון וכתיב (שם יב) ואם מעט ואוסיפה לך כהנה וכהנה כהנה שית וכהנה שית הוי להו תמני סרי והא הות מיכל אמר רב עגלה זו מיכל ולמה נקרא שמה עגלת שחביבה עליו כעגלה וכן הוא אומר (שופטים יד) לולי חרשתם בעגלתי וגו' ומי הוי למיכל בני והכתיב (ש"ב ו) ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה אמר רב חסדא עד אותו מעשה היה לה מכאן ואילך לא היה לה והכתיב (שם ה) ויקח דוד עוד פילגשים ונשים בירושלים למלויי שמונה עשר. מאי נשים ומאי פילגשים אמר רב יהודה אמר רב נשים בכתובה ובקדושין פילגשים בלא כתובה ובלא קדושין. א"ר יהודה אמר רב ת' ילדים היה לו לדוד וכולן בני יפת תואר היו ומגדלי בלורית היו וכולן יושבים בקרנות של זהב ומהלכים בראשי גייסות היו והם בעלי אגרופין של בית דוד. וא"ר יהודה תמר בת יפת תואר היתה שנאמר (ש"ב יג)

4). See Deut. 21, 11 in reference to the handsome captive women.

is said (II Sam. 13, 13) *But now, O speak, I pray thee, unto the king; for he will not withhold me from thee.* And if she were really his daughter, how could she say that the king would allow a sister to marry her brother? Infer from this, that she was one of the children born of one of the [abovementioned] handsome women." (Ib. 13, 3) *But Annon had a friend . . . and Jonadab was a very shrewd man.* Said R. Juda in the name of Rab: "A shrewd man to do evil."

(I Kings 1, 5) *And Adoniah the son of Chaggith exalted himself, saying, I shall be king.* R. Juda said in the name of Rab: "Infer from this that he attempted to fasten [the crown on his head] but it would not fit him."[5] (Ib) *And he procured himself a chariot and horsemen, and fifty men who ran before him.* What is there exceptional in this for a prince? R. Juda said in the name of Rab: "The sheen of all of them was taken out [so that it should be easy for them to run], and also the flesh of the soles of their feet was cut off."

R. Juda propounded the following contradiction (I Kings 5, 6) *And Solomon had forty thousand stalls for the horses for his chariots, and twelve thousand horsemen;* and again (II Chron. 9, 25) *And Solomon had four thousand stalls for horses and chariots.* How is this to be taken?—i.e., if there were forty thousand stables, every one of them contained four thousand stalls; and if there were only four thousand stables, then each contained forty thousand stalls. R. Isaac propounded the following contradiction: It is written (I Kings 10, 21) *None were of silver; it was not in the least valued in the days of Solomon;* and again (Ib. 27) *And Solomon rendered the silver in Jerusalem like stones.* [Hence it did have some value]? This presents no difficulty. The first verse refers to Solomon before he married the daughter of Pharaoh, and the second after that time." R. Isaac said: "When Solomon married the daughter of Pharaoh, Gabriel came down and stuck a reed into the sea, and it gathered about it a bank on which the great city of Rome was built."

Again said R. Isaac: "Why do not the Scriptures explain the reason for its laws?

דבר נא אל המלך כי לא ימנעני ממך ואי ס"ד בת נשואים היא אחתיה מי הוה שרי ליה אלא ש"מ בת יפת תואר היתה. (שם) ולאמנון רע ושמו יונדב בן שמעה אחי דוד והיה איש חכם וגומר א"ר יהודה אמר רב איש חכם לרשעה.

(מ"א א) ואדוניה בן חגית מתנשא לאמר אני אמלוך אמר רב יהודה אמר רב מלמד שבקש להולמו ולא הולמתו (שם) ויעש לו רכב ופרשים וחמשים איש רצים לפניו מאי רבותא אמר רב יהודה אמר רב כלן נטולי טחול וחקוקי כפות רגלים היו:

רב יהודה רמי כתיב (מ"א ה) ויהי לשלמה ארבעים אלף ארוות סוסים למרכבתו וכתיב (ד"ה ב ט) ויהי לשלמה ארבעת אלפים ארוות סוסים הא כיצד אם מ' אלף איצטבלאות היו כל אחד ואחד היו בו ארבעת אלפים ארוות ואם ארבעת אלפים איצטבלאות היו כל אחד ואחד היו בו ארבעים אלף ארוות. ר' יצחק רמי כתיב (שם) אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה וכתיב (מ"א י) ויתן שלמה את הכסף בירושלים כאבנים ל"ק כאן קודם שנשא שלמה את בת פרעה כאן לאחר שנשא שלמה את בת פרעה א"ר יצחק בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים והעלה שירטון ועליו נבנה כרך גדול שברומי:

וא"ר יצחק מפני מה לא נתגלו טעמי התורה

5). Because there was a golden rod running through the hollow of the crown from one end to the other, and this was to fit in a little cavity formed in the head, Adonijah attempted to fasten it, but it did not fit him. Thus it was evident that he was not destined to be the king of the house of David.

Because the reason of two laws were explained, and the greatest man of a generation stumbled over them. It is written (Deut. 17, 17) *He shall not acquire many wives.* And King Solomon said: 'I shall take many wives, and my heart shall not be turned away.' Whereupon it is written (I Kings 11, 4) *And it came to pass . . . that his wives turned away his heart.* And it is also written (Ib.) *Only he shall not acquire for himself many horses.* And Solomon said: 'I shall acquire many, and shall not return to Egypt.' Whereupon it is written (Ib. 10, 29) *And a chariot-team came up and went out of Egypt,"* etc.

MISHNAH: The king must write the Holy Scrolls for himself; when he goes to war he must bear them with him; when he enters the city they must be with him; and the same when he sits judging the people; and when he takes his meals they must be placed opposite him, as it is said (Deut. 17, 19) *And it shall be with him, and he shall read therein all the days of his life.*

GEMARA: Rabba said: "Even if his ancestors left one a scroll, nevertheless it is a meritorious act for him to write the Holy Scrolls at his own expense, as it is said (Deut. 31, 19) *Now, therefore, write this song."* Abaye objected [from our Mishnah]: "He shall write the Holy Scrolls for himself," and must not be satisfied with those of his parents. And this speaks only of a king, but not of an ordinary man. Our Mishnah treats of two Holy Scrolls, as we are taught in the following Baraitha (Ib. 17, 18) *He shall write for himself a copy of this law*—i.e., He must write for himself two Holy Scrolls, one which he must carry wherever he goes, and one which shall remain in his treasury. The one he has to bear with him he shall write in the form of an amulet, and place it on his arm, as it is said (Ps. 16, 8) *I have always set the Lord before me.* However, he must not enter a bath or a toilet with it, as it is said (Ib., ib. 19) And it shall *be with him and he shall read;* i.e., it shall be with him in those places where it is permitted to be read, but not in those places where it is not permitted.

Mar Zutra (according to others Mar Ukba), said: "Originally the Torah was given to Israel in Hebrew characters and in the Hebrew language; then it was given again to Israel, in Ezra's time, in Assyrian

שהרי שתי מקראות נתגלו טעמם ונכשל בהן גדול העולם כתיב (דברים יז) לא ירבה לו נשים אמר שלמה אני ארבה ולא אסור. וכתיב (מ"א יא) ויהי לעת זקנת שלמה נשיו הטו את לבבו. וכתיב (דברים יז) ולא ירבה לו סוסים ואמר שלמה אני ארבה ולא אשיב וכתיב (מ"א י) ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וגו':

משנה. מלך כותב לו ספר תורה לשמו יוצא למלחמה והוא עמו נכנס והוא עמו יושב בדין והוא עמו מסב והוא כנגדו שנאמר (דברים יז) והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו:

גמרא. אמר רבה אף על פי שהניחו לו לאדם אבותיו ספר תורה מצוה לכתוב משלו שנאמר (שם לא) ועתה כתבו לכם את השירה. איתיביה אביי וכותב לו ס"ת לשמו מלך אין הדיוט לא. לא צריכה אלא לשתי תורות כדתניא וכתב לו את משנה וגו' כותב לשמו שתי תורות אחת שהיתה יוצאת ונכנסת עמו ואחת שמונחת לו בבית גנזיו אותה שיוצאת ונכנסת עמו עושה אותה כמין קמיע ותולה בזרועו שנאמר (תהלים טז) שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט אינו נכנס בה לבית המרחץ ולא לבית הכסא שנאמר (דברים יז) והיתה עמו וקרא בו מקום הראוי לקרות בו:

אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית

characters and in the Aramaic language; finally the Assyrian characters and the Hebrew language were selected for Israel, and the Hebrew characters and the Aramaic language were left to the *Hedyotim* (ordinary class)." Who are meant by *Hedyotim?* R. Chisda said: "The Samaritans." What is meant by Hebrew characters? R. Chisda said: "The Libunah[6] characters." We are taught in a Baraitha: R. Jose says: "Ezra was worthy that the Torah should be given through him, had not Moses preceded him." Concerning Moses it says (Ex. 19, 3) *And Moses went up unto God.* And concerning Ezra it says (Ezra 7, 6) *This Ezra went up.* Just as the term *Aliya* (went up) used here [concerning Moses] refers to receiving the Torah, so also does the term *Aliya,* used there [in connection with Ezra] refer to the Torah. Concerning Moses it is said— (Deut. 4, 14) *And me the Lord commanded at that time to teach you statutes and ordinances.* And concerning Ezra it says (Ezra 7, 10) *For Ezra had directed his heart to inquire unto the law of the Lord and to do it, and to teach in Israel statutes and ordinances.* Although the Torah was not given through him, its characters were nevertheless changed through him, as it is said (Fol. 22) (Ib. 4, 7) *And the writing of the letter was written in Aramaic, and interpreted in Aramaic.* And it is also written (Dan. 5, 8) *They were not able to read the writing, nor to make its interpretation.* Hence it was a new character that the Aramaic people could not read. (Deut. 17, 18) *He shall write for himself* (*Mishnah*) *a copy of this Law.* This signifies a change in the character of the writing in the future. And why are they called Assyrian? We are taught in another Baraitha: Rabbi says: "In the Asshurith character the Torah was given to Israel in the very beginning, but after they had sinned it was forgotten by them; and after they had repented, it was returned to them, as it is said (Zech. 9, 12) *Return to the stronghold, ye prisoners of hope; even to-day do I declare that I will render double unto thee.* And why is it named Asshurith? Because it is praiseworthy in character." R. Simon b. Elazar, however, said in the name of R. Eliezer b. Prata, quoting R. Elazar the Modai, that the characters were not changed at all, as it is said (Esther 8, 9)

6). The Asshurith character.

ולשון ארמי בירדו לָהן ישראל כתב אשורית ולשון הקודש והניחו להדיוטות כתב עברי ולשון ארמית מאן הדיוטות אמר רב חסדא כותאי מאי כתב עברית אמר רב חסדא כתב ליבונאה. תניא ר׳ יוסי אומר ראוי היה עזרא שתנתן תורה על ידו לישראל אלמלא קדמו משה במשה הוא אומר (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים בעזרא הוא אומר הוא עזרא עלה מבבל מה עליה האמור כאן תורה אף עליה האמור להלן תורה במשה אומר (דברים ד) ואותי צוה ה׳ בעת ההיא ללמד אתכם חקים ומשפטים בעזרא הוא אומר (עזרא ז) כי עזרא הכין לבבו לדרוש את תורת ה׳ אלהיו ולעשות וללמד לישראל חק ומשפט ואע״פ שלא נתנה התורה על ידו נשתנה ע״י הכתב שנאמר (דף כב) (עזרא ד) וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתורגם ארמית וכתיב (דניאל ה) ולא כהלין כתבא למקרא ופשרא להודעה למלכא מלמד שבאותו היום ניתן. (דברים יז) וכתב לו את משנה התורה הזאת כתב הראוי להשתנות למה נקראת אשורית שעלה עמהם מאשור. תניא רבי אומר בכתב זה ניתנה תורה לישראל כיון שחטאו נהפך להן לרועץ כיון שחזרו בהן החזירו להן שנאמר (זכריה ט) שובו לבצרון אסירי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך למה נקרא שמה אשורת שמאושרת בכתב ר׳ שמעון אומר משום ר׳ אלעזר בן פרטא שאמר משום ר׳ אלעזר המודעי כתב זה לא נשתנה כל עיקר שנאמר (אסתר ח) ואל היהודים

ככתבם וכלשונם מה לשונם לא נשתנה אף כתבם לא נשתנה אלא מה אני מקיים את משנה התורה הזאת לשתי תורות אחת שיוצאת ונכנסת עמו ואחת שמונחת לו בבית גנזיו אותה שיוצאת ונכנסת עמו עושה אותה כמין קמיע ותולה לו בזרועו שנאמר (תהלים טז) שויתי ה׳ לנגדי תמיד ואידך האי שויתי מאי דריש ביה ההוא מיבעי׳ ליה לכדרב חנא בר ביזנא א״ר שמעון חסידא המתפלל צריך שיראה עצמו כאילו שכינה כנגדו שנאמר שויתי ה׳ לנגדי תמיד:

אמר רב שמן בר אבא בוא וראה כמה קשה גרושים שהרי לדוד התירו לו ליחד ולא התירו לו לגרש. אר״א כל המגרש את אשתו ראשונה אפילו מזבח מוריד עליו דמעות שנאמר (מלאכי ב) וזאת שנית תעשו כסות דמעה את מזבח ה׳ וגו׳ וכתיב (שם) ואמרתם על מה וגו׳ והיא חברתך ואשת בריתך:

א״ר יוחנן ואיתימא רבי אלעזר אין אשתו של אדם מתה אלא א״כ מבקשין ממנו ממון ואין לו שנאמר (משלי כב) אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך. וא״ר ר׳ יוחנן כל אדם שמתה אשתו ראשונה כאילו חרב בית המקדש בימיו שנאמר (יחזקאל כד) בן אדם הנני לוקח ממך מחמד עיניך במגפה לא תספוד ולא תבכה ולא תבא דמעתך וכתיב (שם) ואדבר אל העם בבקר ותמת אשתי בערב

And to the Jews according to their writing, and according to their language, i.e. Just as their language was not changed, so also was their character not changed. But if so, then what is the meaning of "He shall write (Mishnah) a copy of this Law, [which signifies a change in the future]? This refers to the two[7] copies of the Holy Scrolls which a king has to write; one of which is kept in his treasury and another with which he goes out and comes in. The one with which he goes out and comes in should be in a miniature form attached to his arm, as it is said (Ps. 16, 8) *I have always set the Lord before me.* But he who maintains that the character of the writing was not changed at all, what does he infer from the passage just cited? He uses it for that which was said by R. Chana b. Bizna in the name of R. Simon the pious: "He who prays should always imagine that the *Shechinah* is opposite him, for it is said, *I have always set the Lord before me.*

R. Shaman b. Aba said: "Come and see how difficult it is to obtain a divorce, for they (the sages) permitted Abishag to be with David and did not allow him to divorce one of his wives in order to marry her." R. Eliezer said: "He who divorces his first wife, even the altar sheds tears because of him, as it is said (Mal. 2, 13) *And this do ye secondly, covering the altar of the Lord with tears, with weeping and with loud complaint, so that he turneth not any more his regard to the offering, nor receiveth it with favor at your hand.* And immediately after that it reads: *Yet ye say, Wherefore? Because the Lord hath been witness between thee and the wife of thy youth, against whom thou hast indeed dealt treacherously; yet is she thy companion, and the wife of thy covenant.*"

R. Jochanan (and according to others, R. Elazar), said: "The wife of a man does not die [frequently] unless he is requested to pay [his donation] and has not to pay, as it is said (Prov. 22, 27) *If thou have nothing to pay, why should he take away thy bed from under thee?*" R. Jochanan said again: "To him whose first wife dies, it is as if the Temple had been destroyed in his days, as it is said (Ezek. 24, 10) *I will take away from thee the desire of thy eyes,* etc., and (Ib.) *And when I had spoken unto*

7). *Mishnah* means "double;' if slightly changed, it means "change."

וכתיב (שם) הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם ומחמד עיניכם. א"ר אלכסנדראי כל אדם שמתה אשתו בימיו עולם חשך בעדו שנאמר (איוב יח) אור חשך באהלו ונרו עליו ידעך ר' יוסי בר' חנינא אמר פסיעותיו מתקצרות שנאמר (שם) יצרו צעדי אונו רבי אבהו אומר עצתו נופלת שנאמר (שם) ותשליכהו עצתו אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן קשה לזווגם כקריעת ים סוף שנאמר (תהלים סח) אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות אל תקרי מוציא אסירים אלא כמוציא אסירים אל תקרי בכושרות אלא בכי ושירות איני והא אמר רב יהודה אמר רב ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני לא קשיא הא בזווג ראשון הא בזווג שני. א"ר שמואל בר נחמן לכל יש תמורה חוץ מאשת נעורים שנאמר (ישעיה נד) ואשת נעורים כי תמאס מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה אין אדם מוצא קורת רוח אלא מאשתו ראשונה שנאמר (משלי ה) יהי מקורך ברוך ושמח מאשת (שם ע"ב) נעוריך א"ל כגון מאן א"ל כגון אמך איני והא מקרי ליה רב יהודה לרב יצחק בריה (קהלת ז) ומוצא אני מר ממות את האשה אשר היא מצודים וחרמים וא"ל כגון מאן וא"ל כגון אמך מיתקף תקיפא עבורי מיעברה במילי א"ר שמואל בר אוניא משמיה דרב אשה גולם היא ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי שנאמר (ישעיה נד) כי בועליך

the people in the morning, my wife died at evening; and (Ib. 21) *I will profane my sanctuary, the pride of your strength, the desire of your eyes."* R. Alexandrai said: "To him whose wife dies, the world around him is dark, as it is said (Job 18, 6) *The light becometh dark in his tent, and his lamp will be quenched above him."* R. Jose b. Chanina said: Also his steps become shortened, as immediately it reads: *The steps of his strength shall be narrowed.* And R. Abahu said: "Also his advice is no more of use; as the end of the verse cited reads: *And his own counsel shall cast him down."* Rabba b. b. Chana said in the name of R. Jochanan: "Joining couples is as difficult as the dividing of the Red Sea, as it is said (Ps. 68, 7) *God places those who are solitary in the midst of their families: He bringeth out those who are bound unto happiness.* Do not read *Motzi Assirim* (bringeth out those who are bound), but read it *K'motzi Assirim* (like bringing out those who are bound). Do not read *Bakosharoth* (into happiness), but read *B'chi V'shiruth* (weeping and singing); i.e., at the Red Sea they wept first and then sang." Is this so? Has not R. Juda said in the name of Rab: "Forty days before the embryo is formed, a heavenly voice goes forth and says: 'This and that daughter to this and that son.'" This is not difficult to explain. The latter deals with the first marriage, and the former with the second marriage. R. Samuel b. Nachman said: "For everything there may be an exchange, but not for the wife of one's youth, as it is said (Is. 54, 6) *And as a wife of one's youth that was rejected."* R. Juda taught to his son, R. Isaac: "One can find pleasure only in his first wife, as it is said (Prov. 5, 18) *Thy fountain will be blessed; and rejoice with the wife* (*Ib. b*) *of thy youth."* "Whom do you mean?" his son asked, and he answered: "Your mother." Is that so? Did not R. Juda teach to R. Isaac his son (Ecc. 7, 26) *And I find as more bitter than death the woman whose heart is snares and nets,* etc? And the latter asked him: "Who, for an example?" He answered: "Like your mother." True, she was irascible, but was easily appeased with a word. R. Samuel b. Unya said in the name of Rab: "A woman [unmarried] is an unfinished vessel, and she makes a covenant with [cares for] none but him who made her a vessel; as it is said

(Is. 54, 5) *For thy husband is thy master,"* etc. There is a Baraitha: No one feels the death of a man more than his wife, and no one feels the death of a woman more than her husband. No one feels the death of a man more than his wife, as it is said (Ruth 1, 3) *Thereupon died Elimelech, Naomi's husband;* and no one feels the death of a woman more than her husband, as it is said (Gen. 48, 7) *And as for me, when I came from Padan, Rachel died by me.*

CHAPTER THREE

(Fol. 23) It has been taught in a Baraithat: Thus was the custom of the pure-minded people of Jerusalem; they would not sign [their name as a witness] to a document unless they were aware who were to sign with them. They also would not sit down to judge unless they were aware who were to be their colleagues, and would also not go to a banquet unless they were aware who were invited with them.

R. Oshiya said: "What is the meaning of the passage (Zech. 11, 7) *And I had taken unto me two staves; the one I called Graciousness* (*No'am*), *and the other I called Concord* (*Choblim*); i.e., *No'am* re fers to the scholars of Palestine who are polite to one another while discussing *halacha. Choblim,* refers to the scholars of Babylon who wounded [each other's feelings] while discussing *halacha."* (Ib. 4, 14) *Then he said to me*: *'They are the two sons of Yizhari* (*clear oil*), *that stand by the Lord,* etc. (Ib., ib. 3) *And two olive trees are naer it.'* R. Isaac said: "This refers to the scholars of Palestine, who please each other during *halachik* discussions like olive oil; and the *two olive trees near it,* refer to the Babylonian scholars who enrage one another with bitterness during *halachik* discussions, just as an olive tree is bitter." It is written (Ib. 5, 9) *Then did I lift up my eyes and looked, and behold, there came out two women, having the wind in their wings, and they had wings like the wings of a stork; and they lifted up the Ephah between the earth and the heaven. Then said I to the angel that spoke to me, 'Whither are these bearing away the Ephah?' And he said unto me: 'To build a home for it in the land of Shinar.'* R. Jochanan said in the name of R. Simon b. Jochai: "These two women refer to cringing submissions [to

עושיך ה׳ צבאות שמו תנא אין איש מת אלא לאשתו ואין אשה מתה אלא לבעלה אין איש מת אלא לאשתו שנאמר (רות א) וימת אלימלך איש נעמי ואין אשה מתה אלא לבעלה שנאמר (בראשית מח) ואני בבואי מפדן מתה עלי רחל:

זה בורר פרק שלישי

(דף כג) תניא כך היו נקיי הדעת שבירושלים עושין לא היו חותמים על השטר אלא אם כן היו יודעים מי חותם עמהם ולא היו יושבין בדין אלא א״כ היו יודעים מי יושב עמהם ולא היו נכנסים בסעודה אלא אם כן יודעים מי מיסב עמהם:

א״ר אושעיא מאי דכתיב (זכריה יא) ואקח לי שני מקלות לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים נועם אלו ת״ח שבא״י שמנעימין זה לזה בהלכה חובלים אלו ת״ח שבבבל שמחבלים זה לזה בהלכה. (שם ד) ויאמר אלי אלה בני היצהר העומדים וגו׳ ושנים זיתים עליה יצהר א״ר יצחק אלו ת״ח שבבבל שמרירין זה לזה בהלכה כזית כתיב (שם ה) ואשא עיני וארא והנה שתים נשים יוצאות ורוח בכנפיהן ולהנה כנפים ככנפי החסידה ותשנה האיפה בין הארץ ובין השמים ואומר אל המלאך הדובר בי אנה מוליכות את האיפה ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנער א״ר יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחאי זה חנופה וגסות הרוח שירדו לבבל.

power] and haughtiness [to the weak], which came to Babylon." Did then haughtiness come to Babylon? Behold the master said elsewhere: "Ten measures of haughtiness came down upon the world of which nine were taken by Elam and the one measure was given to the entire world." Yea, their intention was to go to Babylon, but they were dragged along to Elam. You can also infer this from [the expression] of the passage *to build* (intended) *a house in the land of Shinar.* The explanation is sustained. Is then haughtiness not frequent also in Babylon? Behold the master said: "The symptom for haughtiness is poverty and [nine out of ten measures of] poverty went to Babylon." The poverty mentioned here refers to the Torah, as it is written (Songs 8, 5) *We have a little sister, and she has yet no breasts,* whereupon R. Jochanan said: "This refer to Elam, which merited to [have cholars to] learn, but not to teach others." What is the meaning of the word *Babel* (Babylon)? R. Jochanan said: "A mixture of Scripture, Mishnah and Talmud." (Lam 3, 6) *In dark places hath He set me to dwell.* R. Jeremiah said: "This refers to Babylon" [where the scholars are not agreeable to one another].

R. Chiya b. Zarnuki and Simon b. Yehozadak went to intercalate a year in Assia, and they were met by Resh Lakish, who joined them, saying: "I will go with them to see how they do it." In the meantime he saw a man who was ploughing in the Sabbatical year, and he said to them: "This man is a priest, and tills in the Sabbatical year!" They answered: "He may say: 'I am merely an imperial servant in the estate.'" He again saw a man who trimmed his vineyard, and he said: "He is a priest, and trims the vineyard!" They answered: "He may say: 'I need the twigs to make a bale for the press.'" Whereupon Resh Lakish remarked: "The heart knows whether it is done for *E'kel* (a legitimate purpose), or out of *akalkaloth* (perverseness)." They then said: "He is a troublesome person." When they came to their place, they ascended to the attic and removed the ladder [that Resh Lakish should not join them]. Resh Lakish then came to R. Jochanan and questioned him: "Men who are suspected of transgressing the Sabbatical year, are they fit to intercalate a year?" After deliberating,

וגסות הרוח לבבל נחית והאמר מר עשרה קבין גסות ירדו לעולם תשעה נטלו עילם ואחד כל העולם כלו אין לבבל נחית ואשתרבובי הוא דאשתרבב לעילם דיקא נמי דכתיב לבנות לה בית בארץ שנער ש"מ. וגסות לבבל לא והאמר מר סימן לגסות הרוח עניות ועניות לבבל נחית מאי עניות עניות דתורה דכתיב (שה"ש ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה ואמר ר' יוחנן זו עילם שזכתה ללמוד ולא זכתה ללמד. מאי בבל א"ר יוחנן בלולה במקרא בלולה במשנה בלולה בתלמוד (איכה ג) במחשכים הושיבני כמתי עולם א"ר ירמיה זה תלמודא של בבל:

רבי חייא בר זרנוקי ור' שמעון בן יהוצדק הוו קאזלי לעבר שנה בעסיא פגע בהו ריש לקיש איטפל בהדייהו אמר איזיל איחזי היכי עבדי עובדא חזייה לההוא גברא דקא כריב אמר להן כהן וחריש אמרו לו יכול לומר אגיסטון אני בתוכו. תו חזייה לההוא גברא דהוה כסח בכרמי אמר להו כהן וזמר אמרו לו יכול לומר לעקל בית הבד אני צריך אמר להם הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות אמרו טרודא הוא דין כי מטו להתם סליקא לאיגרא שלפוה לדרגא מתותיה אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל בני אדם החשודין על השביעית כשרין לעבר שנה חדר אמר לא קשיא לי מידי דהוה

אשלשה רועי בקר ורבנן אחושבנייהו סמיך הדר אמר לא דמי התם הדור אימנו רבנן ועברוה לההוא שתא הכא קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין א"ר יוחנן דא אקא כי אתו לקמיה דר' יוחנן אמרו ליה קרי לן רועי בקר ולא א"ל מר ולא מידי אמר להו ואי קרי לכו רועי צאן מאי אמרי ליה:

מאי קשר רשעים שבנא הוה דריש בתליסר רבוותא חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים כתב שבנא פתקא שדא בגירא שבנא וסיעתו השלימו חזקיה וסיעתו לא השלימו שנאמר (תהלים יא) כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר הוה קא מסתפי חזקיה אמר דלמא חס ושלום נטייה דעתיה דקב"ה בתר רובא כיון דרובא מימסרי אינהו נמי מימסרי בא נביא ואמר לו (ישעיה ח) לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר כלומר קשר רשעים הוא וקשר רשעים אינו מן המנין הלך לחצוב לו קבר בקברי בית דוד בא נביא ואמר לו (שם כב) מה לך פה ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר אמר רב טלטולא דגברא קשה מדאתתא. (שם) ועטך עטה א"ר יוסי בר' חנינא מלמד שפרחה בו צרעת כתיב

however, he said: "It presents no difficulty to me, as they may be compared to the three keepers of cattle upon whose calculation the Rabbis once relied." Afterward, however, he said to himself: "But there is no similarity, for over there [concerning the three keepers of cattle] the Rabbis met afterward and did the intercalation, but here they themselves did it, and they are only a council of wicked men, and a measure passed in a council of wicked men does not hold." "That is the trouble, that thou callest them wicked," remarked R. Jochanan. When the above-mentioned Rabbis came to R. Jochanan, complaining that Resh Lakish called them keepers of cattle and the master did not say a thing to him," he answered: "Even if he would have called you shepherds, what could I do to him?"

To what does a council of wicked men refer? To the following: Shebna, would expound [in his college] with thirteen great men, and Hezekiah would expound with only eleven. When *Sancherib* came to attack Jerusalem, Shebna wrote a note and shot it with an arrow [into Sancherib's camp]. The note read: "Shebna and his party are willing to make peace, but Hezekiah and his party are not willing to make peace, as it is said (Ps. 11, 2) *For lo, the wicked bend their bow, they arrange their arrow upon the string.*" And Hezekiah feared, since, perhaps the inclination of the Holy One, praised be He! would be towards the majority, whose desire was to deliver themselves to the enemy, that he would also have to deliver himself to them. The prophet then came to him saying (Is. 8, 12) *Say ye not a conspiracy, concerning all whereof this people do say: A conspiracy;* i.e., they are only a council of wicked men, and [a measure passed in] a council of wicked men does not hold. He (Shebna) went and hewed out a cave for a grave for himself amongst the graves of King David's house, and this is why the prophet said to him(Ib. 22, 16, 17) *What hast thou here? and whom hast thou here, that thou hast hewn out for thyself here a sepulchre? . . . Behold, the Lord will hurl thee up and down with a man's throw.* Rab said: "From this is to be inferred that the sufferings of homelessness are harder for a man to bear than for a woman." R. Jose b. Chanina said: "From this we infer that Shebna was punished with leprosy, for it

is written here: *He will roll you up (A'ate) as a bundle,* and it is written [concerning a leper] (Lev. 13, 45) *And he shall cover (Ya'ate) himself up to the upper lip.* (Ib) *He will roll thee up as a bundle, and [toss thee] like a ball unto a country of ample space."* It was taught in a Baraitha: His (Shebna's) desire was to disgrace the house of his master, and therefore he himself was put to shame; for when he came out to Sancherib with his party, Gabriel shut the gate in the face of his party. And when Sancherib questioned him: "Where is thy party?" he answered: "They have rebelled and retracted." "Are you making sport of me!" Sancherib exclaimed, and they bored holes in his heels, tied them to the tails of their horses, and dragged his body over thorns.

(Ps. 11, 3) *For [if] the foundations be torn down, and what would the upright do?* R. Juda and R. Eina differ. According to one it means: "If Ezekiah and his party would have been destroyed, how could [the promise of the Lord] be fulfilled?" And according to the other: "If the Temple would have been destroyed by Sancherib, [in accordance with the advice of Shebna], what would have become of the wonderful miracles of the Lord?" And according to Ulla this refers to the thoughts of that wicked (Shebna): "If they would not have been destroyed, what would have become of the righteous Hezekiah?" The interpretation of the one who explains that the passage *for the foundation be torn down refers to Shebna's* thoughts, is readily understood, as it is said (I Sam. 21, 13) *And David laid up these words in his heart.* The interpretation of the one who explains the word *foundation* to mean the Temple, is also evident, as we are taught in a Mishnah that a stone was placed in the Temple from the time of the first prophets, with the name *Shethiha* (foundation). But he who explains the passage to mean Hezekiah and his party, where is it to be found that the word *foundation* refers to the righteous? From the following passage (I Sam. 2, 8) *For the pillars of the earth are the Lord's, and He hath set the world upon them.* [Pillars, are the righteous, on which He hath set, the foundation]. And if you wish I will say from the following (Is. 28, 29) *Wonderful is He in counsel, and excellent in His wise*

הכא ועמך עטה וכתיב התם (ויקרא יג) ועל שפם יעטה. (ישעיה כב) צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידים תנא הוא בקש לעשות גדולה לעצמו וקלון לבית אדוניו לפיכך נהפך כבודו לקלון כי הוה נפיק איהו אתא גבריאל אחדיה דשא באפיה משרייתיה (שם ע"ג) אמרו ליה משרייתך היכא א"ל מרדו ואהדרו בי אמרו ליה א"כ אחוכי קא מחייכת בן נקבוהו בעקביו ותלאוהו בזנבי סוסיהם והיו מגררין אותו על הקוצים ועל הברקנים:

(תהלים יא) כי השתות יהרסון צדיק מה פעל. רב יהודה ורב עינא חד אמר אלו חזקיה וסיעתו נהרסין צדיק מה פעל וחד אמר אלו בית המקדש יהרם צדיק מה פעל ועולא אמר אלו מחשבותיו של אותו רשע אינם נהרסות צדיק מה פעל בשלמא למ"ד אלו מחשבותיו של אותו רשע היינו דכתיב כי השתות יהרסון כמשמעו שנאמר (ש"א כא) וישם דוד את הדברים האלה אל לבו ולמ"ד ביהמ"ק נמי דתנן אבן היתה שם מימות נביאים הראשונים ושתיה היתה נקראת אלא למ"ד חזקיה וסיעתו היכא אשכחן צדיקי דאיקרו שתות דכתיב (שם ב) כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל ואבע"א מהכא (ישעיה כח) הפליא עצה הגדיל

deeds. R. Chanina said: Why is the Torah called *Tushiya?* Because the study of it weakens the strength of man. Others explain: Because it was given in silence because of Satan. Others, again, explain it that they are mere words, and yet the world is built upon them.[1]

(Ib. b) R. Juda said: "A shepherd of whom it is not heard that he leads his flock into strange pasture is nevertheless disqualified [to be a witness], but a collector of duty of whom it is not said that he takes more than he ought to, is qualified." The father of R. Zera was a collector of duty for thirteen years, and when the governor would come to that city when he would see a scholar he used to quote (Is. 26, 20) *"Go, my people, enter into thy chambers."* And also to the other people, when he saw them crowded in the streets, he used to say: "The governor will come in town, and presently he will slaughter the father for the son, and the son for the father." (i.e., he will exercise extortions), (Fol. 26) whereupon all used to hide themselves. And when the governor came, he used to say to him: "You see that there are very few people in this city. From whom, then, shall we collect so much duty?" When he departed, he said: "There are thirteen *maes* which are tied in the sheet of my bed; take and return them to so and so, as I took them from him for duty and did not use it."

Ulla said: "Trouble [about sustenance] affects the memory, even for the words of the Torah, and makes one forget what he studies, as it is said (Job 6, 12) *Who frustrateth the plans of the crafty, so that their hands cannot execute their well-devised counsel."* Rabba said: "If, however, he occupies himself with the Torah for the sake of Heaven, it will not affect him, as it is said (Prov. 19, 21) *There are many thoughts in a man's heart; but the counsel of the Lord alone will stand firm;* i.e., study which is for the sake of Heaven, no matter in what circumstances one is, remains forever."

(Fol. 27b) (Deut. 24, 16) *Fathers shall not be put to death for the children. . . . for his son's sin,* etc. For what purpose is this written? If only to teach us the meaning of it taken literally, we know this from the end of the verse—*for his own sin shall every man be put to death. It must there-*

1). *Tushiya,* has several meanings if slightly changed.

תושיה א"ר חנין למה נקרא שמה תושיה מפני שמתשת כחו של אדם דבר אחר תושיה שנתנה בחשאי מפני השטן דבר אחר תושיה דברים של תהו שהעולם משותת עליהם:

(שם ע"ב) אמר רב יהודה סתם רועה פסול סתם גבאי כשר אבות דר' זירא עבד גביותא תליסר שנין כי הוה אתא ריש נהרא למתא כי הוה חזי רבנן אמר להו (ישעיה כו) לך עמי בא בחדריך כי הוה חזי אינש דמתא אמר ריש נהרא אתא למתא והאידנא נכיס אבא לפום ברא וברא לפום אבא (דף כו) ומגנזו כולי עלמא כי אתי אמר ליה ממאן ניבעי כי ניחא נפשיה א"ל שקולי תריסר מעי דציירי לי בסדינאי והדרו ליה לפלניא דשקלתינהו מיניה ולא איצטריכו לי:

אמר עולא מחשבה מועלת אפילו לד"ת שנאמר (איוב ה) מפר מחשבות ערומים ולא תעשינה ידיהם תושיה. אמר רבה אם עסוקים לשמה אינה מועלת שנאמר (משלי יט) רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום עצה שיש בה דבר ה' היא תקום לעולם:

(דף כז ע"ב) לא יומתו אבות על בנים (דברים כד) מה ת"ל אם ללמד שלא יומתו אבות בעון בנים ובנים בעון אבות הרי כבר נאמר (שם) איש בחטאו יומתו אלא לא יומתו אבות על

בנים על עדות בנים ובנים לא יומתו על אבות בעדות אבות ובנים בעון אבות לא והכתיב (שמות לד) פוקד עון אבות על בנים התם כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם כדתניא (ויקרא כו) ואף בעונות אבותם אתם ימקו כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם אתה אומר כשאוחזין או אינו אלא כשאין אוחזין כשהוא אומר (דברים כד) איש בחטאו יומתו הרי כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם וכשאין אוחזין לא והכתיב (ויקרא כו) וכשלו איש באחיו איש בעון אחיו מלמד שכולם ערבים זה לזה התם שהיה בידם למחות ולא מיחו:

(דף כט) מאיימין על העדים היכי אמרינן להו א"ר יהודה הכי אמרינן להו (משלי כה) נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואבבא דאומנא לא חליף אלא אמר רבא אמרינן להו (שם) מפץ וחרב וחץ שנון איש עונה ברעהו עד שקר אמר רב אשי יכלי למימר שב שני הוה מותנא ואינשי בלא שני לא שכיב אלא אמר רב אשי אמר לי נתן בר מר זוטרא אמרי להו סהדי שקרא אאוגרייהו זילי דכתיב (מ"א כא) והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך:

תניא ר' נחמיה אומר כך היה מנהגן של

fore be interpreted, fathers should not die by the testimony of their children, and children shall not die by the testimony of their fathers. And children, you say, should not die by the sin of their fathers? Is there not a passage (Ex. 34, 7) *Visiting the iniquities of the fathers upon the children?* That passage refers to children who hold in their hands the deeds of their fathers, (follow their fathers' example), as we are taught (Lev. 26, 39) *And also through the iniquities of their fathers shall they pine away with them;* i.e., when they hold in their hands the deeds of their fathers. But perhaps this refers even to those who do not follow the example of their fathers? Since the passage reads (Deut. 24, 16) *For his own sin shall every man be put to death,* it includes even those who follow the deeds of their fathers. And when they do not follow the example of their fathers you say they cannot be punished? Indeed it is written (Lev. 26, 37) *And they shall stumble one over another.* Infer from this that all (Israel) are responsible for one another. That deals with a case when they had an opportunity to protest [against the evil] and they did not, [they are therefore responsible].

(Fol. 29) How were the witnesses frightened? R. Juda said: "Thus it was said to them" (Pr. 25, 14) *Like clouds and wind without rain, so is a man that vaunteth falsely of a gift.* Raba said: "This is no frightening, as they may think that according to the popular saying, Seven years of famine do not pass the gate of a man with a profession." "Therefore," said Raba, "it was said to them (Ib., ib. 18) *As a maul, and a sword, and a sharp arrow, so is a man who beareth false witness against his neighbor.*" R. Ashi, however, maintains that even this is not sufficient, as they may think, even in time of an *epidemic* one does not die before his time. Therefore said he: "I was told by Nathan b. Mar Zutra that it was said to them that false witnesses are disgraced even by their own employers, as it is written (I Kings 21, 13) *And there came in two men, sons of Belial, and seated themselves opposite to him, and testified against him, saying: Noboth has blasphemed God and the King.*"

(Fol. 30) It has been taught in a Baraitha: R. Nechemiah said: "Thus was the

custom of the pure-minded in Jerusalem. They let the parties enter, listened to their claims, and thereafter let the witnesses enter, listened to their testimony, and told all of them to go out, and then discussed the matter."

(Fol. 31) Our Rabbis were taught: "Whence do we know that one of the judges, when leaving court, must not say: 'I was in favor of the defendant, but my colleagues were against me, and I could not help it, for they were in the majority?' The passage, therefore reads (Lev. 19, 16) *Thou shalt not go up and down as a tale-bearer among thy people.* And another passage says (Prov. 11, 13) *He that walketh about as a tale-bearer revealeth secrets.*" There was a disciple concerning whom there was a rumor that after twenty-two years he disclosed a secret thing which was taught in the college. R. Ami drove him out of the college, and announced: "This man is a revealer of secrets."

CHAPTER FOUR.

(Fol. 32b) Our Rabbis were taught (Deut. 17, 20) *Justice, only justice, shalt thou pursue.* This means that one shall follow after celebrated judges, after R. Elazar at Luda and after Rabban Jochanan b. Zakkai at Brur Cheil. We are taught in a Baraitha: if one saw many lights in the city of Burni, it was understood that the ceremony of circumcission took place; and if one saw many lights in Brur Cheil, he undersotod that there was a wedding banquet in that city."[1]

We are taught in a Baraitha: *Justice, only Justice, shalt thou pursue;* i.e., you should always do your best to follow after the sages in assembly, as, for instance, after R. Elazar at Luda; after Rabban Jochanan b. Zakkai at Brur Cheil; after Joshua at Pekiein; after Rabban Gamaliel at Jamnia; after R. Akiba at B'nei B'rak; after R. Matia at Rome; after R. Chanina b. Tradion at Sichni; after R. Jose at Sephorius; after R. Juda b. Bathyra at N'zibin; after R. Joshua, in exile (at Pumpaditha); after Rabbi at Beth-Sh'arim; and [when the Temple was in existence], after the sages at their chamber in the Temple."

(Fol. 34) (Ps. 62) *Once hath God spoken, yet twice have I heard it;* i. e., one biblical

נקיי הדעת בירושלים מכניסין לבעלי דינין ושומעין דבריהם ומכניסין העדים ושומעין דבריהם ומוציאין אותם לחוץ ונושאין ונותנין בדבר:

(דף לא) ת"ר מנין לכשיצא שלא יאמר אני מזכה וחבירי מחייבין אבל מה אעשה שחבירי רבו עלי ת"ל (ויקרא יט) לא תלך רכיל בעמך ואומר (משלי יא) הולך רכיל מגלה סוד. ההוא תלמידא דנפיק עליה קלא דגלי מלתא דאיתמר בי מדרשא דרבי אמי בתר עשרין ותרתין שנין ואפקיה רבי אמי מבי מדרשא ואכריז עליה דין גלי רזיא הוא:

אחד דיני ממונות פרק רביעי

ת"ר (דברים יז) צדק צדק תרדוף הלך אחר ב"ד יפה אחר רבי אליעזר ללוד אחר ר' יוחנן בן זכאי לברור חיל. תנא קול ריחים בבורני שבוע הבן שבוע הבן שם. אור הנר בברור חיל משתה שם משתה שם.

ת"ר צדק צדק תרדוף הלך אחר חכמים לישיבה אחר ר' אליעזר ללוד אחר רבן יוחנן בן זכאי לברור חיל אחר רבי יהושע לפקיעין אחר רבן גמליאל ליבנה אחר ר' עקיבא לבני ברק אחר רבי מתיא לרומי אחר רבי חנינא בן תרדיון לסיכני אחר ר' יוסי לציפורי אחר ר' יהודה בן בתירה לנציבין אחר רבי יהושע לגולה אחר רבי לבית שערים אחר חכמים ללשכת הגזית:

(דף לד) (תהלים סב) אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי וגו' מקרא אחד יוצא לכמה טעמים

1). During the times of persecution these were the signs by which Jews were invited to celebrate their weddings and other ooccasions.

ואין טעם אחד יוצא מכמה מקראות דבי ר׳ ישמעאל תנא (ירמיה כג) וכפטיש יפוצץ סלע מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים:

(דף לז) (שה"ש ז) שררך אגן הסהר אל יחסר המזג וגו׳ שררך זו סנהדרין למה נקרא שמה שררך שהיא יושבת בטבורו של עולם אגן שהיא מגינה על כל העולם כלו הסהר שהיא דומה לסהר אל יחסר המזג שאם הוצרך אחד מהם לצאת רואים אם יש כ"ג כנגד סנהדרי קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא. (שם) בטנך ערמת חטים מה ערמת חטים הכל נהנין ממנה אף סנהדרין הכל נהנין מטעמיהן סוגה בשושנים שאפילו סוגה בשושנים לא יפרצו בהם פרצות והיינו דא"ל ההוא מינא לרב כהנא אמריתו נדה שרי ליחודי בהדי גברא אפשר אש בנעורת ואינה מהבהבת א"ל התורה העידה עלינו סוגה בשושנים שאפילו סוגה בשושנים לא יפרצו בהן פרצות ר"ל אמר מהכא (שה"ש ז) כפלח הרמון רקתך אפילו ריקנין שבך מלאים מצות כרמון רבי זירא אמר מהכא (בראשית כז) וירח את ריח בגדיו אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו דאפילו בוגדים שבהם יש בהם ריח. הנהו בריוני דהוין בשבבותיה דרבי זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו בתשובה והוו קפדי רבנן כי נח נפשיה דר׳ זירא אמרו עד האידנא הוה קטינא חריך שקי דהוה בעי עלן רחמי השתא מאן בעי עלן רחמי

expression may be used for many arguments, but one and the same argument must not be deduced from different biblical expressions. It was taught in the academy of R. Ishmael (Jer. 23, 29) *Like a hammer that breaketh the rock in pieces;* i.e., just as the hammer strikes the stone into multitudes of pieces, so also may a biblical passage be interpreted for many arguments.

(Fol. 37) (Songs 7, 3) *Thy navel is protected like a round goblet which lacketh not the mixed wine. Navel* refers to the Sanhedrin. And why were they called navel? Because they used to sit in the centre (navel)[2] of the world. *Is protected*—i.e., it protects the whole world. *Round goblet*—i.e., the Sanhedrin sat in a circle. *Which lacketh not the mixed wine*—i.e., if one wished to leave, it must be seen that there would remain twenty-three, corresponding to the number of the small Sanhedrin; then he was able to leave. But if there were less, he could not leave. *Thy body is like a heap of wheat fenced about with lilies;* i.e., just as from a heap of wheat all derive benefit, so all were pleased to hear the reasons given by the Sanhedrin in their discussions. *Fenced about with lilies*—i.e., even a fence of lilies was not broken by them to go out of it. This is what was said by a certain heretic to R. Cahana: "Your law permits a man to stay alone with his wife during the days of her menstruation. Is it possible that flax and fire should be together and should not burn?" And he answered: "The Torah has testified for us, *fenced about with lilies*—i.e., even a fence of lilies is sufficient for us—and it will never be broken." Resh Lakish said: "This is inferred from (Ib. 6, 7) *Like the half of the pomegranate is the upper part of thy cheek*—i.e., even thy lowest are full of meritorious acts—like the pomegranate." R. Zera said: "From (Gen. 27, 27) *And he smelled the smell of his garments,* etc. Do not read *b'gadav* (garments), but read *bogdav* (his transgressors)." There were insolent fellows in the neighborhood of R. Zera, who nevertheless associated with them and showed them respect, so that they should repent. The Rabbis, however, were not satisfied with this. When R. Zera died the insolent fellows said: "Hitherto there was the little man who prayed for us, but now who will do so?" Whereupon they re-

2). *See Tanchuma Vayikro* 18, 23, that Palestine is the centre of the world.

pented and became righteous.

MISHNAH: How were the witnesses awestruck in criminal cases? They were brought in and warned: Perhaps your testimony is based only on a supposition, or on hearsay, or on that of another witness, or you have had it from a trustworthy man; or perhaps you are not aware that finally we will investigate the matter by examination and cross examination. You may also be aware of the fact that there is no similarity between civil and criminal cases. In civil cases one may repay the money damage and he is atoned; but in criminal cases the blood of the person executed, and of his descendants to the end of all generations, clings to the instigator of his executions, for thus do we find in the case of Cain, who slew his brother, concerning whom it is said (Gen. 4, 10) *The voice of the blood of thy brother is crying unto me from the ground.* Blood is not mentioned in the singular, but in the plural (*bloods*), which means his blood and the blood of his descendants. According to others, the bloods of thy brother—i.e., his blood has scattered over all the trees and stones. Therefore the man was created singly, to teach that he who destroys one soul of a human being is considered by Scriptures as if he had destroyed the whole world, and he who saves one soul of Israel, Scripture considers it as if he had saved the whole world. And also in order to preserve peace among creatures, so that one should not say: "My grandfather was greater than yours;" and also that the heretic shall not say: "There are many creators in heaven." And also to proclaim the glory of the Holy One, praised be He! For a human being stamps many coins with one stamp, and all of them are alike; but the King of all the kings, the Holy One, praised be He! has stamped every man with the stamp of Adam the first, and nevertheless not one of them is like the other. Therefore every man may say: "The world was created for my sake, hence I must be upright, just," etc. Should the witness say: (Ib. b) "Why should we take so much trouble upon ourselves?" Behold it is written (Lev. 5, 1) *And he is a witness, since he hath seen or knoweth something; if he do not tell it, then he should bear his iniquity.* And should you say: "Why should we testify to the disadvantage of that man's blood?" Behold, it has been

הרהרו בלבייהו ועבדו תשובה:

משנה. כיצד מאיימין את העדים על עדי נפשות היו מכניסים אותם ומאיימין עליהם שמא תאמרו מאומד ומשמועה עד מפי עד ומפי אדם נאמן שמא אי אתם יודעים שסופנו לבדוק אתכם בדרישה ובחקירה הוו יודעין שלא כדיני ממונות דיני נפשות דיני ממונות אדם נותן ממון ומתכפר לו דיני נפשות דמו ודם זרעותיו תלויין בו עד סוף העולם שכן מצינו בקין שהרג את אחיו שנאמר (בראשית ד) קול דמי אחיך צועקים אינו אומר דם אחיך אלא דמי אחיך דמו ודם זרעותיו ד"א דמי אחיך שהיה מושלך דמו על העצים ועל האבנים לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאלו איבד עולם מלא וכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאילו קיים עולם מלא ומפני שלום הבריות שלא יאמר אדם לחבירו אבא גדול מאביך ושלא יהיו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ולהגיד גדולתו של הקב"ה שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד כולן דומין זה לזה ומלך מלכי המלכים הקב"ה טבע כל אחד ואחד בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהם דומה לחבירו לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם ושמא תאמרו (לח ע"ב) מה לנו ולצרה זו והלא כבר נאמר (ויקרא ה) והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד וגו' ושמא תאמרו מה לנו לחוב

said (Prov. 11, 10) *When the wicked perish, there is joyful shouting.*

GEMARA: Our Rabbis were taught: What is the meaning of a supposition? The court says to them: "Perhaps you saw that one ran after his companion to a ruined [house] and you ran after them, and found in the hand of one a sword from which the blood dripped, and you saw the slain struggle? If [you saw] this, you saw nothing [as long as the slain was not killed in your presence]."

There is a Baraitha: Simon b. Shethach said: "May I see the consolation of our people as I did see one who ran after his companion to a ruin. And I ran after him, and saw a sword in his hand from which blood dripped, and the slain was struggling, and I said to him: 'You wicked one, who has slain this man—I or you? But what can I do that your blood is not legally in my hands, for the Torah says (Deut. 17, 6) *Upon the evidence of two . . . be put to death.* But he who knows the thoughts of man shall take revenge on this man who has slain his companion.'" It was said that they did not leave that spot until a snake came and bit the guilty one, and he died.

But was this man liable to be killed by a snake? Did not R. Joseph say, and so also it was taught at the college of Hezekiah: Since the Temple was destroyed, although the court of the Sanhedrin has ceased, nevertheless, the punishment of the four kinds of death prescribed in the Scriptures did not cease. How can you say that it has not ceased, when we see that they are indeed abolished? We must therefore say that it refers to the Divine judgment, which takes the place of the form of capital punishment, has not ceased; for he who is liable to be stoned finds his death by falling down from a roof or by being trodden down by a wild beast, which equals stoning; he who is liable to be burned finds likewise his death by fire or by the bite of a snake; he who is liable to be slain by the sword falls either into the hands of the government, [where he is slain], or [he meets his death] by murderers; and he who ought to be hung finds his death either by drowning in the river, or by diphtheria. [Hence a murderer is not liable to the bite of a snake]. This man was liable to be burned for another crime; and the master said elsewhere that he who is guilty

בדמו של זה והלא כבר נאמר באבוד רשעים רנה:

גמרא. ת"ר כיצד מאומד אומר להם שמא כך ראיתם שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתם אחריו ומצאתם סייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר אם כך ראיתם לא ראיתם כלום:

תניא אמר שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חבירו לחורבה ורצתי אחריו וראיתי סייף בידו ודמו מטפטף והרוג מפרפר ואמרתי לו רשע מי הרג לזה או אני או אתה אבל מה אעשה שאין דמך מסור בידי שהרי אמרה תורה (דברים יז) על פי שנים עדים יומת המת היודע מחשבות יפרע מאותו האיש שהרג את חבירו אמרו לא זזו משם עד שבא נחש והכישו ומת:

והאי בר נחש הוא והאמר רב יוסף וכן תני דבי חזקיה מיום שחרב בית המקדש אע"פ שבטלה סנהדרין ד' מיתות לא בטלו והא בטלו אלא דין ד' מיתות לא בטלו מי שנתחייב סקילה או נופל מן הגג או חיה דורסתו מי שנתחייב שרפה או נופל בדליקה או נחש מכישו מי שנתחייב הריגה או נמסר למלכות או לסטים באים עליו מי שנתחייב חנק או טובע בנהר או מת בסרונכי אמרי ההוא חטא אחריתי הוה ביה דאמר מר מי שנתחייב שתי

of two crimes should suffer the severer penalty.

"You shall be aware," etc., R. Juda b. Chiya said: "Infer [from the verse cited in the Mishnah] that Cain made wounds and bruises on the body of his brother Abel, as he did not know by what member the soul departed until he reached his neck." R. Juda said again in the name of R. Chiya: "From the very day when the earth opened its mouth to receive the blood of Abel, it has not again opened, as it is said (Is. 24, 16) *From the edge of the earth,* etc. Hence it reads from the edge, but not from the mouth. Hezekiah, his brother, however, raised the following objection (Num. 26, 32) *And the earth opened her mouth,* etc. And he answered: "It opened for a bad cause, but not for a good cause." R. Juda said again in the name of R. Chiya: "Exile atones for every thing, for it is said (Ib. (Gen. 6, 14) *And I shall be a fugitive and a vagabond on the earth,* and at last it is written: *And he dwelt in the land of Nod* (only a vagabond)."

R. Juda said: "*Exile atones for three things,* as it is said (Jer. 21, 9) *He that remaineth in this city shall die by the sword, or by the famine, or by the pestilence; but he that goeth out and runneht away to the Chaldeans that besiege you, shall remain alive, and his life shall be unto him as a booty.*" R. Jochanan, however, said: "Exile atones for every thing, for it is said (Ib. 22, 30) *Thus hath said the Lord, write ye down this man as childless, as a man that shall not prosper in his days; for no man of his seeds shall succeed to sit upon the throne of David, and to rule any more in Judah.* And after he was exiled it is written (I Chr. 3, 17) *And the sons of Yechanyah: Assir, Shealthiel his son.* And there is a tradition that Assir and Shealthiel is the same person; he was called Assir, because his mother became pregnant when she was imprisoned; Shealthiel because he was planted by God not in the ordinary way of those that are planted [in prison]. In another way the name, Shealthiel, may be explained, concerning whom the Almighty asked an absolution upon the vow;[3] who was planted in Babel. What was his real name—Nehemiah b. Cha'chalia.

Juda and Hezekiah, the sons of R. Chiya,

3). Because his father was born impotent.

מיתות ב"ד נידון בחמורה:

פיסקא. הוו יודעין וכו'. אמר רב יהודה בריה דר' חייא מלמד שעשה קין בהבל אחיו חבורות חבורות פציעות פציעות שלא היה יודע מהיכן נשמה יוצאת עד שהגיע לצוארו. וא"ר יהודה בריה דרבי חייא מיום שפתחה הארץ את פיה וקבלתו לדמו של הבל שוב לא פתחה שנאמר (ישעיה כד) מכנף הארץ זמירות שמענו צבי לצדיק מכנף הארץ ולא מפי הארץ איתיביה חזקיה אחיו (במדבר טז) ותפתח הארץ את פיה א"ל לרעה פתחה לטובה לא פתחה ואמר רב יהודה בריה דרבי חייא גלות מכפרת מחצה עון מעיקרא כתיב (בראשית ד) והייתי נע ונד ולבסוף כתיב וישב בארץ נוד:

אמר רב יהודה גלות מכפרת ג' דברים שנאמר (ירמיה כא) כה אמר ה' היושב בעיר הזאת ימות בחרב וברעב ובדבר והיוצא אל הכשדים והיתה לו נפשו לשלל וחי. ר' יוחנן אמר גלות מכפרת על הכל שנאמר (שם כב) כה אמר ה' כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו כי לא יצלח מזרעו איש יושב על כסא דוד ומושל עוד ביהודה ובתר דגלה כתיב (דהי"א ג) ובני יכניה אסיר בנו שאלתיאל בנו. אסיר שעיברתו אמו בבית האסורים שאלתיאל ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין דבר אחר שאלתיאל שנשאל על אלתו אל. זרובבל שנזרע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה שמו:

יהודה וחזקיה בני ר' חייא הוו יתבי

were sitting at a banquet before Rabbi [the Nassi] and did not utter a word. The Rabbis remarked: "Let the wine get the better of the youngsters (let them become a little merry), so that they shall say something." As soon as they were filled with wine they began saying: "Ben David will not come until there will be an end to the two families (dynasties), that of the Babylonian Exilarchs and that of the Princes of Palestine, as it is said (Is. 8, 14) *And he will be for a sanctuary; but also for a stone of stumbling, and for a rock to fall over unto the two houses of Israel.*" Whereupon Rabbi exclaimed: "Children! you are throwing thorns in my eyes!" "Rabbi," remarked they "*Yayin* (wine) amounts numerically to seventy, and the word *Sod* (secret) amounts to seventy, hence as soon as wine enters the secret goes out." R. Chisda lectured: "What is the meaning of the passage (Dan. 9, 14) *Therefore was the Lord hurried to bring the evil, and He brought it upon us; for the Lord our God is righteous;* i.e., is it because the Lord our God is righteous that He hurried to bring upon us the evil? No, this means, the Holy One, praised be He! did charity with Israel in that He caused the exile of Zedekiah to come while those of the exiled of Yechanyah were still alive; as it is said concerning Yechanyah (II Kings 24, 16) *And the craftsmen and the locksmiths a thousand;* i.e., *Cheresh* means if they opened a question all became deaf, and *Massger* (locker) if they closed the argument of a thing none could reopen it." And how many were they? A thousand. Ulla said: "The charity consists in that the Holy One, praised be He! made the exile earlier by two years indicated through the *word V'noshantem.*"[4] R. Acha b. Jacob said: "Infer from this that 'quick' means eight hundred and fifty-two years to the Omnipotent."

Our Rabbis were taught: Adam the First was created singly. Why? So that *Minim* (disbelievers) should not say there were many creators in heaven. Another reason is because of the righteous and the wicked, that the righteous should not say: "We are the descendants of a righteous man;" and the wicked should not say: "We are the descend-

בסעודתא קמיה דרבי ולא הוו קאמרי ולא מידי אמרי להו אגברו חמרא אדרדקי כי היכי דלימרו מלתא כיון דאיבסום פתחו ואמרו אין בן דוד בא עד שיכלו שתי בתי אבות מישראל אלו הן ראש גולה שבבבל ונשיא שבא"י שנאמר (ישעיה ח) והיה למקדש ולאבן נגף ולצור מכשול לשני בתי ישראל אמר להם בני קוצים אתם מטילים בעיני א"ל ר' חייא רבי אל ירע בעיניך יין ניתן בשבעים אותיות וסוד ניתן בשבעים אותיות נכנס יין יצא סוד אמר רב חסדא אמר מר עוקבא ואמרי לה אמר רב חסדא דרש מרי בר מר מ"ד (דניאל ט) וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו כי צדיק ה' אלהינו משום דצדיק ה' וישקוד ה' על הרעה ויביאה עלינו אלא צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שהקדים גלות צדקיה ועוד גלות יכניה קיימת דכתיב בגלות יכניה (מ"ב כד) החרש והמסגר אלף חרש כיון שפותחין הכל נעשו כחרשין מסגר כיון שסוגרין בהלכה שוב אין פותחין וכמה היו אלף עולא אמר שהקדים שתי שנים לונושנתם אמר רב אחא בר יעקב ש"מ מהרה דמרי עלמא תמני מאה וחמשין ותרתין הוו:

ת"ר אדם יחידי נברא מפני מה שלא יהיו המינים אומרים הרבה רשויות בשמים ד"א מפני הצדיקים ומפני הרשעים שלא יהיו צדיקים אומרים אנו בני צדיק ורשעים אומרים

---

4). This word is used in Deut. 4, 25, meaning *And ye shall remain long;* its numerical value aggregates 852. The verse thus refers to 852 years which Israel will dwell in Palestine with the Temple, the actual years, however, were with two less.

אנו בני רשע דבר אחר מפני המשפחות שלא יהיו משפחות מתגרות זו בזו ומה עכשיו שנברא יחידי מתגרות אם נבראו שנים עאכ"ו ד"א מפני הגזלנים ומפני החמסנים ומה עכשיו שנברא יחידי גוזלים וחומסים אם נבראו שנים עאכ"ו:

ולהגיד גדולתו של מלך מלכי המלכים הקב"ה שאדם טובע כמה מטבעות בחותם אחד וכולן דומין זה לזה אבל הקב"ה טובע כל אדם בחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהם דומה לחברו שנאמר (איוב לח) תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש ומפני מה אין פרצופין דומין זה לזה שלא יראה אדם דירה נאה ואשה נאה ויאמר שלי הוא שנאמר (שם) וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר. תניא היה ר' מאיר אומר בשלשה דברים אדם משתנה מחברו בקול במראה ובדעת. בקול ובמראה משום ערוה. ובדעת מפני הגזלנים והחמסנים:

ת"ר אדם נברא בערב שבת ומפני מה שלא יהו מינים אומרים שותף היה לו להקב"ה במעשה בראשית. ד"א שאם תזוח דעתו עליו אומרים לו יתוש קדמך במעשה בראשית ד"א כדי שיכנס למצוה מיד ד"א כדי שיכנס לסעודה מיד משל למלך בשר ודם שבנה פלטרין ושכללן והתקין סעודה ואח"כ הכניס אורחים שנאמר (משלי ט) חכמות בנתה וגו' טבחה טבחה וגו'

ants of a wicked man [hence we are not to be blamed]." There is another reason: Because of families, that they should not quarrel, saying: Our parents were better than yours. As we see that when only one man was created there are quarrels of rank, how much the more if many original Adams had been created! Still another reason is: Because of robbers and extortioners. Since, now, when he was created singly, there are robbers and extortioners, how much the more would there be robbers and burglars if they were of different parents!

To show the glory of the Most Supreme King, the Holy One, praised be He! A human being stamps many coins and all are alike, but the Holy One, praised be He! has stamped every man with the stamp of Adam the First, and nevertheless not one is like his neighbor, as it is said (Job 38, 14) *She is changed as the sealing clay; and all things stand as though newly clad.* And why are not the faces of men alike? Because one might see a nice dwelling or a handsome woman, and say: It is mine, as it is said (Ib. 15) *And from the wicked is their light withdrawn, and the high-raised arm is broken.* We are taught in a Baraitha: R. Maier used to say: "In three things man differs from his neighbor—in voice, in face, and in mind: in voice and in face, because of adultery; and in mind, because of robbers and extorters."

Our Rabbis were taught: Adam was created on the eve of Sabbath, and why? In order that the *Minim* shall not say that he (Adam) was a partner to the Lord, in the creation of the world. Another explanation is, if he becomes overbearing, it may be said to him: "The mosquito has been created before thee." Still another explanation is that he should enter immediately [after being created] into a meritorious act [the Sabbath]. According to others that he shall partake of the Sabbath meal immediately. This may be likened unto a frail king who built a palace. After he finished it, he prepared a banquet and then he invited the guests, as it is said (Prov. 9, 1-4) *Wisdom hath built her house; she hath hewn out her seven pillars. She hath killed her cattle; she hath mingled her wine; she hath set in order her table. She hath sent forth her maidens; she invited [her guests] upon the top of the highest places of the town. Wis-*

dom hath built her house. This refers to the nature of the Holy One, praised be He! who has created the whole world with wisdom. *Seven pillars,* refers to the seven days of the creation. *Killed her cattle,* etc., refers to the seas, the rivers, and all what was necessary for the world. *She hath set in order her table,* refers to the trees and grass. *She sent forth her maidens,* refers to Adam and Eve. *Upon the top of the highest places*: Rabba b. b. Chana propounded a contradiction: It is written *On the top of the height,* and it is also written (Ib. 14) *On the chair in the high places,* i.e., first they were placed on the top, and thereafter on a chair, (Ib. 9, 16) *Who is thoughtless, let him turn in hither, and as for him who lacks understanding.* The Holy One, praised be He! said: "Who made a fool of Adam the First? The woman who told him, etc., as it is written (Ib. 6, 32) *Who so committed adultery with a woman lacketh sense.*" R. Maier used to say: "The dust of which Adam was made was collected from all parts of the world, as it is said (Ps. 139, 16) *My undeveloped substance did thy eyes see;* and it is written, (Zech. 4, 10) *They are the eyes of the Lord, that run to and fro through the whole earth.*"

R. Oshia said in the name of Rab (Fol. 60b) "The [earth for the] body of Adam was taken from Babylon, [for] his head from Palestine, and [for] all other members, from all other countries;" and [the earth for] his rump, R. Jochanan said: "It was taken from Akra of Agma." R. Acha b. Chanina said: "A day consisted of twelve hours. The first hour the earth for his body was gathered; the second hour it became an unformed body, and in the third his limbs were shaped; in the fourth the soul entered the body, in the fifth he arose on his feet, in the sixth he named all the beasts and animals, in the seventh Eve was brought to him, in the eighth there went to bed two persons, and four persons came out of it; in the ninth he was commanded not to eat of the tree, in the tenth he sinned, in the eleventh he was tried, and in the twelfth he was driven out of the Garden of Eden, as it is said (Ps. 49, 13) *And Adam though in his splendor endureth not.*"

R. Juda said in the name of Rab: "At the time the Holy One, praised be He! was about to create man, He created a division

שלחה נערותיה תקרא וגו׳ חכמות בנתה זו מדתו של הקב״ה שברא את כל העולם כולו בחכמה. חצבה עמודיה שבעה אלו שבעת ימי בראשית. טבחה טבחה מסכה יינה אלו ימים ונהרות וכל צרכי עולם. אף ערכה שלחנה אלו אילנות ודשאים. שלחה נערותיה תקרא זה אדם וחוה. על גפי מרומי קרת רבה בר בר חנה רמי כתיב על גפי וכתיב על כסא בתחלה על גפי ולבסוף על כסא. מי פתי יסור הנה חסר לב אמר הקב״ה מי פתאו לזה אשה אמרה לו דכתיב (משלי ו) נואף אשה חסר לב. תניא היה רבי מאיר אומר אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו שנאמר (תהלים קלט) גלמי ראו עיניך וכתיב (זכריה ד) עיני ה׳ המה משוטטים בכל הארץ:

אמר רב אושעיא משמיה דרב אדם הראשון (דף ס ע״ב) גופו מבבל וראשו מארץ ישראל ואיבריו משאר ארצות עגבותיו א״ר יוחנן מאקרא דאגמא. א״ר אחא בר׳ חנינא שתים עשרה שעות הוי היום שעה ראשונה הוצבר עפרו שניה נעשה גולם שלישית נמתחו איבריו רביעית נזרקה בו נשמה חמישית עמד על רגליו ששית קרא שמות שביעית נזדווגה לו חוה שמינית עלו למטה שנים וירדו ארבעה תשיעית נצטוה שלא לאכול מן האילן עשירית סרח י״א נידון י״ב נטרד והלך לו שנאמר (תהלים מט) אדם ביקר בל ילין:

אמר רב יהודה אמר רב בשעה שבקש הקב״ה לבראות את האדם ברא כת אחת של

of ministering angels, and said to them: 'Would ye advise Me to create man?' And they said to Him: 'Sovereign of the Universe! what will be his functions?' And He related before them such and such. They then said before Him: (quoting Ps. 7, 5) *'Sovereign of the Universe, what is a mortal, that Thou rememberest him, and the son of man, that Thou thinkest of him?'* He then put His little finger among them and they were all burnt. And the same was with the second division. The third one, however, said before Him: 'Sovereign of the Universe! the first angels who protested, what did they accomplish? The whole world is Thine, and all that it pleases Thee Thou mayest do.' Thereafter at the flood and the generation of dispersion whose deeds were criminal, the same ministering angels said before Him: 'Sovereign of the Universe, were not the first angels right in their protest?' And He answered: (quoting Is. 46, 4) *'And even unto old age I am the same, and even unto the time of hoary hairs will I hear.'* "

R. Jochanan said: "Every place where the *Minim* gave their wrong interpretation, the answer of annulling it is to be found in the same place—i.e., they claim from (Gen. 1, 26) *Let us make man.* [Hence it is in the plural]; however, in (Ib. 27) *it reads: And God created in His image* (singular) (Ib. 9, 7) *Let us go down* [plural).] However, (Ib., ib. 5) *And the Lord came down* [singular]. (Deut. 4, 7) *For what great natoin is there that hath gods so nigh unto it?* However it reads further on, as is the Lord our God every time we call upon Him. (II Sam. 7, 23) *Whom God went?* [plural]. *However,* (Dan. 7, 9) *I was looking down until chairs were set down, and the Ancient of days seated Himself* [singular]. But why are all the above-mentioned written in the plural? This is in accordance with R. Jochanan; for R. Jochanan said: "The Holy One, praised be He! does not do anything until he consults the heavenly household, as it is said (Ib. 4, 14) *Through the resolve of the angels is this decree, and by the order of the holy ones is this decision.* However, this answer is for all the plurals mentioned, except the last one, the chairs. Why are they in plural? One for Him and one for David, as we are taught in a Baraitha: One for Him and one for David, so said R.

מלאכי השרת אמר להם רצונכם (בראשית א) נעשה אדם בצלמנו אמרו לפניו רבש"ע מה מעשיו אמר להם כך וכך מעשיו אמרו לפניו רבש"ע (תהלים ח) מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו הושיט אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם וכן כת שניה כת שלישית אמרה לפניו רבש"ע ראשונים שאמרו לפניך מה הועילו כל העולם כולו שלך הוא כל מה שאתה רוצה לעשות בעולמך עשה כיון שהגיע לדור המבול ואנשי דור הפלגה שמעשיהם מקולקלים אמרו לפניו רבש"ע לא יפה אמרו הראשונים לפניך אמר להם (ישעיה מו) ועד זקנה אני הוא ועד שיבה אני אסבול:

אמר ר׳ יוחנן כל מקום שפקרו הצדוקים תשובתן בצדן (בראשית א) נעשה אדם בצלמנו וגו׳ (שם) ויברא אלהים את האדם בצלמו. (שם יא) הבא נרדה ונבלה שם שפתם (שם) וירד ה׳ לראות את העיר ואת המגדל. (שם לה) כי שם נגלו אליו האלהים (שם) לאל העונה אותי ביום צרתי. (דברים ד) כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה׳ אלהינו בכל קראנו אליו. (ש"ב ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ אשר הלכו לו אלהים לפדות לו לעם. (דניאל ז) עד די כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב הנך למה לי כדרבי יוחנן דא"ר יוחנן אין הקב"ה עושה דבר אלא א"כ נמלך בפמליא של מעלה שנאמר (שם ד) בגזרת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאלתא התינח כולהו עד די כרסון רמיו מאי איכא למימר אחד לו ואחד לדוד דתניא אחד

Akiba. R. Elazar b. Azaryah then said to him: "Akiba, how do you dare to make the *Shechina* so common? It means one chair for Divine judgment and one for Divine righteousness." Did R. Akiba accept R. Elazar's answer, or did he not? Come and listen: from the following Baraitha: R. Elazar b. Azaryah said to him: "Akiba, what hast thou to do with *Aggada?* Give thy attention to *Negaim* and *Ohaloth*. One is a chair and one a footstoll, the chair to sit upon and the footstoll to put the feet upon." R. Nachman said: "He who knows how to give a right answer to the *Minim* like R. Aidith may discuss with them, but he who is not able to do so, it is better for him not to discuss with them at all." There was a *Min* who said to R. Aidith: "It is written (Ex. 24, 1) *Come up unto the Lord.* It ought to be, Come up to Me. [And when God said to him: Come up to the Lord, there must be one lord more]." And he answered: "That is the angel Mattatron, who bears the name of his master, as it is written (Ib., ib. 21) Because My name is in him." "If so," rejoined the *Min,* "let us worship him." It reads (Ib., ib.) *Al tamer bee* (Do not exchange Me). Hence Thou shalt not exchange him for Me." The *Min* said again: "But does it not read *he will not pardon your transgression?"* And Aidith answered: "Believe me, that even as a guide we refused to accept him, as it is written (Ib. 33, 15) *If thy presence go not [with us], carry us not up from here."* A *Min* asked R. Ishmael b. R. Jose: It reads (Gen. 19, 24) *And the Lord rained upon Sodom and Gomorrah brimstone and fire. From the Lord,* etc. *From the Lord!* It ought to be from Him [hence there was one more Lord]? And a certain washer said to R. Ishmael: "Let me answer him. It reads (Gen. 4, 23) *And Lemech said unto his wives, Adah and Zellah, Hear my voice, ye wives of Lemech,* etc. *Wives of Lemech!* My wives, it ought to be. You must then say that so is it customary in the language of the verse, the same is the case here." And to the question of R. Ishmael to the washer: "Whence do you know this?" he answered: "From the lectures of R. Maier. As R. Jochanan used to say that R. Maier's lectures consisted always of one part *Halacha,* of another part *Aggada,* and the rest of parables." R. Jochanan said further: "R. Maier had three

לו ואחד לדוד דברי רבי עקיבא אמר לו ר׳ יוסי עקיבא עד מתי אתה עושה שכינה חול אלא אחד לדין ואחד לצדקה. קבלה מיניה או לא קבלה מיניה ת״ש דתניא אחד לדין ואחד לצדקה דברי ר׳ עקיבא אמר ר׳ אלעזר בן עזריה עקיבא מה לך אצל הגדה כלך לך אצל נגעים ואהלות אלא אחד לכסא ואחד לשרפרף כסא לישב עליו ושרפרף להדום רגליו. א״ר נחמן האי מאן דידע לאהדורי למיני כרב אידית ליהדר ואי לא לא ליהדר. אמר ההוא מינא לרב אידית כתיב (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה׳ עלה אלי מיבעי ליה א״ל זה מטטרון ששמו כשם רבו דכתיב (שם כג) כי שמי בקרבו אי הכי נפלחו ליה כתיב (שם) אל תמר בו אל תמירני בו אם כן לא ישא לפשעכם למה לי א״ל הימנותא בידן דאפילו בפרוונקא נמי לא קבילנוה דכתיב (שם לג) ויאמר אליו אם אין פניך הולכים וגו׳. א״ל ההוא מינא לר׳ ישמעאל בר׳ יוסי כתיב (בראשית יט) וה׳ המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה׳ מאתו מיבעי ליה א״ל ההוא כובס שבקיה אנא מהדרנא ליה דכתיב (שם ד) ויאמר למך לנשיו עדה וצלה שמען קולי נשי למך נשיו מיבעי ליה אלא משתעי קרא הכי ה״נ משתעי קרא הכי א״ל מנא לך הא מפרקיה דר׳ מאיר שמיע לי דא״ר יוחנן כי הוה דריש ר׳ מאיר בפרקיה הוה דריש תלתא שמעתא תלתא אגדתא תלתא מתלי. וא״ר יוחנן ג׳ מאות משלי שועלים היו לו לרבי

מאיר ואנו אין לנו אלא ג׳. (דף לט) (יחזקאל יח) אבות אכלו בוסר ושני בנים תקהינה (ויקרא יט) מאזני צדק אבני צדק (משלי יא) צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו:

א"ל קיסר לרבן גמליאל אלהיכם גנב הוא דכתיב (בראשית ב) ויפל ה׳ אלהים תרדמה על האדם ויישן אמרה ליה ברתיה שבקיה דאנא מהדרנא ליה אמרה ליה תנו לי דוכוס אחד אמר לה למה ליך אמרה ליה לסטים באו עלינו הלילה ונטלו ממנו קיתון של כסף והניחו לנו קיתון של זהב אמר לה הלואי שיבא עלינו בכל יום ולא יפה היה לו לאדם הראשון שנטלו ממנו צלע אחת ונתנו לו שפחה לשמשו אמר לה הכי קאמינא לישקליה בהדיא אמרה ליה אייתי לי אומצא דבשרא אייתי לה אותבה תותי בחשא אפיקתה אמרה ליה אכול מהאי אמר לה מאיסא לי אמרה ליה אדם הראשון נמי אי הוה שקילא בהדיא הוה מאיסא ליה.

א"ל קיסר לרבן גמליאל ידענא אלהייכו מאי קא עביד והיכן יתיב איתנגיד ואיתנח א"ל מאי האי אמר בן אחד יש לי בכרכי הים ויש לי געגועין עליו בעינא דמחוית ליה ניהלי א"ל מי ידענא היכא ניהו א"ל דאיכא בארעא לא ידעת דאיכא בשמיא ידעת. א"ל קיסר לר"ג כתיב (תהלים קמז) מונה מספר לכוכבים מאי רבותיה אנא מצינא למימני כוכבים אייתי חבושי שדינהו בארבילא וקא מהדר להו א"ל אוקמינהו א"ל רקיעא נמי הכי הדרא א"ד הכי

hundred fox parables, but we have only three. (Fol. 39) (Ezek. 18, 2) *The fathers have eaten sour grapes, and the teeth of the children have become blunt;* (Lev. 19, 36) *Just balances, just weighs,* and (Prov. 11, 8) *The righteous is delivered out of distress, and the wicked cometh in his stead.*

The Caesar said to Rabban Gamaliel: "Your God is a thief, as it is written (Gen. 2, 21) *And the Lord God caused a deep sleep . . . and he slept; and he took one of his ribs.*" "Let me answer him," said Rabban Gamaliel's daughter to him. And she said to him: "Would you give me a *duces* to assist me?" "Why?" asked the Caesar. "Because," said she, "we were visited by thieves last night who stole from us a silver pitcher; however, they left a golden one instead?" And he said to her: "I would like that such thieves would come to me every day." Then said she: "Was it not better for Adam that one bone was taken from him, and in its stead a woman was given to him who shall serve him?" The Caesar said: "I mean, why could He not have taken it from Adam when he was awake?" She then asked him to order a piece of meat, and it was given to her. She placed it under the grate in the ashes and when roasted she took it out and offered it to him to eat. "It is repulsive to me," he remarked. Whereupon she said: "Eve would also have been repulsive to Adam should he have seen how she was formed."

The same Caesar said to Rabban Gamaliel: "I am aware of what your God is doing, and where He seateth now." R. Gamaliel sighed deeply. And to the question: "Why are you sighing?" he said: "I have a son in one of the sea-towns and I am anxious concerning him. Can you inform me of his whereabouts." "Whence shall I know this?" replied he. Whereupon Rabban Gamaliel said: "If you do not know what is in this world, how can you claim to know what is in heaven!" At another time the Caesar said to Rabban Gamaliel: "It is written (Ps. 147, 4) *Who counted the number of the stars,* etc. What prerogative is this? I also can do this." R. Gamaliel took grain, put it in a sieve, and while straining them told him to count the grain. And he replied: "Let the sieve stand, and I will count it." R. Gamaliel said then to him: "The stars are always moving." According to others, the

Caesar asked Rabban Gamaliel to count the stars, and R. Gamaliel answered him: "Can you tell me how many teeth are in your mouth?" He put his hand in his mouth and began to count them. When R. Gamaliel remarked: "If you are not aware of the number of teeth in your mouth, how can you claim to know what there is in heaven!"

The Caesar said to Rabban Gamaliel: "He who created the mountains has not created the wind, and He who created the wind did not create the mountain, for it is written (Amos 4, 13) *He that formed the mountains and created the wind.*" And he answered: "If so, then concerning a man, of whom it reads (Gen. 1, 27) *And God created,* and (Ib. 2, 7) *And the Lord God formed,* should also mean that he who has formed has not created, and vice versa. There is in the human body one span square, in which two holes are to be found—[one in the nose and one in the ear]. Will you then say that he who created one of them did not create the other, for it is said (Ps. 94, 9) *He that hath planted the ear, shall He not hear? Or he that hath formed the eye, shall He not see?*" And the *Min* said: "Yea, I am of this opinion." "How is it," rejoined Gamaliel, "that when death comes, are then both creators agreed, [to kill their creation together]?" A magician said to Rabban Gamaliel: "Thy upper half belongs to Ormuzd, thy lower half to Ahriman." "If this be so," answered he, "why does Ahriman allow Ormuzd to let the water pass through his dominion, to the ground?"

The Caesar said R. Tanchum: "Let us unite and be a people of one and the same creed." And he answered: "Very well; but we who are circumcised cannot be like your people. However, ye are able to be like us if ye will circumsize yourself." And the Caesar answered: "Your answer is right. However, it is a rule that he who conquers the king must be thrown in the vivarium to be devoured by the beasts." He was thrown into the vivarium and was not harmed. "Do you know why they did not devour him?" remarked a *Min* to the Caesar, "because they were not hungry." They then threw [the *Min*] in the vivarium and he was devoured. The Caesar said to Rabban Gamaliel: "You say that among every ten Israelites the *Shechina* is found. How many *Shechinas* have you then?" Rabban Gamaliel then

א"ל קיסר מני לי כוכבי א"ל ר"ג אימא לי ככיך ושיניך כמה הוו שדא ידה לפומיה וקא מני להו א"ל דאיכא בפומך לא ידעת דאיכא ברקיעא ידעת:

א"ל קיסר לרבן גמליאל מי שברא הרים לא ברא רוח ומי שברא רוח לא ברא הרים שנאמר (עמוס ד) יוצר הרים ובורא רוח אלא מעתה גבי אדם דכתיב (בראשית ב) ויברא וייצר ה"נ מי שברא זה לא ברא זה טפח על טפח יש בו באדם ושני נקבים יש בו מי שברא זה לא ברא זה שנאמר (תהלים צד) הנוטע אוזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט א"ל אין א"ל ובשעת מיתה כולם נתפייסו א"ל ההוא אמגושא לאמימר מפלגך לעילאי דהורמיז מפלגך לתתא דאהורמיז א"ל א"כ היכא שביק ליה אהורמיז להורמיז לאעבורי מיא בארעיה:

א"ל קיסר לרבי תנחום תא ליהוי כולן לעמא חד א"ל לחיי מיהו אנן דמהילן לא מצינן למיהוי כוותייכו ואתון מהילתו והוו כוותן א"ל מימר שפיר קאמרת מיהו כל דזכי למלכא לישדיוה לביבר שדיוה לביבר ולא אכלוה א"ל ההוא מינא האי דלא אכלוה משום דלא כפון הוא. שדיוה לדידיה ואכלוה א"ל קיסר לר"ג אמריתו כל בי עשרה שכינתא שריא כמה שכינתא איכא קריית לשמעיה מחייה

called the servant of the atheist, struck him on his neck[5] saying: "Why didst thou permit the sun to enter the house of your master?" His master, however, answered: "The sun shines over all the world." Rabban Gamaliel then remarked: "If the sun, which is only one of the hundred million servants of the Lord, can shine all over the world, how much more can the *Shechinah* of the Lord Himself!"

A *Min* said to R. Abahu: "Your God is a jester [makes sport of the prophets]. He commands Ezekiel (Ez. 4, 4) *Lie on thy left side and then* (Ib.) *lie on thy right side.*" At the same time a disciple came in and questioned him: "What is the reason of the Sabbatical year?" And R. Abahu answered: "I will now say something which will be an answer to both of you. The Holy One, praised be He! said to Israel: "Till the earth for six years and rest the seventh, in order that you may be aware that the earth is mine.' However, they did not do so, but sinned, and were exiled. It is the custom of the world that if a country has rebelled against its frail king he kills all of them if he is a tyrant, and half of them if he is merciful. But if he is very merciful, he chastises the leaders only; so also the Holy One, praised be He! chastised Ezekiel in order to cleanse the sin of Israel."

There was a *Min* who said to R. Abahu: "Your God is a priest, as it is written (Ex. 25, 2) *Bring Me a the'ruma.* Now when He buried Moses where did He dip Himself?[6] You cannot say that He did so in the water, because it is written (Is. 40, 12) *Who hath measured in the hollow of His hand the waters.*" And he answered: "He dipped Himself in fire, as it reads (Ib. 66, 15) *For behold, the Lord will come in fire.*" "Is it legal to dip in fire?" the *Min* asked. "On the contrary," replied R. Abahu, "the principal dipping is in fire, as it is written (Num. 31, 23) *And whatsoever doth not come into the fire shall ye cause to go through water.*"

There was a *Min* who said to R. Abina: "It is written (II Sam. 7, 23) *And who is like Thy people, like Israel, the only nation on the earth?* Why do you pride yourself over it? Are you not mingled among other nations, of whom it reads (Is. 40, 17) *All the nations are as naught before Him?*"

בהפתקיה א"ל אמאי על שמשא בביתא א"ל שמשא אכולי עלמא ניחא א"ל ומה שמשא דהוא חד מן אלפא אלפי רבוון דשמשי קודשא בריך הוא ניחא אכולי עלמא שכינתא דקודשא בריך הוא עאכ"ו:

א"ל ההוא מינא לר' אבהו אלהיכם גחכן הוא דקאמר ליה ליחזקאל (יחזקאל ד) שכב על צדך השמאלי וכתיב (שם) ושכבת על צדך הימני אדהכי והכי אתא ההוא תלמידא א"ל מ"ט דשביעתא א"ל השתא אמינא לכו מלתא דשויא לתרווייכו אמר הקב"ה לישראל זרעו שש והשמיטו שבע כדי שתדעו שהארץ שלי הוא והם לא עשו כן אלא חטאו וגלו מנהגו של עולם מלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה אם אכזרי הוא הורג את כולן אם רחמן הוא הורג חציין אם רחמן מלא רחמים הוא מייסר את הגדולים שבהם ביסורים אף כך הקב"ה מייסר את יחזקאל כדי למרק עונותיהם של ישראל:

א"ל ההוא מינא לר' אבהו אלהיכם כהן הוא דכתיב (שמות כה) ויקחו לי תרומה כי קבריה למשה במאי טביל וכי תימא במיא והכתיב (ישעיה מ) מי מדד בשעלו מים א"ל בנורא טביל דכתיב (שם סו) כי הנה ה' באש יבא וגו' ומי סלקא טבילותא בנורא א"ל אדרבה עיקר טבילותא בנורא הוא דכתיב (במדבר לא) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים:

א"ל ההוא מינא לר' אבינא כתיב (ש"ב ז) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ מאי רבותייכו אתון נמי ערביתו בהדן דכתיב (ישעיה מ) כל הגוים כאין נגדו. א"ל מדידכו אסהידו עלן

5). Others explain that he struck him with his ladle.
6). See Lev. 22, 6, that a priest must take a legal bath if he became unclean.

דכתיב (ע"ג) (במדבר כג) ובגוים לא יתחשב. ר' אלעזר רמי כתיב (תהלים קמה) טוב ה' לכל וכתיב (איכה ג) טוב ה' לקויו משל לאדם שיש לו פרדס כשהוא משקה משקה את כולו כשהוא עודר אינו עודר אלא טובים שבהם:

(מ"א כב) ויעבור הרנה במחנה אמר ר' אחא בר חנינא (משלי יא) באבוד רשעים רנה באבוד אחאב בן עמרי רנה ומי חדי קודשא בריך הוא במפלתן של רשעים והכתיב (דה"ב כ) בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו וא"ר יוחנן מפני מה לא נאמר בהודאה זו כי טוב לפי שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעים דא"ר שמואל בר נחמן א"ר יונתן מ"ד (שמות יד) ולא קרב זה אל זה כל הלילה באותה שעה בקשו מלאכי השרת לומר שירה לפני הקב"ה אמר להן הקב"ה מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה לפני א"ר יוסי בר חנינא הוא אינו שש אבל אחרים משיש דיקא נמי דכתיב (דברים כח) והיה כאשר שש ה' וגו' כתיב ישיש ולא כתיב ישוש ש"מ:

כתיב (מ"א יח) ויקרא אחאב אל עובדיהו אשר על הבית ועובדיהו היה ירא את ה' מאד מאי קאמר אמר רבי יצחק הכי א"ל ביעקב כתיב (בראשית ל) נחשתי ויברכני ה' בגללך וביוסף כתיב (שם לט) ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף וביתיה דההוא גברא לא

And he answered: "A prophet of your own nation has testified concerning us (Ib. b), for it is written (Num. 23, 9) *And among the nations it shall not be reckoned.*" R. Elazar raised the following contradictions: "It is written (Ps. 145, 9) *The Lord is good to all,* and it is also written (Lam. 3, 25) *The Lord is good unto those that hope in Him.* This question may be likened to one who possesses a fruit garden. When he waters it, he waters all of the trees, and when he covers up the roots, he does so only to the best of them."

(I. Kings 22, 36) *And there went a rinah (song) throughout the camp.* R. Acha b. Chanina said (Prov. 11, 10) *And when the wicked perish there is rinah;* i.e., when Achab, the son of Omri, perished, there was *rinah. Is this so?* Does then the Lord rejoice over the downfall of the wicked? Behold it is written (II Chron. 20, 21) *As they went out before the armed array and said: Give thanks unto the Lord; for unto everlasting endureth His kindness.* And R. Jochanan said :"Why is it not said here He is good?[7] Because the Holy One, praised be He! does not rejoice over the downfall of the wicked;" for R. Samuel b. Nachman said in the name of R. Jochanan: "What is the meaning of the passage (Ex. 14, 20) *And the one came not near unto the other all the night;* i.e., at that time the ministering angels wanted to sing their usual song before the Holy One, praised be He! but He said to them: 'My creatures (the Egyptians) are perishing in the sea, and ye want to sing.'" R. Jose b. Chanina said: "He Himself does not rejoice, but He causes others to rejoice. This can be proved from the following passage (Deut. 28, 63) *And it shall come to pass that as the Lord rejoiced,* etc. It is written *Yasiss* (cause others to rejoice) and not *Yassus,* will rejoice Himself."

(I Kings 18, 3) *And Achab called Obadiah, who was the superintendent of the house. Now Obadiah feared the Lord greatly.* What was their discussion? R. Isaac said: "Achab said to Obadiah: "Concerning Jacob, it is written (Gen. 30, 27) *The Lord hath blessed me for thy sake,* and concerning Joseph it is written (Ib. 39, 5) *The Lord blessed the Egyptian's house for the sake of Joseph.* I, however, *keep* thee in my house, yet I am not blessed for thy sake.

7). See Ps. 98, 1, where it finishes with the words *"He is good."*

Perhaps thou art not fearing God?" Thereupon a heavenly voice was heard, saying: *"Obadiah fears the Lord greatly,* but the house of Achab is not destined for blessings." Raba said: "What is said of Obadiah is of greater significance than what is said of Abraham, for about Abraham it is not written 'greatly,' and about Obadiah 'greatly' is added." R. Isaac said: Why did Obadiah merit to be rewarded with prophecy? Because he hid one hundred prophets in a cave, as it is written (I Kings, 8, 4) *And it happened when Isabel cut off the prophets of the Lord that Obadiah took a hundred prophets, and hid them fifty in one cave, and provided them with bread and water."* Why fifty?" R. Elazar said: "He learned this from Jacob, as it is said (Gen. 32, 9) *Then the other band which is left may escape."* R. Abahu, however, said: "Because the cave could not hold more than fifty."

(Ob. 1, 1) *The vision of the Lord . . . concerning Edom.* And why did Obadiah prophesy concerning Edom? R. Isaac said: "The Holy One, praised be He! said: 'Let Obadiah, who lived among two wicked people (Achab and his wife) and did not learn their custom, come and prophesy to Esau who lived among two righteous people (Isaac and Rebecca) and did not learn their ways.'" And Ephraim of Kasha, a disciple of R. Maier, said in the name of R. Maier: "Obadiah was an Edomite proselyte. And this is what people say: 'From the very woods shall it go to the hatchet [as a handle to cut the woods].'"

(II Kings, 3, 27) *Then took he his eldest son that should have reigned in his stead, and offered him for a burnt-offering upon the wall. And there was great indignation against Israel.* According to Rab, he offered him to Heaven, and according to Samuel, to an idol. It is readily understood, according to the one who says to Heaven, The passage (Ib.) *And there was great indignation against Israel.* But if to an idol, why was there great indignation against Israel? This is in accordance with R. Joshua b. Levi; for R. Joshua b. Levi raised the following contradiction: "It is written (Ez. 5, 7) *According to the ordinances of the nation have ye not acted;* and again it is written (Ib. 11, 12) *But according to the ordinances of*

קא מבריך שמא לא ירא אלהים הוא יצאת בת קול ואמרת ועובדיהו היה ירא את ה' מאד וביתו של אחאב אינו מזומן לברכה. אמר רבא גדול שנאמר בעובדיה יותר ממה שנאמר באברהם אבינו דאילו באברהם לא כתיב מאד ובעובדיה כתיב מאד. וא"ר יצחק מפני מה זכה עובדיה לנביאות מפני שהחביא מאה נביאים במערה דכתיב (מ"א יח) ויהי בהכרית איזבל את נביאי ה' ויקח עובדיה מאה נביאים ויחביאם חמשים איש במערה מ"ש חמשים חמשים א"ר אלעזר מיעקב למד שנאמר (בראשית לג) והיה המחנה הנשאר לפליטה ר' אבהו אמר לפי שלא היתה המערה מחזקת יתר מחמשים איש:

(עובדיה א) חזון עובדיה כה אמר ה' אלהים לאדום מאי שנא עובדיה לאדום א"ר יצחק אמר הקב"ה יבא עובדיה שדר בין שני רשעים ולא למד ממעשיהם ויתנבא על עשו שדר בין שני צדיקים ולא למד ממעשיהם אמר אפרים מקשאה תלמידו של ר' מאיר משום ר"מ עובדיה גר אדומי היה והיינו דאמרי אינשי מיניה וביה אבא ליזיל ביה נרגא:

(מ"ב ג) ויקח את בנו הבכור אשר ימלוך תחתיו ויעלהו עולה על החומה רב ושמואל חד אמר לשם שמים וחד אמר לשם ע"ז בשלמא למ"ד לשם שמים היינו דכתיב (שם) ויהי קצף גדול על ישראל אלא למ"ד לשם ע"ז מאי ויהי קצף גדול על ישראל כדר' יהושע בן לוי דר' יהושע ב"ל רמי כתיב (יחזקאל ה) וכמשפטי הגוים אשר סביבותיכם לא עשיתם וכתיב (שם

the nations ye have acted. And he himself answered: You did not do according to the good usages among them, but according to these corrupt usages."

CHAPTER FIVE.

(Fol. 41, b) R. Acha b. Chanina said in the name of R. Jochanan: "He who pronounces the benediction of the new moon in its due time, is considered as if he were greeting the Divine presence. It is written here (Ex. 12, 2) [Concerning the new moon] *this month* (*Hazeh*). And it is also written (Ib. 15, 2) *He* (*Zeh*) *is my God and I will declare His praise.*" In the school of R. Ishmael it was taught: "If Israelites were permitted to greet their Father in heaven only once a month, it would be sufficient." "Therefore," said Abaye, "we must pronounce the above benediction standing." Mreimar and Mar Zutra used to stand shoulder to shoulder, pronouncing this benediction. R. Acha said to R. Ashi: "In the West (land of Israel) they used to pronounce the following benediction: Blessed be He who renews the moon." And he answered· "Such a blessing our woman also pronounce." We, however, have [adopted] that which was composed by R. Juda: "Blessed be He who with His words has created the heavens, and with the breath of His mouth all their hosts, which He gave order and time, that they should not change His command; and they rejoice and are happy in doing the will of their Creator. They work truthfully, and what is done through them is truth. And to the moon He commanded that she renew herself every month, and that she should be a crown [and a guide] to the people who were selected by Him from their birth. It is a symbol to them (children of Israel) that, finally, they also will be renewed like her (the moon), and they will praise their Creator, His name, and the glory of His Kingdom. Praised be Thou, Eternal, who dost renew the moon."

(Pr. 24, 6) *For with wise council thou shalt make war.* R. Acha b. Chanina in the name of R. Assi, quoting R. Jochanan, said: "With whom can you fight a war of the Torah? With him who possesses bundles of *Mishnayoth.*" R. Joseph, who was a master in *Mishnayoth,* applied to himself (Ib. 14, 4) *But the abundance of harvests is* [*only*] *through the strength of the ox.*

יח) וכמשפטי וגו׳ עשיתם כמתוקנים שבהם לא עשיתם אבל כמקולקלים שבהם עשיתם:

היו בודקין פרק חמישי

(דף מג) אמר רב אחא בר׳ חנינא א״ר יוחנן כל המברך על החדש בזמנו כאילו מקבל פני שכינה כתיב הכא (שמות יב) החדש הזה וכתיב התם (שם טו) זה אלי ואנוהו תנא דבי ר׳ ישמעאל אלמלא לא זכו ישראל אלא להקביל פני אביהן שבשמים כל חדש וחדש דיין אמר אביי הלכך נימרינהו מעומד מרימר ומר זוטרא מכתפי אהדדי ומברכי א״ל רב אחא לרב אשי במערבא מברכי ברוך מחדש חדשים א״ל האי נשי דידן נמי מברכי אלא כדרב יהודה דאמר רב יהודה ברוך אתה ה׳ אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם פועלי אמת שפעולתן אמת וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידין להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם על שם כבוד מלכותו ברוך אתה ה׳ מחדש חדשים:

(משלי כד) כי בתחבולות תעשה לך מלחמה א״ר אחא בר׳ חנינא א״ר אסי א״ר יוחנן במי אתה מוצא מלחמתה של תורה במי שיש בידו חבילות של משנה קרי רב יוסף אנפשיה (שם יד) ורב תבואות בכח שור:

They were not permitted to drink wine, etc. And why not? R. Acha b. Chanina said: "Because of the passage (Ib. 31, 4) *Nor for rosnim (Princes) strong drink*, i.e., those who occupy themselves with *rosei* (secrets) of the world should not drink strong drinks."[1]

CHAPTER SIX.

(Fol. 43) R. Chiya b. R. Ashi in the name of R. Chisda said: "The one who was going to be killed, they used to give a grain of frankincense in a cup of wine to drink in order to benumb his senses, as it is said (Prov. 31, 6) *Give strong drink unto him that is ready to perish, and wine unto those who have an embittered soul.*" And we are taught in a Baraitha that the wine and the frankincense was donated by the respectable women of Jerusalem.

(Ib. b) R. Joshua b. Levi said: "He who mortifies his evil inclination [after he has sinned], and confesses before Heaven, is considered by Scripture as if he glorifies the Holy one, praised be He! in both his world and the world to come, as it is written (Ps. 1, 23) *Whose offereth thanksgiving, glorifieth Me.*" R. Joshua b. Levi said further: "When the Temple was in existence, if one brought a burnt-offering he received the reward for a mere burnt-offering; a meal-offering, he was rewarded for a mere meal-offering; but to him who is humble the Lord accounts it as if he had offered all kinds of sacrifices, as it is said (Ib. 51, 9) *Sacrifices of God are a broken spirit.* Furthermore, his prayer is never despised, as it is said (Ib.) *A broken and a contrite heart, O God, wilt Thou not despise.*"

MISHNAH: When he (the guilty one) was far from the place of execution—a distance of ten yards (cubits)—he was told to confess, as such is the custom of all who were about to be executed. For, whoever confesses has a share in the world to come. And so also do we find with Achan, to whom Joshua said: *My son, give . . . and make confession.*" And (Ib., ib. 20) *Achan answered Joshua: "Truly, I have sinned, and thus and thus have I done."* And whence do we know that he was atoned after his confession? It is said (Ib., ib. 25) *And Joshua said: "How hast thou troubled us! So shall the Lord trouble thee this day,"*

1). *Rosnim,* means princes, and *Rosei,* secrets

ולא היו שותין יין כל היום וכו׳ יין מ״ט לא א״ר אחא בר׳ חנינא אמר קרא (משלי לא) ולרוזנים אי שכר העוסקין ברזו של עולם אל ישתכרו:

נגמר הדין פרק ששי

(דף מג) אמר רב חייא בר רב אשי אמר רב חסדא היוצא ליהרג משקין אותו קורט של לבונה בכוס של יין כדי שתטרף דעתו שנאמר (משלי לא) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש ותניא נשים יקרות שבירושלים היו מתנדבות ומביאות:

(שם ע״ב) א״ר יהושע בן לוי כל הזובח את יצרו ומתודה עליו מעלה עליו הכתוב כאילו כבדו להקב״ה בשני עולמין בעוה״ז ובעוה״ב דכתיב (תהלים נ) זובח תודה יכבדנני ואמר ריב״ל בא וראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הקב״ה בזמן שבית המקדש קיים אדם מקריב עולה שכר עולה בידו מנחה שכר מנחה בידו אבל מי שדעתו שפלה מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולן שנאמר (תהלים נא) זבחי אלהים רוח נשברה ולא עוד אלא שאין תפלתו נמאסת שנאמר (שם) לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה:

משנה. היה רחוק מבית הסקילה כעשר אמות אומרים לו התודה שכן דרך כל המומתין מתודין שכל המתודה יש לו חלק לעוה״ב שכן מצינו בעכן שא״ל יהושע (יהושע ז) בני שים נא כבוד לה׳ אלהי ישראל ותן לו תודה וגו׳ ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי וכזאת וגו׳ ומנין שכיפר לו וידויו שנאמר (שם) ויאמר יהושע מה עכרתנו יעכרך ה׳ היום הזה

i.e, this day art thou troubled, but not in the world to come. However, if the guilty one does not know how to confess, he is told to say: "May my death be an atonement for all my sins." R. Juda said: "If he knew that he was innocent of his crime, he might say: 'May my death be an atonement for all my sins, with the exception of this one.'" But the Rabbis told him: "If it were so, then all those who were to be executed would say so in order to acquit themselves."

Our Rabbis were taught: The term *na,* used in Joshua's talk to Achan, means, "I pray." At the time the Holy One, praised be He! said unto Joshua (Josh. 7, 11) *Israel hath sinned,* Joshua said before Him: "Sovereign of the Universe! who has sinned?" To which the Lord answered: "Am I then a talebearer? Go and draw lots." He went and drew lots, and the lot fell upon Achan. Achan said to Joshua: "Joshua, do you accuse me because of a lot? Thou and Elazar, who are the greatest of this generation, if I were to draw lots between you and him, to one of you the lot would fall." And Joshua rejoined: "I pray thee, do not discredit the decision of the lots, as the land of Israel will be divided by lots, as it is said (Num. 20, 55) *Through the lot shall the land be divided.* Make confession!" Rabina said: "He won him over with persuasive words. He said to him: 'Do we want of you more than a confession? Confess and you will be free.'" (Josh. 7, 12) *And Achan* answered Joshua, and said: *"Truly, I have sinned against the Lord, the God of Israel, and thus and thus have I done."* R. Assi said in the name of R. Chanina: "Infer from this that Achan had committed a similar crime thrice—twice in the days of Moses and once in the days of Joshua, for it is said: *And thus and thus I have done."* R. Jochanan in the name of R. Elazar b. Simon said: "Five times—four in the time of Moses and once in the days of Joshua, as it is said: *I have sinned, and thus and thus have I done.* "But why was he not punished until the last crime? R. Jochanan said in the name of R. Elazar b. R. Simon: "Because for crimes committed in secrecy Israel was not punished until they passed the Jordan."

On this point the Tannaim differ. (Deut. 29, 28). *The secret things belong unto the Lord our God, but those things which are publicly known, belong unto us and to our*

היום הזה אתה עכור ואי אתה עכור לעולם הבא ואם אינו יודע להתודות אומרים לו אמור תהא מיתתי כפרתי על כל עונותי רבי יהודה אומר אם היה יודע שהוא מזומם אומר תהא מיתתי כפרה על כל עונותי חוץ מעון זה אמרו לו א"כ יהו כל אדם אומר כן כדי לזכות עצמו:

ת"ר נא אין נא אלא לשון בקשה שאמר ליה הקב"ה ליהושע (יהושע ז) חטא ישראל אמר לפניו רבש"ע מי חטא א"ל הקב"ה וכי דלטור אני לך הפל גורלות הלך והפיל גורלות ונפל הגורל על עכן א"ל עכן יהושע בגורל אתה בא עלי אתה ואלעזר הכהן שני גדולי הדור אתם אם אני מפיל עליכם גורל על אחד מכם הוא נופל א"ל בבקשה ממך אל תוציא לעז על הגורלות שעתידה ארץ ישראל שתתחלק בגורל שנאמר (במדבר כ) אך בגורל תחלק הארץ תן תודה אמר רבינא שחודי שחדיה במילי א"ל כלום אני מבקש ממך אלא הודאה תן לו תודה והפטר (יהושע ז) ויען עכן את יהושע ויאמר אמנה אנכי חטאתי לה' אלהי ישראל וכזאת וכזאת עשיתי א"ר אסי א"ר חנינא מלמד שמעל עכן בשלש חרמים שנים בימי משה ואחד בימי יהושע שנאמר וכזאת וכזאת עשיתי ר' יוחנן אמר משום ר' אלעזר ברבי יהושע חמשה ארבעה בימי משה ואחד בימי יהושע שנאמר (שם) אנכי חטאתי וכזאת וכזאת עשיתי ועד השתא מ"ט לא איענוש א"ר יוחנן משום ר' אלעזר בר' שמעון לפי שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן:

כתנאי (דברים כט) הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם למה נקוד על

children for ever, to do all the words of this law. Why are the words *unto us and to our children* and the letter *Ayin* of the word *ad* dotted? This is to teach that for crimes committed in secrecy, Israel was not punished until they passed the Jordan. This is the opinion of R. Juda. R. Nechemiah said to him: "Were then Israel ever punished for crimes committed in secrecy? Behold! It is written [in the above passage] *forever.* Say then that just as they were not punished for secret crimes, so were they not punished for crimes which were done publicly until they passed the Jordan. (Fol. 44) But why was then Achan punished, [since his crime was in secret]? Because his wife and children were aware of it." (Ib.) *Israel hath sinned!* R. Abba b. Zabda said: "Although he had sinned he was still called an Israelite." R. Abba remarked: "This is what people say: 'A myrtle, even if it stands between willows, is still a myrtle by name, and people call it a myrtle.'" (Josh. 7, 11) *Yea, they have even transgressed My covenant which I commanded them; yea they have even taken of the devoted things; and have also stolen, and dissembled also, and they have even put it among their own stuff;* R. Illai said in the name of R. Juda b. Massaparta: "We infer from the above passage, that Achan had transgrassed all that is written in the five books of the Torah; for the word *Gam* (also) is mentioned five times in the above passage."

The Exilarch said to R. Huna: "It is written (Ib., ib. 24) *And Joshua took Achan the son of Zerach, and the silver, and the mantle, and the wedge of gold, and his sons, and his daughters, and his ox, and his ass, and his sheep, and his tent, and all that he had; and all Israel were with him, and they brought them up into the valley of Achor.* If, he had sinned, what was the crime of his sons and daughters?" He answered: "According to your theory, ask, if he had sinned, what was the fault of Israel? For it is written, and all Israel were with him. Hence it was only to warm them. The same answer could be given [regarding his sons and daughters]." *And all Israel burned them with fire and stoned them with stones.* Were they, then, punished with both? Rabina said: "Those things which were fit for burning—as silver, gold, and garments—were burned, and those which were fit for stoning

לנו ולבנינו ועל עי"ן שבעד מלמד שלא ענש על הנסתרות עד שעברו ישראל את הירדן דברי רבי יהודה א"ל ר' נחמיה וכי ענש על הנסתרות לעולם והלא כבר נאמר עד עולם אלא כשם שלא ענש על הנסתרות כך לא ענש על עונשין שבגלוי עד שעברו ישראל את הירדן אלא (דף מד) אעכן מ"ט איענוש משום דהוו ידעי ביה אשתו ובניו. (יהושע ז) חטא ישראל א"ר אבא היינו דאמרי אינשי אסא דקאי ביני חילפי אסא שמיה ואסא קרו ליה. וגם עברו את בריתי אשר צויתי אותם וגם לקחו מן החרם גם גנבו גם כחשו גם שמו בכליהם א"ר אלעאי משום ר' יהודה בר מספרתא מלמד שעבר עכן על חמשה חומשי תורה שנאמר חמשה פעמים גם:

א"ל ריש גלותא לרב הונא כתיב (יהושע ז) ויקח יהושע את עכן בן זרח וגו' ואת בניו ואת בנותיו וגו' אם הוא חטא בניו ובנותיו מה חטאו אמר ליה ולמעמיך אם הוא חטא כל ישראל מה חטאו דכתיב (שם) וכל ישראל עמו אלא לרדותן הכי נמי כדי לרדותן. (שם) וישרפו אותם באש ויסקלו אותם באבנים בתרתי אמר רבינא הראוי לשרפה הראוי לסקילה

לסקילה. (שם) וארא בשלל אדרת שנער אחת ומאתים שקלים כסף רב אמר איצטלא דמלתא ושמואל אמר סרבלא דצריפא. (שם) ויציקום לפני ה׳ אמר רב נחמן בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבש"ע על אלו תהרג רובה של סנהדרין דכתיב (שם) ויכו מהם אנשי העי כשלשים וששה איש ותניא שלשה וששה ממש דברי ר׳ יהודה א"ל ר׳ נחמיה וכי נאמר שלשים וששה איש והלא לא נאמר אלא כשלשים וששה איש אלא זה יאיר בן מנשה ששקול כנגד רובה של סנהדרין:

אמר רב נחמן אמר רב מ"ד (משלי יח) תחנונים ידבר רש ועשיר יענה עזות תחנונים ידבר רש זה משה ועשיר יענה עזות זה יהושע מאי טעמא אילימא משום דכתיב (יהושע ז) ויציקום לפני ה׳ ואמר רב נחמן בא וחבטן לפני המקום אטו פנחס לא עביד הכי והכתיב (תהלים קו) ויעמוד פנחס ויפלל ותעצר המגפה וא"ר אלעזר ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל מלמד שעשה פלילות עם קונו בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבש"ע על אלו יפלו כ"ד אלף מישראל דכתיב (במדבר כה) ויהיו המתים במגפה כ"ד אלף ואלא מהכא (יהושע ז) למה העברת העביר את העם את הירדן משה נמי מימר אמר (שמות ה) למה הרעות לעם הזה אלא מהכא (יהושע ז) ולו הואלנו ונשב בעבר הירדן (שם) ויאמר ה׳ אל יהושע קום לך דרש

—as oxen and other cattle—were stoned." (Ib., ib. 21) *I saw among the spoil a handsome Babylonish mantle, and two hundred shekels of silver.* Rab said: "It was a cloak of fine wool." And Samuel said: "A cloak dyed with Alum." (Ib., ib. 23) *And he laid them out before the Lord.* R. Nachman said: "Joshua laid them down closely upon one another before the Lord, saying: 'Sovereign of the Universe! were these little things of such great importance that the majority of the Sanhedrin should be killed on account of them?'" As it is written (Ib., ib. 5) *And the men of Ai smote of them about thirty and six men;* and there is a Baraitha: Thirty-six men were slain. So said R. Juda. R. Nechemia said to him: "Is it then written thirty-six men? It is only written about thirty-six men. This refers to Ja'ir b. Menasseh, who was equal to the majority of the Sanhedrin, that was put to death."

R. Nachman said in the name of Rab: "What is the meaning of the passage (Prov. 18, 23) *The poor speaketh entreatingly, but the rich answereth roughly. The poor speaketh,* refers to Moses; *and the rich,* etc., refers to Joshua." What is the reason [for such an interpretation]? Shall I say because it is written (Josh. 6, 21) *And he laid them out before the Lord?* And R. Nachman explained this that he laid them down closely upon one another [and pleaded with Him], etc. Did not Pinchas do the same? As it is written (Ps. 106, 30) *Then stood up Pinchas,* etc. It ought to be written, *va-yithpalel,* which means, and he prayed, instead of *va-ye phalel* (debated). R. Elazar said: "Infer from this that he had debated with his Creator. He cast them before the Lord, saying: 'Sovereign of the Universe! were these so worthy that on account of them twenty-four thousand persons of Israel should fall?—as it is written (Num. 25, 9) *And those that died in the plague were twenty and four thousand.*'" And if you infer it from the passage (Josh. 7, 7) *Wherefore hast Thou caused this people to pass over the Jordan?*—did not Moses say similar to this (Ex. 5, 22) *Wherefore hast thou let so much evil come upon this people?* We must therefore say, because Joshua said (Jos. 7, 7) *Would that we had been content, and dwelt on the other side of the Jordan.* (Ib., ib. 10) *And the Lord said unto Joshua: Get thee up.* R. Shilla lec-

tured: The Holy One, praised be He! said to him: "Thine [transgressions] is worse than theirs, for I have said (Deut. 27, 4) *And it shall be as soon as ye are gone above the Jordan, that ye shall set up these stones,* but ye went a distance of sixty miles before ye did this." After Shilla went away, Rab appointed an interpreter and lectured (Jos. 11, 15) *As the Lord commanded Moses His servant, so did Moses command Joshua; and so did Joshua; he left nothing undone of all that the Lord commanded Moses.* But why is it written, *Get thee up?* It means that the Lord said to him: Thou thyself hast caused all the evils, [because thou didst declare as accursed the goods of Jericho]. And this is meant by the passage (Ib. 8, 2) *Only its spoil and its cattle shall ye take for booty unto yourselves.*

(Ib. 5, 13-14) *And it came to pass, when Joshua was by Jericho. . . . And he said, No, for as a captain of the host of the Lord, am I now come. And Joshua fell on his face to the earth,* etc. How could Joshua do so? Did not R. Jochanan say: "One must not greet a stranger with peace, at night, for fear lest he might be a demon?" There it was different, because he said: *I am a captain of the Lord, I come now.* But perhaps he lied? We have a tradition that even the demons do not pronounce the name of Heaven in vain. (Ib. b) The angel then said to him: "Yetserday you abolished the daily eve-offering, and today you abolished the studying of the Torah." Joshua asked him: "For which of the two [transgressions] hast thou come?" He answered: "*I am now come;* i. e., for that of to-day." Hence it reads (Ib. 8, 18) *And Joshua lodged that night into the midst of the valley.* And R. Jochanan said: "Infer from this that he had occupied himself the whole night with the intricacies of *Halacha.*" Samuel b. Unya in the name of Rab said: "The study of the Torah is greater than the sacrifices of the daily offerings, as the angel said: *I came for that of to-day.*"

Abaye said to R. Dimi: "How do the people of the West (land of Israel) explain this passage (Prov. 25, 8) *Do not proceed to a contest hastily, lest [thou know not] what thou wilt have to do at its end, when thy neighbor has put thee to confusion. Carry on thy cause with thy neighbor; but lay not open the secret of another.* And he answered

ר׳ שילא א״ל הקב״ה שלך קשה משלהם אני אמרתי (דברים כז) והיה בעברכם את הירדן תקימו ואתה ריחקתם ששים מיל בתר דנפיק אוקים רב אמורא עליה ודרש (יהושע יא) כאשר צוה ה׳ את משה עבדו כן צוה משה את יהושע וכן עשה יהושע ולא הסיר דבר מכל אשר צוה ה׳ את משה א״כ מה ת״ל קום לך א״ל אתה גרמת להם והיינו דקא״ל בעי (שם ח) ועשית לעי ולמלכה כאשר עשית ליריחו ולמלכה רק שללה ובהמתה תבוזו לכם:

(יהושע ה) ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו׳ ויאמר לא כי אני שר צבא ה׳ עתה באתי ויפול יהושע אל פניו ארצה וישתחו היכי עביד הכי והא״ר יוחנן אסור לו לאדם שיתן שלום לחברו בלילה חיישינן שמא שד הוא שאני התם דקא״ל אני שר צבא ה׳ עתה באתי ודלמא משקר גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה (שם ע״ב) א״ל אמש בטלתם תמיד של בין הערבים ועכשיו בטלתם ת״ת א״ל על איזה מהם באת א״ל עתה באתי מיד וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העמק וא״ר יוחנן מלמד שלן בעומקה של הלכה אמר ר׳ שמואל בר אויא משמיה דרב גדול ת״ת יותר מהקרבת תמידין שנאמר עתה באתי:

א״ל אביי לרב דימי האי קרא במערבא במאי מוקמיתו ליה (משלי כה) אל תצא לריב מהר פן מה תעשה באחריתה בהכלים אותך

thus: "At the time the Holy One, praised be He! said to Ezekiel (Ezek. 16, 3) *And thou shalt say . . . thy father was an Emorite and thy mother was a Hittite,* the arguing spirit (Gabriel) said before the Holy One, praised be He! 'Sovereign of the Universe! If Abraham and Sarah would have come and stood before Thee, and Thou wouldst have said this to them, they should become ashamed. *Carry on Thy cause with Thy neighbor; but lay not open the secret of another.*'" Had he then (Gabriel) a right to say such a thing? Yea! as R. Jose b. Chanina said: Gabriel has three names—*Piskon, Itmon, Zigoron. Piskon,* because he argues before Heaven for Israel's sake; *Itmon,* because he covers the sin of Israel; *Zigoron,* because after he concludes [his defence for Israel without effect] none [of the other angels] would reopen it."

(Job 36, 19) *Hast thou prepared thy prayer before thy trouble came?* R. Elazar said: "Always shall a man anitcipate with prayer before trouble comes. For, if Abraham had not anticipated with prayer [while he was] between Beth-El and the city of Ai, not one of Israel would have remained alive [when the trouble happened in Joshua's time]." Resh Lakish said: "He who concentrates his energies for prayer down below will have no enemies up in heaven." R. Jochanan said: "One should always pray for mercy, that all should strengthen his power [of prayer] and that he should not have any enemies to accuse him in heaven."

It is also written (I Chron. 2, 6) *And the sons of Zerach—Zimri and Ethan, and Heman and Calcol and Darda, in all five.* What does *in all five,* mean? It means all five have a share in the future world. Here it is written Zimri, and in Joshua he is named Achan. According to Rab his real name was Achan. Then why was he called Zimri? Because his acts were similar to those of Zimri [of the Pentateuch]. And according to Samuel, his real name was Zimri. And why was he called *Achan* (circle)? Because he encircled (caused) the punishment of Israel's sin.

To the end that he should clear himself. Why not let him clear himself? He could cast suspicion on the court and the witnesses who convicted him. Our Rabbis were taught: It happened with one who was going to be executed, that he said: "If I am guilty of

רעך ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל בשעה שא"ל הקב"ה ליחזקאל (יחזקאל טז) אביך האמורי ואמך חתית אמרה רוח פסקנית לפני הקב"ה רבש"ע אם יבאו אברהם ושרה ויעמדו לפניך אתה אומר להם ומכלים אותם ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל ומי אית ליה רשותא כולי האי אין דא"ר יוסי בר חנינא שלש שמות יש לו פסקון אטמון סגרון פסקון שפוסק דברים כלפי מעלה אטמון שאוטם עונותיהם של ישראל סגרון כיון שסוגר שוב אינו פותח:

(איוב לו) היערוך שועך לא בצר א"ר אלעזר לעולם יקדים אדם תפלה לצרה שאלמלא לא הקדים אברהם תפלה בין בית אל ובין העי לא נשתייר משונאיהן של ישראל שריד ופליט ר"ל אמר כל המאמץ עצמו בתפלה מלמטה אין לו צרים מלמעלה ר' יוחנן אמר לעולם יבקש אדם רחמים שיהו הכל מאמצים את כחו ואל יהו לו צרים מלמעלה:

כתיב (ד"ה א ב) ובני זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כלם חמשה מאי כלם חמשה כלם חמשה הם לעוה"ב כתיב זמרי וכתיב (יהושע ז) עכן רב ושמואל חד אמר עכן שמו ולמה נקרא שמו זמרי שעשה מעשה זמרי וחד אמר זמרי שמו ולמה נקרא שמו עכן שעיכן עונותיהם של ישראל:

פיסקא. לנקות עצמו וינקה את עצמו כדי שלא להוציא לעז על בתי דינים ועל העדים ת"ר מעשה באחד שיצא ליהרג אמר אם יש

this crime, then my death shall not atone for all my sins, but if I am innocent of this crime, then my death shall atone for all my sins, and I have nothing aganist the court and all Israel; but as to the witnesses they shall never be forgiven." When the sages heard this, they said: "It is impossible to bring him back, since the sentence had already been rendered; he therefore shall be executed, and the responsibility shall rest upon the witnesses." Is such a man trustworthy [to cause suspicion upon the witness]? In this case the witnesses retracted from their first statement. But even then, what did their retraction amount to? Since [there is a rule that] after a witness had once testified, he cannot etstify again to the contrary. In this case they gave a good reason for their retraction, but nevertheless they were not hearkened to. So did it happen with the custom collector Bar Mayon.

(Fol. 46) MISHNAH: "How was one hung?" etc. And should he be left [hanging] over night, he transgressed a negative commandment, as it is said (Deut. 21, 23) *Thou shalt not leave his corpse on the tree over night, but thou shalt surely bury him on that day [for he that is hung] is a dishonor to God,* etc. This means as much as people [would say] Why has this man been hung? Because he is a blasphemer. Hence the name of Heaven is dishonored. R. Maier said: "When a man suffers punishment, what does the Shechina say? I am lighter than my head, than my arm; (i.e., my head is heavy, it grieves me). Now, if the Omnipotent grieves so much over the blood of the wicked which is shed, how much more so doth He grieve over the blood of the upright! And not only of him who was executed was it said that he should not remain over night, but even anyone who leaves [unburied a corpse] over night transgresses the negative commandment. However, if he left it over night for the sake of its honor, as for instance to prepare a coffin or shroud for it, he does not transgress."

The one executed was not buried in the cemetery of his parents, but two cemeteries were prepared by the court, one for those who were executed by the sword or by strangulation, and one for those who were executed by stoning or burning. After the flesh of the corpse was consumed, the relatives gathered the bones and buried them in their

בי עון זה לא תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ואם אין בי עון זה תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ובית דין וכל ישראל מנוקין והעדים לא תהא להם מחילה לעולם כששמעו חכמים לדבריו אמרו להחזירו אי אפשר שכבר נגזרה גזרה אלא יהרג ויהא קולר תלוי בצוארי העדים כל כמיניה לא צריכה דקא הדרי בהו סהדי וכי הדרי בהו מאי הוי והא כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד לא צריכה דאף ע"ג דקא יהבי טעמא למלתייהו כי ההוא מעשה דבעיא מיכסא:

(דף מו) משנה. כיצד תולין אותו וכו' ואם לן עובר עליו בלא תעשה שנאמר (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא כי קללת אלהים תלוי וגו' כלומר מפני מה זה תלוי מפני שבירך את השם ונמצא שם שמים מתחלל. אמר רבי מאיר בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזרועי אם כן המקום מצטער על דמם של רשעים שנשפך ק"ו על דמם של צדיקים ולא זה בלבד אמרו אלא כל המלין את מתו עובר בלא תעשה הלינו לכבודו להביא לו ארון ותכריכים אינו עובר עליו:

ולא היו קוברין אותו בקברות אבותיו אלא שתי בתי קברות היו מתוקנים לב"ד אחת לנהרגין ולנחנקין ואחת לנסקלין ולנשרפין נתעכל הבשר מלקטין את העצמות וקוברים

right place. And the relatives came, and greeted the judges in peace, as well as the witnesses, as if saying we bear no grudge against them, for the judgment was just. (Ib. b) The relatives also did not lament for him loudly, but mourned in their hearts.

We are taught in a Baraitha: R. Maier said: "There is a parable. To what can this be compared? Unto two twin brothers, residing in one town, one of whom was selected for a king and the other became a robber, and was hung at the command of the king. Now, people who saw him hung would say that the king was hung, and therefore the king commanded the corpse to be taken care off."[1]

R. Jochanan, in the name of R. Simon b. Jochai, said: "Whence do we learn that if one leaves a dead body over night he violates a prohibitory law? It is said (Deut. 21, 23) *Thou shalt not leave over night his corpse on the tree.*" R. Jochanan said again in the name of R. Simon b. Jochai: "Where is to be found in the Torah an intimation for burying a dead body. It is said, *But thou shalt surely bury him.*" King Sabur questioned R. Chama: "Whence do you deduce from the Torah that one must be buried?" And the latter remained silent—without an answer. R. Acha b. Jacob said: "He is delivered into the hands of fools. Why did he not answer from the above-cited verse?" Because the above is to be explained to mean that a coffin and shroud are to be prepared for him, and the doubling of the word *Kabor* he thinks does not refer to anything. But let him say: Because all the righteous were buried. This is only a custom, and not a command of the Torah. And why not say: Because the Holy One, praised be He! buried Moses? It may be said that this also was not to change the custom. Come, listen! (I Kings 14, 13) *And all Israel shall mourn for him, and bury him.* This also, was not to change the custom. But is it not written (Jer. 16, 4) *They shall not be lamented for; nor shall they be buried?* Jeremiah cautioned them, that with them there will be a change of custom.

The schoolmen propounded a question: Is the memorial prayer in honor of the living or for the deceased? And what is the difference? If one says: "I do not wish to be lamented." Or, on the other hand,

1). Man was created in the image of God.

אותם במקומם והקרובים באים ושואלים בשלום הדיינים ובשלום העדים כלומר שאין בלבנו עליכם שדין אמת דנתם (מו ע"ב) ולא היו מתאבלים אבל אוננים שאין אנינות אלא בלב. תניא א"ר מאיר משלו משל למה הדבר דומה לשני אחים תאומים בעיר אחת אחד מינוהו מלך ואחד יצא ללסטיות צוה המלך ותלאוהו כל הרואה אותו אומר המלך תלוי צוה המלך והורידוהו:

א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מנין למלין את מתו שעובר עליו בלא תעשה שנאמר (דברים כא) לא תלין נבלתו על העץ וא"ר משום רשב"י רמז לקבורה מן התורה מנין ת"ל כי קבור תקברנו מכאן רמז לקבורה מן התורה א"ל שבור מלכא לרב חמא קבורה מדאורייתא מנא לכו אשתיק ולא אמר ולא מידי א"ל רב אחא בר יעקב אימסר עלמא בידי דטפשאי איבעי ליה למימר כי קבור דליעבד ליה ארון תקברנו לא משמע ליה ולימא מדקבור צדיקי מנהגא בעלמא מדאקבריה רחמנא למשה דלא לישתני ממנהגא ת"ש (מ"א יד) וספדו לו כל ישראל וקברו אותו דלא לישתני ממנהגא (ירמיה טז) לא יספדו ולא יקברו דלשתנו ממנהגא:

איבעיא להו הספדא יקרא דחיי או יקרא דשכבי הוא למאי נ"מ דאמר לא תספדיה לההוא גברא א"נ לאפוקי מיורשים מאי ת"ש

if his heirs do not want to pay the mourner, [if it is an honor for the deceased, then only he can give orders; but if it is for the living, then can they only change it]. Come, listen! (Gen. 23, 2) *And Abraham came to mourn for Sarah, and to weep for her.* Now, if this were only an honor for the living, should the body of Sarah have been kept till Abraham came, for his honor? Nay! Sarah herself was pleased that Abraham should be honored because of her. Come, listen! *All Israel shall mourn for him and they shall bury him.* Now, if it is for the honor of the living, were, then, the people of Jeroboam worthy to be honored? The upright are pleased that any human being should be honored on their account. Come, listen! *They shall not be mourned for and buried?* It is quite right if we assume it is in honor for the deceased, but if it is in honor of the living why not mourn him to give honor to the living? Because the righteous do not wish that they shall be honored because of the wicked. Come, listen! (Jeremiah 34, 5) *Thou shalt die in peace; and with the burnings of thy fathers, the former kings that were before thee, so shall they make a burning for thee; and they shall lament thee, 'Ah Lord.'* Now if it is to the honor of the living, what good can this do to Zedekiah? The prophet said to him thus: "Israel shall be honored because of thee as they were honored because of thy parents." (Fol. 47) Come, listen! We are taught (Ps. 66, 4) *The despicable is despised;* this refers to King Hezekiah, who bore the remains of his father on a bed of ropes. Now, if it is for the honor of the living, why did Hezekiah do so? In order that his father should have an atonement. But has he a right to remove the honor of Israel because of the atonement of his father? The people themselves were pleased to relinquish their honor, because of the atonement of Achaz. Come, listen! Rabbi said [in his will]: "Ye shall not lament me in the small cities, but in the large ones." Now, if it is for the honor of the living, what is the difference in what town? He thought: "Let the people be more honored because of me."

R. Acha b. Chanina said: "Whence do we know that a wicked person must not be buried with a righteous one? It is written (II Kings 13, 32) *And it came to pass, as they were burying a man, that, behold, they*

(בראשית כג) **ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה** אי אמרת משום יקרא דחיי הוא משום יקרא דאברהם משהו לה לשרה שרה גופה ניחא לה כי היכי דנתיקר בה אברהם ת"ש וספדו לו כל ישראל וקברו אותו ואי אמרת משום יקרא דחיי הוא בני יקרא נינהו ניחא להו לצדיקי דנתייקרו בהו אינשי ת"ש לא יספדו ולא יקברו אי אמרת משום יקרי דשכבי שפיר דהני לאו בני יקרא נינהו אלא אי אמרת יקרא דחיי הוא הא נמי יספדו כי היכי דתיהוי להו יקרא לאינשי לא ניחא לצדיקיא דנתייקרו ברשעיא תא שמע (ירמיה לד) בשלום תמות ובמשרפות אבותיך המלכים הראשונים וגו' והוי אדון וגו' אי אמרת יקרא דחיי הוא מאי נפקא ליה מיניה ה"ק ליה לתייקרו בך ישראל כי היכי דאתייקרו באהבתך (דף מז) תא שמע (תהלים טו) נבזה בעיניו נמאס זה חזקיה מלך יהודה שגירר עצמותיו של אביו במטה של חבלים ואי אמרת יקרא דחיי היא מ"ט עביד הכי משום דתיהוי כפרה לאביו ומשום כפרה דאבוה משהי ליה ליקרא דכל ישראל ישראל גופייהו ניחא להו דמחלי יקרייהו לגביה ת"ש אמר להו רבי אל תספדוני בעיירות ואי אמרת יקרא דחיי הוא מאי נפקא ליה מיניה קסבר רבי לתייקרו בי ישראל טפי פורתא תא שמע ר' נתן אומר סימן יפה למת שנפרעין ממנו לאחר מיתה מת שלא נספד ולא נקבר או שחיה גוררתו או שהיו גשמים מזלפים על מטתו זהו סימן יפה למת ש"מ יקרא דשכבא הוא ש"מ.

א"ר אחא בר חנינא מנין שאין קוברין רשע אצל צדיק דכתיב (מ"ב יג) ויהי הם קוברים

איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע וגו׳ ויחי ויקם על רגליו וגו׳ א״ל רב פפא ודלמא לקיומי (שם) ויהי נא ברוחך פי שנים אלי א״ל אי הכי היינו דתניא (שם יג) על רגליו עמד ולביתו לא הלך אלא ויהי נא פי שנים היכי משכחת לה דאחייה אמר ליה ר׳ יוחנן שריפא צרעת נעמן שהיא שקולה כמת דכתיב (במדבר יב) אל נא תהי כמת וכשם שאין קוברין רשע אצל צדיק כך אין קוברין רשע חמור אצל רשע קל:

(דף מח ע״ב) ת״ר הרוגי מלכות נכסיהם למלך הרוגי ב״ד נכסיהם ליורשים אמרו לר״י והלא כבר נאמר (מ״א כא) הנה בכרם נבות אשר ירד שם לרשתו אמר להם בן אחי אביו היה וראוי ליורשו היה אמרו לו והלא הרבה בנים היו לו אמר להן אותו ואת בניו הרג שנאמר (שם ב ט) אם לא את דמי נבות ואת דמי בניו ראיתי ורבנן ההוא בנים הראויין לצאת ממנו בשלמא למ״ד נכסיהם למלך היינו דכתיב (שם א כא) ברך נבות אלהים ומלך אלא למ״ד נכסיהם ליורשים למה לי ומלך ולטעמיך אלהים למה לי אלא לאפושי ריתחא הכא נמי

saw the *band; and they cast down the man into the sepulchre of Elisha; and as the man came and touched the bones of Elisha, he revived, and rose upon his feet.*" R. Papa said to him: "Perhaps this was done to fulfill what is mentioned (Ib. 1, 9) *Let there be, I pray thee, a double portion of thy spirit upon me.*" [And as Elisha restored only one man, so did Elisha also restore one while he was alive; and the second was restored after his death]. And he answered: "If it were so, why, then, does a Baraitha state that the restored only stood upon his feet, but did not go home. If it were for the purpose mentioned above, he should have remained alive?" But if, as you say, [because he was wicked], how was the request, *I pray thee, a double portion of thy spirit*—to be fulfilled? R. Jochanan said: "This was fulfilled with the cure of Na'aman from his leprosy, for leprosy is equal to death, as it is written (Num. 12, 12) *Let her not be as a still-born child.* And just as it is not allowed to bury an upright person with a wicked, so also it is not allowed to bury a grossly wicked with a minor wicked."

(Fol. 48b) Our Rabbis were taught: Those who are executed by the government, their estates belong to the government; and those that are executed by the court, their estates belong to their heirs. R. Juda, however, maintains that their estates belong to the heirs even when they are executed by the government. The sages said to him: Is it not said (I Kings, 21, 16) *And it came to pass, when Achab heard that Naboth was dead, that Achab rose up to go down to the vineyard of Naboth, the Yizreelite, to inherit it?* And he replied: "Achab was his brother's son and was a legal heir." "But had not Naboth sons?" Whereupon R. Juda said: "He slew him and his sons, as it is said (II Kings, 9, 20) *Surely I have seen yesterday the blood of Naboth, and the blood of his sons.*" The Rabbis, however, maintain that the expression *sons* refers to those who would come from him had he remained alive. He who says that the estates belong to the government is correct, because it is written (I Kings, 21, 13) *Naboth hath blasphemed God and the King.* But why was it necessary for him who said the estates belong to the heirs to add *and the King?* And according to your theory that [they belong to the heirs], why was God

mentioned? You may say it was done to increase the anger of the people. For the same reason *and the king* was also mentioned. He who says that it belongs to the government is justified because it is written (Ib. 2, 30) *No; but here will I die*—which means: I do not wish to be counted among those who were killed by the government, so that my estate should belong to it. But according to him who says that it belongs to the heirs, what difference did it make to Joab? To remain alive a little longer.

(Ib., ib. 30) *And Benayahu brought the king word again, saying: Thus hath Joab spoken, and thus he answered me.* Joab said to Benayahu thus: "Go and tell the king: You cannot do two things with me. If you wish to slay me, you must accept for yourself the curses with which your father cursed me. And if you will not accept them, you will then have let me live." (Ib.) *Then said the king unto him: Do as he hath spoken, and fall upon him, and bury him.*" R. Juda said in the name of Rab: "All the curses with which David cursed Joab fell on the descendants of David. They were (11 Sam. 3, 29) *And may there not fail from the house of Joab one that falleth by the sword, or that lacketh bread, or that hath an issue, or that is a leper, or that leaneth on a crutch.* The first fell on Rehoboam, for it is written (I Kings 12, 18) *Therefore King Rehoboam made speed with all his might to get up into his chariot (Merkaba), to flee to Jerusalem;* and it is written (Lev. 15, 7) *And what sadadle (Merkaba) whoever has the issue may ride upon shall be unclean.* Leprosy on Uzziyahu, as it is written (II Chr. 26, 9) *The leprosy even broke out on his forehead. Or that leaneth on a crutch*—on King Assa of whom it reads (I Kings, 15, 23) *Nevertheless, in the time of his old age he became disseased in his feet.*" And R. Juda in the name of Rab said: "Podagra caught him (gout in his feet)." Mar Zutra b. Nachman said to R. Nachman: "What kind of a sickness is this?" And he answered: "It pains like a needle piercing in raw flesh." Wherefrom did he know this? If you wish, I say that he himself suffered from this sickness. And if you wish, I say that he had it by tradition from his teachers. And if you wish, I say (Ps. 25, 14) *The secret counsel of the Lord is for those that fear him; and his*

לאפושי ריתחא. בשלמא למ"ד נכסיהם למלך
היינו דכתיב (מ"א ב) וינס יואב אל אהל ה'
ויחזק בקרנות המזבח וכתיב (שם) ויאמר לא
כי פה אמות אלא למ"ד נכסיהם ליורשים מאי
נפקא ליה מיניה לחיי שעה:

(מ"א ב) וישב בניהו את המלך דבר לאמר
כה דבר יואב וכה ענני א"ל זיל אימא ליה
תרתי לא תעביד בההוא גברא אי קטלת ליה
קבול לטותיה דלתטייה אבוך ואי לא שבקיה
דליקום בלטותיה דלטייה אבוך (שם) ויאמר
לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו
אמר רב יהודה אמר רב כל קללות שקלל דוד
את יואב נתקיימו בזרעו של דוד (ש"ב ג) ואל
יכרת מבית יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך
ונופל בחרב וחסר לחם זב מרחבעם דכתיב
(מ"א יב) והמלך רחבעם התאמץ לעלות
במרכבה לנוס ירושלים וכתיב (ויקרא טו) כל
המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא מצורע
מעוזיהו דכתיב (ד"ה ב כו) ובחזקתו גבה לבו עד
להשחית וימעל בה' אלהיו ויבא אל היכל ה'
להקטיר על מזבח הקטרת וכתיב (שם)
והצרעת זרחה במצחו. מחזיק בפלך מאסא
דכתיב (מ"א טו) רק לעת זקנתו חלה את רגליו
ואמר רב יהודה אמר רב שאחזו פודגרא א"ל
מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי
א"ל כמחט בבשר החי מנא ידע אבע"א מיחש
הוה חייש ביה ואבע"א מרביה הוה גמיר לה
ואבע"א (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו

להודיעם. נופל בחרב מיאשיהו דכתיב (ד"ה ב לה) ויורו היורים למלך יאשיהו ואמר רב יהודה א"ר שעשו כל גופו ככברה. וחסר לחם מיכניה דכתיב (מ"ב כה וירמיה נב) וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו א"ר יהודה א"ר היינו דאמרי אינשי (דף מט) תהא ליטא ולא תהא מלטטא אתיוה ליואב לדייניה א"ל מ"ט קטלתיה לאבנר א"ל גואל הדם דעשהאל הואי עשהאל רודף הוה א"ל היה לו להצילו באחד מאבריו א"ל לא הוה יכיל ליה א"ל השתא בדופן חמישית כיון ליה דכתיב (ש"ב ג) ויכהו אבנר באחרי החנית אל החומש וא"ר יוחנן בדופן חמישית במקום שמרה וכבד תלוים בו באחד מאבריו לא יכיל ליה אמרו ליה ניזיל אבנר מ"ט קטלתיה לעמשא א"ל מורד במלכות הוה דכתיב (ש"ב כ) ויאמר המלך לעמשא הזעק לי את איש יהודה שלשת ימים וגו' וילך עמשא להזעיק את איש יהודה ויוחר וגו' אמרו ליה עמשא אכין ורקין דרש אשכחינהו לישראל דפתיח לחו במסכת אמר כתיב (יהושע א) כל אשר ימרה את פיך ולא ישמע את דבריך לכל אשר תצונו יומת יכול אפילו לד"ת ת"ל (שם) רק חזק ואמץ אלא ההוא גברא מורד במלכות הוה דכתיב (מ"א ב) והשמועה באה עד יואב כי יואב נטה אחרי אדוניה ואחרי אבשלום לא נטה מאי לא נטה א"ר יהודה שבקש לנטות ולא נטה ומ"מ לא נטה א"ר אלעזר עדיין לחלוחית של דוד קיימת ר' יוסי בר' חנינא אמר עדיין אצטגניני של דוד קיימין דאמר ר' יהודה אמר רב ת' ילדים היו לו לדוד וכולן בני יפת תואר היו ומגדלי בלורית היו ומהלכין

covenant, to make it known to them. Falleth by a sword—[was fulfilled] on Josiah, as it is written (II. Chron. 35, 23) *And the archers shot at King Josiah; and the King said to his servants, "Carry me away, for I am sorely wounded."* And R. Juda said in the name of Rab: "They made his body like a sieve." *Lacketh bread*—fell on Jechonyah, as it is written (II Kings, 25, 30) *And his allowance was a continual allowance,* etc. R. Juda said in the name of Rab: "This is what people say (Fol. 49) *Be cursed rather than cursing.*" Joab was brought before the court to justify himself for the killing of Abner; and he answered that he was the revenger of the blood of Asahel.[2] But was not Asahel a *Rodeph?*[3] [Hence Abner had the right to kill him in self-defense]. And he said: "He could have saved himself by injuring one of the members of his (Abner's) body." And to the question: "Perhaps he could not do so?" he answered: "Since he was able to determine to strike him exactly in the fifth rib, as it is written (II Sam. 2, 35) *On the fifth rib,* to which R. Jochanan said, where the bile and the liver are attached, how could he not do so with another member?" The court then said: "Let us not consider Abner. But why did you kill Amassa?" And he answered: "He was a rebel to the king, as it is written (Ib. 20, 5) *So Amassa . . he remained longer that the set time.*" And he was anewered: Amassa was not a rebel, as he had a good reason for his delay because of their study. But you are indeed a rebel, because you were inclined to Adoniyahu against David's will, as it is written (I Kings 2, 28) *And the report came to Joab; for Joab had turned after Adoniyahu, though he had not turned after Abshalom.* Why is *though he had not turned,* mentioned? R. Juda said: "This means that he was inclined to turn, but did not." And why did he not finally turn? "Because," said R. Elazar, the vitality of David was still hearty." And R. Jose b. Chanina said: "Because the active force of David were still in their strength, as R. Juda said in the name of Rab that David had four hundred children, and all of these were born to him by handsome captive women. They had long locks and went with the chiefs of the armies.

2). See Numbers 35, 19.
3). Pursuer who wants to catch one with the intention to kill him.

And these were David's men of power."

All the Amoraim mentioned above differ with R. Abba b. Cahana who said: "If not for Joab, David would not have been able to occupy himself with the Law; and if not for David, Joab would not have been able to wage the war, as it is written (II. Sam. 8, 16) *And David did what is just and right unto all his people. And Joab the son of Zeruyah was over the army;* i.e., why was David able to do what is just and right? Because Joab was commander of the army. And why was Joab successful with the army? Because David did what is just and right." (Ib. 3, 26) *And Joab went out from David and he sent messengers after Abner who brought him back from the well of Sirah.* What does *well of Sirah* mean? R. Abba b. Cahana said: "*The well* refers to the pitcher of water which David took from under the head of saul (I Sam 26, 12);[4] and *Sirah* (thorn), refers to the piece of cloth which David cut off from the garment of Saul (Ib. 24, 27), which were good reasons for Abner to reconcile Saul with David, if he should have cared. (Ib., ib. 27) *Joab took him aside in the gate, to speak with him in private.* R. Jochanan said: "He was convicted after a real trial as if before the Sanhedrin. Abner was asked: "Why have you killed Asahel?" "Because he was a *Rodeph.*" "But you could have saved yourself by having struck him merely in one of his limbs [warded him off you]?" Joab asked Abner. Whereupon he answered: "I could not have done so." "But if you were able to determine to strike him exactly in the fifth rib how could you not have done so to any other member?" *"To speak with him privately."* R. Juda said in the name of Rab that he spake with him concerning the shoe [of a Yebama]. *And he smote him in the fifth rib.* R. Jochanan said: "In the fifth rib where the bile and the liver are attached." (I Kings 2, 32) *And may the Lord bring back his blood guiltiness upon his own head, because he fell upon two men more righteous and better than he. More righteous?* Because they were commanded verbally [to kill the priests of Nob] and did not listen, and Joab was commanded in a letted to kill Uriah, and he listened. (Ib., ib. 34) *And he was buried in his own house in the wilderness.* Was then his house in the

4). The well and the pitcher caused Abner's death.

בראשי הגייסות והן הן בעלי אגרופין של דוד:

ופליגי דר׳ אבא בר כהנא דא״ר אבא בר כהנא אלמלא דוד לא עשה יואב מלחמה ואלמלא יואב לא עסק דוד בתורה כדכתיב (ש״ב ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו ויואב על הצבא מ״ט דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו משום דיואב על הצבא ומ״ט יואב על הצבא משום דדוד עושה משפט וצדקה. (שם ג) ויצא יואב מעם דוד וישלח מלאכים אחרי אבנר וישיבו אותו מבור הסרה ודוד לא ידע מה בור הסרה אמר ר׳ אבא בר כהנא בור וסירה גרמו לאבנר שיהרג (שם) ויטהו יואב אל תוך השער לדבר אתו בשלי א״ר יוחנן שדנו בדין סנהדרין א״ל מ״ט קטלתיה לעשהאל עשהאל רודף הוה היה לך להצילו באחד מאיבריו לא יכילנא ליה השתא בדופן חמישית איכוונית ליה באחד מאיבריו לא יכלת ליה לדבר אתו בשלי א״ר יהודה אמר רב לדבר אתו על עסקי שלו (שם) ויכהו שם אל החומש אמר ר׳ יוחנן בדופן חמישית מקום שמרה וכבד תלויים בו (מ״א ב) והשיב ה׳ את דמו על ראשו אשר פגע בשני אנשים צדיקים וטובים ממנו ויהרגם טובים שהם דרשו אכין ורקין והוא לא דרש וצדיקים שהם בפה ולא עשו והוא באגרת ועשה (ש״ב כ) ועמשא לא נשמר בחרב אשר ביד יואב וגו׳ אר״י אמר רב שלא חשדו (מ״א ב) ויקבר בביתו במדבר אטו ביתו מדבר הוא אמר רב יהודה אמר רב

wilderness? R. Juda said in the name of Rab: "Like a wilderness it was ownerless, and everyone who wishes can derive a benefit from it, so was the house of Joab." According to others: As a desert is free of robbery and adultery, so was the house of Joab. (I Chr. 11, 8) *And Joab repaired the rest of the city.* Said R. Juda in the name of Rab: "Even brine and hashed fish he used to taste and give it to the poor."

CHAPTER SEVEN.

(Fol. 52) We are taught in a Baraitha R. Maier used to say: "What does (Lev. 21, 9) *Her father doth she profane,* mean? This means that if, until that time he was treated like a holy man, from that time on he was treated common; if until that time he was honored, from that time on he would be disgraced. People would say: 'Cursed be such a man who begot such a daughter; cursed is he who has brought her up; cursed is he who has such an offspring.'" R. Ashi said: "In accordance with whose opinion do we act when we name a wicked person, wicked the son of a wicked, although his father was a righteous? It is in accordance with the above Tanna."

We are taught in a Baraitha that Aba Jose b. Dusthai said: "Two fire cords came out from the Holy of Holies, and were divided into four: two of them entered the nostrils of one, and two the nostrils of the other, and burnt them (the two sons of Aaron)." But is it not written (Lev. 10, 2) And consumed them? [Hence something was left]. Yea—*them,* but not their garments.

Once when Moses and Aaron walked, and were followed by Nadab and Abihu, who were followed by all Israel, Nadab said to Abihu: "When will the two old men die, and you and I be the leaders of Israel?" To which the Holy One, praised be He! said: "Time will show who will bury whom." R. Papa said: "This is what people say: 'Many old camels are laden with the hides of the young ones.'"

R. Elazar said: (Ib. b.) "How does a scholar appear in the eyes of a commoner? At first acquaintance he (the scholar) appears to him like a golden pitcher. However, upon holding conversation with him, he appears like a silver pitcher; upon accepting a benefit from him, he appears like an earthen one, which, once broken, cannot be mended."

כמדבר מה מדבר מופקר לכל אף ביתו של יואב מופקר לכל ד"א כמדבר הזה מה מדבר הזה מנוקה מגזל ועריות אף ביתו של יואב מנוקה מגזל ועריות (ד"ה א יא) ויואב יחיה את שאר העיר אמר רב יהודה אמר רב אפילו מוניני וצחנתא טעים פרים להו:

ארבע מיתות פרק שביעי

(דף נב) תניא היה ר"מ אומר מה ת"ל (ויקרא כא) את אביה היא מחללת שאם היו נוהגין בו קדש נוהגין בו חול כבוד נוהגין בו בזיון אומרים ארור שזו ילד ארור שזו גידל ארור שיצאה זו מחלציו אמר רב אשי כמאן קרינן רשיעא בר רשיעא ואפילו לרשיעא בר צדיקא כמאן כהאי תנאי. תניא אבא יוסי בן דוסתאי אומר שני חוטים של אש יצאו מבית קדשי הקדשים ונחלקו לד׳ ונכנסו שנים בחוטמו של זה ושנים בחוטמו של זה ושרפום והכתיב (שם) ותאכל אותם. אותם ולא בגדיהם:

וכבר היו משה ואהרן מהלכים בדרך ונדב ואביהוא מהלכין אחריהם וכל ישראל אחריהם א"ל נדב לאביהוא אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור אמר להן הקב"ה נראה מי קובר את מי א"ר פפא היינו דאמרי אינשי נפישי גמלי סבי דטעיני משכי דהוגני:

א"ר אלעזר (שם ע"ב) למה ת"ח דומה לפני עם הארץ בתחלה דומה לו לקיתון של זהב סיפר עמו דומה לו לקיתון של כסף נהנה ממנו דומה לו לקיתון של חרס כיון שנשבר שוב אין לו תקנה:

(Fol. 56) Our Rabbis were taught: Seven commandments were given to Noahides (human race) and they are: Concerning [civil] courts, blasphemy, idolatry, adultery, bloodshed, robbery, and that they must not eat of the member of a body while the animal is still alive." R. Chanina b. Gamaliel says: "Also of the blood of an animal still alive." R. Chidka says: "Also of impotency." R. Simon says: "Also of sorcery." R. Jose says: "Of all that is written in the chapter of sorcery (Deut. 18, 9, 22) a Noahide is commanded to obsreve." R. Juda says: "Adam was commanded as to idolatry only, as it is said (Gen. 2, 16) *And the Lord commanded the man;* i.e., the Lord commanded him concerning the law of God." R. Juda b. Bathyra said: "Also as to blasphemy." And there are some others who say also concerning civil courts.

(Fol. 58b) Resh Lakish said: "He who raises his hand [with the intention of striking his neighbor], although he has not as yet struck him, is called wicked, as it is said (Ex. 2, 13) *And he said to the wicked one, wherefore smitest thou thy fellow?* It does not read, why hast thou smitten, but why smitest thou. Hence he is called wicked even if he merely raises his hand to strike." Z'iri said in the name of R. Chanina: "He is called sinner, as it is said (I Sam. 2, 16) *If not, I will take it by force.* And immediately after this is written. *The sin of the young men was very great.*" R. Huna said: "[If one has the habit of raising his hand against man], his arm may be cut off, as it is said (Job 38, 15) *And the high-raised arm should be broken.*" (And R. Huna acted according to his theory). R. Elazar said: "There is no remedy for such a man but burial, as it is said (Ib. 22, 8) *But as for the man of a strong arm, for him is the land.*" R. Elazar said again: "Only one who has a strong arm may obtain land, as it is said: *But as for the man of a strong arm, for him is the land.*" Resh Lakish said again: "What is the meaning of the passage (Prov. 12, 11) *He who tilleth his ground will be satisfied with bread?* When one enslaves himself to the earth, he may be satisfied with bread but not otherwise."

(Fol. 59b) R. Juda said in the name of Rab: "Adam was not permitted to eat meat, as it is written (Ib. 1, 29) *To you it shall be for food, and to every beast of the field;*

(דף נו) ת"ר ז' מצות נצטוו בני נח דינין וברכת השם וע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים וגזל ואבר מן החי (שם ע"ב) ר' חנניא בן גמליאל אומר אף על הדם מן החי ר' חידקא אומר אף על הסירום ר' שמעון אומר אף על הכשוף ר' יוסי אומר כל האמור בפרשת מכשף בן נח מוזהר עליו (שם יח) לא ימצא בך מעביר בנו וגו'. ר' יהודה אומר אדם הראשון לא נצטוה אלא על ע"ז בלבד שנאמר (בראשית ב) ויצו ה' אלהים על האדם ר' יהודה בן בתירא אומר אף על ברכת השם וי"א אף על הדינין:

(דף נח) אמר ריש לקיש כל המגביה ידו על חברו אע"פ שלא הכהו נקרא רשע שנא' (שמות ב) ויאמר לרשע למה תכה רעך הכית לא נאמר אלא תכה אע"פ שלא הכהו נקרא רשע זעירי א"ר חנינא נקרא חוטא שנאמר (ש"א ב) ואם לא לקחתי בחזקה וכתיב (שם) ותהי חטאת הנערים גדולה מאד את פני ה' רב הונא אמר תקצץ ידו שנאמר (איוב לח) וזרוע רמה תשבר רב הונא קץ ידא ר' אלעזר אומר אין לו תקנה אלא קבורה שנאמר (שם כב) ואיש זרוע לו הארץ ואמר ר"א לא נתנה קרקע אלא לבעלי זרועות שנאמר ואיש זרוע לו הארץ. ואמר ר"ל מ"ד (משלי יב) עובד אדמתו ישבע לחם אם אדם עושה עצמו כעבד לאדמה ישבע לחם ואם לאו לא ישבע לחם:

(שם ע"ב) אמר רב יהודה אמר רב אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה דכתיב (בראשית א) לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ

ולא חית הארץ לכם וכשבאו בני נח התיר להם שנאמר (בראשית ט) כירק עשב נתתי לכם את כל יכול לא יהא אבר מן החי נוהג בו ת"ל (שם) אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו וגו׳. תניא ר"ש בן מנסיא אומר חבל על שמש גדול שאבד מן העולם שאלמלא נתקלל נחש כל אחד ואחד מישראל היו מזמינים לו שני נחשים טובים אחד משגרו לצפון ואחד משגרו לדרום להביא לו סנדלבונים טובים ומרגליות טובות ולא עוד אלא שמפשילין לו רצועה מתחת זנבו ומוציא בו עפר לגינתו ולחורבתו מיתיבי רבי יהודה בן תימא אומר אדם הראשון מיסב בגן עדן היה והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומצננין לו יין והציץ בו נחש וראה כבודו ונתקנא בו התם בבשר היורד מן השמים ומי איכא בשר היורד מן השמים אין כי הא דרבי שמעון בן חלפתא הוה קא אזיל באורחא פגעו ביה הנך אריותא והות קא נהמי באפיה אמר (תהלים קד) הכפירים שואגים לטרף נחותו תרתי אטמתי חדא אכלוה וחדא שבקוה אייתי ואתא לבי מדרשא בעו עלה דבר טמא הוא זה או דבר טהור א"ל אין דבר טמא יורד מן השמים:

(דף סה) ואף שאלה זו שאל טורנוסרופוס את ר"ע א"ל מה יום מיומים א"ל ומה גבר בגוברין א"ל דמרי צבי שבת נמי דמרי צבי אמר ליה הכי קאמינא לך מי יימר דהאידנא שבת א"ל נהר סמבטיון יוכיח בעל אוב יוכיח קברו של

i.e., but not the beasts to you. However, after the descendants of Noah came, he permitted them, as it is said (Ib. 9, 3) *Every moving thing that liveth shall be yours for food; even as the green herbs have I given you all things.* And lest one say that they may be eaten while still alive, it reads (Ib.) *But flesh in which its life is, which is its blood, shall ye not eat.*" We are taught in a Baraitha that R. Simon b. Menassia says: "Woe that a great servant was lost to the world, for if the serpent had not been cursed, everyone would have had two serpents in his house, one he would have sent to the South and the other to the North to bring him beautiful gems, precious stones and pearls and all other valuable things of the world, against whom no creature could have stood; and furthermore, they could have fastened a strap under its tail with which to pull out mud into his garden or onto the dump." The following objection was raised. R. Juda b. Bathyra said: "Adam the First was sitting in the garden of Eden, and the angels served him with roasted meat. When the serpent looked in and observed his honor he became jealous." [Hence he was allowed to eat meat]! This refers to meat which came from heaven. But is there then any meat which came from heaven? Yea! As it happened to R. Simon b. Chalafta, who, being on the road, met lions, which were stirred against him; and he remarked (Ps. 104, 21) *The young lions cry after their prey.* Thereupon a miracle occurred, and two legs fell from heaven, one of which the lions consumed and the other remained. Simon took it, brought it into the college, and questioned: "Is this of a clean animal or of an unclean?" They answered him: "An unclean thing never comes from heaven."

(Fol. 65b) Also about this, R. Akiba was questioned by Turnusrupus: "Why is this day (of Sabbath) distinguished from all other days?" To which R. Akiba answered: "Why is this man (Turnusrupus) distinguished from all other men?" "Because it is the will of my master (the king)," answered he. "Sabbath is also distinguished because it is the will of the Lord of the Universe," said R. Akiba. "You misunderstand me," remarked he. "My question is: Whence do you know that this day is Sabbath?" R. Akiba said: "From the river of *Sabbation*

[which rests on this day]; and it may also be proved from Ob [he who occupies himself with bringing up the dead cannot do his work on the Sabbath]; and also the grave of your father may prove that the smoke which comes out of it on all week days does not come out on the Sabbath." Thereupon Turnusrupus said: "You have disgraced, shamed, and insulted me."

We are taught in a Baraitha (Deut. 18) *Inquire of the dead.* This refers to one who undergoes privation and goes and spends the night in a cemetery, in order that the spirit of impurity (unholy inspiration) may rest upon him. And when R. Akiba used to read this passage, he would cry, saying: "If one who undergoes privation for the purpose that an impure spirit should rest upon him, is successful that the spirit in question rests upon him, how much the more ought a man be uccessful if he undergoes privation for the purpose that the pure spirit may rest upon him." But what can we do if our sins cause that our desire shall not be reached, as it is said (Is. 59, 2) *But your iniquities have ever made a separation between you and your God."* Raba said: "If the righteous would take care to be clean from any sin whatsoever, they would be able to create a world, as it is said: *But your iniquities have ever made a separation."* Raba created a man[1] and sent him up to R. Zera. The latter spoke to him, and he did not answer. R. Zera exclaimed: "I see that thou wast created by one of our colleagues. It is better that thou shouldst be returned to the earth from which thou wast taken." R. Chanina and R. Oshia were accustomed to sit every eve of Sabbath studying the book of creation, and create a calf like that of the third offspring of a living cow, and they used to consume it [on Sabbath].

Our Rabbis were taught: An enchanter is he who says: "My bread has fallen from my mouth to-day, and it is a bad sign;" or, "My cane has fallen from my hands;" or, "My son called me up from my back;" or, "A robin is calling me;" or, "A deer has crossed my way;" or, "A snake is on my right, a fox is on my left," [which is a sign concerning my journey]. (Fol. 66) Or, if one says to a collector: "Do not begin with me;" or, "It is early in the morning;" or, "To-day is the first day of the month;" or

1.) See Rashi that he did it by means of Kabbalah.

אביו יוכיח שאינו מעלה עשן בשבת א"ל בזיתו ביישתו וקללתו:

תניא (דברים יח) ודורש אל המתים זה המרעיב עצמו והולך ולן בבית הקברות כדי שתשרה עליו רוח טומאה וכשהיה ר"ע מגיע למקרא זה היה בוכה ומה המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טומאה שורה עליו רוח טומאה המרעיב עצמו כדי שתשרה עליו רוח טהרה עאכ"ו אבל מה אעשה שעונותינו גרמו לנו שנאמר (ישעיה נט) כי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם אמר רבא אי בעו צדיקי ברו עלמא שנאמר עונותיכם היו מבדילים רבא ברא גברא שדריה לקמיה דר' זירא הוה קא משתעי בהדיה ולא הוה קא מהדר ליה א"ל מן חבריא את הדר לעפרך ר' חנינא ורבי הושעיא הוו יתבי כל מעלי שבתא ועסקו בספר יצירה ומיברא להו עגלא תלתא ואכלו ליה:

ת"ר מנחש זה האומר פתו נפלה מפיו מקלו נפלה מידו בנו קורא לו מאחריו עורב קורא לו צבי הפסיקו בדרך נחש מימינו ושועל משמאלו (דף סו) אל תתחיל בי שחרית הוא ר"ח הוא

"It is the Sabbath eve," [which is a sign for good or bad]. Our Rabbis taught: The same is the case with those who enchant with cats, birds, fish and stars.

Z'iri happened to be in Alexandria of Egypt, where he bought an ass. When he came to a river to let the ass drink. It disappeared (the charm was broken), and there stood a landing board. And he was told: "If you were not Z'iri, your money would not be refunded, as there is no one who buys something here and does not try it first on water." Janai happened to stop at a certain inn, he said to them: "Give me a drink of water." And they offered him *Shettitha* (water mixed with flour). He noticed that the woman who brought it mumbled. He poured out a little and a serpent came out of it. And then he said to her: "I drank from your water, now you may also drink from mine." She did so and became an ass. He then rode upon her to the market. And her associate, who recognized the witchcraft, released her, and then every one saw that he was riding on a woman.

(Ib., ib. 2) *And the frog came up.* R. Elazar said: "It was only one frog which multiplied over all Egypt with its offspring." On this point Tannaim differ. R. Akiba says it was only one frog which multiplied with its offspring all over Egypt. R. Elazar b. Azariah said to him: "Akiba, what hast thou to do with Aggada (Homoletics)? Quit your words and go to [study in the difficulties of] *Negaim* and *Ohaloth*. It was only one frog to whose croaking all other frogs were gathered."

(Fol. 68) We are taught in a Baraitha: "When R. Eliezer became sick, R. Akiba and his associates came to call upon him. He was sitting under his canopy while they were sitting in his dining room.[2] That day was the eve of Sabbath, and Hurcanos, his son, entered to take off his phylacteries.[3] His father rebuked him, and he went out as if he had been under ban, remarking to his colleagues: "It seems to me that the mind of my father is not clear, [on account of his low condition]." Whereupon R. Eliezer responded: "I think that the minds of both his mother and himself are unsound, because they neglect to attend to things which involve capital punishment), like making fire

מוצאי שבת הוא ת"ר לא תנחשו כגון אלו המנחשים בחולדה בעופות בדגים ובכוכבים:

זעירי איקלע לאלכסנדריא של מצרים זבן חמרא כי מטא לאשקויי מיא פשר קם אגמלא דאסקוניתא א"ל אי לאו דזעירי את לא הוי מהדרינן לך מי איכא דזבין מידי הכא ולא בדק ליה אמיא. ינאי איקלע לההיא אושפיזא אמר להו אשקיון מיא קריבו ליה שתיתא חזייה לההיא אתתא דהוה קא מרחשן שיפוותה שדי פורתא מיניה הוו עקרבי אמר להו אנא שתאי מדידכו ואתון נמי שתו מדידי אשקייה הות חמרא רכבא סליק לשוקא אתא חברתה פשרא לה חזיוהו אינשי דרכיב אאתתא בשוקא. (סז) ותעל הצפרדע ותכם וגו' א"ר אלעזר צפרדע אחת היתה והשריצה ומלאה כל ארץ מצרים כתנאי ר"ע אומר צפרדע אחת היתה ומלאה כל ארץ מצרים א"ל רבי אלעזר בן עזריה עקיבא מה לך אצל הגדות כלה מדברותיך ולך אצל נגעים ואהלות צפרדע אחת היתה ושרקה להם והם באו:

(דף סח) תניא כשחלה רבי אליעזר נכנסו ר"ע וחבריו לבקרו הוא יושב בקינוף שלו והם יושבים בטרקלין שלו ואותו היום ע"ש היה ונכנס הורקנוס בנו לחלוץ תפיליו גער בו ויצא בנזיפה אמר להם לחבריו כמדומה אני שדעתו של אבא נטרפה אמר להו דעתו ודעת אמו נטרפה האיך מניחין איסור סקילה ועוסקין

2). See above pp. 67-69, that he was under ban all that time.
3). On Sabbath phylacteries are prohibited because one should not forget and go out with them on a public road.

and cooking), and occupy themselves with such things [as taking off phylacteries], which might involve a crime of a mere *Sh'buth*."[4] When the sages saw that his mind was clear, they entered [the canopy] and occupied seats within four cubits (yards) from him.[5] He then asked them: "For what purpose have you called?" "We came," they answered, "to learn Torah from you." And to his question: "Why have you not come until now?" they replied, "Because we had not time." He then exclaimed: "I wonder if these people will die a natural death!" "And what will be my lot?" inquired R. Akiba. And he said: "Yours will be still harder than theirs." He then took his two arms, put them on his heart, and said: "Woe to ye, my two arms, which are as two parchments of the Holy Scrolls, of which nothing can be read when they are rolled together, [referring to the time after his death]. I have studied much and taught much. I have studied much, yet I have not diminished from [the wisdom of] my teachers even to the extent of what a dog licks out of the sea. I taught much, yet my disciples have not diminished from my wisdom—even as the painting pencil takes out from the tube. And not this only, but I have learned about three hundred *Halachoth* on the subject of plagues, of which no one ever asked me anything. And not only this, but I have learned three hundred and according to some three thousand *Halachoth*, as to planting cucumbers, of which no man even questioned me anything concerning them except Akiba b. Joseph, when it once happened that I was on the road with him, he said to me: 'Rabbi, teach me the laws concerning the planting of cucumbers.' I said something and the entire field became filled with cucumbers. He then said to me: 'Rabbi, you taught me how to plant them; now teach me how to remove them." And I said something and all were gathered in one place." They then asked him a question in *Taharoth*, and he answered that it is pure, and with this word his soul departed from him with purity. R. Joshua then stood up and said: "The vow is released, the vow is released." On the night following the Sabbath R. Akiba met R. Joshua [carrying the dead body] between Carsarean and Lydda, and he found that R.

באיסור שבות כיון שראו חכמים שדעתו מיושבת עלו נכנסו וישבו לפניו מרחוק ארבע אמות אמר להם למה באתם אמרו לו ללמוד תורה באנו אמר להם ועד עכשיו למה לא באתם אמרו לו לא היה לנו פנאי. אמר להם תמה אני אם ימותו מיתת עצמן א"ל ר"ע שלי מהו א"ל שלך קשה משלהן נטל ב׳ זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי לכם ב׳ זרועותי שהם כשני ספרי תורות שנגללין הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבותי אפילו ככלב המלקק מן הים הרבה תורה לימדתי ולא חסרוני תלמידי אלא כמכחול בשפופרת ולא עוד אלא שאני שונה ש׳ הלכות בבהרת עזה ולא היה אדם שואלני בהם דבר מעולם ולא עוד אלא שאני שונה ש׳ הלכות ואמרי לה שלשת אלפים הלכות בנטיעות קשואין ולא היה אדם שואלני בהם דבר מעולם חוץ מעקיבא בן יוסף פעם אחד אני והוא היינו מהלכים בדרך אמר לי ר׳ למדני בנטיעות קשואין אמרתי דבר אחד ונתמלאת כל השדה קשואים אמר לי רבי למדתני נטיעתן למדני עקירתן אמרתי דבר אחד נתקבצו כולן למקום אחד אמרו לו הכדור והאמום מהו וכו׳ אמר להם טהור ויצתה נשמתו בטהרה עמד ר׳ יהושע על רגליו ואמר הותר הנדר הותר הנדר למוצאי שבת פגע בו ר"ע בין קסרי ללוד

4). Term for Rabbinical prohibitions—hence no capital punishment is involved.
5). See Note 1.

Joshua wounded his body until blood flowed to the ground. He then began to deliver his eulogy while standing in line, and said (II Kings 2, 12) *"My father, my father, the chariot of Israel and their horseman.* I have many drafts for exchange, but have no banker who should exchange them for me."

CHAPTER EIGHT.

(Fol. 69b) Whence do we know that the first generations produced children at eight years? This is to be inferred from the following: (Ex. 35, 30) *Bezaleel, the son of Uri, the son of Chur, of the tribe of Judah;* and it is written (I Chron. 2, 10-20) *And when Azubah,* the wife of Caleb, *died, Caleb took unto himself Ephrath, who bore unto him Chur. And Chur begot Uri, and Uri begot Bezaleel.* And when Bezaleel was engaged in building the Tabernacle, he was at least thirteen years old, as it is written (Ex. 36, 4) *Every man from his own work which they were doing;* and one is not called a man before the age of thirteen. And there is a Baraitha: The first year Moses prepared all that was necessary for the Tabernacle, and in the second year he erected it and sent the spies. And it is written (Joshua 14, 7) *Forty years old was I when Moses the servant of the Lord sent me,* etc. *Behold, I am this day eighty and five years old.* Now, deduct fourteen, the age of Bezaaleel, from the forty of Joshua, when he was sent as a spy, and there remained twenty-six; deduct two years for the three pregnancies with Uri, Chur and Bezaleel, and there remain twenty-four. Hence each of them produced at the age of eight.

(Fol. 70) R. Chanan said: "Wine was created for nothing else than to comfort mourners and to compensate through it the wicked for any good thing they do in this world, as it is said (Pr. 31, 6) *Give strong drink unto him that is ready to perish and wine to those who have an embittered soul."* R. Isaac said: "What does the passage (Ib. 23, 31) *Do not look for wine when it looketh red,* mean? You shall not look for wine which makes the faces of the wicked in this world red, and makes them pale (puts them to shame) in the world to come." Raba said: "You shall not look for wine because its end is bloodshed." R. Cahana raised the following contradiction: It is written (Pr. 104,

והיה מכה בבשרו עד שדמו שותת לארץ פתח
עליו בשורה ואמר (מ"ב ב) אבי אבי רכב ישראל
ופרשיו הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני
להרצותן:

בן סורר ומורה פרק שמיני

(דף סט ע"ב) דורות הראשונים היו מולידים
בני שמונה שנים מנ"ל מהכא (שמות לה) ובצלאל
בן אורי בן חור למטה יהודה וכתיב (ד"ה א
ב) ותמת עזובה אשת כלב ויקח לו כלב את
אפרת ותלד לו את חור וכי עבד בצלאל משכן
בר כמה הוה בר תליסר שני דכתיב איש איש
ממלאכתו אשר המה עושים ותניא שנה
ראשונה עשה משה משכן שניה הקים משכן
ושלח מרגלים וכתיב (יהושע יד) בן ארבעים
שנה אנכי בשלוח משה עבד ה' וגו' ועתה הנה
אנכי היום בן חמש ושמונים שנה. כמה הויא
להו ארבעים דל ארביסר דהוה בצלאל פשו
להו עשרין ושית דל תרתי שני דתלתא עבורי
אשתכח דכל חד וחד בתמני אוליד:

(דף ע) אמר ר' חנן לא נברא יין בעולם אלא
לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים שנא' (משלי
לא) תנו שכר לאובד ויין למרי נפש א"ר יצחק
מ"ד (שם כג) אל תרא יין כי יתאדם אל תרא יין
שמאדים פניהם של רשעים בעוה"ז ומלבין
פניהם לעוה"ב. רבא אמר אל תרא יין כי
יתאדם אל תרא יין שאחריתו דם רב כהנא
רמי כתיב תירש וקרינן תירוש זכה נעשה ראש

15) *Y'shamach* (waste), and we read Y'samach (rejoice); i.e., If he merits (takes care) it will cause him to rejoice; if not, it will cause him ruin, and this is meant by Raba who said: "Wine and good odor made me wise."

R. Amram, the son of R. Simon b. Abba, said: "What does the passage (Ib., ib. 26, 30) *Who hath woe? Who hath sorrow? Who hath quarrels? Who hath complaints? Who hath wounds without cause? Who hath redness of eyes? They that tarry late over the wine; they that become sick for mixed drink,* mean? When R. Dimi came from Palestine, he said: "It was said in the West that he who tries to explain the passage above from the beginning to the end is correct, and he who tries to explain it from the end to the beginning is also correct. Eubar the Galilean lectured: Thirteen *vavs*[1] are enumerated concerning wine. (Gen. 9, 20, 25) *And Noah, who was a husbandman, began his work and he planted a vineyard. And he drank of the wine, and became drunken, and he uncovered himself within his tent. And Ham, the father of Canaan, saw the nakedness of his father, and told it to his two brothers without. And Shem and Japheth took a garment, and laid it upon the shoulders of both of them, and went backwards, and covered the nakedness of their father; and their faces were turned backwards, and they saw not their father's nakedness. And Noah awoke from his wine, and discovered what his younger son had done unto him. And Noah began his work, and planted a vineyard.* R. Chisda in the name of Ukba (according to others Mar Ukba in the name of R. Zakkai), said: "The Holy One, praised be Me! said to Noah: 'Noah, why didst thou not learn from Adam the First that all the troubles he had were caused by wine?'" This is in accordance with R. Maier, who maintains that the tree of whose fruit Adam partook was a vine; for we are taught in a Baraitha: R. Maier says: "The tree of whose fruit Adam partook was a vine (Ib. b) as there is no other thing which brings lamentation upon man except wine." R. Juda says: "It was wheat, since a child is not able to call mother or father before it has tasted wheat." R. Nechemiah says: "It was a fig tree, for they were mended (restored) by the same thing by which

לא זכה נעשה רש. רבא רמי כתיב (תהלים קד) ישמח וקרינן ישמח זכה משמחו לא זכה משממתו והיינו דאמר רבא חמרא וריחני פקחין. א"ר עמרם בריה דר"ש בר אבא מ"ד (משלי כג) למי אוי למי אבוי למי מדנים למי שיח למי פצעים חנם למי חכלילות עינים למאחרים על היין לבאים לחקור ממסך. כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא האי קרא מאן דדריש ליה מרישיה לסופיה מדריש ומסופיה לרישיה מדריש. דרש עובר גלילאה י"ג ווי"ן נאמרו ביין (בראשית ט) ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם וגו' וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן. ויחל נח איש האדמה ויטע כרם אמר רב חסדא אמר רב עוקבא ואמרי לה אמר מר עוקבא אמר ר' זכאי א"ל הקב"ה לנח נח לא היה לך ללמוד מאדם הראשון שלא גרם לו אלא יין כמ"ד אותו אילן שאכל ממנו אדם הראשון גפן היה דתניא ר"מ אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה (ע"ב) שאין לך דבר שמביא לאדם יללה אלא יין ר' יהודה אומר חטה היה שאין התינוק יודע לקרוא אבא ואמא עד שיטעום טעם דגן ר' נחמיה אומר תאנה היה שבדבר

1). *Vav* is the sixth letter of the alphabet, corresponding to the "v" and is used as conjunction "and."

they were impaired (sinned), as it is written (Gen. 3, 7) *And they sewed fig leaves together.*"

(Prov. 31, 1) *The words of King Lemuel, the prophecy with which his mother instructed him.* R. Jochanan, in the name of R. Simon b. Jochai, said: Infer from this that his mother tied him to a pillar, saying (Ib.) *What hast thou done, O my son? and what, O son of my body? and what, O son of my vows?* i.e., *O my son*—all are aware that thy father was God-fearing, and now [seeing you go in a wrong way], they will say: 'It was caused by his mother.' *The son of my body;* i.e., all the wives of thy father never saw the king after their pregnancy, but I have troubled myself to see him even after pregnancy. *The son of my vows;* i.e., all the wives of thy father offered vows [to the sanctuary] praying I wish I would have a son fit for the throne, but I offered vows and asked: I wished to have a son who should be healthy, a bright student, and should be powerful in the Torah, and fit for prophecy." *Not for kings, O Lemuel, not for kings* [*is it fitting*] *to drink wine, not for princes* [*rosnim*] strong drink! She said to him: "What hast thou to do with kings who drink wine, become intoxicated, and say: *Lama-El* (why do we need God)? And to *rosnim* (strong drink) i.e., is it right that he to whom all the mysteries of the world are revealed should drink wine to intoxication? According to others: He, to whose door all the princes of the world are hastening, shall he drink wine to intoxication?" R. Isaac said: "Whence do we know that Solomon repented and confessed to his mother? From the following passage (Ib. 30, 2) *Surely I am more brutish than any man, and have not the understanding of a common man;* i.e., *I am more brutish* (*M'Ish*) than any man means more than Noah, as it is written (Gen. 9, 20) *And Noah, who was* (Ish) *a husbandman, began his work, and he planted a vineyard. Of a common man* (*Adam*), *refers to Adam.*"

(Fol. 71) R. Zera said: "He who sleeps in a house of learning, his wisdom will be rent to pieces, as it is said (Pr. 23, 21) *And drowsiness clotheth a man in rags.*"

We have been taught in a Baraitha R. Juda says: "If his mother was not like his father in her voice, in her appearance and her height, he cannot become a *ben Sorer*

שקלקלו בו נתקנו שנאמר (בראשית ג) ויתפרו עלה תאנה:

(משלי לא) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו א"ר יוחנן משום רשב"י מלמד שכפאתו אמו על העמוד ואמרה לו (שם) מה ברי ומה בר בטני ומה בר נדרי מה ברי הכל יודעין שאביך ירא שמים היה עכשיו יאמרו אמו גרמה לו ומה בר בטני כל הנשים של בית אביך כיון שמתעברות שוב אינם רואות פני המלך ואני דחקתי ונכנסתי כדי שיהא לי בן מזורז ומלובן ומה בר נדרי כל הנשים של בית אביך היו נודרות ואומרות יהא לי בן הגון למלכות ואני נדרתי ואמרתי יהא לי בן זריז ומלובן וממולא בתורה והגון לנביאות. אל למלכים למואל אל למלכים שתו יין אל למלכים אמרה לו בני מה לך אצל מלכים ששותין יין ומשתכרים ואומרים למה לנו אל ולרוזנים אי שכר מי שכל רזי עולם גלויים לו ישתה יין וישתכר. א"ד מי שכל רוזני עולם משכימין לפתחו ישתה יין וישתכר. אמר ר' יצחק מנין שחזר שלמה והודה לאמו דכתיב (שם ל) כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי כי בער אנכי מאיש מנח דכתיב (בראשית ט) ויחל נח איש האדמה ולא בינת אדם לי זה אדם הראשון:

(דף עא) אמר ר' זירא כל הישן בבית המדרש תורתו נעשית לו קרעים שנאמר (משלי כג) וקרעים תלביש נומה:

תניא ר' יהודה אומר אם לא היתה אמו שוה לאביו בקול ובמראה ובקומה אינו נעשה

and *Moreh* (a rebellious son), because it is said (Deut. 21, 12) . . . *To our voice.* Since we see that their voices must be alike, the same is the case with the appearance and height." R. Simon said: "We are taught in a Baraitha: Does the law indeed dictate that because this boy consumed a pound of meat and drank half a lug of Italian wine that his father and mother shall deliver him to be stoned? We must therefore assume that such a thing neither occurred nor ever will be, and it is merely written for the purpose to interpret it and be rewarded for it." R. Jonathan, however, said: "I myself have seen such, and have even sat on his grave." According to whom is the following Baraitha: A town that has been misled never occurred and will never be—and it was merely written only for the purpose to interpret it and be rewarded for it? In accordance with R. Eliezer, who said in the following Baraitha: A town said to be misled in which there is to be found even one *Mezuzah*,[2] cannot be condemned as a misled town, because it is written (Ib. 13, 17) *And all its spoils shalt thou gather into the midst of the market-place thereof, nad thou shalt burn them with fire.* And as there is a *Mezuzah* which cannot be burnt, for it is written (Ib. 12, 4) *Ye shall not do so unto the Lord your God.*" R. Jonathan, however, said: "I have seen such and I myself have even sat on its heap of ruins."

(Fol. 72) We are taught in a Baraitha, R. Jose the Galilean says: "Is it possible that because this boy ate a *tartemar*[3] of meat and drank half a lug of Italian wine he shall be stoned? But the Torah fore-shadows the final thought of the rebellious son, for at the end when he will not find how to accomplish his desire he will proceed to rob people in the street. Therefore the Torah said: He shall rather die while he is still innocent than to be put to death because of his sins, for the death of the wicked is a benefit for them and a benefit for the world, while to the righteous it is a misfortune for them and a misfortune for the world. But rest for righteous is a benefit for them and a benefit for the world. Wine and sleep for the wicked, is a benefit for them and a benefit for the world, but for the righteous it is bad for them and bad for the world. Separation

בן סורר ומורה שנאמר (דברים כא) בקולנו ומדקול בעינן שוין מראה וקומה נמי בעינן שוין. תניא א"ר שמעון וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אביו ואמו מוציאין אותו לסקלו אלא לא היה ולא עתיד להיות ולמה נכתב דרוש וקבל שכר. א"ר יונתן אני ראיתיו וישבתי על קברו. כמאן אזלא הא דתניא עיר הנדחת לא היתה ולא עתידה להיות ולמה נכתבה דרוש וקבל שכר כר' אליעזר דתניא רא"א כל עיר שיש בה אפילו מזוזה אחת אינה נעשית עיר הנדחת דכתיב (דברים יג) ואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת באש וכיון דאיכא מזוזה לא אפשר דכתיב (שם יב) לא תעשון כן לה' אלהיכם א"ר יונתן אני ראיתיה וישבתי על תלה:

(דף עב) תניא רבי יוסי הגלילי אומר וכי מפני שאכל זה תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין האיטלקי אמרה תורה יצא לב"ד ויסקל אלא הגיעה תורה לסוף דעתו של בן סורר ומורה שסופו מגמר נכסי אביו ומבקש למודו ואינו מוצא ויוצא לפרשת דרכים ומלסטם את הבריות אמרה תורה מוטב שימות זכאי ואל ימות חייב שמיתתן של רשעים הנאה להם והנאה לעולם ולצדיקים רע להם ורע לעולם. שקט לרשעים רע להם ורע לעולם ולצדיקים הנאה להם והנאה לעולם. יין ושינה לרשעים הנאה להם והנאה לעולם ולצדיקים רע להם

2). A slip of parchment, containing Deut. 4-9, fastened on the doorpost.
3). A trieus.

ורע לעולם. פזור לרשעים הנאה להם והנאה לעולם ולצדיקים רע להם ורע לעולם:

הנשרפין פרק תשיעי

(דף עו) אל תחלל את בתך להזנותה (ויקרא יט) רבי אליעזר אומר זה המשיא בתו לזקן ר"ע אומר זה המשהה בתו בוגרת. א"ר כהנא משום ר"ע (ע"ב) איזהו עני רשע ערום זה המשהה בתו בוגרת. וא"ר כהנא משום ר"ע הוי זהיר מן היועצך לפי דרכו. א"ר יהודה אמר רב המשיא בתו לזקן והמשיא אשה לבנו קטן והמחזיר אבידה לעכו"ם עליו הכתוב אומר (דברים כט) למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה' סלוח לו:

(דף פ ע"ב) א"ל שמואל לרב יהודה שיננא (דף פא) לא תימא ליה לאבוך הכי דתניא הרי שהיה אביו עובר על ד"ת לא יאמר לו אבא עברת על דברי תורה אלא אומר לו אבא כך כתיב בתורה סוף סוף היינו הך אלא אומר לו אבא מקרא כתוב בתורה כך:

דרש רב אחא בר חנינא מ"ד (יחזקאל יח) אל ההרים לא אכל שלא אכל בזכות אבותיו ועיניו לא נשא אל גלולי בית ישראל שלא הלך בקומה זקופה ואת אשת רעהו לא טמא שלא ירד לאומנות חבירו ואל אשה נדה לא יקרב שלא נהנה מקופה של צדקה וכתיב (שם) צדיק הוא חיה יחיה. וכשהיה ר"ג מגיע למקרא זה היה בוכה ואמר מאן דעביד לכולהו הוא דחיי בחדא מינייהו לא חיי א"ל ר"ע אלא מעתה (ויקרא יח) אל תטמאו בכל אלה הכא נמי

of the wicked is a benefit for them and a benefit for the world, while for the righteous it is bad for them and bad for the world."

CHAPTER NINE.

(Fol. 76) *You shall not profane your daugher* (Lev. 19, 29). R. Eliezer says: "This refers to one who marries off his [young] daughter to an old man." R. Akiba says: "This refers to one who leaves his daughter unmarried until she enters the age of womanhood." R. Cahana in the name of R. Akiba said (Ib. b) Who is to be considered poor and shrewd-wicked? He who has left his daughter unmarried until she enters the age of womanhood."

R. Canaha said further in the name of R. Akiba: "Be careful of him who counsels you for his own benefit." R. Juda said in the name of Rab: "He who marries his daughter to an old man, and he who marries his minor son to a woman of age, concerning him says the passage (Deut. 29, 18, 19) *In order that the indulgence of the passions may appease the thirst for them, The Lord will not pardon him.*"

(Fol. 80b) Samuel said to R. Juda: "Genius! (Fol. 81) do not express yourself in such terms to your father, for we are taught in a Baraitha: If a son saw his father transgressing what is written in the Torah, he must not say to him, 'Father, you have transgressed the law;' but, 'Father, so and so is written in the Torah,' and he himself will find out his mistake."

R. Acha b. Chanina lectured, what is the meaning of the passage (Ib. 6) *Upon the mountains he eateth not?* i.e., He does not live upon the reward of his ancestral merits; his eyes he lifteth not up to idols; i.e., he never walked overbearingly; *and the wife of his neighbor he defileth not;* i.e., he never tried to compete in the pecial trade of his neighbor; *unto a woman on her separation he cometh not near;* i.e., he never tried to derive any benefit from the treasure of charity—and to this it is written: *He is righteous, he shall surely live.* Rabban Gamaliel, when he came to the passage above, used to weep, saying: "Only he who fulfilled all of these is considered righeous, but not he who has done only one." R. Akiba then said to him: "According to your theory, the passage (Lev. 18, 24) *Do not defile yourself*

בכולהו אין בחדא מינייהו לא אלא בכל אחת מכל אלה הכי נמי באחת מכל אלה:

אלו הן הנחנקין פרק עשירי

(דף פח ע"ב) תניא א"ר יוסי מתחלה לא היו מרבין מחלוקת בישראל אלא ב"ד של שבעים ואחד יושבים בלשכת הגזית ושני בתי דינין של עשרים ושלשה אחד יושב על פתח הר הבית ואחד יושב על פתח העזרה ושאר בתי דינין של כ"ג יושבים בכל עיירות ישראל הוצרך הדבר לשאול שואל מב"ד שבעירו אם שמעו אמרו להם ואם לאו באים לזה שסמוך לעירו אם שמעו אמרו להם ואם לאו באים לזה שעל פתח הר הבית וכו' עד באים ללשכת הגזית ששם יושבים מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים ובשבתות ובימים טובים יושבים בחיל נשאלה שאלה בפניהם אם שמעו אמרו להם ואם לאו עומדין למנין רבו המטמאין טמאו רבו המטהרין טהרו משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן רבו מחלוקת בישראל ונעשית התורה כשתי תורות משם כותבין ושולחין בכל מקומות כל מי שהוא חכם ושפל ברך ודעת הבריות נוחה הימנו יהא דיין בעירו משם מעלין אותו להר הבית משם לעזרה משם ללשכת הגזית:

שלחו מתם אי זה בן עוה"ב ענוותן ושפל ברך שייף עייל שייף ונפיק וגרים באורייתא

with all of these things, also means with all of them, but one of them is allowed? Hence it means to say with any of them. The same is to be explained here: If one does one of the things mentioned above, he is righteous."

SHAPTER TEN.

(Fol. 88b) We are taught in a Baraitha R. Jose said: "Formerly there was no quarrel in Israel, but the [high] court of seventy-one was situated in the Temple treasury, and two courts of twenty-three, of which one sat at the gate of the Temple-mound and one at the gate of the Temple-court, and the same courts of twenty-three were established in every city of Israel; and if there was a matter necessitating inquiry, they used to inquire at the court of their own city. If they had a precedent in that case, they decided it accordingly, and if not, they brought it to the court of a near-by city; and if that court had a tradition regarding the question involved, they decided it accordingly; if also they could not decide it, they brought it before the court which was at the gate of the Temple-mound and thereafter to the Temple-treasury where the judges sat on every week-day from the daily morning offering until that of the evening offering. And on the Sabbaths and on holidays they used to take their place in the chamber of the surrounding wall, and the question was laid before them. If they had a precedent in that case they told them so; and if not, they took a vote. If the majority voted that it was impure, it was declared impure; and if the majority voted that it was pure, it was declared pure. However, since the disciples of Shamai and Hillel, who did not wait upon scholars sufficiently, were increased in number, differences increased in Israel, and it seemed as if the Torah became like two Torahs. From the court of the Great Sanhedrin they used to write and send to all the cities of Israel: Whosoever is wise, modest, and is well liked by his people may be a judge in his own town. And thereafter, if he deserved it, he was advanced to the court at the gate of the Temple-mound; and farther on until he reached to be a member in the court of the Temple treasury."

A message was sent from Palestine: "Who is the man who surely has a share in the world to come? He who bends his head while entering [the house] and bends his

תדירא ולא מחזיק טיבותא לנפשיה יהבו ביה רבנן עינייהו ברב עולא בר אבא:

תנו רבנן שלשה מיתתן בידי אדם המתנבא מה שלא שמע וכו׳ כגון צדקיה בן כנענה דכתיב (מ״ה כב) ויעש לו צדקיה בן כנענה קרני ברזל מאי הוה ליה למעבד רוח נבות אטעיתיה דכתיב (שם) ויאמר ה׳ מי יפתה את אחאב ויעל ויפול ברמות גלעד ויצא הרוח ויעמוד לפני ה׳ ויאמר אני אפתנו ויאמר תפתה וגם תוכל צא ועשה כן. א״ר יהודה מאי צא צא ממחיצתי מאי רוח א״ר יוחנן רוחו של נבות היזרעאלי. הוה ליה למידק כדרבי יצחק דא״ר יצחק סגנון אחד עולה לכמה נביאים ואין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד. עובדיה אמר (עובדיה) זדון לבך השיאך. ירמיה אמר (ירמיה מט) תפלצך השיא אותך זדון לבך והני מדקאמרי כולהו בהדדי ש״מ לאו כלום קאמרי. דלמא לא הוה ידע ליה להא דר׳ יצחק יהושפט הוה התם וקאמר להו דכתיב (מ״א כב) ויאמר יהושפט האין פה נביא עוד לה׳ א״ל הא איכא כל הני א״ל כך מקובלני מבית

head while leaving [the house] (is very modest), and studies the Torah, and does not become proud thereof." The Rabbis thereupon directed their attention to R. Ula b. Abba [who possessed all these qualifications].

Our Rabbis were taught: There are three [in connection with prophecy] who are to be sentenced by court; viz., he who prophesies what he has not heard—e.g., Zedekiah ben Kenaanah, of whom it is written (II Chron. 18, 10) *Made himself horns of iron*, etc. But why was he guilty? Did not the spirit of Nabeth make him err, as it is written (Ib., ib. 19-21) *And the Lord said, Who will persuade Achab, the king of Israel, that he may go up and fall at Ramoth-gilead? And one spake saying after this manner, and another saying after that manner. Then came forth a spirit, and placed himself before the Lord, and said, I will persuade him. And the Lord said unto him, Wherewith? And he said, I will go forth and I will become a lying spirit in the mouth of all his prophets. And he said, Thou shalt persuade him, and also prevail; go forth and do so.* What is meant by *go forth?* R. Juda said: "Go outside of My compartment as a liar cannot remain in it." And to the question: What spirit? R. Jochanan said: "The spirit of Naboth Ha-Israeli." [Hence it was not Zedekiah's fault, as he was deceived by the spirit] He ought to have given his attention to what was said by R. Isaac: "The same watchword [divine oracle] is passed to many prophets, but no two prophets prophecy under the same watchwords (use the very same expressions); e.g., (Ob. 1, 3) *The presumption of thy heart hath beguiled thee.* (Jer. 49, 16) *Thy haste hath deceived thee —the presumption of thy heart.* Here, however, it reads (II. Chron. 18, 11) *And all the prophets so prophesied, saying, Go up against Ramoth-gilead,* etc." Hence, as all prophesied in identical language, he ought to have known that it was not a true prophecy. But perhaps Zedekiah did not know what was said by R. Isaac. There was Jehoshaphat, who told him that, as it is written (Ib., ib. 6) *Is there not a prophet of the Eternal besides?* And to the question of Achab: Are not all these who prophesy in the name of the Lord sufficient? Jehoshaphat answered: "I have a tradition from my grandfather's house that the same watch-

word [divine oracle] is passed to many prophets, but two prophets cannot prophesy under the same watchword using the very same expression."

He who prophesies what was not said to him—e.g., Chananyah ben Azzur, for he found Jeremiah standing in the upper market saying (Jer. 49) *Thus hath said the Lord. . . . behold I will break the bow of Elam.* Chananyah drew an *a fortiori* conclusion: If concerning Elam, who merely came to assist Babylon, nevertheless, the Holy One, praised be He! said (Ib. 49) *Thus hath said the Lord . . . behold, I will break the bow of Elam,* how much more should it be aapplied to the Chaldeans, who themselves came to destroy the kingdom of Juda? Thereupon he went in the lower market and said (Ib. 28) *Thus hath said the Lord. . . . I have broken the yoke.* R. Papa said to Abaye: "But this illustration does not apply, as such a prophecy was not given to any one?" And he answered: For if such an *a fortiori* conclusion were to be drawn, it is equal to its having been said to someone else; however, it was not said to him directly. He who prophesied in the name of an idol—e.g., the prophets of Baal. He who does not proclaim the prophecy—e.g., Jonah b. Amitthai. He who disobeys a prophet out of mere soft-heartedness—(Ib. b) e.g., the colleague of Michah; as it is written (I Kings, 20, 35, 36) *And a certain man of the sons of the prophets said unto his companion, by the word of the Lord, smite me, I pray thee, but the man refused to smite. Then said he unto him, For as much as thou hast not obeyed the voice of the Lord.* And a prophet who acted against that wherein he himself was instructed by Heaven—e.g., Edah the Prophet, of whom it is written (Ib. 13, 9) *For so was it charged me by the word of the Lord;* and (Ib., ib. 18) *And he said unto him, I also am a prophet like thee.* And further it is written: *So he returned with him, ending: And when he was gone, a lion met him on the way and slew him.*

A disciple taught in the presence of R. Chisda: A prophet who suppresses his prophecy (being afraid to proclaim it) has to receive stripes. R. Chisda said to him: "Should one who ate dates from a sieve receive stripes? Who warned him? Abaye replied: "His colleagues, the prophets." And

אכי אבא סגנון אחד עולה לכמה נביאים ואין שני נביאים מתנבאים בסגנון אחד:

המתנבא מה שלא נאמר לו כגון חנניה בן עזור דקאי ירמיה בשוק העליון וקאמר (ירמיה מט) כה אמר ה׳ הנני שובר את קשת מלך עילם נשא חנניה ק״ו בעצמו ומה עילם שלא באה אלא לעזור את בבל אמר הקב״ה הנני שובר את קשת עילם כשדים עצמן עאכ״ו אתא איהו בשוק התחתון אמר (שם כח) כה אמר ה׳ שברתי את עול מלך בבל א״ל רב פפא לאביי האי לחבירו נמי לא נאמר א״ל כיון דאתיהיב ק״ו למידרש כמאן דאיתמר ליה דמי הוא ניהו דלא נאמר לו. המתנבא בשם ע״ז כגון נביאי הבעל. הכובש את נבואתו כגון יונה בן אמיתי. והמוותר ע״ד נביא כגון (ע״ב) חבריה דמיכה דכתיב (מ״א כ) ואיש אחד מבני הנביאים אמר אל רעהו וכתיב (שם) ויאמר לו יען אשר לא שמעת. ונביא שעבר על דברי עצמו כגון עדו הנביא דכתיב (שם יג) כי כן צוה אותי וכתיב (שם) ויאמר לו גם אני נביא כמוך וכתיב (שם) וישב אתו וכתיב (שם) וילך וימצאהו אריה:

תני תנא קמיה דרב חסדא הכובש את נבואתו לוקה א״ל מאן דאכיל תמרי בארבילא לקי מאן מתרי ביה אמר אביי חבריה נביאי.

מנא ידעי אמר אביי דכתיב (עמוס ג) כי לא יעשה ה׳ אלהים דבר כי אם גלה סודו ודלמא הדרי ביה אם איתא דהדרי ביה אודועי הוו מודעי לכולהו נביאיו והא יונה דהדרי ביה ולא אודעוהו יונה מעיקרא נינוה נהפכת א״ל איהו לא ידע אי לטובה אי לרעה. המוותר על דברי נביא מנא ידע דאיענש דיהב ליה אות והא מיכה דלא יהב ליה אות ואיענש היכא דמוחזק שאני דאי לא תימא הכי אברהם בהר המוריה היכי שמע ליה יצחק. אליהו בהר הכרמל היכי סמכי ליה ועבדי ליה שחוטי חוץ אלא היכא דמוחזק שאני:

(בראשית כב) ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם מאי אחר א״ר יוחנן משום ר׳ יוסי בן זמרא אחר דבריו של שטן דכתיב (שם כא) ויגדל הילד ויגמל אמר שטן לפני הקב״ה רבש״ע זקן זה חננתו לק׳ שנה פרי בטן מכל סעודה שעשה לא היה לו תור אחד או גוזל אחד להקריב לפניך א״ל כלום עשה אלא בשביל בנו אם אני אומר לו זבח את בנך לפני מיד זובחו מיד והאלהים נסה את אברהם ויאמר קח נא את בנך א״ר שמעון בר אבא אין נא אלא לשון בקשה משל למלך ב״ו שעמדו עליו מלחמות הרבה והיה לו גבור אחד ונצחן לימים עמדה עליו מלחמה חזקה א״ל בבקשה ממך עמוד לי במלחמה זו שלא

whence did they know this? From (Amos 3, 7) *For the Lord Eternal will do nothing, unless He has revealed His secret unto His servants the prophets.* But perhaps the decree was changed by Heaven? If it were so, all the prophets would be notified. But was not such the case with Jonah, who was not notified [that the decree was changed]? There was the prophecy: *Nineveh will be overthrown,* of which he did not understand whether it means to good [to be turned over from evil to righteousness], or to bad [it will be destroyed]. He who disobeys a prophet from mere soft-heartedness. But whence is one aware [that he is a true prophet], that he should be punished? In case he gives him a sign. But was not Michah punished for disobeying the prophet, although he did not give any sign? With him who has long been recognized as a true prophet it is different, [it does not require a sign], for if the case were not so, how could Isaac have trusted his father [that his prophecy was a true one], and also, how could they rely upon Elijah on Mount Carmel, [who commanded them to sacrifice outside of Jerusalem, which was prohibited by the Scripture]? Hence, because they were recognized prophets, it is different.

(Gen. 22, 1) *And it came to pass after these things, that God did tempt Abraham.* After what? R. Jochanan said in the name of R. Jose b. Zemra: After the words of the Satan concerning which is written (Ib. 21, 8) *And the child grew, and was weaned,* etc. Satan said before the Holy One, praised be He! "Sovereign of the Universe, Thou hast favored this old man with an offspring at his hundredth birthday, and from all the great meals which he prepared for the people he did not sacrifice for Thee even one dove or pigeon." And he was answered: "Does he not prepare all this only for the sake of his son? If I would tell him to sacrifice his son to Me, he would do it immediately." Hence *God tempted Abraham.* And he said: *Take (na), thy son,* etc. R. Simon b. Aba said: "The expression *na* means a request. This is similar to the fable of a frail king who had to fight many wars, and who had one hero who was victorious in all of them. Finally a war was declared against the same king by a king with a very strong army, and he said to the hero: 'I pray thee be victorious also in this war; people shall

not say that the former wars were not worthy of consideration.' So the Holy One, praised be He! said to Abraham: 'I proved thee with many temptations, and thou withstood all of them. I request thee withstand also this temptation, in order people shall not say that the former were not worthy of consideration." *Thy son.* But Abraham said: "I have two sons." *Thy only one.* But Abraham said: "Both of them are the only ones to their mothers," *whom thou lovest,* "but I love both of them," *even Isaac.* And why so many words? For the purpose that he shall not become insane from such a sudden command.

Satan preceded him on the way, saying (Job 4, 2-6) *If we essay to address a few words to thee, wilt thou be wearied. . . . Behold, thou hast (ere this) corrected many, and weak hands thou wast wont to strengthen. Him that stumbled, thy words used to uphold, and to sinking knees thou gavest vigor. Yet now, when it cometh to thee, thou art wearied; it toucheth even thee, and thou art terrified.* And Abraham answered him (Ps. 26, 11) *But as for me, I will walk in my integrity.* And Satan said again (Job. 4) *Is not then thy fear of God a stupidity?* And Abraham answered: (Ib.) *Remember, who ever perished being innocent.* When Satan saw that Abraham did not listen to him, he said to him: (Ib. 12) *But to me a word came by stealth.* "I have heard from behind the [heavenly] curtain that a ram will be for a burnt-offering, but not Isaac a burnt offering." Abraham remarked: "This is the punishment of liars, that even when they tell the truth, nobody believes them." R. Levi, however, said: ["The above-cited verse, *after these things,* means] after the exchange of words between Ismael and Isaac. Ismael said to Isaac: 'I am greater than thee in performing the commandments of the Lord, as I was circumcised when I was thirteen years of age, and thou when thou wert only eight days.' To which Isaac answered: 'Thou art proud against me because thou hast offered only one member of thy body; if the Holy One, praised be He! should command me to sacrifice my whole body to Him I would do it immediately,' hence, *and God tempted Abraham.*"

END OF VOLUME FOUR.

יאמרו הראשונים אין בהם ממש אף הקב"ה אמר לאברהם נסיתיך בכמה נסיונות ועמדת בכולן עכשיו עמוד לי בנסיון זה שלא יאמרו אין ממש בראשונים. את בנך. שני בנים יש לי. את יחידך. זה יחיד לאמו וזה יחיד לאמו. אשר אהבת. תרוייהו רחומי לי. את יצחק. וכל כך למה כדי שלא תטרף דעתו עליו:

קדמו שטן לדרך א"ל (איוב ד) הנסה דבר אליך תלאה הנה יסרת רבים וידים רפות תחזק כושל יקימון מליך כי עתה תבא אליך ותלא א"ל (תהלים כו) אני בתמי אלך. א"ל (איוב ד) הלא יראתך כסלתך א"ל זכר נא מי הוא נקי אבד. כיון דחזא דלא קא שמע ליה א"ל ואלי דבר יגונב כך שמעתי מאחורי הפרגוד שה לעולה ואין יצחק לעולה א"ל כך עונשו של בדאי שאפילו אמר אמת אין שומעין לו. ר' לוי אומר אחר דבריו של ישמעאל ליצחק א"ל ישמעאל ליצחק אני גדול ממך במצות שאתה מלת בן שמונת ימים ואני בן י"ג שנה אמר לו ובאבר אחד אתה מגרה בי אם אמר לי הקב"ה זבח עצמך לפני אני זובח מיד והאלהים נסה את אברהם:

תם החלק הרביעי